

PROVERBELE ROMÂNILOR

---

*Floriferis ut apes in sultibus dulcia libant,
Omnia nos itidem depascimus aurea dieta,
Aurea, perpetua semper dignissima vita.*

LUCREȚIU, III, p. 11–13.

*Un fenomen, o credință . . . și încă o
legendă; un haos, o pățelă și încă un
proverb.*

B. P. HĂȘDEU, *Cuv. Bêtr.*, II, XIX.

FIE-CARE EXEMPLAR VA PURTA ISCĂLITURA AUTORULUI

TÓTE DREPTURILE RESERVATE

PROVERBELE ROMÂNILOR

DIN

ROMANIA, BASARABIA, BUCOVINA, UNGARIA, ISTRIA și MACEDONIA

PROVERBE, DICȚTORI, POVEȚUIRI, CUVINTE ADEVĂRATE,
ASEMĂNĂRI, IDIOTISME ȘI CIMILITURI

CU UN

GLOSAR ROMÂNNO-FRANCES

DE

IULIU A. ZANNE

VOL. VII

OPERĂ PREMIATĂ DE ACADEMIA ROMÂNĂ

BUCURESCI

STABILIMENTUL GRAFIC I. V. SOCECŪ

EDITURA LIBRĂRIEI SOCECŪ & Comp.

1901

BIBLIOGRAFIE ROMÂNĂ

AUTORI CITAȚI

1. ÁCS (KÁROLY). — Magyar, Német, Olasz, Român, Oláh, Csek-Iot és Szerb beszélgetések otthon és uton. — Pest, 1859, Kladják Lauffer és Stolp.
2. ACSINTI URICARUL. — A doua domnie a lui Neculaî Alecsandru Mavrocordat V. V. în Moldova. — Cronicile României de Michail Kogălniceanu. — București, 1872, C. N. Rădulescu.
3. ADRIAN (I. V.). — Abecedar ilustrat. Botoșani, 1870.
4. ALBINA. — Revistă, An. I & II, București.
5. ALEXANDRESCU (GRIGORE). — Suvenire chi impresii, epistole chi fabule. — București, 1847.
6. — Scrieri în versuri și prosă. — București, 1893.
7. ALEXANDRESCU (GR. I.). — Literatură și Știință. Director Dobrogeanu-Gherea, Vol. II, 1894.
8. — Studii asupra obiectelor juridice ale poporului român. Galați, 1896.
9. — Badea Traian. Focșani, 1898.
10. ALEXANDRI V. & LASCAR ROSETTI. — Mică colecțiune de 89 proverbe culese de L. Rosetti pentru V. Alexandri, urmate de 156 proverbe extrase din *Povestea Vorbei*, manuscris din biblioteca Academiei Romane.
11. ALEXANDRI (V.). — Opere complete. IX Vol. — București, 1875, Socecă & Comp.
12. — Poesii populare ale Românilor. — București, 1867, Tipografia lucrătorilor asociați.
13. — Diverse. — Convorbiri literare.
14. — Operele lui C. Negruzzi, Edit. Socecu. Prefața.
15. AMIRAS (A.). — Cronica anonimă a Moldaviei, 1662—1733, — Cronicile României de M. Kogălniceanu. — București, 1874 C. N. Rădulescu.
16. ANTIM IVIRENUL (MITROPOLIT). — Din Didahiile ținute în mitropolia din București. Edit. Dr. I. Cornoî. Librăria Socecu & Comp., 1895.
17. Z. ARBORE. — Basarabia, București, 1900.
18. ARSENIU. — Noua colecțiune de basme, I—II. — București, 1884.
19. ASAKI (G.). — Fabule. — Iași, 1862.

20. BĂDESCU (A.), *preot, c. Margineni, J. Prahova*. — Etymologicum Magnum, B. P. Hâșdău.
21. BAÎCAN (K.). — *Vorbe bune (Binețe) întrebuințate la Români și adunate de.* — București, 1884.
22. BĂLĂȘEL (THEODOR), *Învățător, c. Ștefănesci, J. Vâlcea*. — Șezătore.
23. BARONZI (GEORGE). — *Limba română și tradițiunile ei.* — Galați, 1872.
24. BELDIMAN (ALEXANDRU). — *Tragedia, sau mai bine a țice jalnica Moldovei întâmplare după resvrătirea Grecilor.* — *Cronicele Românilor*. Vol. III, de M. Kogălniceanu. București, 1874.
25. BENGESCU. — *Opere publicate în Convorbiri literare*, An. XI—XII.
26. BERTOLDO (VIAȚA LUI). — *Chrestomatia română și Literatura populară română* de Dr. Gaster.
27. BIBICESCU (I. G.). — *Poesii populare din Transilvania.* — București, 1893.
28. BIBLIE.
29. BOGDAN (N. A.). — *Povești și Anecdote.* — Șaraga, Iași.
30. BOLINTINENU (DIMITRIE). — *Ielele*, București, 1869. C. N. Rădulescu.
31. BOLLIAC (CESAR). — *Culegeri de mai mulți articoli.* — București, 1861.
32. BUJOR (P.). — *Nuvel.*
33. BURADA (THEODOR). — *Diverse.* — *Convorbiri literare și Revista pentru Istorie, Arheologie și Filologie.*
34. CALENDARIU pe anul după Hristos 1829. — Buda, tipografia universității ungurești.
35. CALENDARIU pe anul după Hristos 1832. — Buda, tipografia universității ungurești.
36. CALENDARUL pe anul după Hristos 1841. — Buda, tipografia universității ungurești.
37. CALENDAR pe anul 1853. — Tipografia Româno-Francesă, Iași.
38. CALENDAR PENTRU TOTI, — *profetic, amuzant și popular pe anul comun 1863.* — București, Edit. Bălăceanu și Varta.
39. CALUGARENI (I.). *Învățător, c. Movilen, J. Tecuciu.* — Etymologicum magnum, B. P. Hâșdău.
40. CANDREA (AURELIU). — *Poreclele la Români.* — *Revista Nouă*, An. VII.
41. CANIAN (M.). — *Poesii populare.* — Șaraga, Iași.
42. CANTA (SPĂATARUL ION). — *Letopisețul Moldovei, 1741—1769.* — *Cronicele României*, de Mihail Kogălniceanu, Vol. III.
43. CANTEMIR (PRINCIPILE DIMITRIE). — *Divanul.* — Edit. Academiei Române, București. 1878.
44. — *Descrierea Moldaviei.* — Edit. Academiei, București. 1875.
45. — *Istoria Ieroglifică.* Edit. Academiei, București, 1883.
46. — *Evenimentele Cantacuzinilor și Brâncovenilor.* — Edit. Academiei, București. 1878.
47. CARAGIALI (I. L.). — *Teatru.* Edit. Sococu & Comp., București, 1889.
48. CARP (P. P.), c. *Țibănesci, J. Vaslui.* — *Monitorul Oficial*, An. 1895, No. 183, p. 983.
49. CATARGIU (LASCAR), c. *Golășei, J. Covurlui.* — *Monitorul Oficial*, An. 1894, No. 94.
50. CHIBICI-REVNEANU (A.). — *Diverse.* — *Convorbiri literare.*
51. CIHAC A. DE). — *Dictionnaire d'étymologie Daco-Roumain*, 2 Vol. Francoit s M. Ludolphe St. Goar, 1870—1879.
52. CODRESCU THEODOR. — *Uricaru*. XXII volume. — Iași, 1852—1892.

53. COLUMNA LUI TRAIAN. — Revistă. — B. P. Hâșdău, An. VII, 1876.
54. CONSTANTINESCU (BARBU. — Carte de citire prelucrată de învățătorii asociați Barbu Constantinescu, Lambrior, Aug. Laurian, St. Mihăilescu, I. Manliu. — Partea II, Ediț. XV. Socecă & Comp., 1892.
55. — Idem. Partea III. Ediț. XII. — Socecă & Comp., 1893.
56. — Proverbele românești din colecțiunea Reinsberg-Düringsfeld.
57. CONSTITUȚIONALUL, Diar. — București.
58. CONVORBIRI LITERARE. — An I—XXIX.
59. CORESSI. — *Evanghelie*. — Etymologicum Magnum, B. P. Hâșdău.
60. COȘBUC (G.). — *Palade și idile*. — Socecă & Comp., 1893.
61. — *Foie pentru toți*, An. I.
62. COSTIN (MIRON). — *Scrierile lui Miron Costin*. — *Cronicele României de Mihail Kogălniceanu*, Vol. I & III, București, 1872—1874.
63. COSTIN (NICOLAE). — *Scrierile lui Nicolae Costin*. — *Cronicele României de Mihail Kogălniceanu*, Vol. I & II, București, 1872.
64. CRACIUNAȘ (GR.), *Învățător în Transilvania*. — Etymologicum Magnum, B. P. Hâșdău.
65. CRĂȘESCU (VICTOR). — *Schițe și Nuvele*. — H. Steinberg, București, 1893.
66. CRĂNICEANU (DR. G.). — *Diverse*. — *Convorbiri literare*. An. XXII.
67. CREANGĂ (ION). — *Povești*. — Edit. Grig. G. Alexandrescu, 1890.
68. — *Amintiri din copilărie și anecdote*. — Șaraga, Iași, 1892.
69. CRIȘIAN (T.), *Învățător c. Căgi ru, Transilvania*. — Etymologicum Magnum, B. P. Hâșdău.
70. CRONICA ANONIMĂ. — *Istoria țării Românești de la anul 1809 încôce, continuată de un anonim*. — *Magasin istoric pentru Dacia*, Vol. V, 1847.
71. DAME (FR.). — *Nouveau dictionnaire Roumain-Français*. Bucarest, 1893—1896.
72. DARIU (ION). — *Gazeta Transilvaniei*, 1898.
73. DAVILA (AL.). — *Rev. Lit. și Artă*, An. IV. No. 4.
74. DELAVRANCEA (ST.). — *Trubadurul*. — Haimann, București, 1887.
75. — *Sultânica*. — St. Mihăilescu, București, 1885.
76. DIACONOVICI-LOGA. — *Chemare la tipărirea cărților românești*. — Buda, 1821.
77. DONCEV. — *Curs de literatură română*, 1863.
78. DONICI (A.). — *Fabule*. Cartea I, Iași la cantora Daciei literare, 1840.
79. — *Fabule*. Cartea II. Fără dată.
80. DOSOFTEIŪ. — Etymologicum Magnum, B. P. Hâșdău.
81. DRAPELUL. — Diar, București.
82. — Diar, Berlad, J. Tutova.
83. DREPTATEA. — Diar, Banat, 1895.
84. — Diar, București.
85. DULFU (PETRU). — *Revista Albina*.
86. DUMITRESCU (AL.). — *Galicisme, proverbe, maxime, barbarisme*. — Carol Müller, București, 1894.
87. EMINESCU (M.). — *Diverse*. — *Convorbiri literare*.
88. ESARCU (G.). — *Monitorul Oficial* No. 26, Feb. 1898.
89. EVENIMENTUL. — Diar, Iași.
90. FILIMON N. — *Ciocoii vechi și noi*. — *Revista Română*, 1861—1862.
91. FLONDOR (D-NU G. CAVALER DE). — *Patria*, Cernăuți, 1898.
92. FOIEA PENTRU TOTI. — *Revistă*, București.

93. FRÂNCU T. & G. CANDREA. — Rotacismul la Moși și Istrien. — București, 1886.
94. FUNDESCU (ION C.). — Basme, Orații, Păcălituri și Ghicitori. — București, 1875.
95. GALLIN, NADEJDE. TIGHILIU și CANDREA. — Carte de citire, 1893.
96. GANE (N.). — Nuvele. — Convorbiri literare, 1875—1876.
97. — Poesii. — Șaraga, Iași.
98. — Diverse. — Convorbiri literare.
99. GASTER (DR. M.). — Literatura populară română. București, 2 Vol.
100. — Chrestomatia Română. 2 Vol. Leipzig — București, 1891.
101. — Țiganul ce 'și a mâncat biserica. — Revista Tocilescu, I, 1888.
102. GAZETA POPORULUI. — Diar, București.
103. GAZETA SĂTENULUI. — Revistă, Dălculescu, Director.
104. GAZETA TRANSILVANIEI. — Diar, Brașov.
105. GEORGESCU, Inv. c. Coșorenă, j. Ialomița. — Etymologicum Magnum.
106. GHEORGACHI (AL DOILEA LOGOFĂȚ). — Condica obiceiurilor vechi și noi ale Domnilor Moldovei. — Cronicile României de Mihail Kogălniceanu, Vol. III, 1874.
107. GHICA (ION). — Amintiri din pribegia după 1848. — Socecă & Co. București, 1890.
108. — Scrisori către V. Alexandri. — Socecă & Comp. București, 1887.
109. GIL. — Nuvele. — Convorbiri literare
110. GLIGORE (POPAL). — Legenda Dumineei, an. 1900.
111. GOLESCI (CONSTANTIN DIN). — Adunare de pilde bisericesci și filosoficesci. — Buda, 1826.
112. GOLESCU (VORNICUL IORDACHE). — Pilde, povești și cuvinte adevărate și povești adunate de dumnealui Vornicul Iordache Golescu, fiul răposatului banul Radu Golescu. — Manuscris din biblioteca Academiei Române. Proverbele extrase din acest manuscris sunt trecute în PROVERBELE ROMÂNILOR, cu însemnarea: *Mss. I.*
113. — Copie întocmai a precedentului manuscris care se află depusă la biblioteca națională de la Iași. Proverbele extrase din acest manuscris sunt trecute în PROVERBELE ROMÂNILOR, cu însemnarea *Mss. II.*
114. GOVORA (PRAVILA DE LA). — Pravila bisericescă tipărită la 1640 la mănăstirea Govora. — Edit. Ion M. Bujoranu, București, 1885.
115. GRĂDIȘTEANU (PETRE). — Voința națională, An. 1895. — Gazeta Poporului, An. I, No. 192.
116. GRIG. — Nuvele. — Convorbiri literare.
117. GROSSMANN (S. I.). — Dicționar germano-român. — Iași. In curs de publicație.
118. HALLER (DR. JOSEPH). — Altspanische Sprichwörter und sprichwörtliche Redensarten aus den Zeiten vor Cervantes, Vol. 2. — Regensburg, 1883.
119. HARAM (VASILE). — Carte de lectură, 1894.
120. HĂȘDEU (ALEXANDRU). — Domnia Arnăutului. — Revista nouă, An. VIII, No. 10—11.
121. HĂȘDEU (B. PETRICEȚU). — Etymologicum Magnum Romaniae.
122. — Trei Crai de la Răsărit. — București.
123. — Ion Voda cel cumplit. — București, 1865.
124. — Columna lui Traian, 1882—1883.
125. — Cuvinte din Eștrani. 2 Vol. — București, 1878

126. HĂȘDEŢ (B. PETRICEŢU). — Traian. — *Diar*, An. 1869, No. 63.
127. HELIADE RĂDULESCU (ION). — *Mémoire sur l'histoire de la régénération roumaine ou sur les événements de 1848.* — Paris, 1891.
128. — *Vocabular de vorbe străine.* — Bucureşti, 1847.
129. — *Tandalida.*
130. — *Biblioteca portativă, LXV.* — *Poesii inedite.* — Bucureşti, 1860.
131. HINŢESCU (I. C.). — *Proverbele Românilor.* — Editura Closius, Sibiu, 1877.
132. HODOŞ (ENEA). — *Poesii populare din Banat.* — Caransebeş, 1892.
133. HOITAN (R. N.), *înveţator.* — *Cetatea din Codru Sinaia.* — Ploesci, 1898.
134. IANOV. — *Diverse.* — *Convorbiri literare.*
135. IARNIK-BĂRSEANU. — *Doine şi strigături din Ardeal date la iveală de Dr. Urban Iarnik şi Andrei Bărseanu.* — Bucureşti, 1885.
136. ICS. — *Paloda*, An. XIV, No. 27.
137. IDEM. — *Dicţionar de proverbe în calendarul Românilor pentru 1892.*
138. IONĂSCU (I.). — *Carte de citire II.* — Joseph Göbl, Bucureşti.
139. — *Carte de citire III.* — T. Ioniţiu şi L. Alcalay, Bucureşti.
140. IONNESCUGION (G.). — *Istoria Bucurescilor.* — Bucureşti 1899.
141. IPSILANT V. V. (ALEXANDRU ION). — *Pravilnică condică a Domnului Ion Ipsilant.* — Bucureşti, 1841.
142. ISPIRESCU (PETRE). — *Legende sau Basmele Românilor.* — Bucureşti, 1882.
143. — *Snöve sau poveşti populare adunate din gura poporului de un culegător tipograf.* — Ediţia II, cu multe adause. Bucureşti, 1879.
144. — *Basme, snöve şi glume adunate din gura poporului de P. Ispirescu.* — Craiova, 1893.
145. — *Pilde şi Ghicitori, adunate de P. Ispirescu.* — Bucureşti, 1880.
146. — *Pilde, fabule, ghicitori adunate de P. Ispirescu.* — Bucureşti, 1880.
147. — *Din poveştile unchişului stătos; basme păgânesce întocmite de P. Ispirescu.* — Bucureşti, 1879.
148. — *Ghicitori populare, Revista pentru istorie, arheologie şi filologie, An. I & II.*
149. — *Basme, snöve, etc., de un culegător tipograf.* — Bucureşti, 1872.
150. — *Idem.* — *In Chrestomatia Română de Dr. M. Gaster, Vol. II.*
151. — *Diverse* — *Convorbiri literare.*
152. JIPESCU (GLIGORE M.). — *Opincaru, cum iese şi cum trebuie să fie săteanu.* — Bucureşti, 1881.
153. — *Răurile oraşelor.* — Bucureşti, 1884.
154. — *Ţiceri în Lumina pentru toţi, 1885.*
155. JUNIMEA. — *Diar*, Bérlad, J. Tutova.
156. KOGALNICEANU (ENACHE). — *Diverse.* — *Cronicele României, de Mihail Kogălniceanu, Vol. III, 1872.*
157. KOGALNICEANU (MIHAIL). — *Şedinţele divanului ad-hoc din Moldova.* — *Respuns cornicului Alecu Balş.*
158. LAHOVARY (ALEXANDRU N.). — *Monitorul Oficial. Şedinţa Camerii din 2 Decembrie 1894.*
159. LAMBRIOR (A.). — *Convorbiri literare, An. VIII—IX.*
160. LAURIAN-MAXIM. — *Dicţionarul limbii Române, 3 Vol.* — Bucureşti, 1871—1876
161. LITA (IOSIF, *înveţator.* — *Etymologicum Magnum*

162. LUCACIU (DR. VASILE), *paroh greco-catolic*, c. Şişeşti, p. u. Felső-Banya, Ungaria. — *Gazeta*, I, No. 160.
163. LUMEA ILUSTRATĂ. — *Revistă*, An. II, 1894.
164. LUMEA NOUĂ. — *Țiar*, Bucureşti.
165. LUMINA PENTRU TOTI. — *Revistă*, Director Eniū Balteanu, Bucureşti, I, 1885
166. LUPESCU (M.), *Învăţător*, c. Brosceni, J. Suciava. — *Şezătorea*.
167. MADAN (G.). — *Suspine*, Bucureşti, 1898.
168. MAGASINUL ISTORIC PENTRU DACIA. — Volumul IV şi V.
169. MAGIUNCA (S.). — *Etymologicum Magnum*, B. P. Hâşdeu.
170. MAIORESCU (TITU). — *Critice*. Bucureşti, 1874.
171. MARIAN (S. FL.). — *Nascerea la Români*. — C. Göbl, 1892.
172. — *Nunta la Români*. — C. Göbl, 1890.
173. — *Înmormintarea la Români*. — C. Göbl, 1892.
174. — *Ornitologia poporană Română*, 2 Vol. Cernăuţi, 1883.
175. — *Satire poporane Române*, Suciava, 1893.
176. — *Descăntece poporane Române*, Suciava, 1886.
177. — *Tradiţii poporane Române în Bucovina*, Bucureşti, 1896.
178. MATEI BASARAB V. V. — *Îndreptarea legiei cu Dumnezeu care are totă judecata arhierescă şi împărătescă de toate vinele preoţesci şi mirenesci Pravila*, etc. — Ediţia Ion M. Bujoreanu, Bucureşti, 1885.
179. — *Pravila*. — *Studiu asupra elementelor grecesci în limba română*, de G. Murnu.
180. MAWR (DÔMNA E. B.). *Proverbele Românilor*. — Bucureşti şi London, 1892.
181. — *Analogous Proverbs in ten languages*. — London, Elliot Sock, 62, Paternoster Row. E. C. 1885.
182. MEISSNER C. & V. DOGAR. — *Prima carte de lectură*, II, Ploesci, 1894.
183. MELHISEDEC (EPISCOP). — *Revistă pentru Istorie, Archeologie şi Filologie*, An. II, *Visita Episcopului Gr. Țamblac*.
184. MERA (I. T.). — *Diverse. Convorbiri literare*, An. XVI.
185. MIHĂILESCU (S.), *Învăţător*, *Şezătorea*, An. I.
186. MILESCU (SPĂTARUL NICOLAE). — *Cronica pe scurt a Românilor*. — *Cronicele României de Mihail Kogălniceanu*, Vol. I, 1872.
187. MONITORUL OFICIAL. — *Şedinţa din 2 Decembrie 1894*; No. 183, din anul 1895.
188. MUNTEANU (G. I.). — *Carte de lectură românească pentru clasele gimnasiale inferioare şi reale*. — Braşov, 1861.
189. MURNU (G.). — *Studiu asupra elementelor grecesci în limba română*, Bucureşti, 1895.
190. MUSTE (NICOLAE). — *Letopiseţul ţerei Moldovei de la domnia lui Istrati Dabija V. V. până la a treia domnie a lui Mihail Racoviţa V. V., atribuita lui Nicolae Muste, dieac stare de divan 1662—1729*. — *Cronicele României de Mihail Kogălniceanu*, III, 1874.
191. NĂDEJDE (DÔMNA SOFIEA). — *Fie-care la rîndul său* — *Kuvel* — Samitca, Craiova, 1895.
192. NAUM. — *Scrieri*. — *Dictionnaire Damé*.
193. NECULCE (ION). — *Letopiseţul Moldovei*. — *Cronicele României de Mihail Kogălniceanu*, II, 1872.
194. NEGRUZZI (C.). — *Opere complete*, 3 Vol., Sococu & Comp., 1873.
195. NEGRUZZI (I.). — *Diverse*. — *Convorbiri literare*.
196. NOUTAIEA. — *Țiar*, Iaşi, I, No. 75.
197. ODOBESCU (ALEXANDRU ION). — *Pravilnică condică a lui Alexandru Ion Ipsilanti*.

198. ODOBESCU (ALEXANDRU ION). — *Scrieri literare și istorice*; 3 Vol., Socec & Co., 1887.
199. ODOBESCU-SLAVICI. — *Carte de citire*. București, 1893.
200. OLLANESCU (DIM.). — *Teatru la românî*. Socec & Co., București, 1897.
201. OMILIA DE LA GOVORA. — *Etymologicum Magnum*, B. P. Hășdău.
202. PALODA. — *Diar*, Bérhad, J. Tntova.
203. PĂLTINEANU (GR.). *Invetător, c. Tiubari, Transilvania*. — *Etymologicum Magnum*, B. P. Hășdău.
204. PANN (ANTON). — *Culegere de Proverbe sau Povestea Vorbei*. — Ediția Cucu, 1889, reproducere după cea de la 1847.
205. — *Proverburî sau povestea Vorbei*, 3 broșure. — București, 1852—1853.
206. — *Calendar pe anul 1848*.
207. — *Nădrăvăniile lui Nastratin Hoge*. — București, 1887.
208. — *Fabule și istorioare*, 2 vol. — Ediția I, București, 1841.
209. — *Înțeleptul Archir și nepotul său Anadam*. — București, 1880.
210. — *O șezătoare la țară sau povestea lui Moș Albu*. partea I, București, 1851.
211. — *Idem*, partea II, Ediția Lazăr, Craiova, 1890.
212. PANU (G.). *Publicist*. — *Diarul Epoca*, 1896—1897.
213. PĂSCULESCU (M.). — *La întâlnire sfaturî și diverse pentru toți*, de M. P. Miosotis. — Tipografia Lazăr, Craiova.
214. PATRIA. — *Diar*, Cernăuți, Bucovina.
215. PAUL (ION). — *Din Transilvania*. — *Foia pentru toți*.
216. POMPILIU. — *Diverse*. — *Convorbiri literare*.
217. POP (EM.). *Invetător, c. Șomcuțel-Mare, Ungaria*. — *Etymologicum Magnum*.
218. POP-FLORENTIN (ION). — *Diverse*. — *Convorbiri literare*.
219. POPESCU (AL.). *Invetător, c. Cernica, J. Ilfov*. — *Lumina pentru toți*.
220. POPESCU (N.). — *Calendarul Basmelor*. An. 1881—1882—1883.
221. POPOVICI (G.). — *Convorbiri literare*. An. XXV.
222. REINSBERG-DÜRINGSFELD (IDA UND OTTO FREIHERN VON—). *Sprichwörter der Germanischen und Romanischen Sprachen*. 2 Vol. Leipzig, 1875.
223. REVISTA PENTRU ISTORIE, ARCHEOLOGIE ȘI FILOLOGIE, sub direcțiunea lui Grigoriu G. Tocilescu, 1882—1895.
224. REVISTA NOUĂ sub direcțiunea lui B. P. Hășdău, 1888—1894.
225. RIUREANU (I. M.). — *Despre datoriile copiilor către părinții lor*. A cincea edițiune, București, 1887.
226. — *Nouă istorioare pentru copii*. — A patra edițiune, București, 1887.
227. — *Morala*. — Volumul IV din biblioteca portativă, București, 1860.
228. ROMANIA LIBERĂ. — No. 838 din 15 Martie 1880. Moș Grăilă.
229. ROMANUL (MITROPOLITUL MIRON). — *Tribuna poporului*, Arad, Ungaria, I, No. 198, pag. 1043.
230. ROMÂNUL GLUMET, partea I, *Proverburî, ghicitori*. — Thiel & Weiss, București, 1874.
231. ROSETTI (LASCAR). — *Vești ALEXANDRI* (V.).
232. ȘAGUNA (MITROPOLIT). — *Diverse*.
233. ȘAINEU (LAZĂR). — *Basmele Române*. — C. Göbl, 1895.
234. — *Ielele, dinsele, vîntoșele, frumoșele, șoimanele, măestrelle, mi-lostivele, zînele*. — București, 1886.

235. ȘAINEANU (IAZĂR). — Incercări asupra semasiologiei limbii române.
— Revista pentru Istorie, Arheologie și Filologie, Vol. VI, 1891.
236. — Elemente turcești în limba Română. — Revista pentru Istorie, etc. An. II și III.
237. — Filosof-Filosofos. — Convorbiri Literare. — An. XXI.
238. — Dicționar universal al limbii Române. — Samitea. Craiova, 1896.
239. SALVIU (G. P.)., *Învățător, c. Smulți, J. Covurluii*. — Șezătorea.
240. SBIERA (ION AL LUI G.). — Povești populare românești. Cernăuți, 1886.
241. SCHULLER (JOHANN KARL). — Aus der Walachei: Rumänische Gedichte und Sprichwörter. — Hermannstadt, 1851.
242. ȘEZĂTOREA. — Revistă. Buda-Pesta.
243. ȘEZĂTOREA. — Revistă. — Director A. Gorovei. Folticeni, j. Suciava.
244. SEVASTOS (ELENA D. O.). — Povești. — Șaraga, Iași.
245. SILAȘI (DR. GR.). — Renascerea limbii românești în vorbire și scriere. — Stein, Clușiu, 1879.
246. — Apologie. — Stein, Clușiu, 1879.
247. SIMA (GR.). — Convorbiri Literare.
248. SIMEON DASCALUL. — Cronicele României, I, Apendice.
249. SIMU (R.)., *Învățător, c. Orlat, Transilvania*. — Etymologicum Magnum.
250. ȘINCAI DIN ȘINCA (GHEORGHE). — Cronica Românilor, 3 Vol. București, 1886.
251. SION. — Fabule, București.
252. SLAVICI. — Nuvele. — Convorbiri literare. — An. 1875—1876.
253. SOLOMON. — Paremiile lui Solomon extrase din Biblia de la 1688. — Sococu & Comp., 1895.
254. SPERANTIA (TEODOR) — Anecdote populare, I. — Ediția II. Basileescu, București, 1892.
255. — Alte anecdote populare, II. — Ediția I. C. Sfetea, București, 1890.
256. — Tot anecdote populare, III. — H. Steinberg, București, 1893.
257. STAMATI (C.). — Musa.
258. STANCESCU (DIM.). — Basme și Snöve. — H. Steinberg, București, 1894.
259. — Alte Basme. — H. Steinberg, București, 1893.
260. STOICESCU (ST.)., *Preot, c. Balăcînca, J. Ilfov*. — Lumina pentru toți.
261. STURDZA (D. A.). — Voința națională, An. XII, No. 3278.
262. TEODORESCU (G. DEM.). — Cercetări asupra proverbelor române. — București, 1877.
263. — Poezii populare române. — București, 1885.
264. — Mituri lunare. Vircolaci. — Convorbiri literare. — An. XXIII.
265. — Viața și activitatea lui Anton Pann. — I. Göbl, Buc. 1893.
266. — Operele lui Anton Pann. — I. Göbl, București 1893.
267. — Incercări critice asupra unor credințe, datine și moravuri ale poporului român. — Tipogr. Petrescu-Conduratu, București, 1874.
268. TÊRA NOUĂ. — Tomul III, București, 1887.
269. THEODORESCU (G.), *învățător, Galati*. — Etymologicum Magnum, B. P. Hăsdău.
270. THEODORESCU (T.), *Învățător*. — Șezătorea.
271. TICHINDEAL (DIMITRIE). — Filosoficesc și politicesc prin fabule moralnice învățăturî. — Buda, 1814.

272. TIMPUL. — Diar. — Bucurescl.
273. TOCILESCU (GR.). — *Veđi Revista pentru Istorie, etc.*
274. — *Diverse. — Convorbiri literare.*
275. TOMESCU (V.), *Încetător, c. Buda, J. Tecuci.* — *Etymologicum Magnum*, B. P. Hășdău.
276. TRĂILA (PREOT C.), *Temisóra.* — *Etymologicum Magnum*, B. P. Hășdău.
277. TRAIAN. — Diar. *Veđi Hășdău.*
278. TRIBUNA. — Diar, Sibiu, 1885 — 1894.
279. TRIBUNA POPORULUI. — Diar, Arad, Ungaria.
280. UNIREA. — Diar, Blaj, Transilvania.
281. URECHI (VORNICUL GRIGORIE). — *Domnii Moldovei, 1354—1594.* — *Cronicele României de M. Kogălniceanu, Vol. I.*
282. URECHIA (V. A.). — *Legende Române, Soceriu & Comp., 1891.*
283. — *Diverse. — Convorbiri literare, An. XXI.*
284. VĂCĂRESCU (ION). — *Opere.* — *Etymologicum Magnum.* — *Convorbiri literare, An. XVIII.*
285. VALENTINEANU (I. G.). — *Cugetări, maxime, proverbe, anecdote.* — Bucurescl, 1890.
286. VARRON (C.). — *Noptili lungi sau povești, fabule și anecdote.* — Bucurescl, 1877.
287. VASILE LUPU V. V. — *Carte românească de învățătură de la Pravilele împărătești și de la altele giudețe cu șa și cu totă cheltuella a lui Vasile Voevodul și Domnul țerei Moldovei.* — Ediția I. M. Bujoreanu, 1885.
288. VOINTA NATIONALĂ. — Diar, Bucurescl.
289. VOINTA PRAHOVEI. — Diar, Ploesti.
290. WANLER (K. F. V.). — *Deutsches Sprichwörter-Lexikon.* 5 Vol. — Brockhaus, Leipzig, 1867—1880.
291. ZILOT ROMÂNUL. — *Cronica inedită.* — *Columna lui Traian, 1882 până la 1883.*
292. — *Scrieri inedite.* — *Revista pentru istorie, etc., An. II, 1885.*
293. — *Jalnica cântare.* — *Revista pentru istorie, etc. Vol. VI, 1891.*

CORESPONDENȚI

294. ALBU (GH.), *elev la școla normală de învățatori din Bêrlad, c. Schineni, J. Tutova.*
295. ALBU (M.), *elev la școla normală de învețatori din Bêrlad, c. Ivesci, J. Tutova.*
296. ALBU (N.), *c. Piatra, J. Neamțu.*
297. ALEXANDRESCU (GR. I.), *președinte de tribunal, Galați, J. Covurluiu.*
298. ALEXANDRESCU (C.), *elev la școla normală de institutori din Bucurescl, c. Alexeni, J. Ialomița.*
299. ALEXANDRESCU (P.), *elev la școla normală de învețatori din Bêrlad, c. Mircescl, J. Vasluu.*
300. ALEXANDRESCU (A.), *c. Hirșova, J. Constanța.*
301. ANTONESCU (I.), *elev la școla normală de învetatori din Bêrlad, c. Pălănesci, J. Rimnicu-Sarat.*
302. ANTONESCU, *elev la școla normală de învețatori din Bucuresci, c. Vâlcele, J. Argeș.*
303. ARBORE (ION), *inginer, J. Buzău.*
304. ARJOCA (D. I.), *învețator, c. Obârșia, J. Mehedinți.*

305. ARMEAN (I., *student*, c. Zibot, comit. Hunedióra, Transilvania
306. ARSENEȘCA (ANICA), *servitoare*, Bucuresci, J. Ilfov.
307. BĂLĂNESCU (GR.), *avocat*, c. Focșani, J. Putna.
308. BĂLANESCU (D-NA S.), c. Focșani, J. Putna.
309. BALĂȘEL (TEODOR), *începător*, c. Ștefănești, J. Vâlcea.
310. BALLY (COSTACHE), *proprietar*, c. Cărlomănești, J. Tutova.
311. BALLY (DÔMNA CL.), c. Nicorești, J. Tecuci.
312. BALȘ (IORGU), J. Iași.
313. BANCIU (ANICA), c. Topârcea, comit. Sibiu, Transilvania.
314. BĂNESCU (ION), *profesor*, c. Roman. J. Roman.
315. BĂNITA (GHEORGHE), *neguțător*, c. Vășcoi, comitatul Bihor, Ungaria.
316. BĂNITĂ (CULINA), *jurat*, c. Vășcoi, comitatul Bihor, Ungaria.
317. BĂNULESCU (GH.), *învățător*, c. Pietroșița, J. Dimbovița.
318. BĂRBULESCU (N.), *învățător*, c. Sudiți, J. Ilfov.
319. BÂRSAN (A.), *student*, c. Corti, comit. Făgăraș, Transilvania.
320. BARSAN (I.), *student*, c. Soarg, comit. Tirnava-Mare, Transilvania.
321. BAȘOTA (A.), prin V. Forescu, c. Folticeni, J. Suceava.
322. BĂZĂVAN (G.), *elev din școala normală*, c. Craiova, J. Dolj.
323. BERBECE (I.), *student*, c. Sibiu-Bran, comit. Făgăraș, Transilvania.
324. BEREĂ (IORGU), *agricultor*, c. Urlești, J. Fălciu.
325. BICA (G.), *student*, comit. Făgăraș, Transilvania.
326. BODEA (G.), *student*, c. Secătură, com. Turda-Arieș, Transilvania.
327. BODNARIU (G.), *preot*, c. Bochia, comit. Arad, Ungaria.
328. BOGDAN (G.), *preot*, c. Cărpiniș, comit. Bihor, Ungaria.
329. BOGDAN (PETRU), c. Bărești, comit. Bihor, Ungaria.
330. BOLDEA (I.), *teolog*, c. Cribalma, comit. Tirnava-Mare, Transilvania.
331. BORZA (N.), *student*, comit. Alba-Inferiără, Transilvania.
332. BRATEIU, *student*, comit. Tirnava-Mare, Transilvania.
333. BRATIANU (I. I. C.), *inginer*, Florica, J. Muscel.
334. BRATU (V.), *student*, comit. Alba-Inferiără, Transilvania.
335. BUDIȘTEANU (PAUL), *maior*, c. Bucuresci, J. Ilfov.
336. BUDIȘTEANU (D-NA V.), c. Bucuresci, J. Ilfov.
337. BUGARIU (T.), *preot militar*, Banat, Ungaria.
338. BULC (TEODOR), *profesor*, c. Băfăuș, comit. Bihor, Ungaria.
339. BUNGETIANU (preot c.), *învățător*, c. Coșovăț, J. Mehedinți.
340. BUNGETIANU (C. C.), *elev la școala de institutori din Bucuresci*, c. Coșovăț, J. Mehedinți.
341. BURSAȘIU (ILIE), *preot*, c. Șust, comit. Bihor, Ungaria.
342. BUTEANU (ION), *director seminar*, c. Beluș, comit. Bihor, Ungaria.
343. CALIN (IORDACHE), *elev la școala de institutori din Bucuresci*, J. Argeș.
344. CĂLIN (VASILE), *elev la școala de învățători din Bucuresci*, J. Argeș.
345. CALOI (D-NA S.), c. Bărlad. J. Tutova.
346. CANTAN (M.), *publicist*, c. Iași, J. Iași.
347. CATRINIŪ, *elev la școala normală de învățători din Bărlad*, c. Rădu, J. Vaslui.
348. CHERECHEAN (TEODOR), *învățător*, c. Șiria, comit. Arad, Ungaria.
349. CHETAN (ALEXIE), *student*, comit. Tirnava-Mare, Transilvania.
350. CIIRIAC (ION), *elev la școala normală de institutori din Bucuresci*.
351. CIOCOIU (A.), *elev la școala normală de institutori din Bucuresci*.

352. CIOIČĂ (ATH.), c. Strehala, J. Mehedinți.
353. CIORICE (preot d.), *învățător*, c. Măreni, J. Olt.
354. CIURA (MIHAI), *dascăl*, c. Crișcior, comit. Bihor, Ungaria.
355. COJOCARU (A.), *elev la școala normală de învățători din Bêrlad*, c. Țifesci, J. Putna.
356. COMĂNEȘCU (IOSIF), *student*, c. Codlea, comit. Brașov, Transilvania.
357. CONSTANTINESCU (I. N.), *agricultor*, c. Cîlnița, J. Ialomița.
358. CORBIȘ (GRIGORE), *agricultor*, c. Căndes-î, J. Némțu.
359. CORCEA (AVRAM), *paroh ortodox-oriental*, c. Coșteiu, p. u. Făm, Banat, Ungaria.
360. COROIANU (MIHAI), *executor reșesc*, c. Vașcoș-Băresci, comit. Bihor, Ungaria.
361. COROIU A FILII (ION), *preot*, c. Băresci, comitatul Bihor, Ungaria.
362. COROIU (PARTENIE), c. Vașcou-Băresci, comitatul Bihor, Ungaria.
363. COROIU A FILII (SAVETA), c. Vașcoș-Băresci, comit. Bihor, Ungaria.
364. COSMA (D-NA MARIA), *învățătoare de Stat*, c. Vașcou, comitatul Bihor, Ungaria.
365. COSTACEA, *profesor*, c. Galatz, J. Covurlui.
366. COSTACHE (ION), *agricultor*, c. Gădini, J. Roman.
367. COSTIN (LASCAR), *avocat*, c. Banca, J. Tutova.
368. CRETOIU (G.), c. Scăesci, J. Dolj.
369. CRISTEA (GAVRIL), *preot*, c. Forșu, comit. Bihor, Ungaria.
370. CRISTESCU (C.), *sub-locotenent*, *proverbe culese în c. Rucăr*, J. Muscel și c. Valea-Rea, J. Vaslui.
371. CRUCEANU (DIM.), *elev la școala normală de învățători din Bêrlad*, c. Popeni, J. Tutova.
372. CURCUBETA (IORDAN), *student*, c. Vlădeni, comit. Făgăraș, Transilvania.
373. CURIERU NICULAE, *agricultor*, c. Ținta, J. Prahova.
374. CUSIAN, *student*, c. Godinesci, comit. Hunediora, Transilvania.
375. DAMĂ (D-NA EUGENIA), c. București, J. Ilfov.
376. DANILESCU (C.), *elev la școala normală de institutori din București*, c. Scundu, J. Vâlcea.
377. DANILESCU (PETRE), c. Craiova, J. Dolj.
378. DANCU (ALEXANDRU), *neguțator*, c. Băresci, comit. Bihor, Ungaria.
379. DIANU (C.), *revisor școlar*, J. Mehedinți și Argeș.
380. DONCA (I. I.), *elev la școala normală de învățători din Bêrlad*, c. Cârja, J. Tutova.
381. DORDEA MARIA, c. Topârcea, comit. Sibiu, Transilvania.
382. DRAGAN (I.), *elev la școala normală de institutori din București*, c. Coșula-Miletin, J. Botoșani.
383. DRĂGUESCU (DIM.), c. București, J. Ilfov.
384. DRAGUȚ (C. N.), c. Copacișoa, J. Gorj.
385. DUMBRAVA (V.), *profesor*, c. Beiuș, comit. Bihor, Ungaria.
386. DUMBRAVA, *elev la școala normală de învățători din Brlad*, c. Schineni, J. Tutova.
387. DUMITRESCU (MARIN), c. București, J. Ilfov.
388. DUMITRESCU (I.), *învățător*, c. Gânciova, J. Dolj.
389. DUMITRESCU (STEF.), *elev la școala normală de institutori din București*, c. Balsu, J. Romanai.
390. DUMITRUJ (MARIN), *agricultor*, c. Moșteni, J. Dimbovița.
391. DUNCA (TITUS), *inginer*, c. Tulcea, J. Tulcea.

392. EMANDI (G., c. Bêrlad, J. Tutova.
 393. ENESCU (H. D.), *învățător*, c. Zamostea, J. Dorohoiu.
 394. ENGEL (H.), *inginer*, c. Folticeni, J. Suciava.
 395. EPUREANU (D.), *învățător*, c. Damian, J. Dolj.
 396. FABIAN (N.), *profesor*, c. Beiuș, comit. Bihor, Ungaria.
 397. FERCHILĂ, *student*, comit. Tirnava-Mare, Transilvania.
 398. FÊTU, *elev la școala normală de învățători din Bêrlad*, c. Onesci, J. Bacău.
 399. FLĂMÂND (C.), *student*, c. Borgo Suseni, comit. Bistrița-Năsăud, Transilvania.
 400. FOCHIDI (ALEX.), *proprietar*, c. Urziceni, J. Ialomița.
 401. FORESCU (VASILE), c. Folticeni, J. Suciava.
 402. FRUMUȘANU (TITU), *avocat*, c. Tirgu-Jiū, J. Gorj.
 403. FURCĂ (N.), *inginer*, c. București, J. Ilfov.
 404. GABRIELESCU (ION), *inginer*, c. Tîrgoviște, J. Dimbovița.
 405. GABUNEA (C.), *inginer*, c. Slatina, J. Olt.
 406. GALDEU (A.), *student*, comit. Turda-Arieș, Transilvania.
 407. GÂRBOVICEANU (P.), *prof. seminar central București*, colecție de proverbe culese în comunele: Comanița (Olt), Drăgănesci (Vlașca), Domnesci (Muscel), Dogu (Argeș), Amăresci (Vâlcea), Rătesci (Argeș), Șerbanesci (Argeș), Șuici (Argeș), Poenari (Gorj), Pacioni (Muscel), Mosna (Dolj), Slăvița (Dolj), Tutana (Argeș), Costesci (Argeș), Boteni (Muscel), Crețeni (Vâlcea), Corbu (Olt), Vîrciorova (Mehedinți), Luceni (Dimbovița), Furduesci (Argeș), Moșoșesci (Dimbovița), Dobresci (Muscel), Bălteni (Vâlcea), Schitu-Golesci (Muscel).
 408. GELT (ANDREIU), c. Vascoi, comit. Bihor, Ungaria.
 409. GEORGESCU (CRISTEA), *magistrat*, c. Huși, J. Fălciu.
 410. GEORGESCU (G.), *învățător*, c. Goșu, J. Iași.
 411. GEORGIU (CRISTEA), c. Beiuș, comit. Bihor, Ungaria.
 412. GERLAN (G.), *matriulant*, c. Câmp, comit. Bihor, Ungaria.
 413. GHEORGHIU (DİM.), *elev la școala normală de institutori din București*, c. Tecuci, J. Tecuci.
 414. GHICA (N.), c. București, J. Ilfov.
 415. GLODARIU (ANICA), c. Topârcea, comit. Sibiu, Transilvania.
 416. GOROVEI (ARTUR), *magistrat*, c. Folticeni, J. Suciava.
 417. GRIGORESCU (ION), *elev la școala normală de institutori din București*, c. București, J. Ilfov.
 418. GR... (D-NA ELENA), c. București, J. Ilfov.
 419. GROFȘOREANU (IULIU), *învățător*, c. Galșa, comit. Arad și B. Comloș, Ungaria.
 420. GROFȘOREANU (ION), *student*, c. Vasiova, comit. Turontal, Ungaria.
 421. GROFȘOREANU (IULIA), comit. B. Comloș, Ungaria.
 422. GURBAN (C.), *protopopul Buteilor*, comit. Bihor, Ungaria.
 423. HARAM (VASILE), *învățător*, c. Grivița, J. Tutova.
 424. HERESU (ION), *tipograf*, c. Arad, comit. Arad, Ungaria.
 425. HERLE, c. Beiuș, comit. Bihor, Ungaria.
 426. HINU (I.), *student*, comit. Făgăraș, Transilvania.
 427. HOCIOTĂU (ILIE), *student*, c. Seliște, comit. Sibiu, Transilvania.
 428. HOLERGA, *student*, c. Sodu, comit. Sibiu, Transilvania.

¹⁾ Tote proverbele din comitatul Arad și împrejurul lui au fost adunate de D-l Iuliu Grofșoreanu.

429. HOLERGA, *student*, c. Magara, comit. Tirnava-Mare, Transilvania.
430. HOVAȘIU (ANT.), *student*, c. Aciliu, comit. Sibiù, Transilvania.
431. HRISTIDI, *student*, c. Buzëu, J. Buzëu.
432. HUIBAN (MARGHIOALA), c. Avramesci, J. Tutova.
433. IARCA (C.), c. Buzëu, J. Buzëu.
434. IFRIM (V.), *elev la școala normală de învățători din Bêrlad*, c. Corodesci, J. Tutova.
435. ILASEVICI (I.), *învățator*, c. Ștubenî, J. Dorohoi.
436. ILIEȘ (PETRE), *inginer*, c. Hațeg, comit. Hunediora, Transilvania.
437. IONNESCUGION, *profesor*, c. București, J. Ilfov.
438. IONESCU (I.), *învățator*, c. Beciu, J. Olt.
439. IONESCU (G.), *învățator*, c. Beciu, J. Olt.
440. IONESCU (N. GH.), *învățator*, c. Mamornîța, J. Dorohoi.
441. IORDĂCHESCU (C.), *elev la școala normală de institutori din București*, c. Cristesci, J. Botoșani.
442. IORDAN (N.), *elev la școala normală de învățători din Bêrlad*, c. Tecucei, J. Tecuci.
443. IORGULESCU (I.), *învățator*, c. Baia-de-Aramă, J. Mehedinți.
444. ISTRĂTESCU (I.), *învățator*, c. Cobia, J. Dimbovița.
445. IUTESCU (ST. ST.), c. Catanele, J. Dolj.
446. IVAN (DUM.), *student*, c. Apoldul-Mare, comit. Sibiù, Transilvania.
447. JUVARA (D-NA Z.), c. Fedesci, J. Tutova.
448. JUVARA (D-NA P.), c. Focșani, J. Putna.
449. JUVARA (N.), *proprietar*, c. Popeni, J. Fălciu.
450. JUVARA (ALFRED), *student*, c. Bêrlad, J. Tutova.
451. JUVARA (HENRI), c. Bêrlad, J. Tutova.
452. JUVARA (D-NA A.), c. Bêrlad, J. Tutova.
453. JUVARA (D-NA MARIA), c. Sărăteni, J. Tutova.
454. KARKALECHI (N.), *inginer*, c. Câmpina, J. Prahova.
455. KOSTAKI (LUPU), c. Ciortolom, J. Tutova.
456. KRUPENSKI (D-RA SAFTA), c. Bețesci, J. Némțu.
457. LAMBRINO (D-NA SMARANDA), c. Găgesci, J. Fălciu.
458. LAZAR (D-RA SILVIA), c. Vașcoi, comit. Bihor, Ungaria.
459. LINDE (D-NA LUȚA), c. Bêrlad, J. Tutova.
460. LUNGU (I.), Sebeșul-Mare, Transilvania.
461. LUPAN, *căpitan*, c. Fălciu, J. Fălciu.
462. LUPESCU (M.), *învățator*, c. Brosceni, J. Suciava.
463. LUZZATTO (D-RA P.), c. Iași, J. Iași.
464. MACHIDON (N.), *elev la școala normală de învățători din Bêrlad*, c. Nicoresci, J. Tecuci.
465. MACRI (D-NA CALIOP), c. Galatz, J. Covurlui.
466. MADAN (G.), proverbe din comunele: Chișeneu, ținutul Chișeneu; Valea Părului, ținutul Bender; Trușeni, ținutul Chișeneu; Costesci, ținutul Chișeneu, Basarabia.
467. MĂGURĂ (I.), *profesor*, J. Prahova.
468. MANAFU (N.), *învățator*, c. Vela, J. Dolj.
469. MANOILESCU (C.), *elev la școala normală de institutori din București*, c. Cosmesci, J. Vaslui.
470. MĂRACINĂ (C.), *inginer*, c. Slatina, J. Olt.
471. MARCOVICIU (P.), c. Beiuș, comit. Bihor, Ungaria.
472. MARDARE (I. S.), *elev la școala normală de învățători din Bêrlad*, c. Certesci, J. Tutova.
473. MARIN (ILIE), c. București, J. Ilfov.
474. MARIN (IONACHE), c. Gradiștea, J. Vlașca.

475. MARINESCU (DOBRE, *învătător*, c. Pîrvi-Roșu, J. Argeș.
476. MARINESCU (ANDREI), *învătător*, c. Humele, J. Argeș.
477. MARINESCU (I), *învătător*, c. Bradu-de-Jos, J. Argeș.
478. MARTINIAN (AL.), c. București, J. Ilfov.
479. MATAK, *inginer*, c. București, J. Ilfov.
480. MATEESCU (BALACI), c. Șulca, J. Olt.
481. MATEESCU (N.), *învătător*, c. Movilița, J. Putna.
482. MEIDES (IÓN), c. Cluj, comit. Cluj, Transilvania.
483. MEISSNER (C.), *profesor*, c. Iași, J. Iași.
484. MICLESCU (D-RA EUFROSINA CAT), c. Bêrlad, J. Tutova.
485. MICLESCU (C. C.), *locotenent*, c. Miclășci, J. Vaslui.
486. MICLOSI (IOSIF), c. Vășcoi, comit. Bihor, Ungaria.
487. MICU (G.), *agricultor*, c. Băsești, J. Fălciu.
488. MICU (I.), *agricultor*, c. Băsești, J. Fălciu.
489. MICULA (I.), *preot*, c. Vășcoi, comit. Bihor, Ungaria.
490. MIHAILESCU (E.), *elev la școala normală de învățători din Bêrlad*, c. Băsești, J. Fălciu.
491. MIHAILESCU (ZOE ȘI A.), *învătători*, c. Bușteni, J. Prahova.
492. MIHALACHE (G.), *învătător*, c. Șendresci, J. Tutova.
493. MIHUTĂ (PETRU), c. Vășcoi, comit. Bihor, Ungaria.
494. MIRCEA (I.), *student*, c. Lovnic, comit. Tirnava-Mare, Transilvania.
495. MIRON (N.), *elev la școala normală de învățători din Bêrlad*, c. Onoști, J. Bacău.
496. MOLDOVAN (I.), c. Săn-Miclaș, comit. Tirnava-Mare, Transilvania.
497. MOLDOVAN, comit. Alba inferioară, Transilvania.
498. MOSCUNA (AT.), *proprietar*, J. Gorj.
499. MOTĂȘ (VASILE), *agricultor*, c. Adâncă, J. Dimbovița.
500. MOVILĂ (MITICĂ), *proprietar*, c. Movileni, J. Covurlui.
501. MÜLLER (IGNAT), c. Vășcoi, comit. Bihor, Ungaria.
502. MURGULESCU, *publicist*, J. Ilfov.
503. MUSICESCU (GAVRIL), *profesor*, c. Iași.
504. N*, c. Găești, J. Dimbovița.
505. N*, *elev la școala normală de învățători din Bêrlad*, c. Șchiopeni, J. Fălciu.
506. NĂȘTUREL (COLONEL P. V.), c. București, J. Ilfov.
507. NECULESCU, (D-NA EUFROSINA A.), c. Constanța, J. Constanța.
508. NEDEIANU, *student*, c. Craiova, J. Dolj.
509. NEGOESCU (ZAMFIR G.), *învătător*, c. Jideni, J. Rimnicu-Sărat.
510. NICULESCU (RADU), c. Dienci, J. Olt.
511. NITĂ BIRJARU, c. Pitești, J. Argeș.
512. NITESCU (IÓN), *învătător*, c. Viespești, J. Olt.
513. NIȘULESCU (G.), c. Petculesci, J. Vâlcea.
514. OLARU (ILEANA), c. Crângu, J. Tutova.
515. ONISOR (GAVRIL), *profesor*. Proverbe adunate în c. Dobrovăț, plasa Cîasna, J. Vaslui¹.
516. „Colecție de proverbe adunată în Județul Tutova, comunele Simila, Slobozia, Sîrbii, Banca, Fedesci, Murgeni, Crângu, Delu-Mare.
517. OPREA (RUSU), c. Gîrcea-Mica, J. Dolj.
518. OPRESCU (M.), c. Balaci, J. Teleorman.
519. OȚOIU (J.), *teolog*, c. Aciliu, comit. Sibiu, Transilvania.

---

¹⁾ Indemnului și amabilității D-lui profesor G. Onișor datorez toate probele primite de la elevii școlii normale de învățători din Bêrlad.

520. PALADE (v.), *student*, c. Cămpeni, comit. Turda-Arieș, Transilvania.
521. PAP (LIVIU), *învățător*, c. Covasna, comit. Arad, Ungaria.
522. PAPP (PAUL), *avocat*, c. Beluș, comit. Bihor, Ungaria.
523. PAPP (D-NA VETURIA), c. Beluș, comit. Bihor, Ungaria.
524. PAPP (VASILIU), *protopop*, c. Beluș, comit. Bihor, Ungaria.
525. PASCAL (MIHAI), *profesor*, București, J. Ilfov.
526. PATRICIU (E. I.), *învățător-diriginte*, c. Smulț, J. Covurlui.
527. PETRESCU (I.), c. București, J. Ilfov.
528. PETRESCU (AT.), *inginer*, c. Curtea-de-Argeș, J. Argeș.
529. PETRIUCA (S.), c. Cărna, comit. Alba-Inferioară, Transilvania.
530. PETROV (N.), *elev la școala normală de învățători din Bêrlad*, c. Codaesci, J. Vaslui.
531. PÎRVU, *elev la școala normală de învățători din Bêrlad*, c. Ivesci, J. Tutova.
532. POBORAN (G.), *institutor-diriginte*, c. Slatina, J. Olt.
533. POÎENARU (GR.), *inginer*, c. Focșani, J. Putna.
534. PONICI (D-RA E.), *institutore*, c. Cernavoda, J. Constanța.
535. POP, *locotenent*, c. Bêrlad, J. Tutova.
536. POP (P.), *avocat*, c. Beluș, comit. Bihor, Ungaria.
537. POPA (D.), *începător*, c. Sinaia, J. Prahova.
538. POPA (N.), *sumar*, c. Vészár, comit. Bihor, Ungaria.
539. POPESCU (EM.), *învățător*, c. Clocănesc-Mărgineni, J. Ialomița.
540. POPESCU (N.), *agricultor*, c. Petroșița, J. Dimbovița.
541. POPESCU (MATEIU), c. Clejani, J. Vlașca.
542. POPESCU-DOBRENI (I.), *învățător*, c. Dobreni, J. Ilfov.
543. POPESCU (CORNEL), *teolog*, c. Sibiu, comit. Sibiu, Transilvania.
544. POPOVICIU (MOISE), *student*, c. Covragiu, comit. Hunedorei, Transilvania.
545. POPOVICIU (ZENO), comit. Sibiu, Transilvania.
546. POPOVICIU (M.), c. Rupt, comit. Hunedorei, Transilvania.
547. POPOVICIU (D.), *învățător*, c. Cuvin, comit. Arad, Ungaria.
548. POPP (IOSEF), *notar*, c. Căbesci, comit. Bihor, Ungaria.
549. POSSA (C.), *elev la școala normală de institutori din București*, c. Humulesci, J. Némțu.
550. PROCOPIESCU (TR.), *învățător diriginte*, c. Islaz, J. Romanați.
551. PUȘCARIU (I.), *student*, c. P. Mărulul, comit. Făgăraș, Transilvania.
552. RĂDOIU (I.), *avocat*, București, J. Ilfov.
553. RĂDULESCU (MARIN), *elev la școala normală de institutori la București*, c. Slatina, J. Olt.
554. RÂMBU (V.), c. Brănesci, J. Dimbovița.
555. REDNICU (I.), *doctor*, c. Vascoi, comit. Bihor, Ungaria.
556. ROMAN (I.), *student*, c. Vima-Mica, comit. Solnocului, Ungaria.
557. ROMAȘCU (G.), *agricultor*, c. Urdești, J. Fălciu.
558. ROSETOS (ION), *inginer*, c. Roman, J. Roman.
559. ROSETTI (D-NA EUPROSINA), c. Filipeni, J. Bacău.
560. RUSU (NIC.), c. Ighisdorf, comit. Timna, Transilvania.
561. SALA (VASILE), *dascăl grec-oriental în Vascoi-Bărești*, comit. Bihor, Ungaria.
562. „ Colecție de proverbe adunate în următoarele comune din comitatul Bihor: Vascoi-Bărești, Drăgănesci, Beluș, Negru, Păcălesci, Țigănesci, Lelesci, Sebișu, Hinchirș, Băleni, Totoreni, B. Lazun, Căsușu, Căcăcenii, Ghigășeni, Hotar, Lunca, Serbesci, Dumbrăveni, Sănd, Ferice, Buntesci, Poeni sup. și inf., Gurani, Petrișo, Chișcoi, Brâsco, Brădet, Măgura, Sudrigiu, Rieni, Zăvoeni, Petrieni, Camp,

- Coleni, Driheni, Șust, Câmpani, Băița, Lelieconț, Fănața, Sediștal, Șediște, Talpe, Miziries, Cărpinet, Polana, V. Seliște, V. Șohodol, Verzar, Pocula, Ds. Forrén, Vinter, Holod, Saca, Budureasa, Telec, Nimălești, Merag, Tarcăita.
563. SALA IULIANA), c. Vașcou-Bărescl, comit. Bihor, Ungaria.
564. SALVIU, (G. P.), *învățător*, c. Smulți, J. Covurlui.
565. ȘAGUNA (Societatea de lectură ANDREI) din Sibiu. Colecție de proverbe adunată și trimisă de membrii societății.
566. ȘANDRU N., *student*, Geoagul-de-Sus, comit. Alba-Inferioară, Transilvania.
567. SĂRARIU I., c. Tighina, J. Vâlcea.
568. SCUREIU, *Revisor școlar*, c. Bicău, J. Bacău.
569. SEVEREANU D., *doctor*, J. Mehedinți.
570. SILAGHI S., *teolog*, comit. Mureș-Turda, Transilvania.
571. SIMION I. GH., *elev la școala normală de învățători din Bîrlad*, c. Băsescl Tânașeni, J. Fălciu.
572. SIMULESCU (I.), *student*, c. Miheleni, comit. Zarand, Transilvania.
573. SION D-NA PROFIRA), c. Bîrlad, J. Tutova.
574. ȘIȘMAN CAT., *învățător*, c. Adam, J. Tutova.
575. SOREANU FLORBA), c. Preajba-de-Pădure, J. Romanași.
576. SPERANTA T.), *profesor*, Iași, J. Iași¹.
577. STANCEANU (M.), *învățător*, c. Piria, J. Mehedinți.
578. STĂNESCU (ION), *elev la școala normală de institutori din București*, J. Argeș.
579. STEFĂNESCU (LAZAR), c. Perșani, J. Argeș.
580. STOIAN VASILE N., *agricultor*, c. Roșiori-de-Vede, J. Teleorman.
581. STOIAN (VASILE), c. Oltenița, J. Ilfov.
582. STRUGARU (ISIDOR), *padurar*, c. Vașcou-Bărescl, comit. Bihor, Ungaria.
583. SUHAMEL, *publicist*, J. Ilfov.
584. TACU (I.), *învățător*, c. Braniscea, J. Covurlui.
585. TARCUS (N.), *învățător*, c. Piscu, J. Covurlui.
586. TEODOR (LISAVLTA), c. Bîrlad, J. Tutova.
587. TEODORESCU, *elev la școala normală de institutori din București*.
588. TEODORESCU-KIRILEANU (S.), J. Sucăva.
589. TEODORESCU (I.), *învățător*, c. Cotirgaș, J. Sucăva.
590. TEODORESCU (C.), *învățător*, c. Lipova, J. Vaslui.
591. TEOFĂNESCU-GRIBINCEA (C. F.), *învățător*, c. Bicăz, J. Némțu.
592. TEREBENT (TRAIAN), c. Cocluba, comit. Bihor, Ungaria.
593. THIERRY D-NA MARIA, c. Bîrlad, J. Tutova.
594. TIFANCA (ILKANA), c. Tîfu, J. Fălciu.
595. TILA (S.), *elev la școala normală de învățători din Bîrlad*, c. Brăhăsescl, J. Tecuci.
596. TITORIAN (I.), *profesor*, Basarabia.
597. TODAN (IONAȘU), *diac*, c. Bărescl, comit. Bihor, Ungaria.
598. TODER (VASILE), *agricultor*, c. Roșiori-de-Vede, J. Teleorman.
599. TOFELDEA (DIM.), comit. Alba Inferioară, Transilvania.
600. TOMESCU (G. I.), *învățător*, c. Broscari, J. Mehedinți.
601. TRIFAN D. G.), *învățător*, c. Cărnău, J. Némțu.

¹) Föte proverb-le primite d' la elevii scölei de institutori din Bucur sci, s'a i cul s dupa îndemnul și staruința D-lui T. Speranția, prof-
f-
rul lor.

602. TRIFU (ILIE, *elev la școala normală de institutori din București*, c. București, J. Ilfov.
603. TROFIN N, *normalist Vasile Lupu*, c. Gloden, J. Suceava.
604. TROTEANU c.), *elev la școala normală de institutori din București*, c. Stăncescu, J. Botosani.
605. ȚUCRA (HENCIU, *perceptor*, c. Vașcou-Bărăscu, comit. Bihor, Ungaria.
606. TUTESCU (st., c. Catanele, J. Dolj.
607. TZINTZU (I.), *inginer*, c. Buzău, J. Buzău.
608. ULESCU (PANTELIE). c. Pătula, J. Mehedinți.
609. URECHIA v. A.), *profesor universitar*, c. Iași, J. Iași.
610. URECHIA (NESTOR, *inginer*, J. Prahova.
611. URECHIA MIRON), c. Drăgănescu, comit. Bihor, Ungaria.
612. VACARESCU (ION, *picher*, c. Măcin, J. Tulcea.
613. VALCOF (ION), *elev la școala normală de institutori din București*, c. Craiova, J. Dolj.
614. VARLAM (T.), *învățător*, J. Putna.
615. VASILE (I., *agricultor*, c. Vadu-Lat, J. Vlașca.
616. VASILE A LUI STAN, c. Rucăr, J. Mureș.
617. VASILIU (AL.), *învățător*, c. Tătărași, J. Suceava.
618. VASILIU (INDREIU TÓDER), c. Sediștel, comit. Bihor, Ungaria.
619. VEJA (I.), *profesor*, c. Alexandria, J. Teleorman.
620. VERGATI (ELIODOR), *proprietar*, c. Balș, J. Roman.
621. VESTEMEAN (N.), c. Riu-Sadului, comit. Sibiu, Transilvania.
622. VOINESCU (ALEX.), *elev la școala normală de institutori din București*, J. Gorj.
623. VULCĂNESCU (IULIU), *elev la școala normală de institutori din București*, c. Pelești, J. Dolj.
624. WALNER-COSMA, c. Beiuș, comit. Bihor, Ungaria.
625. WELTZ, *capitan*, c. Constanța, J. Constanța.
626. X***, *elev la școala normală de institutori din București*, c. Nănescu, J. Bacău.
627. ZAMFIRESCU-DIACON K. A.), *învățător*, c. Stiubieni, J. Drobeta.
628. ZANNE D-NA EC.), c. Bérhad, J. Tutova.
629. ZANNE (D-NA SOFIA), c. București, J. Ilfov.
630. ZANNE (D-RA ALEXANDRINA), c. București, J. Ilfov.
631. ZANNE (D-NA VICTORIA), c. București, J. Ilfov.
632. ZANNE (DIMITRIE), *arhitect*, c. Bolintin-din-Vale, J. Ilfov.

BIBLIOGRAFIE

PENTRU

DIALECTELE DIN ISTRIA ȘI MACEDONIA, ALBANIA ȘI EPIR

AUTORI CITAȚI

1. BAGAVŢ (ANDREIUL AL.). — Carte de alegere scrisă în dialectul Macedo-Român. — Bucureşti, 1887.
2. BOJADSCHI (MIHAI G.). — Γραμματική Ρωμανική ητα Μακεδο-Βλαχική υπο Μιχαήλ Γ. Μποϊατζή. Bucureşti, 1863. Ediție identică cu cea din Viena, 1813.
3. GAZETA MACEDONIEI. — Dîiar, Bucureşti.
4. LAURIAN & MAXIM. — Dicționarul limbii române. — Bucureşti, 1871—1886.
5. MIKLOSICH (DR. FRANTZ). — Rumunische Untersuchungen: Istro- und Macedo-Rumunische Sprachdenkmäler. — 2 broşure. Carl Gerold's. Wien, 1881—1882.
6. MIHAILLEANU (STEFAN). — Dicționar Macedo-Român. — C. Göbl, Bucureşti, 1901.
7. NENIŢESCU (ION). — De la Români din Turcia européană. — Carol Göbl, Bucureşti, 1895.
8. POLITIS (N. G.), Παροιμιαί, vol. I și II, Athéna, 1899—1900.
9. WEIGAND (GUSTAV). — Die Aromunen, ethnographisch-philologisch-historische Untersuchungen über das Volk der sogenannten Makedo-Romanen oder Zinzaren. Zweiter Band. — Volksliteratur der Aromunen. — Leipzig, 1894.
10. PAPAHAĞI (PERICLE). — In Zweiter Jahresbericht des Instituts für rumänische Sprache, zu Leipzig 1895, publicat de Dr. Gustav Weigand.

CORESPONDENȚI

11. BUIA (D-NA ATHENA), c. Ochrida, Macedonia.
12. CAI'SALE (XENOFONTE), *student*, c. Pirlpe, Macedonia.
13. COYAN (I.), *director gimnasiu Ianina*. Mică colecție de proverbe, adunate în Albania și Epir.
14. DAN (D.), *student*, c. Nevésta, Macedonia.
15. DIAMANDY (VASILE), *profesor*, c. Mețova (Arminciu), Macedonia.
16. GHIOCA (CONSTANTIN), c. Bitolia, Macedonia, prin d. Jeronimy.
17. GHICU (ILIE), *profesor*, c. Ianina, Epir.

18. IONESCU CONSTANTIN), *profesor*, c. Nevésta, Macedonia.
19. META (CONSTANTIN), *student*, c. Moloviște, Macedonia.
20. MILESCU (D. A.), *student*, c. Gopeși, Macedonia.
21. N. ST., c. Nijopole. Macedonia; prin d-nu Jeronimy.
22. VULCAN (P.), *publicist*, Macedonia.
23. ZUCA (G.), *student*. Mica colecție de proverbe din urnătorele comune din Albania: Berat, Fieri, Elbasan, Permet, Cavaia, Durazzo, Cusina, Georgia, Covița, Culona, precum și diferite alte comune din Albania și din Epir.

SEMNE CONVENȚIONALE

- ※ Proverbe cunoscute personal de autor sau culese de dînsul.
- △ Proverbe sătesci.
- Proverbe întrebuintate numai de literați.
- Proverbe dubioase sau traduse din cele străine, cari însă nu s'au depărtat pentru diferite motive.

PROVERBELE ROMÂNILOR

CAPITOLU XII

URMARE

CREDINȚE. — ERESURÎ. — OBICEÎURI

DUMNEDEU. — DRAC. — SFINȚI. — PREOȚI
ERESURÎ SI CREDINȚE.

ERCULE

15293   ◻   Ercule.

LAZAR ȘĂINEANU, *Dicț.*, p. 377.

Vezi Erculean.

Se ȝice pentru un om fôrte voinic.

15294   ⚙   Erculean.

P. ISPIRES U, *Rev. Ist.*, III, p.
378; *Un. Șfat.*, p. 118.

Acelaș înȝeles ca la No. 15293.

•*Erculean* de volinic.

ERESURÎ

Eresurile, coprinȝând un material fôrte bogat care, pentru o ușôră cercetare, a trebuit sa fie grupat și subîmpartit într'un mod deosebit, se vor gasi tôte la capi tolul XXII al acestei lucrari.

EVA

Vedî *Cap. XV, c. Credinşă,*
Cap. XI, c. Eva.

15294 b * Δ A fi mōşa Eva.

T. BĂLĂŞEL, *preot, c. Stefănesci,*
j. Vâlcea.

Se dīce unei mătuşe bătrāna peste fire.
Copiii obicinuesc a recita urmētóarele versuri:

Eva, Eva
Palareva!
Eva, Eva,
Palarevu!

15295 * Δ Aşa e de la Eva.

T. BĂLĂŞEL, *preot, c. Stefănesci.*
j. Vâlcea.

Se dīce despre un obiceiū străvechiū.

15296 * Δ De când cu mōşa Eva.

C. BUNGEŢIANU, *preot, c. Coso-*
rŃi. j. Mehedinţi.

Arată o vechime adīncă.

EVANGHELĪE

Vedî *Părinte.*

15297 Ca Evanghelīa.

DIM. TICHINDEAL, *Fab., p. 353.*

Adicā adevērat.

«Se crede a fi adevēr ca însuşi *Evanghelīa.*» — TICHINDEAL.

C'est parole d'Evangile.

Prov. Franc.

15298 * A'si pune capul sǎnǎtos sub Evanghelīe.

N. GANE, *Conv. Liter., XX, p.*
140. — S. I. GRO-SMANN, *Dicţ.,*
p. 43. — L. ŞAINEANU, *p. 306.* —
C. MEISSNER, *prof. j. Iaşi.*

* △ 'Și-o pus capu sub *Evangelhie*.

GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Dobrovăț,*
j. Vasluțu.

* △ 'Și-a băgat capul sănătos sub *Evangelhie*.

D-na ELENA SEVASTOS, *Nuv., p.*
89. — V. FORĂSCU, *c. Stănișoara, j.*
Suctava.

* *A'și viri capul sub Evangelhie.*

G. POBORAN, *inst. j. Olt.*

1° A se băgă singur în încurcături; a și-o face singur.

2° Se țice adese-orî pentru căsătorie.

«Intru cât capul ne e sănătos, pentru ce să'l mai punem sub E.
vangelhie.»

15299 De ce să'mî plec capul sănătos la *Evangelhie*?

A. PANN, *Ediț. 1889, p. 22; I,*
p. 78. — HINȚESCU, p. 26.

Țice omul care nu vré să se supună la poruncile lui
Hrist.

Hințescen a cređut de cuviință să corecteze țicerea,
scriind: *De ce sa nu'mî plec capul sănătos la Evangelhie?*

FARISEŪ

15300 * △ Fariseŭ.

AUREL CANDREA, *Rev. Nouă,*
VII, p. 405.

Despre omul fațarnic, prefacut evlavios.

FARMAZÓNĂ

15301 * Farmazonă.

Adică vrăjitoare, fermecătoare. Prin corupție de la *franc-*
mason.

FERMECĂTÔRE

De fermecătore țeranii au multă frica, de și acestea sunt tot din țeranii. Ele sunt socotite ca nisce suflete vindute dracului. Fermecătoreea e mai puternică de cât toți dracii, cari sunt la ordinele ei; îi necăjesce și îi pedepsește ast fel că le e frica de dinsa.

De obicei fermecătoreea e rea, răsbunătore și mai nici odată nu iertă.

A se vedé *Șezătoreea*, III, p. 67.

Eram bolnavă. Mănele cele bune me puscă în pâne. Părintele a-jun c e în așa stare că bun tréz, svirleă cu potcapu în câni; bé pâna doimea prin șanțuși, pe sub garduri. Nici la biserica, la slujba nu se bizuă sa se ducă. Fugcă de cetanii. Iar eu, sermana, îmi eșisem din minți. Mă sugeau doi: Tudor și Gafica, cari și ași sînt nenorociți. Îi urmăam la umbră între ștîlbee, pe sub garduri; și năptea, când trebuia sa le dau fița, aduceam cațel și purcei de laptam... Of! Dămine, o dată pusesem în scăldătore și săpuneam două mișiori, iar pe ei, nenorociții, îi urmăsem lîngă fântăna, și au mas acolo, căci am venit cea mai tirziu de la ghilit; și ei mai bine mureau atunci. N'au pățit nimic peste năptea! Umblasem printre babe și pe la fel de fel de doctori; tot ce am avut de la părinți vindusem. Remăscsem saracl lipiți pămîntului, cu casă grea și stricați. Mă îndreptase mîlți la o femeie meștera din Ccoata Cozancei, dar nu voiam să me duc; căci m' credeam fericită, luam anume de rău sfaturile ce-mi dadeau unii și alții!..

Intr'o sêra 'mi luai amîndoi copiii, fără să mă scie nimcne ai casei, și am eșit din sat asupra năptei. Tăta năptea m'am dus, n'am dormit, nici nu-mi aduc aminte sa fi stat unde-va. Dimineta, m'am veșut în marginea unui sat. Întrebaru încotro vine Ccoata Cozancei, și mi se areta drumul peste deluri, de nisce femeii și un barbat, care nu întrebară asupra nevoilor ce me mână în acel loc necunoscut. Nu sciu ce le-am respuns, căci nu sciam eu însu-mi ce vînt mă mână. O dată cu sara ajunselu la o pădure, de unde un moșneag mă conduse printr' copaci și pădure, ne umblata de când lumea, la o casuță de tot mică, fara tînda, fara nici o gospodarie, acoperită cu coji de copaci, pe unde era sfărîmat stîful. La intrarea în casa me părăsi bu-nul conducător. O femeie naltă, bălae, pistrue tare pe obraz, uscățiva, cu perul ne-peptenat și strîns sub un fes vechiu, cafeniu, unsuros; cu cumașa înnegrita de multa vreme, cu o catrința ponosită, ședea la vatra unui horn și învîrtea nisce ulece.

— Mare nenorocire te o mai adus pe aici, sermana femeie!

Me petrinse un fior de mărte, acum începui a 'mi veni în sim-țiri; julecam ca sunt în locuri prea departate și necunoscute.

Te chêmă Ancuța, ești preutca luî popa Haralamb, ai în a șapte copii fara acești doi.

Acum tremuram de grăză; îmi spunea tôte par'ca le luă de pe carțe, și mai nici se uitase la mine. Am pus copilașii jos în mijlocul casei, și, ca împuțernicită de un dar nevedut început a plînge în gura mare, gîcînd:

Cum te înduri, când me scii așa de bine, să mă aduci și să me ții la așa nenorocire! Dragii mamel, ei nici nu sciu unde sunt eu!..

Femei. să nu te primăsească nici cerul, nici pământul, cum m'ai adus în așa stare!.. D-zeu și Maica Domnului sa-ți respălătescă, pentru perderea a un spre dece suflete!..

Căduu cu fața la pământ, asu'ra copilașilor, și m'am deșteptat întinsă pe un pat, c'o perina la cap, și ea mie recorea cu puțină apă dintr'o coifă roșă de vechi ce era.

— Draga mamei, n'ani știut nimic, până nu m'ai pășit pragul.

Acum mi s'a spus totul. Să nu te îngrozesci, ca ai tarie de inger, că multe îți se pot arăta aici, într'o noapte!

— Nu, nu, dragă mătușă, dar tare-s nenorocită și sbucimată; nu-mi simțesc trupul, mi se desface capul de ferbințelă și... ce-or fi făcând cei opt de-acasă?.. Nu te îndură!

— Fii liniștită cu mătușă; tot D-zeu te-a adus aici

În acest timp se auzea la foc o sfârșită neobiceiuită, o ulcicuță vîrșită în spuză se învîrtea, și scânteile se jucau plesnind în jurul ei. Se auzea din spuză un fel de șopot nu tocmai deslușit: «Luță Luța, Luță-Luță, Luță-Luța...» și în cele din urmă ulcica pocni, ca un ou pus în foc. Spuza și toate hărburile ei disparura! Vedeam toate căci eram în fața hornului; nu pricepeam nimic; nu-mi aminteam nici măcar de copii.

— Îndură-te, aude-mă, eu sunt rîba ta chezeșluită! Ast-fel vorbea baba, netezindu-mi fruntea, cuprinsă de sudori reci.

— Nu-i nimic, are să fie bine!

Se auzi ca o vîjăitură, ca un vîrtej îngrozitor, ce trecea pe deasupra casei și mi se păru că dîse o dată: «Ancuță!».

— S'a sfîrșit totul. Poți să dormi, să te liniștești; și pe dimineața, vouă rugă pe bunul pădurar să te ducă, de unde ai venit, cu caruța lui.

— Nu pot dormi, mătușă dragă!

— Dîmne, fata mea, mai bine nu mă mai făcea maică-mea! Multe știu, multe fac, multe păcătuesc! Părintele, soțul teu, fiică, e tulburat din tinerețe; mari minuni au fost că v'ai luat amîndouă; a avut trei copii cu Măriora lui Ivanuță din Dorcani. Acu ea stă la Corabieasca, aproape de mine. I-am găsit eu tot un popă, chiar dîlele aceste, că i tot fată mare. De nu-mi călcai pragul, așa te petreceai; iar eu, scie Dumnezeu de sufletul meu, măcar că nu te cunosceam. Cine-mi calcă în casă, îi știu și cîșul în care s'a născut.

— N'o știu, nu mi-i jale de mine; dar, cînd mă gîndesc la cele nouă suflete nevinovate, ce-s pe capul nostru două nenorociți, îmi vine să strig: Crăpî pămîntule și mă înghite!.. Să mai am vî'o na-dejde de matusă, ori să mă dau într'o fîntîna?

— Să ști, fata mea, că ești sanetîsă. Poimîne e Duminica Mare și va sluji frumos bărbatul-tău. Să mă pomenescă și pe mine: An-tița Fărmeacătoarea».

Am adormit puțin și, parc'am lăptat și copiii, dar bine bine nu știu. Răsăreau zorile, cînd auzii o căruță dinaintea căsuței. Era moș-negul de la padurărie.

— Nați, mătușă, un sorocoveț!

— Nu mi se cade, iertă-mă fiică; rogă-te lui D-zeu pentru mine

— Sa mai viu pe aicea. mătușă mea?

— Nu, nici o dată! Drum bun, și de acum înnainte fiți în sîma celui A-tot puternic!

Am vrut să i sarut mîna și nu m'a lasat.

Cînd am ajuns acasă, părintele era la vecernie, vacile așteptau mulse, și toți copilașii îmi eșira înnainte întrebându-me:

— Unde-ai fost, mamă? Unde?

«— Scie D-deu!!» așa am răspuns copiilor, așa am spus la totă lumea pân'acum.

Am luat toate, toate de la capăt, fără nici un cuib, numai copii aveam nouă. Acești două, Teodor și Gafica, mai bine se pierdea!.

Multe mai trage omul. Mare 'i putea lui D-deu; dar și unde se amestecă mințile și mânele ne-curate numai bine nu poate să fie.

GH. A. CIOBANU, *j. Iași*, prim
G. SALVU.

* Δ
15302 Dracul se dă în lături din calea fermecătoarei.

GR. JIPESCU, *Opinc.*, p. 115. —
GR. POENARU, *ing. j. Putna*. —
IUL. GROFȘOREANU, *dasc c. Gal-
șa, comit. Arad, Ungaria*. — N.
BĂRBULESCU, *inv. c. Sudiți, j. Il-
for*.

Căci e la ordinele ei, care 'l necăjește și 'l pedepsește după cum vrea.

* Δ
15303 Din naintea fermecătoarei și Dumnezeu se dă în lături.

G. BĂNULESCU, *inv. c. Besdead,
j. Dimborița*.

Acelaș înțeles ca la No. 15302.

FEST

15304 Saca și nu-î fest.¹⁾

DR. FR. MIKLOSICH, *Rum. Unter*, I, p. 15.

Vezi *Pasce, Vinerea-
Mare*.

Dacă odata ai dat peste plêșcă apoi să nu te aștepți în tot-dé-una la acelaș lucru; nu-î merge omului tot-dé-una bine.

FÊT-FRUMOS

* Δ
15305 Fêt-frumos.

L. ȘĂINEANU, *Dicț.*, p. 323. —
FR. DAMÉ, II, p. 21. — T. BĂLĂ-
ȘEL, *c. Ștefănesci, j. Vâlcea*.

¹⁾ În fie-care și nu e serbătoare.

Flăcău voinic, chipeș, dar mai ales frumos. Personajul din basme.

«Par'că e *Făt-frumos* din poveste.»

FILIP

15306 Aflat'aŭ Filip pe Natanail.

IOND. GOLESCU, *Mss.* II, p. 5.
— P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, I, p. 228.

Să ȋdice pentru doi inși, când se potrivesc la duhuri (GOLESCU).

A se vedé Evanghelia Sfântului Ion, I, 44. 45. 46.

FIR

Vedî *Cap. IV, VI & X,*
c. Fir.

Ursitoarele torc, pentru fie-care om, câte un ghem. Ghe-mele se deosibesc după mărimea lor și după ȋtăria firului. Când trebuie să se nască cine-va, ursitoarele ieau, la în-tîmplare, din grămada de ghem, unul, și se duc cu el la nascere, de-l hărăzesc noului născut. Dacă acesta are noroc, ghemul este mare și cu firul trainic

Ursitoarele desfac firul acestui ghem, mai ȋute sau mai ȋncet, și ast-fel se mai scurtéza, sau se mai lungesce vieȋta omului. Când omul trebuie să móră înainte de vreme, ursitoarele îi taie firul vieȋtei.

A se vedé alte aménunte la cuvîntul *Ursitoare*.

15307 * Δ I s'a curmat firul vieȋții.

S. FL. MARIAN, *Imorm.*, p. 12.
— D. EFUREANU, *inv. c. Damian,*
j. Dolj

Adică a murit.

15308 * Δ I s'a scurtat firul vieȋții.

C. TEOFĂNESCU, *inv. c. Bicaz,*
j. Némțu.

A murit înainte de vreme.

FLORIÎ

Vezi Cap. I, c. Florii.

- 15309 * Ce 'mî-e Florică,
Ce 'mî-e Paștică.

D-na V. BUDIȘTEANU, c. București, j. Ilfov.

A ȕis țiganul când a vȕdut cȕ Românii îl ieau în rîs, fiind-cȕ îmbrȕcase haine noi la Florii, fȕrȕ a mai aștepta Pascele.

Cȕnd unul face ȕre-ce înainte de vreme.

FRȕNGA

- 15310 * Δ A se duce Frȕngei.

G. P. SALVIȕ, inv. c. Smulȕ, j. Covurluȕu.

Vezi Drac

A se pȕierde ce-va și a nu se mai gȕsi.

Frȕnga este unul din nenumȕratele nume ale dracului.

FRUMȕSELE

«Despre acestea țin cȕ sunt nisce nimfe de aer cari adese se în-mȕrȕzȕ de feciorii cei tineri și frumȕși. De aci, cȕnd pe un tȕnȕr îl lovesce o paralisie sau o apoplexie repentinȕ, se țice cȕ rȕul acesta nu vine de la altul, de cȕt numai de la Frumȕse, cari schimbȕndu'și amorul în mȕnie, își resbuna asupra amanȕilor pentru ne-supunerea lor.» — DIM. CANTEMIR, *Descr. Moldaviei*, I. 155.

Frumȕsele nu sunt alt-ce-va de cȕt *Ielele*. A se vedȕ LAZȕR ȘȕINEANU, *Ielele*, studiȕ de mitologie comparativȕ.

GȕMALA

Gȕmala era o namilȕ de femeie, înaltȕ de treȕ stȕnjenȕ, avȕnd douȕ feȕe, înlocuite cu cȕte o oglindȕ mare peste care atȕrnaȕ panglici, cu trupul gros cȕt o butie, juca încet dupȕ cȕntecul lȕntarilor, mișcatȕ de un om care era înȕuntrul ei.

Gȕmala era pe dinȕuntru țesutȕ cu cercurȕ și pe din afȕrȕ acoperitȕ cu hȕrtii colorate; purta cȕmașȕ albȕ, la

spate cu fota, în față cu pestelcă, roșii amîndouă și pline de cusături. Avea patru mâini, împreunate două câte două pe piept și la spate; în cele din față ținea un buchet de flor.

Gémala eră ușora și ast-fel omul din lăuntru ei o putea mișca lesne, cu ajutorul belciugelor. Ea jucă pe strade și ómenii o chemau prin curțile lor.—*Epoca, Capitan Costache.*

15311 * Par'că e o gémală.

L. ȘĂINEANU, *Elem. Turc.*, p. 690.

Vezi *Brezăre*.

O namilă mare de om, sau de muieră, gătit într'un mod ridicol.

GOGORIȚĂ

15312 • Gogorița, și cu hlamidă dă se va îmbracă, tot te va speria.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 21.

Adica cel cumplit, ori-cum la față se va schimba, tot spaîmă ne-aduce (GOLESCU).

GRIJANIE

15313 * L Să'i dai grijanie fără spovedanie.

AL. MARTINIAN, *j. Ilfov*.

Pentru omul fațarnic, prefacut.

On lui donnerait le b n Dieu sans confession.

Prov. Franc.

A SE GRIJÎ

15314 Cine vré să se grijescă se pune de postesce.

D na E. B. MAWR, p. 83.

Trebue să faci cele de lipsă dacă vrei să atingi ținta pe care ți-ai dat-o.

HAGIALIC

15315 * S'a dus la hagialic.

LAURIAN & MAXIM, *Glosar*, p. 7. — FR. DAMÉ, II, p. 93.

Vezi *Agialic*.

Din om cu stare, a ajuns sărac lipit pământului.

HAGILIC

15316 * Când mērdzaī tini la hagiliche eū mē turnam.¹⁾

D. A. MILESCU, *stud. c. Gopeși, Macedonia*.

Sciu asta înainte de tine, sciū mai multe de cât tine.

HAGILUC

15317 * Δ S'a dus la hagiluc.

E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulți, j. Covurluțu*.

Vezi *A_gialic*.

Acelaș înțeles ca la No. 15315.

15318 * Δ A ajunge la hagiluc.

G. P. SALVIŢ, *inv. c. Smulți, j. Covurluțu*.

Vezi *Ha_gialic*.

Acelaș înțeles ca la No. 15317.

HAGIŢ

15319 Drumul hagiilor.

IORD. GOLESCU, *Mss. II, Asem.*, p. 221.

¹⁾ Când tu mergeai la hagialic eu me întorceam.

Drum rău, unde nici umbră nici apă găsești.

15320 A se face hagiū.

LAURIAN & MAXIM, *Glosar*, p. 8.

Vezi *Agru*.

A'și pierde starea, a sărăci.

HALĂ

15321 * Δ Hală.

AVR. CORCEA, *paroh*, c. *Coșteiu*,
Banat.

1° Unul din nenumăratele nume ale dracului; spirit rău.

2° Om puternic.

3° Om harnic, muncitor.

Să dice:

S'a umflat hala 'n el, saū e hăluit, adică: e dracul în-
tr'însul.

Hală de om, hală de lucru, arată un om puternic saū
harnic, muncitor.

Om halos, adică om lăcomos.

HALELE

15322 * Δ Îl călăresc halele.

G. POBORAN, *inst. j. Olt*.

E sărit din minte, și bolnav.

Halele, frumoșele, vîntoșe, etc. sunt tot *ielele*.

«Când se împiedică cercuirea singelui în părțile folelui se nasce
în om așa disa apesare (incubus) saū, cum îl dic omeniī noștri, că-
lărirea halelor saū a dracilor, pentru că viséază că halele saū draciī
îl calaresc.» — VAS CI, *Antropologhia* apud ȘAINEANU, *Ielele*.

HAR

15323 * Avdzī că vine Harlu, Līeā tu mână parlu.¹⁾

G. ZUCA, *stud. c. Berat, Albania*.

Adica gatesce te de mórte.

¹⁾ Auđī ca vine Haru, ieā în mână paru.

Haru e spiritul însărcinat, de Dumneșeu, cu luarea sufletelor.

15324 * Dumne Țiértă Harlu
Că luă parlu. ¹⁾

D. A. MILESCU, *stud. c. Gopeși, Macedonia.*

Când vine unul în locul stăpânului care a fost rău.

HAVRĂ

15325 Când pornesc toți se vorbescă
Par'că'i havră ovreieșcă.

A. PANN, III, p. 9.

Veți *Lavră.*

Se dice când vorbesc toți odată, într'o adunare, sau unul cu altul, dar tare.

Arată firea sgomotósă a Ovreilor, când s'adună mai mulți la un loc.

Poporul de la sate crede ca Ovreii, când vorbesc, vorbesc toți odată, așa în cât nu se mai înțelege nimic din ceea ce spun ei. În biserica lor cântă sau citesc toți; asemenea și când se rógă încep toți, de nu se mai înțelege nimic.

HÎRB

Veți *Cap. VII, c. Hîrb.*

15326 ^Δ A fi sfîrșit hîrbul.

Șezătorea, II, p. 101.

Veți *Cap. XII, c. Ólă, Ulică.*

A fi fermecat.

HOGÉ

15327 * Să 'ți dzică gaea 'n cap, ș-hogă tru
uréclic. ²⁾

V. DIAMANDY, *c. Mețova, Macedonia.*

¹⁾ Dómne ierta Haru, ca a luat parul (în loc de stăpânul).

²⁾ Sa 'ți dica gîra la cap, și hogă la ureche.

Hogea s-țē cântă la capu.¹⁾

ST. MIHĂILEANU, *Dict.*, p. 238.

Adică să mori.

HRISTOS

Vezi Bedros, Bet.

- * △
15328 Dómne Isuse Hristóse,
Mămăligă fără óse.

T. BĂLĂȘEL, *preot, c. Ștefănesci,*
j. Vâlcea.

Se ȝice când se îngăuă cine-va la rugaciuni.

- *
15329 Dómne Isuse Hristóse,
Curăță' gura de óse,
Capul de flóce
Și ochii de negrétă.

G. BĂNULESCU, *inv. c. Tîrgo-*
viște, j. Dimbovița.

Se ȝice, în mod ironic, când unul se face că vré bi-
nele cui-va și, la drept vorbind, nu'i dolesce de cât răul.

- *
15330 I cu Hristolul, i cu Șuca!²⁾

I. COYAN, *prof. c. Băesa, Epir.*

Când trebuie să alegi între doi; neputînd sa ȝii și cu
unu și cu altu.

Șuca, Triscatarat, Slicrepanuma, Aȝel cu un ciur, Cos-
forlu, Aȝel cu córne, Daracu, etc., sunt nume deosebite
ce se dau dracului, de Aromâni, în Macedonia, Albania și
Epir.

- * △
15331 Doar nu'i fi Hristos!

E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulț,*
j. Covurlui.

¹⁾ Hogea sa'ți cânte la cap.

²⁾ Sau cu Hristoș, sau cu dracu.

Se ȕice celui care se laudă a fi tare și mare.

15332 Săngele lui Hristos.

GR. JIP. SCU, *Răur. Oraș*, p. 113.

Veȕi *Domn*.

Acelaș înȕeles ca la No. 14831.

15333 * Hristos a înviat.

1° Cuiute cu care creștinii ortodoxi se salută după Înviere, la Paști.

2° Se ȕice, în glumă, celui pe care nu l'am vȕȕut de mai multă vreme, când îl întâlnim.

15334 Până la a doua venire a lui Hristos.

NIC. COSTIN, *Letop. Mold.*, I, p.

Adica nici odata.

Nici se vor mai adună *până la a doua venire a lui Hristos.*—
N. COSTIN.

15335 * Ca Hristos între cei doi tâlhari.

Adica un om de trebă între răi. Se ȕice în gluma.

IAD

Veȕi *Babă, Gură*.

Ca sa ajunga în rai, omul trece peste o punte îngustă ca un fir de păr. Puntea e făcuta peste iad. Cu cel păcătos puntea se rupe și pică în iad. În iad, care se afla sub pământ, și care este ca un fel de cetate tare cu porȕi de fer, se chinuesc ómenii cari au facut rău în această lume. Mortul ca sa ajunga în iad trebuie să trecă prin două-ȕeci și patru de vămi, unde 'l tot întrébă de faptele ce a facut pe pământ.

A se vedé *Șezutórea*, p. 160.

SNÓVÁ

Un Rus, fiind băgat în iad întrébă: «Este la voi vutca»? Dracu a respuus că nu. «He! dar, nu e biue la voi. Tóte muncile diu iad,

le nu le-ar fi băgat de seamă, dacă ar fi fost vutcă. Rusul căută să iasă, dar dracii îl opriră. Atunci Rusul se apucă să zidescă acolo o biserică. Când vădură dracii îl și deteră afară.

15336   Nicî iadul, nicî muierea, nicî pămîntul
secetos nu țice: «Ajunge!»

LORD. GOLESCU, *Mss.*, II, p. 151.

Vezi *Umbră*.

Acelaș înțeles ca la No. 3460.

Pamîntul, dragoste, iad, nu țic : destul !

Prov. SOLOMON, p. 85.

Iadul nu se satura.

Prov. SOL., *Ediț.* 1688, p. 78.

15337   * Δ Ușor ajungi la iad.

V. SALA, *dasc. c. Vășcou Băresci*,
comit. Bihor, Ungaria.

Răul ușor se face; e greu să fii om de trebă.

15338   Grozavă gura iadului, când o cască să te
'nghiță.

LORD. GOLESCU, *Mss.*, II, p. 151.

Când cel vinovat caută sa 'și primescă pedepsa.

15339   Par'că 'i gura iadului.

V. ALEXANDRI, *Teatr.*, p. 645.

Adică întuneric beznă.

15340   * Δ A fi talpa iadului.

I. CREANGĂ, *Pov.*, p. 97. — GR.
JIPES U, *Opinc.*, p. 56. — M. LU-
PESCU, *inv. c. Brosceni, j. Suclava.*
— E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulț*,
j. Covurlui.

Vezi *Babă*.

Să țice pentru o baba care scie multe draci, mai cu
sema descânțece și farmece.

Talpa iadului se crede, la popor, a fi mama lui Sca-raoschi, care stăpânesce iadul. Ea e o babă pocită și urâtă, de se sperie și sfinții, când o văd.

15341 * Δ Iad.

IORD. GOLESCU, *Mss.*, II, p. 151.
— D-na Z. JUVARA, c. *Fedesci*, j.
Tutoru.

Adică loc unde duci o vițetă neticnită.

«Mi-am găsit iadul în casa asta.»

IASMĂ

15342 * Iasmă.

GR. JIPESCU, *Opinc.*, p. 56. —
L. ȘĂINEANU, *Dict.*, p. 386.

Femei foarte slabă, numai oșele și pielea.

ICÓNĂ

15343 Cu un ochiu la icónă și cu altul pe lângă icónă.

IORD. GOLESCU, *Mss.*, II, p. 28.

1° Se dice pentru cei ce cu smerența lor vor să fure (GOLESCU).

2ª Pentru cei cari, în biserică, mai mult se uită la femeii de cât la cele sfinte. Se dice mai ales pentru călugări.

15344 * Cu ochii pe la icône și cu gândul la cucône.

I. BANESCU, *prof. j. Roman*.

Pentru cei cari se fac că nu se uită la femeii, pe când mor după ele; și mai ales pentru călugări.

Ionică, Ionaș.
Vedete-aș călugăraș,
La mănăstirea din Iași
Cu mâinile pe psaltire,
Cu ochii pe la copile,

*Cu mâinele pe icône
Cu ochii după cucône.
Cu mâinile pe ferestre
Cu ochii după neveste.*

T. BĂLĂȘEL, *Poes. Pop.*, j. Vâlcea.

15345   Și-a găsit iconă să se închine.

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 64;
III. p. 78. — HINȚESCU, p. 76.

Vezi *Biserica*.

Acelaș înțeles ca la No. 14610.

**15346   *^Δ Fie-care caută să aibă iconă la care să
se închină.**

V. FORESCU, c. *Mălini*, j. *Suc*
riava.

Adică un sprijin, un protector.

15347   A se închină la toate icônele.

S. FL. MARIAN, *Trad. Pop.*, p.
160.

1° A se ploconî, a face curte la totă lumea.

2° Și mai ales la judecători.

«D-tale sa 'ți dau de scire!.. n'ași fi avut ce face!.. ca și când
eu aș fi venit la Iași ca să mă închin la toate icônele.» — S. FL. MARIAN.

15348   Ne închinat pe la icône.

GR. JIPESCU, *Opinc.*, p. 68.

*
Ne-dus pe la icône.

D-na EUGENIA ZANNE c. *Bucu*
rescl, j. *Ilfov*.

*
A fi ne-purtat pe la icône.

Al. PETRESCU, *ing.* c. *Curtea*
de Argeș, j. *Argeș*.

Vezi *Biserica*.

Acelaș înțeles ca la No. 14612.

«Rumânu ne-învăţat, ne-priceput la nimic, *ne 'nchinat pe la icône*, ne-umblat, e tot ca dumanu al tău din coşăreţă, tot ca murgu din grajdu boleresc.» GR. JIPESCU.

15349 * △ A dá cu capul pe la icône.

GHICA-NĂSTĂŞESCU, c. *Rucăr*, j. *Dîmboviţa*.

A duce pre cine-va să vadă prin lume.

15350 * △ Îl pórtă pe la icône.

A. PANN, III, p. 27. — I. G. MUNTEANU. — C. TEODORESCU, *inv. c. Dogele*, j. *Vasluiu*.

* △ A'l purtă cu nasu pe la icône.

I. IONESCU, *Cart. Cit.*, III, p. 174. — V. SALA, *dasc. c. Ferice*, comit. *Bihor*, *Ungaria*. — E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulţi*, j. *Covurluiu*.

Îl duce pe la icône.

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p. 175. — HINŢESCU, p. 76.

A'l duce cu nasul pe la icône.

G. P. SALVIU, *inv. c. Smulţi*, j. *Covurluiu*.

1° A'l duce prin lume, pe la feţe cinstite.

2° A'l duce înaintea judecătorilor, a'l trage în judecată.

«Am să'l port pe la toate icônele = Am sa mă judec până în pânzele albe.

3° A caută să'l înşele; a'l înşelă.

15351 * A fi purtat pe la icône.

V. FORESCU, c. *Folticeni*, j. *Sucirava*.

A fi mers prin lume, a le sci toate.

15352 A fi busuioc de pus la icône.

A. DE CIHAC, II, p. 35. — I.
CREANGĂ, *Pov.*, p. 284

Adică plăcut, frumos.

«Pentru babă, fața moșului era piétră de móră în casă; iar fata ei busuioc de pus la icônă.» — I. CREANGĂ.

15353 * Δ Par'că 'i de pe icône.

TEODORESCU-CHIRILEANU, *inv. j.*
Suctava.

Slab și prezîrit de tot.

15354 * A avé fața scrisă în icône.

M. CANIAN, *public. j. Iași.*

Acelaș înțeles ca la No. 15353.

IELE

Ielele, maestrele, vîntósele, frumósele, dinsele, etc. sînt nisce fete ale lui Sfântu Gheorghe. Pe la spate sunt ca scorburile. Ele jócă primavara, vara și tómna. Le cîntă din cimpoiu, un om care șéde pe o masă, și pe unde jócă ele cresc bureți. — *J. Némțu.*

Prin Iele țeranii înțeleg nisce zîne, trei la număr, cari trăesc în vîzduh, și din când în când se cobóră pe pămînt; și cine le aude cîntând sau le vede sburând, ca nisce ingeri cu aripî, pe loc rămîne mut saũ smintit. Cine sta sau dórme pe locul unde ele aũ stat, acelaia i se ia o mână sau un picior; și bóla e fără léc. — *J. Dîmbovița.*

Cînd cine-va se îmbolnăvesce de odată, de mîna, de picior, etc., sau cîud a venit o bólă ca din senin, se crede că acest rău vine de la Iele, sau ca a dat un *vînt rou* (vîntóse) peste cel bolnav.

«Uite, Mărzică n'a mai visat și 'n nóptea de Crăciun auđise că cum a eșit afară pē la mieđu nopți, în put'rea întunericului, și cum a călcat, să me tai, nu știu. dar știu că a pus picioru în urma ieledor, și 'l s'a sgărcit vinele, fie la el acolo, și d'atuncea sē vaită și 'l tí resce de pare a fi șpetit.» — GR. JIFESCU, *Opinc.*, p. 151.

A se vedé, pentru mai multe amănunte, *Ielele*, studiū de mitologie comparativă de L. Șăineanu.

15355 *[△] Par'că e luat din ele (iele).

GR. JIPESCU, *Opinc.*, p. 67. —
G. BĂNULESCU, *Inv. c. Bezdeadu, Pucloasa, Talea și Pietroșița, j. Dimbovița*. — P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Capu Piscului, j. Muscel*.

*Când umblă prin poticele
Par'că e luat din ele.*

A. PANN, I, p. 102. — HINȚESCU,
p. 194.

1⁰ A fi paralisat; pentru cel nevoiaș.

«*Ielele 'i-au luat gura și piciorole.*» — I. CREANGĂ, *Pov.*, p. 15.

2⁰ Pentru omul care umblă în toate părțile fără rost și fără căpătăiu, zăpăcit, smintit, sărit din fire.

3⁰ Adică rău, fără regulă.

«*Jocă par'că e luat din ele.*» — P. GÂRBOVICEANU, *c. Opreșor, j. Mehedinți*.

15356 *[△] Par'că e luat de alte elea.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Poienari, j. Gorj*.

Adică tremură ca varga.

IMPĂRTĂȘENIE

Vedî *Turc*.

A SE INCHINĂ

15357 La ori-ce te vei pricepe,
Te închină și începe.

A. PANN, I, p. 71. — HINȚESCU,
p. 152.

După vechiul obicei românesc. Căci nimic nu se poate face fără voia Domnului.

*
15358 A se închină.

1° A se uni cu părerea altuia.

2° A'și lua rămas bun de la mai marele său.

ÎNGER

Ved. *Om*.

Îngerii sunt slujitorii lui Dumnezeu. Sunt în chip de femei, cu ochi albaștri și părul bălan și despletit. Câteodată pot fi și fără trup.

Fie-care om are câte un inger, pe umărul drept, care 'l îndemnă la fapte bune, și altul (drac) pe umărul stâng care 'l îndemnă la rele. Ingerul de pe umărul drept este *îngerul păzitor*. Când acest inger se va depărta de om, atunci acesta va păți vre-un necaz. De casa în care a jucat irodii, la anul nou, nu se apropie ingerul patru-leci de țile. Tot așa și de cel care s'a făcut irod și a jucat.

Românii din comitatul Bihor, Ungaria, mai cred că ingerii poruncesc morților să care apa cu ciuberăle, iar prunci cu oălele (câncile), cari aruncându-se în jos, cade pe pământ sub formă de ploie. Tot după porunca ingerilor, morții s'era împrăstie stelele, iar dimineța le adună de pe cer. Peste țile le spală, ca să fie curate.

*
15359 Anamesa di angheli are și drați.¹⁾

ILIE GHICU, *prof. c. Băesa, Epir.*

Intr'o adunare, pe lângă bunii sunt și răi.

*
15360 Înger de baltă.

Înger de baltă, cu sulita de papură.

P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, I, p. 231.

Adică drac.

*
15361 A fi tare de inger.

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p. 177; *Rev. Ist.*, III, p. 379. — HINȚE-CU, p. 184.

¹⁾ Printre (în mijlocul) ingeri sunt și drați.

A fi tare de înger.

GR. JIPESCU, *Rêur. Oraş.*, p. 207.

Adică a cărui înger păzitor e mai tare de cât dracu.

1° A fi îndrăzneţ, tare de inimă.

2° A avea tărie de caracter.

Precum s'a arătat mai sus îngerul păzitor şede pe umărul drept al omului; dracul pe cel stâng. Şi când ţiue urechiă dréptă este că îngerul a dat o palmă omului, pentru că a făcut rău. Când ţiue stânga, dă dracu. Nóptea îngerul stă la capu omului.

Romaniî credeaă de asemenea, că fie-care om are câte doi Geniî, unul bun şi altul rău: *imo multî duos cuivis homini Genios tribuunt, bonum nempe et malum.*¹⁾

Frate, frate, frate şerpe
Ai pus gând să mă mănâncă,
Orî îngerii să mi-î ispitesci
Orî pe suru 'l ispitesci?

Poes. Pop.

*△
15362 A fi slab de înger.

I. CREANGĂ, *Conv. Liter.*, XI, p. 182; *Pov.*, p. 222. — P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p. 177; *Rev. Ist.*, III, p. 379. — GR. JIPESCU, *Opinc.*, p. 115. — HINŢESCU, p. 176. — S. I. GROSSMAN, *Dicţ.*, p. 237. — SLAVICI, *Conv. Liter.*, VII, p. 429. — M. PĂSCULESCU, *la Înălîn.*, p. 2. — AVR. CORCEA, *paroh, c. Coşteiu, Banat.* — S. FL. MARIAN, *Nasc.*, p. 190.

1° Adică fricos.

«Vaî de mine şi de mine, Harap Alb, dise sfânta Duminecă, par'că nu te-aş fi crezut aşa slab de înger; dar, după cât vîd eşti mai fricos de cât o femeie.» — I. CREANGĂ, p. 222.

2° Fără voinţă, care se lasă uşor a fi înduplecat; fără cunosciniţă.

«Ceî slabi de îngerî trec în tabăra duşmană pentru un os de ros.»

A se vedé S. FL. MARIAN, *Nascere*, p. 190 şi *Şezătorea*, I, p. 125.

¹⁾ MONTFAUCON, *Antiq. grec. et rom.*

15363 * Δ A fi fără înger.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteiu, Banat.*

*
A fi sărac de înger.

FR. DAMÉ, IV, p. 16.

Despre omul lipsit de noroc; căci omului fără înger 'i se întâmplă dese nenorociri.

Acastă țicere nu are nici o dată înțelesul de a fi prost, cum se pretinde de unii.

15364 * A fi un înger.

Adică o ființă bună, blânda saă frumoasă.

INVIERE

15365 * Δ La a doua înviere.

C. TEOFANESCU, *inv. c. Bicăz, j. Nîmțu.*

Vezi *Hristos*.

Adica nici o dată.

«Îți voiu plăti la a doua înviere».

La semaine des quatre jeudis.

Prov. Franc.

15366 * A treia și după înviere.

Vezi *Di, Pa ce*.

Adica nu la vreme, ci târziu.

Se faire poissonnier la veille de Pâques.

Prov. Franc.

IOV

15367 * Δ A fi drept ca Iov.

D na Z. JUVARA, *c. Fedesci, j. Tutova.*
T. BALĂȘFL, *preot, c. Bogdanesti, j. Valcea.*

A fi om drept, fără păcate grele ; a fi om bun și cinstit.

LEGENDĂ

De mult, de mult, de când minte nu se mai ține, în vremea când lumea era mai a lui Dumnezeu, nu ca acum plină de păcate din tălpi până în creștet, că nău om drept și cu frica lui Dumnezeu, pe care îl chemă Iov. Ca acest om așa drept, nici n'a fost, nici u'o mai fi în lumea cu lumină. Și fiind-că el nu călca poruncile lui Dumnezeu, și Dumnezeu vrea cu el: pe ori-ce puneă mâna îi ieseă cu bine ! Așa că el a fost omu cel mai bogat din lume : avea turme de oi, cireți de vaci și boi, herghelii de cai, hambare pline cu bucate, bănet mult nesocotit, de să fi cărat cu carele și tot nu s'ar fi mai isprăvit ! El avea șapte feciori și șapte fete, toți frumosi și voinici, de nu se găsea sub soare să le semene, par-că stătuse Dumnezeu numai de el !

Eră Iov, om bun și drept la Dumnezeu și bogat putred, și pace buna !

O dată vră Dumnezeu să incerce credința lui Iov și uite ce făcu. Iov săraci așa d'o dată, casele i-se surpară pe copit și îi omori pe toți. turmele i-le furară hoții și i le mănăra gâdiniile și toate și toate se prapădiră, de ai fi jurat că numai e Iov cel bogat. Nu fu destul atât, dar Iov se bolnăvi greu de nise bube cari îi umplură tot trupul. Lumca își bătea joc de el, dicându-i că Dumnezeu l'a pedepsit fiind că averile le-a făcut cu vrăji și hoții. Dar el tăcea și răbdă. Nimenea nu l primea în casa lui, așa bolnav și plin de bube, chiar și prietenii lui, cu care trăise în copilărie, și pe care îi omenise tot-de-una, și îi chemase la ospete, acum îl lua, cu câinii, la gona de la ușile lor ; la toți le era scârbă de el. Până și nevasta lui îi disc într-o zi că nu mai pôte de acum să trăiescă cu el, și are să se mărite căci i-a venit pețitori. Iov le suferă pe toate și tăcea zăcând în dărimăturile caselor lui ; câinii urlău a pustii și veneau de-i lingeau buzele.

Iov disc nevastei lui : Bine, nevastă, poți să te măriți, dacă ți-e mintea până într'atât ; dar să ții minte barim o vorbă a mea. Când or veni cu nunta să te ieă, să-ți faci cruce cu. drepta. — Bine, oiu face ce oiu face, răspuse nevasta lui, și se găti de nuntă.

În ziua de nuntă veniră toți nuntașii inciuși cu brine de pîlc de om. Ea nu băgă în sēmă nimic, și se găti ca o mirăsă, cu podobe care le adusesese ginerile. Ginerile o luă de mână după obicei și o duse la calăscă să se suie cu ea. Ea când puse picioru în scara calăscii, își aduse aminte de vorba lui Iov și își făcu cruce cu calăscă cu tot ; și ea se vedu gōlă, despoiată de toate podobe de mirăsă, și cu un picior pe ghizdurile unui puț parăsit, gata să sae în el, dacă nu și-ar fi făcut crucea.

Atunci ea înțelese cum își bătuse joc dracu de dînsa ; merse la Iov plângend, îi spuse tărășenia și își ceru iertare. Iov o iertă de la inima, că era om blând și bun.

Nu mai trecu vreme multă și Iov începu a se însănătoși, căci Dumnezeu veduse credința lui. După ce se făcu Iov sănătos, Dumnezeu îi plouă în curtea lui trei zile și trei nopți numai galbeni, și așa îl îmbogați de mil de ori mai mult ca cum fusese întâiu. Îi dăte alți șapte băeți și alte șapte fete mai frumoși ca cei d'întăiu. Dumnezeu lungi viața lui Iov și el trăi mai mult ca alți omeni. pentru credința lui, căci, sa vedeți Dumnăvostra, ca credința nimic nu e mai mare în lumea asta.

Dupa mōrtca lui Iov a rămas vīstierile lui copiilor și din copii în

copii tot n'a avut ce le face, așa de multe au fost. Când a umblat Alicsandru Machidon și a ajuns până la ținuturile lui Iov, nisce ômenî l'au dus de 'r-au arătat vistierile lui. El a dat voie ostașilor să lea toți aur cât or vrea. Și au luat toți cât au putut duce și nu s'a cunoscut de unde au luat, așa erau de mari vistierile lui Iov !

* 15368 A fi bogat ca Iov.

G. POBORAN, *inst. j. Olt.*

* △ A ave visteriile lui Iov.

T. RĂLAȘEL, *preot, c. Boglănesci, j. Vâlcea.*

A fi bogat peste fire, a ave avuții ne-numărate.
Francesul ȝice dimpotrivă: *Pauvre comme Job.*

15369 A face comorile lui Iov.

G. I. TOMESCU, *inv. c. Broscari, j. Mehedinți.*

Celui ce strînge averi.

«Nu o să faci comorile lui Iov pe aici.»

IROD

* 15370 A fi un Irod.

D-na Z. JUVARA, *c. Fedescu, j. Tutova. — I. CREANGĂ, Pov., p. 70.*

Vezi *Vicleim.*

Adică frumos îmbrăcat.

«Iar pe cucuș îl purtă în toate părțile după dinsul, cu salbă de aur la gât, și încălțat cu cîlotoșele galbene și cu pîntenî în calcaie, de ȝi se pareă că-i un irod de cel frumos, iar nu cucuș, de făcut cu borș.»
— I. CREANGĂ.

ISAIA

* 15371 A'i cîntă Isaia dănțuesce.

Adică a se cunună.

IȘPAS

- 15372 * **La Ispas**
Când e laptele mai gras.

P. BUDIȘTEANU, *maior, c. București, j. Ilfov.*

Când ni se cere ce-va, și nu vrem să'l dăm, răspundem :
Las, că ți-oi da la Ispas, când e laptele mai gras.»
căci, atunci laptele e în tot-dé-una foarte slab.

ISPRA

- 15373 * △ **Așa 'i-a fost ispra.**

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteiu, Banat.*

Veđi *Scris, Ursit,*
Ursitoare.

Adică așa a fost să fie, așa trebuia neapărat să se întîmple.

IUDA

Iuda, apostul care a vîndut pe Isus, rătașește și acum pe fața pămîntului. — *J. Némțu.*

- 15374 * △ **Iuda, pentru trei-deci de arginți, a vîndut pe Hristos.**

V. SALA, *dasc. c. Cusișu, comit. Bihor, Ungaria.*

Pentru cel trădător, vinđător de patrie, de ném, de stăpân, de binefacător.

- 15375 **Nu o să mă omor singur ca Iuda.**

A. PANN, *Ediț. 1889, p. 134 ;*
II, p. 88. — HINȚESCU, p. 130.

Pentru cel care nu pierde orî-ce speranță că se vor îndrepta lucrurile.

În Județul Ilfov se crede că Iuda este în iad. Putea.

fi iertat, dacă recunoscându-și greșéla, mergeà la Isus și mărturisia cerându-î iertare. Să ȝice că Isus, prin puterea lui Dumnezeu, de trei-ori a făcut ca să se aplece la pămînt, pomul de care Iuda vroia să se spînzure, numai ca acesta să vie și să-și cêră iertare. Dar Iuda n'a vroit, și Isus l'a lasat în voia necuratului, de s'a spînzurat.

* △
15376   Mai scie'l Iuda.

IUL. GROFȘOREANU, *lasc. c. Gal-
șa, comit. Arad, Ungaria.*

Despre lucrările saū despre purtarea cui-va.

*
15377   Sărutarea lui Iuda.

D-na Z. JUVARA, *c. Fedesci, j.
Tutova.*

Sărutarea Iudei.

IORD. GOLESCU, *Mss.*, I, p. 462.
— LAURIAN & MAXIM, II, p. 1060.

Când cine-va îți arată o dragoste prefacută.

* △
15378   A fi Iuda.

I. NECULCE, *Letop. Mold.*, II,
p. 310. — D. EPUREANU, *inv. c.
Damian, j. Dolj.* — M. CANIAN,
public. j. Iași.

1° Adică fațarnic.

2° Tradător, mai ales către acel care 'î-a făcut bine.

«Dară eū taīna stăpânului căruia 'î am mănecat pita, n'am putut'o descoperi, uītându-me la sfânta Scriptură, ce aū ȝis īngerul către Tovia. ȝicēnd: Taīna Imperatului să o acoperi; iară faptele lui Dumnezeu la arētare să le mărturisesci.» Ce și eu nu am vrut să mă fac al doile *Iudă*, sau să'l viclenesc, sa fug de la dīnsul; că, de aș fi făcut așa, ce lauda aș fi dobândit? ce numai osīndă de la Dumne-ȝeu și ocară de la oīenī.» — I. NECULCE.

3° A fi om rēu peste fire.

«Nu fi *Iuda.*»

*
15379   Punctul lui Iuda.

Adică numărul trei-spre-dece.

La cea din urmă masă, la care s'a așezat Isus cu Apostoli, erau tocmăi trei-spre-dece.

15380 * Δ Iuda.

AVR. CORCEA, paroh, c. Coștelu,
Banat.

Unul diu nenumăratele nume ale dracului.

IZICUȚĂ

15381 * Δ Izicuță dracu.

G. POBJRAN, *inst. j. Olt.*

Pentru o persoană care nu mai are astimpăr, vorbește mereu, se amestecă în toate, umbla de colo până colo, vrea să le afle toate, etc.

JOIA-VERDE

15382 * Δ La Joia-Verde.

G. I. TOMESCU, *înv. c. Broscari,*
j. Mehedinți

Adică nici odată, căci Joia-Verde nu este o sărbătoare românească.

La semaine des quatre Jeudis.

Prov. Franc.

JOIMĂRIȚĂ

Jot-Maricele. Așa numesc pre nisce femei, despre cari ȝic că, în Joia-Mare, care este înainte de Paști, merge desdeminetă pre la toate casele, și cauta focurile ce pe acel timp, și în acea ȝi, trebuie sa fie în toate vetrele caselor din Moldavia, și daca află pe vre-o mulere din casă dormind, o pedepsesc așa că o fac leneșă și incapabilă de lucru peste tot anul. — D. CANTEMIR. *Descr. Mold.*, p. 155.

Joimărița este un clip de femeie, care are ȝiua ei, când femeile trebuie să o serbeze. Ea este peste torsul femeilor mai mare. Femeile trebuie să se silască, în timpul ȝernei, cu torsul cănepei, ca la venirea Joimăriței să nu găsescă în furcă fuior, că le lovesce cu el. Să po-

vestesce că o femeie nu mântuise de tors și venind Joimărița în chip de femeie, 'l-a tors ea totă cânepa, și apoi a cerut un cîaun mare ca să 'l-o și fîrbă. Femeia nepresupunînd că ar fi Joimărița s'a dus la o vecină să cîră cîaun, și a spus vecinei împrejurarea. Vecina numai de cît s'a priceput. și 'l-a spus că acela e Joimărița și să nu ducă cîaunul, că are să o fîrbă pe ea. Ci a învățat-o să se ducă acasă să încîoă a striga de prin bătătură: «Săriți că s'a aprins Dumbrava roșie! Săriți că s'a aprins Dumbrava-roșie!» Atunci ea are să iasă din casă, și tu să între înăuntru și încuind ușa sa întorcă toate lucrurile din casă. ca: cofa, ulcică. olă, cană. etc. cu gura în jos și venind ea îndărăt să nu răspundă la strigătul ei.

Femeia făcu așa, și la strigătul ei, eșind Joimărița să vadă ce s'a întîmplat. ea intră în casă. încue ușa și întorce toate vasele cu gura în jos, dar uită însă opăițul ne-întors. Când se întorce Joimărița începe să strige ca să 'i dea drumul. Femeia însă tace. Atunci începe a striga: «Cofă, vin tu de 'mî deschide!» Dar cofa îi răspunde: «Nu pot că sunt cu gura în jos.» În fine chîemă vasele pe rînd. și toate dau acelaș răspuns. Ajungînd la opaiț, el îi răspunde că vine. dar, când să plece de pe hornă, a călît jos și s'a spart, și ast-fel femeia scîpă de Joimăriță.» — E. I. PATRICIU, *j. Corurlutu*.

În județul Dolj se dice, Joimărițe, copiilor cari umblă cu talange, sunîndu-le în sîra Joiei, din sîptămîna patimilor, pe la ușile sîtenilor strigînd:

Căți. căți
Tors'ai căți,
La Marica pe perete
Două ouă 'ncondeete.

Și ómenii dau ouă la acei copii.

A se vedé GR. JIPESCU, *Opincar*, p. 115.

15383 * [△] A ajunge o Joimăriță.

H. P. HĂȘDEU, *Etym. Magn.*,
p. 633. — G. DEM. TEODORESCU,
Poes. Pop., p. 337.

A fi Joimăriță.

GR. JIPESCU, *Opinc*, p. 9.

1' Adică slabă și urită.

Fîie verde pclinită,
Mărta-mă. măiculița,
C'am ajuns o Joimăriță.

Poes. Pop.

2' Ființa saă lucru de care te sperii.

Limba oraşului, portu orăşanului, legile ne-înţelese de el, deprinderile venetice înculbate în viaţa orăşanului. 'i sunt atâtea *joimărife* de care se 'nspăimântă şi fuge, când le vede.» — GR. JIPESCU, *Opinc.*, p. 9.

LĂGĂRIE

15384 * Δ Cel din lăgărie.

V. RÂMBU, *înv. c. Brănesci, j. Dimbovița.*

Adică dracul.

«*Uci-gă-te cel din Lăgărie,*» zicere întrebuințată numai de femei.

La popor, cuvîntul lăgărie însemnă un loc unde e zarvă, gălăgie mare.

LAVRĂ

Vezi *Havră*.

15385 * Δ Par'că'i lavră Ovreiăscă.

G. COȘBUC, *Universul*, Apr. 1900.
— G. BĂNULESCU, *înv. c. Besdeadu, j. Dimbovița.*

*Când pornesc toți să vorbescă
Par'că'i lavra Ovreiăscă.*

HINȚESCU, p. 189.

Vezi *Havră*.

Acelaș înțeles ca la No. 15325.

LAZĂR

Românii, din comitatul Arad, pretind că Lazăr a murit de dorul plăcintelor pentru că stăpânul nu 'i-a dat fărașiturile de pe masă.

15386 Nu ca cel ce pe Lazăr a gonit, ci ca cel
ce pe Lazăr a chemat, l'ai tîi frați să
te arîți.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 135.

Adică bun și milostiv.

15387 * A eșit Lazăr din grăpă.

GR. ALEXANDRESCU, magistr. j.
Putna.

Veji Hristos.

Când dăm cu ochii de unul pe care nu l-am vădut de mult.

LEGE

Vedji Cap. X, c. Ieșe.

D-l L. Șăineanu, în Semasiologie, VI, p. 285, dice că: «Limbile slavice, ne-posedând un termen pe deplin corespunzător latinului *religio*, întrebuințau, în locu'i vorba *zakonu*, propriu *lex*, sau alte expresiune analoge, ca *vêra*, credință, *ucenice*, învățatura. Primii traducători români ai cărților sfinte din slavonesce, au aplicat de asemenea sensul de religio, cuvintului *lege*, care corespunde logicesce paleoslavului *zakonu*.»

D-l Șăineanu uita însă un fapt esențial. La origină, la toate popoarele legea și religia, nu se deosebeau; legea nu era de cât porunca deităței. De pilda legile lui Minos, lui Moise, lui Numa, etc.

D-l Șăineanu ne arată singur că ebraicul *mişpat* întru-nesce ambele înțelesuri de *lege* și de *religie*.

La Latini cuvintul *lex*, adică legea scrisa, prin opunere cu *mos*, obiceiul pământului, și *religio*, scrupul, conștiință, religie, au aceeași rădăcină comună, *lego* citesc.

Vedji DU CANGE, V, *Lex christiana* și altele; SFÂNTUL PAVEL, *Scrisori către Efreti*, VII, 18.

La Francesi exemplele ce se pot da sunt ne-numerate :

«La rencontre de ce peuple Evreï m'étonne et me semble digne de l'attention; je considère cette *loi* qu'ils se vantent de tenir le Dieu, et je la trouve admirable.» — B. L'A-CAL, *Pensées*, XV, 3.

«La *loi* de Moïse ne défendait que les excès; elle n'ordonnait pas encore cette rigoureuse attention sur les sens, que la *loi* de l'Evangile nous a déjà prescrite.» — MASSILLON, *Carême, Riche*.

«La *loi* trompeuse de Mahomet.» — LA MOTHE LE VOYER, *Virtu des Païens*, II, Zénon.

În fine Calvin, și mai explicit, dice:

«Par ce mot de *loy* je n'enten pas seulement les dix préceptes .. mais la forme de religion que Dieu a publiée par la main de Moïse.»
Inst. 255.

De aci reŃese c afirmarea D-lui ȘaŃneanu este ne-Ńte-
meŃat de rc-ce nu numai la SlaviŃ dar ęi la Evrei, la
LatiniŃ, ęi la tte poprele, Ńu genere, acelaę cuvŃnt arat
legea ęi religia.

A se ved chiar Ńn lucrarea D-lui ȘaŃneanu numeroęe
citaŃii din cronicariŃ romniŃ, cari dovedesc, cu prisosŃnŃ, c
noi am ŃntrebuiŃtat din vechime cuvŃntul *lege* cu Ńn-
telesul de religie.

Legile pagnesci, legea creștinescu. — MIRON COSTIN, I,
p. 74.

Legea lui Mehmet. — GR. URECHIE, I, p. 207; etc.

15388 Omul trebuŃ(e) s cinstc
Legea lui cea printc.

A. PANN, I, p. 72. — HINȚESCU,
p. 135.

Sa se țin de legea parinŃilor si ęi de ŃnvŃaturile ei.

Așa'Ń legea din betrniŃ,
Din betrniŃ, din meniŃ bunŃ.

15389 F orŃ-ce Ńn legea ta,
Și la alŃi nu te uŃt.

A. PANN, I, p. 71. — HINȚESCU,
p. 137.

Acelaę ŃuŃeles c la No. 15388.

* Δ
15390 Cine 'ntr'alt lege sare,
Nici un DumnezeuŃ nu are.

A. PANN, I, p. 71. — HINȚESCU,
p. 168. — H. D. ENESCU, *Ńnv. c.*
Zamostea, j. Dorohoi. — G. MIHA-
LACHE, *Ńnv. c. Șendresci, j. Tutova.*

Impotriva celor cari se lpeda de legea prinŃilor lor.

15391 Cine legea nu'ęi cinstesce,
Fr lege se numesce.

A. PANN, I, p. 71. — HINȚESCU,
p. 34.

S te ęii de ŃnvŃaturile leger tale.

D-l Șăineanu apropie românescul *fară-de-lege* de slavicul *bezakonie* = sine lege; l'ar fi putut apropia și de dicerea francesă: *homme sans foi ni loi*.

* Δ
15392 Unui om fără-de-lege, îi trebuie unu fără suflet.

GAVR. ONIȘOR, prof. c. Crângu,
j. Tutora.

Vezi *Suflet*.

Acelaș înțeles ca la No. 4666

* Δ
15393 Celui fără-de-lege, cel fără de suflet îi vine de hac.

C. MADAN, c. Trușeni, în. Chișineu, Basarabia.

Acelaș înțeles ca la No. 15392.

LETURGHIE

Vezi *Liturghie*.

LITURGHIE

*
15394 Vir nu pôte s'hibă apă di liturghie.¹⁾

G. ZUCA, stud. c. Cavața, Al-banița.

Vezi *Biserică*

Nimeni nu pôte fi fură de păcate.

Când femeile frământă liturghia, adu? apă prăspăta, căci nu trebuie să fi bătut cine-va din vasul acela.

* Δ
15395 Se dau liturghie mamei?

N. MATESCU, inv. c. Movilița,
j. Putna.

Când unul pregetă se facă ore-ce, fiind dator a'l face

¹⁾ Nimeni nu pôte să fie apă de liturghie (pâine binecuvîntată, prescura, nafora).

15396 * Liturghie cu bragă.

I. GHICA, *Conv. Lăter.*, XVIII, p. 386.

Liturghie cu bragă.

I. ȘĂINEANU, *Semas.*, VI, p. 466. — FR. DAME, III, p. 285.

* Liturghie cu brahă.

V. A. FORESCU, c. *Folticeni*, j. *SucŃava*.

Lucrul prost făcut fără rânduŃela lui.

«Botezul acelei colecŃiunii de legi, a cărei naș a fost preotul Min-ciaki, a fost, cum s'ar Ńice un fel de *liturghie cu bragă*; nici boerii chemați nu puteau face cum ar fi cređut că eră bine, nici poporul Român luă direct sau indirect vre-o parte la facerea acelor legiurii.» — ION GHICA, *Corresp.*

«Se face *liturghie* pentru unii și cu *brahă*» — FORESCU.

15397 In casa cutăruia se vrea putea cāntă sfānta liturghia.

NIC. COSTIN, *Letop. Mold.*, II, p. 19.

Se Ńice pentru o casă foarte curat ținută.

«Dōmna sa, de altă parte, cărcimăria bucatele din casă, pānea ori pe unde avea, și bēutura și poclōnele ce le veniau la becū. Ńncă făcea boi de negoț, și māncă ierna finețele Ńomenilor, sārăcilor, cu boii lor, pānă se vindea acela, și apoi se apucă de alții.

Numai o bunătate aveau amindoi între dīnșii, cā erau foarte curați, cum se grăiesce, *în casa lor se vrea putea cāntă sfānta liturghie*. Ńnsă numai pentru curăție grăim acesta.» — N. COSTIN

* △ 15398 A'i țrage o liturghie.

G. DEM. TEODORESCU, *Poes. Pop.*, p. 557. — DE LA VRANCEA, *Sul-tānica*, p. 7. — L. ȘĂINEANU, *Semas.*, p. 328.

A'i trage o dușcă, a bé vin sau rachiū.

Ia fi bună duminé-ta,
De nu'mi dá
Cu ocaua;
Cară vinul
Cu vadra,
Pelinul
Cu donița,
C'am sfințit d'o *leturghie*
Cu părintele Ilie,
Ș'am rugat pe Dumnezeu
Ca să'mi dê pre gâdul meu

Poes Pop

LOT

* □ 15399 A fi Lot.

M. CANIAN, *public. j. Iași.*

Adică om drept.

LUMINARE

Vedî *Cap. VI, c. Lumî-*
nare, Pascî.

* 15400 A ține cui-va luminaarea.

LAURIAN & MAXIM, II, p. 196.
— D-na SOF. NÂDEJDE, *Nuv.*, p. 137.

1° A fi de față la mórtea cui-va, a îngriji de dînsul
când este în agonie, ținendu'î luminaarea aprinsă în mână.

2° A fi nașul cui-va, la cununie.

A se vedé No. 5512 & 5584.

MĂESTRĂ

Vedî *Măistră.*

15401 După ce 'nchiđ ferestrele,
Jóce-mi măcar Măestrele.

A. PANN, III, p. 139.

Când óre-ce se întîmpla în afară de vreme, când nu
ne mai póte superà.

Muestrele sunt iebele, vîntósele, frumósele, etc.

MAHOMET

* △ 15402 Spor și berechet
În via lui Mahomet!

T. BĂLĂȘEL, *preot, c. Ștefănesci,*
j. Vâlcea.

* △

*Noroc și berechet
In via lui Mahomet!*

P. GĂRBOV, CEANU, *prof. c. Lița,*
j. Teleorman.

Se ȋdice în batjocură de ore-ce, Turci! ne bând vin,
Românul crede ca nu au nici vie.

*Spor și berechet
In via lui Mahomet!
O mie de pogône,
O mie de brobône,
Sa cure vinn
Cum emă rachiu
Și la ann un car cu buți.*

* □

15403 Șalvari! lui Mahomet.

Adevărul (ziar), III, No 627.

Adică mōște; lucru care se admite fără vorba multă.

MAICA

*

15404 Nu tōte maicele sunt surorile lui Hristos.

BASOTA, *prin V. A. FORESCU,*
c. Folticeni, j. Suceava.

1° Adică nu tōte se pōrta cum se cade, nu tōte sunt cinstite.

2° Să nu judecam dupa arētare.

SNOVA

Doi neguțitori, unchiul și nepotul s'au dus la o monastire de călugărițe. Pe când unchiul s'a culcat, nepotul s'a dus prin mōaștere, după căpetulielă și gasind o maică tinera s'a împreunat cu ea. A doua ȋzi nepotul spune unchiului sen de-pre norocul ce a avut. — Nepōte, mare pēcat ai avut! și dacă nu vei fi iertat de Mitropolit, ne destacem de tovărășie, că fapta ta m'ă pricajit negoțul. A treia ȋzi aflând că Mitropolitul e în monastire, s'au dus împreună la el, să cēră iertăciune. Mitropolitul dojenindu'l ȋa spus: — Apoi tu, mișelule, nu scii că călugărița e sora lui Hristos? Cum ai îndrasnit sa pecătuesci cu ea? — Ce, Sfinte Parinte? răspunse el; dacă eu sunt cumnat cu Hristos apoi nu am nevoie de tine și de toți sfinții la cari te închiui tu.

MAÎCA DOMNULUI

Românii din comitatul Arad spun ca Maica Domnului a fost o fata de Jidov. Ea era o fata așa de bună în cât își dădea hamele sale saracilor. După ce tatăl ei a saracit, ea s'a bagat servitoare la o monastire, unde îngerul Domnului 'i a suflat în urechia dreapta, de a rămas însărcinată. Trei diaconi s'au certat pentru dinsa. Maria a parăsit atunci monastirea și s'a dus la un om, care se numea Craciun, și în grajdul acestuia a născut pe Hristos. De la acel om își are sărbătorea născerei numele de Craciun.

LEGENDĂ

Se vorbește că, Mama lui Isus a tors cu furca fir subțire, și pe când torcea, pălăjenul venind a intrat în vorbă cu dinsa, prindându-se că el torce și mai subțire. În urma acestei prinsori, punându-se pe tors și pălăjenul, au vedut în urmă că, în adevăr, pălăjenul torse mult mai subțire. Maica Domnului, vedându-se remasă de pălăjen 'i a blestemat zicând: Pe tine și urmașii tăi să rămână ura tătului, și celui ce ți va sdrobi corpul pentru obraznicia ta, Dumnezeu îți va țertă șapte pecate.

A se vedé legenda de la cuvîntul *Brósca*, precum și *Ș zălărea*, I, No. 7 8 și II, No. 7.

❖
15405 Par'că 'i Maica Domnului.

Adică sta smerită; se ălice pentru o femeie fafarnică.

MAÎASTRĂ

Vezi *Măestră*.

15406 Fără să'l simtă nici Măiestrele.

P. ISPIRESCU. *Leg.*, p. 54 & 2⁵.

Adica încet, fara sgomot.

Peste noapte se sculă hinișor, în cât să n'o simtă nici măiestrele, și cu inima tăcând, legă așa de pictorul bărbatului său. — P. ISPIRESCU, *Leg.*, p. 54.

MAMA HĂCÎULUI

Vezi *Mama-Pătur* 1.

15407 * Pare-că e Mama-Hăciului.

S. FL. MARIAN, *Ornit.*, II, p. 166.

Vezi *Mama-Pădurei*.

Pentru o femeie foarte urită. A se vedé No. 15408.

MAMA-PĂDUREI

Mama-Pădurei este o babă uriașă, grosă, foarte urită și cu nisce dinți mari. Ea locuesce prin creierul codrilor, unde nu poate pătrunde picior de om. Se arata când ca o babă, când ca o călugăriță cu părul despletit, îmbrăcată în negru, legănându-se pe picioare și mereu rînjind. Ea nu se arata de cât celor slabi de îngerî. Ea trăesce în mijlocul codrilor seculari, ca într'o imperație a ei. De aceia îndrășneții, cari se încumeta sa calce în hotarele ei, sunt expuși la multe casne, daca o putere supra naturala nu le vine în ajutor. Ea se hrănesce cu ómenî.

Așa se spune că s'a dus odată la o stână, și a cerut de la ciobanî o cute ca sa'și ascută dinții, și, în urmă, a mâncat pe ciobanî.

Alta data nisce ómenî, mergënd prin o pădure, au dat de Mama Pădurei ședënd la foc și frigënd o țigla¹⁾ de brósce. Ómenî dându'î buna ziua, ea s'a sculat și a apucat la fuga dupa ei, cu țigla în mână, în cât abia-abia au putut scapa.

A se vedé *Șezătórea*, I, p. 151 & 243; ISPIRESCU, *Basme: Lucéferul de zi și. Lucéferul de nópte*; L. ȘAINEANU, *Basme*, p. 980, 994, No. 113 & No. 511.

15408 * Δ Par'că e Mama-Pădurei.

S. FL. MARIAN, *Ornit.*, II, p. 106. — D. EPUREANU, *inv. c. Damian, j. Dolj.* — G. ONIȘOR, *prof. c. Dobrovăț, j. Vashutu.* — E. I. PATRÎCU & G. P. SALVIU, *inv. c. Smulț. j. Corvutu.*

* Δ *Gândesci că'î Mama-Păduri.*

IUL. GROF-OREANU, *dasc. c. Galșa, comit. Arad, Ungaria.*

¹⁾ Frigare.

* △

*Mama-Pădurii, frica satului.*V. FORESCU, *inv. c. Stănișoara,*
j. Suciava.

Să ȋdice de o babă urită de te sperii de ea, când o veȋi.

MÂNĂSTIRE

15409 Mănăstirlu s'hibă ghini, că călugri căȋ
z-dziȋi. ¹⁾

PER. PAPAHAȠI, *Zweit. Jahres.,*
II, p. 170.

Când cele mai însemnate sunt cum trebuie să fie, celelalte vin de la sine.

15410 Mănăstirlu întăniū adară, că'ȋ aȋi călu-
gări tru-ōră. ²⁾

ANDR. AL BAGAY, *Cart. Aleg.,*
p. 122.

Acelaș înȋeles ca la No. 15409.

MÂNDRELE

15411 * △ 'L-aū îndrăgit Măndrele.

P. DANILESCU, *c. Panaghia, j.*
Dolj.

Adică tremură de friguri.

Ielele, Șoimanele, Frumósele, Vintósele, Sfintele, Măndrele, pe cari le confundam de obiceiū, luând pe unele drept altele, aū totuși atribuite și putere deosebite.

Așa ȋeraniȋ spun că Sfintele sau Șoimanele schilodesc pe ómenȋ, de la ursitori, luându-le mânăile, picíóarele ori gura. Bolnavul se ȋdice că e *luat de Sfinte* sau *de Șoimane*.

¹⁾ Manastirea să fie bine, că calugarȋ căȋ vrei.

²⁾ Construesce întâiu manastirea, ca'ȋ gaseȋci călugari îndată.

De obicei un asemenea bolnav nu se mai lecușește, și moare. Omul nu vede aceste ființe dar aude foșnăitul pe care 'l fac noptea când sboră. Cu o putere mult mai mică de cât Sfintele, sunt *Mândrele*, zine aeriene ca și cele d'întăiu. Ele nu pocesc ca Sfintele, ci mai mult amortesc mușchii și provocă mici tremurături. Mândrele ne trimit frigurile, de aceia când țeranul pricepe că 'l apucă frigurile dice: *m'au îndrăgit Mândrele*.

MASLU

15412 *[△] A băgă în masle pre cine-va.

D-na EC. ZANNE, c. Băsești, j. Fălciu.

Adică a'l speria.

MĂTĂNIE

15413 Unde veți mătăni multe, departe, să nu te musce.

IORD. GOLESCU, *Mss.*, II, p. 101.

Veți Domn, Rugăciune.

Adică mult să ne ferim de cei ce se arată pre mult smeriți, ca fațarnici (GOLESCU).

MATUSAL

15414 Din vremile lui Matusal.

DIM. ȚICHINDEAL, *Fab.*, p. 315.

Veți Adam.

Adică de demult.

MESIA

15415 * A cură (alergă) ca la Mesia Jidovii.

N. COSTIN, *Letop. Mold.*, I, p. 315.

Cu mare încredere.

«Și înțelegând și de puterea lui Hmil, la carele cureau de prin toate ostróvele Căzaci, *ca la Mesia Jidovii*, și se adăoga și Tătarii, au sfătuit să se întorcă înapoi.» — N. COSTIN.

*
15416   A așteptă ca pe Mesia.

D-na Z. JUVARA, c. *Fedesci*, j. *Tutova*.

Ca pe unul care trebuie să ne scape de rele.

MINUNE

15417   Bun de minuni.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 86.

Să ȋdice pentru cel ce e pricina r  nt   ilor (GOLESCU).

MIR

*
15418   A'   lu   mirul.

P. ISPIRESCU, *Leg.*, p. 317. —
GR. JIPESCU, *R  ur. Ora  *, p. 207.
— G. POBORAN, *inst. j. Olt*.

*  
A lovi unde a pus popa miru.

AVR. CORCEA, *paroh*, c. *Coșteiu*,
Banat.

*
A trage la mir.

1   A lovi drept    frunte.

2   A bate.

3   A omor  .

  Se apuc  r   la luptă    buzdogane, dai     gulea cum aduse buzdoganul seu    lovi pe smeu, *   lu   mirul*, apoi    taie capul,    lu   calul    armele    pleca înainte a smeuului celui mijlociu.» — P. ISPIRESCU, p. 317.

A MIRUI

*
15419   A mirui pre cine-va.

1° A'l lovi drept în frunte.

2^a A'l bate.

3° A'l omorî.

MITROPOLIE

15420 Duminică (Duminecă) cununie,
Și Luni la Mitropolie.

A. PANN, II, p. 110. — HIN-
TESCU, p. 51.

A se vedé înțelesul la No. 9940.

15421 Délul Mitropoliei e mare.

G. IONNESCUCU-GION, *Ist. Buc.*, p.
153.

Se dice celui supărat, pentru a i se arăta că 'i va trece supărarea.

Cel care având o supărare, se ducea la Mitropolie, pentru a da jalbă de plângere, avea timpul să 'i trecă acea supărare cât urcă délul, relativ înalt pentru Bucuresci, în vârful căruia era așezată acea juridicțiune.

15422 * A se luă la întrecere cu măgarul Mitro-
poliei.

G. IONNESCUCU-GION, *c. Bucuresci*,
j. Ilfov.

Pentru cei cari cântă prost.

MITROPOLIT

15423 • De când eră Mitropolitul unter-ofițer.

P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, III, p.
156.

Adică de mult.

15424 * △ Căți are și măgarul Mitropolitului.

D. EPUREANU, *înv. c. Damian*,
j. Dolj.

Când cine-va este întrebat ce etate are, după ce el răs-

punde, cel care a pus întrebarea îi dăce în glumă: *Apoi locmai de atâția ani este și magarul Mitropolitului*

* 15425   Nepotul Mitropolitului.

N. BARBULESCU, *înv. c. Suduț, j. Ilfov.*

Adică măgarul.

SNÓVĂ

«Se povestesc că în vremea veche, preoții se făceau prin bani. Un om bogat, puse, într'una din zile, o pereche de desagi plini cu bani, pe un măgar și purcese la Mitropolit cu el, ca sa'l popéscă. Ajungând acolo, dete, după obicei «buna ziua», apoi Mitropolitul întrebă: «Ce cauți fule?» — «Iacă am venit și eu, Pré sfinte, ca sa popesci pe acesta» arătând pe magar. «Dér în desagi, de pe el, ce este?» — «Ei, bani, ce să fie» — răspunse omul. Atunci, Mitropolitul mișcă măgarul într'o parte, ba într'alta, apoi, privindul lung și cu gândul la bani, dăse: «bre! dar nepotul ăsta după cum se vede, cam calcă a popă». — Și de atunci, se dăce magarului că e nepotul Mitropolitului.

În snóvele franceze (fabliaux) din Evul Mediu magarul se numesce *l'archiprêtre*.

15426   A fi ca nepotul Mitropolitului între oi.

GR. JIPESCU, *Rur. Oraș., p. 290.*

Adică prost între proști.

MOISE

15427   □   Tablele lui Moise.

JORD. GOLESCU, *Mss., II, p. 68.*

*   *Legile lui Moise.*

Se dăce pentru întocmirile, orînduile. canónele, ce trebuie sa rămă ne stramutate și ne schimbate tot dé una (GOLESCU).

* 15428   Ca apa sub toragul lui Moise.

Adică de-odată și ca prin minune.

MOȘII

15429 Moșii sunt buni și babele sunt rele.

S. FL. MARIAN, *Inmorm.*, p. 393.
— B. P. HAȘDEU, *Etym. Magn.*,
p. 2265.

Dl Marian arată că, la moșii de toamnă, se fierbe scrobu (jumări) cu făină de grâu, sau grâu, ca și la cei de iernă și se dă vecinilor de pomană. Mâncarea acesta se numește *Moși*. Și fiind-că ȕilele acestea sunt ȕile de ospetare pentru Moși, de aceea poporul ȕice: *Moșii sunt buni și babele rele* (1 Martie Baba Dochie). In ȕilele Moșilor nu se face nici un farmec.

ȕicerea nu țintese mâncarea ci anotimpul.

MÔȘTE

Veȕi *Sfântu Vasile*.

15430 * Are rude p'între môște.

Conv. Liter., XII, p. 230. — FR.
DAMÉ, III, p. 59.

E mândru, se crede de ném mare, scoborit cu hîrzo-
bul din cer.

Il se croit descendu de la cuisse de Jupiter.

Prov. Franc.

NAFORĂ

Veȕi *Anaforă*.

15431 * $\triangle$ Și banul de nafură.

D-na Z. JUVARA, c. *Fedescă, j.*
Tutova.

*
Și leȕcaia de naforă.

*
Până și banul de anaforă.

*Paraua de naforă.*D-na S. NÂDEJDE, *Nuv.*, p. 42.

Adică pâna la cel din urmă ban.

«A 'și dà și banul de naforă.»

«Și-a mâncat pânat și banul de anaforă.»

* Δ
15432 A se dà ca nafura.D-na Z. JUVARA, c. Fedesci, j.
Tutova.

Adică foarte puțin, puțin câte puțin. De pildă, când cine-va, din sgârceție, împărțind ce-va de ale mâncării, dà părți mici de tot.

* Δ
15433 Par'că dà nafură.E. I. PATRICIU & G. P. SALVIU,
înv. c. Smulți, j. Covurlui.

Acelaș înțeles ca la No. 15432.

* Δ
15434 N'am pus nici naforă 'n gură.D-na ECAT. ZANNE, c. Băsești,
j. Fălciu.

N'am mâncat nimic; sunt mort de fôme.

Nafora se ăea pe ne-mâncate și atuncî, ce-ai mâncat?
te mirî ce și mai nimica.

NAFURĂ

Veđi *Nafura*.

NAÎBA

Veđi *Ban*.* Δ
15435 Rîde naîba de porumbe negre și pe el
nu se vede.P. GÂRBOVICEANU, prof. c. Co-
manîța, j. Olt.Veđi *Drac*, a *Rîde*.

Acelaş înţeles ca la No. 14834.

* Δ
15436 Fugii de la naiba şi dedei peste dracu.

I. POPESCU, *înv. c. Dobreni, j. Ifov.*

Vedî *Drac, La*.

Acelaş înţeles ca la No. 14882.

* Δ
15437 Par'că'l sghihue naiba.

A. GOROVEI, *public. j. Suciava.*

1° Tremură foarte tare.

2° Are pe duca-se pe pustii, bóla copiilor.

* Δ
15438 Par'că'i naiba pe uscat.

SIMON I. GH., *c. Basesci-Tămaşeni, j. Falcu.*

Vedî *Drac.*

Acelaş înţeles ca la No. 15020.

* Δ
15439 A fi omul naibii.

V. SALA, *dasc. c. Baleni, comit. Bihor, Unjaria.*

Adica reutacios.

*
15440 Naiba.

Unul din nenumeratele nume ale dracului.

NĂLUCĂ

Vedî *Frigur.*

Unii calatori povestesc ca în timpul nopţii li s'a întâmplat sa le résă înainte un şap, un câne, o pisică, etc., sau se vada, de odata scânteii înaintea ochilor, ori fulgere. Tóte acestea ei le numesc cu o singură vorba, *naluca* sau *naluciri*. Ei cred ca acestea nu sunt, sub deosebite chipuri, de cât dracul care vré să încerce taria firei omului. Ca dovada dau ca, facénd semnul crucei, la vederea lor, acestea dispar. Ei povestesc însa ca, în

timpul acela, une-ori se simt cuprinși de o amorțelă, care-i împiedică a mișca mânele, ca să facă măcar semnul crucei. Ei țin ca atunci e bine a face semnul crucei, măcar cu limba, în interiorul gurei, taină pe care dracul n'ar fi descoperit-o încă.

Alți mai tari de îngeri pretind că năluca nu este alt ce-va de cât efectul fricei; de aceea unor asemenea oameni nu li se arată nici odată năluca.

15441 * A'și face năluca.

P. ISPIRE-CU, *Leg.*, p. 397.

Adică a se speria.

«El spuse ca, voind a trece peste o punte, pe unde trecea în toate zilele cu oile, de astă data, nu scie cum *iși făcu năluca* o oie și sări în râu; după dînsa alta, până ce se napustira oile, și sariră mai toate în râu.» — P. ISPIRESCU.

15442 * △ Ca o năluca.

P. ISPIRESCU, *Leg.*, p. 161, 186, 253, 254, 299, 310 & 358. — D. EPUREANU, *inv. c. Damian, j. Ilfov.*

Adica repede, de odata.

«Dupa ce 'i-a făgăduit ca se va întorce, 'i-a mulțumit pentru sfaturile cele bune ce a primit de la dînsa, și *ca o năluca* perî diuaintea ei.» — P. ISPIRESCU, p. 358.

A SE NĂLUCI

15443 * A i se năluci.

L. ȘAINEANU, *Dict.*, p. 539.

A i se părea ca vede; a'și închipui de odata și fara temeriu.

15444 * △ A i se năluci pe cine-va (asupra cui-va).

D. EPUREANU, *inv. c. Damian, j. D lj.*

A se supăra pre mult și de odata împotriva cui-va.

Daca *i se nălucesc* pe cine-va, cu mâna lui îl omoră.» — CR. ANONIMĂ.

NATANAIL

Veđi *Filip*.

NE-CREDINCÎOS

Veđi *Ne-legnuit*.

NEDEEA

15445 * Δ Nedeea pe luncă
Nebună s'aruncă.

T. BĂLĂȘEL, *preot, c. Stefanesci,*
j. *Vâlcea*.

Se ȝice când se iutîmplă de innebunesce eiue-va de la vre-o ȝi mare.

Nedeea, sau *Nedeea lui Ispas*, este o serbătore, pe care poporul o ține, prin tradiție, Joi, la sêptemâna, după Joia Înălțării Domnului. Nedeea se mai numesce și sora lui Ispas.

Acastă serbătore, ne-prevedută în calendarul ortodox, se ține, cu multa sfințenie, în popor, de ore-ce se crede ca, cine lucrăza în acea ȝi innebunesce.

În popor se pastrăza urmetorea legenda.

LEGENDĂ

O mufere odăta, d'alea tîmșoșele, habar n'a avut de Nedeea. Ea s'a pus sa lucreze, ȝicînd ca ce e aia Nedeea? Și așa ea apucîndu se sa lucreze, ca în ȝilele bune de lucru, nuscim, cum îi vine și își arunca ochii în spre o lunca, care eră, de la casa ei ceva mai la vale. Pe lunca acela, muerii i se paru ca vede o femeie grozav de urita venind cu plavii în spre ea. Era sfânta Nedeea, care venea la ea. Cum o veđu a mueri îi și sarira mințile, remăse nemișoșă, și începu sa jõe ca ale bataioșe. De atunci a remas vorba:

Nedeea pe luncă
Nebuna s'aruncă.

În unele parți se ȝice *Nedelca* în loc de *Nedeea*. Atât Nedeea cât și Nedelca se dă, ca nume, bărbaților ori femeilor.

NICOLAE

Veđi *Sfîntu Nicolae, Var.*
vai i.

NIMROD

15446 □ Nimrod.

L. ȘĂINEARU, *Dicț.*, p. 555.

Se țice despre un vînător de sémă.

«De aceea se țice: vînător puternic înaintea lui J. chovă ca Nimrod»
— MOISE, I, 10 10.

C'est un Nemrod.

Prov. Franc.

NOE

15447 *△ De când cu potopul lui Noe.

T. BĂLĂȘEL, *preot, c. Ștefănesci,*
j. Vâlcea. — G. DEM. TEODORESCU,
Cercet., p. 66.

Adică de demult.

LEGENDĂ

Când a vrut D-zeu să prăpădescă pe spurcații de Jidovi, a dat în lume un potop mare, cum n'a mai fost până aci, și nici d'acîi înaintea n'o mai fi, cât o fi lumea și Ardelu.

Pe vremea aia cra un sfânt pe care îl chemă Noe. Acest sfânt, ca un sfânt ce eră scia că are să fie potop. Ca să scape de mîrtc, se rugă la Dumnezeu ca să-l învețe ce să facă. Dumnezeu îl învătă, ca să-și facă o corabie mare, în care să intre el și ce o fi al lui, cu dobitoace și feciori cu tot. El eră de nêmu lui lemnar și cum auți așa se și apucă de lucru la corabie. Merse în mijlocul unei păduri mari și acolo se apucă să cioplască lemnele pe furiș. A învățat și pe nevêsta să nu spue la nimeni ce lucrăză el, și unde este. Așa el vencă sară a-casă, duminêța până în ziua plecă iar la lucru. Facuse lemnele corăbii tôte; rămăsese doar pē incheiat.

Zavistosu de dracu, care nu stă să facă cruci ori biserici, mirosi că Noe trebite să albă vr'un gând, de nu se mai vede p'a-casă d'atîta vreme. Se duse la nevêsta lui Noe și o întrebă:

— Unde e, nevêstă, Noe?

— Nu știu, că nu mi-a spus, când a plecat.

Dracu pricepu că muerea îl minte, dar tăcu. A doua zi veni iar și o întrebă:

— Unde e, nevêstă, Noe?

— Nu știu, că nu mi-a spus, când a plecat.

Dracu vădu că n'o s'o scōță la cale, cu nevêsta lui Noe, și atunci dracu disc încet scărșuind dinții: «așa! adecă tu, o muere, să mă păcălesci pe mine? Asta nu se pôte! nu mă las eu la tie!»

A treia zi veni iar dracu la nevêsta lui Noe. O brodi taman când

mâncă la masă și bea vin dintr'o ôlă. Dracu se dete pe lângă ôla cu vin, suflă odată peste ea și o lasă întâi de bău și apoi o întrebă de Noe. Cum beu a nevastă din vin, cum se îmbetă, cacl suflase dracu peste el. Apoi după ce o vedu dracu, cum îl eră lui aminte, o întrebă:

— Unde e, nevastă, Noe?

Ea amestecată de beutură îi răspunse:

— Ia, unde să fie! E în pădure, lucrăză la o pustie de corabie, că ci că are să fie în lume un potop mare sa înnece totă lumea, și noi să intram în corabia aia, când or începe ploile.

Draculni atât l'a trebuit, și slugheo! drept în pădure unde lucră Noe. Cum ajunse aci respândi lemnele corabii în tote părțile, de nu se mai sciă lemn cu lemn!

Noe cum a vedut năsbătia asta, l'a ars la inimă, că dracu, nu altu l'a facut'o. Se duse numai de cât la nevasta și o întrebă:

— Nu cum va a venit dracu p'aici și te-a întrebat de mine?

— A venit.

— Ei! și l'ai spus?

Că hir, că mir! îi spuse totă turașenia cum o iușelase Sarsaila.

Atunci Noe ca un sfânt, făcu o tocă de lemn de paltin, cu ciocanele de corn și începu a tocă. De ce tocă d'ăia se strângau lemnele la locul lor unde fusesera puse de Noe. Și așa toca tot într'una, pana când toate lemnele se pusera la locul lor.

Și din lemnele alea Noe a facut o corabic mare, de a încaput în ea, el cu nevasta și cu copiii cu nevestele lor și cu toate dobitocele din prejurul casei lor. Și cum s'a înculat Noe în corabie s'a și pornit potopul, și a plouat tot într'una patru decii de uopți; ploua de par'că versa cu gălăta, nu alt ce-va.

Toți Jidovii s'au înecat și n'a ramas suflet nici pe lume, de cât și de erau în corabia lui Noe. D'atunci n'o mai ramas nici picior de Jidov.

Și d'atunci a ramas obiceiul de se tocă pe la Bisercă Dumiuca și serbatorea, și tot d'atunci e ramas în lume și vorba: *de când cu l' topul lui Noe*. — MATEI POPA, j. *Vâlcea*.

A se vedé și *Șezatorea*, III, p. 105.

* △

15448 Făcū tréba ca corbu lui Noe.

ST. ST. TUȚESCU, înv. c. *Catanele*, j. *Dolj*.

Vezi *Corb*.

Adica nu a facut'o de loc, sau nu cum trebuia, ci numai pe jumătate. A se vedé No. 1726.

* △

15449 Par'că ești de pe vremea lui Noe.

C. TEODORESCU, înv. c. *Dôgele*, j. *Vaslui*.

Pentru omul prost care nu vroesce a se dedă după lumea de astăzi.

15450 * Cât corabia lui Noe.

G. DEM. TEODORESCU, *Cercet.*,
p. 66.

Se ȋdice de o căruță mare saă de o trăsură veche.

15451 * A fi feciorul lui Noe.

Adică bețiv.

ÓLĂ

Veđi *Cap. VII, c. Ólă.*

15452 * Δ 'I-a pus óla.

IORD. GOLESCU, *Mss.*, II, p. 6.
— G. DEM. TEODORESCU, *Poes Pop.*, p. 331.

Veđi *Cîrb, Ulciă,*
Urcior.

Să ȋdice pentru cei fermecați, ce'i fêrmecă muierile cu óla la foc (GOLESCU).

Franșuliță trei costrei
Mă duo, maică, după ei,
La cârciuma de pe luncă
Că ocaua e adîncă.
Dêr nu mă duc la oca
'i la ibovnica mea,
Că par'că *mi-a pus óla.*

Pces. Pop.

Óla, saă mai bine ȋdis ulcica, se pune de' catre ferme-
cătore cînd sunt rugate și plătite, mai cu sémă de amo-
rezați, bărbați ori femeî, pentru a le aduce iubite ori
iubiți din depărtare, saă pentru a face să nască din nou
dragostea perdută. Să ȋdice că fermecătorea, descântînd óla
la foc, acésta începe a sfîrăi și a se învîrți. Atunci per-
sóna menită prin descîntec se simte coprinsă de o vrajă,
saă de o putere nevedută, care o face să plece la per-
sóna iubită. Să povestesc că s'aũ vedut bărbați călare
pe trestie, saă pe prăjină, cređînd că'i cal, și fugind
într'una, ȋli și nópte, peste ape și peste câmpii, pentru
că pusese ulcica să'i aducă.

Dl Grofşoreanu, profesor în comitatul Arad, Ungaria, ne da următoarele amanante în acesta privinţă:

Cu oia se face de mărit. În oia se pune ceră, ban de lece cruceră şi păr din cap. Acesta se pune apoi sub atare pod din crucea uliţii. În modul acesta fermecătoarea mână pe dracul la data, adeca, la feciorul orî fata, ce voesc a se căsători. Necuratul plăcă peste mări şi poduri până ajunge la cel trimis, pe care apoi îl aduce pe drăglu, de l face cunoscut cu data lui.

Se mai face de marit şi cu ciortoiul (ol spart). Fata respectivă se pişă în ciortoiu de Marţi până Marţi. Atunci bagă în el petrii de la nouă poduri, nouă ace de cap, mlađiţe de plop şi linte; surcele din gard de la judele (primar) şi de la casa comunală (primărie). Marţi îl pune la foc şi îl fierbe cu surcele din nouă mezuini. Fata se desbracă apoi de tot, cu nuele de singer şi de prun roşu bate olul zicînd: «*nu bat olul, ci pe dracul; dracul datu mea în vis s'o visez, mîne aievea s'o ved*

15453 * [△] I s'a spart oia.

S. FL MARIAN, *Inmorm.*, p. 267.
— DOBRE MARINESCU, *inv. c. Pîr-vu-Roşu, j. Argeş.*

I s'a frînt olu.

BOJINCA, *apud* S. FL. MARIAN, *Inmorm.*, p. 268.

Adică a murit.

«In Ţera-Românescă, platul Prahova, ridicându-se mortul din casă se sparg trei ole zicînd:

*Cum se sparge olele
Să se frîngă bôlele.*

În alte părţi, tot din Ţera Românescă, după ce se pornesc mortul la mormînt, se ică apă în oia cu care a fost scăldat, se stropesc în urina lui, apoi se trîntesc în mijlocul casei de se sparge, ca sa se spargă toate neajunsurile, supărările şi să iucetez de a mai muri cine-va din acea casă.

În unele sate din Bucovina, precum bună-ură în Balăcena, îndătinăza Români, nemijlocit după scôterea mortului din casă, de-a trânti oia, în care a ars lumina la capul mortului, de pragul casei cu o putere aşa de mare, că produce un sunet deosebit.

În multe locuri este iarăşi datină ca acea oia să se spargă de pănînt, orî în locul unde mortul şi-a dat sufletul, orî chiar la mormînt, sau se umple mai întăiu cu cenuşă şi apoi le sparge de unde a rămas şi zicerea: «*i s'a spart oia*», adică: i s'a frînt viaţa, a murit.

În cele mai multe părți locuite de Români însă este datina ca ôla, cu care s'a turnat apa în căldare spre a se scaldă mortul, să se ducă înaintea lui, când îl duce la grôpa și sa se dea de pomană pline cu apă prôspetă, împreună cu o lingura nouă la vr'un sêrac.

Datiua de a duce un nou ol sau ôlă cu, apa prôspetă înaintea si criului și a da dintr'însul celor setoși apă sa bec, de sigur pentru odihna sufletului celui răposat, era usitată și la Români, ceea ce se pôte vedé și din forma învitarii la înmormintare: «acuma e timpul de a merge la îngropaciunea lui (Tițiu): olul se scôte». Acest olu se spărgea apoi afară la morimint sau acasa. De la această datină se vede că vine și expresiunea figurativă a Latinilor; «fractus est ei ollus», adică: i s'a frânt olul, care însemnăză atâta cât: i s'a stins vîlêta, a murit.» — S. FL. MARIAN.

A se vedé TEODOR BURADA, *Conv. Literare*, XVI, p. 5—6.

ORÎNDĂ

15454 Așa 'i-a fost orînda.

P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, I, p. 233: *Snôve*², p. 117.

Veđi *Noroc, Sôrtă*.

Așa 'i-a fost să fie.

A δει γινέσθαι, ταῦτα καὶ γινήσεται.¹⁾

ESCHIL, *Prometeu*.

PACAT

Veđi *Pecat*.

PANTAHUZĂ

15455 * A umblă cu pantahuza.

L. ȘĂINEANU, *Dict.*, p. 588. — FR. DAMÉ, III, p. 180. — G. POBORAN, *inst. j. Ôlt*.

1° A cere pentru biserice.

2° A umblă, din casă în casă, purtând vorbe împotriva cui-va.

¹⁾ Ceea ce trebuie să se întîmple, se va împlini ne-apărat.

PÂNZĂ

Vezi Cap. VI, c. Pânză.

* △
15456 Par'că 'i-au luat pânzele (pânza) de pe obraz.

LAMBRIOR, *Conv. Liter.*, 1875 — 1876, p. 156. — S. FL. MARIAN, *Inmorm.*, p. 85. — E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulț, j. Covurluțu*. — GAVR. ONȘOR, *prof. c. Dobrovăț, j. Vasluiu*. — A. GOROVEI, *public. j. Sucava*.

Par'că 'i luase pânza de pe obraz.

I. CRERENGĂ, *Pov.*, p. 222.

Par'că le luase pânza de pe ochi.

P. ISPIRESCU, *Leg.*, p. 294.

1⁰ Ca să arăte că un om e foarte slab.

2⁰ Galben la față și palid de frică.

«Vorbele lui atâta îi amețise, în cât de spaîmă, pare că le luase pânza de pe ochi și se perduseră cu totul.» — P. ISPIRESCU, *Leg.*, p. 294.

«Așa este, măicuță, răspunse Harap Alb, cufundat în gânduri și galben la față, de par'că'i luasă pânza de pe obraz.» — I. CREANGĂ, *Pov.*, p. 222.

Următorul obicei de la înmormântări, ne dă origina dicției :

«Se mai pune peste întreg corpul mortului, încă și o pânză albă și curată de casă, lucrată din bumbac sau fuor, după puterea omului, care se numește *ghulgu*, *sovon* sau *respecti*.

«Dacă pânza acésta este subțirică, și mai ales streveție, se numește *pălôrd*.

«Pânza acésta, care trebuie să aibă lungimea corpului, și dacă este cu puțină, încă și mai lungă, ca să spînzure ce-va peste picioare, însemnează, după credința unora, că mortul se va aperi cu dînsa în contra focului ce trebuie să'l strabată până la raiu; după credința altora însă, ca sa'î fie ca pod pe care trebuie să treacă când va merge în ceea-l-altă lume.

«De la acésta pânză, cu care cât stă mortul în casă, se acopere de regula numai de la mîni în jos, și pe cap, vine apoi și proverb : *pare că i au luat pânza de pe obraz*, care se aplică unui om foarte slab și palid la față

«După ce se pune mortul în seciú, atunci, fie el diform ori nu la față, se acopere și peste obraz cu dînsa și așa se înmormîntéază » — MARIAN, *Inmorm.*, p. 85.

A se vedé și LAMBRIOR, *Convorbiri Liter.*, an. 1875—1876.

15457 A fi cu pânda luată.

LAURIAN & MAXIM, *Glosar*, p. 248.

Acelaș înțeles ca la No. 15456.

* Δ 15458 Până în pândeze albe.

IORD. GOLESCU, *Mss*, II, p. 8.
— HINȚESCU, p. 86. — VARRON, p. 6. — B. P. HĂȘDEŢ, *Etym. Magn.*, p. 707. — P. ISPIRESCU, *Unch. Sfăt.*, p. 19. — *Drapelul (ziar) Bălăd.*, XI, 28. — G. POBORAN, *inst. j. Olt.* — M. CANIAN, *public. j. Iaşi.*

Vedî a se Judecă.

Fără preget, până în cele din urmă, până la mórte.

Îl prigonî *până în pândeze albe.*

O se mă judec *până în pândeze albe.*

PAPARUDĂ

* 15459 Paparudă.

GR. JIPESCU, *Opinc.*, p. 73.

Vedî *Dodolor.*

Să ȝice femeelor pré ȝătite și într'un mod cam ridicol.

«Vara, când pentru seceta mare e periclu că nu se vor face bucatele, țărani moldoveni ieau o fetiță care n'au ajuns încă etatea de ȝece ani, și o îmbracă cu cămașa de frunze de arbori și de alte plante; și așa urmându'i celelalte copile și băieți de etatea ei, âmbă cântând și săltând pre la vecini, și ori în cotro ar merge, betrânele le iese în cale tornându-le apă rece pe cap. Cântecul lor cu asta oca siune este cam următorul: «Papalugo, sui-te la cer, și'i deschide porțile, și'i trâmăta ploile, ca se crêscă grânele, grânele secarele, și meul și malaiul, etc.» — DIM. CANTEMIR, *Descr. Mold.*, p. 155.

Acest obicei s'a păstrat întocmai în tôte provinciile locuite de Români.

Cu deosebire în județul Mehedinți, când e secetă vara, câti-va băeți se duc nóptea, prin obórele ómenilor, cu căldărușa în mână și'i botêză pe culcați ca să plouê. În Județele Dolj, Gorj și Mehedinți copiii sunt trimiși în acest scop de primărie.

Următorele cântece ale paparudelor au fost culese de D-l St. Tuțescu în Mehedinți, Dolj.

I

Paparudă, rudă
Vino de mă ndă
Cu găleța leată
Pîntru totă glota ...
Cu găleța rasă
Ploile se varsă.
Cu găleța plină
Ploile să vină.
Când oi da cu sapa
Să cure ca apă.

Jud. Mehedinți.

II

Paparudă, rudă
Ia vin de mă udă
Cu găleța rasă
Ploile se varsă.
Când oi da cu sapa,
Să cure ca apa
Să nu dai cu strachina
Că faci paguba;
Să dai cu ciuru
Să umpli pătulu.
Din Joi
Până Joi
Să dea nouă decî de ploî
Paparudiță
Paparudiță.

Jud. Dolj.

III

Paparuda, rudă,
Ia eși de me udă;
Cu găleța rasă
Ploile să varsă,
Cu găleța plină
Ploile să vină
Să crescă dovlecele
Cât pătulele
Și porumbele
Cât prăjiunile.
Magarița lu Matei
Cu cercei cu ghiocel,
Cu mărgel de surcele,
Cu salbă de noș lei,
Paparudele.

Jud. Dolj.

IV

Paparudă, rudă
 Ia ieși de mă udă
 Cu gălêta, lêta .
 Peste tâtă glôta ;
 Cu gălêta rasă
 Ploile se varsă
 Cu gălêta plnă
 Ploile să vină
 Să deșchier cheile,
 Să pornim cu ploile,
 Să crească porumburile
 Cât pătulele
 Și grânele
 Cât prăjinile,
 Vacile lăptôsă
 Mai mult sănătôsă,
 Oile lânôsă
 Mai mult sănătôsă.
 Unde-oi da cu sapa
 Să cure ca apa ;
 Unde-oi da cu plugu,
 Să cure ca untu ;
 Boi 'njugători,
 Ômeni muncitori.
 Să nu dai cu strachina,
 Că faci paguba ,
 Și să dai cu ciuru
 Să umpli pătulu.

Jud. Dolj.

A se vedé *Șezătorea*, I, p. 154, și mai ales G. DEM. TEODORESCU, *Cercetări*, p. 68 & 128, care ne dă un studiu asupra originii acestui obicei.

PAPISTAȘ

15460   *   Papistaș.

* △
             Popistaș.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteiu, Banat.*

1° Creștinii cari stau sub ascultarea episcopului de la Roma.

2° In Banat se mai numesc *papistași* sau *popistași*, copiii născuți din căsătoriile mixte, de deosebite credinți și chiar de deosebite năruri.

PARA

15461   **Nu o să țieai lumea cu tine, ci tot o para legată de deget.**

S. FL. MARIAN, *Inmorm.*, p. 81.

Vezi *Pământ*.

Să țiece celor bogați și sgârceți.

«La mijlocul cruciței, care se pune în mâna mortului, în cele mai multe locuri se lipesce un ban de aramă (1 cr. sau 5 bani), de argint (un pușor = 10 cr.) sau și de aur, după puterea omului.

Cu acest ban după credința unora, mortul are să plătească luntrea, cu care va trece în cea-laltă lume, căci se istorisește că pe cea-laltă lume sufletul trebuie să treacă peste un râu lat și mare, și nefiind el în stare a-l trece singur, dă banul acesta unui luntraș, care stă acolo și acela îl trece apoi cu luntrea; după a altora însă vămile sau străjile, ca să potă trece mai departe și să ajungă la locul de odihnă neimpedicat; și iarăși după a altora, pentru că așa e datina Românului ca să nu meargă nicăeri cu mâna goală, prin urmare nici înaintea lui D-șeu, precum și pentru aceea ca să potă plăti toate datoriile, pe cari n'a fost în stare să nu a voit a le plăti în viață.

În unele locuri însă atât din Bucovina, cât și din Moldova și din Transilvania, crucerul acesta i se pune în mâna dreaptă, în altele însă i se lăgă de cheutorea cămeșii, și servește spre același scop, adică ca să aibă cu ce plăti vămile.

În Țara-Românească este datina de a se pune în sînul mortului 24 de parale să plătească la cele 24 vămii câte o para, iară la degetul cel mic de la mâna dreaptă i se lăgă, spre același scop, o para de argint ori și de aramă, de unde vine apoi și locuțiunea proverbială, țiecându-le celor bogați și sgârceți că «*nu o să țieai lumea cu tine, ci tot o para legată de deget*».

În Banat este asemenea datina de a se pune în sînul mortului 9 cr. în credință că mortul are să treacă prin nouă vămii până la raiu și cu cei 9 cr. se pôte rescumpăra, iară alături cu dînsul un bătucl de alun cu un crucer la un capăt.

În vechime, ne spune bătrânii, că atât în Moldova cât și la Românii din Transilvania acest ban se punea în gura mortului. — FL. MARIAN.

PARESIMI

Vezi *Cap. I, c. Martie*.

15461 b.   **Când avem purintetă, i păresim¹⁾**

DR. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*, II, p. 151.

Vezi *Bogat, a Posti*.

¹⁾ Când avem mâncare cu carne, e post.

Pentru cel sărac și lipsit de noroc.

PĂRINTE

Cap. IX, c. Părinte.

15462 * Sus părinte că se udă cărțile.

V. ALEXANDRI, *Teatr.*, p. 834.

Sus părințele că se udă cărțile.

GR. JIPESCU, *Opinc.*, p. 130.

Popilor scăpătați, cări trec riurile prin apă.

15463 Sus părinte că se udă Evanghelia.

G. COȘBUC, *Folia p. toți*, I, p. 433.

Acelaș înțeles ca la No. 15462.

PASCE

Vezi Cap. IX, c. Bărbat, Bragă, Cumașă, Crăciun, Fasoale, Femeie, Cap. I & XII, c. Florii, Jozi, Lumânare, Mojiu, Murg, Nevotaș, Ozi, Cap. I, c. Pasce, Post, Prost.

Românul dice: *Pasce* sau *Pasci*, de la ebraicul *pesah*, elinul *πάσχα*, latinul *pascha*. Francesul face însă deosebire la *Pâque juive* și *les Pâques chrétiennes*.

15464 Nu e în toate zilele Pasce.

IORD. GOLESCU, *Mss.*, II. p. 49.
— BARONZI, p. 55. — P. ISPIRESCU, *Leg.*, p. 269.

Nu este în toate zilele Pasci.

FILIMON, *Cioroi*, p. 242.

* △
• *Nu în tot-dé-una e ziua de Paști.*

IUL. GROFȘOREANU, *dasc. c. Galaș, comit. Arad, Ungaria.*

* △
Nu'i în toate zilele Pascele.

V. ALEXANDRI, *Teatr.*, p. 5. —
G. P. SALVIU, *inv. c. Smulți, j. Covurlui.*

* △
Nu este (e) tot-dé-una Paști.

HINȚESCU, p. 141. — P. GÂRBOVICEANU, *prof. Semin. Cl. VIII.*

Nu e tot-dé-una Pascile (Pascele).

A. PANN, *Ediț.* 1899, p. 58;
III, p. 71.

Nu sunt în toate zilele Pasce.

LAURIAN & MAXIM, II, p. 595 .

Nu sunt Pascele în toate zilele.

M. PĂSCULESCU, *Inttl.*, p. 22.

Nu sunt în toate zilele Pascile.

MIRON COSTIN, I, p. 262.

* △
• *Nu's în toate zilele Pascile.*

GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Dobrovăț, j. Vaslui.* — M. LUPESCU, *inv. c. Brosceni, j. Suctava.* — C. TEODORESCU, *inv. c. Lipova, j. Vaslui.*

* △
Nu's în toate zilele Paști.

E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulți, j. Covurlui.*

* Δ

*Nu's în totă ziua Pascile.*AVR. CORCEA, paroh, c. Coșteiu,
Banat.*Nu tot-dé-una sunt Pascile.*S. FL. MARIAN, *Tradiț. Pop.*,
p. 275.*Păstele viñu sachi l'an o vota.¹⁾*DR. FR. MIKLOSICH, *Rum. Unter.*,
I, p. 14.*Nu'î tută dzua Pasci.²⁾*DR. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*,
p. 177.

*

*Di cathi dzuă nu'î Pasce.³⁾*D. DAN, *prof. c. Moloviște, Ma-*
cedonia.

*

*Nu's façe cathi dziuă Pasci.⁴⁾*G. ZUCA, *stud. c. Permet, Alba-*
*nia.*Veđi *Fest, Vinerea-*
*Mare.*¹⁰ Nu n'e binele tot-dé una (GOLESCU).²⁾ Dacă odată ai dat peste plêscă, apoi să nu te aștepți
în tot-dé-una la așa ce-va.³⁾ Nu sunt în tot-dé-una împrejurări favorabile pentru
ôre-ce.«Venîa Potoțchi simeț, cu isbânde ce făcuseră frații lui într'aceste
țări împotriva lui Răsvan Vodă, și apoi împotriva lui Mihăilaș-Vodă.
Ce, cum ăice Moldovanul: *Nu sunt în toate ăilele Pascile*, mergeau fără¹⁾ Pascele vine în fie-care an o dată.²⁾ Nu'î în totă ăia Pasci.³⁾ În fie-care ăi nu'î Pasce.⁴⁾ Nu se fac în fie-care ăi Pasci.

de nici o tocmală, fără strajă de a putere hi, fără limbă să scie ce fel saū ce sēmă de neprietin, ori unde merge. Și avēnd și ȏstea strīnsură, nu 'l-aū dodăit nimică Cantemir, nice Moldoveniū, până aū sosit Leși cu tabăra lor la un loc pe Prut, unde se chīemă Cȏrnul lui Sas. Atunce aū vȃdut Potoȃchi unde aū venit.» — MIRON COSTIN, I, p. 262.

«Cumpĕră de astă dată haīne pentru copii, căcī eraū goī. Maī luă nisce unelte și dichisurī de ale lui pentru muncă, și pentru casă, căcī nu credea că o să fie în tȃte ȃilele Pasce, să tot găsescă la ouē d'astea scumpe.» — P. ISPIRESCU, *Leg.*, p. 269.

În Banat, copii, înainte Pascelor, bătēnd tȃca, recitēză urmĕtȃrele versurī :

Tȃca, tȃca nelile
Joī, Joī mărelele
Vinerī pāsceilele
Sâmbătă pasce popa vacile
Duminecă 's Pascile.

«Cincī la pungă, după învȃiēla cea veche. — Te-ai dedulcit de la moșia Rēsucita, dar nu este în tȃte ȃilele Pasci.» — FILIMON, *Ciocoī*, p. 242.

Intr'un articol din *Columna lui Traian* 1882—1883, p. 633, intitulat: *Nu e în tȃte ȃilele Pascile — Originea creștinismului la Romāni*, domnul Hășdēu, compară proverbul românesc cu latinescul: *Non semper erunt Saturnalia*, «proverbium quo significatur, non semper prosperis rebus uti licere» (Forcelini, t. 4, p. 36) și Sardul «*ogni die non est Pascha*» și conchide derivând ȃicĕtȃrea romānescă din cea latină.

D-l Dr. Gaster în *Revista pentru istorie, archeologie și filologie* 1883, p. 473, contestă conclusiunile D-lui Hășdeu arĕtând că la Ungurī găsīm treī variante ale acestui proverb și anume :

Nu e în tȃtă ȃiua Rusalie.
Nu e în tȃtă ȃiua Dumineca.
Nu e în tȃtă ȃiua tīrg de cāini la Buda.

La Francezi :

Il n'est pas toujours feste (Oudin).

La Germani :

Nu e în tȃte ȃilele sĕrbătȃre.

La Evrei :

Nu e în toate zilele Crăciun (Purim).

Tote aceste proverbe se explică de D-l Gaster, într'un mod foarte firesc de acolo, că viața omului nu curge tot lina ; din contra avem mai multe amărăciuni de cât bunătați ; *nu în toate zilele e praznic* e rezultatul observațiunei zilnice la toate popoarele. Ziua de Paști s'a putut cu atât mai ușor lua, de către Români, ca prototipul zilei de desfătare și de petrecere, cu cât e precedată de un post străsnic de atâtea săptămâni, care și mai adîncă, își găsește expresiunea prin proverbul citat.

Observațiunea D-lui Gaster este exactă într'un cât explică de ce eră firesc lucru cu acesta idee, atât de simplă că *nu e în toate zilele serbătoare*, să se afle la mai toate popoarele din lume sub forma proverbială.

Și afară de proverbele date de D-sa ar mai fi putut cită încă foarte multe din Istria, Macedonia. Germania, Olanda, Anglia, Islanda, Svedia, Norvegia, Franța, Italia, Spania, Portugalia, întocmai cu același înțeles.

Avem înaintea noastră o colecție de peste șapte-zeci de proverbe, și rămâne de cercetat pentru ce, diutre tot acest mare număr de dicteri, la atâtea popoare deosebite, numai șese proverbe la șese popoare deosebite, și anume la Latini, la Italiani, la Portughezi, la Germani, la Unguri și Evrei, se pot asemăna cu dicătorea noastră românească, a cărei variantă se întâlnesc în toate ținuturile ocupate de Români, adică chiar în Istria, Macedonia, Albania, etc. Proverbul evreu nu a putut da naștere celui românesc, căci numai proverbele evreesci, aflate în biblie sau în evanghelii, au pătruns la popoarele creștine, ceea ce nu este în cazul de față.

Proverbul unguresc: *Nu e în toată ziua Rusalie* după ce diferă, precum dealminteri și cel evreesc. de proverbul nostru, prin arătarea serbătorei, punct esențial în această discuție, se întrebuintează într'o regiune foarte restrînsă și, după cât știu numai în părțile Transilvaniei, de unde s'ar putea ușor presupune că Ungurii l'au primit sau de la Români, sau de la Germani cu cari au fost des în contact și la cari se află sub forma: *Es ist nicht alle Tage Ostern* (Wander, III, 1157).

În realitate nu întâlnim proverbe absolut identice, adică în care serbătorea arătată să fie aceeași, de cât la Latini, la Italiani, la Portugheși, la Români din România, Tran-

silvania, Bucovina, Istria, Macedonia și Albania și în fine la Germanii din Transilvania

De ore-ce, sub această formă, ȋdicerea nu se ȋntȋlnește, dintre popórele ne-latine, de cât la Germanii din Transilvania, e mai mult ca sigur că ei au ȋmprumutat-o de la Romȃni, în mijlocul cȃrora locuiesc.

Prin urmare avȃnd în vedere că ȋdicerea e latină de origină și nu se află de cât la popóre latine ȋnȋnd sȃmă de argumentarea D-lui B. P. Hășdȃu, în privinȃa asemȃnărilor cari există ȋntre Saturnalele Romanilor și ȋntre Pascele nostru, această *dominica gaudii*, după cum o numeaú unii în Evul-Mediu, când chiar exista ȋdicerea *esse in Pascha epulari* (DU CANGE, VII, 192), adică a face chef, putem conchide cu destulă probabilitate, dacă nu cu o deplină siguranȃă, că proverbul românesc, ca și cele din Portugalia, Sardinia, Istria, Macedonia și Albania, derivă de a dreptul din cel latinesc, saú din forma sa medievală.

A se vedé în DU CANGE, *Glossarium med. et inf. latini tatis*, Tomul VI, p. 189—192.

*Non semper sunt Saturnalia.*¹⁾

Prov. Lat.

Il n'est pas tous les jours festes.

Prov. Franc.

*Ogni di non è festa.*²⁾

Prov. Tosc.

*Ogni die non est Pascha.*³⁾

Prov. Sard.

*Não he cada dia Pascoa, nem vindima.*⁴⁾

Prov. Port.

*Es ist nicht alle Tage Ostern.*⁵⁾

Prov. Sășesc.

¹⁾ Nu sunt în tot-dé-una Saturnalele.

²⁾ Fic-care ȋi nu e sȃrbătóre.

³⁾ Fic-care ȋi nu e Pasce.

⁴⁾ Nu e fic-care ȋi Pasce nicȃ culesul viilor.

⁵⁾ Nu e fic-care ȋi Pasce.

*Every day is no Yule-day.*¹⁾

Prov. Scoț.

*D'er inkje kvar Dag Bakstedag.*²⁾

Prov. Norv.

15465 * Δ Odată pe an 's Pascile.

FĂTU, elev. Sc. Norm. c. Onesci,
j. Bacău.

Acelaș înțeles ca la No. 15464.

15466 * Δ Pascele (Pascile) nu vine cu băta.

V. SALA, dasc. c. Vașcoi-Băresci,
comit. Bihor, Ungaria.

Pentru lucru care se face cu sila după poruncă.

La sărbători mari, dacă fetele și băieții plâng că nu
aș străie noi, părinții le răspund: «*Tăceți că nu vin Pascele cu băta.*»

15467 * Δ De Crăciun maț sătul,
Și de Pasce cur fudul.

D-na ZOE MIHĂILESCU, inv. c.
Bușteni, j. Prahova.

Vezi Cap. I, c. Crăciun.

Căci la Pasce Românul îmbracă haine noi.

A se vedea varianta la No. 78 și 215.

15468 A'l apucă Pascele fără veste.

P. IȘPIRESCU, *Snove*, p. 86.

Vezi *Pascalie*.

Acelaș înțeles ca la No. 12486, unde se va găsi și
snova care a dat naștere acestei diceri.

¹⁾ Fie-care ăi nu e ăi de Iulie.

²⁾ Nu e fie-care ăi, ăi de pesce prăjit.

- 15469 Pascele săracului este când îmbracă cămașă nouă.

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 47.

*Pascile săracului este:
Când îmbracă cămașa nouă
Și când are pe masă ouă.¹⁾*

A. PANN, I, p. 157.

Vezi Sărac.

Acelaș înțeles ca la No. 12728 unde se vor adăoga aceste variante.

- 15470 Nu grăbi cu Pascile.

A. PANN, II, p. 109. — HINȚESCU, p. 70.

Să nu ne pripim, să nu luăm în grabă vre o hotărîre.

- 15471 *[△] L'a lăut Vodă în ȕiua de Pasci.

A. BAȘOTA, *prin* V. FORESCU,
c. Folticeni, j. Suctava.

Nici la sêrbători nu scapă ne-batjocorit de stăpânul sêu.

- 15472 *[△] Din Pasci în Crăciun.

E. I. PATRICIU, *înv.* c. Smulț,
j. Căuurlutu.

Când vrem să arêtăm că o trêbă se face pré rar, pré cu anevoie.

- 15473 *[△] Din Pasci în Pasci.

A. GOROVEI, *prof.* c. Folticeni,
j. Suctava.

Acelaș înțeles ca la No. 15472.

---

¹⁾ E scris: ouă.

15474 * $\triangle$ A treia și după Paști.

E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulț, j. Covurluiu.* — A. GOROVEI, *c. Folțicent, j. Suctava.* — M. CANIAN, *j. Iași.*

Veți *Di, Înviere.*

Adică *pre târziu.*

«S'a trezit și el a *treia și după Paști.*»

Se faire poissonnier la veille de Pâques.

Prov. Franc.

15475 * A fi născut în ziua de Paști.

M. CANIAN, *public. j. Iași.*

Adică om cu *noroc.*

15476 * A umblă ca o luminare de Paști.

Veți *Botez.*

Adică *frumos gătit și țănoș.*

«Umblă țănoș ca o *luminare de Paști.*»

15477 * A fi luminat ca a doua și de Paști.

Săptămâna după Paști, se numește săptămâna *luminată.*

15478 * $\triangle$ A fi ca Vinerea de lângă Paști.

GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Dobrovăț, j. Vasluiu.*

Adică *sărac.*

15479 * $\triangle$ La Pascele calului.

E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulț, j. Covurluiu.*

* *Trî Pascili a cãlîlor.¹⁾*

I. COYAN, *prof. c. Băesa, Epir.*

* *Trî Pascea a cãlîlor.²⁾*

G. ZUCA, *stud. c. Abela, Epir.*

Veđi *Cap. I, c. Pasce.*

A se adăogă la No. 218.

PĚCAT

Veđi *Drept. Gură, a Iubi, Lenevie, Poftă, Pupa, Sufler.*

15480 Inmulțindu-se pēcatul, se nasce pedēpsa.

N. MUSTE, *Letop. Mold.*, III, p. 69.

Când un om este greū lovit de sōrtă.

«Dice un cuvînt: *înmulțindu-se pēcatul se nasce pedēpsa*, precum și la noi în țeră cāt s'aū întîmplat în a treia domnie a lui Mihaî-Vodă, cum aū venit domn, aū intrat Nēmți și catane în țeră, aū rohit, aū prădat.» — N. MUSTE.

15481 * Δ Pacatele 's pe ómenî, nu pe butucî.

C. TEODORESCU, *într. c. Cursesci, j. Vasluu.*

Cel vinovāt primesce pedēpsa ce i se cuvine.

15482 * Δ Ce e pēcat
E și spurcat.

CĂLIN IORDACHE, *stud. j. Argeș.*

Să fugim de pēcat.

15483 Pēcat vechiū, cãință nouă.

IORD. GOLESCU, *Mss*, II, p. 111.

¹⁾ La Pascele cailor.

²⁾ Idem.

Adică să te ferești, să nu te căiești de cele ce ai urmat (GOLESCU).

15484 * △ Păcatul vechiu aduce osîndă nouă.

G. BĂNULESCU, *înv. c. Pietroșuța, j. Dimbovița*. — E. I. PATRICIU & G. P. SALVIU, *înv. c. Smulți, j. Covurlui* — V. IFRIM, *Sc. Norm., c. Corodescu, j. Tulova*.

Fapta rea, cât de veche ar fi, tot își va căpeta răs-plătirea de la omeni sau de la Dumnezeu.

15485 Păcat vechiu, pomană nouă.

Bertoldo apud GASTER, Liter. pop., p. 210.

Acelaș înțeles ca la No. 15484.

15486 Când este să dai peste păcat, dacă 'i înaintea te silești să'l ajungi, iară dacă 'i în urmă stai și'l aștepți.

I. CREANGĂ, *Pov.*, p. 223,

Păcatul ca și norocul: ori te așteptă, ori îl aștepți, și de dînsul nu mai scapi.

D-na EL. SEVASTOS, p. 247.

* △

Când are omu să tragă un păcat, ori cum va face tot îl trage: ori stă pe loc și'l așteptă ori se duce și'l ajunge.

AL. VASILIU, *înv. c. Tătăruși, j. Suciara*.

* △

Păcatul de e înaintea silești să'l ajungi, de e în urmă mai stai de'l aștepți.

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulți, j. Covurlui*.

* Δ

*Când păcatul e în urmă stai să te ajungă
(te pasce), când e înaintie te silești să'l
ajungi (te mână).*

G. P. SALVIŢ, *înv. c. Smulţ,*
j. Covurlui.

* Δ

Păcatul, ori 'l caŭ, ori te cată.

GABR. ONIŞOR, *prof. c. Zorlenţ,*
j. Tutova.

Când nu te poţi feri de a comite o greşelă.

15487 Păcatul omului urmăză spre osîndă.

NIC. COSTIN, *Letop. Mold., II,*
p. 116.

Veŭi *Osîndă*.

Acelaş înŭeles ca la No. 12415.

«Deci, să'l fi adaos cu piră la Vezirul şi ei; osebit de aceste, forte ucideă pre mulŭi săraci de ômenî, pre uniŭ şi după vina lor, iară pre mai mulŭi pôte fi şi fără cale, cu asuprelă pentru banl, ca să plinescă poruncile saŭ şi *păcatul omului urmăză spre osîndă*). Iară încă 'şi dacă 'şi înmulŭesce omul urăciuneă la neprietenî, nebăgând în sêmă, şi ales cel mai putincioşl, când nu te gândesci, atunce te surpă.» — NIC. COSTIN.

15488 Păcatul îşi caută vinovatul.

A. PANN, *Ediŭ. 1889, p. 22; I,*
p. 78. — HINŭESCU, p. 142.

Δ

Păcatul îşi urmăză vinovatul.

V. ALEXANDRI, *Poes. Pop., p.*
208.

Acelaş înŭeles ca la No. 15487.

Dar gândit'ai ca *păcatul*
Îşi urmăză vinovatul,
Şi ca 'n lume ori-ce faptă
Are plată şi răsplată?

Poes. Pop.

- 15489 [△] Vai de omul cu păcat!
De păcat e alungat,
Și nu pôte-a fi scăpat.

V. ALEXANDRI, *Poes. Pop.*, p. 205.

Acelaș înțeles ca la No. 15488.

- 15490 * [△] Pacatul alungă pe om, par'că 'l alungă
Tătarii.

D-na Z. JUVARA, c. *Fedesci*, j. *Tutova*.

Pecatul alungă pe om.

B. P. HĂȘDĂR, *Etym. Magn.*, p. 961.

Acelaș înțeles ca la No. 15489.

- 15491 Păcatul cât mânzatul,
Ce se vede dă tot satul.

IORD. GOLESCU, *Mss.*, II, p. 57.

Arată mărimea greșalelor, ce piste puțință a nu se vedé (GOLESCU).

- 15492 Păcatul nu e cât mânzatul,
Ca să'l vadă tot satul.

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 22; I, p. 78. — *Hințescu*, p. 142.

- * [△] Păcatul nu'î ca mânzatul,
Să'l vadă tot satul.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Ze-găia*, j. *Mehedinți*.

Țic ómenii carî nu se feresc de a face rele.

Péché céle est demy pardonné.

Prov. Gallic. Mss. XV-e Siècle.

15493 * Δ Păcatul intră rîdînd și iese plîngînd.

G. I. MUNTEANU. — HINȚESCU,
p. 142. — BARONZI, p. 56. — V.
A. FORESCU, c. Broșteni, j. Su-
cia.

* Δ Pacatul intră rîdînd și iese plîngînd.

E. I. PATRICIU, inv. c. Smulft,
j. Covurlui. — N. MATESCU,
inv. c. Movilița, j. Putna.

Omul, când face o faptă rea se bucură, dar, în urmă,
îi cade rău căci, ori-ce greșelă își primesce pedepsa cu-
venită.

15494 Păcatul mărturisit este ertat.

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 23 &
115; I, p. 78.

Ertat este păcatul mărturisit.

A. PANN, I, p. 74.

Tot păcatul ertat este dacă e mărturisit.

A. PANN, I, p. 75.

Dar cu condiție ca să te pocăiești, și să nu faci ca
țiganul din povestea lui A. Pann.

A se vedé snova dată la Cap. XII, c. *Scriptură*.

15495 Păcatul mărturisit este pe jumătate iertat.

LAURIAN & MAXIM, I, p. 853.
— BARONZI, p. 51. — HINȚESCU,
p. 142.

A acelaș înțeles ca la No. 15494.

Péché avoué est à moitié pardonné.

Prov. Franc.

- 15496 Când vr'un cuget te 'mboldesce
Întâiu la păcat gândesce.

A. PANN, I, p. 74. — HINȚESCU,
p. 40.

Veđi *Pofită*.

Și atunci te vei feri de a face rău.

- 15497 Acel dintre voi care este făr' de păcate
să'i arunce cea d'întâiu piétră.

Veđi *Ochiu*.

Cuvîntul lui Hristos care ne învață să fim îngăduitori
față de greșelele celor-l-alți.

- 15498 Aî avut să tragi un păcat strămoșesc.

I. CREANGĂ, *Conv. Liter.*, XI, p.
181; *Pov.*, p. 220.

Când cine-va suferă óre-ce pe ne-drept.

- △ 15499 A trage păcatul cui-va.

P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, III, p.
104. — CARAGIALI, *Conv. Liter.*,
XIII, p. 258.

A suferi o pedépsă în locul celui vinovat.

- * 15500 A'l trage păcatul.

A. PANN, I, p. 58. — LAURIAN
& MAXIM, II, p. 609.

1° Vrînd ne-vrînd a comis o greșélă, o faptă rea ori
nenorocită; când sórta urmăresce pe om.

2° Când unul face zurbavă.

«Pe semne *pecatul* și așa îl trage». — A. PANN.

- 15501 Pécatele trag pe om.

EN. KOGĂLNICEANU, *Letop. Mold.*,
III, p. 239.

Acelaş înţeles ca la No. 15500

«Iară Ragub-Paşa căuta vreme ca să le vie de hac, să se înveţe a mai pune altă dată avală în spinarea vizirului. Acum ce se şicem? pe semne *păcatele trag pe om!*» — KOGĂLNICEANU.

15502 * $\triangle$ Îl pasce păcatul (pacatul).

LAURIAN & MAXIM, II, p. 609.
— V. ALEXANDRI, *Poes. Pop.*, p. 98. — D-na Z. JUVARA, c. *Fedesci*, j. *Tutova*.

* $\triangle$ Îl pasce un pacat.

E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulţi*, j. *Covurluii*.

Acelaş înţeles ca la No. 15500.

15503 A'l aduce păcatul.

I. NECULCE, *Letop.*, II, p. 222.

Acelaş înţeles ca la No. 15500.

«Şi ce gândia el să facă, şi la ce se ispitia, şi la ce 'l-au adus *păcatul* şi osinda de la Dumnezeu! Şi așa 'l-au adus pe Duca-Vodă în ţera Leşescă de au murit acolo; așa 'şi-au agonisit, de lăcomia banilor ce avea.» — I. NECULCE.

15504 * $\triangle$ Il mână păcatul.

G. P. SALVIŢ, *inv. c. Smulţi*, j. *Covurluii*.

Acelaş înţeles ca la No. 15503.

15505 * A'l împinge păcatul.

I. CREANGĂ, *Pov.*, p. 21.

* A'l împinge păcatele.

P. ISPIRESCU, *Leg.*, p. 260.

Acelaş înţeles ca la No. 15504.

«Ia acu 'mi-e timpul. De 'iar împinge *păcatul* să'mi deschidă uşa, halal să'mi fie!» — I. CREANGĂ.

15506 * Δ Să nu te împingă păcatul.

I. CREANGĂ, *Pov.*, p. 87.

Amenințare. Oprire de a face ore-ce.

15507 * A se legă păcatul de om.

V. ALEXANDRI, *Teatr.*, p. 1576.
— N. GANE, *Conv. Lit.*, II, p. 94.

Acelaș înțeles ca la No. 15506.

«Așa 'i păcatu când se legă de om ! M'am potrivit grecului și jidaiului, ș'am făcut mörte de om.» — V. ALEXANDRI.

«Când se legă păcatul de om trebuie să'l tragă.» — N. GANE.

15508 * A căde păcatele tot pe cine-va.

P. ISPIRESCU, *Leg.*, p. 347.

Adică supărarea, nevoile, necazurile, neajunsurile.

«A doua ți dis-de-diminetă se scólă fata să facă focul ; fiind-că tot pe ea cădeă păcatele. Dară focul nu'l mai găsi în vatră.» — P. ISPIRESCU.

15509 * A'și încărcă sufletul cu păcatele altuia.

Adică a lua răspunderea faptelor săvârșite de alți.

15510 * Δ A'și lua păcatu 'n casă.

GAVR. PUIȘOR, *prof. c. Dobro-
văt.*, j. Vasluii.

Când un bărbat bun 'și-a luat femei rea.

15511 * Δ Îi un păcat în casă.

V. IFRIM, *Sc. Norm. Berl.*, c. *Corodesci*, j. *Tutova*.

Nu ai ce face, e un blestem, vrënd ne-vrënd trebuie să'l ispășesci.

15512 Fără milă de păcat.

V. ALEXANDRI, *Conv. Liter.*, I,
p. 215. — P. ÎSPIRESCU, *Rev. Ist.*,
III, p. 381.

A face ore-ce fără ca nimic să te oprască, nici măcar
frica de pedépsa ce póte urmă.

15513 *△ A fi ca păcatul.

V. ALEXANDRI, *Teatr.*, p. 934.
— Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 159, c.
După-Pétră & Toplița - Română,
Ungaria.

1° Adică negru.

«E negru ca *păcatul*.» — Dr. EL. CRISTEA, c. *După-Pétră*.

«Negru ca *păcatu greú*.» — Dr. EL. CRISTEA, c. *Toplița-Română*.

2° Urît.

«Slut ca *păcatul*.» — V. ALEXANDRI.

15514 * Ca păcatele.

L. ȘĂINEANU, *Semas.*, VI, p.
364.

Adică iute, repede.

«Treceaú ñilele ca *păcatele*.» — P. ÎSPIRESCU.

15515 Mai scii păcatul.

I. CREANGĂ, *Pov.*, p. 187.

Adică ce nenorocire să póte întâmplă.

«*Mai scii păcatul*, póte să'ți lésă înainte vr'un ăpure, ce-va... și
popic! m'olu trezi cu tine a-casă, ca și cu frate-téú, ș'apoi atunci ru-
șinea ta n'a fi próstă.» — I. CREANGĂ.

15516 * Pécát!

E răú = quel dommage.

PĂCĂTOS

15517   *Limba păcătosului adevărul grăiesce.*IORD. GOLESCU, *Mss.*, II, p. 40.

* △

*Limba păcătosului adevărul grăiesce.*C. BUNGEȚIANU, *preot, c. Cosovăț, j. Mehedinți.* — A. MARINESCU, *inv. c. Humele, j. Argeș.*

1° Adică cel ce greșasce la vorbă, adevărul spune, că păcătosul în adevăr nevrând mărturișasce adevărul (GOLESCU).

2° Din gura celui mai mic, sau celui pățit, multe adevăruri și cuvinte înțelepte ies.

15518   *Gura păcătosului adevărul vorbește.*

A. PANN, I, p. 52.

* △

*Gura păcătosului adevăr vorbește.*HINȚESCU, p. 72. — GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Zorleni, j. Tutova.*

* △

*Gura păcătosului adevăr spune.*P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p. 170. — A. GOROVEI, *c. Folticeni, j. Suciava.* — V. SALA, *dasc. c. Torenți, comit. Bihor, Ungaria.*

* △

*Gura păcătosului adevărul grăiesce.*I. G. VALENTINEANU. — H. D. ENESCU, *inv. c. Zamostea, j. Drobeta.* — X***, *c. Nănesi, j. Bacău.* — E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulț, j. Covurlui.* — AL. MARTINIAN, *j. Ilfov.*

* △

*Gura păcătosului adevăr grăiesce.*V. A. FORESCU, *c. Șarul Dornei, j. Suciava.* — *Semin. Centr. Cl. VIII, prin P. GÂRBOVICIANU, prof.*

Acelaş înţeles ca la No. 15517.

15519   **Nu aţîta cărbunii păcătosului, ca să nu arđi în flacăra focului lor.**

IORD. GOLESCU, *Mss.*, II, p. 109.

Adică nu supără mai mult pe cel ticălos, ca să nu cađi în blestemul lui (GOLESCU).

PĂZĂ

Veđi *Chăză*.

15520   * **Piază rea.**

P. ISPIRESCU, *Leg.*, p. 363, 394.

Acelaş înţeles ca la No. 14684.

«Impăratul se supără, până la suflet, vedënd că logodnica fiului său e *plază rea*; fiind că de când a venit ea, n'a avut parte de nici un lucru ce 'l-a fost lui drag.» — P. ISPIRESCU, *Leg.*, p. 363.

PILAT

15521   **A mână de la Pilat la Caiafa.**

LAURIAN & MAXIM, II, p. 264.

De la Ana la Pilat.

B. P. HĂSDŢŢ, *Etym. Magn.*, p. 1151. — *Calend. Basm.*, 1875

Veđi *Ana*.

Adică a trăgână cu vorba, fără a dă dreptate.

Mener de Caiphe à Pilate.

Adages franç. XVI-e Siècle.

15522   * △ **A'şi spělă mânile ca Pilat.**

LAURIAN & MAXIM, II, p. 225.

Veđi *Mână*.

Acelaş înţeles ca la No. 3789.
A se vedé MATEI, 27. 11.

PISALTIRE

- *
15523   Cu mâna pe pisaltire, cu ochii pe la fe-
tile.

V. A. FORESCU, c. Folticenii, j.
Suciava.

Vezi *Icônd*.

Acelaș înțeles ca la No. 15344.

PLIN

- *
15524   Cu (în) plin.

Adică bine, cu noroc; prin opoziție cu *în sec*.

Românul crede că-i va merge bine dacă, în momentul când iese din casă, când întreprinde vre-o afacere, *îi ese înainte cu plin*, adică dacă întâlnește, venind spre dînsul, pe cine-va purtând donițe pline cu apă. Când, din potrivă, donițele sunt goale, se consideră acesta ca semn rău și de ne-isbîndă. Se aude pretutindeni la Români. Vezi Dr. CRISTEA, *Proverbe*, p. 6.

POMANĂ

Vezi *Drac, Mahmur, Popă,*
Țigan, a Tremură.

Pomana constă în mîncări și băuturi ce se dau, de sufletul mortului. Se crede că dînd de pomana, mortul nu duce lipsă pe ceea lume. Totuși, pomana nu o mîncăna mortul ci acesta numai de aburii bucatelor se folosește. Se dice că sufletul, după mórtea omului stă patru-șeci de zile pe lângă casă. Dacă nu i se fac pomenile obicînuite, sufletul plécă întristat.

ȘNOVĂ

I

Un om, umblînd iérna pe câmp, a cădut într'o grôpa de pâne, fără să scie cine-va. Femeea, a-casă, creșendu'l mort, l'a făcut tôte pomenile. Iu primavară tocmai, a fost descoperit și scos de nisce clo-bani. El nu eră încă mort cu desăvîrșire. După ce l-au dus a-casă, în urma îngrijirilor s'a îndreptat, și povesteă, la al sei, că, cât a stat în grôpă îi veneau mirosuri de mîncări, și numai acestea l-au ținut să nu móră.

II

Dragii moșului, ne dicea moșu Ion Cîțobanu, orî-ce dai de pomană, ție-ți dai. Tată-meu îmi spuneă, când eram ca voi, că odată, unui boer bogat tare, ce împărțea pânea slugilor și argaților cu carele, i se ceru de un sărac o pâne. Boerul se făcea că n'auze, și și căută de trebă, căci cu pânea ce avea să dea săracului hrănă o slugă. Calicul însă cerea într'una: «Fie-vă milă, luminate și mărite boerule de un biet calic; Dumne-deu sa vă facă parte de cinste și mărire pe pămînt! Fie-vă milă, coconagule. și miluiți un biet calic; că n'am mîncat nimic a-ți.» Boerul într'una îl interea când vedeă sêracul nu se dă dus, și că stă-rue în rugămîntea lui că fîmea, dragii moșului, îl cea mai ră bîlă de pe pămînt; de holeră și cîumă mori iute, da de fîme te chinuesci amarnic, — dar neputînd scăpă de el ca de rie, luă o pâne uscată și mucedă și i-o svîrlă ca la un căne. Săracul, o luă de jos, o șterse frumos, o mîncă în căte va înbucături și făcînd căte-va cruci. mul-țami lui Dumne-deu că s'a vîdut sătul pe diua aceea. Nu mult după asta boerul se îmbolnăvi strașnic, de eră alătura cu mîrtea. Odată, chîfar murise de-a biuele, dar cu rugăciunî și milosteuil scăpă. Însă-nătoșîndu-se povesti la multă lume că fusese pe ceca lume; acolo îl înșfăcase nisce draci să'l ducă la muncă și la chinuri, dar un flăcău frumos, cu aripî, poronci dracilor să mîrgă la cumpîna dreptăței cu boerul. Aici poronci ca să pue de-o parte pânea boerului, ce-o dăduse săracului, și de ceea-l altă parte să se așede draci ce-ar vrea. Diavoliș s'aî aședat cu petre de mîră în spate, ca să tragă cumpîna în parten lor, însă sfînta dreptate a fost de partea boerului.

De-atunci boerul numai în bine-faceri o duce, nu mai alungă să racii de la el, făcînd în tîte Sîmbetele milostenii și dînd de sufletul morților, și pentru sănătatea sa. De n'ar fi vîdut cu ochii, cât pre-țuesce, ajutorul dat săracilor, în lumea cea-l altă, n'ar fi așa milostiv.» — *Șezătorea*, II, p. 159.

La Romani, la epoci anumite, se duceau mîncări pe morminte, ceea ce se numea *inferias ferre, ferre sollemnia*.

Ovidiu¹⁾, *Amor.*, I, 13, 3 și Virgiliu²⁾, *Ene*, VI, 380; IX, 214, ne-au descris într'un mod amănunțit acest obi-ceiu, care era păzit încă pe vremea lui Tacit, *Hist.*, II, 95, și pe care Tertulian³⁾ îl combate cu putere, dar fără mult succes de ôre-ce trăesce și astăzi.

A se vedé în *Semasiologie*, p. 259, etimologia cuvîntului *pomană* și *pomină*.

15525 [△] La pomană
Dă navală,
Da la răsboiu
Dă 'napoi.

G. DEM TEODORESCU, *Pop. Pop.*,
p. 478.

¹⁾ Annua sollemni cæde parentat avis.

²⁾ Tumulo sollemnia mittent. — Absenti ferat inferias deçoretque sepulcro.

³⁾ Defunctis parentant, quos escam desiderare præsument (De resurec. carnis, I).

* Δ
*La pomană
 Năvală,
 Și la răsboiu,
 Inapoî.*

GR. POIENARU, *j. Putna*. — C.
 TROTEANU, *c. Stăncescu, j. Boto-*
șani.

Veđi *Plăcintă, Răsboiu.*

Acelaș înțeles ca la No. 10616.

15526 * Δ Nu e pomană în toate Sâmbetele.

Semin. Centr., Cl. VIII, prin
P. GĂRBOVICEANU, prof.

Nu se dobândește în tot-dé-una fără plată sau fără muncă.

15527 * Δ Din pomană s'a făcut raîul.

I. POPESCU, *înv. c. Dobreni, j.*
Ilfor.

Veđi *Dar, Milostenie.*

Ne îndemnă să dăm celor săraci.

15528 * Δ Pomană o fi, dar... n'oiu mai uita-o.

G. P. SALVIŢ, *înv. c. Smulți,*
j. Covurlui.

Se ȝice de un bine, făcut, nu de voe ci silit.

15529 * Δ O mai fi și la altul pomană, nu numai la mine.

G. P. SALVIŢ, *înv. c. Smulți,*
j. Covurlui.

Să ȝice celui care ne tot supără cu cererile lui.

15530 * Δ Cine alérgă după pomeni, nu se vede sătul nici odată.

T. BĂLĂȘEL, *înv. c. Stăfănesci,*
j. Vâlcea.

Să nu te lași în nădejde că'ți va dà altul, căci ajungi de nu ai ce mânca.

Prin următoarele versuri, își rîde Românul de cei ce alérgă după pomeni :

Din colacul celui mare
Nici odată n'am gustat;
De și, la ori-ce pomană,
Cel d'întâi am alergat.

15531 * △ Când dai de pomană, caută să'ți ieă și surtucu.

E. NICOLAȘ, c. *Ghibărteni, j. Corurlui.*

Pentru cei cărora le dai și nu se mai satură.

15532 * △ Te oiu mai prinde eă, rumânico, la pomană mea.

I. ANTONESCU, c. *Vâlcele, j. Argeș*

Veți Drăguș.

Adică o să mai vii să mă rog.

15533 A murit înghesuit la pomană.

IORD. GOLESCU, *Mss.*, II, p. 3.

*La pomană 'nghesuit
Băut, sătul a murit.*

A. PANN, I, p. 107.

Să ție pentru cei ce se viră la pomeni ca nisce calici, a mânca d'a gata (GOLESCU).

15534 * Face pomană fără voia lui.

A. PANN, III, p. 90.

Când dai ce-va fără să vrei.

POVESTEA VORBEI

Un țigan, cam pe la munte,
Vrînd să treacă pe o punte,
Din întimplare îi scapă,
Căciula din cap, în apa,

Și ne-putând să se 'ntindă,
Cu iuțelă, să o prindă,
Se uita la ea, cu jale,
Cum săltă pe rîu la vale,
Dicend: Du-te dar mai tare,
Că tot aveam gînd, îmi pare,
Ca să dau tatil o cană
Și'o căciulă de pomană.

* * *

Așa facem și noi pôte
De unde nu puteam scôte,
Dicem vorba cea obștască:
Dumnezeu să priimască.

A. PANN, III, p. 90.

* Δ 15535 A dat mult de pomană.

G. P. SALVIU, *inv. c. Smulți,*
j. Covurluțu.

* Δ 'Și-a dat mult de pomană.

GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Crângu,*
j. Tutova.

Vezi a Tremură.

Să ție, pentru cei bătrâni și sgârceți, în zeflemea.
A se vedé No. 6181 și 6182.

* 15536 A'și mîncă pomana cu cine-va.

G. POBORAN, *inst. j. Olt.*

Vezi Cîste.

Adică a pierde numele, vađa, trecerea de care se bu-
cură pe lângă cine-va.

* Δ 15537 A'și face pomană.

GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Simila,*
j. Tutova.

* A'și face milă și pomană.

DIM. ȚICHINDEAL, *Fab.*, p. 308.

Adică a face un bine cui-va.

Fă-ți pomana deplin = dacă ai făcut un bine cui-va, încalte săvârșește-l.

15538 * Unde e pomana aia.

P. ISPIRESCU, *Leg.*, p. 72 & 237.

Când un lucru nu se poate; arată cât de greu este să se facă un lucru.

S'a supărat Impăratul, nevoe mare, și porunci ca paznicii să pue să prindă pe hoți. Dară, ași! *unde e pomana aia!* — P. ISPIRESCU, p. 72.

15539 * Nu mai e pomana aia.

G. POBORAN, *inst. j. Olt.*

Adică nu se mai poate.

15540 * De pomană.

1° Fără plată.

2° Adică de géba, fără a fi ascultat.

«Spune și tu că ai muncit *de pomană*»

«A vorbi de *pomană*.»

A POMENI

Veđi *Colivă*.

15541 * △ Nu pomeni pe tatul tău cu coliva altuia.

V. A. FORESCU, c. *Șarul Dornei*, j. *Sucitava*.

Veđi *Colivă*.

Acelaș înțeles ca la No. 14729.

POMENIRE

15542 * △ 'I-ă cântat vecinica pomenire.

Sem. Centr. Buc. Cl. VIII,
prin P. GĂRBOVICEANU, *prof.*

Adică a murit.

POPĂ

Veđi *Cap. X, c. Blandă, a Boteză, Botezat, Căciună, Cinste, Copil, Drac, Cap. 1, c. Grăpă, a Jucă, Nașor, Pupaș, Rusaliș, Surd.*

D-l Șăineanu deriva cuvîntul *popă*, de la paleoslavicul *popŭ* care, la rîndul său vine de la vechiu german *pha-pho*, modern *Pfaffe*, din greco-latinul *papa* (πάππας) «tata».

Vom observa că la Romani *popa*, eră preotul însărcinat cu înjungherea vitelor sacrificate. El îngrijea de foc, de tămâie, de apă, de vin, de sare, de vasele sacre; el ducea victimele la altar și le lovea.

Citim în DU CANGE, pag. 143: *Popa, Admirabilis, major, pater et custos. Papa, paternitatis nomen est*, inquit Walafridus Strabo de Rebus Ecclesiast. cap. 7, et promiscue olim datum Episcopis, quos nude *Pupas* vocabant. Hinc veterum Epistolæ Episcopis inscriptæ hauc formulam ferme semper præferunt, *Domino Papæ N. salutem*, ut patet et S. Augustino. Ep. 13. 18. 222. 256.

... *Papa* pro Episcopali dignitate sumitur interdum. *Papa urbis Turonicæ*, Gregorio Tur. lib. IV. cap. 26.

Cu încetul acest titlu s'a dat numai Patriarhilor și, în cele din urmă, în biserica Catolică, un decret a lui Gri-gore VII, l'a oprit numai pentru Episcopul de la Roma.

* Δ 15543   Și popa prost blagoslovesce biserica.

V. A. FORESCU, c. *Mălină, j. Suciava.*

1° Pe preotul chiar nedemn, trebue să'l cinstim.

2° Și cel mai prost pôte face trăba; și ômenii de rînd, ne-învêțați, etc. aũ rostul lor în acéstă lume.

* Δ 15544   Gâtul popii, litră dréptă.

P. GÂMBOVICIANU, prof. c. *Capu Piscușii, j. Muscel & c. Slăvușa, j. Dolj.*

Arată că mulți preoți aũ darul beției.

* Δ 15545   Popa plînge când nu are morți de în-gropat.

V. A. FORESCU, c. *Stănișoara, j. Suciava.*

Nenorocirea unuia aduce bucurie altuia.

- 15546 * Δ Popa 'i buzumflat
Când n'are slujbă 'n sat.

V. SALA, *dasc. c. Băleni, comit. Bihor, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. 15545.

- 15547 * Δ Se bucură ca popa la clopot.

V. SALA, *c. Petrósa, comit. Bihor, Ungaria*

Adică de ne-norocirea altuia.

- 15548 * Δ Popa nu are nimic isprăvit.

V. A. FORESCU, *c. Broscent, j. Sucłava.*

Adică nu e nimica de el.

- 15549 * Δ Popa nu spune predica de două ori.

IUL. GROFŞOREANU, *dasc. c. Galşa, comit. Arad, Ungaria.*

Δ *Popa nu predică de două ori.*

DR. ELIE CRISTEA, *Prov., p. 215, c. Toplița-Română, Ungaria.*

Veđi *Surd.*

Acelaş înţeles ca la No. 6037.

Il est fils de prêtre, il ne dit pas ces choses deux fois.

Adages Franç. XVI-e Siècle.

- 15550 Δ Popa nu spune căzană de două ori.

DR. ELIE CRISTEA, *Prov., p. 214, c. Gurariului, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. 15549.

- 15551 [△] Popa 'nu ȕice evanghelia de două orî
pentru o babă surdă.

Dr. ELIE CRISTEA, *Prov.*, p. 214,
c. Codlea, Ungaria.

Acelaş înţeles ca la No. 15550.

- 15552 * [△] Ȑiua beŭ cu popa Ene,
Nóptea 'l port făr' de ismene.

T. BĂLĂŞEL, *preot, c. Stefănescŭ,*
j. Vâlcea.

Arată decăderea unor preoţi cari se amestecă în cetele
flăcăilor, umblând nóptea după flécuri, pe la muierile
ómenilor.

- 15553 * [△] A fugit de popă şi a dat peste dracul.

GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Avra-*
mescl, j. Tutova.

Veđi a Fugi, Satana,
Stana.

A fugit de rău şi a dat tot de rău.

- 15554 * [△] Popo, cântî
Orî curului descântî?

N. PETRESCU, *ing. c. Bucureşcl,*
j. Ilfov.

Adică: faci trébă, orî nu faci?

- 15555 * [△] Norocul dracului în casa popii.

ILIE HOŢOTĂŬ, *teol. c. Selişte,*
comit. Sibiu, Transilv.

Veđi Drac.

Acelaş înţeles ca la No. 14945.

- 15556 * [△] Când plânge poporeana
Duce popa pomana.

V. SALA, *dasc, c. Vaşcoŭ Bă-*
rescl, comit. Bihor, Ungaria.

Adică nenorocirea ómenilor e bucuria preoţilor.

15557 * Δ Unuía îi place popa şi altuía preotésa.

A. PANN, *Ediř.* 1889, p. 103.
— I. G. VALENTINIAN, p. 21. —
Sem. Buc. Cl. VIII, prin P. GĂRBOVICEANU, prof.

Δ Unuía îi place de popa, altuía de preutésa.

Dr. ELIE CRISTEA, *Prov*, p. 269,
c. *Ida Mare, Ungaria.*

* Unuía îi place popa, altuía preutésa, şi altuía fata popii.

A. PANN, II, p. 117. — B. P. HĂŞDEŪ, *ziar Traian*, 1869, p. 256. — HINŢESCU, p. 150.

* Δ La unu 'i place popa, la altu preotésa.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coşteţu, Banat.* — Dr. ELIE CRISTEA, *Prov.*, p. 134, c. *Ida Mare, Ungaria.*

* Δ Unuía îi e drag popa, altuía preutésa.

E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulři, j. Covurluţu.*

* Δ Unuía îi place popa, altuía preutésa.

ILIE HOŢOTĂŪ, *teol. c. Selişte, comit. Sibii, Ungaria.*

* Δ Unuía îi place popa, altuía fata popii.

GR. POIENARU, *ing. c. Focşanř, j. Putna.*

Altuía îi e drag popa şi altuía preotésa.

C. NEGRUZZI, I, p. 249.

*Unul p  popă iubesce, altul p  preotésă,
 i altul p  fata popii mai bine să neme-
resce.*

IORD. GOLESCU, *Mss.*, II, p. 12.

△ *Unu a  i place de popa, altu a de preutésa,
iar altu a de fata popii.*

DR. ELIE CRISTEA, *Prov.*, p. 269,
c. *Gura R ului, Ungaria.*

V di *Preot . .*

Arată deosebirea plăcerilor (GOLESCU). Nepotrivirea la
gusturi.

Ru ii au o  dicere identică cu a n str .

*Aliis alia placent.*¹⁾

Prov. Lat.

Des go ts et des couleurs on ne saurait discuter.

Prov. Franc.

*Chi la vuol lesso e chi la vuole arrosto.*²⁾

Prov. Tosc.

*Sobre gustos non hay disputa.*³⁾

Prov. Span.

*Ueber den Geschmack l sst sich nicht streiten.*⁴⁾

Prov. Germ.

15558 △ Unde sunt popi mul i, m re pruncu  ne-
botezat.

DR. ELIE CRISTEA, *Prov.*, p. 267,
c. *Bochia, Ungaria.*

V di *M   .*

Acela   n eles ca la No. 12322.

¹⁾ Unele plac unu a, altele altu a.

²⁾ Unul o vr  fi rt   i altul prăjită.

³⁾ Despre gusturi nu se discută.

⁴⁾ Idem.

Πολλοὶ στρατηγοὶ Καρίαν ἀπώλεσαν.¹⁾

Prov. Elin.

*Multitudo imperatorum perdidit Cariam.*²⁾

Prov. Lat.

15559 * Δ Nicî popa, nicî priotésa, dar cine?

IULIU VULCĂNESCU, *stud. c. Pelesci, j. Dolj.*

Nu'î place nimeni.

15560 * Δ Haideți să ne spovedim
La moș popa Constantin.

T. BĂLĂȘEL, *inv. c. Stefănesci, j. Vâlcea.*

Se dice, în glumă, preoților cari spovedesc neveste tinere.

15561 . Popa cu opinci nu se crede.

IORD. GOLESCU, *Mss., II, p. 54.*

*
Popa cu opinci nu se ascultă.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna.*

Pre popă încălțat cu opinci... nu trebuie creșut.

DIM. ȚICHINDEAL, *Fab., p. 60.*
— B. P. HĂȘDEŢ, *Etym. Magn., p. 2507.*

* Δ
*Popa cu opinci încălțat
De pușini e ascultat.*

A. PANN, I, p. 149. — HINȚESCU, p. 150. — DR. EL. CRISTEA, *Prov., p. 214, c. Gura Râului, Ungaria.*

¹⁾ Mulți generali perdură Caria.

²⁾ Mulțimea generalilor perdu Caria.

1° Adică vorba celui prost nu se bagă în sémă (GOLESCU).

2° Sau vorba celui sărac.

Cu toate că, după vorba Francesului:

Crosse de bois, evesque d'or.

Evesque de bois, crosse d'or.

SNÓVĂ

«Un arhieru, întâlnind un preot, cu opinci în picere, și părându-se că iese prost, îi dăse: «Mi se pare că nu cunosc bine tainele credinței, care sunt și câte sunt.» Preotul îi răspunse: «Mi se pare că sunt opt.» Arhieru el întrebă: Dar ce măgar de Arhieru te-a preoțit? — Prê Sfinția Ta, taică părinte, răspunse preotul. Și pentru taine că sunt opt 'ți-am spus, pentru că, afară de cele șapte taine, ce sunt știute de toți, mai este o a optea taină, ce nu se pră cunoște de toți, adică ne-cinstirea ce se face preoților celor cu opinci.» — IORD. GOLESCU, *Mss.*, I, p. 756.

15562 Pre popa fără de barbă nu trebuie creșut.

DIM. ȚICHINDEAL, *Fab.*, p. 60.
— B. P. HĂȘDEŢ, *Etym. Magn.*,
I, 2557.

Țic creștinii ortodoxi, căci popii catolici își rad barba.

15563 [△] Feresce-te de popă spân și fără nevastă.

Dr. ELIE CRISTEA, *Prov.*, p. 94,
c. Gura Rîului, Ungaria.

Acelaș înțeles ca la No. 15562.

15564 * [△] De aia nu mai dă Dumneșu bucate că a început popii să se radă.

ST. ST. TUȚESCU, *inv. c. Catalanele, j. Dolj.*

Adică a se lepădă de obiceiurile ortodoxe, pentru a îmbrățișa pe ale catolicilor.

15565 * [△] Popa botéză da țile nu dă.

G. MADAN, *stud. țin. Chișineu, Basarabia.*

Pentru cele cari nu atîrnă de noi.

15566 Nici eă popă, dar nici el cu roche.

IORD. GOLESCU, *Mss.*, II, p. 48.

Să ăice pentru cei ce vor să'și răsuneze (GOLESCU).

15567 Multe grăiesce popa, dar fără plată gura
nu 'și-o dăschide.

IORD. GOLESCU, *Mss.*, II, p. 45.

Adică fără dare dă banî nimenî nu'ți ajută (GOLESCU).

* Δ
15568 Popa până și 'n pridvor
Cată să aibă isvor.

A. BAȘOTA, *prin* V. A. FOR-
RESCU, c. *Folliceni*, j. *Suciava*.

Arată lăcomia preotului care, și la ușa bisericeî, caută
să smulgă banul săracului.

Δ
15569 Eră să'i cante popa
Dar a sărit grópa.

A. PANN, III, p. 141. — HIN-
TESCU, p. 150. — DR. ELIE CRISTEA,
Prov., p. 87, c. *Agnita, Ungaria*.

*A ăis hopa
Și a sărit grópa,
Dar de mult eră
Să'i cante popa.*

A. PANN, III, p. 160. — HIN-
TESCU, p. 46.

Veđi *Aghios, Moș, a Sărî*.

Acelaș înțeles ca la No. 771.

* Δ
15570 Hopa, hopa †
Pân la popa,
Că Vlădica
Nu'i nimica.

AVR. CORCEA, *paroh.*, c. *Coșteiu,*
Banat.

Despre ómenii uşuratici cărî nu sciũ să cinstescă pre cei mari, nici nu pot stă în legătură cu dinşii, ci preţuesc pre cei mici mai mult de cât trebuie.

15571   Hopa!
C'a ȕis popă.

D-na SOF. NĂDEJDE, *Nuv.*, p. 64.

Când unul cade la pămînt.

* △
15572   Nu te face popă în biserică străină.

G. MADAN, *stud. c. Truşeni*,
ȕin. Chişeneu, Basarabia.

1° A se face stăpân în casa altuia.

2° Pentru cel care trăesce cu o femeie măritată.

* △
15573   Popa legat nu face bucluc.

GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Crângu*,
j. Tutova.

Căci alminterea nu e chip să nu facă bucluc, fiind vecinic bét.

* △
15574   Numai popa pôte umblă cu cadelniţa.

GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Murgeni*,
j. Tutova.

1° Nu critică cele sfinte.

2° Nu te amestecă unde nu te privesce.

* △
15575   Nu te jucă cu năravu popii.

GAVR. ONIŞOR, *prof., c. Slobozia*,
j. Tutova.

Nu te jucă cu focul că te frigî.

* △
15576   Popa ignesce şi preutésa trupesce.

V. A. FORESCU, *c. Dorna, j. Suciava.*

Când unul e necujit, supărat pe când ai sêi saũ cei de pe împrejurul lui petrec.

SNÓVĂ

Un episcop, a tras odată în gazdă la un preot de sat. Preotésa erà frumósă, episcopul nu tocmăi bătrân, ast fel a căutat să o cheme la dînsul în odaie ca sa'i mai ție de urît. Alături bietul popa ignea, căci ce erà să facă mai mult, pe când nevêsta lui se dà, trupesce, pré Sfinției Sale.

* Δ
15577 Cu meșteșug a .... popa cățéoa.

L. COSTIN, c. Banca, j. Tulova.
— P. BUDIȘTEANU, maior, j. Ilfov.

Când óre-ce s'a făcut cu îndeménare, cu meșteșug, cu șiretenie.

Este o snóvă care nu se póte dà.

* Δ
15578 Cu două nu poți,
Și popă și hoț.

Sc. Norm. Buc. Cl. VII, prin
P. GĂRBOVICIANU, prof.

Trebue să alegi: saũ om de trebă saũ pungaș. Sê dice adese-orî preoților réu nărăviți.

* Δ
15579 Svîrlî cu bêtul într'un căne și lovesci un
popă.

G. P. SALVIŢ, înv. c. Smulți,
j. Covurlui.

Adică sunt fórte mulți popi.

15580 Și popii i sê plécă cu «Dómne miluesce!»
d'o sută și miî dē orî.

IORD. GOLESCU, *Mss.*, II, p. 98.

Vedî *Domn, Dumne-
deu, Rugăciune.*

Adică și rugăciunea piste măsură aduce mare scârbă
(GOLESCU).

15581 Dec! și popa cu roche.

IORD. GOLESCU, *Mss.*, II, p. 88.

*
Moț ! și popa cu rochie.

D-na V. BUDIȘTEANU, c. Bucu-
resct, j. Ilfov.

*
Și popa 'i cu rochie.

GR. ALEXANDRESCU, magistr. j.
Putna.

Să ȋdice cȃnd ne mirȃm dȃ' ȃre-ce neobiceinuit, dupȃ
cum s'a mirat ȃre-cine, cȃnd, intȃrȃșȃ datȃ a vȃduț pȃ
popȃ, ȃn bisericeȃ, ȃmbrȃcat cu sfitȃ, ca cu o roche (GO-
LESCU).

15582   Popa mȃnȃncȃ, și de pe viu și de pe
mort.

I. CREANGȃ, *Amint.*, p. 108.

Aratȃ lȃcomia preoților și cum le vine cȃștigul din
tȃte pȃrțȃle.

*△
15583   De popȃ nu scapȃ nici mort.

P. GȃRBOVICEANU, prof. Semin.
Cl. VII.

Acelȃș ȃnțeles ca la No. 15582.

*△
15584   Popa are mȃnȃ de luat nu de dat.

I. CREANGȃ, *Amint.*, p. 108. —
Dr. ELIE CRISTEA, *Prov.*, p. 215,
c. *Borgojoseni, Ungaria.* — C. TEO-
FȃNESCU, *ȃnv. c. Bicz, j. Nȃmțu.*
— AL. PETRESCU, *ȃng. c. Curtea-*
de-Argeș, j. Argeș.

Aratȃ lȃcomia și sgȃrcenia lor.

LEGENDȃ

Sȃ ȋdice cȃ popȃ au avut treȃ mȃinȃ, din care ceȃde dat s'a uscat,
și cele douȃ de luat sȃ rȃmas.

15585 * △ Nicî tóte a popei, nicî tóte a doftorului.

GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Simila*,
j. *Tutova*.

*
Nicî tóte ale popii, nicî tóte ale doctorului.

Vedî *Doctor*.

Acelaş înţeles ca la No. 11848.

15586 Fă ce îţi dîce popa, (şi) nu face ce face el.

A. PANN, *Ediř. 1889*, p. 23;
I, p. 78. — HINŢESCU, p. 55.

* △
Fă ce dîce popa şi nu ce face popa.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Ze-*
gaia, j. Mehedinři.

Fă ce îţi dîce popa, dar ceea ce face el
nu face.

P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, III, p.
380.

* △
Fă ce dîce popa, dar nu face ce face popa.

JUL. GROFŞOREANU, *înv. c. Gařa*,
comit. Arad, Ungaria.

*
Fă ce dîce popa, dar nu ce face.

DR. ELIE CRISTEA, *Prov.*, p. 91,
c. Topliřa Romăndă, Ungaria.

* △
Fă ce dîce popa, dar nu ce face 'el.

V. SALA, *dasc. c. Sebiřu comit.*
Bihor, Ungaria.

Să faci ceea ce dîce popa, dar să nu faci
ceea ce face popa.

GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Dobro-*
veř, j. Vasluiu.

* △
*Să faci ce ȳice popa, dar să nu faci ca
 popa.*

G. BĂNULESCU, *inv. c. Pietroșița,*
j. Dimbovița.

* △
*Ce ȳice popa să faci, dar ce face popa să
 nu faci.*

G. P. SALVIU, *inv. c. Smulți,*
j. Covurluțu.

Să faci ce ȳice popa, dar ce face să nu faci.

T. SPERANȚĂ, III, p. 24.

Pentru cei cari sciũ sfãtui pre alții, dar nu pun în
 practică sfaturile pe cari le dau.

Hristos a ȳis : «Pe catedra lui Moise s'aũ aședat scribiĩ
 și fariseiĩ ; să faceți ce vė spun, și să nu faceți ce fac ei.»
 Veđi MATEI, 23. 4.

Minou uge dji sonos, minou uiletcu dji bou uilet.¹⁾

Prov. Mongol.

La cloche appelle à l'église, mais elle n'y entre pas.

Prov. Franc.

*Fa come le campane, che chiamano gli altri e
 non entrano in chiesa²⁾*

Prov. Tosc.

*Die Glocke ruft zur Kirche, geht aber selbst
 nicht hinein.³⁾*

Prov. Germ.

15587 * △ El ȳice așa, dar nu face cum ȳice.

V. SALA, *dasc. c. Lelesci, co-*
mit. Bihor, Ungaria.

¹⁾ Ascultă vorbele mele, dar nu fă ce fac eu (actele mele).

²⁾ Face ca clopotul, care chieamă pe alții și nu intră în biserică.

³⁾ Clopotul chieamă la biserică, dar singur (el) nu merge înăuntru.

Adică popa, de pildă când predică de post și el mănâncă de dulce.

Acelaș înțeles ca la No. 15585.

15588   Nicî n'a avut popa porci,
Nicî nu trebuie să aibă.

A. PANN, I. p. 167. — HINȚESCU,
p. 150.

Pentru cei cari dobândesc neapărat ore-ce, fără nici o muncă.

Când preotul umblă cu icóna, prin sat, în ajunul Crăciunului, este obiceiul să i se de câte o pecie prospătă sau o limbă de porc, pe care o aruncă în desagă, pe umerile cântărețului.

Μήτε ἦχα: ὁ παπᾶς βόδιον μήτε πρέπη νά ἔχη.¹⁾

Prov. Grec.

15589   * Ce'î trebuie popei? stupi, că încolo tóte
le are.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j.*
Iutna.

Acelaș înțeles ca la No. 5032.

15590   * Δ   Și popa 'î om.

V. SALA, *dasc. c. Vașcoy-Băresci, comit. Bihor, Ungaria.*

Și lui îi trebuie muiere, și el e omul păcatelor.

15591   * Δ   Rogi pe popa cu colaci.

I. POPESCU, *înv. c. Dobreni,*
j. Ilfov.

Orî-ce serviciu cerut să plătesce.

---

¹⁾ Nicî a avut popa boi, nicî trebuie să aibă.

15592 [△] Nu te 'mbiă ca popa la poménă.

Dr. ELIE CRISTEA, *Prov.*, p. 183, c. *Toplița Română, Ungaria.*

Vezi *Babă*.

Acelaș înțeles ca la No. 2713.

15593 * Mănâncă cât un popă în serbători.

T. SPERANȚĂ, I, p. 68.

Vezi a *Mânca, Turc.*

Adică mult.

15594 Picióre de cal, gură de lup, obraz de scórță și pânțec de iepă se cer unui popă, și nu'i măi trebuie altă ce-va.

I. CREANGĂ, *Amint.*, p. 108.

Se ȋdice în batjocura popilor.

15595 * [△] Sacul popii ȳ fără fund.

IUL. GROFȘOREANU, *inv. c. Gal-
șa, comit. Arad, Ungaria.* — ION
COROIU, *preot, c. Vașcoi, comit.
Bihor, Ungaria.*

Arată lăcomia lui. Ori-cât ȳ ai dà tot nu'ȳ ajunge.

SNÓVA

Doi draci aũ dat odată de o virșe. Unul din ei o întorce în sus și în jos, o tot bagă în apă și o scôte, dar nu o pôte umple de apă. După multă ostenelă vede el că nu măi merge, și, amarit, începe să strige de ciudă. La strigătele lui se adună toți dracii din balta, și ȳin sfat ca ce o fi astă bizdiganie. Dar unul schlop și măi bătrân ȋdice, după ce se gândește bine: «Ori e traistă popescă, ori e pungă boe-răscă.» Căci numai acestea nu se pot umplé și sătură.

15596 * [△] Burtă de popă.

LAURIAN & MAXIM, *Glos.*, p. 107. — GR. JIPESCU, *Opinc.*, p. 72. — M. RĂDULESCU, c. *Slatina, j. Olt.* — EM. POPOVICI, *inv. c. Clo-cănesc-Mărgineni, j. Ialomița.* — T. BĂLĂȘEL, *inv. c. Ștefănesc, j. Vâlcea.* — I. PUȘCARIU, *inv. c. Potana-Merului, comit. Făgăraș, Transilvania.*

* Δ

Are pântece de popă.

LAURIAN & MAXIM, II, p. 577.
 — D-na SOFIA NÂDEJDE, *Nuv.*, p.
 160. — V. A. FORESCU, *c. Folticenii*,
j. Suciava. — E. I. PATRICIU, *înv.*
c. Smulți, j. Covurluiu. — EM. PO-
 PESCU, *înv. c. Ciocănesci-Mărgi-*
neni, j. Ialomița.

Pentru omul mîncăcios. care se satură anevoie.

Αλεκτρούγων μέμψεθαι κοιλίαν.

Prov. Elin.

Popa venter.

Prov. Lat.

* Δ

15597 *Burta popii, sac fără fund.*

D-na ZOE MIHĂILESCU, *înv. c.*
Bușteni, j. Prahova.

Acelaș înțeles ca la No. 15596.

* Δ

15598 *Numai popă n'am fost.*

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulți*,
j. Covurluiu.

Când vrei să arăți că ai umblat prin multe slujbe și afaceri.

* Δ

15599 *Ce scie popa, nu trebuie să scie satul.*

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulți*,
j. Covurluiu

Adică să se păstreze o taină.

15600 *Când popii n'au de lucru botéză viței.*

LAURIAN & MAXIM, II, p. 1598.

Pentru cei cari nu pot stă fără a face ore-ce.

- 15601 *△ Măine vom vedé cine'î popă și cine'î porc.

F. I. PATR:CIU, *inv. c. Smulți,*
j. Covurlui.

Să ȝice unuia care se aține cu gura, mai cu sémă la beție, arătându-se că el e mai de trebă de cât un altul.

- 15602 Nu e sat făr de popă.

I. SLAVICI, *Conv. Liter., 1875-1876.*

Adică adunare de ómenî fără un cap, un conducător.

- 15603 *△ Popa Stoian
Cu luleaua de cocén.

TEOD. BĂLĂȘEL, *preot, c. Ste-*
fănescă. j. Vâlcea.

Veȝi *Răchifele.*

Să ȝice în glumă preoților, când beű tutun. Ȑicerea se ȝăsește în următóarele versuri :

Popii de la Măgurele
Toți aveaű ciubuce și lulele,
Numai biet popa Stoian
Cu luleaua de cocén,
Câți mergeaű la rugăciune
Toți luau câte un tăciune,
Când eraű la gralite
Toți cu lulele ȝătite,
Când era la aghios
Eșa fumu gros, gros!
Când era la heruvie
Tutun numai era pic,
Când era la axion
Nu se vedea om cu om.

- 15604 * Popă'î cu patru ochi.

I. CREANGĂ, *Amint., p 108.*

Veȝi *Ochiű.*

Adică învățat, cu carte, a tot sciutor, cu judecată.

- 15605 * Cum e popa și colacul.

Sem. Buc. Cl. VIII, prin
GĂRBOVICEANU, *prof.*

Veȝi *Sfânt, Turc.*

Adică după om și cinstea.

15606 * Δ Taie (tae) popa limba.

LAURIAN & MAXIM, II, p. 165.
— I. BĂNESCU, *prof. j. Roman.* —
T. BĂLĂȘEL, *preot, c. Ștefănesci,*
j. Vâlcea. — D. TRIFAN, *înv. c.*
Cârnău, j. Némțu. — PATRICIU &
SALVIU, *înv. c. Smulț, j. Covur-*
luțu. — V. SALA, *dasc. c. Vășcoi-*
Băresci, comit. Bihor, Ungaria.
— IUL. GROFȘOREANU, *prof. c.*
Galșa, comit. Arad, Ungaria.

1° Să ȋdice când cine-va spune ce-va care nu erà de spus.

2° Arată că cutare lucru e oprit.

Se ȋdice mai ales ca să înfricoșezi copiii ca să nu mă-
nânce de dulce (fruct) în posturi saũ Mercurea și Vinerea.

15607 * Δ Nicî popă nu'î mai trebuie.

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulț,*
j. Covurluțu.

Veȋi a *Preoți.*

A'l batjocori cum se cade.

15608 * Δ Fecior de popă, om cinstit nu e.

P. GÂRBOVICEANU, *înv. c. Șer-*
bănesci, j. Argeș.

* Δ
Fecior de popă și om de trebă nu se pôte.

C. TEOFĂNESCU, *înv. c. Bicăz,*
j. Némțu.

Poporul creda că toȋi feciorii de popă se aleg rēi.

15609 * Δ Fecior de popă.

D. GEORGESCU, *c. Coșereni, j.*
Ialomița. — B. P. HĂȘDEU, *Etym.*
Magn., p. 17.

Adică fințã lacomă.

LEGENDA SOBOLULUI

Odată un popă avea o moșie, care se hotărea cu moșia altui om. El se certă în tot-dé'una pentru hotar cu acest om. Popa dicea că e hotarul lui, iar omul dicea că e a lui.

În cele din urmă se înțeleg amândoi, ca să meargă la hotar și să-l strige: «Al cui e hotarul» și al cui va răspunde hotarul că e, al aceluia să fie. În ajunul zilei hotărâte popa s'a dus, a făcut o grăpă pe hotar, în care a băgat un copil al său, ce era învățat mai dinainte, că strigând ei: «al cui e hotarul» el să răspundă: «al popii». Așa s'a făcut și popa a câștigat hotarul. Hotarul a rămas al popii, iar copilul îndată ce a răspuns, s'a făcut sobol. De atunci se dice, că sobolul e fecior de popă.

PREDOIU GHEORGHE, c. *Schitu-Golesci*, j. *Muscel*.

A se vedé *Albina* (revistă), II, p. 1592.

* Δ
15610 Fecior de popă, scie carte.

I. BĂNESCU, *prof. j. Roman*.

* Δ
Fecior de carte, scie popă.

P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, III, p. 381. — E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulți*, j. *Covurluiu*.

Vrînd să ia în deridere pre cel care se laudă, pe ne-drept, că scie carte.

* Δ
15611 El popă, el preotésă.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Cloșani*, j. *Mehedinți*.

Vezi a *Cântă*.

Despre omul care, întrebând acum despre ceva ne răspunde într'un fel, și întrebând mâine răspunde într'alt-fel.

* Δ
15612 Uite popa, nu e popa.

I. G. VALENTINEANU, p. 20. — Dr. ELIE CRISTEA, *Prov.*, p. 261, c. *Gurarului*, *Ungaria*. — E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulți*, j. *Covurluiu*.

Se dice de unul care aci îți spune într'un fel, aci într'altul.

Originea acestei țiceri o aflăm într'un joc de cărți foarte cunoscut în popor. Explicația dată de D-l Coșbuc în foia p. toți, I, p. 433, este greșită.

*Iaca Neica, nu e Neica.
Nu e Neica, plânge Leica.*

V. ALEXANDRI, *Poes. Pop.*, p. 284.

15613 * Δ Nu'î nici popă nici preutésă.

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulți, j. Covurlui.*

Adica nu poți să știi ce este, ce v're, ce gândește.

15614 * Alta 'n curul popii.

IORD. GOLESCU, *Mss.*, II, p. 2.—
P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, I, p. 230.

Se dice când se întâmplă vre un lucru deosebit, pe negândite, spre supărare (GOLESCU).

În lucrările inedite ale lui Ion Creanga se găsește o snova privitoare la această țicere, dar care nu se poate publica.

15615 * Δ Bătut ca curu popii.

GAVR. ONISOR, *prof. c. Dobrovăț, j. Vaslui.*

* *Neted și umflat ca curu popii.*

GR. POIENARU, *ing. j. Putna.*

Vezi *Para*

Adica plin, gras; mult.

15616 * Δ Popă cu inel
Și militar cu cortel.

Sem. Buc. Cl. VIII, prin P. GARBOVICIANU, prof.

Lucru care nu s'a vădut, care nu pôte să fie.

- 15617 *[△] Popa Manoilă
Și țircovnicu Gavrilă.

I. BĂLĂȘEI, înv. c. Ștefănești,
j. Vâlcea.

Se ȝice, în bataie de joc, când veȝi pe popa cu țircovnicu lui.

- 15618 *[△] Ȑile de popă.

Adică ȝile de post.

- 15619 *[△] Cum te-a vădut mama popă, să dé Dumneȝeu să te vȝd și rȝspopă.

GAVR. ONIȘOR, prof. c. Dobrovȝ, j. Vaslui.

*
Cum te-a vădut mama popă, se dé Dumneȝeu să te vȝd și dascal.

D-na LIZDE, j. Tutova.

Urare ; prósta și în batjocura.

- 15620 * Să te păzesci de el ca de popă tuns.

P. BUDIȘTEANU, maior, c. Bucuresci, j. Ilfov.

Pentru omul reu.

- 15621 *[△] Să te ferȝcă Dumneȝeu de popă tuns.

C. POSSA, c. Humulești, j. Nemȝu.

Caci nu pôte fi om de trȝbu.

- 15622 *[△] Ii merge vestea ca de popă tuns.

ST. ST. TUȚESCU, înv. c. Cita
nele j. Dolȝ.

* △

A i se duce vestea ca de popă tuns.

I. CREANGĂ, *Pov.*, p. 319. —
E. I. PATRÎCU, *înv. c. Smulți, j. Covurluțu.* — GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Dobrovăț, j. Vasluțu.* — SEM. BUC. Cl. VIII, prin P. GARBOVICEANU, *prof.* — C. TEODORESCU, *înv. c. Lipova, j. Vasluțu.*

* △

'I s'a dus buhu ca de popă tuns.

I. BĂNESCU, *prof. j. Roman.* —
M. CANIAN, *public. j. Iași.*

△

Îi merge vorba ca la popa tuns.

Dr. ELIE CRISTEA, *Prov.*, p. 115,
c. Rîșnov, Ungaria.

1° Când merge vestea despre cine-va.2° Pentru omul reutacios. — *J. Vasluțu.*

Un preot respopit, s'a apucat de tâlharii și a ajuns vestit sub numele de *Tunsu*.

* △

15623 *A umblă ca fuiorul popii.*

Locotenent POP, *c. Bêrlad, j. Tutova.* — G. P. SALVIU, *înv. c. Smulți, j. Covurluțu.* — I. DĂNESCU, *prof. c. Roman.*

* △

A umbla fuiorul popei.

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulți, j. Covurluțu.*

1° A umblă de colo colo, fara astîmper.2° A umbla fara rost.3° A umblă zapacit.

Se pot da două explicații pentru originea acestei dicții, care amîndue s'au nascut din acelaș obicei.

La Boboteza, cînd umbla popa cu Iordanul, femeile de la țera obicinuesc a da popii, pe lîngă alta plata, și un fuor, care'i mai ren. Cînd femeile melița cînepa, fuorul, care'i mai reu, il alege de o parte, și'il arunca sub pat sau aiurea unde va. Cînd barbatul umblă pe acolo, și da de el, întreba pe femei: Da de ce ai aruncat fuorul ăsta aici? Femeia 'i răspunde: Da lasa 'l la ciorî, că acela fuorul popii! Barbatul pe urma il

ieă și'l aruncă și el în pod. sau aiurea unde va. Și așa umblă fuorul acela de ici-colo fără rost, până când îl dă popii. Acest fuor se dă popii din credință ca, pe cea lume, se agața de el, cine l'a dat, și iese din iad.

La Iordan, când umblă popa cu botezul, se legă la crucea, pe care o ține acesta în mână, câte un fuor de cânepă sau, în lipsă, o jurubița de tiriplic, și'l poartă din casă în casă.

Se crede ca Hristos, când a scos sufletele din iad, le a scos cu un fuor. Adică lumea se apucă de firele fuorului, și el trăgea în sus.

15624 Pě de-asupra ca fuorul popii.

IORD. GOLESCU, *Mss.*, II, p. 38.

* △

(*Asta e*) *pe de-asupra ca fuorul popii.*

A. PANN, I, p. 147. — *Uriar*, XXII, p. 56. — HINȚESCU, n. 7. — B. P. HAȘDEŢ, *Etym. Magn.*, p. 1925. — DR. ELIE CRISTEA, *Prov.*, p. 208. c. *Gura Râului, Ungaria.* — C. TRIFAN, *învăţăt. c. Cârnu, j. Némţ.* — JULIU GROFȘOREANU, *înv. c. Galşa, comit. Arad, Ungaria.* — D. FURLANU, *înv. c. Damian, j. Dolj.*

* △

Ca fuorul popei la botez.

P. BUDIȘTEANU, *maior, j. Ilfov.*

1° Adică piste orînduieală, mai mult dă cât să cuvine (GOLESCU).

2° Pentru omul care a rabdat multe și dă iarași peste necazuri.

Când umbla preotul la Boboteza, pentru a sfinți ca sele, afară de taxa obicinuita, pe lângă colaci, mere, smochine, cârnați, etc. mai capăta, de ici-colo, și câte un fuor de cânepa, sau un seul de bumbac, dacă omul nu are cânepa. De aci și ȕicetórea.

* △

15625 A'si găsi popa.

I. CREANGĂ, *Pov.*, p. 305. — C. TÎOFĂNESCU, *înv. c. Bicăz, j. Lemj.*

* △

A'î fi popă (popa).

V. ALEXANDRI, *Teatr.*, p. 247, 462, 636, 831, 1413, 1612 — D-na S. NÂDEJDE, *Nuv.*, p. 62. — I. AL SBIERA, *Pop.*, p. 3. — S. FL. MARIAN, *Tradiț. Pop.*, p. 350. — G. ONIȘOR, *prof. c. Dobrovăț, j. Vaslui*.

1° Adică a dà peste om, a'și gasi om vrednic pentru a'î face treba.

2° A'î face felul, a'î bate.

Stai că eu ți's popa. — SBIERA, p. 3.

«Etn feriți într'o parte, că eu îi sunt popa.» — V. ALEXANDRI, p. 467.

«Cu Ivan ști-au găsit popa. — I. CREANGĂ, p. 305.

* △

15626 A fi popa belea.

V. ALEXANDRI, *Teatr.*, p. 834.
— G. POBORAN, *inst. j. Olt.*

Adică arțagos, buclucaș, om reu.

Breee! aista 'î Nêga! popa belea! — V. ALEXANDRI.

*

15627 'Și-a găsit popa belea.

I. BĂNESCU, *prof. j. Roman.*

Adică a dat de om reu, buclucaș.

*

15628 A cădé popa belea.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna.*

A'î aduce superare.

* △

15629 Aci e popa.

G. POBORAN, *inst. j. Olt.*

Aci e aci, a pațit'o, e încolțit.

* △

15630 Scie carte ca popa.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteiu, Banat.*

Veđi *Copil.*

Adică e învățat.

Preoții fiind cei mai învățați în sat, au prin acesta o mai mare autoritate asupra poporului, a cărui povățuitori și conducători firești sunt în toate împrejurările vieții.

A se vedea proverbul de la No. 3059.

SNÓVĂ

Ci că unul se facuse popă fără să scie a citi. Când a venit la Evanghelie, popa ce să facă? Ca să scape de încurcătură întreabă pe români: «Omeni buni, sciți ce ȋdice la Evanghelia de astă-ȋi?» Omenii răspund că nu știu. — Apoi dacă nu știți nu vă mai spun, răspunde popa. Omenii s'au mirat dar au tăcut.

Pentru Duminica viitoare, ei s'au sfătuit ca, dacă popa îi va întreba iar așa, ei să răspundă că știu.

Când e venit la Evanghelie, popa a întrebat iar: «Omeni buni, sciți ce vine la Evanghelia de astă-ȋi?» — Scim, scim, răspunseră omenii. — Apoi dacă știți, ce să mai spun, răspunde popa.

Pentru a treia Duminică omenii se sfătuiră ca unii să ȋdică că scie, iar alții că nu știu, ca să l'înfunde pe popă. Dar popa auȋindu-l le ȋdise: «Cei cari știu să spună la cei cari nu știu; și închise cartea.

Omenii în urmă au dat jalbă la Vlădică, că popa lor nu scie carte. Vlădica venind în sat, și fiind de față la liturghie, l'a pus să citească Evanghelia

Popa atunci a început: Făcut-am în ȋdilele mele trei sute de oi din care da-voiu două pre sfintiei tale și mie una. Tot asemenea a pomenit de boi, vaci, cai, etc. Pre sfântul încântat ȋdise la urmă omenilor: «Cum ați îndrăsnit voi să cârtiți împotriva preotului? Ce carte voiți să scie mai mult de cât atâta?» Omenii tăcură și popa a rămas bun.

* △

15631 A călcă a popă.

LAURIAN & MAXIM, I, p. 317.
— I. CREANGĂ, *Amint.*, p. 86. —
P. ISPINESCU, *Rev. Ist.*, I, p. 460.
— FR. DAMÉ I, r. 180. — TR. TEREBENT, c. *Beluș, comit. Arad, Ungaria*. — A. MIHĂILESCU, *inv. c. Bușteni, j. Prahova*.

Vezi *Popesce*.

1° Despre omul cu aspirațiuni superioare, adevărate ori pretinse.

2° Iși dă aer de om cu carte.

3° Nu se poartă cinstit, ci umblă cu mila, cu sfațuȋela.

SNÓVĂ

Mai mulți flacăi s'au dus odată la Vlădica de la Diș ca să l'facă preoți. Ba cu parale, ba cu fagaduȋeli își vedură visul cu ochii. Unul care remasese mai în urma, se apropie, și roga atunci pe Vlădică ca să l'popesca magarul: «Scie carte, întreabă Vlădică. «Nu scie, Pre Sfin e, dar *calcă popesce*. Și magarul fu popit.

15632 * Δ Calcă a popă orî a preutêsă?

CATRINIŢ, *elev. Sc. Norm., c. Rădău, j. Fălciu.*

Ce o să fie de capu lui? nu sê pré vede.

15633 * Δ Nu calcă a popă.

Dr. ELIE CRISTEA, *Prov., p. 167, c. Gura Riului, Ungaria.* — I. BĂNESCU, *prof. j. Roman.* — A. JUVARA, *c. Fedesci, j. Tutova.*

Nu dă semne de om de trébă, nu se arată bine.

15634 Δ Cântă dracu în casa popii.

Dr. ELIE CRISTEA, *Prov., p. 34, c. Codlea, Ungaria.*

Când e muîerea omului rea.

15635 * Δ Câţi popi în raiu.

B. P. HĂŞDEŢ, *Etym. Magn., p. 2037.* — Dr. ELIE CRISTEA, *Prov. p. 38, c. Ida Mare, Ungaria.*

Adică nici unul.

Câţi popi în raiu
Atâţia zloti să ai.

DR. CRISTEA.

Câţi popi în raiu atâţi vermi rămână în bubă, etc — In Descântece.

SNÓVĂ

Un popă, când fu să móră, reaminti preotesei sale ce bine a trăit cu dînsa, şi o rugă să 'i rămână credincioasă, şi după ce va muri, şi dînsa să caute sa 'l întâlnească în cer, şi sa trăiească acolo împreună, într-o iubire fără sfîrşit. Preotêsa jură şi dupe câte-va cêsuri móre popa.

Preotêsa abia mai trăesce vro doi ani, şi cu mare mulţumirî îşi dă sufletul, bucurîndu-se că va regasi pe bărbatul său cel iubit.

Ajungînd în raiu se pune ea să caute de preot. Trei zile, fără să iea nici o odihnă, cutreeră tot raiul fără să pôtă dă de urmile popii. Ne mai putînd de osteneală, se duce la S-tu Petru, şi 'l întrebă de bărbatul său: «*Popă în raiu de când e lumea nu s'a pomenit*, răspunde Sf. Petre, caută 'l în Iad, că acolo trebuie să se afle, fără doar şi pôte.» Sa pornesce preotêsa spre Iad şi, după multă căutare, îl zăresce într-o baltă mocirlîsă, afundat în noroiu, de abia i se zăria capul.

Incepe biata femeie să se vaete şi să se bocască: Va! şi amar de tine, popo, re! ai mai ajuns. — Nu mai plânge, ăce popa. Eu am mare noroc, căci sub mine e părintele protopop şi sub el se odihnesce pre sfântul episcop.»

* △
15636 I-a eşit un popă înainte.

I. CREANGĂ, *Pov.*, p. 126. R m
Glume, I, p. 9.

* △
'I-a eşit popă în cale.

E. I. PATRICIU, *inv. c. Smul*,
j. *Covurlu*.

Vezi *Călugăr*.

Se ăce unuia când îi merge reu într'o afacere.

Acest eres este vechiu la noi căci este raportat şi de Mitropolitul Iacov: *De 'i va eşi înainte preot*, nu 'i va merge bine... iară de 'i va eşi înainte Ţigan, sau Turc, sau Jidov, ori care din fiarele cele selbatice, ei atuncea cred că le va merge bine, şi 'şi va face calea cu norocire.

Intîlnim acest eres şi la Italiem.

Brece! c'napoda lucru; se vede că a!i demința m!-a țesit înainte vr'un popa sau dracu scie ce.» — I. CREANGĂ.

15637 Ca paraoa 'n puna popii.

GR. JIPESCU, *Opinc.*, p. 140.

Adica ce vré face cu el.

* △
15638 Cum nu's e! popă.

E. I. PATRICIU, *inv. c. Smul*,
j. *Covurlu*.

Pentru a afirma că un lucru nu e adevărat.

Nu e cinstit *cum nu's eu popa*.

* △
15639 A umblă teleleu popii.

DUMBRAVĂ, *Sc. Norm. Bl c*
Schineni, j. *Tutova*.

Vezi *Tana c.*

Adica fără nici un rost.

* △
15640 A face ca popa.

G. POBORAN, *inst. j. Olt*.

A trage la stânga, a fură, a opri ce-va de o parte.

15641 * Δ Plătesce ca popa.

G. COȘBUC, *Foia p. toți*, I, p. 433. — I. GROFȘOREANU, *inv. c. Galșa, comit. Arad, Ungaria*. — N. BARBULESCU, *inv. c. Sudița, j. Ilfov*. — D. EPUREANU, *inv. c. Damian, j. Dolj*. — ST. ST. TUȚESCU, *inv. c. Catanele, j. Dolj*. — G. P. SALVIU, *inv. c. Smulți, j. Covurlui*. — C. TEOFĂNESCU, *inv. c. Bicaș, j. Némțu*.

Plătesce ca popa, tocma pe tocma.

A. PANN, II, p. 72. — HINȚESCU, p. 150.

1° Plătesce fără doar și póte, numai de cât, ori cât ar căută să scape.

2° Rare-ori: să ălice, într'un mod ironic, de cei cari nu'și platesc dările; popa fiind învețat să primescă, iar nici decum sa dé. — *Ilfov & Comitat Arad*.

15642 * Plătesce ca curu popii.

Vezi *Para*.

Acelaș înțeles ca la No. 15641 § 1.

Din amestecul ălicerile de la No. 12467 și 15641.

15643 * Δ Îi șade popa la cap.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Căștelu, Banat*.

Adica a murit.

15644 'I-a ăis popa la cap.

A. PANN, II, p. 159.

* Δ 'I-a ăis popa după cap.

T. BĂLĂȘEL, *preot, c. Ștefănesci, j. Vâlcea*.

* △

*'I-a ȡis popa cu cadelniȡa la cap.*G. I. TOMESCU, *inv. c. Broscari,*
j. Mehedinȡi.

Adicȡ a murit.

* △

15645 *Curind ii va cȡntȡ popa.*A. PANN, II, p. 84. — Dr. ELIE
CRISTEA, *Prov., p. 87, c. Agnita,*
Ungaria.

* △

*Are sȡ 'ȡ cȡnte popa.*GAVR. ONIȡOR, *prof. c. Avra*
*mesci, j. Tutova.*Veȡȡ *Aghios.*

Adicȡ nu mai are mult sȡ trȡieȡcȡ.

* △

15646 *A dȡ (lȡsȡ) ortu popii.*B. P. HȡȡDEȡ, *Cuvint. I, p.*
390. — A. DE CIHAC, II, p. 230.
— P. ISPIRESCU, *Leg., p. 2ȡ6;*
Rev. Ist., I, p. 227; Pov. Unch.,
p. 106, 113. — GR. JIPESCU, *Opinc.,*
p. 74; *Rȡur., p. 265.* — S. FL.
MARIAN, *Nascere, p. 220.* — M.
PȡSCULESCU, *Intil., p. 9.* — E. I.
PATRICIU & G. P. SALVIȡ, *inv.*
c. Smulȡi, j. Covurluȡu. — C. TEO-
FȡNESCU, *inv. c. Bicaz, j. Nȡmȡu.*
— FR. DAMȡ, III, p. 162. — EM.
POPESCU, *inv. c. Ciocȡnesci-Mȡr-*
gineni, j. Ialomiȡa. — G. POBORAN,
inst. j. Olt. — GAVR. ONIȡOR, *prof.*
c. Dobrovȡȡ, j. Vasluȡu. — A. PO-
PESCU, *inv. c. Cernica, j. Rȡfov.* —
Dr. ELIE CRISTEA, *Prov., p. 3, c.*
Gura-Rȡuluȡ, Ungaria.

* △

*Cȡt p'aci sȡ dȡ ortul popeȡi.*P. ISPIRESCU, *Rev. Ist., II, p.*
145. — H. D. ENESCU, *inv. c. Za-*
*mostea, j. Dorohȡi.*Veȡȡ *Mangȡr, Papuc.*

Adică a muri.

Ortul, monedă veche, valora cam zece parale, și era plata obicinuită pentru înmormîntare. Câte zece bani sê dau și astă-zi pentru a se scrie un nume în pomelnic.

«Maî trecu ce trecu și amîndoi bătrînii dară ortul popii rămîind în urma lor casa tîcă, și o sarăcie lue.» — P. ISPIRESCU, *Leg.*, p. 286.

* Δ
15647 A dà pîlea popii.

S. FL. MARIAN, *Inmorm.*, p. 361, 362, 364. — Dr. ELIE CRISTEA, *Prov.*, p. 3. c. *Codlea, Ungaria.* — S. I. GROSSMANN, *Dicț.*, p. 115. — AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteiu, Banat.* — GAVR. ON. ȘOR, *prof. c. Dobrovăț, j. Vaslui.*

* Δ
A da pelea popei.

LAMBRIOR, *Conv. Liter.*, IX. — E. I. PATRÎCIU, *inv. c. Smulț, j. Covurlui.*

* Δ
A 'și da pelea popii.

V. ALEXANDRI, *Teatr.*, p. 101, 738, 1124. — C. FLĂMÎND, c. *Bor-go-Suseni, comit. Bistrița-Năsăud, Transilvania.*

A fi pe mîrte, a muri.

«Întorcîndu-se glîta la casa mortului, ei fac comăndarea, ospetînd pe toți cei ce au fost la îngropare...

Din vechime acea comăndare se face în chipul umetor: De cu sară, cînd a doua zi are a se înmormînta reposatul, vine preotul și se aduce una sau mai multe oi și berbeci, maî cu samă negri, se face o grîpă, și întorcîndu-se vitele către apus, resărite fiind acum stelele, le lîpsece lumînări de ceară prin cîrne; le citește o rugăciune și apoi venind rînduiți le taie, punînd se curga sîngele în grîpa făcută înadins pentru acesta, numită «ară». Preotului se dă capul și pielea, de unde a ramas proverbul «că a dat pîlea popii» adică a murit, ear cîrnurile se fac bucate și se ospetîză petrecătorii, cărora li se împart cîte un colac și o lumînare. La masă punîndu-se și dîndu-li-se cîte o cupă de vin, luînd, varsa pușin pe pămînt, zicînd «ușoră să fie țîrina reposatului.» ȘEULESCU. — T. T. BURADA. Datinele poporului Român.

A se vedé LAMBRIOR, *Convorbiri Literare*, IX și S. FL. MARION, *Inmormîntarea la Români*, p. 361 și următoarele.

De alt-fel acest obicei ne vine de la Romani, la cari

se dedea sacrificatorului, numit *popa*, pelea dobitocului jertfit, drept plată pentru serviciul pe care 'l făcea.

15648 * Δ A intrat în punga popii.

IUL. VULCĂNESCU, *elev Sc. Norm.*
c. *Pelesci, j. Dolj.* — G. P. SALVIŢ, *inv. c. Smulŷt, j. Covurlutu.*

Δ L'a băgat *popa* 'n *pungă*.

Dr. ELIE CRISTEA, *Prov., p. 19*
& 127, c. *Codlea, Ungaria.*

Δ In *punga (sacul) popii*.

Dr. ELIE CRISTEA, *Prov., p.*
120, c. *Gura Riului, Ungaria.*

Adică a murit.

15649 N'o să te faci *popă*.

IONNESCU-GION, *Ist. Buc, p. 168.*

Se ȡice celui care ni se pare ca pré învaŷă mult, pré îi place să tot citescă.

«Ce atăta citanie că n'o să te faci *popă*.»

15650 * Par' că 'i *popă*.

Gr. ALEXANDRESCU, *magistr. j.*
Putna.

* Par' că 'i *popa* din sat.

Gr. POENARU, *ing. j. Buzău.*

1° Scie carte mult.

2° E om deştept.

15651 * Δ Par' că ai fost *popă*.

E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulŷt,*
j. Covurlutu.

1° Să ȋdice c nd scoȋi bine o tr b  la capăt.

2° C nd ghicesci ce-va.

15652 * $\triangle$ A  să te faci popă.

E. I. PATRICIU, * nv. c. Smul ,*
j. C vurlutu.

Acela   n eles ca la No. 15651.

POPE C

15653 * Somn popesc.

I. CREANGA, *Pov.*, p. 303.

Adică somn ad nc.

 Apoi se culcă cu capul pe d n i  i, ne mai fiind sup rat de nimeni, tiage Ivan *un somn de cele popesci* . — I. CREANGĂ.

POPESCE

15654 * $\triangle$ A călcă popesce.

EM. POPESCU, * nv. c. Cioc nesc -Margineni, j. Ialomi a*. — T. BAL  SEL, *preot, c.  tef nesc . j. Vâlcea*.

Ve i *Pop *.

Acelea i  n elesuri ca la No. 15631.

 n elesul al treilea: a face un dar pentru a ob ine ce doresce, este cel mai obicĭnuit.

A se ved  sn va de la No. 15631.

15655 Carte nu scie dar calcă popesce.

P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, I, p. 460. — A. PANN, III, p. 28. — HIN TESCU, p. 28.

Ve i *Pop *.

Adică scie a face un dar pentru a ob ine ceea ce doresce.

A POPI

15656 * A popi.

GR. JIPESCU, *Răur. Oraș.*, p. 207.

Vezi a *Mirui*.

Adică a bate.

«*Popesce 'l, nașule*».

POPISTAȘ

Vezi *Papistaș*.

POST

15657 In zadar numai cu postul raiul vei nădădui.

A. PANN, I, p. 142.

Trebue ca și faptele tale să fie creștinesci.

15658 * Δ Post fără pomană și lumină fără oloiu.

V. SALA, *aasc.*, c. *Vașcolu-Băresci*, comit. *Bihor*, *Ungaria*.

Două lucruri cari nu se pot. Ne învață să dăm celor saraci.

15659 * Δ Rugăciunea bețivului, postul morbosului nu mult ajunge.

V. SALA, *dasc.* c. *Vașcoi Băresci*, comat. *Bihor*, *Ungaria*.

Pentru cele cari nu ne sunt de folos.

15660 Marte din post nu lipsesce.

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p. 173.

A se adaoga la No. 182.

15661 * Δ A mîncă Joia post și Vinerea carne.

N. PETRESCU, *îng. c. Cormarnic, j. Prahova*

Veji Prost

A face lucrurile pe dos, a fi prost

15662 * Δ Cine n'are ce mîncă scie când e post.

V. SALA, *dasc, c. Voșcoi-Băresc, com. Bihor, Ungaria*

Veji a Posti, Sîrac.

Postesce de nevoe și mai în tot-dé-una

15663 * Δ Cât postu Pascilor.

Δ VR. CORCEA, *paroh, c. Coșteu, Banat.*

Adica mare, lung.

15664 * Δ Par' că 'i de post.

G. POBORAN, *inst., j. Olt.*

Pentru o mîncare fără nici un gust.

A POSTI

Veji a se Griji, Nevoiaș, Prost.

15665 * Δ Postesce robul lui Dumnezeu că n'are ce mîncă.

IORD. GOLESCU, *Mss, II, p. 55.*
 → B. P. HĂȘDEU, *Etym Magn*, p. 610. — C. NEGRUZZI, I, p. 249.
 — I. G. VALENTINEANU, p. 47. — S. I. GROSSMANN, *Dicț.*, p. 58, 136. — G. POBORAN, *inst., j. Olt.*
 — E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulți, j. Covurlui.*

*Postesce robul lui Dumnezeu dacă nu gă-
sesce tot mereu.*

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 50;
I, p. 129.

Vezi a Ajună.

1° Rabdă, postesce de nevoe, ne-având ce mânca.

2° Să țiece pentru cei ce, de nevoie, nu pot face nici
un rău (GOLESCU).

Assez jeûne qui pauvrement vit.

Prov. Franc.

15666 [△] Postesce Lunile.

S. FL. MARIAN, *Nasc.*, p. 4.

Pentru cei cari, ne având ce mânca, postesce de nevoe,
său că nu au de dulce.

«E o credință veche și forte lătită la Români din Bucovina, că
cel ce se apucă să postescă Lunia, aceluia în multe privințe îi merge
bine. Așa nevestele cari n'au copii și doresc să aibă, dacă postesce
două-spre-dece Luni după o laltă, cred că vor nasce copii. Asemenea
mulți și dintr'aceia cari capătă dureri crîncene de ochi, că mai nu
pot vedea nimica, încă se apucă a posti mai multe Luni, unii chiar
și totă viața. Alții iarăși se prind a posti Lunia, din cauză că li se
bolnavesc și pier vitele. Mai pe scurt, fie-care pentru ce voesce și
pentru ce-l dore inima, și țiec că de când s'au apucat a posti Lunia,
de atunci și-au ajuns scopu dorit. E de însemnat și aceea, că cei ce
s'au apucat să postescă totă viața lor, postesce chiar și 'n Lunia Pas-
cilor, iară ceia l-alti, cari se prind a posti numai un număr anumit
de Luni, nu mănâncă de fel până în ziua următoare. Și dacă, fiind a-
pucat, se 'nfruptă în vre-una din aceste zile, atunci, spun ei că nu
li se arată, adică le merge rău. De aceea fie-care apucat observă cea
mai mare stricteță în postirea acestor zile. De-aci apoi, de la această
datină straveche, s'a nascut dicala *postesce Lunile*, și se aplică mai
cu semă aceloră, ce orî că nu au sermanii de multe orî nimica ce
mânca și postesce de nevoe, orî că nu au de fruct său, în limbăgiul
Transilvănenilor, de dulce.» — S. FL. MARIAN, *Nascere*, p. 3.

POTCĂ

15667 * [△] Potcă.

AVR. CORCEA, *paroh.*, c. Coș-
teiu, Banat.

1° Unul din nenumăratele nume ale dracului

2° Saū *om potcaș*, saū *potcaș de om*, acela care *potcă-esce*, adică afirmă că cine-va a căutat sa'î facă vre-un rău, fără ca lucrul să fie adevărat.

PRAZNIC

Veđi *Ceas, Harnic, Obraz-nic*.

15668 * Δ Se grămădesce ca baba la praznic.

M. LUPESCU, înv. c. *Broscești, j. Suciava*

Veđi *Babă, Raîn, Vadană*

Acelaș înțeles ca la No. 2713.

PREFT

Veđi *Preot*

PREOT

Veđi *Nevoite*.

15669 * Δ Unul iubesce pe preut, altul pe preutêsă.

V. A. FORESCU, c. *Broscești, j. Suciava*.

Veđi *Popă*

Acelaș înțeles ca la No 15557

15670 Prevtu za miza lucra.¹⁾

Dr. FR. MIKLOSICH, *Rum. Unter*, I, p. 15.

Fie-care trebuie să trăiească din meseria lui.

*Ubi missa, ibi mensa.*²⁾

Prov. Lat.

¹⁾ Preotul pentru masă lucrăză.

²⁾ Unde e altarul, acolo masa.

*Il prete, dove canta mangia*¹⁾.

Prov Ital.

- *
15671   *Preftul vine din Poli, prêftesa mulu-
sêsce.*³⁾

*I. COYAN, prof. c. Arminciu,
Epir.*

- *
*Preftul din Poli, prêftesa spune.*³⁾

*ILIE GHICU, prof c. Abela,
Epir.*

Când unul vorbește, despre lucruri pe care nu le cunoște, altuia care le știe mai bine de cât dinsul.

- *
15672   *Di vr'un s-nu ș'aridă omul, că vine ora
și u pate; mași di preftu si pôte si
ș'aridă.*⁴⁾

G. ZUCA, stud. c. Cusina, Albania.

Căci ori-ce ți se pôte întâmpla, dar preot, fără voia ta, nu poți fi.

- *
15673   *Vai da cînçîlî a preftlui.*⁵⁾

I. COYAN, prof. c. Turia, Epir.

Veđi Popă

¹⁾ Pentru omul slab la trup, prăpădit de bôle

²⁾ O să móră în curînd

Cinci piaștriî este plata ce se dă popii pentru o înmormîntare

- *
15674   *Tricu ca preftul cu crucea.*⁶⁾

D. DAN, stud c. Moloviște, Macedonia.

Adică repede.

¹⁾ Preotul de unde cânta manâncă

²⁾ Preotul vine din Constantinople, preotesa povestesc

³⁾ Preotul din Constantinople, preotesa spune

⁴⁾ De vre unul sa nu rida omul, ca vine ceasul și o pate (și el, dar de preot pôte sa-și rida

⁵⁾ Va da cele cinci (piaștre) preotului

⁶⁾ Trecu ca preotul cu crucea

- 15675 Prefțul preftu macă astăli, un-alantu vai aridă.¹⁾

PER. PAPAHAĞI, *Zweit Jahres*,
p. 173.

Ca și auguri la Roma.

- 15676 * Te astălie preftu i iepure 'n cale ? tórănă-te, că nu va ți ș-ducă ambar.²⁾

I. COYAN, *prof. c. Abela, Epir.*

Aceeași credință o găsim la Români.

- 15677 * Giócă preftul di bileaă.³⁾

ILIE GHICU, *prof. c. Arminciu, Epir.*

Când ești silit să faci óre-ce.

PRÊFTÉSĂ

Vedí *Preot.*

PREOTÉSĂ

Vedí *Popă*

- 15678 ^Δ Unuia 'i place preutésa, altuia fata popli.

Dr. ELIE CRISTEA, *Prov.*, p. 269,
c. Codlea, Ungaria.

Acelaș înțeles ca la No. 15557

- 15679 * ^Δ E mai bună câte odată *gurița* preutesei de cât a împărătesei.

V. FORESCU, *c. Panaci, j. Suciava.*

¹⁾ Preotul preot daca întâlnește, unu la ăla-l-alt va rîde.

²⁾ Îți ieșe în drum un preot saú un iepure, întórece-te, că nu'ți va merge bine.

³⁾ Jócă preotul de nevoc.

Maî multe daruri găsești, adese-ori, la femeile din popor, de cât la cele de viță mai alésă.

A se vedé snóva Aromânescă de la No. 2230.

15680 * Prostul mamei preotesei.

D-na Z. JUVARA, c. Běrlad, j. Tutova

Sé dice pentru cei proști. Veđi Șezătórea, I, p. 88.

15681 A nu călcă a preutésă.

D-na SOF. NĂDEJDE, Nuv., p. 46.

Veđi Popă

A nu avé purtare bună.

«Eû de mult vėd că ea *nu calcă a preutésă*, și că ești prě rece. Ce vreî, tinerețe nu's?» — S. NĂDEJDE.

A PREOȚI

15682 * Δ A preoți pre cine-va.

E. I. PATRICIU, înv. c. Smulți, j. Covurluțu.

Veđi Popă.

A'î da o batjocură sdravěną.

PRESCURĂ

15683 * Δ Maî multe guri
De cât prescuri.

ANDREI MARINESCU, înv. c. Humele, j. Argeș. — D-na Z. JUVARA, c. Fedesci, j. Tutova.

* Δ Maî multe gure
De cât prescure.

C. BALLY, c. Cărlomănesci, j. Tutova

Când sunt ómenī mulți și mâncare cam puțină.

* Δ
15684 Nicī de prescurī nu'ī bună.

GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Dobro-
vêț, j. Vas'utu.*

A îmbétrânit de tót.

Numai femeilor iertate de păcate, adică bătrâne, le e permis să facă prescurī pentru biserică.

PREUT

Veđi *Preot.*

PREUTÉSĂ

Veđi *Popă, Preotésă*

PREVT

Veđi *Preot.*

PROFET

Δ
15685 Nimene nu'ī profet în patria sa.

Dr. ELIE CRISTEA, *Prov.*, p. 164,
c. *Topilaș-Română, Ungaria.*

Veđi *Prooroc.*

Acelaș înțeles ca la No. 15686.

PROOROC

Veđi *Saul.*

15686 Prooroc în țera lui cinste n'are nicī dă cum.

IORD. GOLESCU, *Mss*, II, p. 61.

*
Nicī un prooroc nu'ī cinstit în țera sa.

Gr. ALEXANDRESCU, *magistr j.*
Putna.

* *Nimeni nu'î prooroc în satul său.*

GR. POÎENARU, *ing. j. Buzău.*

Nici un prooroc în țera lui.

I. G. VALENTINIANU, p. 10.

* *Nimeni nu e prooroc în țera lui.*

A. PETRESCU, *ing. c. Curtea-de-
Argeș, j. Argeș.*

Vedî *Profet.*

Adică cel învățat, dă streinî să cunósce și să cinstesce,
iar în țera lui să ne-cinstesce (GOLESCU).

*Nu e prorocului fără cinste numai în moșia lui
și în rudă și în casa lui.*

Evang. Corei, MARC, VI, 4.

Prorocul întru a lui moșie cinste n'are.

Evang. British Museum

Nul n'est prophète en son pays.

Prov. Franc.

15687 * [△] *Nici un prooroc nu'î fericit în țera sa.*

C. TEODORESCU, *înv. c. Cursesci,
j. Vaslui.*

Acelaș înțeles ca la No. 15686.

15688 *Nici un prooroc priimit în țera lui.*

IORD. GOLESCU, *Mșș., II, p. 48.*

Adică nici un patriot bun, nici un învățat, nici un
om bun (GOLESCU).

Nece um proroc priimit ăste în moșea lui.

Evang. British Museum.

- 15689 Fă-mă prooroc,
Să te fac cu noroc.

IORD. GOLESCU, II, *Ms.*, p. 73. —
A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 103 — P
ISPIRESCU, *Rev Ist*, III, p. 380

Fă-mă, de poți, prooroc
Ca să te fac cu noroc.

A PANN, II, p. 110.

Fă-mă, de poți, proroc
Ca să te fac cu noroc.

HINȚESCU, p. 154.

1⁰ Nu să scie de unde'î vine omului norocul.

2⁰ Omul nu pôte cunósce viitorul; mai ales când e vorbă de o căsătorie.

3⁰ Arată puterea piste fire (GOLESCU).

- 15690 Fă-mă, Dómne, prooroc, să te fac împărat.

BARONZI, p. 49.

Fă-mă, Dómne, proroc, să te fac împărat.

HINȚESCU, p. 154

1⁰ Nu să scie de unde'î vine omului norocul

2⁰ Arată puterea peste fire.

- 15691 * Fă-mă, Dómne, prooroc, să te fac nășdrăvan.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j.*
Putna.

Acelaș înțeles ca la No. 15690

- 15692 *^Δ Fă-mă prooroc, să te fac bogat.

C NEGRUZZI, I, p. 250 — E I
PATRICIU, *în v. c. Smulți, j. Co-*
vurlutu.

* △

*Fă-mă, Dómnă, prooroc, să te fac bogat.*V. A. FORESCU, c. *Stămșora*,
j. *Sucăva*.

Acelaș înțeles ca la No. 15691.

- 15693 * **Cați-prooroci după Hristos,
Toți rămân mincinoși.**

D-na Z. JUVARA, c. *Fedesci*, j.
Tutova — A. PETRESCU, c. *Cur-*
tea-de-Argeș, j. *Argeș*.

*

*Toți proorocii după Hristos sunt mincinoși.*V. A. FORESCU, c. *Folticeni*, j.
Sucăva.

Să ȋdice, în derîdere, celor cari proorocesc ce trebuie
să se întîmple, fără ca să o nimerescă.

15694 * △

Să dé Dumnezeu să rămân prooroc min-
cinos.E. I. PATRICIU, înv. c. *Smulț*,
j. *Covurluțu*

Măcar de nu s'ar împlini ce spun, ce prevăd eu.

A PROROCI

- 15695 **După ce s'a întîmplat ce-va, atunciă fie-**
ce babă pôte proroci.

DIM. TICHINDEAL, p. 309, *apud*
B. P. HĂȘDEU, *Etym. Magn.*, p.
266S.

Trebuia să o spuî înainte Se ȋdice celor cari se laudă
că au știut că așa se va întempla, așa va eși cutare lucru.

PROTOPOP

15696 * △

Tae lemne ca la protopop (potropop).G. I. TOMESCU, înv. c. *Broscari*,
j. *Mehedinți*

Se dice când se taie lemne cu o secure stricăță

Maî nainte vreme, era obiceiul ca cei cari se căsătoriau, se duceau la protopop spre a le da voie Erau puși acolo să dică câte-va rugăciuni, și, dacă nu sciaū, li se dă o secure fórte stricăță, ca să tae lemne multe Bine înțeles că eră o greutate pentru cei puși la o așa trébă, și ast-fel lucrul a rămas de poveste.

15697 Date-ași protopopului de glóbă!

P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, III,
p. 156.

Vine de la obiceiul arătat la No. 15696.

PSALTIRE

Veđi *Psaltire*.

RAIU

Veđi *Adevăr, Aur, Babă, Bătaie. Dar, Fată, Femeie, Frică, Milostenie, Pomană, Post, Răbdare, Sufler, Țigan.*

Raiul e o grădină frumósă, aședată în cer. Acolo mănâncă și beū cei morți după cum li s'a dat de pomană. A se vedé *Șezătórea*, II, p. 157.

SNÓVĂ

«Ci-că un Jidan îl scăpase în raiu și Sfântu Petru nu'l putea da afara de fel Atunci Sfântu Petru, ce'i veni în gând? Puse la pórtă raiului, afara, pe unul care să bată într'o tobă Jidanul când auđi toba, și cređend că se vinde ce-va la mezat, se duse la Sfântu Petru și ceru voie sa iěsa afară Sfântul îl întrebă, pentru ce? — Aici e ghișeft! răspunse el, eșind repede pe pórtă. Sfântul numai de cât încuie pórtă și scapă raiul de Jidan.

Veđi aceeași snóva în anecdotele lui Speranță

* Δ
15698 Mult e până în raiu, dar până 'n iad e
numai un gard, ș'ala 'i tot spart.

DIM. IVAN c. *Apoldul Mare,*
comit. Sibru, Ungaria.

*Haï, haï, haï !
Pân la raiu.
Că pân la iad
E num' un gard,
Ș-acela'i spart.*

S. FL MARIAN, *Inmorm.*, p 549.

* △
*Haï, haï !
Cât îi pân la raiu.
Dar până la iad
Îi numai un gard,
Și ala îi spart.*

AVR. CORCEA, *paroh, c Coșteiu,
Banat.*

Se întrebuintează ȋlicerea acêsta, când cine-va oftêză.
Ea arată că calea binelui și a dreptăței e grea, obo-
sitore, lungă prin stăruință, pe când calea păcatului e
apropo, ușoră, ne-aflându-se pe ea piedici grele.

15699 * △ *Cu chei de aur și de argint se deschid
porțile raiului.*

GR. POIENARU, *ing j. Putna.*

* △
*Cu chei de aur și de argint deschidî por-
țile raiului.*

T. VARLAM, *inv. Dobrogea.*

Cu cheia de aur se deschide porțile raiului.

D-na E. B. MAWR., p. 8.

Vedî *Aur, Cheie, Sfântu
Petre.*

Acelaș înțeles ca la No. 6862.

*Auro quæque janua panditur.*¹⁾

Prov. Lat

¹⁾ Aurul deschide orî-ce ușă.

La clef d'or ouvre toutes les portes.

Prov. Franc.

L'oro apre tutte le porte, fuor che quella del Paradiso.¹⁾

Prov. Tosc.

Gold geht durch alle Thüren ausser der Himmelsthür.²⁾

Prov. Germ.

A golden Key opens any Gate but that of Heaven³⁾

Prov. Engl.

Guld Nøgle lukker alle Døre op uden Himlens.⁴⁾

Prov. Danez.

15700 * Δ Nicî la rău nu'î bine singur.

GR POIENARU, *ing. j. Putna*

1° Adică fără nevestă sau fără bărbat.

2° Pentru cei cari urêsc singurătatea.

15701 Unde omul se mulțumesc, acolo răul lui ș'îl găsește.

IORD GOLESCU, *Mss*, II, p 151.

Se apropie de ȱicerea de la No. 13876.

15702 * Raiul după viêță rea.

M. ARONOVICI, *tipogr. Iași.*

Raiul este pentru cei cari au fost nenorociți în această lume.

La croix est l'échelle des cieux

Prov. Franc.

1) Aurul deschide ori-ce ușa, în afară de cele (ușile) răului.

2) Aurul trece prin ori-ce ușa, în afară de ușa cerului.

3) O cheie de aur deschide ori-ce ușe în afară de ușa cerului.

4) Cheia de aur deschide toate ușile afară de ușa cerului.

*La strada del paradiso xe streta.*¹⁾

Prov Venet

*Der Weg zum Himmel führt durch Kreuzdorn.*²⁾

Prov. Germ.

* △
15703 A se îndesă ca baba la rău.

GR. ONIȘOR, *prof. c. Dobrovăț,*
j. Vasluțu.

*
A se vîri ca baba în rău.

G. POBORAN, *inst. j. Ott.*

Vești *Babă, Popă,*
Vadană.

Acelaș înțeles ca la No. 2713.

* △
15704 La puntea răului.

S. FL. MARIAN, *Imorm.*, p. 454.
— *Șezăt.*, II, p. 74. — M. LUPESCU.
inv. c. Broscești, j. Suciava. —
D-na Z. JUVARA, *c. Fedesci, j.*
Tutova

Adică nici odată. Se dice mai ales pentru bani împrumutați, arătându-se că nu'i vei mai vedé. Acelaș înțeles ca *la S-tu Așteptă, Joi după Pasci, Joi după apoi, la Pascele calului*, etc.

«Îi vedeă bani tîi la puntea răului».

Românii cred că, după ce mor, sufletul lor, trece prin fel de fel de încercări, înainte de a ajunge la rău. În cele din urmă trebuie să trecă pe o punte, așezată de asupra unui riș, plin de rășină și smolă aprinse, unde cad toți cei cari au lucrat fapte rele. Cei buni au puntea lată, cei răi au o punte îngustă ca o simcea de cuțit.

A se vedé *Șezătorea*, II, p. 158.

¹⁾ Drumul răului e strîmb.

²⁾ Drumul spre rău duce prin cruce de spină

15705 * Δ N'o duci în raïu.

D-na Z JUVARA, c. Fedesci, j.
Tutoa

Îți voiu răsplăti până nu vei muri

Vous ne l'emporterez pas en paradis.

Prov Franc

15706 * Nici în raïu.

P. ISPIRESBU, *Leg*, p. 46

Nicăeri, ori unde vei fugi, te vei ascunde.

«*Nici în raïu* nu scapi de mine »

15707 * Δ S'a (o) dus la raïu.

E I. PATRICIU, *inv c Smulți*,
j. *Covurluiu*.

* Δ S'a (o) dus la raïu cu cerga 'n cap.

D-na Z JUVARA, c. Fedesci, j
Tutoa — E I. PATRICIU, *inv c*
Smulți, j. *Covurluiu* — M. CANIAN,
public. j. Iași

1° A facut un lucru prostesce

2° Se ȋice despre un lucru ce s'a nimicit Adică n'ai
să'i mai dai de urmă. — J. *Covurluiu*.

15708 A'i cere să atingă raïul cu degetul.

GR JIPESCU, *Reur Orăș*, p
124

A'i cere sa facă un lucru peste putința a se face.

«V'ați încredințat dară că mi-ați cerut *s'ating raïu cu degetu*, și
că trebuia să fiți foarte mulțumit c'am facut și atâta » — GR. JIPESCU.

15709 * Δ A trăi ca în sîn de raïu.

A. PANN, III, p. 38; II, p. 69,
152; *Fab*, II, p. 28 — HINȚESCU,
p. 190 — P. ISPIRESCU, *Leg*., p.
182. — G. POBORAN, *inst. j. Olt*.

* △

A trăi ca 'n raïu.

P. ISPIRESCU, *Leg*, p. 106 —
 D-na E. SEVASTOS, *Nuv.*, p. 5 —
 D-na Z. JUVARA, c. *Fedesci*, j. *Tutova*

Adică bine, fericit.

«El ȕise și părinȕilor lui să mērgă cu dīnsul, *să trăească ca în raïu* »
 — P. ISPIRESCU, *Leg*, p. 106.

«Aidem, nevēstă, a-casă, și *sa trăim ca în sîn de raïu*, acum pri-
 cep eū ce odor de femei am dobândit. — P. ISPIRESCU, *Leg*, p. 182.

*

15710 *Ca un raïu.*

P. ISPIRESCU, *Leg*, p. 314 & 359

*

*Ca un picior de raïu.**Asemenea raïului.*

DIM. ȚICHINDEAL, *Fab.*, p. 131

Adică frumōsă, care se asemēnă raïului. Se ȕice pen-
 tru o localitate

«In a treia nōpte Țugulea visă un vis ce'i plăcu. Se făcea ca -l
 era într'o grădină frumōsă-frumōsă *ca un raïu*. — P. ISPIRESCU, *Leg*,
 p. 314.

* △

15711 *Raïu.*

IORD. GOLESCU, *Mss.*, II, p.
 151. — D-na Z. JUVARA, c. *Fede-
 desc*, j. *Tutova*.

* △

Gură de raïu.

V. ALEXANDRI, *Poes. Pop.*, p. 1.

1° Pentru o localitate plăcută, frumōsă.

2° Viēța liniștită (GOLESCU).

RĚPOTINIȚ

In a treia Marȕe dupa Pasci cade sērbătōrea ȕisă Ro-
 potinu saū RepotiniȚ. Acēstă ȕi o sērbătōresc numai fe-
 mele, și cel mult fac țeste în acea ȕi, dacă lucrēza ce va.

Veđi pentru mai multe amănunte, G. DEM. TEODORESCU, *Datine*, p. 122 & 128.

RÓTA

Veđi *Cap. VIII & X, c. Rótă*

- 15713 * Aşa'í róta lumii, uniî se sue, alţiî se co-bórá.

V. A. FORESCU, *c. Folticeni, j. Suciava*.

Veđi *Dumnegeş, Lume*

Acelaş înţeles ca la No. 15109.

- 15714 * A se întórce róta norocului.

V. ALEXANDRI, *Teatr.*, p. 917.

A se întórce róta alt-fel.

A. PANN, I, p. 34.

A se schimbă lucrurile în bine.

«Tu, săracă?... Ehe! da nu 'ţi-am spus încă vestea cea bună? Nu scii cum s'o întors róta norocului?» — V. ALEXANDRI.

Ia lasă nevastă, îi răspunde el,
Póte că să 'ntórce róta în alt-fel
Patru-şeci de şile avem la myloc,
Câte nu se schimbă până la soroc.

- 15715 Nu scii cum se 'ntórce róta;
Ađi la mine, mâine la tine.

A. PANN, II, p. 55. — HIN-
TESCU, p. 163

Sórtă omului e supusă la multe schimbări.

ROUĂ (DOMNUL DE)

- 15716 * △ A fi Domnul de Rouă.

T. BĂLĂŞEL, *preot, c. Ştefă-
nesci, j. Vâlcea*.

1^a Se ȋdice persónelor plap nde, cari nu lucr z  ni-
mic, st nd mai mult prin casă  i la umbră

2^a Se mai ȋdice  i celor ce se super  din lucru de nimic.

LEGEND 

 A fost odată, aici în ȋer  la noi, un Domn, c rnia lumea  ȋ ȋice  *Domnul de Rouă*. De ce-l ȋice  lumea Domnul de Roua? De ce că el se de  t t  ȋiulca închis în casa cu ferestrele astupate, ca sa nu-l ocheze S rele cumva. că a a er  de pl p nd, că dacă l'ar fi ocheat ce  i-ce S rele, pe loc s'ar fi topit ca roua c nd răsare S rele. l'en-tru aia  i pusesese lumea numele *Domnul de Rouă*.

Acest Domn de Rouă ave  o dr gu  tocmai la R mnicu-Vâlcea. Cum sc p t  S rele, porunceă de  i pune  caii la caru a,  i sbugheo! se opre  tocmai la R mnice la dr gu a lui! El se de  la ea până  ncepe  să c nte coco  i, atunci o porne   ndarat,  i o potrive  a a, ca să ajungă la palaturile lui.  n făcutu ȋilei

A i a a, mâine a a, poim ine a a  i tot mere  du-te la dr gu , până i-se  fund  odată. Căci, ve i d'ta, tivga nu merge de multe ori la apă  i odată-odată i-se rupe g tu! Tot urdin nd el la a dr gu , i-se g gi  i ei d'at ta zor cu dragostea. Dar ei ca ei, dar R mnice-ni-lor li-se urise în t te nop ile cu Vodă aci. Nu puteau, săracii, să mai facă vr'un chef păci pe-colea, de frică sa nu sim  Voda

— Ei! ce e de făcut? cum sa scap m noi de beleana asta? Cum să-i punem noi pedic , cum să facem ȋoporul lui Vodă?

— Ei, cum! r spundc unul mai bătrâior, e lesne, numai să m'as-cult  i voi pe mine.

— Te ascultăm, cum să nu te ascultăm! răspunseră mai mul i  n i.

— Păi uite eu ce a  ȋice: Hai să pitulam to i coco  i la n pte,  i să vorbim  i cu dr gu a lui să'l pitule, a a ca să nu mai c nte,  i dacă or c nt  să nu- i mai audă Vodă,  i a a să l apuce somnu, să dorm , până o veni ȋiua peste el

A a  i făcură. Num i rămasă în tot R mnicu nici un coco , to i  i pitular , care prin beciuri, care prin vase  fundate  i care pe unde putură. a a că, în n ptea aia, coco , în R mnice. c nt nd nu se audă.

Domnul de Rouă veni n ptea la dr gu a lui după cum  i er  obi-ceul. Peste n ptea aia coco  i nu se aud r   i Domnul de Rouă se dete somnului până se facă sprincen  de ȋiua. C nd se de tepta,  i ve   că ȋiua er  gata, îl b tu Dumne eu! Repede dete ordin  i  i puseră căii la c ru  .  i fugi,  i fugi! o togei de fuga mai mult în sbor cu caii, socotind că doar-doar o ajunge la palaturile lui p n  a răsări s rele.

Mai er  ni el până să ajungă la Caracal, ca ci-că acolo ave  pa-laturile,  i  i Sfântu S re. El se pitula subt uu pod în dreptul satu-lui Potopin, dar nu sc p , căci S rele îl ochi prin crepăturile podu lui  i acolo îl topi ca pe rouă.  i d'atunci a rămas  i numele satului Potopin

Despre acest *Domn de Rouă* se spune că era un om aspru, căci el pune  pe  meni la lucrări grele la  osele, la cet  i, la palaturi. El pune  să facă parte de  o a  i p ntru copii din p ntecele mai-cilor lor. a a er  de r u

Urmele de  osele care se ved pe Olt în sus, de el sunt făcute  i multă lume a mai canonit el p ua a le face. — MATEI PAPA, *Com  tefanes    Vâlcea*

Ve i *Bolintineanu*, *Legende*.

RUGĂ

Veđi *Smerit*.

A RUGĂ

Veđi *a Munci*

A SE RUGĂ

Veđi *a Lucrà, a Munci,
a se Rugà, Sfânt.*

- 15717 * Δ Să te fi rugat de o vacă stărpă, de atunci, și tot îți da o lăcă de lapte.

E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulți;
j. Covurluiu*

- * Δ Să te fi rugat de o vacă stărpă, și tot nu'ți eră de gēba.

G. P. SALVIŢ. *inv. c. Smulți,
j. Covurluiu.*

Când ruga 'ți-a fost zadarnică

RUGĂCIUNE

- 15718 Rugăciune rău făcută
Nici odată nu ajută.

A. PANN, *Nastr. Hoge*, p. 20

- * Δ Rugăciunea rău făcută
Dómne, puțin mai ajută !

ION MICULA, *preot, c. Poiana-
Némfulu, comit. Bihor, Ungaria.*

- * $\angle$ Rugăciunea rău făcută
Nici odată nu ajută;
Ci cuvinte mai puțin,
Și dīse cum se cuvine.

A. PANN, II, p. 38. — HIN-
TESCU, p. 163 — V. SALA, *dasc.
c. Vașcoi-Băresci, comit. Bihor,
Ungaria.*

Dumneșeu cunosce gândurile omului, și nu 'l putem înșelă. El se uită la fapte mai mult de cât la vorbe.

15719   **Rugăciunea omului bêt Dumneșeu nu o primesce (nu o primesce Dumneșeu).**

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 23; I,
p. 79. — HINȚESCU, p. 163.

* △

Rugăciunea beivului nu mult ajunge.

V. SALA, *dasc. c. Vașcoi-Ba-*
resc, comit. Bihor, Ungaria.

Nu e destul ca omul să se roge lui Dumneșeu, dar
și trebuie să o facă cum se cuvine

Bram de sâoumo moûnto pa âou ciel. ¹⁾

Prov. Languedoc

Ragghio d'asino non arriva al cielo. ²⁾

Prov. Ital.

Oracion de perro non va al cielo. ³⁾

Prov. Span.

Katzengebete geht nicht in den Himmel. ⁴⁾

Prov. Germ

Kattebønner naac ikke til Himlen. ⁵⁾

Prov. Danes.

□
15720   **Care nu scie rugăciunea mērgă pe mare.**

G. MUNTEANU. — HINȚESCU, p.
163.

¹⁾ Rașetel de măgar nu se urcă la cer.

²⁾ Rașetel de măgar nu ajunge în cer.

³⁾ Rugăciune de câne nu merge în cer

⁴⁾ Rugăciune de pisică nu merge în cer

⁵⁾ Idem.

Căci pe mare omul vede cât de mic este dinsul,
și cât de mare e puterea Domnului.

*Qui nescit orare, pergat ad mare.*¹⁾

Prov. Lat.

*Qui veut apprendre à prier, aille souvent sur
la mer.*

Prov. Franc.

*Chi non sa orare vadi in mare.*²⁾

Prov Ital.

*Se queres aprender a orar, entra no mar.*³⁾

Prov. Portug.

*Wer nicht beten kann, werd' ein Schiffsmann.*⁴⁾

Prov. Germ.

*He that would learn to pray, let him go to sea.*⁵⁾

Prov. Engl.

RUSALIÎ

Rusaliile sunt trei fete mari. Ele sunt de pe vremea lui Alexandru Impărat. Fiind ele acolo în curte, și Alexandru având într-o sticlă apă vie, din care a dat calului să bea, ca să nu mai moră nici odată, a băut și ele din acea apă, și ast-fel nu mai mor nici azi. Sunt gârbovite de bătrâne, dar tot fete mari. Ele cântă și jocă pe la răspântii de drumuri, mai cu sémă la anumite zile din an, când ómenii se feresce de a munci, ca să nu 'i ăa Rusaliile, să le strimbe gura, ori vre o mână saă alt ce-va.

Acum ele nu se mai arată, că e lumea rea

¹⁾ Cine nu scie să se róge, mérgă pe mare.

²⁾ Idem.

³⁾ Dacă vreî să înveî a te rugă, mergi pe mare.

⁴⁾ Cine nu scie să se róge, să se facă un marinar.

⁵⁾ Cine vreî să învețe sa se róge, lasă 'l să mérgă pe mare.

Dar, înainte vreme, erau vădute de omenii.

Spre a fi ferit cine-va de Rusaliu, în anumite zile pune pe la briu pelin, și îl pòrtă totă ziua. Se pune de asemenea pelin și în așternut. — *J. Covurluiu.*

După V. Alexandri, Rusaliile sunt trei fete de îperat carele au ciudă asupra ómenilor, fiind că nu au fost băgate în sémă, de dinșii, în cursul vieții lor. Ele nasc furtuui ce descoper casele Românilor, vîrtejuri ce rēdic pânzele nevestelor, în vremea ghiltului, și le anină pe copaci. Se crede că Rusaliile fură și copiii, de lângă mamele lor, și îi duc peste ape și peste codri. De acolo vine vorba: *l'au umflat Rusaliile*. Româncele păzesc cu sfințenie ziua de Rusaliu, și în vreme de nouă săptămâni ele nu culeg nici o buruénă de léc, creșdēnd că în acel timp, buruenile sunt pișcate de Rusaliu, și nu au putere de lécuit. Cum vine însă ziua Sînzienilor, tóte Româncele alerg pe câmp, la culesul de buruene, creșdēnd că în acea zi tóte au darul vindecărei. Spre a se apără de mânia Rusaliilor este obicei, în ajunul zilei lor, a pune pelin sub căpētăiul patului, și a purtă a doa zi pelinul la briu.

După alții Rusaliile sunt în număr de șapte; ele mănăză iérba și otrăvesc pășunile.

A se vedé, pentru mai multe amănunte, L. ȘĂINEANU, *Ielele*, p. 38—41 și *Semasiologia*, VI, p. 254.

* 15721 A 'l apucă Rusaliele (Rusaliile).

LAURIAN & MAXIM, II, p. 1000.
— M. CANTAN, *public. j. Iași.*

A 'l luà (a 'i veni) Rusaliele.

LAURIAN & MAXIM, II, p. 1000.

* Δ A fi luat de Rusaliu.

T. BĂLĂȘEL, *inv. c. Stefănesci,*
j. Vâlcea.

A 'l furà Rusaliile.

V. ALEXANDRI, p. 39.

A 'l fi umflat Rusaliile.

V. ALEXANDRI, *Teatr.*, p. 491
& 690, *Poes. Pop.*, p. 194. — L.
ȘĂINEANU, *Ielele*, p. 38,

1° A se umplé de mânia, de supărare.

2° A 'i veni tónele, a innebuni.

Aoleo' ce bățăiosă!
Amblă tot năbădăiosă,
Nici cu asta nu fac casă.
Nici cu dînsa
Nu fac strînsa.
Când îmi amblă 'n bătătură,
Chiar *Rusalii par' c'o fură*
Și când dă câte o gură
Vaca fuge
Boul muge.

Poes Pop.

«De o bucată de vreme încoci, Româniî noștri s'au amețit de cap,
par'că *î-o umflat Rusaliile.*» — ALEXANDRI, *Teatr*, p. 690.

15722 Par' că l'o smuls Rusaliile.

V. ALEXANDRI, *Teatru*, p. 4

Adică pocit la cap, cu pîrul vulvoiu, saū chîar tuns
pîna la pîele saū tuns rîu.

15723 A cîntă ca popa la Rusaliî.

I. SLAVICI, *Conv. Lîter*, 1875 76.

Adică fôrte frumos.

SALOMON

Veđi *Solomon*.

15724 [△] A avé mintea lui Salomon.

Șezăt., I, p 222. *Poes. Pop.*

Veđi *Solomon*.

Adică a fi fôrte înțelept și învățat.

SÂMBĂȚĂ

Veđi *Cap. I, c. Sâmbăta.*

* △
15725 A purtă cui-va Sâmbetele.

LAURIAN & MAXIM, II, p. 1024 & 1156. — DR. ELIE CRISTEA, *Prov.*, p. 11, c. *Sibiū, Transilvania* — P. ÎSPIRESCU, *Leg.*, p. 22, 123 & 272. — S. FL. MARIAN, *Tradiț. Pop.*, p. 283. — E. I. PATRICIU & G. P. SALVIŢ, *inv. c. Smulț, j. Covurluțu*. — G. ONIȘOR, *prof. c. Dobrovăț, j. Vasluțu* — M. CANIAN, *public. j. Iași*. — G. POBORAN, *inst. j. Olt*.

* △
A ține Sâmbetele cui-va.

DR. ELIE CRISTEA, *Prov.*, p. 111, c. *Tophța-Rom., Ungaria*. — GR. CRĂCIUNĂȘ, *Transilvania*. — C. TEOFĂNESCU, *inv. c. Bicăz, j. Némțu*.

* △
A 'i duce Sâmbetele.

G. P. SALVIŢ, *inv. c. Smulț, j. Covurluțu*

* △
A 'i păzi Sâmbetele.

G. P. SALVIŢ, *inv. c. Smulț, j. Covurluțu*. — G. POBORAN, *inst. j. Olt*.

A 'i păstră Sâmbetele.

A. PANN, III, p. 115.

Veđi *Cap. XII, c. Sep-tămână.*

1° A purtă parastasele de săptămână, pentru un mort, parastase cari obicinuiesc a se face Sâmbăta, ducându-se la biserică prescuri și o sticlă cu vin. Acesta se numesce *purtarea Sâmbetelor*.

În vechime, dacă un om omorâ pe altul, eră silit *sa 'i pörte Sâmbetele*, să facă pomană, în fie care Sâmbătă, pentru odihna sufletului celui omorît

«In general, mai în toate Sâmbetele într'un an, merg (Moldovenii la morminturi și plâng pe morții lor.» — DIM CANTEMIR., *Descr. Mold.*, p. 149

2° A urî pre cine-va, a 'l pizmui

«Fata de îperat nu se putu împrietenî cu toți ceilalți fiî de îperati, fiind că cei mai mulți erau năzuroși, tembeli și deșuchiați. Iară ei prinsesera pizmă pe dînsa pentru acesta, și pentru ca veduse că îperatul o luă în nume de bine, îi purtau Sâmbetele. — P. ISPIRESCU, *Leg.*, p. 22

3° A 'l pândi să 'i facă rău

4° A urî de mórte, a 'l scrie la carte pentru ne-uitare, a căută să 'i facă de petrecanie

«Al treilea smeu, vedînd cum merge treba, perî din naintea lui ca o nalucă, și se duse de se ascunse în prîvniță. Vădu el că nu pôte da pept cu un asemenea vitez, și se hotărî a i purta Sâmbetele.» — P. ISPIRESCU, *Leg.*, p. 123.

* △
15726 A'î pasce Sâmbetele.

D-na Z. JUVARA c. *Fedesci*, j. *Tutova*. — E. I. PATRICIU. *inv.* c. *Smulți*, j. *Covurluiu*. — G. POBORAN, *inst.* j. *Olt*

A'î dorî mórtea.

* △
15727 A'î lipsi o Sâmbătă.

V. ALEXANDRI, *Teatr.*, p. 1717. — G. POBORAN, *inst.*, j. *Olt*. — BARONZI, p. 42

A'î lipsi Sâmbetele.

V. ALEXANDRI, *Teatr.*, p. 498

* △
A nu fi în toate Sâmbetele.

E. I. PATRICIU & G. P. SALVÎU, *inv.*, c. *Smulți*, j. *Covurluiu*. — C. TEOFĂNESCU, *inv.*, c. *Bicaz*, j. *Némțu*. — D. EPUREANU, *inv.*, c. *Damian*, j. *Dolj*.

* △

A nu avè tôte Sâmbetele.

*Semin. Buc , Cl. VIII, prin P.
GÂRBOVICEANU, prof.*

Veđi *Dôgă*.1° Nu e săvîrșit, nu e deplin, nu'î în tôte mințile.2° Vorbesce fără să cugete

Dicerea se trage din obiceiul aretat la No. 15725.

* ∟

15728 I'a sărit o Sâmbătă.

*V. A. FORESCU, c. Malini, j.
Suctava*

S'a cam prostit

*

15729 Ii lipsesce Sâmbăta de lângă Pasci.

*G. I. TOMESCU, inv., c. Bros-
carî, j. Mehedinți.*

Celui prost din fire

Se aude numaî pe la orașe, în j. Mehedinți.

15730 A se duce cu apa Sâmbetei.

*S. FL. MARIAN, Inmorm, p.
459 — D-na S. NÂDEJDE, Nuv.,
p. 173*

* △

A se duce pe apa Sâmbetei.

*I. CREANGĂ, Pov., p. 323. —
E. I. PATRICIU, inv., c. Smulți, j.
Covurluiu — I. ARBORE, ing, j.
Buzău*

1° A dispăre, a se pierde

«La urma urmei se cumințesce, și nevêsta și copuî tot îi sunt
scumpi, iar nebunurile *se duc cu apa Sâmbetei*» — S. NÂDEJDE, p. 173.

2° A muri.

«Cu tâtă rugămîntea Morții, unifă racla în spate și se duce, de 'î
da drumul pe o apa mare, curgetóre, qicënd.

«— Na' că ț-am făcut coneu! De acum *du-te pe apa Sâmbetei*
Și sa ieși din raclă când te a scôte bunica din grôpă. — I. CREANGĂ,
Pov., p. 323.

Credințele, despre apa Sâmbetei, se schimbă după locuri.

Unii cred că apa Sâmbetei curge în iad, pe când apa Duminicii curge în raiu.

Alții dic că apa Sâmbetei se află în țără jidovescă, care țără e foarte depărtată.

Alții cred că apa Sâmbetei ar fi fost odată o apă turbată, așa că, care cum bea din ea, murea.

În fine, găsim în Albina, I, p. 675, următoarea legendă :

LEGENDĂ

Pe dinaintea locașului Sâmbetei trece un riu, și riul acela e apa Sâmbetei. Iar pe lângă riu trăiesc Rugmanii cari sunt oameni ca noi Români, dar mici de făptură și puținte la munte. Și sunt și ei creștini dar n'au învățatură creștinască de la Hristos, ca noi, ci de la fiul oil, cum avem noi de la fiul Mariei.

Și cred și ei în Hristos și țin Pascele și Crăciunul, dar precum sunt așa despărțiți de lume. nu știu nici când e Crăciunul nici când sunt Pascele. Și numai noi, cei de-aiici le dăm de veste, când au să ție Rugmanii sărbătorii. Că la Crăciun asvirlim coji de nuci pe râuri, ca să le ducă râurile până în apa Sâmbetei, și să știu Rugmanii că la noi e Crăciunul și să'l ție și ei. Și tot așa știu ei că la noi sunt Pascele, după cojile de ouă roșii, pe cari le asvirlim noi în râuri ca să meargă la ei.

Și ci-că apa asta a Sâmbetei ocolesce de trei ori pământul, ca un gârpe făcut de trei ori colac. Iar în urmă se bagă în pământ și merge până în iad și duce acolo sufletele păcătoșilor. Așa e scris, că sufletele păcătoșilor să s'adune pe fața apelor, iar apele să le ducă spre apa Sâmbetei. Și de aceea e bine să faci cruce și să suflă peste apa din râuri, când te scalzi, și să suflă peste apa din doniță și să verși puțin din ea, până nu bei, ca să fugă și să se scurgă sufletele păcătoșilor, cari s'au adunat pe fața apelor.

* △
15731 A înșiră de pe apa Sâmbetei.

G. P. SALVIU, *inv.*, c. *Smulți*,
j. *Covurluiu*.

* △
A vorbi de pe apa Sâmbetei.

D-na Z. JUVARA, c. *Fedesci*, j.
Tutova.

* △
A spune de pe apa Sâmbetei.

E. I. PATRICIU, *inv.*, c. *Smulți*,
j. *Covurluiu*.

1° Povești nesfârșite și cuvinte fără însemnătate.

2° A spune vorbe ne-chibzuite.

SÂNT

Vezi *Sfânt*.

15732 * Δ Umblă șapte sânturi (sânturi) și-o po-mană.

AVR CORCEA, paroh, c. Coșteiu, Banat.

Umblă mult de ici-colo, unde se capete ce-va.

Sântul său *sântul* din Banat este praznicul nostru, dat, în cinstea unui sfânt, care e patronul casei.

SAMODIVA

15733 * Δ A'l luă Samodiva.

G. POBORAN, *inst*, j. Olt.

* Δ *Luata-ar Samodiva.*

P. DANILESCU, c. Craiova, j. Dolj. — ST ST. TUȚESCU, *inv.*, c. Catanele, j. Dolj.

Adică mórtea. Se dice mai ales pentru copii, și sub formă de blestem (variante a doua).

Samodiva are numai dinții albi, încolo totă pielea îi e neagră.

SAMSON

15734 Δ A avé puterea lui Samson.

Șezăt., I, p. 222, *Poes. Pop.*

* *A fi tare ca Samson.*

Pentru omul foarte puternic.

SĂRINDAR

15735 * $\triangle$ Își face sărindare.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coștenu, Banat*

Adică își face păcate, își face rău.

SARSAILĂ

15736 Sarsailă.

I. ȘĂINEANU, *Dicț.*, p. 715.

1° Unul din nenumăratele nume ale dracului.

2° Om ciudat.

SATANA

Vezi *Femeie, a Fugi, Stana.*

15737 * Fuge de dracu și dă peste Satana.

GR ALEXANDRESCU, *magistr., j. Putna.*

Vezi *a Fugi, Stana.*

Acelaș înțeles ca la No. 14083.

15738 * Lăpădă pe dracu și ieă pe Satana.

GR ALEXANDRESCU, *magistr., j. Putna*

Acelaș înțeles ca la No. 15737.

15739 A umblă cu Satana 'n sîn.

V ALEXANDRI, *Teatr.*, p. 930.

Om cu gânduri viclene.

15740 * Boldul Satanei.

GR ALEXANDRESCU, *magistr., j. Putna.*

Om rău, viclen.

**15741 Da 'l ași lui Satana (Satană)
Plocon de pomană.**

A. PANN, II, p. 103. — HIN-
ȚESCU, p. 169.

A'l dà dracului, a gonì pre cine-va de a cărui isprăvi
te ai săturat

***
15742 A se lepădă ca de Satana de . . .**

P. ISPIRESCU, *Leg.*, p. 378.

A se lepădă de cine-va său de ce-va, ca de ce-va rău,
primejdios, rușinos, etc.

«Toți boierii începură ași scutură hainele și a se lepăda ca de
Satana de o ast-fel de năpaste, dicând

«— Departe de noi o ast-fel de bănuielă ' Noi nu scim la sufletul
nostru nici o faptă neomenosă să fi săvârșit, nici cu scunță, nici cu
ne-scunță.» — P. ISPIRESCU

SAUL

15743 Saul cu miile și David cu sutele de mi.

IOBD. GOLESCU, *Mss*, II, p. 63.

Să ție pentru cei mai vrednici și mai voïnici (GO-
LESCU).

15744 Și Saul proorc, și scaïetele legumă!

IOBD. GOLESCU, *Mss*, II, p. 98.

Să ție când se amestecă și cei mici pîntre cei mari,
socotindu-se și ei de ómeni mari (GOLESCU).

Nam e Saul inter prophetas.

Prov Ev Med.

SAVA

Veđi Varvara.

SBURĂTOR

«Dăcă ar fi un tînăr frumos în forma de nălucă, care merge noptea la fete feciore, și mai ales la neveste tinere, și face cu dinsele, totă noptea, lucruri ne-cuvincioase, fără ca să-l pôtă vedé cine-va, nici măcar cei ce pândesc după el. Dar noi ain audît că unil bărbatî, mai cu inimă și ne-fricoși, au prins pe unil din sburători de acestîa, și vîdînd că ei sunt cu corp, ca alte corpuri, i-au pedepsit precum au meritat.» — DIM. CANTEMIR, *Descr. Mold.*, p. 156.

SCALOÎAN

15745   Scaloîan.

L. ȘĂINEANU, *Dicț.*, p. 719

1° Păpușă de lut, pusă într'un coșciug și dată pe gârlă pentru a se depărtă dracul. Obiceiu din Dobrogea.

2° Femei cu apucătură de bărbat

3° Om sprinten.

SCALOÎU

15746   * [△] Scaloîu.

D-na Z. JUVARA, c. *Fedesci*, j
Tutova

Unul din nenumăratele nume ale dracului

SCARAOȚCHI

15747   L'a înțercat Scaraoțchi.

V. ALEXANDRI, *Teatr.*, p. 242.

Veđi *Drac*.

Adică e șiret, viclén.

15748   * A avé pe Scaraoțchi (într'însul).

D-na Z. JUVARA, c. *Fedesci*, j
Tutova. — FR. DAME, IV, p. 29.

Acelaș înțeles ca la No. 15747.

SCRIPTORŌICĂ

Veđi *Scriptorŏică*.

SCRIPTURĂ

15749   Scriptura și Sfânta Lege
D'andósele n'ó înțelege.

A. PANN, I, p. 74

*Scriptura și Sânta Lege
D'andósele nu le'nțelege.*

HINȚESCU, p. 172.

Trebue să urmăăm spiritul iar nu litera Legei.

POVESTEA VORBII

Mulți, dacă aud cuvinte din scriptură ș'alte cărți,
După nerôda lor minte le strîmbez în alte părți.
Popa satului odată, la biserică 'nvățând,
Și țiganul, cum e dată, cu toți atunci ascultând,
Dacă sfinși cele scrise din învățătura sa,
Ca un duhovnic, mai ăise și de ceia ce'i pasă.
Adică: să îngrijescă mic și mare, bun și prost,
Ca să se ispovedescă, (fiind atunci în post).
După vorbele acestea le mai ăise la sfinșit

«Și să scriți ca ertat este păcatul mărturisit.»

Însă pentru tot păcatu'i dece pomeni le va dă,
Miluind săraci din satu'i, or de prin alt unde-va.

Așa dar țiganul care în biserică era,
Și acéstă predicare de la preot audeă,
Gândind, ăise întiu sine: «Astă nu e lucru greu,
Dacă este așa, bine! Împac eu pe Dumneșeu.
Și ast-iel mergend el, face și milostenii și réu,
'ă popii așa îi place, gândind în cugetul său.
Apoi făcend el aceste, în minte iar 'ă venit
Că păcat ertat este dacă e marturisit.

Așa la preot se duce să'și spue al său pecat,
Și 'n mâna ce-va îi duce din cele ce a furat,
Dicendu'i: «Eă, păinte, după cum ai cuvîntat,
Am făcut bun și rele, și cređ că voi fi ertat.
Dar ce ai făcut? îi ăise preotul, la el privind
Răspunse el: d'ale scrise pentru'n ca mine mișel
'ă d'o face ce-va rele, după cum am făcut eu,
Ș'o da pomeni pentru ele îl iertă și Dumneșeu.
Dar ce lucru faciți, drace? duhovnicul 'ă 'ntrebat
Să veđ lui Dumneșeu place cele ce tu ai lucrat?

Apoi să vezi, Părințele, îi răspunse el tușind,
 Odată 'n zilele mele, la biserică viind,
 Brodu, căud citeai p'o parte, of! Domne! cum îmi plăcea!
 Că eu cum stam de departe, am auzit când diceai.
 Tot păcatul ertat este dacă e mărturisit,
 După cum diceși aceste, stând puțin iar ai grăit
 Dar însă să împărțesca dece pentru un păcat,
 Să de ca să'l resplătesca și așa va fi ertat
 Eu biet, pân la acea vreme, iuram și nu pre furam,
 Că mă temeam de blesteme, să fac pomeni nu sciam,
 Iar de atunci pân' acuma, drept am furat ș'am hoțit
 Și ascultă să'ți spun numa ce pomeni am împărțit:
 Acı 'n sat, într'o grădină, vedând un pom pîrguit
 Șburăm după o albună, și sus pe el m'am suit.
 Mâncăm cât mâncăm de fîme, și apoi m'am apucat,
 N'am lăsat pe dînsul pîme, tot cu traista le-am cărat.
 Și ca vr'o dece din ele la unul al împărții
 Însuși cu mâinile mele, cu care le și hoții,
 Ca să'mi mîntnesc păcatul, duple cum am auzit,
 Ș'apoi mergînd facui altul și iarăși am împărțit

* * *

Popa facîndu'și răbdare, după cum și trebuia,
 Îi dîse blînd. Spune-mi care? El însă cam șovăia.
 Vedînd însă că nu'l lasă și se spue îl sileă,
 Răspunc. Apoi îmi pasă, să nu dau de vr'o belea.
 Popa dîse Nu te teme, eu nu sunt judecător,
 Ci Dumneșu, după vreme, îți va fi resplatitor.
 De acela spune toate, de vei de păcat să scapi.
 Ca să ved eu de să pîte în iad în muncă să nu'ncapi.
 Apoi dîse părințele, găsi un boi rătăcit,
 Și vedîndu'l bun la piele l'am tăiat și l'am belit
 Carnea o făcu parale, la alt sat dacă trecui
 Ca stapîn pe ale sale pielea opinci o făcu,
 Și dece perechi din ele am luat, am numărat,
 Mai slabe, mai subțirele și de pomană le am dat,
 Proclate, popa îi dîse, of! vai de sufletul teu!
 Că 'nvețaturile scrise le-ai tîlmăcit așa rău
 Ce ai socotit țigane, pe Dumneșu s'amagesci?
 Amar de tine sîrmane! Iadul o să moștenesci.
 Pentru una să dai dece ai neltit meștesug!
 Dar sa ști că nu să trece la Dumneșu viclesug.
 De vrei sa fui cui-va bunul trebuia să înțelegi
 Să dai dece pentru unul, nu opinci ci boi întregi.
 Asta mîeră învețătura în biserică atunci,
 Asta mi le a rostit gura ca să ve feresc de muncă,
 N'am dîs să fură, să faci rele și pomeni să împărțesci,
 Ci sa te feresci de ele, să nu le obicinuesci
 Cu ast-fel de datorie sa nu te însărcinezi,
 Ca lesne nu o să'ți fie pecatul să'ți ușurezi

* * *

O vai de mine, săracul! dîce el, dîndu'și în cap,
 Cât de reu mî-a șoptit dracul în mîna lui ca să'ncap!

Eū când le făceam aceste gândeam că mă foloseă,
 Dar acum văd, fără veste, eșind alt-fel la văpsea.
 Sunt rătăcit, părințele, învață-mă ce să fac,
 Că pentru faptele rele n'am ce să dau, sunt sărac,
 Dă'mi un canon cum îți place, și eu să mă pocăiesc,
 Că doar îl voiu puté face, de iad să me mântuesc.
 Fătul meu, preotul ȝice, canonul l'ai auđit,
 Pe când citeam cele scrise și tu alt-fel le ai sucit.
 Dar canónele mai grele alți ȝi le vor dá, nu eū,
 Că orĩ-cine face rele îi da în cap Dumneđeū
 Stăpânirea temniȝi are, cum și ocne pentru hoȝi,
 Ȧe lângă bătaia mare ce-o dá drept canon la toȝi

A PANN, I, p 74

A FI SCRIS

Dumneđeū are o carte mare, în care e scris tot ce
 are să pățescă omul, în vieȝă. Ce are să se întimple,
 hotăresc ursitórele, la nascerea copilului.

Acéstă credinȝă e vechie ca lumea și o întâlnim la Ro-
 manĩ (cărȝile Sibileĩ), la Elinĩ și în tot Orientul (fatalismul).

PROMETEU

Nu ! acesta nu e viitorul hotărĩt de Parcele inevitabile, voiū traĩ
 încovoiat sub rele, sub munci nenumărate Numai dupa cazna voiū
 eșĩ din fiare. Arta are puȝină putere pe lângă necesitate.

CHORUL

Dar acéstă necesitate, cine stabilește cursul ei ?

PROMETEŬ

Sunt cele trei Parce, sunt Furile a căror memorie nu póte da greș.

CHORUL

Ce ! Jupiter e mai slab de cât ele ?

PROMETEU

Da. Chiar dĩnsul nu ar putea sa fuga de destinul lui.

ESCHIL, *PrometeŬ în fiare*

* △
 15750 Nu'ĩ după cum îi ȝisa,
 Ci după cum îi scrisa.

AVR. CORCEA, paroh, c. Coștenu,
 Banat.

Sórta e hotărîtóre în păteniile ómenilor.

15751 Ce e scrisa omului trebuie să pătiméscă.

A. PANN, *Ediț.* 1899, p. 103 ;
II, p. 114.

Ce e scris omului trebuie să pătiméscă.

P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, II, p.
146 — HINȚESCU, p. 172.

△ *Ce e scris omului trebuie să pățéscă.*

Dr. ELIE CRISTEA, *Prov.*, p. 39,
c. Agnita, Ungaria

Ce 'ți-e scris aia ai să pați.

GR. JIPESCU, *Opinc*, p. 151.

* *Di țe ți este scrisă a omului nu ascapă.¹⁾*

D. A. MILESCU, *stud. c. Gopezi,*
Macedonia.

Acelaș înțeles ca la No. 15750.

«Foloștină dă cu părerea că bibăretu nu pôte nimic înaintea sfântului. Vere, strigă el, *ce ț-o hi scris* de la ursitóre, *aia ai să pați* » —
GR. JIPESCU.

* **15752** Ce'î este scris omului, în frunte îi este pus.

P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, II, p.
147

△ *Ce 'ți-e scris, în frunte 'ți e pus.*

Dr. ELIE CRISTEA, *Prov.*, p. 43,
c. Borgo-Prund, Ungaria.

Acelaș înțeles ca la No. 15751

---

¹⁾ De ce îi e scris omul nu scapă

SNOVĂ

Un părinte a aflat de la ursitoare că copilul seî, la vîrsta de opt-spre-dece ani va sări în puț. Părintele, îngrijat de această, la vîrsta hotărîtă a aședat pe puț uși de fer, ca să nu'l pôtă nimeni deschide. De două ori copilul a căutat să se arunce în fântână, dar fără succes. A treia oră s'a aședat pe ușile de fer ale puțului și acolo a murit.

15753 Cui a fost scris să móră, a murit.

V. ALEXANDRI, *Prosa*, p. 518
— P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, II, p. 159.

* △

De (ceea) ce e scris are să móră omul.

V. A. FORESCU, *j. Suciava*.

Să nu ne temem de mórte, când ne aruncăm în întreprinderi îndrăsnețe.

15754 * Cum o fi scris.

N. GANE, *Conv. Liter.*, XI, p. 371. — P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, II, p. 161

Cum o fi scris de la Dumnezeu sfântul.

I. CREANGĂ, *Amint.*, p. 125.

Resemnare la loviturile sórtei.

«Instrăinarea voastră este hotărîtă, cine scie pentru câtă vreme
«Cum ni-ar fi scris de la Dumnezeu sfântul » — I. CREANGĂ

15755 * △ Așa 'i-a fost scris.

B. P. HASDEŪ, *Etyim. Magn.*, p. 1979. — AVE. CORCEA, *paroh*, c. *Coșteiu*, *Banat.* — GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Dobrovăț, j. Vaslui*.

'I-a fost scris.

I. CREANGA, *Conv. Liter.*, X, p. 109

△ *Aşa 'i-a fost scris în frunte.*

DR. ELIE CRISTEA, *Prov*, p. 13,
c. *Cetea, Ungaria.*

* *Aşa 'mi-a fost scris de la Dumnezeu.*

GR. ALEXANDRESCU, *magistr j.*
Putna.

* *Aşa 'i-a fost scris în slovele ursitoare.*

S FL MARIAN, *Nasc*, p. 62

* *Aşa 'i a fost să fie.*

D-na Z JUVARA, c. *Fedesci, j.*
Tutova

Vezi *Data, Sôrte, Ursat,*
Ursut, Ursitoare, Zodile.

Când se întâmplă cui-va un ne-ajuns, o ne-plăcere, o nenorocire.

«Capul meu se vede că până mâine dimineță *i-a fost scris* să mai sté unde stă.» — I. CREANGĂ.

ÎN SEC

*
15756 A călcă în sec

LAURIAN & MAXIM, I, p. 317.
— FR DAMÉ, I, p. 180; IV, p. 47.

A nu isbuti într'o afacere

*
15757 În sec.

P ISPIRESCU, *Leg*, p. 96 & 319.
— D-na Z. JUVARA, c. *Fedesci, j.*
Tutova

Fără succes, fără a isbuti.

Se sculă cum putu, și vră să sara peste zid Sării însă *în sec* Dacă veđu că'i e peste puțința a sări d'asupra zidului » — P. ISPIRESCU, *Leg*, p. 319.

15758 * A 'i eși cu sec.

Veđi *In plin*

1° A începe o trebă rău, într'un ceas rău

2° A nu isbuti.

SEPTĂMÂNĂ

Veđi *Cap. I, c. Septămână.*

15759 A purtă cui-va septemănila.

LAURIAN & MAXIM, II, p. 1156.

Veđi *Cap. XII, Sâmbătă*

Acelaș înțeles ca la No. 15725.

SERBĂTÓRE

Veđi *Babă, Fest, Lucru, Vîrfă.*

15760 * Δ Dacă des sêrbătorî faci
Nu o să aîbî ce să 'mbraci.

A. PANN, I, p. 150. — HINȚESCU,
p. 45. — Dr. CRISTEA, *Prov.*, p.
63. c. *Sibiu, Transilvania.*

* Δ
*Cine multe sêrbătorî face
Nu are cu ce să se 'mbrace.*

I IORGULESCU, *inv. c. Baia de
Arama, j. Mehedinți.*

Veđi a *Ședî*

Pentru omul leneș, care nu lucrêza nimic.

15761 * Δ — Ce serbătóre este?
— Cur golea înaintea sârăciei.

G. P. SALVIU, *inv. c. Smulți,
j. Covurluțu*

Pentru cel leneș

- 15762 * △ Sărbătorile
Învrednicesc puturile.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Vî-
nător, j. Mehedinți.*

Acelaș înțeles ca la No. 15761.

- 15763 * △ Când aud de sărbătore,
Jocă țerna sub picior.

G. P. SALVIŪ, *înv. c. Smulți, j.
Covurluiu. — Pîrvu, elev. Sc. Norm.
c. Ivesci, j. Tutova.*

Veđi *Lucru.*

Acelaș înțeles ca la No. 15762.

- 15764 Din sărbătore în sărbătore.

M. PASCULESCU, *la Intîln., p. 18.*

1° Adică rare-ori.

2° Din petreceri în petreceri.

- 15765 * E sărbătore în casă

V. ALEXANDRI, *Teatr., p. 883.*
— D-na ECAT. ZANNE, *c. Băsesci,
j. Fălciu.*

Adică · cântăriți-vă vorbele, căci e o fată mare în odae,
Românul creștînd, ca și poetul latin, că. *maxima debetur
pueris reverentia.*

«MILLO. — Vă înșelați reu... de n'ar fi *sărbătore 'n casă*, ași puté
spune nise lucruri. . (caută la Lina).

LUCȘIȚA. — Lino, mergi de 'mă caută evantahul în budoar » — V.
ALEXANDRI, *Millo director*

ȘERPE

Veđi *Cap. III, c. Șerpe.*

- 15766 * △ Șerpele de casă
Venin mult lasă

V. FORESCU, *c. Folticeni, j. Su-
clava*

1° Feresce-te mult de prietenii de casă, că acela mult rău îți fac.

2° Adese-ori prietenul îți necinstesce casa; când ieși pe ușa el intră pe ferăstră.

Fie-care casă are un șerpe alb sau vergat, acela e norocul casei. Dacă 'l omără cine-va atunci móre stăpânul casei.

Unde nu e șerpe, casa aceea nu e norocóasă. — Veđi G. DEM. TEODORESCU, *Credințe*, p. 95 & 113—116.

SFÂNT

Veđi a Chemà, *Dumneđeș*,
Frică, Țigan.

15767 * Cine este (e) sfânt pe așternut móle nu dórme.

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 23; I,
p. 79. — P. ISPIRESCU, *Rev Ist.*,
II, p. 151.

Cine este sânt pe așternut móle nu dórme.

HINȚESCU, p. 166.

Nimeni nu e fără cusur.

15768 In tóte ȝilele sunt sfinți, dar noptile sunt ale nóstre.

I. CREANGĂ, *Amint*, p. 198.

Pentru cel sărac sau leneș.

15769 Mai bine să ai a face cu Dumneđeș de cât cu sfinții.

V ALEXANDRI, *Conv. Liter.*,
XII.

*
Mai bine rógă-te la Dumneđeș de cât la sfinți.

D-na Z. JUVARA, c. *Bêrlad, j. Tutova*.

Adică cu cel mai mare, cu stăpânul, cu Vodă.

Il vaut mieux Dieu prier que ses saints.

Prov. Gallic XV-e Siècle.

15770 Până la Dumnezeu te mănâncă sfinții.

L. ȘĂINEANU, *Semas*, p. 327. — HINȚESCU, p. 53. — I. G. VALENTINEANU, p. 46 — D-na S. NĂDEJDE, *Nuv*, p. 203. — E. J. PATRICIU, *înv. c. Smulți, j. Covurluiu*.

Până la Dumnezeu te mănâncă sfinții.

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p. 168

Vezi Dumnezeu

Până să 'ți faci dreptate cei mai mari, trebuie să înduri multe de la cei mici.

Până să ajungi la cei mari, cei mici te jupoe, te gătesc de viêtă

15771 * Δ Pân ajungi naintea feței lui Dumnezeu te mănâncă sfinții.

Dr. ELIE CRISTEA, *Prov.*, p. 202, c. *Topleța Română, Ungaria.*

Până când ajungi la Dumnezeu te mănâncă sfinții.

Dr. GASTER, *Lat. pop.*, p. 219

Acelaș înțeles ca la No. 15770

15772 * Δ Până la Dumnezeu te omoră sfinții.

EM. POPESCU, *înv. c. Clocănesci-Margineni, j. Ialomița — Elev. cl. VII, Sem. prin P. GÂRBOVICIANU, prof.* — G. BĂNULESCU, *înv. c. Pietroșița, j. Dimbovița.* — C. ALEXANDRESCU, c. *Alexeni, j. Ialomița* — C. C. BUNGEȚIANU, c. *Cosoveș, j. Mehedinți* — I. POPESCU, *înv. c. Dobreni, j. Ilfov.* — GR. POÎENARU, *îng. c. Rossa, j. Ialomița*

Acelaș înțeles ca la No. 15771.

15773 * Δ Până la Dumnezeu te fură sfinții.

DR. ELIE CRISTEA, *Prov.*, p. 203,
c. *Garartului*, *Ungaria* — G. P.
SALVIU, *inv. c. Smulți, j. Covurlui*.

Acelaș înțeles ca la No. 15772.

15774 * Δ Până la Dumnezeu sfinții îți ieu (ieă)
sufletul.

I. CREANGĂ, *Pov.*, p. 28. — V
A. FORESCU, c. *Folticeni*, *j. Su-*
ciava. — GR. ONIȘOR, c. *Crângu*,
j. Tutova — E. I. PATRICIU, *inv.*
c. *Smulți, j. Covurlui*.

Acelaș înțeles ca la No. 15773

«Iei, taci, cumătre, că te-oră dobzală eu! Cu mine ți-ai pus boii în plug? Apoi ține minte că ai să 'i scoți fără corne!»

«— Of! mămucă, of! Mai bine taci și lasă-l în plata lui Dumnezeu! că ști că este o vorbă nici pe dracul să 'l vezi, da nici cruce sa 'ți faci!»

«— Ba nu, Dragul mamei! că până la Dumnezeu sfinții îți ieu sufletul» — I. CREANGĂ, *Pov.*, p. 28

15775 * Δ Până la Dumnezeu îngerii îți ieaă sufletul.

G. P. SALVIU, *inv. c. Smulți, j. Covurlui*

Acelaș înțeles ca la No. 15774

15776 * Δ Când Dumnezeu nu'i a-casă, sfinții își fac de cap.

E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulți, j. Covurlui*.

Vezi *Măști*

Acelaș înțeles ca la No. 2326.

Quand l'abbé tient taverne, les moynes peuvent aller au vin.

Prov. Franc.

Wo der Abt die Würfel legt, da dobbeln die Monche.¹⁾

Prov. Germ

15777   **Mulți mănâncă sfinți și cacă draci.**

IORD. GOLESCU, *Mss.*, II, p. 45.

* △

Mănâncă sfinți și cacă draci.

I. BĂNESCU, *prof. j. Roman.* — V. A. FORESCU, *c. Folticeni, j. Suciava.* — G. P. SALVIŢ, *inv c Smulț, j. Covurlui.* — A. PETRESCU, *c. Curtea-de-Argeș, j. Argeș*

Să ȋdice pentru cei smeriți, dar la inimă cumpliți (GOLESCU).

* △

15778   **Mănâncă sfinți și scuipă draci.**

A. PANN, III, p. 65. — S. I. GROSSMANN, *Dicț.*, p. 156. — Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 147, *c. Toplița-Română, Ungaria*

Mănâncă sânti și scuipă draci.

HINȚESCU, p. 99.

Acelaș înțeles ca la No. 15777

* △

15779   **Mănâncă sfinți și scôte draci.**

GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Dobrovăț, j. Vaslui.*

Acelaș înțeles ca la No. 15778.

¹⁾ Unde starețul aruncă zarul, acolo călugări ȋndoesc (misa).

15780 * Δ Mănâncă sfinți și fată draci.

G. P. SALVIU, *înv. c Smulți,*
j. Covurlui

Acelaș înțeles ca la No. 15779.

15781 * Δ Sfânt de cei ce cacă draci.

TEODORESCU-CHIRILEANU, *înv.*
j. Suctava.

Când un rău vré să trecă de om de trebă și cu cinste.

15782 Va să desbrace un sfânt, să îmbrace pe altul.

A PANN, III, p. 90.

*
Voesce se desbrace pe un sfânt și se îmbrace pe altul.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr., j.*
Putna

Δ
A desbrăcat pre un sfânt, și a îmbrăcat pre altul.

Dr EL. CRISTEA, *Prov, p. 4,*
c Gura-Râului, Ungaria.

1° Despre cei cumpliți.

2° A face datorii noi, pentru a plăti pe cele vechi.

Découvrir St Pierre pour couvrir St Paul.

Prov. Franc

Spogiar un santo per vestirghene un altro.¹⁾

Prov. Veniț.

Man soll nicht einen Altar entblossen, um den andern zu decken.²⁾

Prov. Germ

¹⁾ A desbrăca un sfânt, pentru a îmbrăca pe un altul.

²⁾ Nu trebuie să despoi un altar, pentru ca să acoperi pe altul.

To rob Peter to pay Paul ¹⁾

Prov. Engl.

- 15783 Nu'î dracu cum e pingat, nici sfântul cum e 'nchinat; nici cel hulit, defăimat și nici cel lăudat, apoteosat nu sunt întocmai precum sunt huliți ori lăudați.

Dr ELIE CRISTEA, *Prov.*, p. 172,
c. Bochița, Ungaria.

Nu sunt ómenii nici atât de răi, nici atât de buni precum se crede

- * △
15784 Nu te închină până a nu sci cine'î sfântul.

V. A FORESCU, *c. Mălnă, j. Suciava.*

Cinstesce pe om daca i se cuvine

- * △
15785 Nu te rugă de sfântul care nu'ți ajută.

IUL GROFȘOREANU, *înv c. Gal-
șa, comit. Arad, Ungaria.* — AVR.
CORCEA, *paroh, c. Coșteiu, Banat.*

△
Nu te rugă de sfântul ce nu'ți ajută.

Dr ELIE CRISTEA, *Prov.*, p. 184,
c. Simersig, Ungaria.

Adica cel rău voitor saă lipsit de putere.

- * △
15786 Mai scie sfântul și de frică.

M. STĂNCEANU, *înv c. Pura, j. Mehedintși.*

Când scie de frica și unul mai mare

¹⁾ A lua de la Petru și a plăti lui Pavel

15787 * △ Cum e sfântul și tămăia.

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 57 ;
III, p. 71. — HINȚESCU, p. 166. —
D-na E. B. MAWR, p. 42. — *Ţ.*
VIII, Sem. Buc. prin P. GÂR-
BOVICEANU, prof — V. SALA, *dasc.*
c. Vagcoi-Băresc, comit. Bihor,
Ungaria — I. G. VALENTINEANU,
p. 12.

* △ Cum e sfântul așa și tămăia.

A. DE CIHAC, II, p. 339. — S.
I. GROSSMANN, *Dicț.*, p. 231. — G.
MIHALACHE, *inv. c. Șendresc, j.*
Tutova.

* △ Cum e sfântul așa'i și tămăia.

IUL. GROFȘOREANU, *inv. c. Gal-*
șa, comit Arad, Ungaria — GAVR.
ONIȘOR, *prof. c. Dobrovăț, j. Vas-*
luu.

* △ Cum e sântul și tămăia.

LAURIAN & MAXIM, II, p. 1044.
— P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, II, p.
160, *Leg.*, I, 1872, p. 167. — BA-
RONZI, p. 62. — I. G. VALENTI-
NEANU, p. 20. — P. GÂRBOVICEANU,
prof. c. Costesc, j. Argeș.

* △ Precum e sfântul așa e și tămăia.

CORN. POPESCU, *comit Sibiu,*
Transilvania.

După sfânt și tămăia, după tingire și ca-
pacul¹⁾, după sac și peticul.

IORD. GOLESCU, *Mss*, II, p. 91

¹⁾ In Mss. se citește tamăia în loc de capacul.

* △

*După sfânt și tămăe.*C. TEODORESCU, *inv. c. Lipova,*
*j. Vashutu.**După sfântu e și tămăia.*LAURIAN & MAXIM, II, p. 1044.
— D-na E. B. MAWR, p. 82. — S.
I. GROSSMANN, *Dict.*, p. 20.

*

*La așa sfânt așa tămăe.*GR. ALEXANDRESCU, *magistr j.*
Putna.

Adică după om și cinstea, arată asemănarea (GOLESCU).

À tel saint, telle ofrande.
*Selon le saint, l'encens**Prov. Franc.**A tal santo, tal offerta.¹⁾**Prov Ital**Wie der Heilige, so der Feiertag.²⁾**Prov Germ**Like saint, like offering.³⁾**Prov Engl*

* △

15788 Cum îi sfântu, așa'î mirosu.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteiu,*
Banat

Acelaș înțeles ca la No. 15787.

¹⁾ La așa sfânt, așa dar²⁾ Cum e sfântul, așa și serbătorea³⁾ Așa sfânt, așa dar.

15789 * △ Cum e sfântul și colacul.

P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, II, p. 160. — H. D. ENESCU, *Inv. c. Zămostea, j. Dorohoi*.

Cum e sântul și colacul.

LAURIAN & MAXIM, I, p. 774 & 988.

Acelaș înțeles ca la No. 15788.

15790 Sfântul, cât de sărac fie, de toți se cînstesce.

IORD. GOLESCU, *Mss*, II, p. 63.

Adică cel înțelept (GOLESCU).

15791 Cine va să se rîce sfântului, duce lumînare și tămîe.

A. PANN, III, p. 29.

Cine va să se rîce sântului, duce lumînare și tămîe.

HINȚESCU, p. 162.

Orî-ce îndatorire, orî-ce slujbă se plătesce.

Il n'y a si petit saint qui ne veuille sa chandelle.

Prov. Franc.

Ad ogni santo la sua candela.¹⁾

Prov. Tosc.

Es ist kein Heiliger so klein, er will seine eigene Kerze haben.²⁾

Prov. Germ.

¹⁾ Fie-cărui sfânt candela lui

²⁾ Nu e sfânt cât de mic, care să nu vră să aibă lumina lui.

᾿Αδειαυὰ τὰ χέρια σου, κακό εἶν' το ποδισκό σου.

Prov. Grec.

15792 * Δ Fie-care sfânt trage cu mâna către el.

IUL. GROFȘOREANU, *dașc. c. Gal-
șa. comit. Arad, Ungaria*

Adică cei mari.

Minden szent magafelé hajlitja a hiczét.

Prov. Ung.

15793 * Nu e sfânt să nu vré a avé, și el, lumî-
narea lui.

V. A. FORESCU, *c Folticeni, j.
Suceava.*

1⁰ Acelaș înțeles ca la No. 15791.

2⁰ Ori-ce om ține ca să fie cinstit.

15794 Lu beteri sveți nu se prinde svicele.¹⁾

Dr FR. MIKLOSICH, *Rum Un-
ter*, I, p. 12.

Adică nu se cinstesc cei lipsiți de putere.

Az santi veci no se ghe impiza candelé.²⁾

Prov. Triest.

15795 * Δ Nu'î nime sfânt pe pămînt.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteiu,
Banat.*

1⁰ Nicî un om nu se póte ridica la perfecțiunea deplină.
Omul, cât de bun, are scăderi.

2⁰ Pentru cei cari sê prefac că sunt de trébă, cinstiți
pe când, de fapt, nu sunt.

¹⁾ Sfinților vechi nu se aprind luminări.

²⁾ Sfinților vechi nu li se aprind candelé

15796 * Numai sfinții și stahiile se satură de miros.

I. ARBORE, *ing j. Buzău.*

Ómenii cer daruri mai solide. Când vrei să ai un lucru, platesce cum se cuvine pe cel de care atîrnă dobîndirea lui.

15797 După a noastră scăpare,
Nici un sfânt cinste mai are.

IORD. GOLESCU, *Mss.*, II, p 91.

Adică după ce scăpăm de orîce primejdie, nu ne mai aducem aminte de cele sfinte (GOLESCU), saă, într'un mod mai general, după ce scăpăm de orîce primejdie. nu mai vrem să scim de ajutorul pe care l'am primit.

Passé le danger, honni le saint.

Prov Franc.

Passato il pericolo, gabbato il santo.¹⁾

Prov. Ital.

El rio pasado, el santo olvidado.²⁾

Prov Span

Ist die Gefahr voruber, wird der Heilige ausgelacht³⁾

Prov. Germ.

The danger past, (and) Gott forgotten⁴⁾

Prov. Engl

15798 * Nu te atinge de cele sfinte.

GR ALEXANDRESCU, *magistr j. Putna*

¹⁾ Primejdia trecută, sfântul e batjorît

²⁾ Rîul (fiind) trecut, sfântul e uitat

³⁾ Primejdia e trecută, își bate joc de sfânt

⁴⁾ Primejdia trecută, (și) Dumnezeu uitat

1° Oprește de a pune mâna pe óre-ce.

2° Nu te legă de călugărițe.

15799 * Δ Pe lucruri sfinte nu pune mâna.

GAVR, ONIȘOR, *prof. c. Dobro-
veș, j. Vasluțu*

Acelaș înțeles ca la No. 15798.

15800 Îi eră frică să nu'l ieă sfinții la gónă.

A. PANN, III, p 6

Îi era frică să nu'l ieă sântii la gónă.

HINȚESCU, p 62

Pentru cel care nu pré dá pe la biserică.

15801 * Δ Os sfânt.

D-na Z JUVARA, *c. Fedescă, j
Tutova*

Vedî Os.

A fi de ném mare

15802 * Δ A fi țandără de lemn sânt.

P GARBOVICEANU, *prof. c Șer-
bănesci, j Argeș*

Acelaș înțeles ca la No. 15801.

15803 * Δ Par'că 'i-a eșit un sfânt din gură

I. CREANGĂ, *Amint.*, p 126 ;
Pov., p 257. — GAVR ONIȘOR, *prof.
c. Dobrovăț, j. Vasluțu.*

Așa de bine aî vorbit

«Ca bine ăice, dascale Zaharie, *par'că ă-a ieșit un sfânt din gură*
De cât ne om tot învîrți și ciomșoli pe iasta prispă, mai bine sa scur-
tam din cale — I CREANGĂ, *Amint.*, p. 126.

15804 * Ce spune e sfânt.

I. CREANGĂ, *Pov.*, p 285.

*
Sfântă 'i-e vorbă.

Părerea lui nu se discută; ce spune e bine spus.

«Moșnegul fiind un gură cască, său cum îți vrē sa'ī dīceți, se ultă în cōrnele ei, și ce'ī spuneă ea, *sfânt eră* » — I. CREANGĂ, *Pov.*, p. 283.

C'est parole d'Evangile

Prov Franc.

15805 * A fi sfânt fără de argint

M. CANIAN, *public. j Iași*

*
Sfinți fără de arginți.

1° Om care 'ți face trēba fară ca să cēră plata

2° Om cinstit dar sărac

Sfinții fără arginți sunt acei cari fac voiea credincioșilor, fără să aștepte a se dă la preoți sărindare saū altele

15806 * A fi sfântul țilei.

G. POBORAN, *inst j Olt.*

Mare și tare, om cu trecere

15807 * A'ī uītă sfântul.

B. P. HĂȘDEŪ, *Etym Magn.*,
p. 2631. — L. ȘĂINEANU, *Semas*,
VI, p. 331. — N. POPESCU, *Calend*,
1882, p. 30.

A nu adormi.

«Eră mucahit, bată'l să'l bată, de nu te mai înduraī de el, și *te uītă sfântul*, ascultând cu gura căscată nagodele lui — N. POPESCU, *Calend*

15808 * Până 'l-a uītă sfântul.

G. POBORAN, *inst j. Olt* — D na
L. LINDE, c. *Bērlad, j Tutova*

Adică multă vreme și de géba

Am aşteptat până m'a uitat sfântul »

15809 * △ A'l fură sfântul.

B. P. HÂSDĂŢ, *Etym. Magn.*, p. 2631. — C. TEOFĂNESCU, *inv. c. Bucaz, j. Némțu.* — GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Dobrovăț, j. Vasluțu* — D. TRIFAN, *inv. c. Cârnu, j. Némțu.*

* △ A'l fură sfînții.

I CREANGĂ, *Pov.*, p. 163. — Dr. ELIE CRISTEA, *Prov.*, p. 314, c. *Gura-Riului, Ungaria* — T. SPERANȚIA, III, p. 189. — E. I. PATRIGIU & G. P. SALVIU, *inv. c. Smulți, j. Covurlui*

1° A adormi liniștit, a avea vise plăcute.

2° A păți ceva.

«Apoi dă, stăpâne, în ziua de aži, dacă nu'i fi și cu draci o leacă, apoi ci-că te fură sfînți, și iar nu'i bine.» — I. CREANGĂ, *Pov.*, p. 163

3° Se dice de un om care a făcut o faptă rea, și nu mai poate scăpa.

4° A fi bătut.

Acuși te fură sfântul

15810 * Par'că 'i bătut de toți sfînții.

Adică plouat, supărat

15811 * A lăsa în plata Sfântului

GR. JIPESCU, *Opinc.*, p. 113.

A da în plata Sfântului.

Vezi *Donn*

Acelaș înțeles ca la No. 14824

15812 Mila Sfântului !

I. CREANGĂ, *Amint*, p. 120.

Veți *Domn*.

Cu toate acestea, slavă Domnului.

«Preuții noștri, din sat, n'aū mai trepădat pe la Socola, și, *mila Sfântului!* nu i încape curéua, de pântecoși ce sunt. — I CREANGĂ, *Amint*.

15813 * A se rugă de toți sfinții.

Veți *Dumnezeu*

Acelaș înțeles ca la No. 15243.

15814 * A purtă pe la toți sfinții

M. CANIAN, *public j. Iași*

Adică pe la toți cei mari, cari'i pot fi de vre-un folos

15815 * $\triangle$ Îi mînc eū sfântul

V. BRATU, *comit. Alba Inferi-
oră, Transilvania*

Îl fac eū cu minte; îl bat

15816 * Om tare de sfânt.

A PANN, III, p. 141.

Veți *Înger*.

Acelaș înțeles ca la No. 15361.

15817 * L'a păzit Sfântul.

Adică Dumnezeu.

«*L'a păzit sfântul*, n'are nici parale».

A PANN

- 15818 * A nu avé nici sfânt nici Dumneđeũ.

LAURIAN & MAXIM, I, p. 429.

Veđĩ *Dumneđeũ*.

Aceleași înțelesuri ca la No. 15241.

- 15819 * A nu avé sfânt.

LAURIAN & MAXIM, II, p. 1044.

*
A nu avé nici un sfânt.

Aceleași înțelesuri ca la No. 15818

- 15820 * A nu sci la ce sfânt să se închine.

HINȚESCU, p. 33.

Nu are nici un sprijin.

- 15821 * A'și găsi sfântul.

A. PANN, I, p. 52 — G. POBORAN, *inst.*, j. *Olt*

Veđĩ *Icônă*.

1° Adica cine să'l ție, cine să'l înfrîneze

2° Cine să'l credă, să'ĩ primescă și să'ĩ împlinescă
tôte cererile.

- 15822 * A găsi pre cine-va sfânt.

Adică ne vinovat; cu toate gata, bune, în regulă.

SFÂNTU AGOP VERZARU

- 15823 * Par'că e Sfântu Agop Verzaru.

I. ARBORE, *îng.*, j. *Buzet*. —
AL. MARTINIAN, c. *Bucuresc*, j. *Ilfov*

1° Se ȋdice, ȋn batjocură, de un om prost sau ȋmbrăcat prost

2° Ca să ridă de Armeni și de Bulgari.

Acest sfânt se crede că e atât de prost, ȋn cât nici nu e pus ȋn calendar

SFÂNTU ARHANGHEL

15824 A' l luă Sfântu Arhanghel.

GR JIPESCU, *Opinc*, p. 66.

Adică a muri; Sfântu Arhanghel fiind ȋngerul morȋii.

SFÂNTU AȘTÉPTĂ

Veȋi *Cap. I, c. S-tu Aș-
tépťă*

*
15825 La Sfântu Aștépťă.

I. CREANGA, *Pov*, p. 189 —
BARONZI, p. 47, 70, 85. — HIN-
ȚESCU, p. 147.

A se vedé ȋnȋelesul la No 259.

SFÂNTU DEDEA

15826 A' l vedé Sfântul Dedea.

D-na S. NĂDEJDE, *Nuv.*, p. 204.

Adică a flămândi.

«La ȋnsul să fi fost tu, bre, lasă că *te vedeă Sfântu Dedea*, mă, băieȋlor le da o dată 'n ȋi de mâncat De dimińeța tot ȋl puneă la trebȋ și mâncarea tot «acuși, acuși» până pe la tóca Atuncia le ȋdiceă «mănceaȋ, băieȋi, o data și bine, să vė ajunga până mâne».

SFÂNTU DUMITRU

Veȋi *Sfântu Gheor he*

SFÂNTU GHEORGHE

*Veđi Cap. I, c. Sfântu
Gheorghe, Cap XI, c.
Gheorghe*

Sfântu Gheorghe bate cu busduganele în pămînt, ca să iasă ierbă. Din care cauză, a doua zi de Sfântu Gheorghe, câmpul este încheiat cu verdeta.

Românii serbeză această zi cu mare sfinţenie, mîncînd miel fript, pe ierbă verde, şi bînd pelin sau tulburel. În ziua de Sfântu Gheorghe se cîntăresc omênii. În preţia de Sfântu Gheorghe, numită proorol lui Sfântu Gheorghe, se pune pe la fie-care casă, ramuri de sălcie, pe la straşine şi ferestre. Tot în ziua acesta, de cu noapte, vrăjitoarele, prin descântece, iaă mana vacelor şi a câmpului. (Veđi No. 261) Strigoii umblă atunci, în acelaş scop; iar daca se află o cruce în poartă sau ferestă, sau la uşa grajdului, strigoii nu are putere să intre înăuntru.

Omenii serbeză pe Sfântu Gheorghe mai ales pentru că acest sfânt să le ferescă vitele de lupii, cari sunt câni lui.

Să spune că un cioban a lucrat în ziua de Sfântu Gheorghe iar noptea a auzit urlând lupii. S'a dus ca să vadă unde urlă, şi dacă nu va vedea pe Sfântu Gheorghe. Suindu-se pe un copac, a venit şi lupii la rădăcina lui şi după dînşii şi Sfântu Gheorghe, care a îndreptat pe toţi lupii unde să se ducă ca să mînce. La urmă a rămas numai unul slab, şchiop şi bătrîn. Acesta întrebând că el ce sa mînce, moşneagu a zis: că ce e în copac a lui să fie, după acesta s'a dus Sfântu. Ciobanul a început a striga; au venit tovarăşii lui şi ducendu-l la stîna l'au culcat între ei. A doua zi, când s'a sculat a găsit numai capu ciobanului, alătura cu stîna, căci îl mîncase lupo, fiindu-i fîgăduit de Sfântu Gheorghe.

* △
15827 Sfinte Gheorghe, scumpe dai plăcintele!

I. ARBORE, *ing, j Buzeu* —
A. PETRESCU, *ing, c Curtea-de-
Argeş, j. Argeş*. — JUL. GROFŞO-
REANU, *dasc, c. Galşa, comit.
Arad, Ungaria*.

Se întrebuințază când cine-va găsește că i se cere prea mult pentru un lucru, pe care e nevoit să'l cumpere.

În Mineiu, la biografia acestui sfânt, se găsește explicarea acestei ȃiceri.

Să ȃice că doi copii s'au luptat lângă biserică lui Sfântu Gheorghe. Amândoi erau de o potrivă puternici. Vădend acēsta, unul dintre ei a intrat în biserică, și s'a rugat sfântului ca să'i dē putere, să pōtă trānti pe adversarul sēu, căci, în schimb, îi va da o plăcintă. Lupta a urmat, și acesta a învins. Ca să'si împlinēscă făgăduința, învingătorul s'a grăbit spre casă, și, spunend mamei sale cele întimplute, a rugat'o să'i facă o plăcintă. Plăcinta făcut'o a pus-o în biserică.

Puțin după acēsta, a intrat în biserică nisce căletori cari, vădend plăcinta, s'au pus și au māncat'o. În urma daui să iēsă, dar nu se putură mișca din loc. A trebuit să plătescă o sumă mare de galbeni, ca să pōtă ieși din biserică, și atuncea a ȃis unul dintre ei: «*Sfinte Gheorghe, scumpe dai plăcintele!*»

* △
15828 Sfântu Gheorghe tocmesce și Sfântu Dumitru plătesce.

E. I. PATRICIU, *inv., c. Smulți,*
j. Covurluțu

Pentru contractele de servitori săui imășurile de vite. Adică, învoelile de acēstă natură se fac pe la Sfântu Gheorghe, primăvara, și plata se primesce tōmna, pe la Sfântu Dumitru.

* △
15829 Sfântul Gheorghe și Sfântul Dumitru is boclucași.

E. I. PATRICIU, *inv., c. Smulți,*
j. Covurluțu

Căci la aceste date se plătesc chiriiile

15830 Sām Giōrgiul s-ñ-apiră ¹⁾.

PER. PAPAĞAGI, *Zweit. Jahres,*
p. 175

¹⁾ Sfântul Gheorghe sa ne lumineze (de ȃi).

Se ȝice pentru cel care nu vré să lucreze, și 'ldoresce să vie ȝlăoa de Sfântu Gheorghe când se platesc simbriele, arenȝile, etc.

Un păstor s'a tocmît la un om bogat, să'l slujescă de la Sf-tu Dumitru până la Sf-tu Gheorghe Séra, culcându-se, sluga și-a aretat dorinȝa ca sa se deștepte tocmăi în dimnăȝa ȝilei de Sfântu Gheorghe casă și iea simbria, și să ȝlece, fără ca să fi slujit.

SFÂNTU ILIE

Veȝi *Cap I, c. Sf-tu Ilie, Cap XII, c. Ilie.*

La Sfântul Ilie se rătăză stupii. Până la Sfântu Ilie sunt mulȝi cari nu mănâncă mere, mai cu sémă femeile cari au copii morȝi Ele așteptă ȝrua Sfântului Ilie, ca să se dé întăru, de pomană, mere la copii, și apoi să manânce ele; alt-fel copiii morȝi s'ar uita cu jind la ele, când ar mânca Până la Sfântu Ilie nu se dá mere de pomana Copiiei, până la acéstă sərbătóre, nu sunt lăsaȝi să se jóce cu merele, aruncându-le în sus și prinȝându-le, ca să nu bată piétra

Sfântu Ilie e tunar, și împușcă draci. Din cauza trăsnetelor a asurȝit, și, colac peste pupăză, mai e și șchiop Fiind surd când îl trimite Dumneȝeu să ducă plóia pe unele locuri, unde nu a mai ploat, el, ne-înȝelegend porunca, slobóde ploile tot pe unde a mai plouat.

A se vedé G. DEM. TEODORESCU, *Credinȝe*, p 84 85.86, și *Țezatóreă*, III, p 77 & 190

15831 Aude tóca lui Sfântu Ilie.

GR. JIPESCU, *Opinc.*, p. 30

Veȝi *Câne, Cer, Tócă*

Adică e bét.

«Bei une-orî până îți trăsesc urechile, până 'ȝi lași zălog, căciula și zeghia, pân auȝi și cânî în cer și toca lui Sfântu Ilie» — GR JIPESCU.

Se crede că la miez de nópte, Sfântu Ilie tócă în tot dé-una. Număi cocoșii aud tóca lui, în cer, și atunci ei încep sa cânte.

15832 * △ Se plõe cu lapte, de la Sfântu Ilie, pace
cã nu se mai face.

G. P. SALVIŪ, *inv. c. Smulți,*
j. Covurlușu. — GAVR. ONISOR,
prof. c. Dobrovăț, j. Vaslușu.

Daca nu a ploat până atunci, semănăturile nu se mai
pot îndreptã.

15833 * △ Te furã Sfântu Ilie.

E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulți,*
j. Covurlușu.

Amenințare. O să mănânci bătae

SFÂNTA MARIA

Veđi *Cap. I, c. Sfânta*
Maria.

15834 Nacã tini ti fêși Stã-Mãria, ș-mini mi
fêși gumara ? ¹⁾

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres,*
p. 176

Când unul se crede de un nẽm mai ales de cãt un
altul

Vous estes tous d'une pel revestus.

Prov. Champen

Tutti siamo di carne e d'ossa. ²⁾

Prov. Ital.

Esser tutt fiũ d'una mamma ³⁾

Prov. Bologna

¹⁾ Põte cã pe tine te-a fãcut S-ta Maria, și pe mine o magãrița

²⁾ Toți suntem de carne și de õse

³⁾ A fi toți fiĩ a unei (aceãși) mame.

Jeder hat ein Hemd von Menschenfleisch.¹⁾

Prov. Germ

They're a'tarred with ae stick.²⁾

Prov. Scoțian.

15835 * Stă-Măria 'n-casă! ³⁾

A. D. MILESCU, c. Gopești, Macedonia

Când unul se bucură fără motiv binecuvîntat.

SFÂNTU MARTIN

Veđi Cap. I, c. Sfântu Martin.

SFÂNTU MATEÎ

Veđi Cap. I, c. Sfântu Matei.

SFÂNTU NICULAE

Veđi c. Nicolae & Nicolae

În județul Némțu Sfântul Nicolae este apărătorul pluteilor, și ziua lui e prăznuită, cu evlavie, de către plutași.

15836 * Nicolae, chiabur mare,
Pune munților hotare,
Și dă ruble ferecate
Fetelor ne-măritate.

ST. ST. TUȚESCU, inv. c. Cătașele, j. Dolj

Țicere despre Sfântu Nicolae

¹⁾ Fie-care are o cămașă de carne de om.

²⁾ Sunt toți făcuți cu același băț.

³⁾ Sfânta Maria în casă!

15837   *   Sfântu Niculai (Neculai).

V. ALEXANDRI, *Teatr.*, p. 408
941.

Adică biciul său varga.

De nu s'ar teme de *Sfântu Neculai*, cel din cuiu, ar da foc casii.
Noroc că's eă pe aici ... — V. ALEXANDRI, *Teatr.*, p. 941.

SFÂNTU ONOFREU

15838   *   Par'că'i sfântu Onofreă.

A. MARTINIAN, c. *Bucuresc*, j
Ilfov.

Adică stă smerit

SFÂNTU PANTELIMON

Veđi *Cap XI, c. Panteli-*
mon.

SFÂNTU PAVEL

Veđi *Sfântu Petre*.

A se vedé B. P. HĂȘDEŬ, *Cuvinte din Betrâni*, p. 251-
252.

SFÂNTUL PETRE

Veđi *Cap. I, c. Sfântu*
Petre.

Sfântu Petre e vecinicul tovarăș a lui Dumnezeu, când el se plimbă pe pământ. El păstrează cheile raiului și lupii sunt câinii lui. Unde le poruncesce S-tu Petre, acolo fac lupii pradă. Alt-fel pot trece pre lângă o vită, și, dacă n'au poruncă, nu o mănâncă. Când se strâng mai mulți lupi la un loc, și urlă, se ăice că se rógă lui Sfântu Petre, să le rinduiască prada.

Se povestesc că cine-va spunând unei babe ca sa nu de sare, cu împrumut, séra, că e reă de lupi, dînsa a

respuns. Doar curul să'mi mănânce, că alta n'are ce › Sfântu Petre, supărat, s'a hotărît s'o pedepsescă. Intr'o noapte, eșind baba afară, un lup s'a repeșit și 'i-a rupt curul

Snóvele, în care S-tu Petre jăcă un rol óre-care, sunt ne numărate. Nu vom da de cât pe cea următoare.

SNÓVĂ

Ci-că odată Dumneșeu și cu S-tu Petre se preumblău pe pământ Umblând ei așa printr'o țarină, ved la marginea drumului o fetișcană care să silea cu mână, cu ochi, să ispravească un capăt de secerat Ei o întrebară dacă n'are puțină apă de beut, iar dînsa îi rugă se mai aștepte puțin, să ispravésca capetul, și se va repede în fugă să le aduca próspeță și rece.

După ce beură apă, D-șeu și S-tu Petrea plecară mai departe. Mai încolo, la umbra unui pěr, vėd un om tolănit cu fața în sus și dormind de al binelea. D-șeu șise lui Sf Petrea. «Sciī tu ce gāndesce omul ceta de colo?»

— Sciū D-ne, dacă m-ī spune!

— Apoi el se rōga acuma să ī trimeată D-șeu o pară drept în gură. Ia trimete-ī Dōmne?

— D-șeu făcu atunci să cadă de sus o pară drept în gură. Sf. Petrea veșu că el stetea cu para în gură și nu făcea nici o mișcare

— Ce mai vrea acuma, D-ne!

— Apoi el șise acuma ca D-șeu să i-o și mestice

— Dar e chiar leneș împărătesc aista, D-ne, cum o să se mai țină el în lume?

Hei-hei Petreo! Ia acesta o se ia pe fata cea harnică, care se silea să mântue capetul!

Sf Petrea înciudat atunci peste mēsură, să duce drept la el și-ī trage o palmă, de ar fi sărit altul, arsă de la pământ, dar leneșul nici nu s'a sinchisit, așa a rămas nemișcat cum dormea

— Să sciī Petreo, șise D-șeu, ca pentru palma astaaī să ī ei doue!

Dupa căși va ani, D-șeu se preumblă iar cu Sf Petrea Inoptând ei printr'un sat, au tras la o casă să-ī primească a găzdui peste noapte Femeia de gazdă le răspunse că cu mare plăcere, dar are un bărbat cam boclucaș și ī e teamă să le faca o rușine Dar în sfirșit, după multe staruınțe, femeia ī primi Peste noapte venind bărbatul, bėt de la cărcuma, începu a tresni, și a plesni, cum ī era obiceiul

— Da tacī, omule, īl ruga femeia cu binișorul că avem nisce oșpeți în casa — Ei, când mai auđi și de asta, și dete cu ochi de dînși, nici una mci doue, īnsfacă pe Sf Petru la bătae.

După ce'ī batu de sē sātūră, mai eși pe afară

Dumneșeu șise atunci lui Sf Petru să se mute la pārete, că de o veni, iar īl umfla.

Când bețivul se întorse șise «Pe cel de la margina l'am bătut eu bine, să vedem acum pe cel de la perete, de ce-ī este coșocul. Și Sf. Petru m-ī mănca o batae. mai sor cu mōrtea. A doua-đi după ce plecara, D-șeu șise lui Sf Petrea «Ei! veșuși Petreo? Iaca aistai leneșul cel īmperatesc, caruīa i-aī tras o palma Nu ț-am spus eu că pentru una ai sa mănānci doue?»

I E PATRICIU & G P. SALVIŢ.

15839 Ca Petre cu cheia și Pavlu (Pavel) cu sabia.

IORD. GOLESCU, *Mss*, II, p. 24
— P. ISPIRESCU, *Rev. Ist*, p. 459

Să ȋdice pentru cei cumpliți, când unul ȋnchide și altul ucide (GOLESCU).

«Vom aminti, ȋn trecet că, precum pagânii latini dau lui Ianu atribuțiunea de-a purta cheia, spre amintire că deschide anul prin feriele sale, și ține ȋn mână cheile templului păcei ș'al resboiului, tot asemenea creștinismul desemnă pe Sfântu Petru ca purtător al cheilor paradisiului. Precum la păgânii latini Ianu era considerat ca fundatoarele sacerdoțiului, ca introducetore al riturilor, și ca cel d'ȋntăiu care rēdică temple și altare, asemenea creștinii vēd ȋn Sfântu Petru pe ȋntemeietorul bisericeii, și ponteficele roman se considera ca descendinte al acestui cap spirituale religios » — G. DEM. TEODORESCU, *Credințe*, p. 66

15840 *[△] Și Sfântul Petru vămuesce cu aur la porțile raiului

A. BAȘOTA, *prin V. A. FORESCU*, c. *Folțiceni*, j. *Sucirava*.

Pentru casele unde nu e primit ori-și cine. Cu tôte acestea bētrânul boer Bașota arată ȋn notele sale ca «omul bun, cu trecut bun, nu fie chiar din evgheniști, e primit ȋn casele boeresce și la cei bogați »

15841 [△] San Petru pōrtă lupi.

R. SIMU, *ȋnv c. Orlat, Transilvania apud B. P. HĂȘDEU*, *Etyim. Magn.*, p. 1347.

Prin urmare să nu se lucreze ȋn ȋioa de 16 Ianuarie. Sătenii noștri cred că turmele sunt puse sub paza Apostolilor Petru și Pavel. ȋmpinși de acēstă credința, și pentru a-și trage bunavoința a acestor sfinți acei dintre dȋnșii, cari au vite, duc la biserica, ȋn ȋioa de S-t Petru și Pavel, brânză, urdă, pāsāt etc. Prin urmare, fără voiea a ambilor Apostoli, și ȋn deosebē a Sfântului Petre, primul ȋntre Apostoli lui Hristos, lupii nu pot mȋncā vre o oīe. Ast-fel că poporul a ajuns la conclusia că S-t Petre ursece ȋn tôte nopțile lupilor vite de mȋncare (T. POPESCU, c. *Chiojdu-Bāsca*, *Etyim. Magn.*, 1346), și se reco-

mandă ca în 16 Ianuarie, ziua apostolului Petre, sa nu se lucreze că e rău pentru lupi (R. SIMU, *c. Orlat, Transilvania, Etym. Magn.*, 1346) și închiégă această credință în proverbul de mai sus.

Din potrivă Andrei, frate cu apostolul Petre, este dușmanul lupilor (Veđi *Etym. Magn.* p. 1185).

A se vedé în *Șezătórea*, III p. 190—191, de ce Sfântu Petre a facut pe câniî lui lupi, adică ca să vineze pe lupi, precum și cérta care s'a iscat între Sfinții Petre și Ilie din pricina lupilor.

15842 Să lépědă ca Petre de Hristos.

IORD GOLESCU, *Mss*, II, p. 78.

Când unul se face că nu cunoșce pe cine-va, mai ales dacă acesta e la strîmtóre, pentru a se pune la adăpost de ori-ce răspundere, de ori-ce primejdie.

15843 [△] Măncă și opincile lui Sfântu Petru.

Dr. ELIE CRISTEA, *Prov.* p. 148,
c. Logoș, Ungaria

Pentru omul mîncăcios.

15844 * [△] Umblă pe pămînt ca Sân Petru pe apă.

GAVE ONIȘOR, *prof.* c. Dobro-
veț, j. Vasluțu

Pentru cel prost și landăros.

SFÂNTU TÓDER

15845 * [△] Călca-te-ar Sân Tóderul.

G BĂZĂVAN, *elev Sc. Norm. c.*
Craiova, Dolj

Se ȑice mai ales de femeile, când blestemă pě cel ce le calca, din ne-băgare de sémă

Prima septemâna a postului cel mare se numesce septemâna a Sân Tóderului

Sân Töderul este, după credința poporului, un voinic umblând călare pe un cal alb, și cu o herghelie după el. Acest sfânt umblă noptea, în săptămână mai sus aretată, și calcă pe aceia cari lucrăză în ȝilele lui

SFÂNTA VARVARA

15846 Varvara u'nvărvără, Sava u'nzăvănă ș-ai Nicola u'ngrupă ¹⁾.

PAPAHAȚI, *apud.* B. P. HĂS-
DEU, *Etym. Magy*, p. 2518.

Sfânta Varvara omórá femeile care lucrăđă în ȝioa ei.
Sfânta Varvara se serbéza la 4 Decembrie, urmată de Sfântul Sava și de Sfântul Nicolae, ast-fel că cele trei ȝile sunt privity de popor ca una și aceeași serbătóre prelungită. A se vedé, pentru mai multe amănunte *Etym Magy.*, p 2518

SFÂNTU VASILE

CREDINȚE

În nóptea de Sf. Vasile, ci-că vorbesc vitele, și cine stă de pândă, aprópe de dínsele, în acéstă nópțe, le aude când vorbesc, precum și ce vorbesc, fără însă ca să fie veđut de dínsele

O dată un om se sfatui cu femeia, ca el să stee de pîndă în eslea boilor, ca să audă ce vor vorbi ei în nóptea de Sf Vasile ȝise femeii ca ea să dee boii după gard, să nu-l vadă când se va viri el în esle, apoi ea să aducă fin, sa puie în esle peste dínsul, până ce va încerca o bine, apoi să lege boii la esle și ea sa se ducă'n casă

După acésta, eșiră din casă și așa făcură Femeia dupa ce 'ndosr boii, barbatu-séu se culcă în esle și statu acolo. Ea umplu eslea de fin, legă boii la esle și veni în casa, lăsând pe om ca să audă ce vor vorbi boii lor.

Boii máncară ce máncară De la o vreme unu se culcă, iar celalt stătea și rumegă Omul stă culcat în esle și ascultă. Dar boul cel culcat, atunci ȝise către tovarașul seu. Da culca-te acum și te odihnesce, că mâine o să ducem pe stăpân la grópă

Omul auđind așa, se scula repede din esle, veni în casă și ȝise femeii. Du-te de grabă la popa de-l chēmă să me spovedesca, gri jască. că eū am să mor, fiind-că așa au grăit boii noștri, când eram eū în esle

Femeia îi răspunse «Da lasă barbate, nu te potrive, că n'a mai fi așa».

¹⁾ Varvara o îmbarbureză, Sava o înzăvouéză, iar Sfântu Nicolae o îngrópă.

— Ba, du-te fuga la popa și'i spune să vie, că eă am să mor
 În sfârșit femeea se duse la popă și'l chemă. Iar după ce preotul
 îi dete împărtașania, omul muri. Și a doua zi l'au dus boii la grăpă,
 după cum au sfătuit. — *Șezătore*, I, p. 292 — *Ț. Suctava*.

II

Cu o zi mai nante de *Țiua Moșicilor* (Sfântul Vasile) femeile fac
 plocône pâini cu florî pe ele, pui de găină fripti, umpluți cu droh,
 zahar, vin, rachiū, ș. a. A doua zi, în Țiua de Sân-Văsăiu, cam pe
 când se ridica sorele de un stat de om, se gătesc, își ieau copiii și
 plăcă la moșă.

Cum intra în casă Țic: «Bună dimineță moșică.» Mōșă le mulțu-
 mesce, întreba de sănătate, apoi Țea întâiu și întâiu plocônele și le
 dă la grindă Țicând:

Noroc

La mulți ani cu sănătate !
 Să facă nepotu (cutare)
 99 de stoguri de grâu
 99 de buți de vin.

Ci-că ca să se facă bucatele și vinu pe vară.

După ce isprăvesce cu plocônele, Țea copiii cei mai mici, le pune
 colacî la gât, le mai dă ouă ferte în mână, să'i impace a nu mai
 schinci, și'i ridică la grindă, Țicând de trei ori nepoțelului

Noroc

Să trăesci (cutare)
 Să îmbetrânesci,
 La mulți ani cu sănătate
 Să traesci, să 'mbetrânesci
 Să te faci dănac (flăcău).

Ți dă pe toți la grindă, apoi Țea colacii de la gât și'i pune bine
 spre a'i da la plecare. În urmă gătesc masa și petrec cu toții.»

St. St. TUȚESCU, c. *Catanele*,
Ț. Dolj.

Pentru mai multe amănunte, foarte însemnate, a se
 vedé *Șezătorea*, II, p. 209—211 și III, p. 178—184

15847 * Moaștele Sfântului Vasile.

AT BOLINTINEANU, *ing. Ț. Ilfov*.

Veđi *Strigoșu*.

Se Țice pentru un om în vîrstă, cu obiceiuri și cre-
 dințe betrâne, cari și nu mai aă nici o căutare

SFÂNTA VINERÎ

Sfintele Lunî, Marți, Mercuri, Joi, Vineri, Sâmbată și Duminecă, sunt nisce femeî cari trăesc singure în nisce palate de aur, de argint, de aramă, de fer, etc., așezate în mijlocul unor codri depărtați. Ele îngrijesc de dobitocele codrilor. Dintre toate aceste sfinte cele mai însemnate sunt Sfânta Vineri și sfânta Duminecă.

După toate probabilitățile aceste sfinte, nu sunt de cât vechile mari ȕeitați păgâne cari presidaū la fie-care din ȕulele săptămânei

În ȕiua de S-ta Vineri nu e permis muierilor să lucreze nimic. Daca cos, li se coc degetele, daca spală, se opăresc, daca coc pită, se ard, etc.

A se vedé pentru mai multe aménunte, în acéstă privință, *Ȗezătórea*, I, p. 59, *De ce nu lucră femeile Vinerea*.

Pe alocurî se aude și o rugăciune, numită:

TATĂL NOSTRU A SFINTEI VINERÎ

Dumneȕeu vine
 Din ochi lacrămând,
 Din inimă suspinând.
 Dar cine l'a vȕȕut ?
 Trei surorî a lui Lazer
     Una Marta,
     Una Lina
     Și una Rusalina,
 Culegȕnd florî dalbe de pe muntele Irusalim.
 Din flóre sȕ făceă albine,
 Din albine stupinî,
 Din stupinî céră,
 Din céră sȕ făceă făȕhî.
 Făȕhele s'au aprins,
 Raîul s'o deschis,
 Dumneȕeu cu noi în vis.
 Sfânta Vineri în raîu ședeă,
 Și cu sfinți veseleă
 Iar din gură așa ȕiceă
 Cine a ȕice tatăl nostru al meu
     Joi sară de trei orî,
 Vineri diminéță de patru orî,
 L'oiu scóte din negură,
     Din păcura,
     Din bróscele
     Cât vacile,
     Din șopîrlele
     Cât bîrnele,
 De mâna drépta l'oiu luă,
 La Dumneȕeu l'oiu înnalță,

Cu masă întinsă,
Cu pahare pline,
Cu cuvinte bune.
Amin
Dămne miluesce.

DIM. TRIFAN, c. Cârnu, j. Némțu.

A se vedé I CREANGĂ, *Pov. Fata babei și fata moșnégului*; C. FUNDESCU, *Basme, Sfânta Vineri*, p. 108—115; P. ISPIRESCU, *Basme*, etc.

* 15848 Par'că'i Sfânta Vineri.

Se ȝice despre un om prăpădit de slab

SFINȚENIE

△ 15849 Sfințenia nu stă 'n port și haine lungi.

Dr. CRISTEA, *Prov*, p. 237, c. Cichindeal, Ungaria.

Ci în fapte bune și de cinste. Foți să fii preot și să nu fi om de trebă.

A SFINȚI

* △ 15850 A sfinți.

G POBORAN, *inst. j. Olt* — G. P SALVIU, *inv. c. Smulți, j. Cuvuruluu*

Adică a bate

Dă'i de'l sfințesce = trage'i o sfântă de bătae.

A se asemănă cu spaniolul, *santiguar*, care are acelaș înțeles.

A SE SFINȚI

* 15851 A se sfinți.

DIM. ȚICHINDEAL, *Fab.*, p. 127.
— A. PANN, I, p. 61. — HINȚESCU, p. 2. — L. ȘĂINEANU, *Semas.*, p. 331.

1⁰ Pentru cei fătarnici, cari caută să se arête, ceea ce nu sunt, adică ômenî de trébă.

A se sfinți de viu — D. ȚICHINDEAL, *Fab.*

2⁰ A face după voiea saŭ gândul cui-va, a isbuti

Dăi, să nu se năravescă,
Nu'l lăsă să se sfințescă

A. PANN, I, p. 61

Adună unde n'a risipit dar nu se sfințesce.

HINȚESCU, p. 2

Cu mine nu te sfințesci = nu ți se trece, nu isbutesci.

«Când auđiră boerî de una ca asta, se temură să nu le fi jucat ȳarășî vr'un renghiu (și de unde să nu fie așa), se sculară, și când vędură cum ȳ-a potcălit cĳobănașul, se luară cu mâinile de pěr.

«N'avură ce ȳice. Cu tôte astea, unul din ei, care eră și mai semeț, se otărî să se ȳie de capul cĳobănașului, să nu'l lase să se sfințescă» — ISPIRESCU, *Leg*, p. 249.

3⁰ Se ȳice, în bătae de joc, de un dobitoc, că se sfințesce, când murdăresce locul unde se află

SGRIPTORÓICĂ

15852 * Sgriptoróică.

P. ISPIRESCU, *Leg*, p. 54.

* △
Scriptoróică.

ION SĂRARÎU, c *Tighina*, j.
Vălcea

Adică femeie șiréta, viclénă și fórte rea.

«După ce plecă *sgriptoróica* de vrăjitóre, fata de împerat ascunse cu îngrijire așa.» — P. ISPIRESCU, p. 54

Sgriptoróica e o babă négră, urită și cu dinți albî. Ea umblă nóptea, prin sate, ca să răpescă pe copii cari plâng. Când copii micî plâng în somn, mamele lor ȳic că li s'a arétat sgriptoróica, de aceia se scólă și aprinde tămăie. Ea e tot una ca Muma-pădurei.

SMEŬ

15853 * Δ Smeŭ.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșlețu, Banat.* — IUL. GROFȘOREANU, *dasc. c. Gașa, comit. Arad, Ungaria.* — D-na Z. JUVARA, *c. Fedesci, j. Tutova.* — D-ra MARIORA ZANNE, *c. Bucuresci, j. Ilfov.*

1⁰ Unul din nenumăratele nume ale dracului.

2⁰ Om tare, voinic, vitez

S'a luptat ca un *smeŭ*

E ca un *smeŭ*

ȘOÎMANE

15854 * Δ Par'că e lovit de Șoîmane

ST. ST. TUȚESCU, *înv. c. Cătanele, j. Dolj*

Vezi *Ielele*.

1⁰ Tremură rău, fiind apucat de friguri. — *J. Dolj.*

2⁰ Are reumatism.

3⁰ E lovit de paralizie.

Șoîmanele sunt, ca și Ielele, trei surori cari ridică vâlătucul său vârtej de vînt, și cari răpesc în sus pe ori-ce trecător, care nu scuipă la vederea sa.

De fapt *Șoîmanele*, nu sunt de cît un simplu epitet ca și *Frumoșele*, *Milostivele*, *Măiestrele*, etc., *Șoîman* fiind un augmentativ de la *șoim*, adică *repede ca șoimul*

A se vedé pentru mai multe amănunte, *Ielele*, p. 27 și următoarele

SOLOMON

Vezi *Salomon*.

PREMINTE-SOLOMON ȘI PLUGU DE AUR

Am auzit din bătrîni, ca Preminte-Solomon o fost filosof la un împărat. Amu s'o sculat alt filosof și l-o pîrit pe Preminte-Solomon la împăratu. Imperatu l-o dat afara și l-o pus pe filosofu cêla, iar Preminte-Solomon s-o dus în lumea lui

Da, amu, împăratului nu i mergea de fel bine cu filosofu ist nou, și pe Preminte-Solomon nu-l găsiă, ca să-l pună iară.

Și s-o sfătuit împăratul cu boerii lui, ca să facă un plug de aur. Și așa, a făcut un plug de aur. Apoi o pornit ômenii împăratului cu plugu de aur prin țeră și întrebă: «ce ar face plugu cel de aur»? Nimeni nu gicea. Se duseră într'un oraș și, după ce nu gici nimeni din oraș, ei plecară. Când la marginea orașului, vădură că ședeă un om, lângă un gard, pentru dînsul, și mânca o cîjă de malaïu.

— «Aide, dîseră ei, că, iecă colo șede un om jos, sa-l întrebăm și pe dînsu». Când ajunseră la om, da el nu se scula de jos, îl întrebară «ce ar face plugu ist de aur?», El le-a respuns așa: «Dacă n'a plouă în luna lui Maiu, nu face nici cât cîja asta de malaïu». Iar ei i-au dîs: «Scôlă-te de-ai-ci, că după tine umblam, tu ești Preminte-Solomon, că de când umblăm, nimeni n'a gicit.» Și l-o luat înapoi la împăratu. — *Sezătore*, III, p 110

15855 * Înțelept și procopsit ca Solomon

P. ISPIRESCU, *Leg.*, p. 2

Veđi *Salomon*

Acelaș înțeles ca la No 15724

15856 * Judecata lui Solomon.

Pentru o judecată dréptă și tot de odată dibace
Veđi *Regii*, 3 16

C'est le jugement de Salomon

Prov Franc.

SOLOMONAR

15857 * △ Solomonar.

D. TRIFAN, *inv. c. Némțu*.

Om care scie multe

I

Solomonar este un om cari învăță șapte ani pe sub pămînt, apoi când iese, dîce nisce descântece, și vine la el un balaur, pe care'l încăleacă îndată ce a încălecat pe balaur înghetă balțile, și ghêta se pornesce dupa Solomonar, bătînd tôte semenaturile, pe unde are cîudă el — *J Némțu*

II

«Solomonarii sunt nisce ômenii cari-și însușesc puterea de a lega (opri) ploile și a da direcțiunea ce vreau, mersului grindinei.

Poporul le atribue și alte puteri supranaturale.

De obicei ei ȋic că ȋndr  t   pi  tra pe cursul apelor    pe păduri. Mai de ȋnfrico  at este puterea ce ȋic Solomonarii că au de a ȋndrept   pi  tra peste casa    locul unde ar vrea.

În vara anului 1892, fiind ȋnv  t  tor ȋn satul Giulesci, am aflat acolo pe to  i sătenii ȋnt  ri  i ȋn ac  st   credin  , av  nd angajat pe vestitul Solomonar *Ion Lucu*. Acest om ȋi din satul R  sca, unde-   are locuin  a. El s'a angajat mai cu to  i sătenii de pe malul Moldovei, până ȋn hotaru jude  ului N  m  . Fie-care cap de familie trebuie să-i dea c  te 50 bani    'n unele sate, c  te un franc pe vară. ȋn schimb el se obligă a păzi holdele lor de gr  ndin  . Pe cei ce se opun a plăti, ȋi amenin  t  .

În Giulesci facuse angajament cu c  te 50 bani de familie.

Le puse    nisce condi  iunii să serb  toreasc   joile p  n la sf  ntul ȋlie, ȋn care ȋile mai cu samă să nu ȋnt  nd p  nze pe ȋarb   la s  re. Preo  ilor le ceru să nu sune clopotele la biserică c  nd ar videa o cumpen   (nor cu tunete    trăsnete).

A cerut s  tenilor de   u ar  tat marginile   arinei lor,    le a ȋnsemnat cu nisce st  guri ȋnalte, din drani  . La ȋmpl  ntarea acestora, spuneau cei ce au fost fa  , că   a oprit a se apropia de el. ȋn acest timp ȋicea ȋncet  tor din gură, scotea ceva din traista de la   old    repede o ȋmpl  nta ȋn p  m  ntul de pe hotar.

La cerin  tele satenilor de a le ar  ta vr'o minun   de puterea sa, le-a spus să vă pazi  i c  nd veți vedea o greutate (nor    furtună), că am să torn ch  tra pe prund (locul de ȋma   dintre sat    malul drept al Moldovei).

Ce groază stra  nic   a băgat   arlatanul ȋn văcarul satului!

Cum ȋncour      tună pe apr  pe, vacarul o tuele ȋn spre sat.

ȋnt  'o ȋi, de-o dată nisce nouri groz  vi de 'ntuneca  i, despre mun  i de apus se las r  pigior pe de-asupra satului v  rs  nd ploaia 'n două cu pocnete    fulgere. Vacarul ca    cuprins de t  te b  lele, nici se mai g  ndesce la vite, le lasă    o ȋea la s  n  t  sa 'n spre sat, cat  nd scăpare.

Crede   că acum a venit timpul sa se acopere prundul cu pi  tia fag  duit   de prorocul lor. Cum s'a ȋnt  mplat, că piatra n'a bătut pe locurile acelea nici prin ȋmprejurimi, t  t   vara.

T  t   munca mea, de a-   face să nu cre  d   a   u  or ȋn acest Solomonar, a fost zadarnică. T  mna, tot spuneau unii că a fost pu  in   piatră pe prund.   i eu locuiam ȋn acel sat, dar n'am sim  tit urme de pi  tia fag  duit  .

Satenii se potriveau la landele lui din cr  sm  : că   menii din Bogdanesci nu ȋan plătit,    el a lăsat pi  tra de l  a fost stricat semănăturile, că ȋn R  sca vr'o c   i-va l-au batut    el a fost să ȋi om  re ȋn casă, ca a ȋndreptat pi  tra peste ei, de le-a sf  rmat acoperem  ntul de drani  .

ȋntreb  nd eu pe Gheorghe Zaharia, din R  sca, despre Solomonarul Ion Lucu, ȋmi spuse: "Eu ȋi plătesc ȋnc   un franc, sci   că mie nu mi-o stricat nimica de c  nd ȋi plătesc lui. Da nisce   menii de la noi, ȋs pi  sti per  u de la mine, l-o apucat ȋntr'o ȋi ȋn cr  sm   mei, da ce e  ti tu? Dumne  au? Ba nu, mei. Care-   un prost ȋmi d      mie, care-   cuminte, nu-mi d   nimic  . V  i m  mucu  a!".    unde-o dat ȋn vara acela o ploaie cu ch  tr   ca aceia, de nu s-o ales nimica de grădinile lor. Da mie nu mi-o stricat nimic  .

Ȋica se ȋnt  mpl   se bată pi  tra pe unde s'a angajat, apoi spune că a scăpat-o fiind că nu ȋin   menii serb  toarele.

Toder Zana  u   cu nev  sta-sa, din Giulesci, ȋmi pr   iau    ȋ-am ȋntrebat cum de cred a   u  or ȋn solomon  ria lui Ion Lucu. Unde ȋncepe a-mi istorisi la muun   i, parca-ar fi vrut se m   convingă    pe mine. La câmp (județul Botoșani    Ia  , unde merg vara la lucru) er   un

boer cu moșii și în tot anul îl bătea piétra, de n'alegea nimic. S-a găsit un Solomonar de s'o dus la el și i-a ȝis: Cucóne! sa-mi dai cinci-deci de franci și să-mi faci un ocol mare, și las dacă ȝi-a mai bate piétra. Boierul i-a dat așa. El a pândit când a venit o zloată și ș-a luat în spate o lopată și cu-n topor. S-a dus la ocol, și tot împrejurul lui (âmbra). Ce-o ȝis din gură, nu știu, da atâta a grămădit piétra în ocol, că nu mai ținea gardurile. Cum a stat, răpede cu lo pata de dă 'ntr'o parte piétra. Când de desubt, numai da de balaur care mai mișcă din coddă. Haț toporu, și tae capul balaurului. Boierul i-a dat cei cinci-deci de franci și el s'a dus în drumu lui. Și din vara aceea n'a mai bătut piétra pe moșia boierului.

Îi spun că asta l-o povestea ca tóte poveștile. Atunci mai adaogă Românul: «Da dumneata n'ai vădut Solomonari cari descântă șoreci, și-i scóte de pe unde or fi, de merg după el pe drum, ca oile, și i duce până-i scóte peste hotar. Mie mi s'a întâmplat să ieau o ață de la móră și au venit toți guzganii a-casă la mine, de eră sa-mi spargă totă casa. N'am găsit să mi-i descante, da m'aú învațat alți și am dus așa 'napoi la móră și s'au dus și guzganii.»

Șezătóre, II, p. 140—142.

A SOLOMONI

15858 * △ A solomoni.

G. POBORAN, *inst j. Olt*

Adică a vrăji

SOLOMONIE

15859 * A face solomonii.

Acelaș înțeles ca la No. 15858

SÓRTĂ

15860 * △ Sórta e ca róta

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulț, j. Covurluiu*

Veđi *Dumnezeu, Noroc*

Adica sue și cobóra pe om.

15861 * A pus piciorul în pragul sórtei.

V. A. FORESCU, *c. Folticeni, j. Suctava*

Adică stă bine.

*
15862 Aşa 'i-a fost sórta.

S. FL. MARIAN, *Nascere*, p. 62.
— HINȚESCU, p. 178.

Vedî *Data*, *Noi oc*,
Orînd, *Scris*, *Ur-*
sit, *Uisitóre*

Acelaş înţeles ca la No. 14783

SORTIT

15863 Aşa 'i-a fost sortit.

I. CREANGĂ, *Pov.*, p. 274

Acelaş înţeles ca la No. 15862

SPIRITUŞUL

Spirituşul sau *spînduşul* e un drăcuşor mic, ce'l au unele babe şi unii vrăjitori, cu care se servesc în săvîrşirea farmecelor lor. Spirituşul e un fel de sluga a unui drac, ce are în stăpînire pe baba orî vrăjitoarea care face farmece. Spirituşul e dat unor vrăjitori pe un anumit timp, unii au spirituş pentru totă viaţa lor, şi aceştia la mórtea lor se chinuesc mult de tot Spirituşul se hrănesce cu mîez de nucă şi alte lucruri bune Săténul, cu spirituş, în biserică orî la casa popei nu trebuie să mîergă.

Cu spirituşul se face toate farmecele, se aduc călare pe prăjină ibovnicii la drăguşele lor, se omîră ursitele ibovnicilor cu draguţe, se fea mana vitelor, se mulge lapte din inima carului, se tamaduesc bólele ce sghibue pe ómenî, etc

Spirituşul se ţine în diferite locuî, dar mai ales în ulcioraşe mici de marmura orî pamînt alb.

Cînd un bolnav e chinuit de necuratu, numai cu ajutorul spirituşului îl poţi scapă. Vrajitorul atunci pune la încercare spirituşul său, şi dacă dracu ce chinuesce pe bolnav e mai slab ca spirituşu, acesta îi făgaduesce însănătoşirea şi alungarea necuratului din cel bolnav, dacă însă spirituşul e mai slab ca necuratu, ce chinuesce pe bolnav, acesta atunci nu făgaduesce bolnavului însănătoşire, şi fuge de el, caci se teme să nu supere pe necuratu din bolnav

Mai de mult, erau o mulţime de babe ce aveau spirituş Spirituşul în acele vremuri se putea vinde Astađi însê, şi acesta nu se pôte explică, spirituşul se gaseşte fôrte rar Şi acolo unde este, nu'î tare şi voinic ca în vremile vechi. Cum babele întrebuintează spirituşul în serviciul lor, nimeni nu pôte sci, acesta e un secret fôrte mare Ba faţa cu pantalonaîi, şi cele ce catre alta lume povestesc că au spirituş, catre ei îl făgaduesc.

Poveşti, susţinute de adeverate, în care spirituşul duce călare pe prajina pe ibovnic la drăguţa lui, sunt fôrte multe Multă lume ade-

veresce aceste povești și afirmă c'a vădut asemenea întâmplări cu ochii lor

Așa când eram copil, de la nisce babe din Spătăresci (Sucéva), am auzit următoarea povestire, ce spuneau c'a'au vădut-o ele însași.

Intr'un sat eră un cioban ce se daduse în dragoste cu fata unei babe. Baba sciea multe drăcării și n'ar fi voit ca ciobanul să se depărteze mult de ea, ca nu cum-va sa'și găsească altă draguță, și pe fata ei s'o lase cu buzele umflate Ciobanul, în tovarășie cu alții, se dusesse la câmp, să erneze cu oile acolo, fiind-că finul în părțile acelea e mai efin, și nu ascultă de rugămintele babei și ale fetei spre a nu le părăsi, se vede că ciobanului nu'i mai eră dragă uraciunea babei, căci nu le ascultă și se duse.

Intr'o sară vine la babă un strein s'o roge de găzduire pe nopțe, că'i drumeț și la apucat noptea pe acolo Baba îl primesce, îl ospetă cum pôte, și'l culcă pe laiță sub icône.

Străinul, care observase pe baba și pe fată că tot șoptesc și vorbesc de cine-va, temându-se ca nu cum-va să fie vorba de el spre a'i face ce-va nu putu adormi. Intr'un târziu baba scôte din palamida ladei un ulciororaș cu două torți și'l pune lângă foc, începând a'l descântă, îl tot învirtea c'un bețișor de alun. Cu cât ulciorul se apropiă mai tare de foc, cu atâta strigă mai tare «Ștefane! Ștefane!» și cu cât îl departa, cu atâta strigă mai rar.

Intr'un târziu, numaî ce aud o zupăitura ca cum s'ar scutură cine-va de omăt, și în casă intră un flăcău înalt și frumos care nu eră altul de cât ciobanul ce fugise de fata babei, adus de spirituşul babei, călare pe bălul lui ciobănesc

Sezătorea, I, 249—250

15864 * Spirituş.

Copil vioiu și drăcos.

SPOVEDANIE

Vezi Grigorie.

STAFIE

I

Stachia, Țic că ar fi o femeie, de statură gigantică, care pazese casele cele vechi și parăsite, dar mai ales edificiile construite pe sub pământ, și tesaurul ascuns.» — D. CANTEMIR, *Descr. Mold.*, p. 155.

II

Cu deosebire de *ndluca*, se crede ca stafia se arate, în tot-dé una în chip de femeie sau barbat. Întâlnim totuși, în județul Suciava, o credință deosebită în acésta privință

III

Poporul de pe aici¹⁾ crede că stafia este un fel de umbră, în chipul unui om sau animal, ce are puterea a ține zidurile sa nu se dă rime. Ba el mai crede că acea umbră e chiar însuflețită, și că în fiecare zid, casă de zid, sau beciu, cu alte cuvinte tot ce-l zidire de carămidă sau piatră, trebuie să fi și o stafie, căci alt-fel nici să pôte zidi o zidire până nu-l se pune, de meșterii ce o zidesc, *stafie*. Acastă stafie se pune în zid în chipul următor :

După ce se începe zidirea, meșterii zidarî pregătesc o nuia, mai lungă ce-va ca statul unui om, sau chiar ca o șfară, și la timpul princios, devine un om, un copil sau chiar un animal, atunci pe ascuns, pe când unul îl ține de vorbă, altul din ei cu nuiaua saș șfara, îi ieă mesura umbrei lui Măsura odată luată, o pun și o zidesc în zid De aici înainte zidirea le merge bine și meșterii nu se mai tem că li se va dărâma, iar omul sau animalul, căruia i s'a luat măsura umbrei lui, până în nouă zile, mōre numai de cât și, după ce-l îngrōpă, se preface în stafia nedespărțită a zidului, în care i-a fost pusă măsura. Acastă stafie ese apoi în totă nōptea, de cum se inseréză bine și până ce cântă cocoșii de mlezul noptii și umblă peste tot locul acelei zidiri, iar după cântatul cocoșilor, se duce de se ascunde în locul unde i e mē-sura. Dacă zidirea este bună-ōră o casă, atunci stafia la ōmenii acel-ī case, nu li se arată nōptea și nici nu le face nimică, iar de sunt strēmī, le ese înainte, dacă umblă prin prējma ei nōptea și le face rēū, d ex īl trāntesce la pāmīnt, īl amētesce, și pe unīl chīar īī muțesce sau īl face de remān cu *neputința*

Stafia se arată tot-dē-una sub forma finței de la care s'a luat mē-sura și nici odată alt-fel. Tot-dē-una e mai rea, dacă a fost om, de cât când a fost animal. Une-ōri se întīplă chīar, dar acēsta cam rar, ca stafia să facă reū și casnicilor ce locuesc în zidirea aceea. Atunci se spune că, spre a se feri de acēsta, i se pune tot-dē una, sara, ce-va de māncare, în o parte ōre-care a zidului, de pilda, pāne și sare, māmāliga, etc. Alții spun, ca, dacă cine va scie că în o zidire e stafie, atunci tot-dē-una, când va trece pe acolo, să nu se uite nici odată īnapōi, sa șuere, să cânte sau să vorbescă, că se șice că atunci o ză-dār-sci șiți face reu. Dacă nōptea nu te veī nītă īnapōi, ea nu ți se arată nici odată — *Șezătōre*, I, p. 90

* △
15865 Par'că 'ī o stafie

DUMBRAVĂ, elev Sc Norm c.
Schimnē, 2 Tutova.

* △
Stafie.

A. CANDREA, *Rev. Nouă*, VII,
p. 300 — L. ȘAINEANU, p. 767 —
D na Z. JUVARA, c. *Fedesci*, 2 Tu-
tova

1⁰ Femeie betrână și slabă

2⁰ Femeie slabă și urita

¹⁾ Județul Suciaua

STAHIE

Vezi *Stafie*.

STEA

Vezi *Cap. I, c. Stea*

* Δ
15866 'I-a cădūt steaua.

V. ALEXANDRI, *Poes. Pop.*, p.
2. 3. 4. — S. FL. MARIAN, *Inmom.*,
p. 43.

* Δ
I s'a stins steaua.

S. FL. MARIAN, *Inmom.*, p. 43.
— C. TEOFĂNESCU, *inv c. Bieaz*,
j *Nemțu*

‡ Δ
'I-a apus steaua.

MIRONESCU, *inst c. Frumăsă j.*
Nemțu.

* Δ
'I-a picat steaua (din cer).

IUL. GROFȘOREANU, *dasc. c Gal-*
șa, comt. Arad, Ungaria — Dr.
ELIE CRISTEA, *Prov*, p. 113. c.
Bendorf. Ungaria

1⁰ Adică a murit

2⁰ S'a nenorocit, s'a stins, și-a pierdut marirea

3⁰ Și-a pierdut sprijinitorul.

Exista o credință, foarte răspândită la Români, și reproduse în Șezătore de D-nii C Teodorescu și M Lupescu, ambiî învățători în județul Suciava, după care stelele nu sunt alta de cât nisce făclii aprinse în cer. Se spune că câte sunt în cer, atâtea suflete de ómenî sunt pe pămînt, și tot de-una, când se nasce un om, resare și o stea pe cer; că prin urmare fie-care om are o stea saŭ o făclie a lui, care arde în cer cât timp traesce omul pe pămînt, iar, când móre, îi cade și steaua, adică i se stinge făclia și acesta 'i din pricina cãderei stelelor

De aceea chîiar, orî de câte orî se vede cãdënd o stea, poporul ȝice cã a murit un om.

Sórele e steaua lui Dumneȝeŭ, iar luna steaua Maîcei-Domnului. Stelele maî mari sunt ale ómenilor mari, în-

telepți, ale împăraților și Domnilor Stelele cu codă, când se arată pe ceru însemnă că, sau s'a născut un om mare, un împărat bună-ora, sau că are să fie război

Să le spuî curat
Că m'am însurat
C'o mândră Crăesă,
A lumei mirésă,
Că la nunta mea
Aă cădut o stea,
Sorele și luna
Mi-au ținut cununa.
Brați și pălînași
I am avut nuntași,
Preoți, munți mari,
Paseri, lăutari,
Păserele mici
Și stele fachi!

V. ALEXANDRÎ, *Poes Pop*, p. 2

15867 $\triangle$ A nu avé stea în cer.

S FL. MARIAN, *Nascere*, p. 68.

Nu are ce mai așteptă pe pămînt, i s'a curmat tot binele și fericirea.

15868   * $\triangle$ I s'a întunecat steaua.

S FL. MARIAN, *Nascere*, p. 63
— IUL GROFȘOREANU, *dasc c Gal-
șa, comit Arad, Ungaria.*

1⁰ Îl amenință o nenorocire mare.

2⁰ Îi merge rău, a pierdut vază și cinstea ce a avut până aci.

15869   A fi vai de steaua cui-va.

I CREANGĂ, *Pov.*, p. 195. — S
FL MARIAN, *Nasc.*, p. 68.

1⁰ Adică vai de viața lui, ȳice omul necăjit sau care se afla într'un mare pericol.

2⁰ Amenințare, sub forma dată de Creangă.

De te-a împinge pecatul să mai vii odată, vai de steaua ta are să fie! — I. CREANGĂ.

15870 * △ A fi cu stea în frunte.

LAURIAN & MAXIM, II, p. 1268.
— I. CREANGĂ, *Pov.*, p. 152. — V
ALEXANDRI & L. ROSETTI, *Mss.*
— I. GROFȘOREANU, *dasc. c. Galșa,*
comit. Arad, Ungaria. — E. I.
PATRICIU & G. P. SALVIUȘ, *înv. c.*
Smulți, j. Covurlui. — C. TEO-
FĂNESCU, *înv. c. Bicaz, j. Nemptu.*
— GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Do-*
brovef, j. Vaslui.

* △ A fi cu stea de aur în frunte.

IUL GROFȘOREANU, *dasc. comit*
Arad, Ungaria.

* A fi cu steaua în frunte.

V. ALEXANDRI, *Teatr.*, p. 427.
463. 948. — V. A. FORESCU, *c.*
Folticeni, j. Suciava.

Vedî *Invîșat.*

Adică om însemnat, ales, cu putere, merit pentru
ce-va mare.

Se crede în popor ca unui feciorî său fete de împărat
aveau semne, în chip de sóre său stea pe frunte, în chip
de lună în spate, doi luceferi pe umeri, etc. Se înțelege
că nu fie-care le avea sau pe toate odată. Aceste semne
arătau că purtătorul lor, avea o menire mare. De aci s'a
născut și dicerea

A se asemăna cu steaua de pe capetele său pe coifu-
rile Dioscurilor, din mitologie, și cu nimbul din jurul
capului la divinățiile păgâne și la sfinții creștinilor

Vedî *Șezătorea*, II, p. 192.

15871 S'a născut cu stea în frunte.

D-na E. B. MAWR, p. 43.

E om cu noroc, o să ajunga departe

Né sous une bonne étoile

Prov. Franc.

ȘTIMA

15872 * $\triangle$ L'a mâncat știma

TEODORESCU-KIRILEANU, înv. j.
Suciava.

A pățit, a tras multe.

STRIGOÎU

PENTRU MORTUL DE SE VA AFLA STRIGOÎ CĂRUIA 'Î DÎC
VÎRCOLAC, CE TREBUE SĂ I SĂ FACĂ.

Glava 378. [Postnicul]. Dumneșcescul Patriarh Postnicul dîce așa: că am auzit în multe orașe și cetăți dîce, făcându-se nîsce lucruri gróznice și pré slăvite, de mare nepricepere și de nescunța ómenilor preste lucrul drăcesc. Pentru că vrăjmașul nostru prěspurcatul de diavol unde află loc deșert să lăcuască să și facă voia, el acolo și lăcuiașce, și de multe ori cu naluciri de față întru multe tocméle trage pre ómenî și i duce spre voia lui, ca de tot ticăloșii de ei să i afunde și să i néce întru adâncimea peirii a focului de veci, decî lucrul acesta prea fără de lége și gróznic carele se face de bogați creștîni nepricepuți, carele iaste vrédnic a mare întristare și lacrămi. Miru-mé și me ciudesc și mă îngrozesc a l povesti. Grăesc unîi ómenî nepricepuți, cum de multe ori când mor ómenii, mulți de într'acei morți dîce se scólă de se fac Strigoî și omóră pre cei vii, ce însă mórtea ce vine de năprasnă și de grab la mulți ómenî, nimenia altul nu scie de dînsa, fara numai singur Domnul nostru Isus Hristos, carele e tocmitorul firii nóstre, iara cea ce ard pe frații lor creștîni, și fac atăta pacat de mare, îngrozesc-te sóre, și i acopere întru întunerecule, și tu pamîntule gemi și i înghiți, și nu numai pe dînsii ci și pre cea ce i îndemna. Pentru că trupul omului déca móre nice cum nu pôte face nice un lucru fara de suflet, ce déca vreme ce móre trupul, iară sufletul mérgé la locul unde i se va porunci de Dumneșcu, dupa cum au facut ori bine ori réu, iară a se întórce în trup nu pôte, până ce va veni singur Domnul la a doa a lui venire să judece lumea. Atunce trupurile acéle mórte eși ia cineși suflet, decî cum am dîs, cum pôte acum fără de suflet să lucreze trupul, adeca să âmble? o mare minune sa auda neștine și sa se mire, sa omóră dîc mortul pre vii, o nepriceperea ocananicilor și orbia de nu véd ca iaste lucrul dracului, și i înșala de ard trupul asémenelor ca să i bage în muncă. Bârfesc unîi nebumi și dîc, că multe trupuri ale ómenilor déca mor și le îngrópă în pamînt, iale nu putrezesc ce se află întregi pline de sînge, și acésta iasta năluca dracésca cum am dîs, ca să ducă în iad pe creștîni, pentru ca acela dracul în tot chipul se inclupiasce, și anghel sa se facă, și calugăr, și bărbat mirén, și muare și copil, și lemn, și toiaș, și apa, și sînge, și discos, și hana, și om mort și alte lucruri tóte cîte sînt se face, ci însa ca o nalucă. Pentr'acéia nu se cade sa crédeți acéia ce vedeți pe trupul omului mort, pentru că omul déca móre sînge n'are în trup, dara înca cu cât mai virtos mai mult și mai mare și mai minunat iaste a socotit acésta neștine, de dîc că

déca'l îngrópă și face câte va zile în mormînt, se află sânge într'însul. [Zri]. Să scîți și cum se topéște omul în pămînt, décia atunce să crédeți, că trupul carele se arata cu sânge iaste năluca drăcéscă.

[Nahifor Xanthopol] Nichifor Xanthopol la sinaxarul de la sâmbăta lăsaței de carne cu alți dascăli și povestitori ăice și spune cum se topesce omul în pămînt. A treia zi, începe fața omului a se strica și a se împăjea, și a se îngrozavi, iară a noa zi începe zidirea trupului a se deschia, numai ce rămăne inema, iară la 40 de zile se topéște și inema: Deci de acéstă să scîți toți creștini, cum ca o năluca se arată acel trup cu sânge, și să scîți că alt trup întreg nu se află în mormînt, fără numai cel afurisit, și se rógă să ia ertacune, și déca se iartă atunce se topéște ca și alte trupuri ale morților, iară sânge n'are și de veți vrea să scîți mai bine, că déca iase sufletul omului de în trup sânge n'are, ascultați. Trupul omului iaste de 4 stihii, de în sânge ăic, de în flegmă, de în tuse și de în hiare négra, deci însă sângele căce e cald iaste de în foc, iară flegma căci iaste réce iaste de în apă, iară tusea căci iaste umédă, iaste de în văzduh, iară fiarea căci iaste uscată, iaste de în pămînt, iară în vrémea morții cu porunca lui Dumneđeș se împart acéle 4 stihii, și se desparte sufletul, și întâiu se desparte stihia sângelui, ca o căldurosă și vîtore ce iaste și viază tot trupul, drept aceia trupurile cele mórte hiare au déca mor, și flegmă și tuse: iară sângele nici cum, scîți acum sau auđit ce ăice pentru acéstă, căce când iase sufletul omului décia nu mai are trupul acel sânge, nice nemica se află, iară de acéstă cum am arătat mai sus de va părea unora ómenii că are sânge trupul mortului și în coșul pântecelui lui altele bogate, acélea le face diavolul ca să ducă în muncă pre voi creștini, că multe năluciri mai nainte au făcut Satana, în vrémea lui Moysi déca muri, vrea să între în trupu'i să prelăstéscă și să'î stuce légea, în vrémea Dumneđeescilor Apostoli, cu Simon vrăjitorul, și în vrémea lui Sfetii Silvestru Papa de la Roma, și în alte bogate vremi și locuri au făcut și face ce nu pôte, numai ce fórt se rușinéază și slăbéște de să biruiasce și se surpa de Domnul nostru Isus Hristos, carele pôte și le biruiasce tóte, și omóră și înviază, carele face slabele tari, și tarile slabi, carele au făcut cerul și pămîntul, și tóte câte's pre dînsul, și iasta adevérit facétor de minuni, și vîrtos, și gróznic, însă bine pentru acesta lucru auđit și scîți acum, deci cați veți să nu mérgeți în iad să vé munciți, de acest diavolesc lucru să fugiți departe, adecă să nu ardeți trupurile morților, nice să crédeți câte se arată pre acel trup mort.

[Caută bine de veđi]. Iară cine va vrea să facă lucru ca acesta fără lége, poruncéște vîrtos și greú acel sfânt Patriarh Postnic, ca de va fi cleric să i se ia darul, și să iasă și de în spița carea se află a cinști: și să nu se pripeștuasce Dumnezeștilor taini, ci numai la mórte, ca un împreună lucrător de lucrul hîtlénului de diavol, iară de va face acéstă mirénul, 20 ani în pocanie să lucréze, decia atuncî să se amestece cu credincioși.

[Caută de veđi] Să scîți iară când se va afla trup ca acela carele iaste lucrarea diavolului, să chemați pe preoți să citească Paracîsul Précistii și sa facă și Osfeștenie mica, décia să slujască lyturgie și să radice și panaghie întru ajutorul tuturor, și să facă și poménă cu colivă, décia să ăică molitvele céle de blăstem, și amîndoao molitvele de blastem ale botezului să le citească pre acéle óse, atuncî cu Osfeștenia cea mică carea ai făcut să stropesci ómenii cari se vor tîmpla și acolo, și mai mult să o verși pe trupul acela, și cu darul lui Hristos va fugi dracul de acolo

CREDINȚE

I

Ómenii cu códă se crede că, după mörte se fac strigoii, și vin pe casele lor, nóptea, de sperie pe toți. Strigoii mănâncă și ómenii

Se mai crede că dacă peste un mort va sări o pisică, el se preface după îngropare în strigoii, de aceia se fac privegheurile la morți. Pentru ca un mort să nu se mai prefacă în strigoii, îl scot pe sub pragul de jos al ușii. Mormintul unui strigoii se cunoște după aceea că are o gaură pe unde iese și intră

Ca să se ucidă un strigoii 1 se bate un par în inimă. — *Județele Némfu, Covurluú, Ilfov, etc.*

II

Când pruncul se nasce cu tichie 1 se ȃice că e strigoii. Asemene se ȃice și la acel prunc care se va întërca de mama sa și din greșelă, ieră-și va suge la mă-sa pe când ea dörme, se va face strigoii. După ce s'a înmormintat mortul, după câte-va ȃile se ȃice, că el înviază în mormint, și din mare om cum este se preface întru ceva förte mic și iese nóptea din mormint, și mergënd, face rău rudelor celor mai de apröpe, și apoi celor-l-alte, mănćându-le inima, și ast fel unul câte unul, tot némul se prăpădesce. — Se ȃice că dacă prind de veste mai de grabă, merg mai mulți ómenii la mormint într'o Sămbătă nóptea și scotënd mortul socotit strigoii îl tae bucăți cu o cösă, un om făcut tot Sămbăta — *Județul Dolj.*

III

Ómenii cari nu manăncă usturoiü, și se feresc de tāmăe în viēta lor, sunt *strigoii*. Ei se cunosc, cât sânt în viētä, de pe aceea că au códă, iar după ce mor, mormintul lor este lăsat în jos mai mult de cât la cei-l'alți mori și are o boltă la un capët, pe unde iese strigoii nóptea. Strigoii și strigöicele, în spre ȃiua de sf Andrei, se strîng pe la crucile drumurilor saü pe la hotare, și se bat cu limbele de la melhöi și melhöice, ori cu cöse. Se spune că bătaea începe când unul ȃice: *usturoiü roș* și încetěză cînd unul ȃice *usturoiü alb*, ori când cāntă cucosi de miezul nopți. Ei când se bat, rostesc cuvintele *daü, da nu taiu*

Ómenii se tem de strigoii și de aceea, în spre ȃiua de sf Andrei mănăncă usturoiü, se ung cu el pe la umeri, piept și genunchi, ung pe la ferestre în formă de cruce, pe la uși, pe la porți, pe la ocölele vitelor, țitele vacilor, cörnele boilor, limbele la melhöi etc. Strigoii vine și strigă la ferăstră: *ai măncat usturoi?* Dacă omu-i răspunde, îl mușesce, iar dacă tace, se duce'n trébă-și. Pe cei ce nu mănăncă usturoi spre Andrei; îi pocesc strigoii. Când întâlnește strigoii pe un om, îl fugăresce, dar nu pune mâna pe el și de nu fuge omu, îl mușesce. Strigoii vii, tot-de-una spre sf Andrei se culcă afară, iar cei morți ies din mormint până la trei ani, și vin nóptea pe la casele lor fără să facă ceva celor din casă, cu care și vorbesc, stānd tot-de-una până la miezul nopți. Unii povestesc că chiar strigoii vii, nu se duc toți cu trupul, ci la unii, adormind în spre sf Andrei, li iese numai sufletu, care se preface în fel de fel de animale, și dacă trupul acestor strigoii este mutat din locul unde s'a culcat, rămāne mort, căci sufletul întorcëndu-se, și ne mai găsind trup în locul în care l'a lasat, se duce pe ceea lume.

Iéta și câte-va povești relative la strigoî

Era odată un om care, cât a trăit el, tot-de-una în spre ziua de sf. Andrei se culca afară, din care pricină îi și diceau ômenii că-i strigoiu. Murind omu ista, eșia în totă nopțe din grôpă și venia acasă la nevêsta lui, ședeă până ce cântău cucușii de medu nopții și dis-părea. Biéta femeie îngrozită de astă întâmplare, se plânse la o baba, care-o sfatui așa «du-te acasă, așteptă pâna a veni el, și cum 'l-î vede că întră'n casă, tu te și-apuci de te spală, te piéptăna, te oghin-desce, te gatesce și nu'î respunde nimic până ce nu-î fi gata, iar atunci ți că te duci la nunta frate-său, care se însôră și iea pe sora-sa, atunci el are să ȋică că nu se pôte, dar tu spune-î. «nu se pôte cei morți la cei vii, da asta se pôte, și pe loc are să crăpe.» Un *mulțu-mam* și *bogdaprosta* eși din gura femeiei, care ducându-se acasă și făcend cum a învățat-o baba, a scăpat de strigoiu

* * *

Un biet om sărac se întorcea în spre sf. Andrei, cu un tăbultoc de la môră, și trecend pe la nise cruci de drum, vèdù un joc de ômenî. El aducându-și aminte că-i spre sf. Andrei, și că aceia trebue să fie strigoî, ȋise D-ȋeu să vè înmulțescă jocu, iar el respunse: D-ȋeu să-ȋi înmulțescă făna în sac. Și mergend omul acasă, multă vreme a mâncat din făna și nu se mai sfirșia. Femeea și copii tot îl întrebaù într-una că ce minune-î asta de nu se mai gătesce făna din sac? El li spuneă că-i bun la D-ȋeu, dar ei tot nu-l slăbiau cu întrebatu, până ce într'o ȋi îl scôse din sarite de le spuse drept, și din ȋiua aceea s'a sfirșit și făna din sac.

* * *

Ci-că a fost odată un om care aveă femeie strigôică și tocmai de sf. Andrei o pâli de copil. Femeea ȋise bărbatului așa: mël bărbate du-te de iea limba de la melȋoiu, mergi la crucele drumului, făna să vorbesci cu cine-va, chiar de te-ar întreba, dă de nouë ori în pămînt cu limba melȋoiului și ȋi din gură «daù dar nu taiu.» Bărbatu ascultă pe femeie, se dusă, și în loc să ȋică cum îl învățase de acasă, el a ȋis «daù și taiu» și când veni acasă își puse mânele în cap caci găsi femeea totă tăiată

* * *

Unui om îi muri femeea în pripă și fiind el întrebat cum și ce bolă a avut femeea lui, povesti ast-fel: Asară (spre sf. Andrei) ca nicî odată, nevêsta mea, D-ȋeu s'o erte, s'a culcat mai de vreme. Eu am mai stat cât am mai stat diuantea focului și, de la o vreme, sculându-mă să merg să me culc, ômenî bunî, Dômnë păzesce, (omul se bātu cu mâna peste gura) cruce de aur în casă,¹⁾ pe gura femeiei eșia o pară flacără roșie! Mî-am făcut cruce și n'am mai vèdùt nîmica. Am strigat nevêsta să se scôle, ea n'a rêspons, am început a scutură, am luat-o din locu cela, am pus-o pe cea-l-altă laiță, dar pace buna, ea era môrță, ca toți morți, cum o vedeți și acum. Iar babele de prin prejur, după ce mai scôse câte un suspin, ȋise sarace om,

¹⁾ Români cînd povestesc ceva în care-î amestecat ucigă-l Crucea, ȋic: «cruce de aur în casă» mai des unde sunt copii mici, să nu se apropie necuratu

de scia! tu de mai înainte că femeea ta îi strigăică, tu n'o muta! din locul în care s'a culcat și ea nu muria, căci para cea roșă, a fost sufletul ei care, când s'a întors înapoi, n'a găsit trupu unde-l lasase și s'a tot dus pe acea lume

Odată muriau oamenii într'un sat de se stingeau, nu alta, și nimene nu-l tăia prin cap ca ce ar fi pricina. Își descântău, își cetău, își făceau sf. maslu și tot de geaba Un moșneg, vorbind într'o sară cu baba lui de mânia asta a lui D-țeu ce căduse pe sat, îi spune că el de câte va nopți tot aude trăgând clopotul la biserică. «Ian tați moș nege, îi răspunse baba cam supărată, ia! și se pare, unde-l tot auzi quia In vorba asta numai ce intră și un megeș. — Buna vremea. — Mulțumim. — Da ce se mai aude prin sat, nepote? — Ia rău, moșule, că ați s'a dus și Gheorghe a lui Ion și i-a rămas o casă de copii Un D-țeu să-l ierte și un oftat eși din peptul tuturor. «Dămine, nepote, hodiniți-ați astă nopțe?» Hodiniți și nici pră căci, așa după ce-a înnoptat hăt bine, numai ce aud câni bătând în colo'n jos, și gândind că nu cum-va, să dea dihania la poeata cu oile, am eșit afară, dar nu eră nimic. Când dau eu să intru în casă, numai ce aud clopotele la biserică.

Dar ore ce-a mai fi și asta? Îmi dăsei în gândul meu și mai stătu-lu să ved mult timp a trage. Mi se urise stând afară, și clopotele nu mai încetau. De la o vreme m'am dus în casă și tot am auzit până ce am adormit. Ați diminătă m'am întâlnit cu verul N și mi-a spus și el că de câtă-va vreme tot aude trăgând clopotele noptea, și de v'ro două nopți a ascultat și el, înadins, și dăce că numai până la mieđu nopții s'aude tragând și de acolo stă.

Orice să fie asta, moșule? Hm! da ce să fie dragu moșului? Ia la biserică noastră trebuie să fie îngropat un strigoiu, care în totă noptea iesă din mormint și trage clopotele, și de nu i om pune capăt are să se stingă tot satu Saracu de mine, moșule! Și ce-i de făcut? Ia mâne până'n quă să mergem la popa să-i spunem, să luăm câți-va oameni, un par de stejar, câte-va căciuli de usturoi și să mergem la biserică, să căutăm mormintul care a fi mai lăsat în jos, și a avé o borbă la cap, c'acela-i cu strigoiu. Vom bate parul drept prin inima strigoiului, i-om da drumu usturoiului pe borta de la mormint, ca să-i mērgă în gură și așa ne-om mintui de strigoiu — A doua dă făcu moșnegu precum făgăduise, și de atunci nu s'a mai auzit noptea clopotele la biserică, dar nici oameni n'aū mai murit ca mai nainte — *Sezatore I, p 245—248, j. Suciava.*

IV

Strigoii sunt și ei oameni, ca toți oamenii, numai aū chemarea de a face reu Ei pe din afara nu se cunosc, căci sunt ca și cei-alți oameni, și ei lucră în ascuns. Lucrul lor de căpetenie este a lua laptele de la vaci și a fura griul din șură, pe timpul îmblătitului. Oamenii însă aū ajuns a-i cunoște și anume așa

Dacă vaca, în loc de lapte, da sânge, sau nu se lasă să fie mulsă, atunci proprietarul vacii, ca să aște cine e acela care i-a luat laptele, nu are de a face alt-ceva, de cât lucrul următor

Primavara să iēsă la pădure, și șerpele care l'a vedeă mai întâiu, înainte de Sântul Gheorghe, care șerp e verde și cu flori la urechi, la șerpole acela sa'i tae capul cu un ban de argint, o bucată de 40 bani, sau o bancuță (pițulă) austriacă de 10 sau 20 cruceri Capul șerpelui să'l pōrte nouă zile în șerpar, și după aceea să pue în gură un câțel de aiu (usturoiu), să'l sădescă în grădină și după nouă săptămâni va face frunze Atunci să'l scotă din pământ și să'l pue în pălărie, ca

pe o fiore. Diminșța, înainte de a scôte vitele la pășune, să iasă de latura satului și să se posteze la un loc ascuns, apoi va vedea strigoii călărind pe vacă. Lucrul acesta trebuie făcut așa, în cât să nu fi vedut de nimeni. Afând odată pe strigoii care i-a furat laptele, nu are se facă alt-ceva, fără când mulge vaca, să și facă cruce și să pronunță de trei ori numele strigoii, atunci strigoii se iese puterea și în scurt timp mōre.

Strigoii cari fură bucatele, își îndeplinesc misiunea diabolăscă așa. ei au nisce brōsce mari de colōre cafenie. Pe acestea le trēmīt în șururile ȳmenilor unde stă griul grămadă, ele își umplu gușile cu griu, și l' duc acasă la strigoii. Fīind ele fōrte multe, și pagube mare pot face.

Pe ast-fel de strigoii îi află păgubașul așa că prinde o brōscă de aceste, o pune în o ȳlă nouă de pămīnt și o pune la foc de se încălășce, când începe a arde olul tare, brōsca începe a sări, și în timpul acela strigoii respectiv, care a trimis pe brōsca să fure vine la casa păgubașului și se rōgă de iertare. Dacă este ertat se duce acasă, dar nu mai pōte face ce a făcut. Dacă nu se arată, mōre

Șezătōre, III, p. 133—134, c.
Avrig, Transilvania.

V

Strigoii se fac și ȳmenii cari au fost juđi (primari) comunali doue-spre-dece ani. Asemenea tođi ȳmenii și muerile cari au cođi. Pe ast-fel de ȳmenii, după mōrte, îi împung cu un dinte de la pepten, ca dracul să nu li pōte îmfia pelea lor. Alții împung inima și fōlele cu o sulă. Cel-ce e strigoii, trebuie ars cu spinii. — *Comuna Galșa, comit. Arad.*

* △
15873 Strigoii, întâiu, într'ai lui dă cu colții.

I DUMITRESCU, înv. c. Gânciova,
J Dolj.

Veđi Țigan

1° Credință poporană.

2° Pentru omul care face reu bine-făcătorilor sei

* △
15874 Se însoră strigoii.

IUL GROFȘOREANU, dasc c. Galșa,
comit. Arad, Ungaria.

Veđi Drac.

Când e plōie și sōre tot-de-odata.

15875 Strigoii.

V. ALEXANDRI, Teatr., p. 39.

Veđi Sfântu-Vasile

1° Om slab, jigarit.

2° Om cu idei ruginite, din alte vēcuri.

«După ce'ți Ieșu copul la ôste cu sorțu ca pe niște prosti, după ce, vorba ceea, îți fac drum pe'n barbă pe de 'ntregu, apoi te mai și poreclesc retrograd' vinograd' turétcă' *strigo!*» — V. ALEXANDRI

TĂMÂE

Vedî Para, *Sfânt*

15876   *   A arde tămâe cui-va.

M. CANIANU, *public. 7. Iași.*

A'l lăudă peste măsură

Encenser quelqu'un.

Proo Franc

A TĂMÂIA

15877   *   A tămâia pre cine-va

L. ȘĂINEANU, *Dicț.*, p. 795.

A'l linguși, a'l cinsti peste măsură.

15878   *   De cei cari nu tămâie sfânt.

1⁰ Adică ne-credincios.

2⁰ Om care nu se închină la nimeni, cât de mare ar fi.

3⁰ Om răutăcios.

«D'ăi cu mațele pestrice cari *nu tămâie sfânt.*»

A SE TĂMÂIA

Vedî *Olă.*

15879   *   A se tămâia

L. ȘĂINEANU, *Dicț.*, p. 795.

A se îmbetă.

- 15880 El ș'il bate ș'il mângâe,
Merge iar să se tîmâe.

A. PANN, I, p. 110 — HINȚESCU,
p. 12.

Adică vinul pe bețivi

TĂRÎMU ALA-L-ALT

- 15881 De pe tarîmu ala-l-alt.

GR JIPESCU, *Opinc*, p. 11.

Adică din lumea morților

A SE TÂRNOSI

- 15882 * A se târnosi.

L. ȘĂINEANU, *Dicț*, p. 814.

A se îmbetă

TÂRNOSIT

- 15883 * A fi târnosit.

GR. JIPESCU *Răur Oraș*, p. 205.

Adică a fi bêt.

TARTOR

- 15884 * △ Tartor.

AVR CORCEA, *paroh, c. Coșteiu*,
Banat.

¹⁰ Unul din nenumăratele nume ale dracului.

²⁰ Om rău. Feminin, *tartoriță*.

TATAL NOSTRU

- 15885 * △ A scie... ca (pe) tatăl nostru.

GR JIPESCU, *Opinc*, p. 104.—
C. TEODORESCU, *inv. c. Lipova, j.*
Vasluiu

Adică a sci foarte bine.

«Ar hi bine să scii și să 'nțelegi legea Tu s'ar căde să cunosc
ca pe tat'al nostru legea sătescă, a sfatului dējudeț» — GR JIPESCU.

15886 A'i trage și'n numele tatălui.

I. CREANGĂ, *Prov*, p. 55.

A'i dà o lovitura

15887 *[△] A pică în numele tatălui.

AVR CORCEA, *paroh, c. Coșteiu, Banat*

A'l lovi în frunte

TIPIC

15888 [△] Tipicul se învață călcând des pragul bisericeî.

DR. ELIE CRISTEA, *Prov*, p. 252, c. *Gura-Rîului, Ungaria*

Pentru cele cari nu se învață cu una cu două

15889 * După tipic.

L. ȘĂINEANU, *Dicț*, p. 812 —
FR. DAMÉ, IV, p. 163.

După o regulă fixă, hotărîită.

TIPICAR

15890 * Tipicar.

L. ȘĂINEANU, *Dicț*, p. 812.

Cel ce se ține dupa tipic ; formalist.

TÓCĂ

Veđi *Sfântu Ilie, Urechire*.

15891 * Δ Aude tóca 'n cer.

P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, I, p. 235. — C. TEOFĂNESCU, *inv. c. Bicăz, j. Némțu*. — ST. ST. TUȚESCU, *inv. c. Catanele, j. Dolj*.

Veđi *Sfântu Ihe*

1° E cam nebun

2° E bét.

Tócă 'n ceriu când fac slujbă ingerii și sfinții.

Cocoșii nóptea cântă când aud tóca'n cer În fie-care sat e un cocoș năsdrașan care aude cel d'întăiu tóca în cer, și după el încep a cânta cei-l-alți cocoși.

15892 * Δ De aude (a auđit) tóca în cer.

TRAIAN TERE BENȚ, *c. Cocłuba, comit Bihor, Ungaria* — T. BĂLĂȘEL, *preot, c. Ștefănescł, j. Vâlcea*.

Veđi *Giurgiu*.

Când unul a fost lovit, cu putere, cu mână peste obraz

15893 Δ Scie (și) tóca 'n cer.

V. ALEXANDRI, *Teatr.*, p. 38. — Șezătóre, II, p. 74. — P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, I, p. 235. — C. TEOFĂNESCU, *inv. c. Bicăz, j. Némțu*. — ST. TUȚESCU, *inv. c. Catanele, j. Dolj*. — DR. ELIE CRISTEA, *Prov.*, p. 227, *c. Toplița-Romând, Ungaria*. — C. G. ZAMFIRESCU-DIACON, *inv. c. Stiubeniț, j. Dorohol*. — E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulț, j. Covurluțu*. — M. LUPESCU, *inv. c. Broscent, j. Suclava*.

Ca să arête că scie și a pățit multe, scie totul.

15894 * Δ O veni tóca la bóca.

G. POBORAN, *inst. j. Olt*.

Imi vei cădé în mână, odată

15895 * Δ Bătu-te-ar tóca lui Dumnezeu.

IÓN BERBECE, *comit Făgăraș,
c Bran, Transilvania.*

Blestem în Transilvania.

15896 * Ucigă'l tóca.

Unul din nenumăratele nume ale dracului.

15897 * Tócă.

P. ISPIRESCU, *Leg.*, p. 286.

Veđi Gol, Trócă.

Adică gol cu desăvîrșire.

«Ma! trecu ce trecu și amîndoi bătrînii dară ortul popii, rămînd
în urma lor case *tócă*, și o sărăcie lucie» — P. ISPIRESCU.

15898 * Δ A fi tócă de flămînd.

IULIU GROFȘOREANU, *dasc. c.
Galșa, comit. Arad, Ungaria.*

Adică cu stomahul gol.

15899 Uscată ca tóca.

D-na ELENA SEVASTOS, *Nuv*,
p. 43

Adică foarte slabă, numai pîlea și ósele.

A TOCÀ

Veđi Cârçumă, Surd.

TOCAT

15900 * Δ De carte
Cam departe,
Dar de tocat, eă și cu frate-meă diaconu
o batem de bese.

T. BĂLĂȘEL, *înv. c. Stefănescă,
j Vâlcea.*

Veđi Popă

Se ȃice ȃn pofida preoȃilor celor proȃȃi.

TRICOLICIU

«Tricaliciuȃ este chȃiar aceea ce se ȃice la Francesȃ *Loup garou*. Se crede cȃ ȃmeniȃ, prin arte magicȃ, se pot preface ȃn lupȃ, sau ȃn alte animale sȃlbaticе, ȃi pot luȃ chȃiar natura acestora, de a se aruncȃ pe ȃmeniȃ ȃi pe vite, ȃi a le face stricȃciune» — DIM. CANTEMIR, *Descr. Mold.*, p. 156.

15901 * Par'cȃ'i un tricoliciu.

GR ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna*.

Pentru omul rȃu.

ȃn Țera-Romȃnescȃ ȃi ȃn Transilvania se ȃice: *pri-coliciu*

TROPAR

Vedȃ *Condac*.

ULCICȃ

15902 * Δ A'i face cu ulcica.

L. ȘȃINEANU, *Dicȃ.*, p. 839. — S. I. GROSSMANN, *Dicȃ.*, p. 133. — C. TEOFȃNESCU, *inv. c. Bȃcaz, j. Nȃmȃu*. — GAVR. ON ȘOR, *prof. c. Dobrovȃ. j. Vasluȃu* — IUL. GROFȘOREANU, *dasc. c. Galȃa, comit. Arȃd, Ungaria*

Vedȃ *Cap XII, c. Crob, Ȗȃȃ, Urcȃor*

1° A'l descȃntȃ de dragoste, a'i face fermece pentru a ȃndrȃgi pe cine va.

2° A face fermece de rȃsbunare. — *Comitat Arȃd*.

«ȃn ulcicȃ sȃ pune picȃor de clotan, os de om mort, ȃi eschȃi din atare sicriȃ, ȃi ast-fel sȃ ȃngrȃpȃ sub pragul uȃȃi, de la graȃdul omuluȃ, pe care voesce a'ȃi rȃsbunȃ. Dupȃ ȃcȃsta vitele per tȃte din acel graȃd. — IUL. GROFȘOREANU, *comit. Arȃd, Ungaria*.

15903 * Δ Par'cȃ 'ȃi a pus ulcica.

E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulȃȃ, j. Covurȃuȃu*.

Ca să mai potolască pre cel ce se grăbesce.

URCÎOR

Vedî *Cap. VII c. Urcîor.*

15904 * A'î face cu urcîoru.

Vedî *Cap. XII, c.*
Cîob, Ôlă, Ulcică

Acelaş înţeles ca la No. 15902.

A URSA

15905 * Δ Te-a ursat rău pe tine.

G. I. TOMESCU, *înv c. Broscari,*
7 Mehedintzi.

Celui ce'î merge rău.

Românul crede că, la trei zile după nascere, se ursază fiecare om de Dumnezeu, cum are să trăiască totă viaţa sa.

15906 * Δ Aşa a fost ursat s'o tragă.

ST. ST. TUŢESCU, *înv c. Catanele, 7. Dolj*

Vedî *Dată, Urstóre.*

Aşa 'î-a fost să fie Se şice acelui care a dat de vre-o ne-norocire.

URSITĂ

I

«URSITELE. Aceste le cred a fi doue vergini, cari sunt de faţă la ori-ce nascere de copil, şi'î împart, după voia lor, daruri atât sufletesci cât şi trupesci, spunând de mai înainte totă fericirea saŭ nefericirea ce are se întîmpine copilul în tot cursul vieţii sale » — DIM. CANTEMIR, *Descr. Mold*, p. 155.

II

«Prin ursita se înţelege soŭia fie-cărui. Să crede că un om are trei ursite. Adică are dreptul la trei femei, în viaţă. Dacă, la căsătorie, o nimeresce pe cea de a treia atunci trăesce cu ea până la mörte. Dacă o nimeresce pe a doua, atunci acestă, după un timp öre-care, möre, şi el ieă pe a treia. Dacă o nimeresce pe cea d'întăiu, atunci

va avea în viața lui trei femei. Când doi soți se despart înseamnă că bărbatul nu a nimerit pe nici una din cele trei ursite, și a luat pe alta străină — E. I. PATRICIU & G. P. SALVIU.

Vezi în *Șezătorea*, I, p. 144 și II, p. 127 o serie de *vrăji de ursită*.

III

Ursită este și *data, scrisul, sorta* sau *zodia* cui-va.

* △
15907 Așa 'i-a fost ursita.

B. P. HĂȘDEŢ, *Etym. Magn.*,
p. 190 — S. FL. MARIAN, *Inmorm*,
p. 355 — Dr. ELIE CRISTEA, *Prov.*,
p. 13, c. *Toplița Română, Ungaria* — N. BĂRBULESCU *inv. c. Sudați, j. Ilfov*

* △
Așa 'i a fost ursita.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteiu, Banat*.

Vedi *Data, Scris, Sortă, Ursă, Zodie*

Așa 'i-a fost să fie, se zice mai ales pentru o întâmplare displăcută sau ne-norocită

15908 Din ce 'ți e ursita nu poți să scapi.

N. BĂRBULESCU, *inv. c. Sudați, j. Ilfov*.

1° Acelaș înțeles ca la No 15907

2° Ori-ce va face omul va lua pe ursita lui.

LEGENDĂ

Se povestesc că unui om i-a născut soția o copilă. Acel om avea un argat în curte, becher. Acest argat, în noaptea ursitorei copilei, a dormit pe prisma casei, în dreptul ferestrelor. Pe la mijul nopții, aude ursitorile hotărînd ast-fel: «tu, copilă, la marele tău, să iei de soț pe tela ce doarme pe prispă afară». Auzind argatul acestea, și cum el era flăcău matur, se înspăimîntă când se gîndi că trebuie să aștepte înșurătorea până la marele fetei. Atunci, se gîndi cum să scape de fată. Pe când toți din casă dormeau duși, el se sculă, intră în casa, luă fata din lăgăn și ieși cu ea afară. Aci, merse la un gard și în fipse copilașul într'un par ascuțit. Acum, de grôza faptului său, argatul fuge în lume, pierdându-și urma. Ce se întimplase însa? Fata, care

fu înfiptă în par, nu murise. Din norocire, omorîtorul și viitorul 1ei soț, din nebagare de sémă, numai o agățase în par, ast fel că despre ăuă, copila a fost găsită acolo vie.

Târziu, forte târziu, când fata se făcuse deja mare și frumôsă, 1etă că într'una din seri, sosese la casa tatălui său un străin, rugându'l pentru găzduire. Era însu'și fost argat, care uitase și nu mă cunoscea locuința fostului său stăpân. Sosit aci, fu găzduit în timpul găzduirei, răpit de frumusețea fetei, se înamoră de ea. Atât de mare fu amorul său, în cât uită că e un găzduit, și ceru fata în căsătorie. Cum se făcu, că părinții fetei se învoiră la acesta. Nunta se făcu cu alai. Tinerii erau fericiți! Într'una din zile, tînăra soție arătă soțului său o sgărîtură pe corp, povestindu'i cum părinții săi au găsit'o, când era copilă în fașă, agățată într'un par și cum din norocire, numai cu acea sgărîtură se alese. La auđul acestora, soțul, imediat își reaminti cele întîmplate.

Iată dér, cum ursita, se îndeplinesce în totul. Omul ăice: <din ce ți-e ursita nu poți sa scapi .

15909 * Cartea ursitei.

ION POP FLORENTIN, *Conv. Liter.*, p. IV, p. 9.

Adică cartea în care se află trecute toate întîmplările vieței fie cărui om.

URSITORI

Ursitorile sau Ursitele sunt nisce fete cari, în prima nopte (Ungaria) sau a treia ăi (România), după nascerea unui copil, vin să'i împartă noroc sau nenoroc. Pentru ca să le imbuneze, Românul așeză pe o masă un taler mare cu apă și jur împrejur de el șapte linguri, pâne, rachiu, sare, și a Și atunci ele sorocesc noului născut bine sau rău, după cum sunt mulțumite sau nu de primirea ce li s'a făcut.

Să povestesc că un drumeț, trăgând la o gazdă, a fost culcat afară pe prispă. Noptea, întîmplându-se se nască femeia de gazdă, au venit ursitorile la ferăstră, și drumețul le-a auđit cum să sfătuiă ele despre sorta copilului. Dimineța a spus părinților că el a auđit pe ursitori hotărînd că copilul lor are să se înnece, în fântăna din ogradă, chiar în ziua nunței lui. Părinții au ținut socotelă, și când a fost l'a nuntă, au astupat bine cu capac gura fântănei. Feciorul lor, s'a suit pe capacul fântănei și a murit acolo, fără să se înnece.

15910 Tacă pripitorile unde cîntă ursitorile.

DIM. CANTEMIR, *Ist. Ierogl.*, p. 108

Arată puterea sôrtei, pe care nimic nu o pôte înlatură.

* △
15911 Așa'î au ursît ursîtorile.

AVR. CORCEA, *paroh, c Coștețu, Banat.*

Veđi *Dată, Scris, Ursit.*

Acelaș înțeleș ca la No. 15906.

UVRIDĂ

15912 Aurlă ca Uvridă ¹⁾

Dr WEIGAND, *Zweit. Jahres.*,
p 178.

Veđi *Havră, Lavră.*

Arată firea sgomotósă a ovreîului, larmă pe care o fac când se adună mai mulți la un loc.

VAMĂ

Veđi *Dumneđică.*

Pentru a ajunge la rău se crede, după localități, că sunt 7, 12 sau 24 de vămî ale văduhului, pe care trebuie să le plătescă mortul. În acest scop se dau de pomană 7, 12 sau 24 poduri de păuză, băni, găini, cofețe și altele.

Vama se plătesce lui Sfântu Vasile cel Mare.

De țe-ai plătit vămîle, pe când trăiai, treci nesupărat. Dacă nu, atunci sufletul stă la porțile vămilor până ce rudele de pe lumea asta, ori părinții le plătesc prin pomene.

* △
15913 A face vama cui-va.

G POBORAN, *inst. j Olt*

Adică a'l omorî.

¹⁾ Urlă (strigă) ca în havră ovreîescă (jidănimcea).

VASILCA

Prin vasilcă se înțelege capul unei scrófe, împodobit cu flori naturale și flori artificiale, cu panglice și verdețuri de mâncare, pus pe o tavă în fața unei oglinzi.

Țiganiî umblă cu dînsa în ajunul anului nou, sau în dimineța zilei de 1 Ianuarie, pe la casele pe unde cred că pot căpêta vre-un bacșiș.

15914 Vasilca, cât dē mult ȃi împodobi-o, tot Vasilcā rēmāne!

IORD GOLESCU, *Mss.* II, p. 18.

Veđi *Brezale*

Adică cele urîte, când se împodobesc (GOLESCU).

Πίθηκος ὁ πίθηκος κᾶν χρύσεα ἔχη σύμβολα.¹⁾

Prov. Elin.

*Simia semper simia, etiamsi aurea gestet insignia.*²⁾

Prov. Lat.

Le singe, fût-il vêtu de pourpre, est toujours singe.

Prov. Franc.

*Le scimmia è sempre scimmia anco vestita di seta.*³⁾

Prov. Ital.

*Ainda que vistais a mona de seda, mona se queda*⁴⁾

Prov. Port.

15915 Ca cu Vasilca la Crăciun.

IORD GOLESCU, *Mss.* II. *Asem.*,
p. 33.

A umblă cerșind.

¹⁾ & ²⁾ Maîmuța tot maîmuță, chîr de va purta insigne de aur.

³⁾ Maîmuța e tot maîmuță, chîr de este îmbrăcată cu mătase.

⁴⁾ Cu tôte că o maîmuță e îmbrăcată în mătase, maîmuță rēmāne.

15916 * Ca o vasilcă.

L. ȘĂINEANU, p. 853.

Adică împodobită într'un mod cam ridicol.

VICLEIM

Vicleimul, numit ast-fel după orașul Betleem, iar în Transilvania și în Moldova *Irođi*, după numele lui Irod, care figurază în reprezentațiune, era odinioară mult mai pompos de cât astăzi. Intre persoane figură, ne spun bătrânii, o logodnică și un mire, personificând pe feciōra Maria și pe Sfântul Iosef, apoi Irod, cu numeroșii lui Sateliți, pruncul, magii, paiața, moșul, etc. formaū o numerosă trupă, care în alaiu se întindea pe strade, cu tobe, tipsii și surle. Un scriitor din bătrâna generațiune, M. Cogălniceanu se exprimă în modul următor:

Dascăli și diaci, întocmai ca în Franția *les Clercs de la Bazoche*, erau învățători, erau zugravi, erau cântăreți, erau chiar actori reprezentând *misterele religioase*, ce pretutindenea au fost începutul teatrului modern, și din care rămășițele ne sunt păstrate încă prin *Irodul* său *Betleemul* nostru, care din ziua de Crăciun și până în lăsatul secului, percurg stradele orașelor noastre și care se reprezintă mai cu deosebire de cântăreții de la biserici. La începutul încă al acestui secul, Irođi erau ținuți în onoare mai mare. Fuī boierilor celor mai înalți, îmbrăcați în stofă aurită, mergeau la curtea domnască, și la casele boeresci cele mai însemnate de reprezintău scenele religioase. Acī este locu să regret că, încă cât este timpul, nu ne îngrijim să păstrăm ultimele rămășițe ale Irođilor, care, seculi întregi, cu *Păpușele*, au fost teatrul nostru popular. — *Rev. Ist.*, I, 1882, p. 33.

A se vedé pentru mai multe amănunte, G. DEM. TEODORESCU, *Credințe*, p. 43; *Poes. Populare*, p. 100; DIM. OLLĂNESCU, *Teatru la Români*.

15917 * Vicleim.

L. ȘĂINEANU, *Dicț.*, p. 861.

Adică spectacol ridicol.

VINEREA-MARE

Veđi *Câne*, *Cap. I, c. Vineri*.

15918 * Δ Nu e în tot-dé-una Vinerea-Mare.

G. I. TOMESCU, *înv. c. Broscari, j. Mehedinți*. — P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Cloșani, j. Mehedinți*.

Veđi *Fest, Pasce*.

Aceleași înțelesuri ca la No. 15464.

15919 A îndrugă de Vinerea-Mare.

P. ISPIRESCU, *Leg*, I, 1872, p. 177.

A se adăogă la No. 319

VÎRCOLACȚ

A se vedé G. DEM. TEODORESCU, *Mitură lunare*, p. 119 și următoarele.

15920 * S'nu faci ca vurculacu ci s-măcă soia.¹⁾

D. DAN, *c. Moloviște, Macedonîa*. — XENOF. CAPSALE, *c. Pîrlepe, Macedonîa*.

Să ajuți pe cei de un ném cu tine.

15921 A s-sculare ca un vărulacu.²⁾

ST. MIHĂILEANU, *Dieț*, p. 531.

A se sculă de cu nópte.

15922 Are ocîi di vărulacu.³⁾

ST. MIHĂILEANU, *Dieț*, p. 531.

Nu voesce să dormă

VLĂDICĂ

Veđi *Ibournică*.

¹⁾ Să nu faci ca vîrcolacul ce'și mănâncă némul (familia).

²⁾ A se sculă ca un vîrcolac

³⁾ Are ochi de vîrcolac.

* △
15923 Scie (a știut) Vlădica pe cine popesce
(a popit).

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulț, j. Covurlui.* — V. A. FORESCU, *c. Folticen, j. Suciava.* — C. TEODOR-
RESCU, *înv. c. Lipova, j. Vaslui.*

1° Când vrei să arăți negliobia unuia într'o afacere.

2° Arată, mai mult în batjocură, că cine-va e în stare
a se împotrivi învinovățirilor ce i se aduc de alții.

SNÓVĂ

Ci-că un popă, ducându-se cu preotesa la târg, a isprăvit bani,
tocmai când se întăritaseră la gărgărisală. Atunci popii îi trăsni un
gând. Vîndu iepe de la căruță și scăpă din încurcătură.

Când să plece ce'i de făcut ?

Popii îi trăsni iar un gând. Suî preotesa în căruță, dîse el, apoi
se înhamă și începu a trage !

Preotesa mirată, dîse : Vai de mine, părinte, dar scii că ești mi-
nunat ? Cum te-ai dumerit la asta ?

— Hei ! hei ! preotésă, a știut el Vlădica pe cine popesce, răspunse
popa mulțumit în sine.

* △
15924 Scie bine Vlădica
Pe cine iepe de chică.

A. PANN, III, p. 28. — E. I. PA-
TRICIU, *înv. c. Smulț, j. Covurlui.*
— GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Dobro-
vești, j. Vaslui.*

*Scie bine un Vlădică
Pe cine iepe de chică.*

HINȚESCU, p. 203.

1° Când e unul bătut pe drept

2° Pentru cel care, la judecăți, nu dă mită.

A se vedé *Fóia pentru toți*, I, p. 4.

* △
15925 S'a desmăgărit Vlădica.

E. I. PATRICIU & G. P. SALVIU,
înv. c. Smulț, j. Covurlui.

SNÓVĂ

Vlădica mergând la un preot de sat, fu primit cu mare respect și ospătat. Se întâmplă însă că preotăsa îi servește la masă, mâncând numai Vlădica și cu popa, fără să o poftescă și pe ea.

Sera, după ce se retrage pentru culcare Vlădica într-o odaie de alături, preotăsa ne mai putând răbda întrebă pe popă

— Cine e asta, părinte?

— Vlădica, preotăsa.

— Vlădica! ba chiar un măgar! închipuiți să nu mă poftescă și pe mine măcar să'mi întindă un pahar de vin din masă.

Vlădica, auzi vorba lor și, a doua zi dimineță, până a nu plecă, avu grijă ca din vinul ce i se adusese pentru gustare să umple un pahar și chemând pe preotăsa îi zise «Ia poftim, cucônă preotăsa, că s'a desmăgărit Vlădica.»

* Δ
15926 Dă (de) la Vlădică până la opincă.

IORD GOLESCU, *Mss.* II, p. 93.
— A. PANN, *Edit.* 1889, p. 174.
— P. ISPIRESCU, *Rev Ist.*, III, p. 158. — AL. ODOBESCU, III, p. 245.
— GR. JIPESCU, *Opinc.*, p. 88. — I. CREANGĂ, *Amint.*, p. 163. — V. SALA, *dasc. Negri, comit. Bihor, Ungaria*

* Δ
De la Vlădică la opincă.

E I PATRÎCÎU, *inv. Smulț, j. Covurlui.*

Însemnează dă la mic până la mare, adică toți d'a rîndul, toți de o potrivă la orî-ce (GOLESCU).

«Astăzi toți, de la Vlădică până la opincă, trebuie să luăm parte la nevoile și fericirea țării» — I. CREANGĂ, *Amint.*

* Δ
15927 Vlădica, de e Vlădică,
Și tot are ibovnică;
Dar eu încă potropop,
De ce să n'am șapte-opt?

G. BĂNULESCU, *învățător, c. Tîrgoviște, j. Dîmbovița.*

Pentru preoții cu moravuri ușoare.

- 15928 Arëu 'i Turcul, ma niŃga cama reü 'i
dhisputaragălu.¹⁾

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*,
p. 155.

Arată cât de mult se tem Aromânii de episcopii greci.

Κακός ει ν-ο-αγας, μα πλο κακός υ διςπυτάραγας.

Prov. Grec.

- 15929 Vîni dhispoti în hóră, ș-prefțali s-fac
nvésti.²⁾

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*,
p. 179

Arată téma pe care o inspira episcopii până și preo-
ților.

- 15930 * Δ Ίς lungi pólele Vlădicăi.

E. I PATRICIU, *inv. c. Smulț,*
j. Covurlui.

Când vrei să arăți că unul doresce pré multe.

- 15931 * Δ Ajunge din Vlădică popă.

ILIE HOȘOTĂ, *c. Seliște, comit.*
Sibiu, Transilvania.

Veđi *Cal.*

Acelaș înțelea ca la No. 1420.

'Αφ 'ἱππων ἐπ' ὄνους³⁾.

Procop.

*Ab equis ad asinos.*⁴⁾

Prov. Lat.

¹⁾ Rëu 'i Turcul, dar încă mai reü e episcopul.

²⁾ Vin episcopul în sat, și preoți se fac neveste (mirese)

³⁾ Din cal magar.

⁴⁾ Idem.

D'êvêque devenir meunier.

Prov. Franc.

Tornar di Papa Vescovo.¹⁾

Prov. Ital.

15932 * Δ Ca Vlădicii.

AVR COROEA, *paroh, c. Coșteiu, Banat.*

Adică lucru rar, care nu prè se găsește.

15933 * Nasul Vlădichii.

D-na ECAT. ZANNE, *c. Băsescl, j. Fălcu.*

Nóda găinef, numită de Francezi: *le bonnet d'êvêque* sau *le sot l'y laisse.*

VLĂDICESC

15934 Δ Dumneșeu să te păzescă,
De mânia vlădicescă,
Și de pîra mojićescă.

Dr. ELIE CRISTEA, *Prov, p. 80, c Codlea, Ungaria.*

Veđi *Dumneșeu.*

Acelaș înțeles ca la No. 15213.

VRĂJITOR

Veđi *Negușător.*

«*Striga*, vine de la cuvîntul grecesc *strigti*, și la Moldoveni înseamnă tot aceea ce a însemnat la Romani. o babă bătrână care are măiestria diavolescă de a omori într'un chip necunoscut, pe copiii de curînd născuți. Mai mult domnesce această superstițiune la Ardeleni. Ei ȑic că, cînd începe a umbla striga, mor copiii în lîgîn, fără ca să fie bolnavi. Pentru aceea, dacă au prepus pe vre-o babă bătrână, o lîgă de mîni și de picîore, și o aruncă în apă. Și dacă se afundă ȑic că

¹⁾ A se face din papă (de la Roma), episcop.

e nevinovată, iar dacă rămâne de-asupra apei, atunci ȳic că e vinovată, și fără de a mai face altă cercetare, o aruncă în foc și o ard de vie, măcar de ar strigă până la cea din urmă răsufiare, reclamând că este nevinovată. Nimine n'o pöte scăpă de sörta fatală.» — DIM. CANTEMIR, *Descr. Mold*, p. 156.

Poporul crede că vrăjitorii săü vrăjitoarele aü puterea de a îmblândi pe dușmani, a face de dragoste, a luă mana vacilor, albinelor, a face de ursită, a tāmădui de bóle, etc.

A se vedé colecția *Șezătórei*.

15935 * △ Îi tremură barba ca de vrăjitoare.

T. BĂLĂȘEL, *preot, c Ștefănesci, j. Vâlcea*.

Vrăjitorile descântă mormăind încet, fără ca să se audă ce pot spune, ast-fel că li se vede numai bărbia mișcând. De alminterea sunt și fórté bētrāne.

15936 * Vrăjitoare.

Pentru o babă urită și răutăciósă.

«Al patrulea, te sfătuesc, de întâlnești pe drumul mare o vrăjitoare, plină de răutate, mai bine să treci decât să te oprești lângă dinsa, chiar dacă te-ar surprinde nóptea.

«Copilor ómenilor le trebuie o vedere curată când aü nevoie de a se luptă cu vitejie.

«Adese-ori, pe marginea drumului cel mare, vrăjitoare rele sunt așezate, cari își vrăjesc muntea și spada.» — EDDA, *Cântecul lui Sigurdrifa*.

VREMEA DE APOI

15937 * △ A venit vremea de apoi.

Șezătórea, II, p. 27.

Când se väd lucruri de necređut, ne-vēđute și ne-audite, peste fire.

VREMEA DE APOI ȘI JUDECATA CEA DIN URMĂ

«Prin vremea de apoi poporul înțelege sfirșitul lumei de ađi. Inainte de a fi vremea de-apoi, vor fi secete mari, pohõe, ploi necurmate, bolii în ómeni și vite, cutremure de pamânt, bătălii, holera, ciumă și tot felul de pedepse trimise de D ȳeu, în lume, spre a o face să se

pocălescă și să vie în calea adevărului. La vremea de-apoi va veni și Antihrist ca să înșele lumea. Cu vremea de-apoi, lumea de azi se mîntue. Greutățile la vremea de-apoi vor fi așa de mari, în cât vii se vor duce la mormintele morților și vor dice: «sculați voi, să intrăm noi în locurile voastre că tare-i lumea urgisită și greu îi de trăit; noi nu mai putem suferi, ești și suferiți și voi.» Dar morții nu vor auzi glasul necăjiților. Capcănii vor eși din închisoarea lor, paserile cu clonțu de fer se vor ivi în lume, sôrele va fi întunecos, luna pe cer nu va mai lumina nôptea, stelele n'or mai sclipi, și o înădușelă, o greutate, o amărăciune va fi în întreaga lume. După toate aceste pedepse, o plôe de foc va urmă, și pămîntul va arde de nouă stîngenî în jos (altii dic de nouă coți), și se va face alb ca varul, că de multele păcate făcute de ômenî, pămîntul s'a înnegrit, la începutul facerei fiind tot alb.

Intr'un nour alb, ce va străluci ca sôrele, Cel-a-tot-puternicul se va arêta. Ingerii vor trîmbița: morții se vor scula și judecătorul cel mare va judecă pe om după faptele sale. Cei drepti vor avé parte de raiu, iar cei rei de iad.

O suflare va îndreptă puternicul stăpînitor asupra pămîntului și pe el va răsări iarăși florî, erburî, copaci și o altă lume va începe a trăi.

Cînd săténul își aduce amînte de vremea de-apoi, oftéază și pare că veđi că gîndurile 1 se îndreptă spre acel viitor îndepărtat, pentru a' l scotoci și a află cum are să fie. De multe ori, cînd necazurile curg pe sate, cînd bôlele nu se mai curmă dintre ei, cînd vremile-s pe dos, fiind în loc de vară iernă, și cînd trebuie plôe e secetă, auzi pe om dicînd cu griă: mî se pare că *se apropie vremea de-apoi*, că tare-i greu de trăit în lume și tare-s pe dos mai toate! — *Șezătóre, II, p. 27*

ZÎNĂ

15938 * A fi ca o zînă.

Adică fôrte frumósă

Cam cu cînci-deci de ani înainte vreme, eră în satul Holda un olariu. Il chemă Grigore Hău, și cînd începea să-ți povestéscă pătani de-ale lui nu le mai sfîrșea

Ômenî, femei, copii, în zilele de sêrbătóre se duceau la moznégul acesta, să le spue de-ale lui. El scia cîntecul zinelor, dar moznégul în ruptul capului nu l'ar fi cîntat. Și o samă îl întrebau de ce nu l' cînta și el le respondea

— Feți mei, nu l' cînt, că de m'a pune păcatul să l' cînt, apoi la nôpte zinele vin și mă duc la dînsele, pe câtă-va vreme.

— Și unde's zinele acelea? îl întreba vre-unul

— Prin alte locuri, pe aceea nu se află de cât pe muntele Rarău, în Pietrile Dómnei. Acolo între pîetre ce află o bortă mare, ca fața unei case. Și de câte ori mă ieș zinele, acolo mă duc și mă țin o ôi, două, mult trei zile. Una dintrînsele îmi dice: Să ne cîntî cîntecul nostru, că de nu aci ț'i môrtea.

— Da me rog cum îs zinele acelea? întrébă vre-unul.

— Zinele's frumóse de nu mai au pereche, dar ce hasnă, dacă în dos is scorbura de copac. Aă un pîr castaniu, schipesce, și i lung pâna

la călcâi. Și au nisce ochi, de când se uită la tine, te bea, nu alta. Când le cânt, zinele închină paharele și numai în băuturi și petreceri o duc.

Când beu ele, îi da și moșnegului câte-un pahar de băutură.

Zinele beu numai vin, altă nimic.

După ce se săturau zinele de petrecut, atunci îl duceau tot ele acasă.

Zinele ieu la dinsele pe ori-ce cioban care cântă frumos din fluer, sau fată care cântă frumos.

Zinele au sub stăpânirea lor toate vietățile sălbatice. Ele fac dife-rite semne la urechea vietăților ce le au în stăpânirea lor și de aceea când vină un cerb, urs, etc, e însemnat la ureche.

Numele zinelor e ca la vaci: mândruța, păuna, brândușa, ruscuța, etc.

Șezătorea, V, p. 8, j. Suciava.

ZODIE

Vezi Scrofa

15939 * △ Așa'i a fost zodia.

B. P. HĂȘDĂU, *Etym. Magn.*,
p. 1980. *Hațeg (Transilvania)*. —
S. FL. MARIAN, *Nascere*, p. 65.

*Vezi Dată, Scris,
Sărită, Ursită.*

Acelaș înțeles ca la No. 14783.

CAPITOLU XIII

DESPRE VIÉȚA INTELECTUALĂ ȘI
MORALĂ

SUFLETUL ȘI FACULTĂȚILE SALE

A ADEVERI

15940   Ceia ce adevereză mai de credință sunt
de cât cea ce tăgăduesc.

VASILE LUPU, *Pravilă*, p. 38.

Maximă juridică.

GLAV. K. V. «Mai mult crede gîdețul mărturile cari arată vrăjmășia bărbatului, de cât toți cea ce grăesc împotriva de dîc, că nu'i așa. Ce să dîce cum nu'i bărbatul cu vrăjmășie spre mușare, de vreme ce, la toate gîdețele, mai adevărate sunt mărturile, carele dîc că ȳaste, de cea ce dîc că nu'i așa, ce să dîce *cea ce adevereză mai de credință sunt de cât cea ce tăgăduesc.*» — V. LUPU, *Pravila*.

A SE ASEMENĂ

Veđi *Cap. V, c. a se Ase-*
mēnă.

15941   Dē nu ne asemēnam, nu ne ȳnuscriam.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 93.

Arată năravurile cele rele și dē o potrivă, ale unor
obrazе (GOLESCU).

15942 Cine se asemănă se adună.

D-na E. B. MAWR, p. 51. — I.
G. VALENTINEANU, p. 10 & 28.

Veđi a se Adună.

A se adaogă la No. 4858.

Ὅμοιον ὁμοίῳ φίλον. ¹⁾

Prov Elin.

Simile simili gaudet. ²⁾

Prov Lat

Qui se ressemble, s'assemble.

Prov Franc.

Simili con simili vanno ³⁾

Prov. Ital.

*Gleich sucht sich,
Gleich findet sich.* ⁴⁾

Prov Germ.

15943 Să te asemeni cu cei mai puțini, iar nu cu cei mai mulți.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 113.

Adică cu cei înțelepți, ce sunt mai puțini, iar nu cu cei nebuni, ce sunt mai mulți (GOLESCU).

A BĂNUÎ

* 15944 Cine bănuiesce e cu mai multe păcate.

D-na VICT. BUDIȘTEANU, c. *București*, j. *Ilfov*.

Veđi Bănuială, Fur, Hoț,
Pagubă, Tâlhar.

Acelaș înțeles ca la No. 12425.

¹⁾ Asemene cu asemene (e) prietin

²⁾ Asemene cu asemene se bucură (petrece).

³⁾ Asemene cu asemene merge

⁴⁾ Asemene se caută, asemene se găsește.

BĂNUIALĂ

15945 Carle'i ȋn suspet, ei ȋn pecat. ¹⁾

Dr. FR. MIKLOSICH, *Rum. Unter.*, I, p. 10

Acelaș înțeles ca la No. 15944.

BOLÂND

Veđi *Bolund*, *Tîrg*.

15946 * ^Δ Vine rîndu
(Și) la bolându.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteiu, Banat* — IUL. GROFȘOREANU, *înv. c. Galșa, comit. Arad, Ungaria*.

Cel care a fost disprețuit, ca nebun sau ne-trebnic, ajunge de multe ori să fie și el bun la ce-va, sau rugat pentru ce-va.

BOLUND

Veđi *Domn*, *Pită*.

CHIBZUIRE

15947 * După faptă chibzuire,
N'aduce de cât căire.

GABRIELESCU, *arhitec. j. Iași*.

Trebue să ne gândim înainte de a face ore-ce.

A CHITI

15948 Nu'î în tot-dé-una cum se chitesce, ce'î
și cum se nemeresce.

I. CREANGĂ, *Pov.*, p. 8.

Veđi *a Gândi*.

---

¹⁾ Care'î în bănuială, e în pecat.

Omul e adese-orî înşelat în aşteptările sale.

COPILĂROS

- 15949 Cel copilăros tot-dé-una
Gândesce 'n mintea 'î adîncă,
Că numai el pâine (pâne) mănîncă;
Şi alţii mănîncă pae (paie),
Ca vitele din copae (copaie).

A. PANN, I, p. 10. — HINȚESCU,
p. 38

Veđi *Pâne*.

Pentru cel copilăros şi mojie.

CUGET

Veđi *Pecat*.

- 15950 Cugetul cel bun, cea mai môle pernă.

IORD GOLESCU, *Mss.* II, p. 31.

Adică cu cuget bun dormi fără nici o grijă (GOLESCU).
Montaigne, servindu se de aceeaşi asemănare dice: *Le doute et l'incuriosité sont un mol et doux oreiller, pour une tête bien faite*.

A good conscience a continual feast ¹⁾

Prov. Engl.

Gut Gewissen macht ein fröhlich Gesicht. ²⁾

Prov. Germ.

- 15951 * [△] Cugetul curat, nici se dă, nici se ia (iea).

C TEODORESCU, *inv. c Lipova*,
J. Vaslui — GR. ALEXANDRESCU,
magistr. J. Putna.

Ci isvoreşte din faptele noastre.

¹⁾ O bună conştiinţă (cuget curat) e o sărbătoare neîntreruptă.

²⁾ O bună conştiinţă (iţi) face uu obraz vesel.

15952 *[△] Pentru cugete nu ieă nime vamă.

V. SALA, *dasc. c. Petrósa, comit. Bihor, Ungaria.*

Cugetul e liber ; omul e singur stăpân pe cugetele sale.

A CUGETĂ

15953 *[△] Cugetă (bine) înainte de a vorbi.

HINȚESCU, p. 40. — I. G. VAL-
LENTINEANU, p. 12.

Veđi *Limbă.*

Acelaș înțeleș ca la No. 3696.

CUMINTE

Veđi a *Făgădui, Minte.*

15954 *[△] Fii cuminte
Ca 'nainte;
Nu fi prost
Precum ai fost.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteiu, Banat.*

Să nu faci greșela pe care ai mai făcut'o.

15955 *[△] Omul cuminte, liniște aduce.

G. MIHALACHE, *c. Șendresci, j. Tutova.*

Fuge de gâlcévă și caută tot să împace lucrurile.

15956 *[△] Mai bine c'un om cuminte la pagubă,
de cât c'un bolând la câștig.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteiu, Banat.*

* △

*Maî bine cu cel cuminte la pagubă, de cât
cu prostul la câştig.*

S. I. GROSSMAN, *Dicţ.*, p. 20.

*Veđi Deştept, Înţelept,
Isteţ, Mişel, Omenie,
Şiret, Voînc, Vrednic.*

Când nu ai pentru cine să te pui, mai bine să 'ţi cauţi
de trebă.

* △

15957 *Maî bine cu un om cuminte la lucru, de
cât cu cel nebun la masă.*

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 142, c.
Logoş, Ungaria

Acelaş înţeles ca la No 15956

A CUNÓSCE

* △

15958 *A cunósce la cai morţi.*

G. P. SALVIŢ. *înv. c. Smulţi,
j Covurluiu.*

Se ũice celor cari pretind că numai ei au fost în stare
să pricépă cutare lucru, pe când, la drept vorbind, e pri-
ceput de cei mai proşti.

DEŞTEPT

Veđi a Făgădui.

*

15959 *Omul deştept găsesce să scarpine pe fi-
mea unde o mănâncă.*

V. A. FORESCU, c. *Folticenî, j
Suctava.*

1° Adică o bate.

2° Îi află dorinţele, chiar şi cele mai ascunse.

- 15960 * Δ Mai bine la pagubă cu un deștept, de cât
la câștig cu un nătărău.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Semin.*
Buc. Cl. VII.

Vedî *Cuminte, Istef, Mi-
șel, Omenie, Șiret, Voș-
nic, Vrednic.*

Acelaș înțeles ca la No. 15956.

- 15961 * Δ Un om deștept face cât doi.

V. A. FORESCU, *c. Folticeni, j.*
Sucłava

Arată cât de mult prețuesce deșteptăciunea.

- 15962 * Δ Deștept ca oia când dă în noroiu.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Cos-
tesci, j. Muscel.*

- * Δ Deștept ca oia în luna lui Cuptor.

CATRINIŢ, *elev c. Rădru, j. Vas-
luu.*

- * Δ Îi deștept ca oia.

G. P. SALVIŢ, *inv c SmulŢ, j.*
Covurluu. — G. ONIȘOR, prof. c.
Dobrovăț, j. Vasluu. — N. MIRON,
elev c Onesci, j. Bacău.

- Δ Deștept ca oia și viclén ca măgarul.

Dr CRISTEA, p. 74, *c. Résnov,*
Ungaria.

Vedî *Ôre, Șiret, Viclén*

Adică om timp, prost

- 15963 * Δ E deștept ca oia cu jug.

I. S. MARDARE, *c. Cerfesci, j*
Tutova

* △

*Deștept ca ôia cu jug (cu rubla 'n nas).*C. TEODORESCU, *înv c. Lipova,*
*j. Vashu.*Veđi *Ôie, Șiret*

Adică ca porcul.

DUH

15964 Duhul ușor și zadarnic la ori-ce vînt se
supune.IORD GOLESCU, *Mss* II, p. 92.

Adică cei fricoși și ticăloși lesne se supun (GOLESCU)

15965 Duhul ușor și sburdatic de ori-ce vînt
se clatină.IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 92Adică cei sfioși și ticăloși lesne se sperie de ori-ce
(GOLESCU).

* △

15966 'I s-a dus buhu,
Atât îi e mare duhu.V. A. FORESCU, *c. Malini, j*
Sucitava.

Pentru cel prost.

GÂND

Veđi *Tată, a Visă.*15967 Cu anevoie, un gând în două inimi a se
ascunde póte.DIM. CANTEMIR, *Ist. Ieroglif,*
p. 45.

Taînele tale să nu le desvelescî la nimeni.

15968 * Omlu cari 'și spune mintea este cur
desvelit.¹⁾I. COYAN, *prof. c. Perivoli, Epir.*¹⁾ Omul care 'și spune gândul, este cur desvelit.

Arată ce ar trebui să ascunda, și toți rîd de dînsul.

15969 Din ceea ce scie, gîndul nu ș-ël schimbă.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 89.

Să ȋdice pentru cei ce nu'și schimbă năravurile, și pentru cei îndărătnici (GOLESCU).

15970 Gîndul omului e iad,
Și un adînc fără vad.

A. PANN, II, p. 38. — HINȚESCU,
p. 67.

E greu să'î cunoscî gîndurile.

* Δ
15971 Gîndul rău
Te dă cu capu'n pîrîu (păreû).

M. MATEESCU, *inv. c. Movilața,*
j. Putna. — D-na EL. SEVASTOS,
p. 239

Rău faci, rău o pățesci.

* Δ
15972 Unde ȋi-e gîndul, acolo ȋi-e și capul.

V. A. FORESCU, *c. Dorna, j.*
Suciava

Să nu'ȋi destăinuiescî gîndul la nimeni.

*
15973 Mîntea la muliére s'nu o spunî.¹⁾

I. COYAN, *prof. c. Turia, Epir.*

Veȋi *Copil, Taină*

Căci te vinde.

A se vedé A. Pann, *Ediȋ.* 1889, p. 120-131.

Jamais homme sage et discret
Ne révèle à femme son secret.

GABR MEURIER, *XVI-e Siecle.*

¹⁾ Gîndul să nu'î spuî mulierei.

- 15974**   *   Gânduri multe, fără tréba,
Dovedesce minte slabă.

I. BĂNESCU, *prof. j. Roman*

- 1⁰ Pentru cel care se tot gândesce și nu face nimic.
2⁰ Dice omul de acțiune despre cel visător.

- 15975**   Sto misle nu plateiu ur dug.¹⁾

FR. MIKLOSICH, *Rum. Unter.*,
I, p. 15.

Prin urmare omul să muncască, să se misce iar nu
să se piérdă în gânduri.

- 15976**   Își încercă gândul seú,
Orî pe bine, orî pe rău.

A PANN, II, p. 81. — HINȚESCU,
p. 67.

Omul după ce s'a gândit e dator să trecă la fapte.

- 15977**   *   Gând la gând cu bucurie.

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p.
175. — HINȚESCU, p. 67.

Când doi inși s'aú gândit, în acelaș minut, la acelaș
lucru.

De pildă, când fie-care din ei, dorind să vadă pe cel-
alt, ei să și întâlnească.

- 15978**   *   Cu un gând să se ducă și cu ȑece nu.

I. CREANGĂ, *Conv. Liter.*, XI,
p. 26; *Pov.*, p. 156 — P. ISPIRESCU,
Rev. Ist., II, p. 162.

- *
Cu un gând ar vré și cu ȑece nu.

I. MĂRĂCINE, *ing. c. Slatina*,
j. *Olt.*

---

¹⁾ O sută de gânduri nu plătesc o datorie

Pentru omul nehotărît, care nu scie ce vré.

- 15979 Când cu gândul nu gândește,
Îl prinde ș'îl ciomăgesce.

A. PANN, II, p. 29. — HINȚESCU,
p. 66.

Vedî a Gîndî, a Visă

Acelaș înțeles ca la No. 6312

- 15980 * Δ Îi stă gându în altă parte.

GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Putești*,
j. Tutova.

Nu'l mai cunoscî.

- 15981 * Δ Gîndul meü, pe unde alérgă,
Nu'î voinic ca să'l petrécă
Și pasere să'l intrécă.

G. MADAN, c. *Trușeni, țin. Chi-*
șneü, Basarabia.

Arată înțéla și puterea gândireî.

- 15982 * Δ Gîndul sbóră ca vîntul.

Dr. CRISTEA, p. 100, c. *Toplița-*
Română, Ungaria.

Acelaș înțeles ca la No. 19581.

- 15983 * Δ A merge ca gândul.

ZAMFIRESCU-DIACON, *inv. c. Stiu-*
bienu, j. Dorohoi.

*
(Iute) ca gîndul.

P. ISPIRESCU, *Leg*, p. 149, 164,
225 & 302. — G. DEM. TEODORESCU,
Poes. Pop., p. 8.

1⁰ Adică repede.

Iute
Ca gândul
Și tare
Ca vîntul.

Poes. Pop.

2° Arată un mers lin.

«Atunci dete bice carlor cari mergeau repede ca vîntul și *lin ca gândul*» — P. ISPIRESCU, *Leg.*, p. 225.

15984 * $\triangle$ Gîndul fuge mai iute de cît vîntul.

G. MIHALACHE, *înv. c. Șendrescă*,
J. Tutova.

Acelaș înțeles ca la No. 19582.

15985 A'l pune pe gînduri negre.

P. ISPIRESCU, *Leg.*, p. 376.

A'l supără rău, a'l viri în mare grijă.

«Hotări dar, el cu mintea lui, ca să iscodescă și 'pe mari și pe mici, să ispitescă și prin boerime și prin prostime, că doar va ajunge să pue mîna pe un așa tâlhar vestit, care *il pusesse pe așa gînduri negre*» — P. ISPIRESCU.

15986 * $\triangle$ A'î pune gînd rău.

P. ISPIRESCU, *Leg.*, p. 63, 201,
279, 328 & 363.

A'î dori să a'î pregăti vre-un rău.

«Cînd vedură frații pe Țugulea cu o logodnică mai frumoasă de cît florile, și mai albă de cît spuma laptelui, *îl puseră gînd rău*» — P. ISPIRESCU, *Leg.*, p. 328.

A GÂNDI

Vezi *Astă-gh.*

15987 Dîmne scii tu ce gîndesc
Și nu mă (mai) țigănesc.

A. PANN, II, p. 38. — HINȚESCU,
p. 67

Se ȋdice, în mod glumeț, când adresăm o cerere unui om, care, de alminterea, ne cunósce dorințele.

Snóva cu țiganul, care a dat nascere acestei ȋciceri, nu s'a putut afla.

15988 Când nici nu gândesci, atunci te trântesce.

I. CREANGĂ, *Conv. Liter.*, XI,
p. 30.

Veȋi *Gând.*

Acelaș înțeleș ca la No. 6312.

* Δ
15989 Am ajuns ce n'am gândit,
Și mă mir ce n'am găsit.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Semin.*
Buc. Cl. VIII.

Veȋi *Domn.*

Acelaș înțeleș ca la No. 14811.

* Δ
15990 La multe cine gândesce
Nici una nu isprăvesce.

HINȚESCU, p. 66 — Dr. CRISTEA,
Prov., p. 130, c. *Gura-Riului, Un-*
garia — EM. POPESCU, *inv. c. Clo-*
cănesci-Mărgineni, j. Ialomița. —
E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulți, j.*
Covurluiu.

Veȋi *a se Gândi.*

Când unul vré să se apuce de mai multe treburi de odată.

Qui trop embrasse mal étreint.

Prov. Franc

* Δ
15991 Una gândesce și alta vorbesce.

A. PANN, II, p. 135 — HINȚES-
CU, p. 66 — Dr. CRISTEA, *Prov.*,
p. 263, c. *Agnita, Ungaria.*

Pentru cel ascuns saũ vicién.

15992 * Δ Unele gândim și altele vorbim.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j Putna.*

Acelaș înțeles ca la No. 15991.

15993 Δ Gândește întâiu, apoi vorbește.

DR. CRISTEA, *Prov., p. 100, c Gura-Rîului, Ungaria.*

Vezi a *Vorbi.*

Dacă vrei să vorbești cu miez și cu folos.

15994 Pensațe, pocle cuvinta.¹⁾

DR. FR. MIKLOSICH, I, p. 14

Acelaș înțeles ca la No. 15993.

15995 Δ Întâiu gândește,
Apoi pornește.

DR. CRISTEA, *Prov., p. 121, c. Toplița-Rom., Ungaria.*

¹⁾ Acelaș înțeles ca la No. 15994.

²⁾ Dacă vei să isbutesci într'o trebă.

15996 Întâiu capul să gândescă,
Ș'apoi gura să vorbească.

S. M. RIURÉNU, *Dat. Carp., p. 97.*

Acelaș înțeles ca la No. 15995.

15997 * Omul una gândește și alta nemeresce.

Vezi a *Chiti, Dumnezeu*

Omul e adese-ori înșelat în așteptările sale.

---

¹⁾ Gândește-te înainte de a vorbi.

15998 Unde gândesci și unde nimeresci.

Rom. Glumeț, I, p. 6.

Acelaș înțeles ca la No. 15997.

15999 Ne gândind nici socotind,
Se pomenesce vorbind.

A. PANN, p. 99. — HINȚESCU, p. 67.

Pentru cel nerod.

16000 O vorbi pe ne-gândite
Și eși cam pe brodite.

A. PANN, III, p. 8. — HINȚESCU, p. 120

A spune neroșii.

16001 Noi într'un fel le gândim,
Și în alt-fel le brodim.

A. PANN, I, p. 145. — HINȚESCU, p. 67.

Pentru cel nerod.

16002 Câte le gândesce
Rău le isprăvesce.

A. PANN, I, p. 88. — HINȚESCU, p. 66.

Pentru cel nerod.

16003 *△ Gândesce de ați și pe mâne.

Dr CRISTEA, *Prov.*, p. 100, c. *Gura-Răului, Ungaria.*

Acelaș înțeles ca la No. 45.

A SE GÂNDI

Vezi Nerod.

- 16004 Multe, un fel se gîndesc
Și alt-fel se potrivesc.

A. PANN, *Fab.*, I, p. 22.

Cînd nu iese lucrurile, precum ne închipuîam.

- 16005 Omul care se gîndesce,
Orî în ce, el tot sporesce.

I. G. VALENTINEANU, p. 30.

Căci nu se pôte greși, făcînd orî-ce cu chibzuîelă.

- * Δ
16006 La multe cine se gîndesce
Nici una nu isprăvesce.

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 132;
II, p. 86. — G. MIHALACHE, *înv.*
Șendresci, j. Tutova.

- * Δ
*La multe se gîndesce
Și nimica nu isprăvesce.*

V. SALA, *dasc. Durdureasa*, co-
mit Bihor, Ungaria.

Veđi a Gîndi

Acelaș înțeles ca la No. 15990

- * Δ
16007 Gîndesce-te înainte de a vorbi.

D-na Z. JUVARA, c. *Fedesci*, j.
Tutova

- * Δ
*Întăiu te gîndesce
Și apoi vorbește.*

G. MIHĂLACHE, *înv. c. Șendresci*,
j. Tutova.

Dacă vei să isbutesci

- 16008 Întăiu să se gîndescă
Și apoi să o croiescă.

A. PANN, II, p. 144. — HINȚES-
CU, p. 66.

Veđi a Măsură, Nerod

Acelaș înțeles ca la No. 15995

Mesiri avon che tagliar.¹⁾

Prov. Elveț.

16009 * $\triangle$ Se gândește, ca găina în dărmătură.

V. IFRIM, *înv. c. Corodesci, j. Tutova.*

Cu greu o să scape A intrat în bucluc și acum nu scie cum o să iasă.

GUST

Vezi Cap. VII, c. Gust, Muscă, Nevéstă.

16010 * $\triangle$ Gustul dascalului nu'i ca al preutesei.

V. SALA, *dasc c. Cusișu, comit Bihor, Ungaria.*

Vezi Popă.

Gusturile se deosibesc după ómeni.

16011 * $\triangle$ Nu poți face pe gustul tuturoră.

G. P. SALVIŢ, *înv c Smulŷ, j. Covurlutu.*

Numai Păcală a făcut pe gustul tuturoră, făcând o casă pe rôte Când îi spuneă unul de pildă, că e bine să fie ușa spre mîeză-ŷi, el o luă de proțap și o întorceă; și tot așa făcea cu toŷi.

On ne peut contenter tout le monde et son père.

LA FONTAINE.

16012 Toŷi gusti nu scu tot uri.²⁾

FR. MIKLOSICH, I, p. 15.

¹⁾ Mêsórá înainte de a tăă.

²⁾ Tóte gusturile nu sunt tot una.

Acelaş înţeles ca la No. 16010.

16013 * $\triangle$ Unde e gust nu încapе c rt .

BARONZI, p. 62. — HINȚESCU, p. 73.

Acelaş înţeles ca la No. 16012.

Tous les goûts sont dans la nature.

Prov. Franc.

16014 Gustul dispot  n'are.

A. PANN, *Edi .* 1889, p. 103, II, p. 117.

Gustul dispută n'are.

BARONZI, p. 69. — HINȚESCU, p. 74

Acelaş înţeles ca la No. 16013.

Alis alia placent.¹⁾

Prov. Lat.

Des goûts et des couleurs on ne saurait disputer.

Prov. Franc

De gusti non se ne disputa.²⁾

Prov Tosc.

Sobre gusta non hay disputa ³⁾

Prov. Span.

Ueber den Geschmack lasst sich nicht streiten.⁴⁾

Prov. Germ.

¹⁾ Unora le plac una, altora alta

²⁾ De gusturi nu se disputé

³⁾ Asupra gusturilor nu e disputé.

⁴⁾ Asupra gustului nu se lasă să se discute.

Every one as they like best.¹⁾

Prov Engl.

16015 * Gustul filonichie n'are.

V. ALEXANDRI, *Teatr*, p. 570
& 1258. — GAV. ONIȘOR, *prof. c.*
Bêrlad, j. Tutova.

Acelaș înțeles ca la No 16014.

16016 * Δ Gustul omului este mare boer.

C. TEODORESCU, *inv. c. Lipova,*
j. Vashutu.

Acelaș înțeles ca la No. 16015.

16017 Δ Gust pimbiu.

E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulți,*
j. Covurlui.

Vedî *Cap VII, c. Gust.*

Adică delicat, ales.

ÎNȚELEPCIUNE

Vedî Dumneșei, Frumuseșe.

16018 Mai multă înțelepciune gădescî în fețele
cele urîte, de cât în cele frumoșe.

A. PANN, II, p. 139.

Nu căută la frumuseșe.

16019 Δ Frumuseșea vestejesce
Dar înțelepciunea cresce.

Dr. CRISTEA, *Prov*, p. 97, c.
Agnita, Ungaria.

Vedî *Frumuseșe.*

A se adăogă la No. 5270.

¹⁾ Ce iubesce fie-care e mai bun.

16020 Unde e înțelepciune multă e și nebunie multă.

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 23

Vezi *Frumusețe, Minte.*

Cei mai deștepți fac, adese-ori, și cele mai mari greșeli.

Les meilleurs clercs ne sont pas les plus sages.

Prov. Franc.

*Die Gelehrten, die Verkehrten.*¹⁾

Prov. Germ

**16021 Unde e înțelepciune scurtă,
(E) și nebunie multă.**

A. PANN, I, p. 78 — HINȚESCU,
p. 81.

*Unde e un car de înțelepciune, acolo sunt
două de nebunie.*

D. ȚICHINDEAL, p. 329.

Vezi *Minte.*

Pentru cei proști.

16022 * Hîmusi și multă mintuire.²⁾

G. ZUCA, *stud. c. Abela, Epir.*

Cei deștepți fac cele mai mari greșeli

**16023 Tră un om cu mintuire și muscoînu e
trumpetă, tră-așel ce nu acăchisêșce,
până-și timpăne încot.³⁾**

ANDREI AL BAGAV, *Aleg*, p. 90.

Vezi *Înțelept, Aromân.*

Cel înțelept înțelege dintr'o vorbă, iar cel prost mai
nici odată, și ori cât îi ai spune.

¹⁾ Invățați, nebuni.

²⁾ Înnebuni de multă înțelepciune.

³⁾ Pentru un om cu înțelepciune și țințarul e trimbiță, pentru acel ce
nu pricepe, până și tobele sunt de gēba.

*Annaiana bir sivri sinec sazđır,
Annamaiana daul, zurla azđır.¹⁾*

Prov. Turc.

ÎNȚELEPT

*Veđi a Făgădui, a Lăudă,
Limbă, Mort, Ochii.*

16024 Precum peștele în mare, așa înțeleptul
în lume nici moșie nici înstreinare are.

*DIM. CANTEMIR, Ist Ierogl., p.
155.*

Căci totă lumea e a lui, e patria lui.

16025 * Δ Înțeleptul tace și face.

*V. SALA, inv. c. Rieni, comit.
Bihor, Ungaria.*

Iar nu'și dă dinainte gândurile pe față.

16026 * Δ Înțeleptu e răbduriu.

*V. SALA, inv c. Vașcoi-Băresci,
comit Bihor, Ungaria.*

Căci cine se grăbesce, greșesce, pe când, după vorba
Românului, *răbdarea trece marea.*

16027 Celui înțelept puține destul.

DIM. ȚICHINDEAL, Fab., p. 383.

*
La mintimenlu ptîne si sburăscî.²⁾

I. COYAN, prof. c. Abela, Epir.

Acelaș înțeles ca la No. 16023

¹⁾ Celuia ce înțelege un țințar îi e trimbișă, celuia ce nu înțelege tobe,
surle sunt puține.

²⁾ Celui înțelept puține să vorbesci.

- 16028 Tră mintuitlu ş-muscoñlu 'î trumbetă,
tră neacăchisitlu, ş-tîmpăna 'î 'ncot ¹⁾

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahr.*, p.
168

Veđi *Înțelepciune.*

Acelaş înţeles ca la No 16027

- 16029 Până s-minduască mintioşli, glarîi ş-u
tricură bana.²⁾

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*,
p. 157.

Pentru cei cari se tot gândesc fără a se mai hotărî
odată

- 16030 * Până s-minduască mintimenlu, glarlu
tréce.³⁾

D. DAN, *stud. c. Molovişte, Ma-*
cedonia.

Acelaş înţeles ca la No. 16029

- 16031 * Până cându si minduască mintimenîli, fug
glarîli.⁴⁾

ILIE GHICU, *prof. c. Perivoli,*
Epr.

Acelaş înţeles ca la No 16030.

- 16032 Dece înțelepţi nu pot să descurce ceea
ce un nebun a încurcat.

BARONZI, p. 54. — HINȚESCU,
p. 81.

Veđi *Nebun*

¹⁾ Pentru înțelept şi țințarul e trîmbiță, pentru cel care nu e cu minte
şi toba e de géba

²⁾ Până să se gîndescă înțelepții, nebunii trecură vieța (aû murit).

³⁾ Până să se gîndescă înțelepaul, nebunul trece.

⁴⁾ Până când să se gîndescă înțelepții, fug nebunii.

Când mai mulți caută să îndrepteze greșela făcută de un altul.

16033   Mai bine un vrăjmaș înțelept, de cât un prieten nerod.

A. PANN, III, p. 21. — HINȚESCU, p. 207.

Ma bun este mintuitlu dușman, di cât ôspele nemintuit. ¹⁾

ANDREI AL BAGAV, *Cart. Aleg*, p. 90.

Ma bun este un êhtru mintimén, di cât dzaçe ôspiți glari. ²⁾

Dr. WEIGAND, *Die Arom.*, II, p. 278.

Veđi *Minte*.

Când ai a face cu un om înțelept, în tot-dé-una ești mai folosit.

16034   [△] Mai bine cu înțeleptul a purtă povară, de cât cu nebunul a bé vin la masă.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 141, c. *Sinersig*, Ungaria.

Acelaș înțeles ca la No. 16033.

16035   Mai bine cu un înțelept să cari piétră la o casă, de cât cu un nerod la masă.

A. PANN, *Archir*, p. 10.

[△] *Mai bine cu un înțelept să cari petri la casă, de cât cu un prost să ședți la masă.*

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 142, c. *Agmăta*, Ungaria.

¹⁾ Mai bun e dușmanul înțelept, de cât prietenul prost.

²⁾ Mai bun e un dușman înțelept, de cât dece prietini nebuni.

* △

*Maî bine a cărà petri cu înțeleptul, de cât
a ședé la masă cu nebunul.*

V. SALA, *dasc. c. Petrósa, comit.
Bihor, Ungaria.*

Acelaș înțeleș ca la No. 16034

* △

16036 *Maî bine cară petri cu un înțelept, de
cât să petreci cu ștece nebuni.*

V. SALA, *dasc. c. Negru, comit
Bihor, Ungaria*

Acelaș înțeleș ca la No 16035.

* △

16037 *De cât cu un prost la câștig, maî bine
cu un înțelept la pagubă.*

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c Ho-
tăranî, j Mehedinți.*

Vedî *Deștept, Istef, Mișel,
Omenie, Șiret, Voimic,
Vrednic.*

Acelaș înțeleș ca la No. 15956.

* △

16038 *Înțeleptul adună și prostul risipește.*

I POPESCU, *înv. c. Dobrenî, j.
Ilfov.*

Se ție maî ales pentru tată și fiu, când acest dîn
urma prăpădesce averea agonisită de cel d'întăiū.

* △

16039 *Omul înțelept face ce pôte, nu ce vré.*

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Semin.
Buc. Cl. VII.*

Nu te încercă peste puterile tale.

△

16040 *Înțeleptul își gătesce
încă pân nu flămândește.*

Dr. CRISTEA, *Prov, p. 121, c.
Fenteușul-M, Ungaria.*

Vedî *a Găti.*

A se adaoga la No. 8516.

16041 * Înțeleptul stă la masa nebunului.

Veđi *Masă*.

Acelaș înțeles ca la No. 8791

*Le fol fait la feste et convy,
Et le sage s'en paist et resjouit.*

Prov. Franc.

16042 ^Δ Înțeleptul învață din pățania altora, nesocotitul nici din a sa.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 121, c. *Sinsesig, Ungaria*.

Experiența este un învățământ pentru ómenii cei înțelepți.

16043 * Omului înțelept sfaturile i sunt zădarnice.

V. A. FORESCU, c. *Folticent, j. Suciava*

Căci scie el singur ce are de făcut

16044 * ^Δ Ochii înțeleptului vęd (mai) departe.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 189, c. *Sibiu, Transilvania*. — V. SALA, dasc. c. *Vașcoi, comit Bihor, Ungaria* — Gr. ALEXANDRESCU, *magistr, j. Putna*.

Veđi *Ochiu*.

A se adaoga la No. 4196.

16045 Cel înțelept se învață din înșelăciunea cea d'întăiu.

DIM. ȚICHINDEAL, *Fab.*, p. 170.

Numai cel prost nu prinde minte, după ce a fost înșelat o data

- 16046 Își pune capul cel sec
Cu 'nțeleptul la întrec.

A. PANN, I, p. 93 — HINȚESCU,
p. 27.

Vezi *Înțelept*.

Pentru omul prost și îngâmfat.

- 16047 Cei înțelepți graiul în inimă ăl aū, iar cei
nebuni inima în gură o aū.

JORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 75.

Adică cei înțelepți taia o țin-ascunsă, iar cei nebuni
o dau pe față, că ee aū în inima lor țin în gură (GOLESCU).

- * Δ 16048 Omul înțelept își cumpără vara sanie
și ierna car.

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 58; III,
p. 72. — HINȚESCU, p. 133. — Dr.
CRISTEA, *Prov.*, p. 194, c. *Sibiū*,
Transilvania. — CĂLIN VASILE, *stu-*
dent, j. *Argeș*. — V. IFRIM, c. *Co-*
rodescl, j. *Tutova*. — G. MIHAILA-
CHIE, *inv c Șendrescl*, j. *Tutova*.
— GR POJENANU, *inv. c. Rassa*,
j. *Ialomița*.

- * Δ Omul înțelept își cumpără vara sanie și ierna
căruță.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Semin.*
Buc. Cl VIII.

- * Δ Omul înțelept vara face sanie și ierna face car.

PARTENIE COROI, c. *Vașcoi*, *co-*
mit. Bihor, Ungaria. — V. FORESCU,
c. *Folticen*, j. *Sucitava*.

- * Δ Omul înțelept își cumpără vara cojoc și că-
ciulă, și ierna pălărie.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Semin.*
Buc VII.

Vezi *Minte*.

Adică cel înțelept și prevădător.

16049   Și cei înțelepți smintesc.

KÁROLY ÁCS, p. 82.

Nu e om care să nu greșescă.

A ÎNTREBĂ

Vezi *Căciulă Cap. XIX, c. a Întrebă.*16050   Întrebă ce a ascuns,
De vei să-ți auzi răspuns.

A. PANN, I, p. 96. — HINȚESCU, p. 7.

Pentru cel nerod.

16051   * △ Cine (cel ce) întreabă, nu dă bucuros.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 47, c. *Gura-Rîului, Ungaria*. — V. A. FORESCU, c. *Stănișoara, j. Suciava*.1° Adică cel care întreabă dacă vrei un lucru, în loc să-ți l de fără multă vorbă.2° Pentru cei cari fiind întrerupți de la ocupațiunile lor nu dau bucuros răspunsul ce li se cere.

16052   * △ Cine întreabă nu greșesce.

A. PANN, *Ediț 1889*, p. 28; II, p. 4. — HINȚESCU, p. 82. — Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 48, c. *Gura-Rîului, Ungaria*. — B. CONSTANTINESCU, *Cart. Cit.*, II, p. 16. — P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, II, p. 151. — TINCA ȘISMAN, c. *Adam, j. Tutova*. — GR. POJENARU, c. *Rassa, j. Ialomița*. — V. A. FORESCU, c. *Folticeni, j. Suciava*. — H. D. ENESCU, *inv. c. Zamostea, j. Dorohoi*. — G. MIHALACHE, *inv. c. Șendresci, j. Tutova*. — P. GÂRBOVICEANU, *prof. Semin. Buc. Cl. VII*. — I. MARINESCU, *inv. c. Bradu-de-Jos, j. Argeș*. — M. STĂNCEANU, *inv. c. Pîria, j. Mehedinți*.Vezi *Întrebare*.

Căci cine întreabă, află. Se dice când cine-va face un lucru ne-întrebat și rău.

*Mieux vaut demander
Que faillir et erer.*

Prov. Franc.

Quien pregunta no yerra ¹⁾

Prov. Span.

Besser zwei Mal fragen, als ein Mal irre gehen. ²⁾

Prov. Germ.

16053   **Maî bine să întrebî dă cât să te rătăcesci.**

IORD GOLESCU, *Mss.* II, p 107*

Adică ce nu sciî, dă cât să greșescî (GOLESCU).

16054   * [△] (E) **maî bine să întrebî de două ori, de
cât să greșescî odată.**

BARONZI, p. 51. — HINȚESCU, p. 82 — V. A. FORESCU, c. *Folticenî*, j. *Sucîava* — ILIE TRIFU, c. *Bucuresci*. — E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulți, j. Covurlu*.

[△] *Maî bine a întreba de două ori de cât a
greși odată.*

DR CRISTEA, *Prov.*, p. 142, c. *Toplița-Rom., Ungaria.*

*Maî bine întreabă de două ori, de cât să
smintescî odată.*

G MUNTEANU, p. 150.

Graba nu e bună.

¹⁾ Cine întreabă nu rătăcesce.

²⁾ Maî bine să întrebî de două ori, de cât să rătăcesci odată.

- 16055 * Δ Cine întreabă de două ori, nu greșesce
nici odată.

H. D. ENESCU, *înv. c. Zamostea*,
j. *Dorohoi*.

Acelaș înțeles ca la No. 16054.

- 16056 * Δ Cine întreabă munții sare.

M. STĂUCEANU, *înv. c. Piria*, j.
Mehedinți — I. MARINECU, *înv. c.*
Bradul de Jos, j. *Argeș*.

Acelaș înțeles ca la No. 16052.

*Danșan daa așar.*¹⁾

Prov. Turc

- 16057 * Si 'ntregă nu 'i arșine, s-nu scii este multă.²⁾

G. ZUCA, *stud. c. Cavaia, Alba-*
nia

Prin urmare când nu scii întreabă, și îți va fi bine.

- 16058 ('E)ntrebandu se vire 'en Roma.³⁾

Dr. FR. MIKLOSICH, *Rum. Un-*
ter, I, p. 8.

Acelaș înțeles ca la No. 13942.

Qui langue a, à Rome va.

Prov. Franc

- 16059 Uniă numai te întreabă,
Și alții cască gură de gâba.

A. PANN, II, p. 73. — HINȚES-
CU, p. 82.

Ține negustorul ne-mulțumit cu daraverile lui.

¹⁾ Cine întreabă munții sare.

²⁾ Să întrebă nu e rușine, să nu 'ntrebă este multă.

³⁾ Întrebând ajungi la Roma.

INTREBARE

Veđi *Tăcere.*

* △
16060 La întrebare și răspunsu.

E. I. PATRIGIŢU, *înv. c. Smulŷ,*
j. Covurlutu.

Vrënd să aröte că 'i s'a dat după merit.

16061 Cum e întrebarea aŷa e și răspunsul.

S. I. GROSSMANN, *Dicŷ,* p. 146.

Acelaŷ înŷeles ca la No. 16060.

16062 Tötă întrebarea are și un răspuns.

D-na E. B. MAWR, p. 28.

Total are o explicaŷie.

À tout pourquoi il y a un parce que.

Prov. Franc.

Kein Warum ohne ein Darum.¹⁾

Prov. Germ.

Every Why has its Wherefore.²⁾

Prov. Engl.

16063 Cine la întrebare sē pripesce, la răspuns
zăbovesce.

IORD GOLESCU, *Mss.* II, p. 236.

Arată uŷurinŷa omuluı.

* △
16064 Intrebarea
Trece marea.

M. STĂUCEAMU, *înv. c. Pırıa, j.*
Mehedinŷ. — I. MARINESCU, *înv. c.*
Bradu-de-Jos, j. Argeŷ.

¹⁾ Nu e pentru ce fără un fund-că.

²⁾ Fie-care pentru ce, are fiind-că al ei.

* △
*Cu întrebarea
 Trece marea.*

IUL. GROFȘOREANU, *înv. c. Gal-
 șa, comit. Arad, Ungaria.*

Cine întreabă ajunge departe, isbutesce.

Danişan daa aşar.¹⁾

Prov. Turc.

16065 * △
 Întrebarea
 N'are supărare.

D-na EL. SEVASTOS, p. 111. —
 I. G. VALENTINEANU, p. 30. — N.
 MATESCU, *înv. c. Movilița, j. Put-
 na.* — CĂLIN IORDACHE, *j. Argeș.*

Când întrebăm ore-ce, arătându-se că cel care este în-
 trebat nu se supără sau nu e în drept să se supere, după
 cum dicerea e rostită de cel care urmăzează să fie întrebat,
 sau de cel care întreabă.

16066 * △
 Întrebarea mörte n'are.

I. ARBORE, *îng. j. Buzău.*

Acelaș înțeles ca la No 16065.

16067 △
 Întrebarea nu costă bani.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 122, c.
Tophța-Rom., Ungaria.

Prin urmare întreabă.

16068 * △
 Întrebarea n'are greș.

I. CREANGĂ, *Pov.*, p. 172. — E.
 I. PATRICIU, *înv. c. Smulț, j. Co-
 vurluiu.*

Vezi a Întrebă

¹⁾ Cine întreabă munții sare.

Acelaş înţeles ca la No. 16052.

ISCUSIT

16069 Om iscusit
Dar fără cuţit.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 9.

*
*Omul iscusit
Şi fără cuţit,
Când şede la masă
Fôrte rău îi pasă.*

P. ISPIRESCU, *Leg.* I, 1872, p. 172 — HINŢESCU, p. 133. — A. GOROVEI, c. *Folticenî, j. Suciava.* — I. ARBORE, *ing j. Buzău*

Adică vrednic, dar fără putere (GOLESCU).

ISTEŢ

Vedî a *Făgădui*.

16070 *[△] Isteţ ca brósca.

I. PUŞCARIU, *stud. c. Sibiu, Transilvania.*

Adică prost.

16071 * De cât cu un nimernic la câştig, mai bine cu un isteţ la pagubă.

V. A. FORESCU, c. *Folticenî, j. Suciava*

Vedî *Bun, Cuminte, Deştept, Înţelept, Omenie, Voinic, Vrednic.*

Acelaş înţeles ca la No. 16037.

JUDECATĂ

Vedî *Cap. X, c. Judecată.*

- 16072 Judecata 'î-e ológă
Că'î lipsește 'n cap o dógă.

A. PANN, I, p. 10.

*Judecata e ológă
Când lipsește în cap o dógă.*

HINȚESCU, p. 85

Despre cel copilăros său nerod.

- 16073 * Chiar omul cu judecată
Greșește câte odată.

I BĂNESCU, *prof. j. Roman.*

Ori-ce om se póte înșelă

*Errare humanum est.*¹⁾

Prov. Lat.

- 16074 * O judecată trasă de pěr.

BARONZI, p. 67. — HINȚESCU,
p. 85.

Acelaș înșeles ca la No. 4480.

LAUDĂ

- 16075 Laudele pre hârtie, iară hulele pre table
de aramă sē scrie.

DIM CANTEMIR, *Ist. Ierogl.*, p.
95.

Căci, din fire, muritorilor acésta este dată, ca binele
pré lesne, iară réul cu anevoie, sē uită. — D. CANTEMIR.

- 16076 * △ La laudă mare nu merge cu sacul.

H. D. ENESCU, *înv. c. Zamos-
tea, j. Dorohol.*

¹⁾ A se înșelă, e lucru omenesc

* △
*La laudă mare, nu merge (să nu te duci)
 cu sacu mare.*

D-ra TINCA ȘIȘMAN, *înv. c. Adam, j. Tutova*. — K. A. ZAMFI-
 RESCU-DIACON, *înv. c. Stubieni, j. Dorohol*. — G. MADAN, *c. Trușeni, țin. Chișineu, Basarabia*.

* △
*La lauda mare du-te (mergi, să te duci) cu
 sacul măi mic.*

Abec. Ilustr, p. 26. — V. A. FORESCU, *c. Folticeni, j. Suciava*. — C. TEODORESCU, *înv. c. Lipova, j. Vaslui*. — C. MANOILESCU, *c. Cosmesci, j. Vaslui*.

* △
*La lauda mare să te duci cu un sac spart
 în fund.*

M. COROIAN, *c. Vașcoi-Băresci, comit. Bihor, Ungaria*. — X***, *c. Nănesci, j. Bacău*.

Veđi *Pară, Păr, Pom*.

Acelaș înțeles ca la No. 1046.

16077 * △
Lauda de sine pute.

A. PANN, *Ediț. 1899*, p. 141; III, p. 106. — Dr. CRISTEA, *Prov*, p. 133, *c. Gura Rîului, Ungaria*. — IUL GROFȘOREANU, *înv. c. Galșa, comit. Arad, Ungaria*. — G. MIHALACHE, *înv. c. Șendresci, j. Tutova*.

△
*Lauda de sine pute
 Ca vinul rău din bute.*

A. PANN, I, p. 162. — HINȚESCU, p. 83. — Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 133, *c. Ieciu, Ungaria*.

Lauda proprie tare pute.

G. I. MUNTEANU, p. 31. — HINȚESCU, p. 88.

* △

*Lauda de sine
Nu mirósê bine.*

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 133, c.
Agnita, Ungaria. — P. GÂRBOVI-
OEANU, *prof. Semin. Buc. Cl. VII.*

* △

Lauda de sine nu mirósê a tãmdê.

AVR CORCEA, *paroh, c Coștetu,*
Banat.

Acelaș înțeles ca la No. 3478.

*Propria laus sordet.*¹⁾

Prov. Lat.

Qui se loue s'emboue.

Prov Franc

*La lode propria puzza.*²⁾

Prov. Tosc.

*Eigenlob stinkt, Eigenruhm hinkt.*³⁾

Prov. Germ.

*Self-praise comes aye stinking ben.*⁴⁾

Prov. Scoț.

16078 * △ **Lauda în față e jumătate ocară.**

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulți,*
J. Covurluiu.

Veđi a *Lăudă.*

Căci nu póte fi de cât o lingușire, arătând și prósta părere pe care o avem de cel pre care 'l lăudăm într'un mod atât de grosolan.

¹⁾ Lauda de sine e murdară.

²⁾ Lauda de sine pute.

³⁾ Lauda de sine pute, gloria de sine schiopăteză.

⁴⁾ Lauda de sine vine tot-dé-una puțind afară.

16079 *[△] Lauda nu'î cu bani.

G. P. SALVIŪ, *înv. c. Smulți, j. Covurluiu.*

1° De aceea uniî laudă cu rost și fără rost
2° Trebuie să o meriți și nu o poți cumpăra.

16080 *[△] Lauda vine de la sine.

I POPESCU, *înv. c. Dobreni, j. Ilfov.*

Adică la cel care o merită

16081 *[△] Cel cu laude mari face ispravă mică.

D-ra TINCA ȘIȘMAN, *înv. c. Adam, j. Tutova.*

Pentru cel lăudăros.

16082 *[△] Lauda aduce pagubă.

1° Căci ori-cine se ferește de omul lăudăros.
2° Acelaș înțeles ca la No 16077.

16083 Tot cu laude trăește.

A. PANN, I, p. 162. — HINȚESCU, p. 100.

Pentru cel mândru și lăudăros

A LĂUDĂ

Vezi Gură, Pom, Țigan.

16084 *[△] Nu te lăudă celui ce te scie.

P GÂRBOVICEANU, *prof. Semin. Buc Cl. VII*

Căci te cunósce și nu'l poți amăgi.

16085 * Δ A lăudă în față este a batjocori.

C TEODORESCU, *inv. c Lipova*,
j. *Vasluiu*

Veđi *Laudă*.

Acelaș înțeles ca la No. 16078.

16086 Lumea să te laude, căiniș lasă să te latre.

A PANN, *Ediț 1899*, p. 141,
III, p. 106 — HINȚESCU, p. 94.

* Δ *Lumea să te laude, căiniș să te latre.*

V SALA, *dasc. c. Verzar, comat.*
Bihor, Ungaria.

Când te-alavdă ună lumi, țe 'ț-u că te-
alatr'un căni? ¹⁾

Dr WEIGAND, *Zweit. Jahres.*,
p. 148.

Când te alavdă ună lume, țe 'ți-e că te-
alatră cãniș? ²⁾

ANDREI AL BAGAV, *Cart. Aleg.*,
p. 122

Nu luă în sémă bîrfelile celor răi și de nimic.

16087 Mintuiți când te-alavdă, glariș pot ca
să sghilască. ³⁾

ANDREI AL BAGAV, *Cart. Aleg.*,
p. 100.

Puțin îți pasă.

16088 Δ Și cîora 'și laudă puii.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 239, c.
Gura-Rîului, Ungaria.

Veđi *Cîoră*.

¹⁾ Când te laudă o lume, ce ți-e că te latră un căne.

²⁾ Când te laudă o lume, ce ți-e că te latră cãniș.

³⁾ Înțelepți când te laudă, nebunii pot ca să țpe.

Acelaş înţeles ca la No. 1643.

- 16089 [△] Cine se laudă că'î tare,
îi stă dracul pe spinare.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 51, c.
Logos, Ungaria.

Acelaş înţeles ca la No. 16077.

- 16090 Hvale, cân ce finit.¹⁾

Dr. FR. MIKLOSICH, *Rum. Unter.*, I, p. 9.

Aşteptă sfârşitul pentru ca să veđi dacă lucrul merită laudă.

*Lauda fîne.*²⁾

Prov. Rov.

- 16091 Laudă-te, gură,
Că pumniî cură.

A. PANN, *Ediţ.* 1889, p. 141;
III, p. 106. — HINŢESCU, p. 73.

* △

*Laudăte gură
Că pumniî îiî cură.*

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, p. 1872,
p. 177 — I. G. VALENTINEANU, p.
32. — *Gazet. Trans* 1898, No. 124.
— V. SALA, *dasc. c. Vaşcoî, comit.
Bihor, Ungaria.* — P. GÂRBOVI-
CEANU, *prof. c. Glăvi, j. Vâlcea.*
— M. RĂDULESCU, *c. Slatina, j.
Olt.*

* △

Laudă-te, gură, că écă (étă) pumnul.

LAURIAN & MAXIM, II, p. 138.
— Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 133. c.
Sinersig, Ungaria. — AVR CORCEA,
paroh, c. Coşteiu, Banat. — ION
ROMAN, *c. Vinna mică, comit. Sol-
noc, Ungaria.* — V. SALA, *dasc. c.
Pacala, comit. Bihor, Ungaria.*

¹⁾ Laudă când e isprăvit.

²⁾ Laudă sfârşitul.

* △

Laudă-te gură, că uite pumnul.

Dr. CRISTEA, *Prov*, p. 133, c. *Gura-Râului, Ungaria*.—*Gazet. Trans.*
1898, No. 124. — V. SALA, *dasc.*
c. *Lelesci, comit. Bihor, Ungaria*.

Pentru ómenii lăudăroși. Cine se laudă póte să o pată rău.

16092 * △

Nu te lăudă că écă palma (pumnul).

V. SALA, *dasc. c. Vașcoi, comit. Bihor, Ungaria*.

Acelaș înțeleș ca la No. 16091 sub formă de oprire.

16093 * △

Laudă-te, gură, că ești destulă.

Avr. CORCEA, *paroh, c. Coșteiu, Banat*.

Pentru cei lăudăroși.

16094 *Laudă-te gură să nu te spargi.*

IORD. GOLESCU, *Mss. II*, p. 38.

Să ȑice pentru cei ce pré mult se laudă (GOLESCU).

16095 * △

*Laudă-te gură,
Că alții nu se 'ndură.*

V. A. FORESCU, c. *Dorna, j. Suciava*.

Pentru cei cari, ne-meritând ca să fie lăudați de alții, se laudă ei singuri.

16096 * △

*Laudă-mă, gură, bine,
Că ți-oiu da miere și pâne;
Iar de nu mă'i lăudă,
Eú nimica nu ți-oiu dà.
saú
Tu de tóte mi'i răbdă.*

G. P. SALVIŢ, *inv. c. Smulți, j. Covurluiu*.

Pentru cel care se laudă singur.

- 16097 * Δ Laudă-mă, gură, că dacă nu mă vei
lăudă, mâncare nu 'ți voiu dà.

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulți,*
j. Covurluiu.

Acelaș înțeles ca la No. 16096.

- 16098 Alavdă-mi, gură, că ti bat! ¹⁾

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres*,
p. 148.

Acelaș înțeles ca la No. 16097.

- 16099 * Δ Laudă-mă (te), gură, că ți-oiu dà plăcinte.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Semin.*
Buc. Cl. VII — Gazet. Pop, No.
44. — I. ARBORE, *ing. j. Buzău.*

Acelaș înțeles ca la No. 16098

- 16100 * Δ Laudă-mă, gură,
Că 'ți voiu da friptură.

N. MATEESCU, *înv. c. Movilița,*
j. Putna

Acelaș înțeles ca la No. 16099.

- 16101 Cine se laudă se măscăresce pre sine.

Bertoldo, *apud GASTER, Lit.*
Pop., p. 210

- * Δ
Cine se laudă singur, se ocăresce pe sine.

A. PANN, *Ediț 1889*, p. 141;
III, p. 106. — HINȚESCU, p. 88
— P. GÂRBOVICEANU, *prof. Semin.*
Buc. Cl. VIII.

---

¹⁾ Laudă-mă, gură, că te bat.

* △

Cine se laudă singur, se ocăresce.

GR. POÎENARU, *ing. c. Rassa,*
j. Ialomița. — D-ra TINOA ȘIȘMAN,
c. Adam, j. Tutova.

* △

Cine se laudă singur, se hulesce.

G. MIHALACHE, *înv. c. Șendresci,*
j. Tutova.

* △

Cine se laudă singur, se batjocoresce.

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulți,*
j. Covurlui.

Carle se enșe kvaľă, se privaraē.¹⁾

Dr. FR. MIKLOSICH, *Rum. Unter.,*
I, p. 10.

Veđi *Laudă.*

Acelaș înțeles ca la No. 16077.

16102 * △

Cine se laudă pe sine, mai tare se înjosesce.

C. TEODORESCU, *înv. c. Dógele,*
j. Vasluți.

Acelaș înțeles ca la No. 16101.

16103

Cine se laudă singur, nu merită a fi lăudat.

IDEM, *Cal. Rom. 1892.*

Pentru cel lăudăros.

16104

Cine se laudă pre sine mult, acela nu ne e drag

DIM. TÎCHINDEAL, *Fab*, p. 68.

---

¹⁾ Care se laudă el însuși, se murdăresce.

Acelaş înţeles ca la No. 16101.

- 16105 * Nu e bine să se laude cine-va pe sine.

V. A. FORESCU, c. *Folticenî, j. Suciava*.

Să aştepte ca alţii să 'l laude.

- 16106 * Nu'ţi lăudă singur faptele, că îţi pierzi rodul.

V. A. FORESCU, c. *Folticenî, j. Suciava*.

Acelaş înţeles ca la No 16105

- 16107 * Δ Altul să te laude, nu gura ta.

V. SALA, *dasc. c. Vaşcoă, comit. Bihor, Ungaria*.

Lasă să te laude vecinul, nu gura ta.

IDEM, *Calend. Rom. 1892*.

Căci lauda de sine pute.

Altul să te laude, iară nu gura ta.

Prov. Solom. 27. 2.

- 16108 Gura ta s-ti scadă, ş-a lumii s-te-alavdă. ¹⁾

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres., p. 151*.

Acelaş înţeles ca la No. 16107.

- 16109 Plată dă la om anume,
Ce să'l laude în lume.

A. PANN, I, p. 163. — HINȚESCU, p. 130.

---

¹⁾ Gura ta să te scadă (micşoreze), şi a lumii să te laude.

Pentru săracul mândru.

Dar, când plătesci pe cine-va ca să te laude, o pățesci adese-ori ca tinărul din următoarea poveste.

POVESTEA VORBIÎ

Un june 'ntr'o vreme rugă pe ôre-cine
Pețitor să mîergă 'n satele vecine,
La o fată care el tot o vîduse,
Ș'in inimă, dragă, cu foc, îi căduse.
Pețitorul care eră iară și june
Prumi să facă acea repegiune,
Dar gîndi în sine. de-oiu vedea că 'mî place
Vorba pentru mine mai bine voîu face.
Acest însă 'l rîgă și face tocmelă
Că'i dă ce va cere pentru ostenelă,
Numai, ori cum scie, mijlocirî să facă
Prin laude multe și el ei să'î placă
Să dică că este june prî de trîbă
Și are de tîte, de ori-ce întrebă.
Cîr, boi, vite multe, și holdele sale,
Pe lîngă acestea are și parale.
Dar ca să se 'ncrîdă ce o să'î rîspundă,
Sî 'nvoi să mîergă și să se ascundă
La spatele casii, tocma'n ferestruie,
Ș-acolo s'asculte cele c'o să spue.
Deci ei, împreună mergînd, cam pe sîră,
Și de casa fetii cînd se-apropiară,
Pețitoru 'ndată în casă se duse,
Iar junele merse, 'n ferestră se puse
Așa pețitorul începu să spue
La părinții fetii, cereri să propue,
Spuse, pentru june, că este cu stare,
Cu douî gurî însă, și șoptînd și tare.
Cînd vorbea de bine, strigă să audă,
Și cînd spunea rele, abia mișcă buză.

A. PANN, I, p. 163.

16110 * L'a lăudat de 'i-a pus cîrne.

A. PANN, I, p. 166. — HINȚESCU,
p. 88.

△ Atît l'a lăudat, pînă 'i-a crescut cîrne.

Dr. CRISTEA, *Prov.* p. 16, c.
Sibîu, Transilvania.

Pentru o laudă prîstă. A lăudă pre cine-va ast-fel că lauda să iêsă în defavîrea celui lăudat.

- 16111 * L'a lăudat de 'l-a procopsit.

A. PANN, I, p. 166. — HINȚESCU,
p. 88.

Acelaș înțeles ca la No. 16110.

- 16112 * [△] A fi un: «laudă-mă, gură».

S. I. GROSSMANN, *Dict.*, p. 79 —
G. MADAN, c. *Trușeni*, în. *Chi-
șineu, Basarabia*.

Pentru un fălos, un lăudăros.

MINTE

*Vezi Barbă, a Bé, Belea,
Cépa, Cértă, Códă, Cap. XVII,
c. Minte, Nebun, Noroc, Om,
Păr, Plétă, Pólă, Răbdare,
Tînăr, Trup.*

- 16113 * [△] Omul cu minte își cumpără vara sanie
și ierna car.

GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Do-
brovăț, j. Vaslui*.

Vezi Înțelept.

Acelaș înțeles ca la No. 16048.

- 16114 * Ma ghine un dușman cu minte, di cât
dzațe óspiți fără minte.¹⁾

I. COYAN, *prof. c. Ianina, Epir*.

- * *Cama ghine ună mîlî di ehtri cu minte, di
cât un óspe házó.²⁾*

ILIE GHICU, *prof. c. Abela, Epir*.

¹⁾ Mai bine un dușman cu minte, de cât dece prietenî fără minte.

²⁾ Mai bine o mie de inamici cu minte, de cât un prieten nebun.

*
*Ma ghine s-aî un dușman cu minte, prică
 un ôspe hut.¹⁾*

META COSTANDIN, *stud. c. Molo-
 viște, Macedonia*

Veđi *Ințelept.*

Acelaș înțeles ca la No. 16033.

Acállî dușman acâlsîs dostan eidîr²⁾

Prov. Turc.

* △
 16115 Fie-care să ține mai cu minte de cât
 altul.

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 3; I,
 p. 7. — P. ISPIRESCU, *Rev Ist.*, III,
 p. 382 — P. GÂRBOVICEANU, *prof.*
Semin. Buc. Cl. VII. — V. SALA,
*dasc. c. Sebișu, comit. Bihor, Un-
 garia.*

Veđi a *Vedé.*

Căci cu greă se póte cunósce omul pe sine.

16116 Pineși facu ciuda vaě, ciuda vaě face le-
 gria, legria face siromastvo, și siroma-
 stvo face paminta vaě.³⁾

Dr. FR. MIKLOSICH, *Rum. Unter.*,
 I, p. 14.

Sărăcia face pe om cu minte

* △
 16117 De aș avé minte
 Aș avé merinde.

I. COROIU, *preot, c. Vașcoi, co-
 mit Bihor, Ungaria.*

Pentru cel prost.

¹⁾ Mai bine să ai un dușman cu minte, de cât un prieten prost.

²⁾ Vrajmașul înțelept e mai bun de cât prietenul fără minte.

³⁾ Banii fac mulțumire, mulțumirea face bucurie, bucuria face săracie, și
 sărăcia face minte.

16118   **Mintea unde lipsesce
Cîomagul înțelepțesce.**

A. PANN, *Moș Alb*, II, p. 23.

Veđi *Cap. XII, c. Crăciun*.

Acelaș înțeles ca la No. 14745.

16119   * Δ **Omul fără de minte n'ajunge un ban.**

V. SALA, *dasc. c. Vașcoi, comit. Bihor, Ungaria*.

Pentru cel nerod.

16120   * **Mintea avde, mintea vede.¹⁾**

C. IONESCU, *prof. c. Nevêsta, Macedonia*.

Mintea este totul la om.

16121   * **Mintea cu pradzî nu s'acumpără.²⁾**

C. IONESCU, *prof. c. Nevêsta, Macedonia*.

Pentru cel prost.

16122   * **Mintea cu hunia nu s'tornă.³⁾**

C. IONESCU, *prof. c. Nevêsta, Macedonia*.

Acelaș înțeles ca la No. 16121.

16123   * **Frânger'î mintea s'aminți lumea.⁴⁾**

G. ZUGA, *stud. c. Georgea, Albania*.

Trudesce-te și vei isbuti.

¹⁾ Mintea aude, mintea vede.

²⁾ Mintea cu banî nu se cumpără.

³⁾ Mintea cu pâlînia nu se tornă.

⁴⁾ Frânger'î mintea și dobîndescî lumea.

- 16124 * Carî ș-bagă caplu tu foc,
'L-~vine ș-mintea la loc.¹⁾

G. ZUGA, *stud. c. Berat, Albania.*

Suferințele și patimile sunt cea mai bună școală.

- 16125 * Va minte,
Nu pólă dinainte.²⁾

ILIE GHICU, *prof. c. Abela, Epir.*

O femeie e cinstită când are minte, iar nu fiind că poartă o rochie care'i acopere trupul.

- 16126 Δ Are cap și n'are minte.

Dr CRISTEA, *Prov., p. 12, c. Sinerzig, Ungaria.*

Veđi *Cap.*

Acelaș înțeleș ca la No. 2886

- 16127 * Nu va cap mare ca di tigane, ți va minte multă.³⁾

G. ZUGA, *stud. c. Berat, Albania.*

Veđi *No. 2886.*

Acelaș înțeleș ca la No. 16126.

- 16128 * Δ Pomul se cunósce din ródă,
Și omul din mintea neródă.

A. GOROVEI, *c. Siliștea, j. Suciava.*

Veđi *Pom.*

Pentru cel prost. A se adaoga la No. 1038.

¹⁾ Care'și bagă capu în foc, le vine mintea la loc.

²⁾ Trebuie minte, nu pólă dinainte.

³⁾ Nu trebuie cap mare ca de tigae, ci trebuie minte multă.

- 16129 * Nu 'ți lipsésce afese s-ț'acumpër, 'ți lipsésce minte.¹⁾

C. IONESCU, *prof. c. Nevésta, Macedonia.*

Pentru cel prost.

- 16130 * A fi îmbrăcat ca Domn,
Și a nu avé minte de om.

T. BĂLĂȘEL, *preot, c. Ștefănesc, j. Vâlcea.*

Se ȋdice ómenilor carĭ se fudulesc ĭn haĭne, dar carĭ la treburĭ nu se pricep de loc

- 16131 * Δ Cine n'are vara minte
Iérna nu mâncă plăcinte.

M. ȘANDRU, *c. Gloagul Sup., comit. Alba Inf. Transilvania.*

Veȋi *Vară.*

1° Acelaș ĭnȋeles ca la No. 308.

2° Să muncim la tinereȋe ca să avem la bătrâneȋe

- 16132 * Toȋ se plâng de banĭ, dar de minte nimenĭ.

I. G. VALENTINIAN, p. 46.

Căci fie-care se crede cu minte.

- 16133 Sărăcuȋă minte,
Unde ai fost mai ĭnainte?
Că acuma multă ești
Dar nimic nu'mĭ folosescĭ.

IORD. GOLESCU, *Mss. II, p. 66.*

Ne ĭnvăță că mintea s'o ĭntrebuinȋăm la vremea ei, căci, ĭn urmă, nu ne mai folosesc (GOLESCU).

¹⁾ Nu'ți lipsesc fes să'ți cumpër, ĭți lipsesc minte.

**16134   Minte de este
Voinicul cresce.**

D-na EL. SEVASTOS, p. 46.

Daca omul e deștept, toate îi sporesc, și ajunge în fruntea tuturor.

**16135   * △ De cât un car de frumusețe mai bine
un dram de minte.**

I. MARINESCU, *inv. c. Bradu-de-Jos, j. Argeș.*

Veți *Frumusețe.*

Acelaș înțeles ca la No. 5272.

**16136   * △ La un car de minte e bine să fie un
dram de noroc.**

V. A. FORESCU, *c. Dorna, j. Suciava.*

Veți *Noroc.*

Maî mult ne folosește norocul de cât mintea.

16137   △ La un car de minte trebuie două de noroc.

Dr. CRISTEA, *Prov., p. 134, c. Toplița Rom., Ungaria.*

Acelaș înțeles ca la No. 16136.

16138   * △ Mintea e bună, dacă e soră și cu norocul.

D. POPOVICU, *inv. c. Cuvin, comit. Arad, Ungaria.* — V. SALA, *dasc. c. Vașcoi, comit. Bihor, Ungaria.*

Veți *Noroc.*

E bine să ai minte, dar să fie și noroc.

16139   * △ Unde 'i minte îi și noroc.

Gazet. Sătén., XVI-e, p. 13. — E. I. PATRICU, *inv. c. Smulți, j. Covurluțu.* — TEODORESCU-KIRILEANU, *inv. j. Suciava.*

Omului cu minte toate îi merg bine; căci se pune adeseori pe sîma norocului, ceea ce se datoresce inteligenței omului.

16140   **Mintea vine la noroc,
Ca și fetele la joc.**

D-na EL. SEVASTOS, *Nuv.*, p. 24.

E un dar firesc.

16141   [△] **La un car de învățătură și-o lingură de
minte.**

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 130, c. *Logoș, Ungaria.*

Învățătura fără minte nu dă rîde în de-ajuns.

16142   [△] **La un sac de învățătură trebuie un car
de minte.**

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 134, c. *Gura-Rîului, Ungaria.*

Folósele minței întrec chiar pe ale învățăturai.

16143   * [△] **Unde e multă minte (învățatură) acolo
e și prostie multă.**

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Semin. Buc, Cl. VIII* — Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 265, c. *Gura-Rîului, Ungaria.*

* [△] *Unde e minte multă, (acolo) e și prostie cu
caru (multă).*

ILIE HOȘOTĂȚ, *stud. c. Seliște, comit. Sibiu, Transilvania.* — P. GÂRBOVICEANU, *prof. Cl. VII, Semin. Buc.*

Iu-i multă minti, i ș-multă glărétă.¹⁾

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*, p. 169.

¹⁾ Unde e multă minte, e și multă nebunie.

*
Iu este multă minte, este și multă huțame.¹⁾

META COSTANDIN, *stud. c. Moloviște, Macedonia.*

Adese-ori cei mai înțelepți fac cele mai mari prostii.

16144   Unde e minte multă e (este) și nebunie multă.

A. PANN, II, p. 139. — HIN-
TESCU, p. 108. — P. ISPIRESCU,
Leg., I, 1872, p. 172. — L. ȘAI-
NEANU, *Conv. Liter.*, XXI, p. 294.

Iu-și este mintimenie, și zurlăță și-este multă.²⁾

ANDREI AL BAGAV, *Cart Aleg.*,
p. 99.

Acelaș înțeles ca la No. 16143.

16145   * Multa minte 'l face pri om zurlu.³⁾

G ZUCA, *stud. c. Permet, Al-
bania.*

Acelaș înțeles ca la No. 16144

16146   Minte cu zurlăta surorî sunt.⁴⁾

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*,
p. 168.

Acelaș înțeles ca la No. 16145.

16147   Mai bine un dram de minte, de cât o
oca de noroc.

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p.
169.

---

¹⁾ Unde este multă minte, este și multă prostie.

²⁾ Unde este deșteptăciune, și nebunie este multă.

³⁾ Minte multă îl face pe om nebun.

⁴⁾ Minte cu nebunia surorî sunt.

Maî bine un gram de mînte de cât o oca de noroc.¹⁾

HINȚESCU, p. 70.

* △

Maî bine un dram de mînte, de cât (să ai) un car de noroc.

I. G. VALENTINEANU, p. 20. —
E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulți, j. Covurluțu.*

Veđi *Noroc.*

Mintea prețuesce maî mult de cât norocul.

16148 * Mintea lui nu plătesce (nici) o cépă de-gerată.

A. PANN, *Ediț* 1889, p. 172, III, p. 154. — HINȚESCU, p. 108.

Acelaș înțeles ca la No. 529.

16149 * △ Mintea de ar cresce pe tóte cărările ar pasce-o și măgarii.

A. PANN, *Ediț* 1889, p. 26; I, p. 86 — HINȚESCU, p. 108 — ANDR. MARINEȘCU, *inv. c. Humele, j. Argeș.* — V. SALA, *dasc c. Vășcoi, comit. Bihor, Ungaria.*

Pentru cel prost.

V. Sala are o variantă în care cuvîntul *măgarii* este înlocuit cu *asini*.

16150 Tot, tot am numai o mînte;
De vară întăiu să 'mî fie, orî de iernă?

A. PANN, I, p. 80.

Pentru cel prost.

¹⁾ Cuvîntul *gram*, în această variantă, trebuie să fie introdus de Hințescu. În ori-ce cas nu se potrivește cu *oca* care urmăzează.

16151 Ce poți face dacă ai bani și n'ai minte ?

A. PANN, II, p. 74. — HINȚESCU, p. 55.

Nimic bun, căci nu știi să'i întrebuințezi, să învîrtesci un negoț, etc. Pentru cel bogat dar prost.

16152 Ce folos să aibi minte și bani să n'aibi.

A. PANN, II, p. 74. — HINȚESCU, p. 107.

Minte am și bani n'am.

A. PANN, II, p. 70. — HINȚESCU, p. 108.

A'i sci ce să faci, dar îți lipsesc mijlocele. Pentru omul deștept dar sărac.

16153 Când e minte, nu e ce vinde.

P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, I, p. 457.

* △

Când e minte, n'ai ce vinde.

C. ALEXANDRESCU, c. *Alexent*, j. *Ialomița*.

△

*Când e minte
Nu'i ce vinde;
Când e brânză
Nu'i bărbînță.*

I. CREANGĂ, *Conv. Liter.*, IX, p. 455; *Pov.*, p. 45. — TEODORESCU-KIRILEANU, *Gaz. Săt. XVI-e*, p. 13.

Acelaș înțeles ca la No. 16152

16154 △ De ani e mare
Și minte n'are.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 68, c. *Gura-Răului, Ungaria*.

Ved. *Cap V, c. An.*

A se adaogà la No. 4840.

- 16155 * Δ Hebai omul cât gardul,
Dar minte la dracul.

V. SALA, *dasc. c. Drăgănescă,*
comit Bihor, Ungaria.

Veți *Nalt, Brad.*

Acelaș înțeles ca la No. 464.

- 16156 * Δ Om în trup destul de mare,
Și minte de copil are.

V. SALA, *dasc. c. Vașcoi,*
comit. Bihor, Ungaria.

Veți *Mare, Trup.*

A se adaogà la No. 4712.

- 16157 Cine eși bagă în butuci picerile sale,
sau mâinele sale în cătuși, când minte
întrégă are?

IORD. GOLESCU, *Mss. II, p. 84.*

Adică cei înțelepți nu greșesc de voie (GOLESCU).

- 16158 O să'ți vie minte, mamă,
Când mî-o cresce pîr în palmă.

A. PANN, II, p. 107.—HINȚESCU,
p. 108.

Veți *Pîr.*

Pentru cel care nu se mai cumințesce nici odată.

- 16159 * Mintea di tora s'o aveam ma 'nainte!')

I. COYAN, *prof. c. Ianina, Epir.*

Veți *Român.*

Când ne căim de o greșelă pe care am făcut-o.

---

1) Mintea de acum, de o aveam mai înainte.

16160 * Daca n'ai minte, ai în cale picătoare.

Vezi *Cap.*

Dacă ai făcut o greșelă, cată cel puțin să o îndreptezi.

16161 Δ N'are minte, îi va cresce de-aci 'nainte.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 157, c.
Agnita, Ungaria.

Pentru cel prost.

16162 * Are minte ca de copăcel.

Adică de copil mic.

16163 * Δ Par'că are minte în călcăe.

M. POPOVICIU, c. *Covragiu, comit. Hunedorei, Transilvania.*

Pentru cel prost.

16164 * Δ Iute la minte, rău la fire.

IUL. GROFȘOREANU, *dasc. c. Galșa, comit. Arad, Ungaria.*

Pentru omul deștept și rău.

16165 * Δ Ș-o băut mintea.

A. PANN, I, p. 127. — HINȚESCU, p. 94. — I. G. VALENTINEANU, p. 20. — GAV. ONIȘOR, *prof. c. Dobrovăț, j. Vaslui.*

Vezi a *Bé, Vin.*

Adică s'a îmbătat.

16166 * Li tăie mintea.¹⁾

G. ZUCA, *prof. c. Bădă, Epir.*

Vezi *Cap.*

¹⁾ Li tăie mintea.

Adică e deștept, e priceput.

16167 * A fi în totă mintea.

I. CREANGĂ, *Pov.*, p. 83.

* Δ *A fi în toate mințile.*

D-na Z. JUVARA, c. Fedesci, j.
Tutova

Adică cu mintea întregă, cu judecată bună

16168 * Δ Nu'i cu totă mintea.

Dr CRISTEA, *Prov.*, p. 171, c.
Ida Mare, Ungaria.

Pentru cel care nu se poartă cum trebuie, dă semne de smintelă.

16169 * A eși din minte (minți).

A înnebuni.

16170 A se alunecă cu mintea.

I. CREANGĂ, *Pov.*, p. 172.

A se hotărî să facă orice, mai ales ceva rău.

16171 * Δ A lua de minte (minți).

AVR CORCEA, *paroh*, c. Coșteiu,
Banat.

A înșelă, a amăgi. Se dăce mai ales pentru femei, pe care le scot tinerii din minți.

16172 * Δ A fi scos din minte (minți).

DIM. TICHINDEAL, *Fab.*, p. 467.
— D-na Z. JUVARA, c. Fedesci, j.
Tutova. — I. AL LUI SBIERA, *Pov*

1° A face rele, ne mai știind ce face.

2° A fi înșelat.

* △
16173 A'și pune mintea cu...

A. PANN, *Ediț* 1889, p. 25; I, p. 85. — LAURIAN & MAXIM, II, p. 381. — P. ISPIRESCU, *Rev Ist.*, II, p. 152. — HINȚESCU, p. 108. — I CREANGĂ, *Pov.*, p. 292. — GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j Putna*.

A'și arăta, a'și întrebuița puterea, saū superioritatea, față de unul mai slab.

»Dar sfânta Duminecă, blândă și îngăduitoare, n'a vrut să-și pue mintea c'o sturlubatecă și c'o leneșă de față ca acesta.» — I CREANGĂ, *Pov.*, p. 292.

* △
16174 E aproape de mintea omului.

Conv. Liter., XIII, p. 411. — P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, III, p. 377. — D-na Z. JUVARA, c. *Fedesci*, j. *Tutova*.

Se înțelege ușor, e dovedit, e cert.

NĂTĂRĂU

Veđi *Deștept*, *Hârliu*.

NEBUN

Veđi *Adevăr*, *Bîtrîn*, *Câne*, *Cuști*, a *Făgădui*, *Glas*, *Gură*, *Masă*, *Muiere*, *Pâne*, *Pită*, a *Ride*, *Ris*, *Vad*, *Vin*.

16175 Nebunul inima în gură ș'o are, iar înțeleptul limba în inimă ș'o păstrează.

IORD. GOLESCU, *Mss* II, p. 47.

Adică numai înțeleptul eși păzesc taina (GOLESCU).

16176 Patimile nebunilor sunt învățătura înțelepților.

DIM. TICHINDEAL, *Fab*, p. 23.

Cei înțelepți se învață din greșelile altora.

16177 Nebunul cu stégul în mână.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 47.

Adică la toți ăși arată nebunia (GOLESCU).

* △
16178 Nebunu din născare
Léc nu mai are.

GAVR. ONIȘOR, *prof c. Dobrovăț, j. Vaslui*

*Carle se nasce mugnit, nu se lui guaraē nigdar.*¹⁾

FR. MIKLOSICH, *Rum Unter*, I, p. 11.

Vedî *Prostie*.

Pentru a se arăta că cine-va nu se mai înțelepțesc.

Le fol ne sera jamais sage.

Prov. Franc.

*Chi nasce matto, non guarisce mai.*²⁾

Prov. Ital.

*Der Narr bleibt ein Narr,
Gabst du ihm auch ein' Pfarr'!*³⁾

Prov. Germ.

*Narren blȳr altȳdh dhen han ar.*⁴⁾

Prov. Sved.

* △
16179 Pe nebunul nu'l aduci la cunoscință.

A PANN, *Ediț.* 1889, p. 25; I, p. 85. — HINȚESCU, p. 119. — V SALA, *dasc. c. Vașcoă, comit. Bihor. Ungaria.*

¹⁾ Care se nasce nebun, nu se mai vindecă.

²⁾ Cine se nasce nebun, nu se mai vindecă

³⁾ Un nebun rămâne nebun, chiar dacă îl faci preot.

⁴⁾ Nebunul rămâne în tot-dé-una cum e.

Acelaș înțeles ca la No. 16178.

16180   Nebunul pe mai marele său nu'l cunoște.

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 103;
II, p. 118. — HINȚESCU, p. 119.

Vezi *Mare, Nerod.*

Pentru cel care nu cunoște superioritatea altuia. Se
zice foarte des pentru femei.

Il est fou qui se prent o plus grand maistre de soy.¹⁾

Prov. Gallic. Mss. XV-e Siècle.

*** Δ 16181   Cine își pune mintea cu nebunul este (și)
mai nebun.**

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 25; I,
p. 85. — HINȚESCU, p. 108. —
LAURIAN & MAXIM, II, p. 381. —
P. ISPIRĂSCU, *Rev. Ist.*, II, p. 152.
— E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulțt*,
j. Covurluiu — V. HARAM, *inv. c.*
Grivița, j. Tutova.

*Cine 'și pune mintea cu un nebun, e mai
nebun el însu-și.*

I. G. VALENTINIAN, p. 30. —
B. P. HĂSDĂŢ, *Etym. Magn.*, p.
2398.

*** Δ   Cine'și prinde mintea cu nebunul este mai
nebun (ca el).**

DR. CRISTEA *Prov.*, p. 52, c
Gura-Rîului, Ungaria — P. GĂR-
BOVICĂNU, *prof. Sem. Buc. Cl. VII*

*** Δ   Cine se pune cu nebunul e și mai nebun
(e mai nebun el).**

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j.*
Putna. — EM. POPESCU, *inv. c.*
Crocănesc-Mărgineț, j. Ialomița
— DIM. ZANNE, c. *Bolintin, j. Ilfov*

¹⁾ E nebun care se lăgă de unul mai mare de cât dînsul.

*Care'și bagă mintea cu glariți, cama glar
de năși s-face.¹⁾*

ANDREI AL BAGAV, *Cart. Aleg*,
p. 75.

*'T-băgaș mintea cu glariți, ma glar di elli
va ti faci.²⁾*

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*,
p. 157.

Omul cu minte își vede de trebă.

Celui n'est sage qui n'a peur d'un fol.

Recueil de Gruther.

16182 Nu'și ('ți) mai pune mintea cu nebunul.

A. PANN, I, p. 169. — HINȚES-
CU, p. 108.

* △
Nu'ți prinde mintea cu nebuniș (nebunul).

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 185, c.
Gura-Riului, Ungaria. — P. GÂR-
BOVICEANU, *prof Sem. Buc. Cl. VII.*

Acelaș înțeles ca la No. 16181, sub formă de povață.

16183 * △ Nebunul, dacă te pui cu dînsul, te gâtue.

G. MIHALACHE, *inv. c. Sendresci*,
j. Tutova.

Să fugi de cel nebun.

16184 Cine'și bagă în clin cu nebunul e mai
nebun ca dînsul.

LAURIAN & MAXIM, *Glosar*, p.
41.

Acelaș înțeles ca la No. 16181.

¹⁾ Care 'și bagă mintea cu nebuniș, mai nebun de cât dînșii se face.

²⁾ Îți băgași mintea cu nebuniș, mai nebun de cât ei te vei face.

- 16185 * Δ Nu e nebun cine e nebun, ci e mai nebun cine se pune cu nebunul.

G. BĂNULESCU, *înv. c. Pietroșița, j. Dimbovița*.

Acelaș înțeles ca la No. 16184.

- 16186 Cu nebunul să nu'ți pui nici în clin nici în mână (mâneacă).

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 25; I, p. 85. — HINȚESCU, p. 119.

- * Δ Cu nebunul să n'aș nici în clin nici în mână.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Semin. Buc. Cl. VII*.

Cu nebunul nici în clin, nici în mână.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 104.

Vezi *Clin, Nerod, Prost*.

Adică de tot să ne ferim de cei nebuni (GOLESCU).

- 16187 * Δ De nebun și de mușterea ră tot înțeleptul se dă în lături.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna*.

Vezi *Mușterea*.

A se adăoga la No. 3960.

- 16188 * Δ De nebun taie (tae) pîla și fugi.

E. I. PATRÎCĂ, *înv. c. Smulț, j. Covurlui*.

Adică de omul rău să fugi cât poți.

- 16189 De nebun te 'nchină.

A. PANN, *Fab.*, II, p. 9.

Acelaș înțeles ca la No. 16188.

A se vedea A. PANN, *Fab.*, II, p. 9.

16190 * Dă ş-fudzî di glar.¹⁾

D. A. MILESCU, c. *Gopeşti, Macedonia.*

Acelaş înţeles ca la No. 16188.

16191 * △ Nu stric vorba cu nebuniî.

GAVR. ONIŞOR, prof. c. *Zorleni, j. Tutova.*

Când nu vrei să stai de vorbă cu unul, care nu e om de înţeles.

16192 * △ Nebunului nici să'î faci, nici să'ţi facă.

E. I. PATRICIU, inv. c. *Smulţ, j. Covurlui.*

Vezi *Prost.*

De rău să fugi cât poţi.

16193 * △ Fă şagă cu cel nebun că el sare cu toporu (la bătae).

G. MADAN, c. *Truşeni, ţin. Chişineu, Basarabia.*

Pentru cei cari nu înţeleg gluma.

16194 △ Cu nebunul nu glumi.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 60, c. *Sinersig, Ungaria.*

Vezi a *Glumi.*

Acelaş înţeles ca la No. 16193.

16195 Za conoste un mugnit, potreba fi 'ense şapte vote mugnit.²⁾

Dr. FR. MIKLOSICH, *Rum. Unter*, I, p. 15.

¹⁾ Dă şi fugi de nebun.

²⁾ Ca să cunoscă un nebun, trebuie să fie el însuşi de şapte ori nebun.

Adică mai nebun de cât dînsul.

16196 * Δ Copiii și nebunii te dau de gol.

C. TEODORESCU, *înv. c. Cursesci*,
j. Vaslui. — G. ALEXANDRESCU,
magistr. j. Putna.

Vezi *Adevăr*, *Copil*.

Amîndoi spun tot ce știu; nu pot ține o taină.

*I mati e i putei dise la verita.*¹⁾

Prov. Veniț.

*Kinder und Narren, sagen die Wahrheit.*²⁾

Prov. Germ.

16197 Di 'mbitat se-aspari și zurlul.³⁾

Dr. WEIGAND, *Zweit Jahres.*,
p. 168

Vezi *Bêt*.

Acelaș înțeles ca la No. 8149.

16198 * Δ Limba nebunului este o mără fără grăunte.

A. MARINESCU, *înv. c. Humele*,
j. Argeș — *Adevărul*, 1893, Mar-
tie 23.

Vorbesce fără miez, fără nici un rost

16199 Nebunul din vorbă se cunoște.

C. DIN GOLESCĂ, I, p. 5.

Pentru cei cari vorbesc nebunii, lucruri fără miez.

Din gura nebunilor, nebunia isvorește.

Prov. Solomon, 15 2.

¹⁾ & ²⁾ Copiii și nebunii spun adevărul.

³⁾ De bêt se sparie și nebunul.

*Com la langue au fol deslie,
Si fait conmaistre sa folie.*

Prov. Champenois.

16200 Nicî nebunul cörne, nicî înțeleptul aripî
are.

DIM. CANTEMIR, *Ierogl.*, p. 80—81.

*Glarlu nu pôrtă corni să 's cunóscă, cuvenda'l
da di padî. ¹⁾*

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres*, p.
157.

Iar nu după vre un semn exterior.

Le fou se trahit lui-même.

Prov. Franc.

*Man braucht keinem Narren Schellen anzuhan-
gen. ²⁾*

Prov. Germ.

16201 [△] Nebunul se cunósce după bătă, prostul
după flóre.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 159, c.
Dumbravă, Ungaria.

Veđi *Nerod.*

Când vreî să arêți ca unul e nebun, cunoscându-se
după ore-ce semne.

16202 * [△] Omul nebun găsesce de lucru.

I. POPESCU, *înv. c. Dobrenî, j.*
Ilfov.

Când unul se apucă rău prostesce, de o trébă.

16203 * [△] Nebunului poți să'i îndrugî cât îți place,
Că ce scie el tot face.

I. POPESCU, *înv. c. Dobrenî, j.*
Ilfov.

Veđi *Nerod.*

¹⁾ Nebunul nu pôrtă cörne să se cunóscă, cuvîntul îl dă de gol (pe jos).

²⁾ Nu e nevoie să atîrni clopoței, nebunilor.

Pentru cel care nu vrea să asculte de sfaturile altora.

- 16204 * — Ce hii azdat?
— Cu un zurlu sburam.¹⁾

I. COYAN, *prof. c. Băseș, Epir.*

Vezi *Nerod.*

Pentru cel cu care nu e chip să te înțelegi la vorbă.
Cu nerodul, până-l faci să înțeleagă, te trec toate nădușelile.

- 16205 * Glarlu dzice că ca nâs cu minte, altu
n'are.²⁾

D. A. MILESCU, *inv. c. Gopești, Macedonia.*

Pentru cel care se crede mai cuminte de cât alții.

- 16206 * Δ Să-ți aduci aminte de cuvintele nebunului.

G. P. SALVIU, *inv. c. Smulț, j. Covurluțu.*

Cuvintele nebunului să le iei în serios, că el ți-o face.

- 16207 Pă cel nebun cu biciul, pă cel înțelept
cu cuvântul.

IORD. GOLESCU, *Mss. II, p. 112.*

Ne arată cum se înfrîneză oameni (GOLESCU).

- 16208 * Δ Nebunul nu rîde de ce vede, ci de ce'si
aduce aminte.

G. BĂNULESCU, *inv. c. Pietroșița, j. Dimbovița.* — P. GĂRBOVICEANU, *prof. Semin. Buc. Cl. VII.* — I. POPESCU, *inv. c. Dobreni, j. Ilfov*

*
*Nebunul rîde de ce'si aduce aminte, și cu-
mintele de ce vede.*

D-na V. BUDIȘTEANU, *c. București, j. Ilfov*

¹⁾ De ce ești asudat? — Cu un nebun vorbeam.

²⁾ Nebunul ȳice că ca dînsul cu minte altul nu e.

Când unul rîde și nu e de rîs.

16209 * Δ Nebunul rîde când nu e de rîs.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr j. Putna.*

* Δ Nebunul rîde și când nu are de ce.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Semin. Centr. Cl. VIII.*

Vezi a Rîde.

Acelaș înțeles ca la No. 5774.

16210 * Δ După rîs cunoscî pe nebunul.

G. I. MUNTEANU, p. 30. HIN-
TESCU, p. 162 — I. MARINESCU,
înv. c. Bradu-de-jos, j. Argeș. —
M. STĂNCEANU, *înv. c. Pîria, j. Mehedinți.*

După rîs se cunósce nebunul.

BARONZI, p. 60.

Vezi Prost, Rîs.

A se vedé No. 5804 & 5805, și pentru cel care rîde de orî-ce lucru, și când nu e de rîs.

*Per risum multum debes cognoscere stultum.*¹⁾

Prov. Lat.

Au ris cognoist-on le fol et le niais.

Prov. Franc.

*Dal riso molto conoscu te stolto*²⁾

Prov. Tosc.

*La olla en sonar, y el hombre en hablar.*³⁾

Prov. Span.

¹⁾ După rîsul cel mult trebuie să cunoscî pe nebun.

²⁾ După rîsul mult cunoscî pe nebun.

³⁾ Óla după sunet, și omul după vorbă

Am Lachen erkennt man den Thoren.¹⁾

Prov. Germ.

Too much laughter discovers folly.²⁾

Prov. Engl.

16211 * $\triangle$ Tu 'i faci cu ochiul, și nebunul cu capul.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Costești, j. Argeș.*

*Veđi Arbineș, Aromân,
Cap, Nerod.*

Acelaș înțeles ca la No. 4193.

16212 * $\triangle$ Fă'i cu capu nebunului, că el o face mai mare de cât capu.

PÂRVU, c. *Ivesci, j. Tutova.*

Nu ațița pe cel arțăgos.

16213 * Cănele îmbetrânesce de drum, și (iar) nebunul de grija altora.

PANN, *Ediț.* 1889, p. 93; III, p. 109 — HINȚESCU, p. 24. — FR. DAMÉ, I, p. 178.

Glarlu aușasci tră mintuirea alântui.³⁾

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*, p. 157.

Veđi Prost.

Acelaș înțeles ca la No. 1484.

16214 Zurlul, zurlu lu aduči ñ-cali.⁴⁾

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*, p. 181.

Veđi Cuñu.

¹⁾ După ris cunoscî pe nebun.

²⁾ După risul mult cunoscî nebunia.

³⁾ Nebunul îmbetrânesce de grija (supărarea) altuia.

⁴⁾ Pe nebun, nebunu îl aduce în cale.

Acelaş înţeles ca la No. 11679.

Un diavolo scazza l'altro.¹⁾

Prov. Veniţ.

- 16215 * *Li dzîseră a zurlui că e gîone; se-arucă
ş-el di pri punte.²⁾*

I. COYAN, c. Perivoli, Epir.

Efectul laudei asupra omului prost.

- 16216 * *Bagă zurlul di scôte năpîrtica ditu guvă.³⁾*

I COYAN, prof. c. Abela, Epir.

* △

A prinde şerpele cu mâna nebunului.

*GR ALEXANDRESCU, magistr. j.
Putna. — M. CANIAN, public. j.
Iaş*

Acelaş înţeles ca la No. 2509.

Con agena mano sacar la culebra del horado.⁴⁾

Prov. Span

Kummun ou ghar yier moghar barimoui.⁵⁾

Prov Mongol.

- 16217 * △ *Nu e nebun cel ce ieà, ci e nebun cel
ce dă.*

*V. PALADE, c. Câmpeni, comit.
Turda-Arieş, Transilvania.*

*Veđi a Mâncă, Pâne,
Pîţ.*

Acelaş înţeles ca la No. 9002.

¹⁾ Un drac gonesce pe altul.

²⁾ Îi dzîseră nebunului că e brav, se aruncă şi el de pe punte.

³⁾ Pune pe nebun de scôte napîrcă din gaură.

⁴⁾ Cu mână streină (altuia) a scôte şerpele din gaură.

⁵⁾ Prinde şerpi cu mâinile altora

Les sots font les banquets et les sages s'en gaudissent.

Prov. Franc.

I matti fanno la festa, ed i savy se la godono.¹⁾

Prov. Ital

Los locos hazen los vanquetes y los sabios los comen.²⁾

Prov. Span.

Fools make feasts and wise men eat then.³⁾

Prov. Engl.

16218 * Δ Nebunul bate balta și tot pe el se stro-
pesce.

GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Banca,*
j. Tutova.

Când unul își face singur rău.

16219 * Δ Nebunii tulbură apa (și) înțelepții pes-
cuesc.

I G. VALENTINIAN, p. 44. —
V. A. FORESCU, *c. Folticenî, j. Su-*
ciava

Vezi *Pesce, Cap. I, c.*
a Pescui.

Când unul se folosește de munca altuia.

16220 E nebună, lunatică
Umblă ca o zănatică.

A. PANN, II, p. 142.

E nebun, lunatic,
Umblă ca un zănatic.

HINȚESCU, p. 118.

¹⁾ Nebunii fac petrecerile, și cuminții se bucura de ele.

²⁾ Nebunii fac mesele, și cei cu minte le mănâncă.

³⁾ Nebunii fac petrecerile (mesele), și omenii cuminți le mănâncă.

Pentru cei zăpăciți.

- 16221 * △ Nebunu, de ce e nebun ? că n'are minte.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna*.

- 16222 Câți nebuni la Sărindar.

IORD. GOLESCU, *Mss. II*, p. 37.

Arată unde trebuie să se trimiță cei nebuni, pentru că, din vechime, pe nebuni la această biserică ăi trimitea de le citea (GOLESCU).

- 16223 Un nebun o pietrică în fundul mării aruncă, pre care o mie de înțelepți să o scôtă vrednici nu sunt.

DIM. CANTEMIR, *Ist. Ierogol*, p. 269.

Un nebun aruncă o piétră 'n apă, și o sută de înțelepți nu o pot scôte.

IORD. GOLESCU, *Mss. II*, p. 12.

- * △ *Un nebun svîrle o pétră în apă, și de ce cuminți n'o pot scôte.*

C. TEODORESCU, *inv. c. Lipova, j. Vashuu*.

- * △ *Un nebun aruncă o piétră în apă și de ce înțelepți nu o pot scôte.*

IDEM, *Cal. Rom.*, 1892. — C. C. BUNGEȚIANU, *j. Mehedinți*

Un nebun aruncă pétra în lac, și șapte înțelepți asudă să o scôtă.

LAURIAN & MAXIM, *II*, p. 656.

- * △ *Un nebun aruncă o piétră în apă, și de ce înțelepți se silesc să o scôtă.*

E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulți, j. Covurluiu*.

* △

*Un nebun aruncă 'o piétră în baltă, și dece
cu minți n'o pot scôte.*

I. CREANGĂ, *Amint.*, p. 70 —
TINCA ȘIȘMAN, *inv. c. Adam, j.*
Tutova — N. MIRON, *c. Onesci, j.*
Bacău.

△

*Un nebun aruncă o piétră în baltă, și dece
cuminți se necăjesc s'o scôtă.*

S. MIHĂILESCU, *Șezăt.*, I, p 218.

* △

*Un nebun aruncă o piétră în fântână, și
dece înțelepți nu pot s'o scôtă.*

D-na E. B. MAWR, p. 2. — HIN-
TESCU, p. 119. — Dr. CRISTEA, *Prov.*,
p. 268, c. *Toplța-Rom., Ungaria.*
— V. SALA, *dasc c. Miziies, comit.*
Bihor, *Ungaria.*

*Un nebun aruncă o piétră în gărlă, și dece
(o mie) de înțelepți nu pot să o scôtă.*

A. PANN, *Ediț* 1889, p. 146;
III, p 118. — P. ÎSPIRESCU, *Leg.*,
I, 1872, p. 169. — I. G. VALENTI-
NEANU, p. 44 & 46.

*Un nebun aruncă o pétră în gărlă și o sută
de înțelepți se căznesc să o scôtă.*

D. A STURDZA, *Sed. Senat.*, 22
XII, 1895.

*Un glar arucă 'nă chiatră tu amari, ș-nă
mîlî di mintîoși nu pot s-u scôtă.*

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*,
p. 157.

*Glarlu arucă 'n puț 'nă chétră, și ómēñili
cu mintea tótă își bat caplu, cu crepare,
cum s'facă ca s-o scótă.*

ANDREIU AL BAGAV, *Cart. Aleg.*,
p. 123.

Veđi *Infelept, Prost.*

Arată marile nevoi în care ne bagă nebunii (GOLESCU).
Când încurcătura, la care s'aũ pus mai mulți ca să o
descurce, vine de la un prost.

A se vedé proverbul de la No. 3425.

*Ce esmeut un fol aue quarante sages ne pour-
royent apaiser.*

Prov. Franc XV-e Siècle.

*Un pazzo getta una pietra nel pozzo, che poi ci
voglion cento savi a cavarla fuori.¹⁾*

Prov. Ital.

*Ein Narr wirft den Stein in den Brunnen und
zehn Vernünftige können ihn nicht herausholen.²⁾*

Prov. Germ.

*A Fool can throw a Stone into a Pool, but
twenty wise Men cannot get it out.³⁾*

Prov Engl.

16224   Țe un chirut légă, dzaçi mintioși nu pot
s-dislégă.⁴⁾

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*,
p. 165.

Acelaș înțeles ca la No. 16223.

¹⁾ Un nebun aruncă o piétră în fântână, pe care pe urmă vor o sută
de înțelepți să o scótă afară.

²⁾ Un nebun aruncă o piétră în fântână, și Țece cuminți nu pot să o
scótă afară.

³⁾ Un nebun pôte să arunce o piétră în baltă, și două-Țeci de cuminți
nu pot să o scótă afară

⁴⁾ Ce un nebun légă, Țece înțelepți nu pot să deslege.

- 16225 [△] Un nebun întreabă și de ce înțelepți nu-i pot răspunde.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 268, c. *Ida-Mare, Ungaria.*

Un nebun întreabă mai mult de cât pot răspunde de ce învățați.

IDA VON DÜRINGSFELD, II, p. 82.

Pentru o întrebare la care nu se poate ușor răspunde.

*Un fol fait plus de questions,
Que un saige ne donne de raisons.*

Prov. Franc. XV-e Siècle.

Un matto sa piu domandare, che sette savi rispondere.¹⁾

Prov Ital.

Ein Narr kann mehr fragen, als sieben Weise antworten.²⁾

Prov. Germ.

A fool may ask more questions in an hour, than a wise man may answer in a year.³⁾

Prov. Engl.

- 16226 Nebunul nu asudă nici la vale nici la dél.

A PANN, *Ediț.* 1889, p. 25; 1, p. 85. — HINȚESCU, p. 119.

* [△] Nebunul n'asudă nici la dél și nici la vale.

C. NEGRUZZI, I, p. 248. — Dr CRISTEA, *Prov.*, p. 159, c. *Gura-Riului, Ungaria.* — E. I. PATRICEȘU, *inv. c. Smulți, j. Covurluiu* — P. GÂRBOVICEANU, *prof. Scol. Norm. Cl. VII*

¹⁾ Un nebun scie mai mult să întrebe, de cât șapte cuminți să răspundă.

²⁾ Un nebun poate întreba mai mult, de cât pot răspunde șapte înțelepți.

³⁾ Un nebun poate să facă mai multe într'un ceas, de cât un om înțelept ar putea răspunde într'un an.

Cu omul prost nu o mai scoți la capăt.

16227   Nebunul se laudă cu nebunia sa.

DIM. ȚICHINDEAL, *Fab*, p. 254.

Când unul nu cunoște că a greșit.

16228   Nebunii iewă cetățile și (iar) înțelepții le stăpănesc.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 47.
— I. G. VALENTINEANU, p. 47 &
50

Adică nebunii intră în foc, la răsboiu, și înțelepții adun d'a gata (GOLESCU).

16229   Nebună până 'n cur.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 47

Adică dă tot nebună (GOLESCU).

16230   Când grăiesci cu un nebun, aibi lângă tine și un ciomag bun.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 105.

* △

Când vorbesci cu nebunul fiefi sburătura la îndemână.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna.*

Vedî a Grăi, *Nerod.*

Adică mult să ne ferim și să ne păzim dă cei nebuni (GOLESCU).

Biciul este pentru cal, frîul pentru asin și varga pentru spinarea nebunilor.

Prov. SOLOMON, 26. 3.

16231   Mai bine să te înnece în apă, dă cât să treci apa pe puntea nebunului.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 108.

Adică mai bine în primejdie decât cu ajutor decât la un nebun (GOLESCU).

16232 * Δ Poftim cuminților la casa nebunilor.

GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Dobrovăț, j. Vasluțiu.*

Vezi *Masă.*

Acelaș înțeles ca la No. 8788, 8791 & 16217.

16233 Nebunul ține lingura, iar înțeleptul mănâncă.

IORD. GOLESCU, *Mss. II, p. 47.*

Adică nebunul ține războiul, și înțeleptul stăpânește ce nebunul dobândește (GOLESCU).

16234 Δ Glasul nebunului nu s'aude în cer.

V. SALA, *dasc. c. B. Lazun, comit. Bihor, Ungaria.*

Vezi *Câine, Măgar.*

Acelaș înțeles ca la No. 2104.

16235 * Δ De par'că se bat doi (șapte, zece) nebuni la gura lor.

GR. JIPESCU, *Opinc*, p. 153.
— G. POBORAN, *inst. j. Olt.*

Ca cum s'ar fi bătut șapte (zece) nebuni la gura lui.

N. POPESCU, *Calend.* 1881, p. 19 & 1883, p. 23.

*
Se bat nebunii la gura lui.

1° Mănâncă cu lăcomie.

«Să pun ca lupi lăgnați împrejură mămăligii și mbucă cu așa poftă, de pare că se bat doi nebuni la gura lor.» GR. JIPESCU.

2° Acelaș înțeles ca la No. 14386.

16236 * Δ Mulți nebuni îți ies în cale.

GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Dobrovăț, j. Vasluțu.*

Mulți nebuni mai sunt pe lume.

16237 * Δ Dai nebunului pe cale.

I. POPESCU, *înv. c. Dobreni, j. Ilfov.*

Nu te împotrivi celui nebun; lasă-l în voia lui.

16238 * A îmbătrânit nebun.

G. DEM. TEODORESCU, *Cercet., p. 83.*

Celui bătrân și ne-cumințit. Vezi No. 5347.

γ Άνους τε καὶ γέρον ἄμα. ¹⁾

Prov. Elin.

A testa bianca spesso cervello manca. ²⁾

Prov. Ital.

16239 * Δ A râde ca nebunii.

T. BĂLĂȘEL, *preot, c. Ștefănesci, j. Vâlcea.*

*
A râde ca un nebun.

I. CREANGĂ, *Pov., p. 247.*

Vezi a *Rîde.*

A râde peste măsură, fără vreme saă pentru lucru de nimic.

Rire comme un fou.

Prov. Franc.

¹⁾ Bătrân și tot de odată nebun.

²⁾ Capului alb adese-orî lipsesce minte (creeri).

16240 * A rîde nebun.

A. PANN, I, p. 97. — HINȚESCU,
p. 69.

Vezi *Glas*.

A rîde mult, ca un nebun.

NEBUNIE

Vezi *Înțelepciune, Minte,
Prostie*.

16241 * Ningă multe frunimăzi, bună e și-ună
zurlamară.¹⁾

I. COYAN, prof. c. *Baiea, Epir*.

Omul nu trebuie să fie pré bun.

16242 * △ Nebunia din născare,
Nici odată léc nu are.

G. MADAN, stud. c. *Trușeni,
îm. Chișineu, Basarabia*.

Vezi *Nebun, Prost, Prostie*

Ca să se arête că unul e nebun, și așa va rămâne.

16243 Din nebunia străină te înveți minte.

G. MUNTEANU. — HINȚESCU, p.
118.

NEROD

Vezi *Vad*.

16244 Nerodul și cu nebunul
Amîndoi sunt frați ca unul.

A. PANN, I, p. 88. — HINȚESCU,
p. 122.

* △
*Nerodul și cu nebunul
Sunt frați ca unul.*

G. MIHALACHE, inv. c. *Șendresci,
j. Tutova*.

Vezi *Prost*

---

¹⁾ Pe lângă multe modestii, bună e și o nebunie.

Pentru cel nerod.

- 16245 * Δ Cine a vădut din salcîe cerc de bute, și
din nerod om de frunte!

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Domnesci, j. Muscel.*

Veđi *Moșic.*

Acelaș înțeles ca la No. 10312.

- 16246 * Δ Nėrodul se cunósce după bótă și neróda
după florî.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Mă-rășesci, j. Mehedinți*

* Δ *Neróda se cunósce pe florî și nėrodul pe
bótă.*

G. I. TOMULESCU, *înv. c. Bros-carî, j. Mehedinți.*

Veđi *Nebun, Prost.*

Când vine-va e îmbrăcat într'un mod ne potrivit, saű
se pórtă ne-cuviincios.

Nėrodul íea bătă mare, și neróda se încarcă cu florî.

- 16247 * Δ Iea-te bine cu nerodul
Până trecî (cu el) podul.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Co-mănița, j. Olt & c. Potenari, j. Gory*

Veđi *Drac.*

Acelaș înțeles ca la No. 14903.

- 16248 * Δ Cu nerodul
Nu mai trecî podul.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Mos-na, j. Gory.*

Acelaș înțeles ca la No. 1218.

- 16249 * △ Cu nerodul să nu'ți bagî nici în clin nici în mănecă.

P. GÂRBOVICIANU, *prof. c. Ploștina, j. Mehedinți.*

Vedî *Nebun.*

Acelaș înțeles ca la No. 16186.

- 16250 * △ Nerodul socotesce că le scie tóte.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna.*

Numai un nerod póte crede asemenea lucru.

- 16251 Nerodului, ȕii tu lui orî-ce, cât îți place, că el tot ce scie face.

A. PANN, I, p. 94. — HINȚESCU, p. 122.

Vedî *Nebun.*

Pentru cel care nu scie să prețuiescă sfaturile ce i se dau, și tot p'a lui o ține.

- 16252 * △ Nerodului, de'i vei face cu ochiul, el îți vá face cu capul.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna*

Vedî *Nebun.*

Acelaș înțeles ca la No 16211.

- 16253 Unde 'l trimit, unde 'l măiu Umblă fără căpătăiu.

A. PANN, I, p. 100. — HINȚESCU, p. 193

Pentru omul nerod.

- 16254 Cu nerodul când vorbesci, Bastonul să'ți pregătesci.

A. PANN, I, p. 93. — HINȚESCU, p. 122.

Vedî *Nebun*

Acelaş înţeles ca la No. 16230.

- 16255   Pe nerod la trébă 'l mână,
Dar s'aibî sburătură 'n mână.

A. PANN, I, p. 93. — HINȚESCU,
p. 122.

Căci nu scie de cât de frică.

- 16256   Nerodului i se pare
Că toate 'n palmă le are.

A. PANN, I, p. 88. — HINȚESCU,
p. 122.

*Nerodului i se pare
Că toate 'n mână le-are.*

I. G. VALENTINEANU, p. 30.

Pentru cel care crede că e în stare să facă orî şi ce.

- 16257   Nerodul la orî-ce fie,
Pe loc ȃice că (îl) scie.

A. PANN, I, p. 88. — HINȚESCU,
p. 122.

Pe cel care se crede a tot sciutor.

- 16258   Nerodul întâiu vorbesce
Şi apoi se gândesce.

I. G. VALENTINIAN, p. 31.

*Nerodul întâiu vorbesce
Şi în urmă se gândesce.*

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 160, c.
Sibiu, Ungaria.

* Δ

*Nerodul întâiu grăesce,
Şi în urmă se gândesce.*

V. A. FORESCU, c. *Folticenî, j.*
Sucŭava.

Veđi *Prost.*

Pentru cel care vorbește fără rost.

- 16259   Nerodul întâiu o croesce,
              Și 'n urmă se socotesce.

A. PANN, I, p. 88. — HINȚESCU,
p. 122.

1° Acelaș înțeles ca la No. 16258.

2° Pentru cel care se apucă de o trébă fără să'și de
sēmă unde o să ajungă.

- 16260   Cine se apucă să învețe pe nerodul, nu
              se osibesce (osebesce) de nebun.

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 25; I,
p. 85. — HINȚESCU, p. 122

Veđi *Prost.*

Căci nerodul nu pricepe nimic.

- 16261   Cine se iewa cu nerodul este ca și el nebun.

A. PANN, *Moș Alb.*, II, p. 23.

Când greșesci luându-te după un altul.

- 16262   * $\triangle$ Nerodul rîde fără să scie de ce rîde.

M. MATEESCU, *înv. c. Movilița,*
j. Putna. — HARAM, *înv. c. Gri-*
vița, j. Tutova.

Nerodul rîde și nu scie de ce rîde.

I. G. VALENTINIAN, p. 34.

Veđi *Nebun, a Rîde.*

Acelaș înțeles ca la No 16208 & 16239.

Au ris cognoist-on le fol et le niais.

Trésor des Sent. XVI-e Siècle.

- 16263   *   — De ce te ai nădușit, prietine?
              — Am vorbit cu un nerod.

P. BUDIȘTEANU, *maior, c. Bu-*
curești, j. Ilfov.

Acelaş înţeles ca la No. 16204.

- 16264   Nerodul când e 'ntrebat:
Cine e mai mare 'n sat?
El pe loc răspunde: eū,
Că 'ntărit căinii mereū.

A. PANN, I, p. 95. — HINȚESCU,
p. 122.

Veđi *Mare, Nebun*.

Acelaş înţeles ca la No. 16180.

- 16265   Un nerod lapedă o pétără 'n apă și dece
cuminți n'o pot scóte.

Dr. CRISTEA, *Prov*, p. 263, c.
Logoș, Ungaria.

Veđi *Nebun*.

Acelaş înţeles ca la No. 16223.

- 16266   Nerodului, în mână ce'i pică,
Sparge tot și strică.

A. PANN, I, p. 96. — HINȚESCU,
p. 122.

Acelaş înţeles ca la No. 3747.

- 16267   Cércă vadul cu nērodul.

I. VULCĂNESCU, c. *Pelescă, j Dolj*

Veđi *Vad*.

Acelaş înţeles ca la No. 1217.

NERODESCE

Veđi a *Flueră*.

NEROȚIE

- 16268   Neroția are cheltuiélă mare.

A. PANN, I, p. 96. — HINȚESCU,
p. 122 — ODOBESCU-SLAVICI, *Cant*
Citire.

* △

*Neroșia se ține cu cheltuielă.*GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j.*
*Putna.*Vezi *Proste.*

Nerodul e păgubit în toate.

16269   **Totă a lui neroșie
E de la părinți moșie.**A. PANN, I, p. 93. — HINȚESCU,
p. 122.Vezi *Tată.*

Acelaș înțeles ca la No. 10857.

NETOT

16270   **Nici din talpă lemn de bute,
Nici din netot om de frunte.**I. D. DRĂGAN, *Sc. Inst. c. Co-*
*șula-Muletin, j. Botoșani.*Vezi *Cer, Grindă,*
Moșie, Saltă

Se știe pentru cei proști.

NEVOIE

Vezi *Bine, Câne, Muschiu,*
Pat, Potcă, Prieten, Vișel,
*Voie.*16271   **Nevoile nu cad pe petre ci pre ómeni.**

LAURIAN & MAXIM, II, p. 412.

Vezi *Năpaste.*

Omul e supus la multe încercări.

16272   **Tră nivoli e faptu omu, și nivoliile tră
năsu.**ANDREI AL BAGAV, *Carl. Aleg*,
p. 75.

Acelaș înțeles ca la No. 16271.

16273 * $\triangle$ Nu te întreabă nevoile ce vristă ai.

V. A. FORESCU, c. Dorna, j.
Suceava.

Omul suferă la ori-ce vîrstă.

16274 Dă este nevoia înaintea, silescî de-o a-
jungî, dă este în urmă, o aşteptî să vie.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 92.

*Când are omul să de de vre-o nevoie, alérgă
după dînsa, dacă este înaintea lui; iară
dacă este înapoi, o aşteptă ca să'l ajungă.*

P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, II, p.
456.

Veđi *Pecat*, *Rěş*.

Să ăice pentru cei ce nu pot scăpa de belele şi ne-
cazurî (GOLESCU).

16275 La vreme de nevoie şi cu lături poţi
stinge cel mai mare foc.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 38.

La vreme de nevoie fie-ce lătură stinge focul.

A. PANN, *Ediţ* 1889, p. 106.

*La vreme de nevoie fie-ce lătură stinge focul,
Dar şi rěş impute locul.*

A. PANN, II, p. 129. — HINȚESCU,
p. 208

Veđi *Apă*.

Adică la o lipsă mare, şi ce e mai prost prinde mare
loc (GOLESCU).

16276 Când îl veđi la vr'o nevoie
Nu'i mai dă brânci în noroe.

A. PANN, II, p. 54

*Când veđi pe cine-va la vr'o nevoie
Nu'i mai da brânci în noroe.*

HINȚESCU, p. 124.

Nu lovì în omul care este ne-norocit.

* Δ
16277 Când vede omul nevoia
Vorbesce ce nu'i e voia.

A. PANN, *Ediț.* 1839, p. 10 ; I,
p. 51. — HINȚESCU, p. 130 & 199.
— BARONZI, p. 58. — IDEM, *Cal.*
Rom, 1892 — G. MIHALACHE, *inv.*
c. Șendresci, jud. Tutova. — S. I.
GROSSMANN, *Dict.*, p. 185.

De nevoe omul vorbesce și ce nu'i este voia.

P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, III, p.
159.

*
Omlu tu zore spune și nu va.¹⁾

C. IONESCU, *prof. c. Nevêsta,*
Macedonia.

Pentru cel mincinos.

* Δ
16278 Are patru boi
Și o sută de nevoi.

G. TODAN, *c. Băresci, comit.*
Bihor, Ungaria.

Avere relativ multă dar supărare multă.

Δ
16279 Fie-care are câte o nevoie, altul câte
nouă.

Dr CRISTEA, *Prov.*, p. 94, *c.*
Logoș, Ungaria.

Unul are mai multe saū mai puține supărări, dar ni-
menī nu e lipsit de ele.

¹⁾ Omul la nevoe spune ce un vré.

- 16280 * Δ
 E nevoe
 La cõda õei;
 Dar la a ȝapului
 Și mai al dracului.

G. P. SALVIŢ, *înv. c. Smulȝi,*
j. Covurluiu.

Când o trébă e încurcată rău, cam migălõsă și murdară
 Oile fac murdării mari la cõdă; la ȝapi e și mai rău.
 La tuns operaȝia e puȝin plăcută, din acẽstă causă, pentru
 cel care o face.

- 16281 * Δ
 Nevoiea vinde, nevoiea cumpără.

S. MIHĂILESCU, *Sezãt.*, I, p. 220
 — P. GÂRBOVICEANU, *c. Comãniȝa,*
j. Olt. — E. I. PATRICIU, *înv. c.*
Smulȝi, j. Covurluiu.

Arată puterea nevoiei.

- 16282 * Δ
 Nevoiea vinde lemne și vremea le cum-
 pără.

G. P. SALVIŢ, *înv. c. Smulȝi,*
j. Covurluiu

Veȝi *Cap. XVII, c.*
Țimp, Vreme.

Arată puterea nevoiei.

- 16283 * Δ
 O venit vremea de-apoi,
 Încãrcatã cu nevoi.

D. CRUCEANU, *c. Popeni, j. Tu-*
tova.

Ȣice omul supãrat și la o strĩmtõre grea.

- 16284 Omul la nevoie mirõsẽ și ce nu'i e voia.

A. PANN, *Ediȝ.* 1889, p. 74;
 III, p. 101. — HINȚESCU, p. 133.

Când faci ce-va de nevoe.

- 16285 *
 De nevoe face omul și ce nu vrẽ.

LAURIAN & MAXIM, II, p. 411.

Acelaș înțeles ca la No. 16284.

16286 De nevoe omul mănâncă și pere pădurețe.

P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, III, p. 159.

* △
De nevoe mănâncă și pere pădurețe, ca cânele Turcului.

D. CRUCEANU, c. *Popenț*, j. *Tutova*.

*De nevoe trebue să se învețe
Să manânce și pere pădurețe.*

A. PANN, I, p. 146. — HINȚESCU, p. 124.

Pentru cel nenorocit.

16287 * △ De nevoe mănâncă și mere acre.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna*.

Acelaș înțeles ca la No. 16286.

16288 * De nevoie n'ai ce face.

Dr. GASTER, *Liter.*, p. 219. —
D-na E. B. MAWR, p. 60 & 62.

Când faci ce-va silit, de nevoe.

Arată resemnarea la un lucru pe care nu'l poți împedica.

Nécessité n'a pas de loi.

Prov. Franc.

*Noth kennt kein Gebot.*¹⁾

Prov. Germ.

---

¹⁾ Nevoia nu cunoște lege.

16289 De nevoie se suie cine-va și în patul altuia.

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p. 177; *Rev. Ist.*, III, p. 159. — HINȚESCU, p. 124.

* Δ

De nevoie te sui și în patul altuia.

A. GOROVEI, *J. Suciava*. — D-na Z. JUVARA, c. Fedesci, j. Tutova

* Δ

De nevoe sai și în patul altuia.

V. FORESCU, c. Dorna, j. Suciava

*

Omul, de nevoie, se suie și'n patu altuia, mănâncă și plăcinte calde.

1° Când nu ești însurat, umbli și după femeia altuia

2° Când unul, la un lucru plăcut și căutat, se arată că'l face cu silă, și mai mult de nevoie.

* Δ

16290 De nevoie mănâncă omul și plăcinte.

I. PUSCABIU, c. Poiana-Mărului, comit Făgăraș, Transilvania

* Δ

De nevoie mănâncă și plăcinte (calde).

G. MADAN, stud. c. Trușeni, țin. Chișineu, Basarabia — D-na Z. JUVARA, c. Fedesci, j. Tutova

Vezi Pat.

Acelaș înțeles ca la No. 16289 § 2°.

16291 Omul la nevoie se prinde și de ascuțitul săbiei.

D-na EL SEVASTOS, *Pov*, p. 50.

Vezi Sabie

La nevoie, omul, face ori-ce pentru ca să pótă scăpă.

16292 Tu zore ș-draclu (lupul) acați di urecli.¹⁾

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*,
p. 181.

Veđi *Lup.*

Acelaș înțeles ca la No. 16291.

* 16293 Omlu tu zore a porcului lală Țli dzice.²⁾

C IONESCU, *prof. c Nevêsta, Macedonia.*

Acelaș înțeles ca la No 16292.

16294 Zorea scóti untulemnu.³⁾

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres*,
p. 180.

Acelaș înțeles ca la No. 16293.

*Noth bricht Eisen.*⁴⁾

Prov. Germ.

* 16295 Gîocă preftul di bîlîaua.⁵⁾

G ZUCA, *stud c Perivoli, Epir.*

*Agîocă preftul di bileae.*⁶⁾

STEF. MIHĂILEANU, *Dicț.*, p. 69.

Acelaș înțeles ca la No. 16294.

* △ 16296 Ursu jócă și de voe și de nevoe.

N. MACHIDON, *c. Nicoresct, j. Tecuchu.*

*Gîocă ursu di bîlîa.*⁷⁾

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahr es.*
p. 178.

Veđi a *Fucă, Urs.*

¹⁾ I.a nevoe, și pe dracul (lupul) îl apucă de urechi.

²⁾ Omul la nevoie porcului moșule (unchiule) îi ȝice.

³⁾ Nevoiea scóte undelemnul.

⁴⁾ Nevoiea rupe fierul.

⁵⁾ & ⁶⁾ Jócă preotul de nevoe.

⁷⁾ Jócă ursu de nevoie.

A se adăoga la No. 2580.

16297 * Δ Nevoia frânge ferul.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Scol.*
Norm. Cl. VII.

Acelaş înţeles ca la No. 16295.

*Noth bricht Eisen.*¹⁾

Prov. Germ.

16298 Nevoia n'are stăpân.

BARONZI, p. 66. — HÎNȚESCU, p.
123.

Acelaş înţeles ca la No. 16297.

Nécessité n'a point de loi.

Prov. Franc.

*Necessita non ha legge.*²⁾

Prov. Ital.

*La necesidad carece de ley.*³⁾

Prov. Span

*Noth hat kein Gebot.*⁴⁾

Prov. Germ.

*Necessity has no law.*⁵⁾

Prov. Engl.

16299 Nevoia tôte învaţă.

DIM. CANTEMIR, *Ist. Ierogl.*, p.
233.

¹⁾ Nevoia rupe fierul

²⁾ Nevoia nu are lege.

³⁾ Nevoia lipsesce de lege.

⁴⁾ & ⁵⁾ Nevoia nu are lege.

Nevoia te învață toate.

I. G. VALENTINIAN, p. 27.

Arată sila nevoiei.

*El bisogno insegna.*¹⁾

Prov. Veniț.

*A necessidade he mestra.*²⁾

Prov. Portug.

16300 [△] Nevoia e mama născocirilor.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 161, c.
Sinerug, Ungaria.

Acelaș înțeles ca la No. 16299.

Nécessité est mère d'invention.

Prov. Franc.

*La necessita e madre dell' invenzione.*³⁾

Prov. Ital.

*Noth lehrt Künste.*⁴⁾

Prov. Germ.

16301 * [△] Nevoia e muma tuturor aflărilor.

C. TEODORESCU, *Inv. c. Cursesci*,
j *Vâlcea.*

Acelaș înțeles ca la No. 16300.

16302 Nevoia multe ne învață.

BARONZI, p. 62 & 69. — HIN-
ȚESCU, p. 123.

¹⁾ Nevoia învață.

²⁾ Nevoia e învățătoare.

³⁾ Nevoia e muma descoperirilor.

⁴⁾ Nevoia învață artel.

Acelaş înţeles ca la No. 16301, şi cum dîce Cantemir :
aflatore de meşteşuguri firea în nevoi.

16303 * Δ Nevoia învaţă pe om.

A. PANN, *Fab.*, I, p. 7. — LAURIAN & MAXIM, II, p. 411. — I. CREANGĂ, *Pov.*, p. 125. — D-na EL. SELVASTOS, p. 108. — IDA DURINGSFELD, II, p. 108. — IUL. GROFŞOREANU, *în Galşa, comit. Arad, Ungaria.* — Dr. HALLER, I, p. 248.

Δ Nevoia învaţă pe om şi nuiaua pe copil.

A. PANN, *Ediţ.* 1889, p. 29, II, p. 5 — HINŢESCU, p. 123. — Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 161, c. *Sinerşig, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. 16302.

Nécessité apprend les gens.

Prov. Franc.

El bisogn l'insegna a l'om.¹⁾

Prov. Lomb.

Nood leert nitvinden.²⁾

Prov. Oland.

16304 * Δ Nevoia te învaţă minte.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 161, c. *Dênc, Ungaria.* — H. D. ENESCU, *în v. c. Zamostea j. Dorohoiu.* — ODOBESCU-SLAVICI, *Cart. Cit.* — GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Dobrovêş, j. Vasluu.* — P. GÂRBOVICIANU, *prof. c. Comăniţa, j. Olt.* — G. POBORAN, *inst. j. Olt.* — GR. POIENARU, *ing. c. Rassa, j. Ialomiţa.*

¹⁾ Nevoia învaţă pe om.

²⁾ Nevoia învaţă să gălescă.

Nevoiea învață pe ori-cine minte.

N. G. IONESCU, c. *Mamornița*,
j. *Dorohoi*.

Acelaș înțeles ca la No. 16303.

16305 * Δ *Nevoiea te duce (și) pe unde nu 'ți-e voiea.*

I. CREANGĂ, *Pov.*, p. 30. — S. MIHĂILESCU, *Șezdt.*, I, p. 220 — G. MADAN, *stud. c. Trușeni, țin. Chișineu, Basarabia.* — E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulți, j. Covurlui.* — C. TEODORESCU, *inv. c. Lipova, j. Vashui.* — V. A. FORESCU, c. *Folticeni, j. Suciava.*

Δ *Nevoiea te aduce unde nu'ți e voiea.*

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 161, c. *Gura-Riului, Ungaria.*

Nevoiea duce pe rumân mai mult cum nu vrê el.

GR. JIPESCU, *Opinc.*, p. 132.

Nevoiea te pîrtă cum nu 'ți-e voiea.

M. PĂSCULESCU, *Intîln.*, p. 17.

Arată sila cea mare a nevoiei.

16306 * Δ *Nevoiea te 'nvață ce nu 'ți-e voiea.*

M. LUPESCU, *inv. c. Brosceni, j. Suciava.*

Acelaș înțeles ca la No. 16305.

16307 * Δ *Nevoiea învață pe căraș.*

I. CREANGĂ, *Pov.*, p. 56. — C. NEGRUZZI, I, p. 249. — S. I. GROSSMANN, *Dicț.*, p. 185. — D-na Z. JUVARA, c. *Fedesci, j. Tutoia.* — E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulți, j. Covurlui.*

*
Nevoia te învață a fi și cărăuș.

V. A. FORESCU, c. Follicent,
j. Suciava

Vezi Cărdăș, Chirigiu.

Acelaș înțeles ca la No. 16304.

16308 * Nevoiea învață cărăușie.

TEODORESCU, elev. Sc. Inst. Buc.

Vezi Chirigiu

Acelaș înțeles ca la No. 16307.

16309 Nevoile se țin mai mult de nevoiaș.

I G. VALENTINEANU, p. 35.

Acelaș înțeles ca la No. 7755.

16310 * △
Face voe
De nevoe,
Și haz
De necaz

G. P. SALVIU, inv. c. Smulț, j.
Covurluțu.

Când te faci că primești de bună voe, ceea ce ți se
impune cu sila.

Faire contre mauvaise fortune bon coeur.

Prov. Franc.

16311 * △ La unii nevoie, iar la alții bună voie.

P. GÂRBOVICEANU, prof. Sem.
Buc. Cl. VII.

Unii sunt mulțumiți, fericiți iar alții din potrivă.

16312 * △
Amîndoi
Două nevoi.

P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, I, p.
230 — GR. ALEXANDRESCU, ma-
gistr. j. I'utna.

*El și ea amîndoi,
Vai de ei, două nevoi.*

HINȚESCU, p. 53.

Pentru doi netrebnici; mai ales pentru soți.

*
16313 Se ține ca nevoia de om.

V. A. URECHE, *Conv. Liter.*, p. 1103.

Vezi *Muschiu*.

Acelaș înțeles ca la No. 1135.

* △
16314 A încălecă pe nevoie.

I. CREANGĂ, *Pov.*, p. 78 & 140.

Când unul a scăpat de nevoie.

«De aceea, alerga singur și nopți în toate părțile, cum putea, și muncea, în dreapta și în stînga, doar, *doar a încălecă pe nevoie*, și apoi atunci, vedînd și făcînd.» — I. CREANGĂ.

*
16315 A fi nevoe de cap.

P. ISPIRESCU, *Leg*, p. 41 & 199.

1° Adică rău, primejdios.

«Vezi tu muntele acela, de colo? să nu te ducă păcatele să vinezi p'acolo, că *este nevoe de cap*.» — P. ISPIRESCU, *Leg*, p. 41.

2° Fôrte mare; fôrte mult.

«A fost odată, într'o țără, un balaur mare, *nevoe de cap*».— P. ISPIRESCU, *Leg*, p. 199.

PALE

16316 Până mi-o veni și mie palele bune.

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 113;
II, p. 100. — HINȚESCU, p. 139.

Rabdă până s'o supără și el.

PANDALIE

- 16317 * A găsit'o pandaliele (pantaliele, panta-siele).

BARONZI, p. 211. — HINȚESCU,
p. 140 — P. ÎSPIRESCU, *Rev. Ist.*,
I, p. 228.

Pentru femeile supărăcioase și rele.
A se vedé Baronzi, p. 211.

PĂRERE

- 16318 * Căți ómenî atâtea părerî.

AVE CORCEA, *paroh, c. Coșteiu,*
Banat.

Veđi *Bordeiŭ, Sat.*

Arată deosebirea de părerî între ómenî.

- 16319 * Părerea înșélă.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Semin.*
Centr. Cl. VIII.

Să nu ne luăm după arătări, după înfățișare.

Les apparences sont trompeuses.

Prov. Franc.

POVAȚĂ

- 16320 * Δ Altora le dă povață
Dar pe sine nu se 'nvață.

A. PANN, I, p. 107. — HINȚESCU,
p. 151. — Dr. CRISTEA, *Prov.*, p.
8, c. *Agnita, Ungaria.* — P. GÂR-
BOVICEANU, *prof. Semin. Buc. Cl.*
VIII. — A. GOROVEI, *j. Suciava.*

(*El*) altuîa dă povață
Și pe sine nu se 'nvață.

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 107;
II, p. 133. — P. ÎSPIRESCU, *Rev.*
Ist., I, p. 230.

Penru cel care sciind ce'i bine, urmază împotrivă, și mai ales pentru leneș.

A SE PRICEPE

Vezi *A se Inchină*.

16321 [△] Se pricepe ca măgarul la cântar.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 233, c.
Smersig, Ungaria.

*
Se pricepe ca măgaru la cântări.

Adică nu se pricepe de loc la ore-ce.

16322 [△] Se pricepe, când alții mănă și lui nu'i dau.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 233, c.
Smersig, Ungaria

Adică e un prost.

PROST

Vezi *Bătrân, Botă, Bun, Frumos, Nevoiaș, Prunc, Răutate, Vlad*.

16323 * [△] Prostului nu'i stă (șede, șede) bine daca nu'i și fudul.

SOF. NĂDEJDE, *Universul*, XVIII,
No. 15. — D na Z. JUVARA, c. *Fedesci, j. Tutova*. — V. A. FORESCU,
c. *Folticeni, j. Suciava*. — GAVR.
ONIȘOR, c. *Dobrovăț, j. Vaslui*.

* [△] *Omul prost, dacă nu e fudul, nu are nici un haz.*

V. A. FORESCU, c. *Stănișoara, j. Suciava*.

Pentru cel prost care se ține mândru.

16324 Prostul învață barberie la capul tău.

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 25; I,
p. 85.

Vezi *Barbărie*.

Pentru prostie.

- 16325 * Δ Cu omul prost să nu ai a face nici în
clin nici în mână.

I. CREANGĂ, *Pov.*, p. 202; *Amint.*,
p. 197. — K. A. ZAMFIRESCU-
DIACON, *înv. c. Stiubieni, j. Do-*
rohoi.

Vezi *Nebun*

Acelaș înțeles ca la No. 6931.

- 16326 * Δ Omul prost
Tot de nacaz' a fost.

LIVIU PAP, *înv. c. Cosovenț,*
comit. Arad, Ungaria.

Δ
Omul prost
Tot de năcaz a fost,
Și va fi
Cât va trăi.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 196, c.
Agnita, Ungaria.

Adică tot supărare îți aduce.

- 16327 Δ Ión cel prost
Tot de năcaz a fost.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 123, c
Toplița-Rom., Ungaria.

Acelaș înțeles ca la No 16326.

- 16328 * Prostul tae copacul ca să'i mănânce
rodul.

A. BAȘOTTA *prin* V. A. FO-
RESCU, *j. Suceava.*

Om fără judecată, care nu se gândesce la viitor.

- 16329 Δ Prostul e mai cuminte de cât nărodul.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 216, c.
Logoș, Ungaria.

Deosebirea e cam grea de făcut.

16330 * Nu da bota în mână prostului.

M. LUPESCU, *inv. c. Broscești, j. Suciava.*

Vezi *Botă*.

Că ți-o face, te vei căi.

16331 * Δ Prostul se cunósce pe băta și prósta pe flori.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Semin. Buc. Cl. VIII.*

Vezi *Nebun, Nerod*.

Acelaș înțeles ca la No. 16246.

16332 * Δ Prostul face ce vede, și ce aude crede.

A. PANN, *Edit. 1889, p. 26; I, p. 86.* — HINȚESCU, *p. 155* — C. TEODORESCU, *inv. c. Lapova, j. Vasilu.*

Căci nu'l duce mintea mai departe.

Il ne voit pas plus loin que le bout de son nez.

Prov. Franc.

16333 Δ Omul prost crede tot.

Dr. CRISTEA, *Prov., p. 195, c. Gura-Răului, Ungaria.*

Pentru omul pré încredător.

16334 * Δ Prostului minte'i lipsesce.

I. POPESCU, *inv. c. Dobreni, j. Ilfov.*

Pentru cel prost.

16335 * Δ Prostul crede pe orî-cine mai prost de cât dînsul.

V. A. FORESCU, *c. Dorna, j. Suciava.*

Pentru cel care se crede mai deștept de cât alții.

- 16336 * Δ Prostu mănâncă postu și Vinerea cu dulce.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Sc. Norm. Inv. Cl. VII.*

Veđi *Prost*

Același înțeles ca la No. 15661.

- 16337 * Δ Prostul nici să-ți faci, nici să-ți faci.

C. NEGRUZZI, I, p. 248. — C. IORDĂCHESCU, c. *Cristesci, j. Botoșani.*

Veđi *Nebun.*

Acelaș înțeles ca la No. 16192.

- 16338 * Δ Omul care-î prost
N'are nici un rost.

G. MUHALACHE, c. *Sendresci, j. Tutova.*

Pentru cel prost.

- 16339 * Δ Prostului ăi-î prost, că se supără.

X***, c. *Nănesci, j. Bacău.*

Adevărul nu place la nimenea.

- 16340 * Δ De omul prost rîd și câinii.

GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Dobrovăț, j. Vaslui.*

E de rîsul și batjocura tuturilor.

- 16341 * Δ Prostu-î cu noroc.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteiu, Banat.*

Veđi *Noroc.*

Când norocul vine la unul care nu-l merită.

- 16342 * Δ Fum fără foc, și prost fără noroc nu se pôte.

D-na Z. JUVARA, c. Fedesci, j. Tutova.

Veđi *Noroc*.

Acelaș înțeles ca la No. 16341.

- 16343 Pruncul și bătrânu 'n tôte
Fără doică nu sê pôte.

A. PANN, III, p. 150. — HINȚESCU, p. 155.

Acelaș înțeles ca la No. 4578.

- 16344 Vai, săracu omu prost,
Bun odor la cas' a fost.

I. CREANGĂ, *Pov.*, p. 10.

- * Δ Vai, sërmanul omu prost,
Bun odor la cas' a fost.

C. TRODORESCU, *înv. c. Lipova, j. Vasluiu.*

Veđi *Cap. IX, c. Bărbat*.

Acelaș înțeles ca la No. 9690.

- 16345 * Δ Când te ieși după un prost, mai mare
prost ești.

G. MIHALACHE, *înv. c. Sendresci, j. Tutova.*

Pentru cel care greșesce, luându-se după un altul.

- 16346 * Δ Dracu șede 'n curu prostului.

N. JUVARA, c. Popeni, j. Fălciu.
— E. I. PATRICIU & G. P. SALVIU,
înv. c. Smulți, j. Covurluiu

- *
Dracul zace în curul prostului.

I. BĂNESCU, *prof. j. Roman.*

Dracul zace în inima prostului.

Drapelul (ziar), Bêrlad, j. Tutova.

Când un prost face o faptă la care nu te așteptai.

- 16347 * Δ Proștii
Mănâncă pescii,
Și marghiolii zama.

*T. BĂLĂȘEL, prof. c. Ștefănesci,
j. Vâlcea.*

Arată deosebirea între traiul fericit pe care 'l duc, adese-orî, cei mici sau modești, și viața amară pe care o duc cei fuduli și boeroși.

- 16348 * Δ Cine nu cunósce pe prost e mai prost
de cât el.

*P. GÂRBOVICEANU, prof. c. Hota-
râni, j. Mehedinți.*

Pentru a se arêta că unul este prost.

- 16349 * Δ Omul prost, șede 'ntre noi
Ca și măgarul între oi.

*V. A. FORESCU, c. Dorna, j.
Suciava.*

Pentru cel care stă tăcut într'o adunare.

- 16350 * Omul prost nu vede pădurea din cauza
copacilor.

*V. A. FORESCU, c. Folticenă, j.
Suciava.*

Nu îmbrățișeză totul perđându-se în amănunte.

- 16351 * Δ Pe prost nu 'l poți aduce la adevăr.

*G. MIHALACHE, inv. c. Șen-
dresci, j. Tutova.*

Căci cel prost e și înderătnic.

- 16352   [△] Omul prost nu 'mbêtrănește,
             Cel cu minte se topesce.

Sezđt. Poes. Pop, p. 71

Cel prost trăesce fără nici o grijă.

- 16353   [△] Frunză verde, solz de pesce,
             Apa 'n vale nu cotlesce,
             Omul prost nu 'mbêtrănește.

TEODORESCU-KIRILEANU, *Gaz. Săt.*, XVI, p. 13.

Acelaș înțeles ca la No 16352.

- 16354   Nevoiașul și prostul și în ȃioa de Pasci
             postesce.

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 50; I, p. 130.

- [△]
       Omu prost
       Mănăncă tot post.

Dr. CRISTRA, *Prov.*, p. 196, c.
Tisa, Ungaria

Căci și unul și altul nu sunt în stare să 'și agonisescă
 viéța

- 16355   * [△] Prostu 'i prost și în ȃiua de Pasci.

ILIE HOȚIOTĂU, *stud. c. Seliște,*
comit. Sibiu, Transilv.

- [△]
       Omul prost, și în ȃiua Pascilor tot prost
       rămâne.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 196, c.
Sinersig, Ungaria,

Pentru cel prost.

- 16356 * Δ Nu cere de la prost învăț
Și de la bătrân băț.

Dr. CRISTEA, *Prov*, p. 167, c.
Gura-Răului, Ungaria. — V. SALA,
dasc c. Vascoi, comit. Bihor, Un-
garia.

Vezi *Bătrân*.

Acelaș înțeles ca la No. 4902.

Μήτε τυφλὸν ὁ διηγὸν, μήτε ἀνόητον σύμβουλον.¹⁾

Prov. Elin

Neque cæcum ducem, neque amentem consul-
*torem.*²⁾

Prov Lat

- 16357 * Δ Omul prost din fire
N'are lecuire.

I. POPESCU, *înv c. Dobreni, j*
Ilfov.

Vezi *Prostie*.

Acelaș înțeles ca la No. 16242.

- 16358 * Δ Prost se nasce, prost cresce, prost móre.

A. PANN, *Edit.* 1889, p. 19, I,
p. 68. — HINȚESCU, p. 155. — V.
SALA, *dasc c. Vascoi, comit. Bi-*
hor, Ungaria.

Acelaș înțeles ca la No. 16357

Fou va à Rome, fou en revient.

Prov. Franc

- 16359 Prost, din prost care se nasce,
E ca vita, doar nu pasce:
Prost trăesce, fără nume
Prost se duce și din lume.

A. PANN, I, p. 80 — HINȚESCU,
p. 154

¹⁾ & ²⁾ Nicî orbul conducător, nici nebunul sfătuitor.

Acelaș înțeles la No. 16358

- 16360 Prostul, cât să'î dai bătae,
Face capul cât îl tae.

A. PANN, I, p. 81. — HINȚESCU
p. 155

Să nu cei de la om, și mai ales de la cel prost, mai
mult de cât pôte.

- 16361 [△] Orî gură, orî văgăună,
Prostului este (îi e) tot una.

A. PANN, I, p. 81. — HINȚESCU
p. 73. — Dr. CRISTEA, *Prov.*, p
199, c. *Ida-Mare, Ungaria.*

Pentru cel care vorbește proști.

- 16362 * [△] Prostul, întâiu vorbește
Ș'apoi se gândește.

E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulț,*
j. Covurluțu.

Vezi *Nerod.*

Acelaș înțeles ca la No 16258.

- 16363 [△] Din gura prostului afli adevărul.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 76, c.
Gura-Riuluț, Ungaria.

Ca și din gura copiilor și a celui bêt.

- 16364 [△] Prostu n'asudă nici la dél, nici la vale.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 217, c.
Codlea, Ungaria.

Acelaș înțeles ca la No. 16226.

- 16365 Omul se cunoște din vorba sa, cum și
nuca cea sacă din ușurința sa.

C. DIN GOLESCU, I, p. 12.

*Omul prost se cunoşce din vorbuliţă,
Şi nuca din uşurinţă.*

HINȚESCU, p. 134.

*Omul prost din vorbuliţă,
Şi nuca din uşurinţă.*

A. PANN, I, p. 9.

Vezi *Umblet*.

Acelaş înţeles ca la No. 16361.

16366 * Δ Prostu se cunoşce după vorbă, şi şiretul
după ochi.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Co-
măniţa, j. Olt.*

Acelaş înţeles ca la No. 16365.

16367 * Δ Prostul se cunoşce după ris şi mers.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Sem
Buc. Cl. VII.*

Vezi *Prost, Nebun*.

Acelaş înţeles ca la No. 16210.

16368 * Ce 'mî-e prostul, ce 'mî-e nebunul!

A. PANN, *Ediţ. 1889*, p. 25; I,
p. 85 — HINȚESCU, p. 155.

Vezi *Nerod, Prostie*

Acelaş înţeles ca la No. 16244.

16369 Cel prost pururea dă mămăligă să se ţie.

IORD GOLESCU, *Mss. II*, p. 115

Dă ceea ce s'a învăţat (GOLESCU)

16370 * Δ După ce e (îi) prost, îl chemă şi Vlad.

A. PANN, II, p. 139. — HIN-
ȚESCU, p. 154. — P. ÎSPIRESCU, *Rev.
Ist.*, III, p. 164. — E. I. PATRICIU,
inv. c. Smulţi, j. Covurlui.

Acelaș înțeles ca la No. 14448.

- 16371 * Năduhul prostului p^ortă grija altuⁱa.

Ve^đi Cal, Nebun.

Acelaș înțeles ca la No. 1484.

- 16372 Prostul, este ca orbul când dă de p^ărete.

HINȚESCU, p. 155.

Acelaș înțeles ca la No. 5629.

- 16373 Prost cu prost când trăiesce
Lesne se îngăduesce.

A. PANN, II, p. 136. — HINȚESCU,
p. 155

Pentru cei cari sunt de o potrivă proștⁱ.

- 16374 * Ce face un prost, nu p^ote desface ^{dece}
înțelep^ti.

*
*Ce innodă un prost, nu p^ote desnoda ^{dece}
înțelep^ti.*

Ve^đi Nebun.

Acelaș înțeles ca la No 16223.

- 16375 * Prostul c^ărcă g^ărla 'n glumă și se 'n-
n^ăcă înadins.

T. SPERANȚĂ, c Iașⁱⁱ, j. Iașⁱⁱ

Când te apuci de o lucrare, fără să'ți dai s^ămă de
greutatea ei, și în urmă o pa^ti

- 16376 * Prostu rⁱde singur de prostia lui.

Acelaș înțeles ca la No. 5774.

16377 *[△] Doar nu'î de acuma prost.

G. P. SALVIŢ, *înv. e. Smulŷ,*
J *Covurluiu*

Scim de mult că e prost şi nu de-acuma, când a făcut
saŷ ŷlis ôre ce prostesce

16378 E deştept, prostul dracului!

P. ISPIRESCU, *Rev. Ist*, III, p
377

Când cel prost face vre-o ispravă

16379 [△] Fii prost cu minte.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p 96, c.
Logoş, Ungaria

Pentru cel care se face prost.

16380 *[△] Prost ca gardul.

Dr. CRISTEA, *Prov*, p. 87, c.
Topliŷa-Rom, & 216, c *Crihalma,*
Ungaria — G I'OBORAN, *inst. j.*
Olt.

Veŷi *Brad.*

Pentru cel prost

16381 [△] E prost ca nôptea.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 87, c.
Topliŷa Rom, *Ungaria.*

[△] Prost ca miezul nôptii.

Dr. CRISTEA, *Prov*, p 216, c.
Crihalma, Ungaria

Pentru cel prost.

PROSTIE

Veŷi *Minte*

16382 Prostia din născare
Nici odată léc nu are.

A. PANN, III, p. 44. — V. ALEXANDRI, *Teatr*, p. 1055

△
Prostia din nascere nici odată léc nu are.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 217, c. *Gura-Rîului, Ungaria.*

*Prostia din născare
Nici un léc nu are.*

V. ALEXANDRI, *Teatr.*, p. 564 & 919.

* △
*Prostia din nascere
Léc nu măi are.*

C. NEGRUZZI, I, p. 248. — E. I. PATRICIU, *înv c. Smulți, j Co-
vulului.*

* △
*Prostia din fire
N'are mântuire.*

D-na Z. JUVARA, c. *Fedesci, j. Tutova*

Vezi *Nebun, Nebunie,
Prost*

Cine se nasce prost, prost va muri
Acésta idee a parafrașat-o A. Pann, I, p. 23, în modul următor: «*Nici odată nu poți prostia din născare din capul lui să o scoți.*»

Qui fol naquit, jamais na garit.

GABR. MEURIER, XVI-e Siècle.

16383 Prostia și neroșia
Să rudesc cu nebunia.

A. PANN, I, p. 80. — HINȚESCU, p. 154.

Vezi *Nerod, Prost.*

Acelaș înțeles ca la No. 16368.

16384 * $\triangle$ Prostia cu mare cheltuielă se ține.

D na Z JUVARA, c. Fedesci, j.
Tutova.

Vezi *Neroșie*.

Acelaș înțeles ca la No. 16268.

16385 * Prostia e boerie mare.

P. BUDIȘTIANU, c. București,
j Ilfov

Acelaș înțeles ca la No. 16384.

SDRAVËN

16386 Mai bine cu un om sdravën la pagubă,
de cât cu un nebun la câștig.

I. G. VALENTINEANU, p. 19

Vezi *Bun, Cuminte,
De, tept, Înțelept, O-
menie, Șiret, Volnic,
Vrednic*

Acelaș înțeles ca la No. 16037.

SFAT

Vezi *Leneș, Muțere, Stat*

16387 Care nu primesce svat,
Nu e (nici) de ajutat.

G MUNTEANU, p. 60. — BARONZI,
I. 61.

*Cine nu primesce sfat,
Nu e nici de ajutat*

MINTESCU, p. 175. — I IONESCU,
Cart Cit

Pentru cel care se crede mai cu cap de cât alții.

- 16388 * Δ
Nu dă sfat
Ne-întrebat.

V. A. FORESCU, c. *Folticeni*, j.
Suciava.

Căci nu vei fi ascultat.

- 16389 Δ
Nu'ți da sfatul
La tot natul,
Și cuvîntul
La tot bolîndul.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 185, c.
Lugoș, Ungaria.

Acelaș înțeles ca la No. 16388.

- 16390 * Δ
Sfatul după faptă, e manta după plôe.

HINȚESCU, p. 175. — C. TEODO-
RESCU, *înv. c. Lipova, j. Vasluțu*.

Svatu după fapte, e manta după plôie.

G. I. MUNTEANU, p. 60.

Când sfătuesci după vreme, e de prisos.

- 16391
Scie sfaturi să dă
Cât scie și baba mea.

A. PANN, I, p. 10. — HINȚESCU,
p. 171 & 176. — BARONZI, p. 57.

Adică pré puțin; e chiar prost.

- 16392 * Δ
S'a strîns la sfat
Ca muscele pe păsar.

I. POPESCU, *înv. c. Dobreni, j.*
Ilfov.

Vezi *Musca*.

Acelaș înțeles ca la No. 2188.

16393 Carle se ɛnse consigliaɛ, ɛnse more.¹⁾

Dr. FB. MIKLOSICH, *Rum. Unter*, I, p. 11.

Sfaturile celor-l-alți ne sunt adese ori foarte folositore.

SILA

Veđi *Dor, Dragoste, Milă, Vorbă.*

16394 Mî-a făcut silă,
Până m'a ajuns milă.

V. A. FORESCU, c. *Folticenî, j. Suciava.*

A stăruit atât de mult, în cât silit am fost să miluesc un netrebnic.

16395 [△] Îl tragî cu sila la bine, și el trage tot 'napoi.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 117, c *Tisa, Ungaria*

Pentru cel care fuge de bine

16396 * [△] Omului cu sila poți să'i ieî, dar să'i dai nu poți

A. PANN, *Edit.* 1889. p. 103 — HINȚESCU, p. 139. — P. GÂRBOVICIANU, *prof Sem. Buc Cl VII.*

* [△] Omului cu silă poți să'i ieî, dar de a'i dà nu.

G. MADAN, *stud c. Trușenî, țin Chășeneî, Basarabia.*

[△] Omului cu silă poți să 'i ieî, dar de dat nu.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 193, c *Gura-Răului, Ungaria.*

¹⁾ Care ȳea sfat numai de la dînsul, móre (se pîerde) de la dînsul.

*Cu sila poți lua omului, dar cu sila nu'ți
poți dà.*

P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, II, p.
162.

Cu sila poți să ieși, dar nu poți dà.

I. G. VALENTINIAN, p. 20.

Vezi *Român*

Acelaș înțeles ca la No. 13950

16397 * Δ Sila țiea, dar nu dà.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteiu,*
Banat.

Acelaș înțeles ca la No. 16396.

16398 Δ Sila 'ți țiea și cojocu din spate.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteiu,*
Banat.

Impotriva silei nu ai ce face.

16399 * Δ Sila n'are voe.

M. MATEESCU, *inv. c. Movilița,*
j. Putna.

Acelaș înțeles ca la No. 16398

16400 * Δ Sila dreptate n'are.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 64.
— GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j.*
Putna.

Adică siluitorul nu caută la dreptate (GOLESCU).

16401 Roba facuta pre forza nu valie niș.¹⁾

Dr. FR. MIKLOSICH, *Rum. Un-*
ter., I, p. 15.

¹⁾ Lucrul făcut cu sila nu valorază nimic.

Lucrul făcut de bună voe, e mai bine făcut

16402 Silă dă curvă.

IORD. GOLESCU, *Mss* II, p. 64.

Arată nevoia, ca o silă dă curvă (GOLESCU).

A ȘOVĂÎ

Vezi *Cap. XVII.*

SVAT

Vezi *Sfat*

TONT

16403 Tontu mamei preotesei.

N. BOGDAN, *Pov.*, p. 111.

Despre un prost, un guliță.

16404 * Δ Tontul nu știe ce-i contul.

ION TUDUCESCU, *inv. B L'ppa*,
Ungaria

Vezi *Mocan.*

Prostul nu știe deosebi ce-i bun de ce-i prost.

A VOI

16405 Acesta cu, nu voi, se îmbucă și se suge.

IORD. GOLESCU, *Mss* II, p. 5

Se dăce pentru cele ce plâng la cununii, făcându-se
că nu vor să se mărite, și pentru cele ce se fac ca nu
le place cârnații (GOLESCU)

VOIE

Vezi *Gh.ca.*

16406 * Δ Tot natu'î pe voe.

AVR. CORȚEA, *paroh*, c. Coștetu,
Banat.

Veđi *Ghica*.

Arată libertatea de acțiune a fie-căruî.

Se ȝice mai ales când cine-va începe o vieță nepo-
trivită stării sale, și pe care ai sêi nu o pot împedica.

16407 Voiea este la tine
Ca să faci cum îți vine.

A PANN, II, p. 152. — HINȚESCU,
p. 203.

Veđi *Ghica*.

Acelaș înțeles ca la No. 13460.

16408 Δ La voe bună
Româniî s'adună.

V ALEXANDRI, *Teatr.*, p. 1559.
— DR. CRISTEA, *Prov.*, p. 134, c.
Toplița-Rom, *Ungaria*.

Δ La voie bună
Ómeniî s'adună.

DR. CRISTEA, *Prov.*, p. 134, c.
Gurariului, *Ungaria*.

Adică la un folos, la o petrecere omul e în tot-dé-una
gata să alerge cu plăcere.

16409 * De voie, de nevoie.

I CREANGĂ, *Pov.*, p. 7. — P.
ISPIRESCU, *Leg.*, p. 355.

Adică vrênd, ne-vrênd.

16410 * Cu voie, făr' de voie.

Cron. Anonimă.

Adică mai mult cu sila.

«A pukes cu voie făr'de voie»

Cr Anonim.

16411 [△] Din voie nevoie.

Dr. CRISTEA, *Prov*, p. 77, c.
Gura-Riului, Ungaria.

Când îți faci singur beleaua.

16412 * [△] A'î sci voiea și nevoiea.

G. P. SALVIŢ, *înv. c. Smulți,*
J. Coruluiu

Adică tot ce vroesce, tot ce gândesce.

Omul acesta nu'î scri voia nici nevoia».

16413 * A fi cu voie bună.

P. ISPIRESCU, *Leg.*, p. 126. 130.
155. 246 285.

Adică mulțumit, bine dispus.

16414 * In voiea cea bună.

I CREANGĂ, *Pov*, p. 206. — D-na
Z. JUVARA, c. *Fedesci, J. Suciava.*

Fără împotrivire de nicaeri, fără nici o greutate.

«Chiar acum aş pute sa te omor, în voiea cea bună, dar mi'î milă
de tinerețele tale». — I. CREANGĂ

16415 * [△] A'și face voe bună.

C TEODORESCU, *înv. c. Dógele,*
J. Vasluin.

A se bucura singur

16416 * [△] A'și face voie rea

D na Z. JUVARA, c. *Fedesci, J.*
Tutova.

Acelaș înțeles ca la No. 5856.

Se faire du mauvais sang.

Prov. Franc.

VRERE

Vezi *Cap V, c. Putere*

ZĂNATIC

Vezi *Nebun.*

16420 * Δ Vorbesce amicul, dar aşteptă resplată.

V. SALA, *dasc. c. Vaşcoi, comit Bihor, Ungaria*

Nimic nu se face fără plată şi resplată.

16421 * Δ Omul fără amici e ca stânga fără dreapta.

V. SALA, *dasc. c. Vaşcoi Băresci, comit. Bihor, Ungaria.*

Căci: unde's doi puterea creşte.

AMOR

16422 Cine la amor nu crede
N'ar mai călca ierbă verde.

ION GHICA, *Scrisori*, p. 60 —
P. ISPIRESCU, *Rev Ist*, II, p. 152.

*Cine în amor nu crede,
N'ar mai călca ierbă verde.*

BARONZI, p. 54. — HINȚESCU,
p. 39.

Dic cei îndrăgostiți.

Este începutul unuia din cânteculele lui Nănescu, ajuns
dicere. A se vedea, pentru mai multe amănunte, I. GHICA,
Scrisori, p. 58.

16423 * Δ În dorul amorului
Săruți gura cupțiorului.

C. TEODORESCU, *inv. c. Cursesci, j. Vasluțu.*

Vezi *Căpșună, Ochitu.*

Când, de voie-de nevoie, te mulțumesci și cu mai prost.

16424 La amor și la domnie
Nu se cere tovarășie.

JORD GOLESCU, *Cap. XIX, No.*
226

* △
In amor și în domnie
Nu 'ncepe tovărășie.

C, TEODORESCU, *înv. c. Lipova,*
j. Vasluțu. — GR. ALEXANDRESCU,
magistr. j. Putna.

Vezi *Domnie.*

Acelaș înțeles ca la No 10003

AMOREZAT

16425 * △ *Bêtrânul amorezat*
E ca piroșca cu pasat.

C. NEGRUZZI, I, p 251 — D-na
 Z. JUVARA, c. *Fedesci, j. Tutova*

* △
Bêtranul amorezat,
Ca chiroșca cu pasat (păsat).

V. A. FORESCU, c. *Folticeni, j*
Suciava. — E. I. PATRICU, *înv. c.*
Smulț, j. Covurluțu.

Arată cât de proustă și nepotrivită e dragostea celui
 bêtrân

Piroșca de obicei se face din aluat de pâne și cu
 brânză de oi sau de vaci. Pasatul, e meu ales cu care
 de obicei se umple de țerani mațele de porc la Crăciun,
 și cari se dic gâlbași. Pasatul fierbând se umple și se
 împrăștie, se răsipește. Mațul de porc nu' lădă voie a se
 rusipi; pe când piroșca fiind de aluat se va desface, și
 de acea piroșcă nu vei mai înțelege nimic.

16426 * △ *Amorezat lulea.*

FR. DAMÉ, II, p. 292 — G. Po
 BORAN, *inst. j. Olț* — D-na Z. JU
 VARA, c. *Fedesci, j. Tutova.*

Acelaș înțeles ca la No. 7276 § 2.

BAIU

- 16427 * Δ Nu'i dél fără plaiu,
Și om fără de baiu.

V. SALA, *dasc. c. Merag, comit. Bihor, Ungaria.*

Veđi *Necaz.*

Nu se póte om fără supărări.

BELEA

- 16428 Eü, cu mintea mea, dăte'i dă belea.

IORD. GOLESCU, *Mss. II, p. 6.*

Veđi *Bunătate.*

Sé đice pentru cei ce vor să facă bine altuia, și cad ei în primejdie (GOLESCU).

- 16429 * Δ Capul să fie sănătos, că belelele curg
gârlă.

C. TEODORESCU, *înv. c. Dógele, Vasluu*

Veđi *Cap.*

1° Acelaș înțeleș ca la No. 2851.

2° Adică, omul fiind sănătos, trece prin toate necazurile, și nu'i pasă.

- 16430 * Δ De-aș măi trage cât am tras
De belele nu mă las.

P. GÂRBOVICIANU, *prof. Sem. Buc. Cl. VII.*

Pentru omul care e vecinic copleșit de necazuri și supărări.

- 16431 * Δ În cotro șovai,
Tot de belea dai.

G. BĂNULESCU, *înv. c. Pietroșița, j. Dimbovița.*

Orî-ce ai face, de belele nu poți scăpa. Țicere între-buințată de țigani.

16432   Belelele nu cad pe petre.

LAURIAN & MAXIM, *Glosar*, 65.

Omul e născut ca să sufere.

**16433   Curg belele,
Rabdă 'n piele.**

A. PANN, I, p. 146. — HINȚESCU,
p. 13.

Vezi *Cap*

Să rabdî când nu ai ce face.

**16434   Câte belele,
Câte bube rele,
Tot în capul nevastă mele.**

A. PANN, III, p. 129.

*Câte belele,
Câte bube rele,
Tote 'n capul babei mele.*

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 160 —
HINȚESCU, p. 12.

*

*Câte belele,
Câte bube rele,
Tote se sparg în capul babei mele.*

GR. ALEXANDRESCU, *magist.*, 2.
Putna.

Vezi *Bubă.*

Acelaș înțeles ca la No 504

**16435   Eū fac, eū trag,
P'altul în belea nu bag.**

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 115. —
HINȚESCU, p. 56.

Prin urmare, sunt liber de a face ce-mi place.

- 16436 * Δ Cine n'are belea
Dumnezeu să'î dé.

G. BĂNULESCU, *înv. c. Pietroșița,*
j. Dimbovița.

1° Când cade supărarea pe un om, pe ne-așteptate.
2° Mai ales, când faci bine cui-va, și te pomenesci cu
un necaz, o supărare.

A SE BUCURĂ

- 16437 * Δ Mă bucurai de marele tău
Și fuse vai de capul meu.

I. POPESCU, *înv. c. Dobreni, j.*
Ilfov.

Vedă *Cap. V, c. Mare*

Acelaș înțeles ca la No. 5424.

- 16438 * Δ De ce te bucuri
Te scuturi.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coștețu,*
Banat.

Speranțe frumoase cari, nu numai că nu se realizează,
dar din potriua se întorc în rău, prin purtarea celui pe
care se întemeia speranțele noastre.

- 16439 * Δ Aci te bucură,
Aci te scutură.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coștețu,*
Banat.

Când îți merge bine, și când rău

- 16440 * Nu ti hărisia, hărisite, c'agonia vine 'n-
verinarea.¹⁾

I. COYAN, *prof. c. Abela, Epir*

Nu te pré bucura de o isbândă, căci și supărările nu
sunt departe.

¹⁾ Nu te bucură, bucuroșule, că repede vine intristarea.

- 16441   * Nu ti hărisia, hăriose, ș'nu ti 'nvirină,
'nvirinate.¹⁾

C. IONESCU, *prof. c. Nevêsta,*
Macedonia.

Veđi *Întristare.*

Acelaș ca la No. 16440 cu adaogire că, nică cel care a suferit vre un rău, nu trebuie să se întristeze pré mult.

BUCURIE

Veđi *Gând, Întristare.*

- 16442   Bucuria de sîrg se întorce în scărba, și
scărba în bucurie

MIRON COSTIN, I, p. 34.

Acelaș înțeles ca la No. 16441

- 16443   Bucuria și scărba sunt două surori care
una după alta alérgă.

DIM. TICHINDEAL, *Fab.*, p. 243.

Acelaș înțeles ca la No. 16442.

- 16444   După bucurie vine întristare.

LAURIAN & MAXIM, I, p. 271.

Veđi *Întristare*

Acelaș înțeles ca la No. 16443

Aujourd'huy en fleurs, demain en pleurs

Prov Franc

Oggi in canto, domani in pianto.²⁾

Prov Ital.

Heute Freud', morgen Leid ³⁾

Prov. Germ.

¹⁾ Nu te bucură, bucurosule, și nu te 'ntrista, întristatule.

²⁾ Ađi cāntānd, māne plāngēnd.

³⁾ Ađi bucurie, māne durere.

To day we are glad, to morrow sad.¹⁾

Prov Engl.

- 16445 [△] Bucuria 'nșelătore,
Ca róua de trecétóre.

Dr CRISTEA, *Prov*, p. 26, c.
Toplița Rom, Ungaria

Acelaș înțeles ca la No. 16444

- 16446 * Omlu, haraoa 'l façe tiner ș'găilěia 'l
aușěsce ²⁾

C. IONESCU, *prof. c. Nelesta*,
Macedonia.

Lucru ușor de înțeles

- 16447 * Ș'haraoa ș'nverinarea cu ómeni trec.³⁾

I COYAN, *prof. c. Samarina*,
Epr

Adică sunt trecétóre ca și ómenii cari le resimt

- 16448 * [△] Bucurie mare, în mână streine.

V. A. FORESCU, *c. Donna, j.*
Suctara.

- * [△] Bucurie în mână străină.

E. I. PATRICIU & G. P. SALVIU,
în c. Smulți, j. Covurluiu — C.
FLODORESCU, în c. Pungesci. j.
Vasluiu.

Când nu ești stapân pe ceea ce ți produce bucurie.
Nu te bucura înainte de a ține în mână ceea ce dorești.

¹⁾ Ađi suntem veselii, mâne trișii

²⁾ Pe om, bucuria îl întineresce, și grija îl îmbătrânesce.

³⁾ Și bucuria și întristarea cu ómeni trec.

16449 * △ Bucurie gólă, traistă ușóră.

E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulțt,*
j Covurluiu.

Acelaș înțeles ca la No. 16448.

CĂINȚĂ

16450 Căințele cele de pre urmă întru nimica
sunt.

I. NECULCE, II, p. 318.

Prin urmare omul trebuie să se gândească bine înainte
de a face ce-va.

16451 Căința cea din urmă e tot-dé-una cu
pagubă.

A. PANN, *Archiv.*, p. 7.

Acelaș înțeles ca la No. 16450.

16452 Căința târzie 'i de prisos

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 28, c
Gura-Râului, Ungaria

Acelaș înțeles ca la No. 16451

16453 După căință
Vine și pocăință.

LORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 91.

Ne învață că, după ce ne căim, trebuie să ne și po-
căim (GOLESCU).

CÂRTÉLĂ

Veđi *Varză*

CHEF

Veđi *Cap. IX, c. Chef.*

- 16454   Mai bine să'i scoți omului un ochiu de
cât să'i strici cheful.

I. BĂNESCU, *prof. j. Roman.*

Când vrem să facem plăcerea cui-va.

CÎUDĂ

- 16455   Mare ciudă duc în car, mai mare va fi
dac' om sosi.

DIM CANTEMIR *Ist. Ierogl*, p.
174.

Pentru ce-va de mirare, ne-obicinuit, extraordinar

«Să fi vădut cine-va lucru de ciudăsă și preste totă ciuda mai ciu-
dat și mai minunat, ca la esirea lor de la cei șapte munți, ciuda ne-
vedută (și precum dice dicetorea) ne audită, cu cōda în virful capului
cămila eră, iară la intrare la locul lor vestita dicetore se plinia, care
dice *mare ciudă duc în car, mai mare va fi dac' om sosi*». — D.
CANTEMIR

CORAJ

Vezi *Curagiu, Cui că, Găindă.*

CREDINȚĂ

- 16456   Credință, forte arare-orî, în moșia sa se
arată și se dă celui vrednic.

DIM ȚICHINDEAL, *Fab*, p 293.

Vezi *Profet, Prooroc.*

Acelaș înțeles ca la No. 15685.

CURAGIOS

- 16457   Lumele 'i de celii curaini.¹⁾

Dr FR MIKLOSICH, *Rum Un-
ter*, I, p. 12.

---

¹⁾ Lumea aparține celor curagioși.

Indemn ca să fim îndrăsneți, curagioși.

CURAGIU

16458 * [△] Curagiu (coraj) de curcă bătă.

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p. 169 — G. P. SALVIŢĂ, *inv c Smulțu*,
J. Covurlui.

A se adăoga la No 1781. A 'și luă asupra.

16459 * Curaj de păslă.

Adică foarte puțin, foarte slab.

A SE DEDULCI

16460 Se dedulciseră ca calul la tărițe.

P. ISPIRESCU, *Leg.*, p. 372

A se obicinui cu ce-va plăcut.

«Hotărî, după câte-va zile, când se mai potoli vilva, venură iarăși, fiind-că *se dedulciseră ca calul la tărițe*, scose călărimișile, și fiul de împărat duse tovarășului său ...» — P. ISPIRESCU.

DESFĂTARE

16461 [△] Tot-dé-una desfătarea
Are sor pe întristarea.

A. PANN, I, p. 146 — Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 254, c. *Agnita, Ungaria*.

*Tot-dé-una desfătarea
Are soră întristarea.*

HINȚESCU, p. 45.

* △

*Tot-de-una desfătarea
Este soră cu 'ntristarea.*

G MIHALACHE, *înv. c Șendresci,*
j. Tutova.

Vezi *Bucurie, Intristare.*

Acelaș înțeles ca la No 16444.

Post gaudia luctus.¹⁾

Prov. Lat

Aise et mal se suivent de près.

Prov Franc

Dopo il dolce ne vien l'amaro²⁾

Prov. Ital

Nach Freude folgt Leid.³⁾

Prov. Germ.

After plesur comethe payne.⁴⁾

Prov Engl.

DOR

Vezi a Călcă, Căpșune.

* △

16462 **Dor de nevoie nu se pôte.**

D-na SM LAMBRINO, c Găgesci,
j Fălciu — ILIE HOCIOTĂU, c. Se-
liște, comit. Sibiu, Transilvania

Vezi *Dragoste*

Lucru care nu pôte fi cu sila.

* △

16463 **In dor de epure ieî un sac de halice.**

GAVR ONIȘOR, *prof c Mur-*
geni, j Tutova

Vezi *Căpșuna*

¹⁾ După bucurie jale

²⁾ După dulcele vine amarul

³⁾ După mulțumire urmează durere

⁴⁾ După placere vine superare

Acelaș înțeles ca la No. 499

- 16464 * △
 Celor ce duc mai mult dorul,
 Le par mai dulce odorul.

P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, II, p.
 147. — H. D. ENESCU, *înv. c. Zamostea*, j. *Dorohoi*.

Un lucru ți-se pare mai dulce, când l'ai dorit mult înainte de a-l pute dobândi.

- 16465 *
 Dor 'mî-e de tine, dar de mine mi se
 rupe inima.

BARONZI, p. 50. — HINȚESCU,
 p. 48.

Vezi *Milă*.

1° Omul ține mai mult la dînsul, de cât la altul.

2° Arată dorul după gradul de înrudire.

- 16466 * △
 Mi-era dor de dînsu ca de o casă pustie.

GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Dobrovăț*, j. *Vaslui*

Adică nu'î e dor de cine-va.

- 16467 *
 Dor
 De zor.

A PANN, *Ediț* 1889, p. 103. —
 HINȚESCU, p. 105. — V. ALEXAN-
 DRI, *Teatr.*, p. 229

Lucru care nu se pôte. A se vedé și No. 16462.

- 16468 * △
 S'a găsit dor cu dor.

P. GÂRBOVICIANU, *prof. c. Vișina*, j. *Vlașca*.

Când se întîlnesc doi carî se iubesc, carî se doreau.

A DORI

- 16469 Fie măcar aurit,
Nu'l voiu, nu'mi este dorit.

A. PANN, II, p. 130

Când nu iubim pre cine-va

DRAG

Vedîi a Iuoi, Cap V'II,
c a Veni.

- * Δ
16470 Ce mi-e drag fuge de mine,
Și uritul calea 'mi ține.

A. PANN, *Ediț* 1889, p. 102,
II, p. 118. — HINȚESCU, p. 64. —
P. GÂRBOVICEANU, *prof. Semin.*
Buc. Cl VII

Când nu te cere, în căsătorie, acel care 'ți e drag.

- Δ
16471 Cine 'mi place, eu nu'i plac,
Cui plac eu nu'mi place mie.

G. DEM. TEODORESCU, *Poes Pop.*,
p. 311.

Acelaș înțeles ca la No. 16470

- * Δ
16472 Nu dà ciomagul cui nu ești drag, nici
sabia în mâna vrajmașului.

N. MATEESCU, *inv c Mouliza*,
j *Putna*.

*Nu dà ciomag cui nu ești drag, să nu ți'l
întorcă 'n cap.*

A. PANN, III, p. 21. — HINȚES-
CU, p. 34. — B. P. HĂSDĂŢ, *Etym*
Magn, *Trăian (ziar)*, No. 63, p.
256.

Vedîi *Sabî*.

Acelaș înțeles ca la No. 10648.

N'arme jamais la main de ton ennemi.

Prov. Franc.

Gieb me ein Schwert in deines Feindes Hand.¹⁾

Prov. Germ

Do not put a Sword into your Enemy's Hands²⁾

Prov. Engl.

16473 * Dragă, dragă
Cânișă să te tragă.

M CANIAN, *public. j. Iași.*

Pentru cea care nu 'ți-e dragă

16474 De drag ce îl vede,
Din ochi par'că 'l pierde.

A. PANN, II, p. 94. — HINȚESCU, p. 50

Pentru cel care 'ți este drag.

16475 [△] Și cu mândra și cu draga.

Dr. CRISTEA, *Prov*, p. 239, c. *Lugoș, Ungaria.*

Pentru două lucruri cari nu pot merge împreună

16476 * [△] De drag ce'mi e, l'aș băga de pēr în sin.

A. PANN, II, p. 92. — HINȚESCU, p. 50. — B. P. HĂȘDEU, *Etyim. Magn.*, p. 2318. — Dr. CRISTEA, *Prov*, p. 71, c. *Toplița-Rom., Ungaria.* — ILIE HOȚIOTĂU, *inv c Seliște, comit. Sibiu, Transilvania*

¹⁾ Nu da nică odată sabia în mâna vrăjmașului.

²⁾ Nu pune o sabie în mânele dușmanului teu.

*De drag ce'mî este, îmi vine să'l ieu de
për și să'l bag în sîn.*

P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, III, p.
157.

De dragă ce'mî ești te-aș băga de për în sîn.

A. PANN, III, p. 129

* Δ

*De drag ce'mî ești, te-aș viri în sîn; dar
nu încapî de urechi.*

I CREANGĂ, *Conv. Liter.*, XI,
p. 189, *Pov.*, p. 253 — C. TEODORESCU,
înv. c. Lipova, j. Vasluiu.

Veđi *Për, Sîn*

Acelaș înțeles ca la No. 4598.

16477 * *Mi-e drag ca tăciunele la nas.*

A. PANN, II, p. 92. — HINȚESCU,
p. 50.

Adică nu mi-e drag.

16478 Δ *'I-e drag ca cuțitul caprii.*

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 113, c.
Tophța Rom., Ungaria.

Acelaș înțeles ca la No. 16477.

16479 * Δ *A'î fi drag ca sarea 'n ochi.*

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p.
164 — I. CREANGĂ, *Amint.*, p. 156,
Pov., p. 231. — V. ALEXANDRI,
Teatr., p. 217, 229. — LAURIAN &
MAXIM, II, p. 476 & 1057, *Glo-
sar*, p. 232. — S. MIHĂILESCU, *Se-
zăt.*, II, p. 75. — HINȚESCU, p. 50.
— Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 113, c.
Brețcu, Ungaria. — Gr. JIPESCU,
Lumina, I, p. 259 — Dr. CRĂINI-
CEANU, *Conv. Liter.*, XXII, p.
930. — GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Do-
brovăț, j. Vasluiu.* — LASCAR RO-
SETTI. — C. TEODORESCU, *înv. c.*
Lipova, j. Vasluiu. — C. FLĂ-
MÂND, c. *Borgo-Susenț, comit. Bis-
trița-Năsăud, Transilvania.*

A'i stă ca sarea în ochi.

P. ISPIRESCU, *Leg*, p. 333.

Vezi a Iubi, *Ochii*

Acelaș înțeles ca la No 4250

16480 'Ți-e drag cu doi pesci în olă și cu codelle afară.

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 73; III, p. 99.

Se ȃice pentru cel lacom

16481 * Δ Când ȃi-e lumea mai dragă.

Dr CRISTEA, *Prov.*, p. 33, c. *Gura-Răului, Ungaria.*

Când ȃi-e mai drag să trăiesci, atunci te lovesce vre-un rău, vre-o nenorocire.

DRAGOSTE

Vezi *Câne, Domnie, Friguri.*

CREDINȚE

În sêra anului nouă fetele pun *punte* în felul următor :

Merg la un pîrîiaș cu o prăjină de *alun* atât de lungă, cât e pîrîiașul de lat. Acastă prăjină o pune în formă de punte peste pîrîiaș, pe două crăcani de *măr dulce*, înfîpte una dincoia și alta dincolo de pîrîiaș. Puntea acastă o împodobesce cu următoarele :

În piciorul drept al puntei pune un ban de argint, ca să fie cu noroc Tot la picîorele puntei pune nouă bobe de fasole ȃicînd : *«tu fîsuî să mîl spuî»*, pune un scaete și ȃice *«tu scaete să-l aduci ca un arete»*, pune o ramurē de arȃr și ȃice *«tu arȃr să-l aduci ca un armȃsar»*, pune o ramurē de alun și ȃice : *«tu alun să-l aduci ca un nebun»*, pune o ramură de sînger și ȃice : *«tu sînger să-l aduci ca un înger»*. În virfurile crăcanilor lēgă busuîloc cu fir roșu, ca să fie cu noroc

Acastă punte trebuie așezată până n'apune sôrele. O lasă acolo până dimînēta. Peste nôpte fata își visēză ursitul ei.

Dimînēta se scôlă până în ȃiuă, se duce la punte și dacā gȃsesce busuîlocul rouat ori brumat, e semn că soȃul ei are să fie bogat, dacā îl gȃsesce uscat, soȃul va fi sêrac lipit.

Tôte cele întrebunȃte la punte le păstrează și se duce cu ele la vre-o babă meșteră de-l face de dragoste cu urcilorul.

De dragoste se face în modul următor :

Fata mare se duce la babă cu toate cele întrebuințate la punte și pe deasupra ia un urciș nou ne-întrebuințat plin cu apă ne-începută, și puțină miere de fagur amestecată în apă.

Baba începe a descântă cu iamura de alun în urciș, acest descântec.

Me scula!

Mănecai

În sfânta Joi de dimineță,

Rouă

Nouă

Scutura!

Dragostele adună,

În astă apă le băga!

Cu ea (cutare) când s'o spală

Dă toate uriciunile s'o scăpa

Înainte tutul s'o lumina

Ca cerul cu stelele

Ca sôrele cu razele

Ca focu în casele,

Și-o face un bucișmel

De aurel.

Prin toate florile oî sbucișma

Dragostele toate oî aduna

Și 'n urciș le-o băga

(Cutare) când s'o spală

Dă toate uriciunile s'o scăpa,

Înainte tutul s'o lumina,

Ca cerul cu stelele,

Ca Sôrele cu razele,

Ca focul în casele

Ș'oî luă din cap

Pele de țap,

După trup

Coșoc de lup,

După țigă

Pei de mătă,

După picior

Pei de vezure;

Ș'oî spala-o,

Ș'oî lumina-o,

Dă toate uriciunile oî curăța-o

Și i-oî face sprîncene de fir

Față de trandafir.

Glasu de albina

Gura de stupină,

Lamba de fagur de miere,

Cu cine o vorbi

Dă inima tutul s'o lipi;

Cine o vedea o

Pâine cu miere o mânca-o,

Pe dinaintea cuî o trece

Inima la toî să sece

Se sculă (cutare) Joi de dimineță

Pe rouă, pe cătă,

Și plecă pe cale

Pă cărare

Tot plângând
 Și suspinând,
 Cu Maica Precesta să întâlnească.
 Maica Precesta o auzi și o întreabă:
 Ce plângi (cutare) și te vaîți?
 Cum n'oi plânge
 Și cum nu m'oi vâta
 Că tota lumea m'a urît
 M'a părăsit
 Mai virtos (cutare)
 Maica Precesta ȋceea
 Și răspundeă
 D  m n  te-oi lua,
  n riul Iordanului te-oi băgă
 Cu stelb  de busu oc te-oi sp l ,
 D  t te uriciunile te-oi cura  
 D  tina,
 D  rugină,
 D  g ina  de gamă,
 D  rugina fier lor,
 D  uritul ómenilor
 Ca s rele te-oi lumina,
 Ca cerul cu stelele,
 Ca s rele cu razele,
 Ca focul în casele

Acest desc ntec se repetă de trei ori
 Cu ac st  apă desc ntat  baba spală fata pe fa    i pe m in , d' -
 supra focului, ca să fie dragostea pentru  insa  focat  ca focul.
 Fl c i   i fac scrisul întocmai ca fetele — B L  EL, j. Vâlcea.

*  
 16482 Prin depărtare dragostea se u t .

C. TEODORESCU,  nv. c. Lipova,
 j. Vaslui .

Ve i Och  

Acela   n eles ca la No. 4186 & 4187.

*  
 16483 Cu dragostea me
 Nu cad nimărui bele.

E. I. PATRICIU,  nv. c. Smul i,
 j. C urlu u.

Ca să ar te că nu are nevoie de  ubirea cui-va.

*  
 16484 Mai încet (nu mă năvăli) cu dragostea,
 Că mă p lesce gr  a.

C. TEODORESCU,  nv. c. C rse i,
 j. Vaslui .

Nu te mai face că mă iubesci, când pe din dos mă vorbesci de rău.

16485 [△] Dragostea e tréba celor fără de trébă.

Dr. CRISTEA, *Prov*, p. 78, c.
Tophța-Rom, Ungaria.

Pentru cei cari se țin numai de dragoste

16486 * [△] Dragostea de un se 'ncepe?
De la ochi de la sprincene
De la sîn cu drăgănele.

G. MADAN, *Poes. Pop, Basar.*,
p. 41.

Veđi *Iubire, Ochii.*

Acelaș înțeles ca la No 4194.

16487 * [△] O căutătură dulce,
La dragoste te duce.

V. A. FORESCU, c. *Dorna, j.*
Sucitava.

Acelas înțeles ca la No. 16486.

16488 * Vrearea tu ananghe s-cunósce. ¹⁾

C. IONESCU, *prof c. Nevésta,*
Macedonia.

Ca și prietenia.

16489 * [△] Sărăcia intră pe ușă și dragostea iese
pe feréstră.

C. C. MICLESCU, c. *Miclesci, j.*
Vasluiu.

Se ȑice mai ales la căsătorii.

*When poverty comes in at the door, loves flies
out of the window. ²⁾*

Prov. Engl.

¹⁾ Dragostea la marea nevoie (strîmtóre) se cunósce.

²⁾ Când sărăcia intră pe ușă, dragostea iese pe feréstră.

- 16490 * Dragostea sacă,
Cui dracu să placă?

V. A. FORESCU, c. Folticeni, j.
Suciava.

Veđt Iubire.

Pe lângă dragoste mai trebuie și avere.

- 16491 * Δ Unde'i dragoste e și cértă.

V. A. FORESCU, c. Mălini, j. Su-
ciava

Cei îndrăgostiți vecinic se cértă și se împacă.

- 16492 * Δ Dragostea nu are ochi.

D-na Z. JUVARA, c. Fedesci, j
Tulora.

Când iubesci pre cel care nu merită dragostea ta.

L'amour est aveugle.

Prov. Franc

Amor e cieco ¹⁾

Prov. Ital.

Liebe ist blind, und macht blind. ²⁾

Prov Germ

Love is blind. ³⁾

Prov. Engl

- 16493 * Dragostea e orbă, dar căsătoria îi gă-
sesce lécul.

V. A. FORESCU, c. Folticeni, j
Suciava

Căci trăind cu cine-va îi afli tóte cusururile.

¹⁾ Amorul e orb.

²⁾ Amorul este orb, și te face orb (orbesce).

³⁾ Amorul e orb.

- 16494 * Δ Dragostea are dar;
Când e dulce, când amar.

V. A. FORESCU, c. *Dorna*, j-
Suctava

Are și bunul și răul ei.

- 16495 Dragostea nici cum s'o lași să se înnece
în mărăcină.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 117.

Adică pururea s'o păzesci curată (GOLESCU).

- 16496 Δ Dragostea n'are răbdare.

TEODORESCU-KIRILEANU, *Gazet.*
Săten, XVI, p. 13.

E grăbită să-și împlinască poftete

- 16497 Dragostea se ieă
Din ciubuc și din lulea

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 95.

Adică din glume, asemănând pe om cu ciubucul și pe
muieră cu luleana (GOLESCU)

- 16498 Dragostea cea veche
Ți șoptesce la ureche

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 95.

Adică eți aduce aminte de ea (GOLESCU)

On revient toujours, à ses premiers amours.

Prov. Franc.

Il primo amore non si scorda mai ¹⁾

Prov. Tosc.

---

¹⁾ Prima dragoste nu se mai uita

*As sopas e os amores os primeiros são os mel-
hores ¹⁾*

Prov. Port.

Der Mensch liebt nur einmal ²⁾

Prov. Germ.

16499 Nu se uta mancele liubava. ³⁾

Dr. FR. MIKLOSICH, *Rum Unter*,
I, p. 14.

Acelaș înțeles ca la No 16498

16500 Betera liubava nu more; tirera liubava
maere și vire. ⁴⁾

Dr. FR. MIKLOSICH, *Rum Unter*,
I, p. 7

Acelaș înțeles ca la No. 16499.

16501 * △ Dragostea de apoi e mai dulce de cât
cea d'întăiu.

D-na ELENA SEVASTOS, p. 244.
— N. MATEESCU, *înv. c. Movila*,
j. Putna.

Țic cei buni de crailecui.

16502 Dragoste pre'nnoite,
Ca bucatele 'ncăldite.

A. PANN, II, p. 93. — HINȚESCU,
p. 50

Nu aũ nici o dulcetă, nici un haz.

¹⁾ Supele și amorurile, cele d'întăi sunt cele mai bune.

²⁾ Omul iubește numai odată.

³⁾ Nu se uită primul amor.

⁴⁾ Vechia dragoste nu more. tinera dragoste merge și vine.

16503 * Dragoste cu silă nu se face.

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 103.
— P. IȘPIRESCU, *Rev. Ist.*, III, p.
163

* Δ *Dragostea nu se face cu sila.*

V. A. FORESCU, c. *Dorna*, j.
Suctara

* Δ *Tôte ca tôte, (numai)
Dragostea cu sila nu se pôte.*

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 175;
II, p. 123 — HINȚESCU, p. 188.—
V. A. SALA, *dasc. c. Vașcoi*,
comit. Bihor, Ungaria

Dragoste cu silă nici odată nu e.

A. PANN, I, p. 57.

* Δ *Dragoste cu silă și dor de nevoie nu se
pôte.*

SM. LAMBEINO, c. *Găgesci*, j.
Falcuș. — ILIE HOCIOȚĂU, *stud. c*
Seliște, comit. Sibiu, Transilvania.

Vezi *Dor*.

Acelaș înțeles ca la No 16462.

16504 * Dragoste cu socotélă nu se pôte.

I ARBORE, *ing. j Buzău*

Căci omul îndragostit își pierde mințile.

* Δ
16505 *Dragostea fără de noroc
E ca cărțile de joc;
Unul pune ș'altul ieă.*

LUCA IOSIF, *stud , Ungaria*

Când unul e înșelat în dragostele sale.

- 16506 * $\triangle$ Dragostea la bătrânețe e mai rea ca la tinerețe.

I. ARBORE, *îng j Buzău*.

Ține mai mult și te împinge la mai multe greșeli.

- 16507 * $\triangle$ Unde'i dragoste puțină
Lesne e ('i) a găsi pricină.

Dr. CRISTEA, *Prov*, p. 265, c. *Toplița-Rom., Ungaria.* — V. F. ORESCU, c. *Folticeni, j. Suciava.* — GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Simla, j. Tutova* — N. MATEESCU, *înv. c. Movilița, j. Putna.* — E. I. PA-TRICIU, *înv. c. Smulț, j. Covur-luiu.*

- * $\triangle$ Unde'i dragoste puțină
Lesne a se găsi pricină.

MARGHÍOLA HUÍBAN, c. *Avră-mesci, j. Tutova*

- * $\triangle$ Unde'i dragoste puțină
Lesne'i a pune pricină.

A. GOROVEI, c. *Sileștea, j. Su-clava*

Se ȝice când, ori-ce s'ar face, tot aruncăm vina pe unul

- 16508 * $\triangle$ Dragostea nu e moșie
Ca să o ieși cu chirie.

TEODORESCU KIRILEANU, *înv. c. Băsceni, j. Suciava*

Veȝi a se iubi.

Dragostea e trecătoare

- 16509 $\triangle$ Dragostea scurtă e cu suspin lung.

Dr. CRISTEA, *Prov*, p. 78, c. *Ida Măe, Ungaria.*

Să ne ferim de dragoste și de urmările ei

- 16510 * △ Dragostea dintr'o vară
S'a stricat într'o sară.

D na ECAT. ZANNE, c *Băsescl*,
1 *Fălcuț*.

Dragostea e trecetóre

- 16511 * △ Unde e dragoste multă
E și uriciune multă.

A. PANN, *Etiț* 1889, p. 106;
II, p. 134. — HINȚESCU, p. 50. —
GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j.*
Putna. — V. SALA, *inv c. Vașcoi*,
comit. Bihor, Ungaria — P. GĂR-
BOVICEANU, *prof. Semin. Buc. Cl*
VII

Despre căsnicie, și despre supărările pe care le pri-
cinuesce dragostea.

- 16512 Carle face iubava, lucra iubava; carle
reschine iubava ieî crudel.¹⁾

Dr FR. MIKLOSICH, *Rum. Unter*,
I, p. 9.

Dragostea, produce dragoste, cumplitatea omóră dra-
gostea.

- 16513 △ Dumneșeu să te ferescă
De dragostea femeîescă:
Te usucă ca p'o iască,
Te dă în bôla căinescă.

G DEM TEODORESCU, *Poes Pop.*
p. 303. — *Șezăt*, *Poes Pop*, p
111

Când unul se pierde de dragostea unei muierî.

¹⁾ Cine face dragoste, produce dragoste, cine distruge dragostea e
cumplit.

- 16514 * Δ Dragostea de nevastă
Ca garófa din feréstră.

Șezătóre, I, p. 49.

Acelaș înțeleș ca la No. 16513

Dragostea de nevastă
Ca garófa din feréstră.
Când bate vintul din jos
Umple casa de miros.

- 16515 Δ Dragostea de fată mare
Ca fasolea din căldare.
Ii pui o mână de sare
Și nici o dulcétă n'are.

G. DEM. TEODORESCU, *Poes Pop.*,
p. 338

- * Δ *Dragostea de fată mare
Ca fasola din căldare,
Când îi tornă un pumn de sare.*

Șezătóre, I, p. 49.

Ca să arăte că dragostea de fată mare, nu are nici o dulcétă

- 16516 Δ Dragostea de copiliță
Ca zêma de chiseliță.
Cine 'nghite
Tot sughite.

G. DEM. TEODORESCU, *Poes Pop.*,
p. 338.

Iar dragostea de copilița e și mai rea de cât cea de fată mare.

- 16517 Rea pómă e dragostea, și cine mușcă
din ea bine are să se țină.

I. T. MERA, *Conv. Liter.*, XVI.

Să ne ferim de dragoste.

16518 Câte-va còde de topor curg din dragoste.

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 115;
II, p. 103.

Două-trei còde de topor curg din dragoste.

A. PANN, II, p. 92. — HINȚESCU,
p. 36.

Când unul își bate nevêsta.

Românca crede că dacă bărbatul nu o bate, el nu-o iubește.

16519 * Δ Își face de dragoste cu buruene de urît.

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulț,*
j. Covurlușu

Își face singur beleaua. În loc să te iubească mai rău
te urêșce.

16520 * Δ Dragoste ghebôsă.

I. DUMITRESCU, *înv. c. Gânciova,*
j. Dolj — D-na Z. JUVARA, c. *Fê-*
descă, Tutova.

Adică pròstă și cam de nevoe.

16521 * Dragoste chióră pe rogojină golă.

Adică dragoste pròstă cu sărăcie.

Sans pain, sans vin
Amour n'est rien.

Prov. Franc.

DUJMĂNIE

Veđi *Dușmănie.*

DURERE

Veđi *Cap. V, c. Durer*
Frumusețe, Muțere.

- 16522 Pre durerea mare, alta mai mare o tămăduiesce.

DIM. CANTEMIR, *Ist. Ierogl.*, p. 340.

Vezi *Cutu*.

Acelaș înțeles ca la No. 11679.

- 16523 Durerea ascunsă, mai mare de ori-ce durere.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 92.

Adică cel ce p'în ascuns te supără, acela mai rău te vatămă, cum și supărarea sufletescă (GOLESCU).

- 16524 * Făr' de dór lacrimî nu es.¹⁾

I. COYAN, *prof. c. Perivoli, Epir*

Omul nu plânge fără pricină.

- 16525 Durere streină
Să'i fie de bine.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 92.

Să ție pentru cei ce nu le pasă de necazuri streine (GOLESCU).

Mal d'autrui n'est que songe.

Prov. Franc.

- 16526 * Durerea e o învățătură.

Suferințele sunt o învățătură pentru om.

- 16527 Durerile mari sunt mute.

I. G. VALENTINIANU, p. 17.

Acelaș înțeles ca la No. 16523. Totuși Menander spune : Λόγος γὰρ ἐστὶ φάρμακον λύπης μονον, vorba este singurul léel al durerii.

¹⁾ Fără de durere lacrimî nu ies.

Les grandes douleurs sont muettes.

Prov. Franc.

DURÓRE

16528 Cine simte vr'o duróre,
Pórtă flóre'n legătóre.

BARONZI, p. 49. — HINȚESCU,
p. 53.

A se vedé No 5202.

DUȘMAN

Veđi Milă, Prieten.

* 16529 Un singur dușman e destul să dărime
ce a lucrat o mie de prietini.

V. A. FORESCU, c. Folticenț, j.
Suciava.

Veđi Prieten.

Arată réul ce ți'l póte face un dușman, fie el cât de mic.

Il n'y a point de petit ennemi

Prov. Franc.

*Kleine Feinde und kleine Wunden verachtet kein
Weiser ¹⁾*

Prov. Germ.

* Δ 16530 Nicî nu'î om ăla care n'are dușmanî.

AVE CORCEA, paroh, c. Coșteiu,
Banaț.

*
Cine n'are dușmanî nu'î om.

Adică cel fără dușmanî nu are nicî o însușire deosebită
pentru care 'și-ar fi atras invidia saă ura cui-va.

¹⁾ Micî dușmanî și micî răni nicî un om cu minte nu disprețuește

- 16531 * △ Omul(ui) fără dușmani
Nu'i plătesce pelea nici un ban.

A. PANN, *Edit.* 1889, p. 59;
III, p. 73. — HINȚESCU, p. 136.
— GR POÎLNARU, *ing. j. Buzău* —
P. GÂRBOVICEANU, *prof. Semin.*
Buc. Cl. VII.

- * △ Omul fără dușmani nu plătesce nici doi bani.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Semin.*
Buc., Cl. VIII

Acelaș înțeles ca la No 16530

- 16532 △ Omul fără dușmani
Ca riul fără bolovanî.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 193, c.
Gura-Riului, Ungaria.

Acelaș înțeles ca la No 16531.

- 16533 * △ Omul cu dușmani
Ca codru cu butufanî.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteti,*
Banat

Prin asemănarea dușmanilor cu putregaîu.

- 16534 * △ Dușmanul nu vré să te créscă.

G. P. SALVIŮ, *inv. c. Smulți,*
j. Covurlui.

Pentru cel care nu'ți doresce binele.

- 16535 * △ Dușmanul nu'ți vré binele.

G. P. SALVIŮ, *inv. c. Smulți,*
j. Covurlui.

Acelaș înțeles ca la No 16534.

16536 * Apa dórme, duşmanlu nu dórme.¹⁾

I. COYAN, *prof. c. Ianina, Epir*
— C. IONESCU, *prof. c. Nevésta,*
Macedonia.

Apa dórmi, duşmanlu nu.²⁾

Dr. WEIGAND, *Zweit Jahres,*
p. 155.

*
Apele dorm, duşmanlu nu dórme.³⁾

ILIE GHICU, *prof. c. Samarina,*
Epir

Veđi *Neprictin.*

Să ne ferim de duşmanî căci ei mereu pasc vremea
de a ne face rău.

Homme hay est demy mort.

PROV. GALLIC. *Mss. XV-e Siècle.*

16537 * △ Duşmanului să'î dai pâne şi sare.

G. P. SALVIŢ, *inv. c. Smulŷ,*
j. Covurluŷu

Să faci bine chiar celui care 'ŷi doresce rău.

16538 * △ Să nu păŷască nici duşmanii mei aŷa.

G. P. SALVIŢ, *inv. c. Smulŷ,*
j. Covurluŷu.

La o ne-plăcere.

16539 * △ Se bucură duşmanii.

D-na Z. JUVARA, *c. Fedescŷ, j.*
Tutova

Când ni se întîmplă vre-un rău.

¹⁾ Apa dórme, duşmanul nu dórme.

²⁾ Apa dórme, duşmanul nu.

³⁾ Apele dorm, duşmanul nu dórme.

16540 * Δ Să nu se bucure dușmanii.

Să nu facem vre-o greșelă, să nu ni se întâmple
vre-un rău

DUȘMĂNIE

16541 * Δ Dujmănia
Strică omenia.

I. POEȘCU, *înv. c. Dobreni, j. Ilfov.*

Arată relele urmări ale dușmăniei.

FĂGĂDAȘ

16542 * Δ Făgădașul e mai rău decât detoria.

I. TODAN, *diac. c. Băresci, comit. Bihor, Ungaria.*

Vezi *Făgăduirea*

Când ai făgăduit trebuie să te ții de cuvânt.

16543 * Δ Făgădașul, (e) bucuria prostului.

V. SALA, *dasc. c. V. Seliște, comit. Bihor, Ungaria.*

* Δ Făgădașul e bucuria bolândului.

LIVIU PAP, *înv. c. Covasinț, comit. Arad, Ungaria.*

* Δ Făgădașul e bucuria bolundului.

D. POPOVICIU, *înv. c. Cuvin, comit. Arad, Ungaria.*

Pentru a se arăta că mulți făgăduesc, fără ca să se țină de vorbă.

16544 Δ Făgădașul nedat, bucuria bolundului.

Dr. CRISTEA, *Prov., p. 92, c. Bechia, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. 16543.

A FĂGĂDUÎ

Vezi *Mare*.

16545   **Înţeleptul făgăduiesce şi nebunul trage
nădejde.**

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 17.

* △ *Înţeleptul (înţeleptul) făgăduiesce, (şi) ne-
bunul trage nădejde.*

C. NEGRUZZI, I, p. 248. — P.
ISPIRESCU, *Leg.* I, 1872, p. 174.
— HINŢESCU, I. 81. — Dr CRISTEA,
Prov., p. 121, c. *Gura-Râului, Un-
garia* — D-na E. B. MAWR, p. 30.
— I. PUŞCARIU, c. *Poiana Mărului*,
comitat Făgăraş, Transilvania.

* △ *Înţeleptul făgăduiesce, iar prostul nădăj-
duiesce.*

V. SALA, *dasc. c. Măgura, comit.*
Bihar, Ungaria. — D. POPOVICIU,
*inv. c. Cuvin, comit. Arad, Un-
garia.*

* △ *Cel înţelept făgăduiesce şi cel prost trage
nădejde.*

E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulţ,*
j. Covurlui

*Un înţelept făgăduiesce, şi un nebun trage
nădejde.*

A. PANN, *Ediţ.* 1889, p. 146,
III, p. 118.

Vezi *Prepelită*.

Să ştie pentru cei ce nădăjduesc în zadar la făgădueli
(GOLESCU).

Să nu te încrezi în făgăduelile oamenilor.

Prostul crede toate vorbele.

Prov. Solom., 14. 15.

- 16546 * △ Cumintele făgăduiesce, și nebunu trage nădejde.

V. A. FORESCU, *c. Folticeni, j. Suciava*. — GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Dobrovăț, j. Suciava*. — I. DRAGAN, *c. Coșula Miletin, j. Botoșani*.

- * △ Cumintele făgăduiesce, și nêrodul trage nădejde.

G. I. TOMESCU, *inv. c. Broscari, j. Mehedinți*. — ST. DEMETRESCU, *inv. c. Balș, j. Romanați*. — C. C. BUNGEȚIANU, *j. Mehedinți*.

- * △ Cumintele făgăduiesce, (și) prostul (cel prost) trag nădejde.

E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulț, j. Covurlui*. — V. A. FORESCU, *c. Folticeni, j. Suciava*. — Sezăt, I. p. 219.

- * △ Cumintele juruesce, da nebunu trage nădejde.

G. MADAN, *stud. c. Trușeni, țin. Chișineu, Basarabia*.

- * Cumintele juruesce, și prostul nădăjduiesce.

I. BĂNESCU, *prof. j. Roman*.

Acelaș înțeles ca la No. 16545.

- 16547 * △ Istetul făgăduiesce, și prostul trage nădejde.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Semin. Buc. Cl. VII*.

Acelaș înțeles ca la No. 16546.

- 16548 △ Deșteptul făgăduiesce, și prostul nădăjduiesce.

C. TEODORESCU, *inv. c. Dógele, j. Vaslui*.

Acelaş înţeles că la No. 16547.

- 16549 * Δ Şiretul făgăduesce, (şi) prostul trage nădejde.

I. G. VALENTINIAN, p. 19. —
P. GÂRBOVICEANU, *prof. Semin.*
Buc. Cl. VIII.

Acelaş înţeles ca la No. 16548.

- 16550 * Δ Nebunul făgăduesce, şi prostul trage nădejde.

K. A. ZAMFIRESCU-DIACON, *inv.*
c. *Stiubieni, j. Dorohoi*

*Un nebun făgăduesce, şi 'nţeleptul s'amă-
gesce.*

A. PANN, *Nastr. Hoge*, p. 10

Acelaş înţeles ca la No. 16549.

- 16551 * Δ Prostu(l) făgăduesce, şi nebunu(l) trage nădejde.

N. MACHIDON, c. *Nicoresci, j. Te-
cuciu*. — G. MIHALACHE, *inv. c.*
Şendresci, j. Tutova. — GR POÎE-
NARU, *ing. c. Rassa, j. Ialomiţa*.

*Trage nebunul nădejde de juruinţă, spânul
de barbă şi prepeliţa de codă.*

S. FL. MARIAN, *Ornit*, II, p. 237.

Acelaş înţeles ca la No. 16550.

- 16552 * Cine făgăduesce (promite) mult, dă puţin.

KÁROLY ÁCS, p. 79.

Să nu te încrezi în cei cari făgăduesc mult.

Chi troppo promette, nulla attende.

Prov Ital.

Viel versprechen, wenig halten.

Prov. Germ.

Kdo mnoho slibuje, máho splní.

Prov. Cech.

A ki sokat ígér, keveset ad

Prov. Magy.

Тко много обрне, таѣ мало дае.

Prov. Sîrb.

16553   **Una e a făgădui (promite) și alta a
împlini.**

G. DEM. TEODORESCU, *Cercet.*,
p. 24. — KÁROLY ÁCS, p. 83. —
DURINGSFELD, II, p. 297

Pentru cei cari nu țin făgăduelile date.

Promettre et tenir sont deux.

Prov. Franc.

*Promettere e una cosa, mantenere è un'altra.*¹⁾

Prov. Ital.

*Versprechen ist Eins und Halten ein Anderes.*²⁾

Prov. Germ.

*To promise is one thing, and to keep is an other.*³⁾

Prov. Engl.

Ember tesz fogadást, eb a ki meglljáu.

Prov. Magy.

¹⁾ A făgădui e un lucru, a împlini e alta.

²⁾ Una e a făgădui și alta a împlini

³⁾ A făgădui este un lucru și a împlini este altul.

Človek čini slib, pesjest který ho drži.

Prov. Cech.

Друго е обећати, а друго обећанѣ испунити.

Prov. Sîrb.

16554 * $\triangle$ Lesne e a făgădui, dar e greu a împlini.

C. TEODORESCU, *înv. c. Lipova, j. Vaslui.*

De aceea să nu făgăduim peste puterile noastre.

16555 * $\triangle$ Nu făgădui ce nu poți împlini.

A. PANN, *Ediț. 1889, p. 146 ; III, p. 118. — HINȚESCU, p. 56. — KÁROLY ACS, p. 79. — Dr. CRISTEA, Prov, p. 170, c. Gura-Rîului, Ungaria. — V. SALA, dasc. c. Horta, comit Bihor, Ungaria. — P. GÂRBOVICIANU, prof. Semin. Buc. Cl. VIII.*

Acelaș înțeles ea la No. 16554 sub formă de povață.

Áz igéret szép szó, ha megadják, igen jó.

Prov. Magy.

Pekně slovo prislibení, dobře jest jestli se splní.

Prov. Cech.

Обећанѣ лепа речъ, испуненѣ юштъ лепша.

Prov. Sîrb.

16556 * $\triangle$ Nu făgădui ce nu poți dà.

E. I. PATRÎCIU, *înv. c. Smulț, j. Covurlui. — P. HARAM, c. Gri-vița, j. Tutova.*

Acelaș înțeles ca la No. 16555.

16557 * Făgăduiesce numai ce poți da.

V. SALA, *dasc. c. Petrileni, comit. Bihor, Ungaria.*

Acelaș înțeles ca la No. 16556.

16558 * Δ Făgăduiesce puține, dar împlinesce odată.

LIV. POP, *inv. c. Covasinț, comit. Arad, Ungaria.*

Cuvîntul dat sfînt să fie.

16559 * Δ Făgăduiesce și nu împlinesce,
Și de aceia nu roșesce.

V. SALA, *dasc. c. Vașcoi, comit. Bihor, Ungaria*

Pentru cei cari făgăduiesc, cu gîndul să nu se țină de cuvînt.

16560 * Δ Făgăduie și mințesce,
Lumea totă 'l urêsce.

V. SALA, *dasc. c. Beiuș, comit. Bihor, Ungaria.*

Acelaș înțeles ca la No. 16559.

16561 * Δ Făgăduiesce și nu da,
Și nici cum nu'i scăpeta.

AL. DANCU, *c. Băresci, comit. Bihor, Ungaria.*

În batjocură celor cari nu se țin de făgăduiala dată.

16562 * Δ Făgăduiesce, și dă că'i da
Pîn la vară de-o așteptă.

V. SALA, *dasc. c. Băresci, comit. Bihor, Ungaria*

Acelaș înțeles ca la No. 16561.

16563 [△] Dă celui care 'ți cere, dar nu făgădui.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 66, c.
Gura-Riului, Ungaria.

Căci nu știu dacă vei pute să 'ți îndeplinesci făgăduiala.

16564 * [△] Cine făgăduiesce se lăgă.

C. TEODORESCU, *inv. c. Dógele,*
j. Vasluiu. — G. ALEXANDRESCU,
magistr. j. Putna.

Vezi *Făgăduială.*

De aceia să nu făgăduiesci peste puterile tale.

16565 [△] Du-te cu sacul, când îți făgăduie purcelul.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 81, c.
Toplița-Rom, Ungaria.

În bătaie de joc, celui care crede că i se va da ceea
ce i s'a făgăduit.

16566 Îi făgăduiesce ce nu curge pe apă.

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 64.

Vezi *Mare*

Pentru o făgăduială proastă A se vede No. 395.

FĂGĂDUIÉLĂ

16567 * [△] Făgăduiela dată
E datorie curată.

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 146,
III, p. 118 — HINȚESCU, p. 56. —
D-na E. B. MAWR, p. 38. — P.
I. SPIRESCU, *Rev. Ist.*, III, p. 380
— GR. POÎENARU, *ing. j. Buzău* —
TINCA ȘIȘMAN, *inv. c. Adam j.*
Tutova. — V. SALA, *dasc. c. Hin-*
chirș, comit. Bihor, Ungaria.

* △

*Făgăduiela dată
E o datorie curată.*

I. G. VALENTINIANU, p. 9. —
G. MIHALACHE, *inv. c. Șendresci,*
j. Tutova.

Vezi *Făgădaș*.

Omul e dator să se țină de cuvântul dat, și precum
dice Cantemir: «*de cât cuvântul dat, alte mai tari și mai
virtuose legături a fi nu poate, însă la cei a cinstei cuvântului
cunoscători.*»

*Ein Mann, ein Wort.*¹⁾

Prov. Germ.

*His Word is as good as his Bond.*²⁾

Prov Engl.

* △

16568 *Maî bine un ban în pungă
De cât făgăduiela lungă.*

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Șucii,*
j. Argeș.

Acelaș înțeles ca la No. 3777.

* △

16569 *De făgăduiela nu se strică casa Româ-
nului.*

G. P. SALVIU, *inv. c. Smulți, j*
Covurluiu.

*

*Cu taxirea casă nu și-aspardze.*³⁾

D. A. MILESCU, *c. Gopeș, Ma-*
cedonia.

Mulți făgăduesc și nu se țin de cuvânt.

¹⁾ Un om, o vorbă.

²⁾ Cuvântul seî e tot așa de bun ca iscălitura lui.

³⁾ Cu făgăduială casa nu se sparge.

- 16570 Eû de făgădueli (promisiuni) am o ladă
îndesată cu genuche.

A. PANN, *Ediț.* 1839, p. 145 ;
III, p. 118. — HINȚESCU, p. 154.

Pentru cel care nu pune mare temeiu pe făgăduelile
altora.

FĂGĂDUINȚĂ

- 16571 Făgăduința domnilor,
Nădejdea nebunilor.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteiu,*
Banat

Vezi *Făgăduire, Mincună*

Adică să nu te încrezi în făgăduelile boerilor.

FĂGĂDUIRE

- 16572 Făgăduirea domnilor
Dă ținutu proștilor.

HINȚESCU, p. 56.

Vezi *Făgăduință, Mincună.*

Acelaș înțeles ca la No. 16571.

Promettre c'est noble, tenir c'est bourgeois.

Prov. Franc

FERICE

Vezi *a Umbilă.*

FERICIRE

Vezi *Corb*

- 16573 Fericirea grabnică curînd obosesce.

DIM. CANTEMIR, *Ist. Ierogl.*, p.
235.

Fericirea nu ține mult.

FERICIT

- 16574 * Δ Omului fericit și popa îi dă colacul uns
cu miere, celui ne-norocit nici covrigel
stingherel.

V. A. FORESCU, c. *Dorna*, j.
Suctara

Vezi *Avut, Bogat*.

Acelaș înțeles ca la No. 11229.

- 16575 * Δ A umblat să se facă fericit
Și s'a întors opărit.

V. A. FORESCU, c. *Malini*, j.
Suctara.

A fost înșelat în așteptările sale.

FRICĂ

Vezi *Civlică*, *Domn*, *Ie-*
fure.

- 16576 Unde este frică nu încape dragoste.

MIRON COSTIN, *Letop*, I, p. 263.

Cum poți iubi pe acel care'ți inspiră gróză?

«Il urise (pe Tomșa Vodă) și boierii, măcar că erau de casa lui
mai toți, anume Beldiman logofetul, Bărboiu vornicul, Sturza Hat-
manul și Boul viesternicul. Că nice ei fără gróza morții nu erau, ce
umblau în tot césul, cum se dice, cu dulele amână, și hie când, unde
este frică nu încape dragoste.» — MIRON COSTIN.

- 16577 * Δ Unde 'i frică (îi) și rușine.

TEODORESCU-KIRILEANU, *Gazet.*
Săten, XVI e, p. 13. — G. MADAN,
c. *Trușeni*, comit. *Clujșeneu*, *Ba-*
sarabia.

Cel fricos se feresce, nu se obicinuesce.

- 16578 * Δ Unde nu'i frică, rușinea nu se 'ncurcă.

TEODORESCU-KIRILEANU, *Gazet.*
Satean, XVI e, p. 13.

Contrariu dicerei de la No. 16577.

16579 [△] Frica tot-dé-una aduce primejdie.

DR. CRISTEA, *Prov.*, p. 97, c.
Sinensis, Ungaria

Adese-orî cel îndrăsneţ şi vitéz trece, unde cel fricos se primejduesce.

16580 * Cându nu se avde frică, atunci s-ţi
hibă.¹⁾

I. COYAN, *prof. c Turia, Epir*

Când e linişte atunci să te păzesci mai mult; căci, când s'a făcut, de pildă, o hoţie mare, toţi se păzesc şi hoţii nu mai îndrăznesc să se arête

16581 Frica ndrédzi, frica-aspardzi.²⁾

DR. WEIGAND, *Zweit Jahes*,
p. 156.

De frică îndrepţi un rău pe care l-ai făcut, altă dată de frică greşesci şi mai rău.

16582 * [△] Nicî nu'î frică
De furnică;
De Nechită
Nicî atâta.

Şezăt., I, p. 218 — V. A. FO-
RESCU, c. *Dorna, j. Suciava*.

A se adaoga la No. 13752.

16583 A purtă frică de furnică.

S. FL. MARIAN, *Tradit.*, p. 323.

A se sperîa de cel mai mic lucru.

«Dar el, după cum îl scim, nu eră de cei ce *purtă frică de-o furnică*, cum merge vorba... El nu se înspăimântă de fel...» — S. FL. MARIAN.

¹⁾ Când nu se aude frică, atunci să 'î fie.

²⁾ Frica îndrăpă, frica sparge

- 16584   [△] Domn, domn să fii,
               Dar de frică caut' să scii.

DR. CRISTEA, *Prov*, p. 77, c.
Codlea, Ungaria.

A se adaoga la No. 9982.

- 16585   [△] Mare să fii,
               Dar de frică tot să scii.

DR. CRISTEA, *Prov*, p. 149, c.
Gura-Râului, Ungaria.

Acelaș înțeles ca la No. 16584. Amenințare către cel care se obraznicesce.

- 16586   [△] Om să fii
               Dar de frică tot să scii.

DR. CRISTEA, *Prov*, p. 192, c.
Toplița-Rom., Ungaria.

Acelaș înțeles ca la No. 16585.

- 16587   * [△] De sfânt, sfânt să fii,
               Dar de frică tot să scii.

Acelaș înțeles ca la No. 16586.

- 16588   * [△] De ce 'ți-e frică nu scapi.

I. G. VALENTINEANU, p. 4^a. —
 E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulți, j. Covurlui.*

- * [△] *Di ți frică n-ascachi.¹⁾*

C. IONESCU, c. *Nevastă, Mace-*
donia.

Vezi a se *Teme.*

Se dice celui care crede că poate scăpa de ore-ce;
 arată o frică întemeiată pe rațiune.

¹⁾ De ce ți-e frică nu scapi.

- 16589 $\triangle$
Joc de frică.
Pe nimică.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 126, c.
Gura-Rîului, Ungaria.

$\triangle$
Joc de frică
Pe nimică;
Joc de fôme,
Dăguț Dómne.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 126, c.
Bochla, Ungaria.

Veđi *Nevoe, Urs*

Acelaș înțeles ca la No. 2580 & 16288.

- 16590   Pêrul în cap 'i să sbîrlesce
De frică, când povestesc.

A. PANN, III, p. 52.

Pentru cel fricos.

- 16591   *
De frică te sui în patul altuia.

I. ARBORE, *ing. j. Buzău.*

Veđi *Nevoe.*

Acelaș înțeles ca la No. 16289.

- 16592   * $\triangle$
Frica'i din raïu.

I. CREANGĂ, *Conv. Liter.*, IX,
p. 340; *Pov.*, p. 23. — I. G. VA-
LENTINEANU, p. 27. — D-na Z. JU-
VARA, c. *Fedești. j. Tutova.* — V.
IFR M. elev. *Sc. Norm. c. Corodesci,*
j. Tutova. C TEODORESCU, *inv.*
c. *Lipova. j. Vasluțu.* — A. GORO-
VEI, *j. Suciava.*

* $\triangle$
Frica e ruptă din raïu.

P. GÂRBOVIȚEANU, *Sem. Buc.*
Cl. VII.

Veđi *Bătaie, Milostenie,*
Răbdare.

Cine nu scie de frică nu face nimica.

16593 * Δ Frica păzesce pepeni.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 74.
— A. PANN, III, p. 53. — BARONZI,
p. 53. — HINȚESCU, p. 62. — P. IS-
RESCU, *Rev. Ist.*, III, p. 383. — I.
G. VALENTINEANU, p. 49. — Dr.
CRISTEA, *Prov.*, p. 97, c. *Nansa*,
Ungaria. — A. GOROVEI, *j. Su-*
clava. — P. GÂRBOVICIANU, *prof.*
Semin. Buc. Cl. VII.

* Δ Frica păzesce grădina cu pepeni.

P. GÂRBOVICIANU, *prof. c. Lu-*
cienț, j. Dimbovița.

* Δ Frica păzesce bostănăria.

I. CREANGĂ, *Conv. Liter.*, XI,
p. 184; *Pov.*, p. 230. — V. ALE-
XANDRI, *Conv.*, IV, p. 339; *Conv.*,
VII, p. 369; *Teatr.*, p. 1288 & 1339.
— C. TEODORESCU, *inv. c. Lăpăra*,
j. Vasluțu. — GAVR. ONIȘOR, *c.*
Dobrovăț, j. Vasluțu. — E. I. PA-
TRICIU, *inv. c. Smulț, j. Covur-*
lău.

Frica păzesce harbuzăria.

V. ALEXANDRI & L. ROSETTI,
Mss.

Adică dă frică nu ne atingem dă ore-ce (GOLESCU).

16594 * Δ Frica păzesce via.

P. GÂRBOVICIANU, *prof. c. Co-*
mănița, j. Olt. — GR. ALEXAN-
DRESCU, *j. Putna*. — G. POBORAN,
inst. j. Olt.

* Frica avégîie vînîle.¹⁾

C. IONESCU, *prof. c. Nevești, Ma-*
cedonia.

---

¹⁾ Frica păzesce viile.

*
*Frica apară avîinile.*¹⁾

ILIE GHICU, *prof. c. Perivolî, Epir.*

Acelaş înţeles ca la No. 16593.

16595 *[△] Frica păzesce pădurea.

Dr. CRISTEA, *Prov*, p. 97, c. *Logoş, Ungaria*. — AVR. CORCEA, *paroh, c. Coştetu, Banat*. — IUL. GROFŞOREANU, *înv. c. Galşa, comit. Arad, Ungaria*.

Acelaş înţeles ca la No. 16594.

16596 De frică inima, în mine,
Se lasă în jos pe vine.

A. PANN, III, p. 52. — HINȚESCU, p. 62.

Pentru cel fricos.

16597 Celui ce îi e frică, înfricoșează pe cei-l-alți.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 76.

Să ȋdice pentru cei nevoiași, când vor să se arate și ei dă voinicî (GOLESCU).

16598 Frica mai mare de cât spaîma.

HINȚESCU, p. 62.

16599 *[△] De frică nu se descântă.

D-na ECAT. ZANNE, c. *Băsesci, j. Fălciu*.

*[△]
Nu descântă (discântă) nimene de frică.

V. A. FORESCU, c. *Folticenî, j. Suciava*. — GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Dobrovăț, j. Vasluju*. — E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulți, j. Covurluțu*.

---

¹⁾ Frica apără vile.

Pentru cel care nu'și pôte stăpâni frica.

16600 * Δ Léc de frică nu'î.

A. GOROVEI, *magistr. j. Suciava*.

Acelaș înțeles ca la No. 16599.

16601 * Δ N'are de ce legă frica.

G. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna*.

*N'are împrejur, biet, nimica
De unde să'și lege frica.*

A. PANN, III, p. 52. — HINȚESCU, p. 14.

Pentru cel care nu'și pôte stăpâni frica.

16602 * Δ I'î frică de nu'l ține pămîntul.

G. P. SALVIŢ, *inv. c. Smulț, j. Cocurluțu*.

Adică îî e frică de nu mai pôte.

16603 Δ I'î frică ca țiganului de albină.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 114, c. *Covraigi, Ungaria*.

Pentru o frică próstă.

16604 * A fi cu frica 'n spate.

V. ALEXANDRI, *Teatr.*, p. 316.

Veđi *Ghéřă, Spate*.

Acelaș înțeles ca la No. 4612.

16605 * A umblă cu frica în sîn.

Veđi *Mórté*

Acelaș înțeles ca la No. 4600.

16606 * Δ Nicî de frică.

V. ALEXANDRI, *Teatr.*, p. 112
& 640. — D-na Z. JUVARA, c. *Fedesci*, j. *Tutova*.

Adică de loc.

«Nu'mî sémănă *nicî de frică*» — V. ALEXANDRI

«Nu'î frumósă *nicî de frică*»

FRICOS

Veđi Iepure, Voimicos.

16607 * Δ Fricosului urma, da vitézului capu.

G. MADAN, *stud. c. Trușeni, țin. Chișinău, Basarabia*.

Veđi Răboiu.

Acelaș înțeles ca la No. 10623.

16608 * Δ Fricosul se sperie de umbra sa.

Veđi a se Speria

Pentru cel fricos.

Il a peur même de son ombre.

Prov. Franc.

16609 * Omul fricos tot-dé-una umblă cu ghêța în sîn.

A. PANN, III, p. 52. — HINȚESCU, p. 133.

Veđi Sin.

A se vedé la No. 4600.

16610 Carle'î cuion, nea fi a casa.¹⁾

Dr. FR. MIKLOSICH, *Rum. Unter.*, I, p. 10.

Căci în afară se va speria de multe.

¹⁾ Cine e fricos să sté (să fie) a-casă.

Chi è c..., che resti a casa.

Prov. Triest.

GÎURĂMÎNT

Veđi Jurămint.

GÎURUINȚĂ

Veđi Făgăduieală.

GRIJĂ

Veđi Fată, Vin

16611 * ^Δ Capul fără grije cresce la vreji.

P. GĂRBOVICIANU, *prof. Sc.*
Norm. Cl. VII.

Acelaș înțeles ca la No. 2889.

Gailesız baş bostanda biter.¹⁾

Prov Turc.

16612 Nicî grijă să ai, nicî capul să te dóră.

LAURIAN & MAXIM, I, p. 995.

Veđi Cap.

Acelaș înțeles ca la No. 2936.

16613 * A fi cu grija în spate.

I. CREANGĂ, *Pov*, p. 158.

Adică fôrte îngrijat.

«Ipate, ca *rel cu grija în spate*, se frămîntă el cu mintea, cât se mai frămîntă, și, obosit fiind, se lăsă o lécă jos pe iérbă și adormi dus.» — I. CREANGĂ.

GRIJULIV

16614 Grijlivul pururea tréz și dęșteptat este.

DIM CANTEMIR, *Ist. Jerogl.*, p.
72.

---

¹⁾ Cap fără de grijă la bostan crește

Pentru cel îngrijat

HATÎR

- 16615 * Δ Capul să ți'l spargi, dar hatîrul să nu mi'l strici.

D-na Z MIHĂILESCU, *înv. c. Bușteni, j. Prahova.*

Vezi *Cap.*

A face hatîrul cui-va, chiar în paguba noastră.

- 16616 In hatîrul prietenului său s'a spînzurat.

A. PANN, II, p. 152

Cînd ni se cere se facem ore-ce spre paguba noastră și de hatîrul cui-va.

Există o snovă, pe care însă nu am putut'o afla.

- 16617 În hatîrul dumnévostă
Ecă, m'arunc pe ferestră.

A. PANN, II, p. 151. — HINȚESCU, p. 74.

Acelaș înțeles ca la No 16616.

A SE ÎMPRIETENÎ

- 16618 * Δ Ceî ce se potrivesc
Lesne se 'mprietinesc ('mprietenesc).

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 161 ;
III, p. 130 — HINȚESCU, p. 151. —
H. D. ENESCU, *înv. c. Zamostea,*
j. Dorohoiu.

Să ȕice mai ales pentru ceî răi.

INDĂRĂTNIC

- 16619 Dobitocul ieă de biciu și omul de cuvînt,
iar cel îndărătnic nici de una, nici de
alta.

IORD. GOLESCU, *Ms.* II, p. 246.

Vezi *No. 5076*

Pentru omul înderătnic.

16620 Omul înderătnic tôte d'andaratele le face.

A. PANN, III, p. 14. — HINȚESCU,
p. 133. — B. P. HAȘDEŢ, *Etym.*
Magn., p. 1165.

Pentru cel înderătnic.

16621 Omul înderătnic și pizmaș ca racul își
mănâncă carnea singur.

A. PANN, III, p. 17. — HIN
ȚESCU, p. 133.

Veđi *Rac*.

Pentru cel înderătnic dar mai ales pizmaș.

16622 Cu cel înderătnic te vei înderătnici.

A. PANN, II, p. 164. — HIN
ȚESCU, p. 79.

Iei năravurile, cusururile acelor cu cari trăesci.

A ÎNGROZÎ

16623 L'a mai îngrozit o tónă.

A. PANN, I, p. 36.

Adică 'i a vîrît frica în óse.

INIMIC

16624 * Inimicului care se duce, fă'î pod.

V. SALA, *dasc. c. Campani, co-*
mit. Arad, Ungaria.

Inimicului fugitor să'î faci pod.

G. I. MUNTEANU, p. 29 & 150.
— HINȚESCU, p. 80.

Căci dacă'l incolțesci pré rău, și'l aduci la disperare,
acésta póte să fie spre paguba ta.

Il faut faire un pont d'or à l'ennemi qui fuit.

Prov. Franc.

Dem fliehenden Feind baue goldene Brücken.¹⁾

Prov. Germ.

- 16625 Nu disprețui pe nici un inamic, fie orîcât de mic.

G. MUNTEANU, p. 43 — HINȚESCU, p. 80.

Căci inamicul cel mai mic, pôte să ne facă un rău fôrte mare.

INIMOS

- 16626 Omul inimos, ca un pom frumos; el te umbresce, el te hrănesce, el te încâldește.

V. ALEXANDRI, *Teatr*, p. 1369.

Arată darurile omului inimos

A SE ÎNȚELEGE

- 16627 Nu ne putem înțelege,
Un fel nu ni sê alege.

A PANN, II, p. 158. — HINȚESCU, p. 81.

Când nu e înțelegere, mai ales în căsătorie.

INTERES

- 16628 * Interesul
Pórtă fesul.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 7. — HINȚESCU, p. 81. — I. NEGRUZZI, *Conv. Liter.*, VII. — V. ALEXANDRI & L. ROSETTI, *Mss.* — P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p. 166. — C. TEODORESCU, c. *Dógele, j. Vasluțu*. — E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulț, j. Covurluțu* — C. MADAN, c. *Trușeni, țin. Chișineu, Basarabia*. — Dr. CRISTEA, *Prov*, p. 121, c. *Gura-Râului, Ungaria*.

¹⁾ Inamicului care fuge clădescăi poduri de aur.

1⁰ Adică cu toate te împodobesce, te cinstesce, ăți aduce (GOLESCU).

2⁰ Fie-care se interesază mai mult de ale lui.

3⁰ În afaceri, nu se ține socotélă de gradul de înrudire, de prietenie, etc.

A SE ÎNTRISTĂ

16629 * Δ Nu ti 'nverina, 'nverinate, c'agoñia vine haraoa.¹⁾

I COYAN, *prof. c. Ianina, Epir.*

Vedî *a se Bucura,*
Bucurie.

Acelaș înțeles ca la No. 16441.

ÎNTRISTARE

16630 * Δ După întristare vine bucurie.

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 152;
III, p. 123. — HINȚESCU, p. 82. —
P. IȘPIRESCU, *Rev. Ist.*, III, p.
165. — D-na E. B. MAWR, p. 7.
— GÂRBOVICEANU, *prof. Sem. Buc.*
Cl. VII.

Vedî *Bucurie.*

Acelaș înțeles ca la No. 16443

Spesso d'un gran male nasce un gran bene.²⁾

Prov. Ital.

After Sorrow, comes Joy.³⁾

Prov. Engl.

INVOIÉLĂ

Vedî *Varză.*

¹⁾ Nu te întrista, întristatul, că repede vine bucuria.

²⁾ Adese-orî dintr'un mare reu, se nasce un mare bine.

³⁾ Dudă întristare, vine bucurie

A IUBI

- 16632 *[△] De iubit ce ne iubim
Tot la anu ne'nțîlnim.

A. PANN, III, p. 3 — HINȚESCU,
p. 84 — P. GÂRBOVICIANU, *prof.*
Semin Buc Cl. VIII — A. BĂRSAN,
c. Soarș, comitatul Tîrnava-Mare,
Transilvania.

Pentru cei cari, ne iubindu-se, se întîlnesc fôrte rar.

- 16633 *[△] Iubesc-mă, că te taiu.

G. I. TOMESCU, *înv. c. Broscari,*
j. Mehedinț.

Adică să'î plac cui-va cu de-a sila

- 16634 * Cum va mi vreî, așî va s'ti voîu.¹⁾

C. IONESCU, *prof. c. Nevêsta,*
Macedonia.

Cum te veî purta cu mine, așa mă voîu purta și eu
cu tine.

J'aime qui m'aime.

Devise des Beaumanoir.

- 16635 *[△] La ce iubescî te uiți cu drag.

D-na PROFIRA SION, *c. Berlad.*
— D-na Z. JUVARA, *c. Fedesci, j.*
Tutova.

Când te uiți cu drag la cine-va.

On regarde volontiers ce qu'on aime.

Prov Franc.

---

¹⁾ Cum mă veî iubi, așa te voîu iubi.

Dov'è l'amore, la è l'occhio.¹⁾

Prov. Ital.

Was dem Herzen gefällt, das suchen die Augen.²⁾

Prov. Germ.

16636 * Δ A'l iubi ca sarea în ochi (sîn).

A. PANN, II, p. 9. — HINȚESCU,
p. 84. — BARONZI, p. 86. — Dr.
CRISTEA, *prof*, p. 250, c. *Alba-
Iulia, Transilvania.*

Veđi *Drag, Ochru.*

Acelaș înțeles ca la No. 16479.

16637 * A'l iubi ca sarea 'n ochi și ca piperu 'n nas.

Acelaș înțeles ca la No. 16636.

16638 Te iubesc ca ghêța 'n sîn.

A. PANN, II, p. 92. — HINȚESCU,
p. 84.

* Δ *Te iubesc ca sarea 'n ochi și ca ghêța 'n sîn.*

A. BÂRSAN, c. *Soarș, comit.*
Tîrnava Mare, Transilvania.

Acelaș înțeles ca la No. 16637.

16639 * Ti voiu ca néua în sîn.³⁾

G. ZUGA, *stud. c. Durazzo, Al-
bama.*

Acelaș înțeles ca la No. 16638.

16640 * Δ Te iubesc ca țărîna 'n ochi.

ST DUMITRESCU, c. *Balș, j. Ro-
manașii.*

¹⁾ Unde e și dragostea, acolo e și ochiul

²⁾ Ce place inimii, acesta caută ochii.

³⁾ Te iubesc ca néua 'n sîn.

Acelaş înţeles ca la No. 16639.

16641 * Δ Te iubesc ca ismenele de Sâmbătă.

P. GÂRBOVICEANU, *prof c. Glăvi,*
j. Vâlcea.

Acelaş înţeles ca la No 16640.

16642 * Δ Te iubesc ca pe o bubă cóptă.

P. GÂRBOVICEANU, *prof c. Glăvi,*
j. Vâlcea.

Acelaş înţeles ca la No. 16641

16643 Ti voiu ca spruna 'n sin.¹⁾

Dr. WEIGAND, *Zweht. Jahres.,*
p. 160.

Acelaş înţeles ca la No. 16642.

16644 * Ti voiu ca spruna 'n pólă ²⁾

G. ZUCA, c. Culona, *Albania*

Acelaş înţeles ca la No. 16643

16645 * Ti voiu ca nipártica tu ismênă.³⁾

G. ZUCA, c. Fieri, *Albania*

Acelaş înţeles ca la No. 16644

A SE ÎUBÌ

Veđi *Porumb*

16646 Cine se iubesc
Adese-orî se 'ntîlnesc.

HINŢESCU, p. 84.

¹⁾ Te iubesc ca cenuşa 'n sin

²⁾ Te iubesc ca cenuşa 'n pólă (şor).

³⁾ Te iubesc ca năpîrca în ismene.

*

*Cine se iubesce
In tot locul se'ntîlnesc.*

A. GOROVEI, c. Folticenî, j. Suciava

Pentru cei cari se tot întîlnesc.

16647   Cine se iubesce
              Curînd ostenesce

HINȚESCU, p. 84. — D-na E. B. MAWR, p. 51.

Vedî Dragoste.

Iubirea e trecătoare.

Aime-moi un peu, mais toujours

Prov. Franc.

Love me little, love me long. ¹⁾

Prov. Engl.

IUBIRE

* Δ

16648   Iubirea trece prin apă
              Nu'î e frică că se 'nnecă.
              Urîtul trece pe sec
              Și strigă: mă 'nnec, mă 'nnec!

P. GÂRBOVICEANU, prof. c. Vir-
ciorova, j. Mehedinți.

Arată puterea iubirei.

* Δ

16649   Iubirea peste măsură
              Aduce în urmă ură.

P. GÂRBOVICEANU, prof. Semin.
Buc Cl VII.

Adese ori omul ajunge să urască ce a iubit mai mult.

¹⁾ Iubesc-me puțin, iubesc-me multă vreme.

16650 * Δ Fără mânie nu'i iubire.

V. SALA, *dasc. c. Vașcoi, comit. Bihor, Ungaria.*

Veđi *Dragoste.*

Acelaș înțeles ca la No. 16491.

16651 Iubirea mojićescă e ca gluma căiněscă.

A. PANN, II, p 93. — HINȚESCU, p. 84.

Adică cu ghionturi și cu bătaie. In popor, femeea crede că nu o iubesc bărbatul, dacă nu o bate.

16652 Δ Că iubirea e din pară,
Te arde și te omără.

G. DEM. TEODORESCU, *Poes. Pop*, p. 303.

Arată puterea dragostei.

16653 * Iubire din ochi.

Veđi *Dragoste.*

Inceput de dragoste

JURĂMÎNT

16654 * Cine 'și calcă giurămîntu,
Nu 'l primesce pămîntu.

V. ALEXANDRI, *Teatr.*, p. 8⁹⁵

Jurămîntul e lucru sfânt.

JURUINȚĂ

16655 Δ Trage nebunul nădejde de juruință, spânul de barbă și prepelița de coddă.

S. FL. MARIAN, *Ornat.*, II, p. 237

Veđi *Nădejde*

Acelaș înțeles ca la No. 16551.

A SE MIRĂ

16656 * Te mieri ce și mai nimica.

V. ALEXANDRI, *Teatr.*, p. 584 & 713.

Pentru un lucru de nimica.

MIRARE

16657 Ceea ce la tine dă mirare, la mine cuvînt n'are.

IOR. GOLESCU, *Mss.* II, p. 75.

Adică ceea ce la tine să pare lucru mare, eu îl socotesc dă nimic (GOLESCU).

16658 Δ Tôtă mirarea e de trei țile.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 253, c. *Logoș, Ungaria*

Se învață omul cu tôte.

MULȚĂMIRE

16659 Mai frumoasă din tôte faptele bune, mulțămirea.

DIM. ȚICHINDEAL, *Fab.*, p. 38.

Adică recunoșcința.

A SE MULȚUMI

Vezi *Cap. XVII.*

16660 * Δ Cine nu'î mulțămît cu'n ou, nici cu'n boû.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coștetu, Banat.*

Pentru cei pe cari nu'î poți mulțumi cu nimic.

NĂDEJDE

Veđi a *Făgădui*, *Fugă*,
Slugă, *Spân*, *Tată*, *Urs*, *Vi-*
ejă.

- 16661 Unde este nădejde multă, acolo este și
deșertăciune.

Cron. Anonimă

Căci omul este adese-ori înșelat în așteptările sale.

- 16662 Cu nădejdea omul nu móre.

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 134,
II, p. 88. — HINȚESCU, p. 116.

Omul nu trebuie să piérdă speranța.

- 16663 * Δ In nădejdea bălțatului remâne bréza
stérpă.

GR ALEXANDRESCU, *magistr j.*
Putna.

Veđi *Tată*.

Acelaș înțeles ca la No. 10860

- 16664 * Δ Nu te hrăni cu nădejdea.

E. I. PATRICIU, *inv c. Smulți*,
j Covurlui.

Veđi *Speranță*.

Ci muncesce ca să ai; nădejdea te înșelă.

- 16665 * Δ Cu nădejdea te duci și 'n grópă.

GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Alra-*
mesci, j. Tutova

Acelaș înțeles ca la No. 16661.

- 16666 Δ Cu nădejdea trăesci, cu nădejdea și mori.

Dr. CRISTEA, *Prov*, p. 60, c.
Gura-Riului, Ungaria.

Veđi a *Nădejdui*.

Acelaș înțeles ca la No. 16664.

16667 * Δ Trage nădejde ca spânul de barbă.

A. PANN, III. p. 117 & 122; *Ediț.* 1889, p. 145 & 151. — LAURIAN & MAXIM, I, p. 117. — HINTEȘCU, p. 116. — P. ISPIRESCU, *Leg*, I, 1872, p. 174. — I. G. VALENTINIAN, p. 47. — I. CURCUBETĂ, c. *Vlădeni, comit Făgăraș, Transilvania*. — GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Dobrovăț, j. Vaslui*.

Δ Trage nădejde ca spânul de barbă, și ca ursul de coddă.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 258, c. *Ida-Mare, Ungaria*.

* Δ Omul trăesce cu nădejde, ca și spânul să nu'î crească barba.

V. A. FORESCU, c. *Dorna, j. Suciava*.

Vezi a *Făgădui, Furunță, Urs*

Acelaș înțeles ca la No. 2395 precum și pentru fâgădueli. Să fii sigur numai pe ce ai în mână.

16668 * Δ Trage nădejde ca prepelița de coddă.

GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Zorleni, j. Tutova*. — D. GHEORGHIU, *j. Tecuciu*.

* Δ Trage nădejde ca prepelița de coddă și ca spânul de barbă.

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulț, j. Covurlui*.

Vezi *Prepeliță*.

Acelaș înțeles ca la No. 16667 A se adaoga ca variante la No. 2395.

16669 * Trage nădejde ca baba de dinți.

D-na Z. JUVARA, c. Fedescă, j. Tutova.

Acelaș înțeles ca la No. 16668

16670 * Δ Trage nădejde ca ursul de coddă.

I. BĂNESCU, prof. j. Roman. — G. ALBU, c. Schineni, j. Tutova.

Vezi Prepelitza, Urs

A se adaoga la No. 2587.

16671 * Δ Nădejdea la el ca pe un cuiu de teiu

GAVR ONIȘOR, prof. c. Banca, j. Tutova. — E. I. PATRICIU, inv. c. Smulți, j. Covurlui.

Vezi Cuiu.

Pe omul bicisnic să nu pui temeu. A se vedé No. 11685.

16672 Viéța îți petreci
Cu nădejtile seci.

A. PANN, II, p. 47. — HINȚESCU, p. 201.

Când aștepti să 'ți vie de la altul, de-a gata și fără muncă.

16673 * Δ Fii sigur, n'ăi nădejde

G. P. SALVIU, inv. c. Smulți, j. Covurlui.

Adică da și nu Acelaș înțeles ca: când ești cu mine ca când ești și singur.

A NĂDĚJDUÎ

16674 * Δ Cine nădăjduesce la pré mult, pierde și ce are.

C. C. BUNGEȚIANU, c. Cosoveț, j. Mehedinti

Să nu rîvnescă omul la pré mari lucruri; să fie cum-
pétat în dorințele sale.

16675 Cine trăesce nădējduindu-se
Móre jinduindu-se.

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 58;
III, p. 73.

*Cine trăesce nădējduind
Móre jinduind.*

HINȚESCU, p. 190. — *Rom. Glu-
meț*, I, p. 8.

*Cine trăesce nădējduindu-se
Móre căindu-se.*

HINȚESCU, p. 117.

*
*Cine trăesce nădējduindu-se
Móre c . . . -se.*

P. ISPIRESCU, *Rev Ist*, II, p.
155.

Veđi *Speranță*.

Acelaș înțeleș ca la No. 16666.

NĂPASTE

16676 * $\triangle$ Năpasta cade tot pe omul sărac.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Clo-
șani, j. Mehedinți*.

Veđi *Sărac*.

Acelaș înțeleș ca la No 12717.

16677 * $\triangle$ Năpatea nu cade pe butuci.

E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulț, j. Covurlutu*.

Când unul suferă pentru altul.

NECĂJIT

- 16678 Cât sunt de necăjit, să dau cu cuțitul în mine, sânge nu iese.

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 158; III, p. 128. — HINȚESCU, p. 119 — P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, II, p. 145.

Pentru cel care are multe necazuri pe capu lui.

NECAZ

Veđi *Răbdare.*

- 16679 Scapă'l de năcaz, ca să'și bată joc de tine.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 67.

Să ție pentru ne-mulțumitorî, ce'și bat joc de făcătorî lor de bine (GOLESCU).

A se vedé No. 5567.

- 16680 Un necaz abia îl trece
Și vin, în locul lui, dece.

A. PANN, I, p. 147. — HINȚESCU, p. 119.

Veđi *Belea.*

Supărările se țin lanț.

- 16681 Un necaz nasce pe cela-l-alt.

I. SLAVICI, *Conv. Liter.*, 1875 — 76, p. 97.

Acelaș înțeles ca la No. 16680.

- 16682 * $\triangle$ Necazul nu'î numai de un fel.

E I. PATRICIU, *înv. c. Smulți, j. Covurluțu.*

Ca să arēte că, tot la omul nevoiaș trag tōte belelele.

- 16683 Necazurile sunt pentru ómenî, și ómenîi
pentru necazurî.

A. PANN, *Ediț* 1889, p. 134 ;
II, p. 88. — I. G. VALENTINEANU,
p. 29 — HINȚESCU, p. 120.

△
*Necazurile sunt pentru ómenî, și ómenîi
pentru necazurî.*

Dr CRISTEA, *Prov.*, p. 159, c.
Dênc, Ungaria.

Om fără necazurî nu sê pôte.

*Omul, născut din femee, are puține gîle dară
multe necazurî.*

Iov, 14. 1. — *Eccles.*, 2. 23.

Omul se nasce pentru trudă.

Iov, 5. 7. — *Fac.* 3. 17. 18. 19.
— 1. *Cor.* 10. 13

- 16684 Fie-care își are necazurile sale.

HINȚESCU, p. 59

Vedî *Pzr.*

Acelaș înțeles ca la No. 16683

- * △
16685 Nu'î gard fără pirlaz,
Și om fără necaz.

V. SALA, *dasc. c. Telec. Ni-
mădescîi, comit. Bihor, Ungaria.*

Vedî *Baru.*

Acelaș înțeles ca la No. 16684.

- 16686 Tot obrazul
Își are necazul.

A PANN, III. p. 71. — HINȚESCU,
p. 126.

Acelaș înțeles ca la No. 16685.

16687 * Δ Nicî un lucru (nu'î) fără necaz.

C. TEODORESCU, *înv. c. Dógele,*
j. Vasluu — GR. ALEXANDRESCU,
magistr. j. Putna

Nimic nu se face fără greutate și necaz.

16688 * Δ Foc stins în casă,
Și năcaz la óse.

V. SALA, *dasc. c. Vașcoî, comit.*
Bihor, Ungaria

1⁰ Noră rea orî sócră.

2⁰ Traiu rău în casă și supărare.

16689 * Δ Năcazul învață pe om.

D. POPOVICIU, *înv. c. Cuvîn,*
comit. Arad, Ungaria. — V. SALA,
dasc. c. Rieni, comit. Bihor, Un-
garia.

Ast-fel se capătă experiență.

16690 * Δ De cât viéță cu necaz
Mai bine mórte într'un ceas.

C. TEODORESCU, *înv. c. Dógele,*
j. Vasluu

Đice omul în supărarea lui.

16691 Necazul e de la dracu.

A. PANN, *Ediț. 1889, p. 152,*
III, p. 123 — HINȚESCU, p. 120.

Đice omul supărat.

16692 * Δ De năcaz mănâncî și plăcinte.

ILIE HOCIOTĂU, *stud. c. Seliște,*
comit. Sibiú, Transilvania

Veđi *Nevoe*

Acelaș înțeles ca la No 16290

- 16693   * Vino, necazule, dar vino singur.

A. BAȘOTTA, *prin* V. A. FORESCU,
c. Folticeni, j. Suciava.

Vezi *Nenorocire*

Se dice când dă nenorocirile peste om, căci ele nu vin câte una, ci multe de odată.

- 16694   De multe ori necazul îmbată mai rău de
cât ori-ce băutură.

A. PANN, I, p. 114. — HINȚESCU, p. 119.

Pentru omul cu necazuri mari.

- 16695   Cu necazul se hîrsesce,
Ca unul ce cu el crește.

A. PANN, I, p. 135.

Cu necazul se hîrsesce
Ca unul ce cu el trăiesce.

HINȚESCU, p. 119.

Pentru cel sărac și ne-norocit, care se luptă mereu cu necazurile.

- 16696   Se hîrșesce cu necazurile.

A. PANN, *Edit.* 1889, p. 155;
III, p. 125

Se hîrșesce cu necazurile.

HINȚESCU, p. 120.

Tot în necazuri trăiesce.

- 16697   În necaz că ți-a dis nerodă,
Ș-a tăiat din rădăcină coda.

A. PANN, III, p. 18 — HINȚESCU, p. 119.

Povestea vulpei.

Pentru muierea rea și în genere pentru omul îndaratnic.

16698 * Δ
Face haz
De necaz.

E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulți,*
j. Corurlui.

1° Când unul, cu tot amarul vieții, mai zîmbesce încă.
2° Când unul caută să'și ascundă necazul, ca și când
nu 'i ar păsea de nimic.

Rire jaune.

Prov. Franc.

16699 A'i dà necazul de nod.

A dà de o mare supărare.

16700 Δ
Dedat cu năcazul ca țiganul cu schinteile.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 71, c.
Gura-Răului, Ungaria.

Vezi Țigan.

Pentru omul vecinic nenorocit și supărat. A se adăoga
la No. 14252.

NEFERICIRE

16701 După o nefericire vine și alta.

HINȚESCU, p. 120

Supărările se țin lanț.

NEGRIJĂ

16702 Sufletul supus de țenchiul negrijei de-
parte stă.

DIM. CANTEMIR, *Ist. Ierogl*, p.
27.

Pentru cei blândeși și fricoși.

A NEMERÎ

- 16703 Dă voiu nemeri,
Multe inimi voiu răni.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 92.

Să ȋdice pentru cei ce se fălesc în puteri (GOLESCU).

NEMULȚĂMIT

Veȋi *Nemulȥumit*.

NEMULȚĂMITOR

Veȋi *Nemulȥumit*.

- 16704 * Nemulȥumitoruluĭ i se ieà darul.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 47.
— BARONZI, p. 52. — *Abec. Ilustr.*,
p. 25.

* Δ *Nemulȥămitoruluĭ i se ieà darul.*

HINȚESCU, p. 121. — AVR COR-
CEA, *paroh*, c. *Coșteiu*, Banat. —
E. I. PATRICIU, *inv.* c. *Smulȥi*, j.
Covurluțu — A. GOROVEI, j. *Su-*
clava — GAVR. ONIȘOR, c. *Dobro-*
văț, j. *Vasluiu* — NIC. MATEESCU,
inv. c. *Movilața*, j. *Putna*. — D-na
ECAT. ȘIȘMAN, c. *Adam*, j. *Putna*.

Veȋi *Nemulȥumit*.

Ne arată că, dă la cei ce se arată cu nemulȥumire, tre-
buie să'i luăm înapoi ceea ce 'i-am dat (GOLESCU).

Maximă juridică, a carei origină se va vedé la No. 16707.

NEMULȚUMIT

- 16705 Nemulȥămitul trăiesce ne-fericit.

A. PANN, *Ediȥ.* 1889, p. 73.

*Cel nemulțămît
Trăesce nefericit.*

A. PANN, III, p. 100. — HINȚESCU, p. 121.

Pentru cel care nu se mulțămesc cu nimic.

16706 * Δ Omul nemulțumit (nemulțămît) fuge de
Și dă peste mărăcine. [bine,

A. PANN, *Edit.* 1889, p. 78, III, p. 105. — HINȚESCU, p. 134.
— V. SALA, *dasc. c. Rieni, comit. Bihor, Ungaria.*

*Omul nemulțămît fuge de bine,
Și dă de mărăcine.*

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 196, c. *Agmta, Ungaria.*

Acelaș înțeles ca la No. 1448.

16707 Nemulțumitului se ieă darul (după dreptate).

ZILLOT ROM., 1883, p. 363.

Δ *Nemulțămîtilui i se ieă darul.*

A. PANN, *Edit.* 1889, p. 157, III, p. 127. — Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 160, c. *Gura-Râului, Ungaria.*

Nemulțumitului i se ieă darul.

D-na E. B. MAWR, p. 16 — I. G. VALENTINIAN, p. 10 & 29 — P. GÂRBOVICEANU, *prof c. Drăgănescă, j. Vlașca* — A. MARINESCU, *inv c. Humele, j. Argeș*. — P. ÎSPIRESCU, *Leg*, I, 1872, p. 168 — I. POPESCU, *inv c. Dobreni, j. Ilfov*. — C. BUNGETIANU, *stud. c. Cosovăț, j. Mehedinți*

Darul nemulțămîntului se ȋea.

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 146,
III, p. 118.

Veđi *Nemulțămîtor*.

Acelaș ȋnțeles ca la No. 16704.

GLAVA 271. (*Armenopolu. Pentru ȋntorcerea darurilor*). «De se va arȃta nemulțumitor, cela ce va lua darul, cȃtre cela ce l'au daruit, și'l va sudui, sau ȋl va muștra și'l va batjocori, sau ȋl va bate, sau ȋl va face pagubȃ de ȋn lucrurile lui, sau 'l va vrajmȃși vȃlȃta, sau cȃte daruri sau fȃcut cu dȃruire, sau cu scrisore, sau fȃrȃ scrisore, și nu le va fi fȃcut, și va arȃta de fața cu mȃrturie numai o vȃnȃ de cele ce scriu mai sus, atunci se stricȃ acele daruri, și merg ȋarȃ la mȃna celui ce le-au dat.» — MATEI BASARAB, *Pravilȃ*.

NEMULȚUMITOR

Veđi *Nemulțămîtor*.

NENOROC

* △
16708 Nenorocul se ține de om ca umbra.

P. GȃRBOVICEANU, *prof. Semin.*
Buc. Cl. VII

Acȃsta e sȃrta omului.

NENOROCIRE

Veđi *Rȃbdare*

* △
16709 Cȃnd nenorocirea dȃrme, feresce-te s'o
deștepȃi.

TINCA ȘIȘMAN, *c. Adam, j Tu-*
tova.

Atȃt de rar se ȋntȃmplȃ ca omul sȃ nu aȃbȃ supȃrȃri.
Se dȃce celui care este fericit.

* △
16710 Șȃ nenorocirea ȃi cȃte odatȃ bunȃ.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr j.*
Putna.

Cȃnd dintr'o neplȃcere ne vine vre-un bine.

A quelque chose malheur est bon.

Prov. Franc.

- 16711   Nenorocirea, când vine pe capul omului,
nu vine singură, ci mai trage și altele
după ea.

Șezătore, p. 283.

Vezi Necaz.

Acelaș înțeles că la No. 16631.

NENOROCIT

Vezi Fericit

- *
16712   Distihipsit ca găina la móră ¹⁾

*ILIE GHICU, prof. c. Abela,
Epr.*

Vezi Gând.

Adică foarte fericit Se dice într'un mod ironic.
A se vedé No. 1860.

NEPRIETIN

- 16713   Apa dórme, iară nepriatinul nu dórme.

*DIM. CANTEMIR, Ist. Ierogl., p.
318.*

Vezi Dușman

Acelaș înțeles ca la No. 16536.

- 16714   De păcatul ne-vêdut, de cât de nepria-
tinul vêdut a te curăți mai pre ușor
este.

*DIM. CANTEMIR, Ist. Ierogl., p.
282.*

Arată cât de primejdioși ne pot fi dușmanii.

---

¹⁾ Nenorocit ca găina la móră.

NOROC

*Veđi Brósă, Fomfolôgă,
Țoc, Om, Prooroc, Prost, Cap.
XII, c. Bôită, Săndătate, Țigan,
Țirg.*

CREDINȚĂ

Norocul e o ființă care ne vré binele și care vine de la Dumnezeu.

POVEȘTEA NOROCULUI

Amu cî că era odată un om necăjit de nu mai avé păreche pe lume, și-acu, pe lîngă tôte aste, mai aveă și o spuza de băeți și n'aveă cu ce-i hrăni

Când căpătă câte o bucățică de ce-va, și vrea s'o mănânce, n'aveă cap, de rău băeților, că toți săreau împrejurul lui și cereau să le de și lor.

Odată a căpătat un ou, și unde să-l mănânce? Tocma 'n podul bordeiului s'a suit, că nu mai era de chip Ce-l veni lui odată prin minte, ca să ia și să pornescă la drum lung și să se 'ntîlnescă cu Dumnezeu și cu Sfântu Petru, și să-l întiebe că nu mai are el noroc pe lumea asta? Am uîtat să spun că el, când s'a pornit de-acasă, cum să amăgiască el băeții, să nu mai cêră de mîncare de la dînsu O luat o balgă și-o pus'o în spuză, ș'o acoperit'o cu cenușă, și o ȓis către băeți ca să mai aștepte o lécă, c'amuș îi gata pogacea

De acolo să ie omul și se pornesce, și mere el ce mere, ca numaî la un capăt de drum să 'ntîlnesce cu Dumnezeu și Sfântu Petrea

— Bună calea, o ȓis omu

— Mulțumim dumitale, o ȓis Dumnezeu

— Da unde te duci tu, mēi omule?

— Da unde să mē duc? da ia, să mē 'ntîlnesc cu Dumnezeu și Sfântu Petrea, să 'î întreb, că nu mai am eu noroc pe lumea asta, ca am o clae de băeți și n'am ce le dă de mîncăie.

— Apoi, mēi omule, fă pe cararea asta, și te du înainte, c'ai să dai de un bordeiu In bordeiu cela șede un moșneg. Tu să intri în bordeiu, da să nu ȓici nimic Să te pul, ia acolo, pe o laiță, că te-a întreba el de la o vreme, ce ȃi-e umblatu teu p'acolo.

Acesta s'o dus înainte, s'o făcut pe cărare, ș'o mērs el cât o mērs, ca, de la o vreme, o ajuns la bordeiu Dacă o ajuns acolo, o intrat înăuntru și s'o pus p'o laiță. In bordeiu eră un moșneg bătrân, bătiân, care ședeă dinantea focului, c'o bucațică de mămăligă de trei ȓile, și tot o învîrtea prin sperlă când pe o parte, când pe alta Și era îmbrăcat c'un suman reu, reu, de nu se mai ținea petică de petica.

Da omu ședeă pe laiță, și nu ȓicea nici mîrc.

Nu trecu mult, și numaî ce vin ursitorile la ferēstră

— Moșule!

— Ce-i?

— O sută de ômenî o murit ș'o sută și unu s'o născut.

— Ceî ce o murit, Dumnezeu să 'î ierte iar ceî ce s'o născut s'a jungă și fie în starea în care mē găsesc eu amu

Ursitorile s'o dus. Moșegu îndată o luat și s'o 'mbrăcat c'un su-man bun, colea, de voatin, cu căciula bună 'n cap, cu ciubote bune în picîore, mē rog, s'o îmbrăcat ca un gospodar bun.

După ce o trecut un ceas, că veđi cât ăi lumea de mare, pe tot ceasul o sută mor, și o sută unu se nasc, iară vin ursitorile la ferăstră.

— Moșule!

— Ce 'i?

— O sută o murit și o sută unu s'o născut.

— Ce ce o murit, Dumnezeu să 'i erte, iar cel ce s'o născut să fie în starea mea de-amu

Ursitorile iar s'o dus Unde Iea moșnegului și să 'mbracă cu nisce strale boieresci, colea, pune-o masă mare 'n mijloc, scaune înupregiuru mesii, și pe masă feluri de mâncări și beuturi, mă rog, ca la un boer. Cum o trecut ceasu, iară o venit ursitorile la ferăstră

— Moșule!

— Ce 'i?

— O sută o murit și o sută unu s'o născut

— Cel ce o murit, Dumnezeu să 'i erte, cel ce s'o născut să fie 'n starea 'n care mă gădesc eu amu Și d'acole moșnegu lepădă tot de pe dînsu, ie sumanu cel reu și sa dă iară dinaintea focului. Când colo numă ce dă cu ochii de om

Da pe tine omule, ce vînt te-o adus pe ici?

— D'apoi iacă cum și iacă cum, și 'i spune omului tot ce avea pe inima

— Du-te măi omule, acasă, o ăis moșnegu, că femeia ta o mai făcut un baet, tocma acum 'n ceasu ăsta cînd eram boer. Baetu are s'ajungă boer, și el are să ve ție pe voi, pe toți

Și chiar așa o și fost. Ci baetu ăst mai mic o agiuns boer, și 'i-o scos și pe ăstia de la necaz

Și ieca așa o scăpat omu de sărăcie

Moșnegu ceta înparția norocu. Și de se nascea cine-va cînd moșnegu eră îmbrăcat reu, colo dinaintea focului, apoi și omu așa agiungea, și așa și petrecea câte ăile avea

Ie se născă cînd era moșnegu îmbrăcat ca un gospodar bun, apoi și omu gospodar bun sa petiecea Iară de da Dumnezeu să să nasca în ceasu cînd moșnegu eră ca un boer, apoi și omu boer eră, câte ăile avea de la Dumnezeu — *Șezatóre, VI, p 89, j. Suciava*

16715   Norocul nu împarte cu oborocul, ce unora varsă iar altora nici pică.

DIM. CANTEMIR, *Ist. Ierogl*, p. 107.

Unii aū pré mult, și alții pré puțin.

16716   Norocul și pre porcar și pre olar tot cu o orbime caută

DIM. CANTEMIR, *Ist. Ierogl*, p. 299.

Căci norocul e orb și vine la întîmplare.

- 16717   **Celea ce norocul face, nici mintea nici
socotéla a desface pôte.**

DIM. CANTEMIR, *Ist. Ierogl.*, p.
299.

Arată puterea norocului.

- * △
16718   **Norocu e de la Dumneđeű.**

ST. ST. TUTESCU, *inv. c. Cata-
nele, j. Dolj.*

*
*Norocul e de la Dumneđeű și necazul de la
ómenű.*

Care 'l trimite la cine vré.

- * △
16719   **Norocul
Nu 'l strîngem cu trocul.**

D. POPOVICIU, *inv. c. Cuvin,
comit. Arad, Ungaria.*

* △
*Norocul, nu 'l strîngem cu trocul, el vine
de sine.*

V. SALA, *dasc. c. Ghighișeni,
comit. Bihor, Ungaria.*

Acelaș înțeleș ca la No. 16716.

- 16720   **Norocul este ('l) orb.**

D-na E. B. MAWR, p. 50. — I.
G. VALENTINIAN. — Dr. CRISTEA,
Prov., p. 166, *c. Gura-Riului,
Ungaria.*

* △
Norocu 'ű orb.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteiu,
Banat.* — GAVR. ONIȘOR, *prof. c.
Dobrovăț, j. Vaslui.*

*Căsmetea 'î orbă: iu da, da, ș-îu nu da,
nu da.¹⁾*

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*,
II, p. 164.

Veđi *Prost.*

Acelaș înțeles ca la No. 16719.

La fortune est aveugle.

Prov. Franc.

La fortuna no la ghe ved ²⁾

Prov. Lombard.

Das Glück ist blind.³⁾

Prov. Elieț

16721   **Norocu 'î chior.**

N. A. BOGDAN, *Pov.*, p. 195 &
201.

Acelaș înțeles ca la No. 16720.

16722   ^Δ **Norocul calcă 'n urma minții.**

Dr. CRISTEA, *Prov*, p. 165, c.
Bochiă, Ungaria.

E minte, vine și noroc.

16723   **Norocul dă lapte când mintea pasce.**

Dr. CRISTEA, *Prov*, p. 166, c.
Bochiă, Ungaria

Acelaș înțeles ca la No. 16722.

16724   **Norocu 'î după cum și'l face omul.**

TEODORESCU-KIRILEANU, *Gazet.*
Sătén XVI, p. 13.

¹⁾ Norocu 'î orb unde dă, dă și unde nu dă, nu dă

²⁾ Norocul nu vede.

³⁾ Norocul e orb.

* △
Norocul e cum ș'il face omul.

G. P. SALVIŢ, *inv. c. Smulț, j. Covurlui.*

* △
Adese-ori norocul ș'il face omul singur.

V. A. FORESCU, *c. Folticeni, j. Suciava.*

Se ȋdice celui care se plânge că nu are noroc, când i se întâmplă vre-un neajuns provenit tocmai dintr'o vină a lui

Audaces fortuna juvat. ¹⁾

Prov. Lat.

Fortune secort les hardiz.

Prov, Franc. XIII-e Siècle.

Das Glück ist dem Kuhnen hold. ²⁾

Prov. Germ.

Fortune favours the brave. ³⁾

Prov Engl.

16725 * △ Fie-care cu norocul lui trăesce.

D-na EL. SEVASTOS, p. 45. — G. P. SALVIŢ, *inv. c. Smulț, j. Covurlui.*

* △
Fie-care cu norocul sèş.

GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Dobrovăț, j. Vashui.*

Nu e om care să nu aibă și el vre-un noroc. Se ȋdice când se întâmplă vre-un bine cui-va, pentru a se arătă că nu ne păre rău.

¹⁾ Norocul ajută pe cei îndrăsneți.

²⁾ Norocul este bine-voitor celui îndrăsnet

³⁾ Norocul favorisează pe cel brav.

16726 * Δ Omul cu noroc nu i'l pôte luà nimeni.

TEODORESCU-KIRILEANU, *înv. j.*
Suciava.

Arată puterea norocului.
A se aminti povestea inelului lui Policrat, tiran de la Samos.

16727 Δ Norocul nu fuge după om, ci omul după noroc.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 166, c.
Dérlos, Ungaria.

Adică norocul și'l face omul singur

16728 Cine n'are noroc să'l caute.

D-na EL. SEVASTOS, p. 116.

Acelaș înțeles ca la No. 16727.

16729 Δ Omul numai odată 'n viață
Dă cu norocul față.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 195, c.
Gura-Răului, Ungaria.

Și atunci trebuie să scie să se folosească de el.

L'occasion a tous ses cheveux au front.

Rabelais.

16730 * Δ Tot norocul pomenesce,
Și nici când nu'l nimeresce.

M. CIURA, *dasc. c Criscior, co-*
mit. Bihor, Ungaria.

Pentru omul fără noroc.

- 16731 * Δ Norocul dracului,
La casa nănașului.

N. ȘANDRU, c. *Geoagul Sup.*,
comit. *Alba Infer. Transilvania*.

Veți *Drac, Popă*

Acelaș înțeles ca la No 14946 & 15555.

- 16732 * Δ Norocu prostului.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 166, c.
Dénc, Ungaria.

Veți *Prost*.

Când cade vre-un noroc peste unul, care nu'l merită.

- 16733 Δ Norocul s'a fudulit, căci trage numai pe
la case mari.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 166, c.
Gura Râului, Ungaria

Pentru cei săraci său mici, cărora nu le vine nici
odată norocu.

- 16734 Norocul întâiu rîde, apoi plînge.

DIM. CANTEMIR, *Ist. Ierogl.*, p
94.

Întâiu te ridică și pe urmă te trîntesce.

- 16735 Norocu'i ca o scară
Unul când se sue, altul se coboră.

V. ALEXANDRI, *Teatr.*, p. 182.

Veți *Dumnezei, Rôtă*.

Acelaș înțeles ca la No. 15109 & 16734.

- 16736 Δ Norocul se'nvîrte ca róta.

Dr. CRISTEA, p. 166, c. *Gura-
Râului, Ungaria*.

Acelaș înțeles ca la No. 15713

La roue de la fortune n'est pas toujours une.

Prov. Franc.

La fortuna a va e ven.¹⁾

Prov Piem

Das Glücksrad geht um.²⁾

Prov. Germ.

16737 * Δ **Norocul e schimbător.**

E. I. PATRICIU, *înv c. Smulți,*
J *Covurlui*

Dacă ai dat peste pléscă, apoi să nu cređi că în tot-
dé-una va fi tot așa.

Acelaș înțeles ca la No. 16736

16738 * **Norocul e schimbător; când nu scii să'l**
ții el te lasă.

V. A. FORESCU, *c. Foltuceni,* J
Suciava.

Acelaș înțeles ca la No. 16737.

16739 Δ **Dar norocul, ca norocul,**
Intr'o clipă 'și schimbă locul.

G. DEM. TEODORESCU, *Poes. Pop,*
p. 623.

Acelaș înțeles ca la No. 16738

16740 **Norocul, ca sórele, când mai mult arde**
plóie ne aduce.

HINȚESCU, p. 124.

Veđi *Sóie.*

Când e omul mai fericit, atunci vin nenorocirile peste
dînsul

¹⁾ Norocul merge și vine

²⁾ Róta norocului se întórce.

16741 De unde scie omul ce noroc va nimeri!

A. PANN, II, p. 110. — P. IS-
PIRESCU, *Rev. Ist.*, III, p. 160.

Nu p^ote sci omul ce se va întâmpla, în cutare împrejurare. Se ȃice mai ales pentru c^{as}ătorii.

16742 * Δ Tot de noroc s^a se pl^{ang}ă omul (cine-va).

I. CREANGĂ, *Pov.*, p. 91 & 331.
— C. ALEXANDRESCU, *înv. c. Alexeni*, j. *Ialomița*

* Δ *Omul de noroc s^a se pl^{ang}ă.*

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulți*, j. *Covurlu*. — GAVR. ONIȘOR, *prof c. Murgeni*, j. *Tutova*.

* Δ *De nimic s^a nu te vaeți de cât numai de noroc.*

ST. ST. TUȚESCU, *înv. c. Catanele*, j. *Dolj*.

Când d^a cine-va de un noroc mare.

D-l T. Speranța, I, p. 234, rim^ez^a ast-fel ac^{es}ta ȃicere:

Vecinic omu 'n orⁱ-ce loc
Sa se pl^{ang}ă de noroc

16743 * Δ Norocu, orⁱ fugi de el orⁱ d^ai peste el.

N***, c. *Florica*, j. *Muscel*.

Adic^a la întâmplare.

16744 Δ Când chitesci s^a cerci norocul
Nici ca'n lume îi afli locul.

V. ALEXANDRI, *Poes. Pop.*, p. 310. — G. DEM. TEODORESCU, *Poes. Pop.*

Pentru omul lipsit de noroc.

16745 * Δ Unde'i noroc și parte.

G. MADAN, c. *Trușeni*, ȃin. *Chișineu*, *Basarabia*.

Pentru omul cu noroc.

- 16746 Cum ți'i partea și norocul,
Așa ți'i pe lume locul.

D-na EL. SEVASTOS, p. 67.

Maxima fatalistă. Ce ți-e scris trebuie să se întâmple.

- * Δ
16747 La omul cu noroc
Ferbe ôla fără foc.

C. TEODORESCU, *înv. c. Pungescu*,
j Vasilu.

- * Δ
Când e omu cu noroc
Ferbe ôla fără foc.

D-na EL. SEVASTOS, p. 230 —
NIC. MATEESCU, *înv. c. Movila*,
j Putna.

- * Δ
Când omul are noroc
Ferbe ôla și fără foc.

V. A. FORESCU, c. Mălini, j.
Suciara.

- * Δ
La casa cu noroc,
Ferbe ôla fără foc.

K. A. ZAMFIRESCU-DIACON, *înv.*
c Stiubieni, j Dorohoi.

Adică îi merg bine treburile

A beau gagner à qui la fortune rit.

Prov. Franc.

Wer's Glück hat, dem kalbt ein Ochs.¹⁾

Prov. Germ.

- Δ
16748 Daca are omul noroc, macar să samene
și cărbuni, și tot se face.

A GOROVEI, *Șezăt.*, I, p. 240.

¹⁾ Cine are noroc, boul lui îi fată

Acelăș înțeles ca la No. 16747.

OMUL CU NOROC

Acuma ȋdice că era   odată doi fra  i, unu bogat tare, că de bogat ce era singur nu-  i mai scia de rostul bog   iei, cel-alt sarac lipit p  m  ntului,   i cu o casă de copii, c  t nu-  i mai da samă ce să facă   i să dr  g  , doar   i-ar putea hrăni.   i fratele cel bogat — precum sunt to  i bog   ii — cu nimic   nu ag  utar   pe cel sărac, ci c  nd i   cere   c  te ceva ca să nu-l m  r   de f  me cei fl  m  n  i de pe cuptor, il puneau să-i muncéscă la casa lui c  t   i   iulica de mare,   i cu vai nevoie il răsplătea cu un c  u   de făină.

Fratele cel sărac s-a luat   i el într-o n  pte   i s-a dus pe lanul fin-  tine-său, ca să cul  g   spicele c    ute, să mai vie de hac f  mei care sfredelea p  ntecele copurilor. C  nd mai ajungea la capetul lanului, vădu un om   mbr  cat cu strae albe.   i-i   dice omul cela cu strae albe:

— Ce can  i pe aceea, omule?

— Ia culeg   i eu c  te un fir de griu picat, ca să-mi hrănesc copiii.

— U  te-te, omule, că fratele tău d  rme în pat   u  i îndestulat cu t  te   i n  are nici o gri  , pentru că eu sunt norocul lui,   i muncesc pentru d  nsul.

— Dacă e  ti norocul frăține-me  , spune-mi te rog, unde-i norocul meu?

— Norocul t  u   ede la cri  m  , după masă.

— Ia haide  i de mi-l arată   i mie, să i dau o palmă.

  i s'a   dus am  ndoi la cri  m     i l-a aretat.

  i a   is norocul omnului aceluși sărac: «să te scoli la miezul nop  ii   i să ie   o traistă,   i să te duci în cutare v  rf de munte,   i sa te   n  i în t  te părțile,   i unde-i vedeai foc, acolo să te duci.   i are sa-  i   ic   un om: ce ca  i?   i tu să   ici norocul meu.   i are sa te întrebe: ai traistă?   i tu să spui: am,   i să faci cum te a   nv     el.»

  i s'a luat omul cel sărac într-o n  pte   i s'a dus în v  rful unui munte,   i s'a uîtat în t  te părțile   i într-o zare, hăt departe, a zărit un foc. S'a dus acolo la focul acela   i a gasit un om care l-a întrebat ce caută. El i-a spus că-  i caută norocul. Omul l-a întrebat dacă are traistă, el i-a spus că are. Atunci omul acela i-a pus carbunii în traistă   i i-a zis: «du-te acasă   i sa-i sameni împrejurul casei».

S'a dus omul acasă   i a s  m  nat carbunii împrejurul casei, precum l-a pova  uit cel de la foc,   i într-o n  pte aude afara un huet stra  nic sbiera   oile, r  geau vacile, necheau caii, se shurat  ceau ra  ele   i g  scele, mă rog, ograda lui era plina de tot felul de dobit  ce.

  i a  a, omul cel sărac s'a   mbog   it mai di  ai de c  t frate-scu, că dacă are omul noroc, macar să samene   i carbuni,   i tot se face —   ez  t  rea, I, p. 239.

*
16749   D  i-mi că escu glar  , tihea s-mi hibă
              'mbar  .¹⁾

C. IONESCU, *prof. c. Nevesta,*
Macedonia.

¹⁾   i-mi că sunt nebună, norocu sa-mi fie bun (cuminte).

Arată nepăsarea, față de părerile lumei, dacă ne merge bine.

16750 * Δ Unde nu'i noroc nici parte.

G. P. SALVIŪ, *înv. c. Smulți,*
j. Covurlui.

Când nu ai noroc pierzi și ce ai, nu numai că nu câștigă.

16751 * Δ Dacă nu e noroc și parte,
Géba te mai scolă de nópte.

S. MIHĂILESCU, I, p. 220 — V.
A. FORESCU, c. *Folticenă, j. Suciava.*

* Δ
Daca n'ai noroc și parte
De géba te scolă de nópte.

C. TEODORESCU, *înv. c. Cursesci,*
j. Vaslui.

* Δ
Dacă nu'i noroc nici parte,
Géba te mai scolă din nópte.

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulți,*
j. Covurlui.

Pentru omul lipsit de noroc; ori-ce ar face tot nu izbutesce

OMUL FĂRĂ NOROC

Pe când Dumnezeu umblă cu sfântul Petru pe pământ, s-au întâlnit cu un om la care găzduise ei în mai multe rinduri. Acel om era un om fără noroc, acesta o scia Dumnezeu, ca un a-tot știutor ce este Dumnezeu. «Petre! vezi pe acel om?» — «Ved, Domne, ăse tovarășul său, acesta este omul care ne-a primit în mai multe rinduri în casa sa» — «Așa este, ăse Dumnezeu, el este un om fără noroc.» — «Cum, Domne?» ăse atunci Petru, tu ști această și nu voesci să i ajuti, și el de atâtea ori a făcut bine cu noi, primindu-ne în casa sa. Oare nu ar fi bine ca să i dai o pungă cu bani?» «Bine, ăse atunci Dumnezeu tovarășului său, însă el tot nu va vedea ca să o lea» Așa sa și întâmplă Dumnezeu trecând peste pod, puse la mylocul podului o punga plină cu bani, pentru ca trecând omul pe acolo să o lea. Dar ce sa vezi? Omul fără noroc, tot fără noroc, când intră

pe pod, care eră cam strîmt, închide ochii pentru ca să cerce dacă pòte trece podul cu ochii închiși, și ast-fel trecu pe lângă pungă fără a o vedè. — *Șezătòrea*, III, p. 56, *Avrig, Transilvania*.

- * Δ
16752   Dacă n'ai noroc,
            Poți suflă în foc.

N. ȘANDRU, *c. Geoagul-de-Sus*,
comit. Alba Infer. Transilvania.

Δ
Cine n'are noroc
Să sufle 'n foc.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 48, *c.*
Tophța Rom., Ungaria.

Pentru omul fără noroc.

- * Δ
16753   Când ți s'a dus norocul
            In zedar ții colopul.

N. ȘANDRU, *c. Geoagul-de-Sus*,
comit. Alba Infer. Transilvania.

Ori-ce ai face nu isbutesci, daca ai lăsat să trecă ceasul favorabil.

- * Δ
16754   Omul fără noroc
            E ca tămăia fără foc.

V. SALA, *dasc. c. Lunca, comit.*
Bihor, Ungaria.

Nu i se cunosc darurile.

- Δ
16755   Talentul fără noroc e de prisos;
            Tămăia fără foc nu dă miros.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 248, *c.*
Sibiă, Transilvania.

Acelaș înțeles ca la No. 16754.

- * Δ
16756   Cine n'are noroc diminéța n'are nici séra.

IÓN SILAGHI, *comitatul Mureș-*
Turda, Transilvania.

Pentru omul vecinic lipsit de noroc.

- 16757 [△] Omul fără noroc
Îi iese părul prin colop.

Dr CRISTEA, *Prov*, p. 193, c.
Zlatna, Ungaria.

Acelaş înţeles ca la No. 4461 § 1.

- 16758 * [△] La omul fără noroc
Şi condacul ieà foc.

G. P. SALVIŪ, *înv c Smulji,*
j Corurluŭ.

Celui fara noroc tôte i se pot întîmplà

SNÓVĀ

«Cica un Român amenința cu bețul întins pe un jidan, spunându-i se fugă, că'l impuşcă Pentru asta jidanul l'a tras în judecată Acolo Românul a spus că n'a avut puşcă ci a glumit așa cu bețul

— Apoi Domnule judecator, raspunse jidanul, daca bețul lua foc, ce făceam eu? Nu sciŭi Domnia-vóstră, că *la omul fără noroc și condacul ieà foc?*

- 16759 * [△] Omul fără noroc să nu'și mai caute la
țigancă în ghîoc.

A. GOROVEI, *public. j Suciava.*

Căci numai rele va aflà

- 16760 Fă-mă, mamă, cu noroc, și mă aruncă
'n gunoîu.

A. PANN, *Ediŭ. 1889*, p. 103,
II, p. 133. — HINŢESCU, p. 124

Fă mi cu căsmeti ș-arucă mi n-cuprii.¹⁾

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres*,
II, p. 164.

Fă me cu căsmete ș-arucă-me tu cuprii.²⁾

META COSTANDIN, c. *Moloviște,*
Macedonia

¹⁾ & ²⁾ Fă-me cu noroc și aruncă-mă în gunoîu.

*
*Fă me cu tihe ș-arucă me tu cuprie.*¹⁾

IL. GHICU, *prof. c. Perivoli, Epir.*

Omul cu noroc nu se teme de nimic, toate îi ies la un bun sfârșit.

16761 * *Fă me cu tihe ș-arucă me tu mare.*²⁾

G. ZUCA, *c. Berat, Albania*

*
*Fă me cu tihe ș-arucă me tu amare.*³⁾

I. COYAN, *prof. Turia, Epir.*

Acelaș înțeles ca la No 16760.

16762 *Fă-mă, mamă, cu noroc
Și m'aruncă 'n foc.*

IORD. GOLESCU, *Mss. II, p. 73.*

* Δ
*Fă-mă, mamă, cu noroc
Și m'asvirle apoi și'n foc.*

E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulfi,
j. Covurlutu.*

* Δ
*Fă-mă, mamă, cu noroc
Și mă svirle și în foc.*

V. A. FORFESCU, *c. Dorna, j
Suctava*

*Fă-mă, mamă, cu noroc
Și măcar m'aruncă 'n foc.*

I. CREANGĂ, *Conv. Liter., XI,
p. 185; Pov., p. 235.*

¹⁾ Fă-mă cu noroc și aruncă-mă în gunoău.

²⁾ & ³⁾ Fă-mă cu noroc și aruncă-mă în mare.

*Fă-mă, Dómnă, cu noroc
Și m'aruncă chîiar (și) în foc.*

P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, III, p. 380. — D-na EL. SEVASTOS, p. 8 & 12.

Ne arată cât norocul e mai mare și de cât focul (GOLESCU).

Acelaș înțeles ca la No. 16761.

* △
16763 Când sunt dîle și noroc
Treci prin apă și prin foc.

B. P. HĂSDĂU, *Etim. Magn.*, p. 1270 — I. CREANGĂ, *Pov.*, p. 235, *Conv. Liter.* 1877, p. 185. — Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 33, c. *Borgo-prund, Ungaria.* — C. TROTEANU, c. *Stăncescu, j. Botoșani*

* △
*Cînd sunt dîle și noroc
Scapi din apă și din foc.*

V. A. FORESCU, c. *Mălinț, j. Suctava*

Arată puterea norocului.

16764 Cine 'i cu noroc e și cu minte.

S. I. GROSSMANN, *Dicț.*, p. 184.

Așa crede lumea, care judecă după rezultat.

*
16765 Si-am tihe, ș-s-him c'un ochiu ¹⁾

† ZUOA, *stud. c. Berat, Albania.*

Arată cât de mult prețuesce norocul.

Romani puneau de preferință, în capul legiunelor, generali cari se credeau că sunt cu noroc.

¹⁾ Să am noroc și să fiu cu 'n ochiu

16766 * △ De cât (să ai) un car de minte, măi bine
un dram de noroc.

D-na EL SEVASTOS, *Pov*, p. 24.
— E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulți*,
j. Corurlui — GAVR. ONIȘOR,
prof. c. Dobrovăț, j. Vasluțu. —
C. TEODORESCU, *inv. c. Cursescl*,
j. Vasluțu.

*Măi bine un grăunte de noroc, de cât un
car de minte.*

D-na E. B. MAWR, p. 47

*Măi bine un dram de noroc, de cât un car
de minte.*

Abec. Ilustr., p. 29.

* △ *Măi mult face o lingură de noroc, ca un
car de minte.*

IUL. GROȘOREANU, *dasc. B.*
Comloș, Ungaria.

Veți *Minte*.

Norocul prețuiesce măi mult de cât mintea.

*Mieux vaut une once de fortune qu'une livre de
sagesse.*

Prov. Franc.

*Val piu un'oncia di sorte, che una libbra di
senno.¹⁾*

Prov. Ital.

*Ein Quentlein Glück ist besser als ein Pfund
Weisheit.²⁾*

Prov. Germ

16767 * *Minte hută, tihe bună.³⁾*

XENOF. CAPSALE, *c. Pîrlepe*,
Macedonia.

¹⁾ Valorează măi mult un dram de noroc, decât o oca de înțelepciune.

²⁾ Un dram de noroc e mai bun de cât o oca de înțelepciune.

³⁾ Minte nerodă, noroc bun.

Acelaş înţeles ca la No. 16766.

- 16768 * Va s-te avină tihia (căsmetea), nu s-o avini.¹⁾

I. COYAN, *prof. c. Ianna, Epr.*

De gébă alergî după noroc, daca nu vine el singur la tine.

- 16769 * Δ Pórtă flóre de busuïoc
Că îi plină de noroc.

V FORESCU, *înv c Stămşóia.
j. Suclava*

Se aude în satele de la munte. Fetele mari, carî nu se daŭ la necuviinţe, de tinere, 'sunt fete cu noroc, şi ca să nu cadă în păcate, ele pórtă busuïoc pe ele. După credinţa betránă, busuïocul aduce noroc la cine 'l pórtă la dînsul

- 16770 * Δ Noroc e, parte nu.

G. I. TOMESCU, *înv c Broscarî,
j Mehedinţi*

Când Românul suferă vre-o pagubă în vite saŭ la câmp.

- 16771 * Δ Norocul e spart în fund.

P. GÂRBOVICEANU, *prof c. Bo-
lntîn-din-Vale, j. Ilfov.*

El lipsit de noroc

- 16772 * Δ Fuge de noroc ca dracul de tămâe.

P GÂRBOVICEANU, *prof. Semin.
Buc. Cl VII.*

Când fuge cine-va de un bine.

¹⁾ Trebuie să te gonéscă (vîneze) norocul (norocul), nu să'l gonesci (vînezi).

- 16773 * △ Norocul când va cu tine,
Tragi corabia la tine.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 49.

Adică când ai noroc, toate ții vin cu înlesnire (GOLESCU).

- 16774 * △ Când norocu 'și schimbă pasu(l),
N'aduce anu ce aduce ceasu(l).

A. DONICI, *Fab.*, II, p. 43. —
V. A. FORESCU, c. *Folticeni*, j. *Suciava*. — GAV. ONIȘOR, prof. c. *Zorleni*, j. *Tutova*.

*Când va vré norocul să 'și întorcă pasul
Nu aduce anul ce aduce ceasul.*

A. PANN, I, p. 34.

Arată cât de repede se poate schimbă o situație, poziția unui om, etc.

- 16775 * △ Norocu nu stă în drum.

Căci l'ar întâlni fie-care. Trebuie să umbli și să te trudești mult până dai de el.

- 16776 * △ N'a perdut nimenea norocul, să'l gă-
sesc eu.

G. P. SALVIŢ, *inv.* c. *Smulți*,
j. *Covurluiu*.

Ține omul care a pierdut ori-ce speranță de o sortă mai bună.

- 16777 * △ A dormit, dar norocul nu 'i-a dormit.

G. BĂNULESCU, *inv.* c. *Pietroșița*, j. *Dimbovița*.

Când vine cui-va vre-un bine, fără ca să fi făcut nimica pentru ca să'l merite.

Le fortune lui vient en dormant.

Prov. Franc.

*Chi ha ad aver bene,
Dormendo gli vene.¹⁾*

Prov. Ital.

16778 * Nu stă, că 'ți stă norocul.

TEODORESCU KIRILEANU, j. *Suclara*.

Indemn la muncă.

16779 * △ Are minte dar n'are noroc.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteiu, Banat*

Pentru omul lipsit de noroc.

16780 * Te slujesc norocul cât umbra acului pe croitor.

P. ISPIRESCU, *Leg.*

Vezi *Croitor*

Pentru omul fără noroc

16781 △ Mai mult noroc ca minte.

Dr. CRISTEA, *Prov*, p. 146, c. *Iecă, Ungaria*

Pentru cel care isbutesc, unde nu ar fi trebuit după felul cum lucrase.

16782 * Rar la om așa noroc !

A. PANN, II, p. 110. - HINȚESCU, p. 130.

Pentru cel care a nimerit-o bine de tot.

---

¹ Cuî trebuie să'i vie noroc (bine), îi vine dormind.

16783 A dat mâna cu norocul.

N. ȘANDRU, c. *Geoagiul-de-Sus*,
comit *Alba Inf. Transilvania*.

△
A prins norocul.

D-na Z. JUVARA, c. *Fedesci, j*
Tutova.

A isbutit, 'i-a mers bine într'o afacere.

16784 * △ 'I-a bătut ceasul norocului.

A. PANN, II, p. 68. — HINȚESCU,
p. 32. — GR. ALEXANDRESCU, *ma-*
gistr. j. Putna

Acelaș înțeles ca la No. 16783

16785 * △ L'o păscut norocul.

GAVR. ONIȘOR, *Junimea (zari)*,
Berl. II, No. 36.

Acelaș înțeles ca la No. 16784.

16786 Îl (ël) ține norocul de pěr.

A. PANN, II, p. 69. — HINȚES-
CU, p. 124.

E om cu noroc.

16787 * A stă călare pe noroc.

G. POBORAN, *mst. j. Olt.*

Acelaș înțeles ca la No. 16786.

Εκ πίτου ὀνυλῆιν.¹⁾

Prov. Elin.

E dolio haurire ²⁾

Prov. Lat

---

¹⁾ & ²⁾ A scôte din poloboc.

16788 * A vrut norocul cu mine.

A. PANN, *Edit* 1889, p. 167;
III, p. 135. — HINȚESCU, p. 124.

Vezi *Sorta*.

Țice cel care a isbutit într'o afacere.

16789 * A'i dormi norocul.

DIM. CANTEMIR, *Ist Ierogl*, p.
299.

A nu'i merge bine, a nu isbuti într'o întreprindere

•Căci *nică norocul* porcarului dormita — D. CANTEMIR

16790 * Δ Norocul (meu, tău, etc.) 'l-a spălat ploia.

G. P. SALVIU, *inv. c. Smulți, j.*
Covurluțu

Pentru omul fără noroc.

16791 * Δ Și-a mâncat norocul.

B. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Herescă, j. Ilfov*. — I. GRIGORESCU, *c. București*

* Δ Și-a mâncat norocul fript.

C. TEODORESCU, *inv. c. Lipova, j. Vasluțu*.

Când unul nu a știut să se folosescă de un noroc care a dat peste dînsul.

16792 * Δ Și-a mâncat norocul ca țiganul biserica.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Semin. Buc., Cl. VII.*

Acelaș înțeles ca la No 16791.

16793 * A'și aruncă norocul în gărlă.

M. CANIAN, *c. Iași, j. Iași*.

A dà cu picioru noroculu.

16794 * Δ Norocu 'i stăteă în doi perî.

GAV. ONIȘOR, *prof c. Dobrovăț,*
j *Vasluiu.*

Când așteptă un bine, o fericire care vine și nu pre vine.

16795 * Δ Se ține norocul după (de pe) tine ca pulberea după (de pe) câne (câine).

A PANN, III, p. 120. — HINȚESCU, p. 125 — I. G. VALENTINIAN, p. 32. — P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p. 177; *Leg.*, p. 174. — ST. ST. TUȚESCU, *inv c. Catanele, j Dolj.* — P. GĂRBOVICEANU, *c. Cândești, j. Dîmbovița* — A. MIHĂILESCU, *inv. c. Bușteni, j. Prahova* — E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulți, j Co vurluiu.* — M. RĂDULESCU, *c. Slătina, j Olt.*

* Δ Norocul se ține de mine, ca pulberea după (de) câini.

A. PANN, *Ediț 1889*, p. 148. — DR. CRISTEA, *Prov*, p. 236, *c. Râșnov, Ungaria.* — P. GĂRBOVICEANU, *Semin Buc. Cl. VIII.*

Δ Norocul cură după mine, ca pulberea după câne.

DR CRISTEA, *Prov.*, p. 165, *c. Gura-Râului, Ungaria.*

Curge norocul de pe tine ca pulberea de pe câne.

I. G. VALENTINIAN, p. 49

Δ Umblă norocul după el, ca pulberea după câne.

DR. CRISTEA, *Prov*, p. 262, *c. Simerig, Ungaria.*

Arată pe omul lipsit de noroc.

- 16796 * $\triangle$ Umblă norocul după el, ca muscele după câne în postul Crăciunului.

IUL. GROFSOREANU, *prof. c. Galaș, com. Arad, Ungaria.*

Acelaș înțeles ca la No. 16795

- 16797 * $\triangle$ E plin de noroc ca brósca de pěr.

GAV. ONIȘOR, *prof. c. Dobroveș, j. Vasluiu.* — DR. CRISTEA, *Prov. p. 87, c. Bogosusenț, Ungaria.*

Vezi *Brósca.*

Acelaș înțeles ca la No. 1364.

- 16798 * $\triangle$ E plin de noroc ca cânele de pureci.

G. I. TOMESCU, *inv. c. Broscari, j. Mehedinți.*

Nu toți câni sunt cu pureci, dar nici toți ómenii pot fi cu noroc.

- 16799 * Cum îți va fi norocul.

A. PANN, *Ediț. 1889, p. 103.* — P. ISPIRESCU, *Rev. Ist., II, p. 160*

* Cum 'ți-o fi partea.

A. PANN, *II, p. 114* — HINȚESCU, *p. 141.* — P. ISPIRESCU, *Rev. Ist., II, p. 160*

Când facem óre-ce fără ca să putem sci, mai dinainte, cum va ieși.

- 16800 * $\triangle$ Așa 'i-a fost partea și norocul.

G. P. SALVIŢ, *inv. c. Smulți, j. Corulău.*

Așa 'i-a fost norocul.

P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, I, p. 235.

Se ȋice de fetele cari, mărițându-se, au găsit rău la bărbat. Alte-ori se ȋice și pentru cele cari trăesc bine la bărbat

Are prin urmare înțelesul de compatimire și une-ori de felicitare.

16801   *   A dă peste noroc.

I. CREANGĂ, *Pov.*, p. 330.

Adică peste un bine, o întâmplare fericită, etc.

16802   *   Intr'un noroc.

I. CREANGĂ, *Pov.*, p. 193.

Adică ca o încercare.

«Am să pornesc și eu *într'un noroc*, și cum a da de Dumnezeu.»
— I. CREANGĂ.

NOROCIRE

16803   'I-a avut Dumnezeu de scire,
Și puțințică norocire.

A. PANN, II, p. 160. — HINȚESCU, p. 172.

Adică a scăpat de o primejdie.

NOROCOS

16804   *   Norocos ca pulberea de pe drum.

Adică lipsit de noroc.

NUME BUN

16805   * △   Un nume bun e ca o moșie.

P. GÂRBOVICEANU, *Semin. Buc. Cl. VIII.*

Arată folósele pe cari ni le aduce un nume bun.

PĂS

16806 * Fie-care își scie păsul său.

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 57;
III, p. 71 — HINȚESCU, p. 59. —
P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, III, p.
382.

Veđi *Necaz.*

Acelaș înțeles ca la No. 16684

16807 Altui ce'i pasă de păsul tău.

A. PANN, III, p. 24. — HINȚES-
CU, p. 141. — P. ISPIRESCU, *Rev*
Ist., I, p. 230.

Nepăsare pentru supărările altuia.

PATIMĂ

16808 Patimile la om, cele mai bune învățături.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 51.

Patimile sunt învățatură la om.

A. PANN, *Archiv.*, p. 26.

Adica omul se învață din cele ce pătimește (GOLESCU).

16809 Pe tot omul, în viță,
Patimile îl învață.

A. PANN, II, p. 14. — HINȚES-
CU, p. 135.

Acelaș înțeles ca la No 16807.

PĂTIMAȘ

Veđi *Pizmaș*

- 16810   Întrebă pe pățimaș
Nu întrebă pe drumaș.

A. PANN, III, p. 140.

Cel care pățimesce scie mai bine.

A PĂTIMI

Vezi a Trăit, Cap XVII.

PIZMĂ

- 16811   Cu pizma nu o scóte nimenea la căpătăiu.

A. PANN, III, p. 21. — HINȚES-
CU, p. 146.

Să nu pizmuesci pe nimeni.

- 16812   [△] Cine va umblă cu pizma,
Își va sparge singur cizma.

A. PANN, III, p. 21. — HINȚES-
CU, p. 146 — Dr. CRISTEA, *Prov.*,
p. 254, c. *Finteușul-Mare, Ungaria.*

Adică își face singur rău.

- 16812 b.   Pizma scóte bășici
Ca picióarele d'opinci.

A. PANN, III, p. 21.

Acelaș înțeles ca la No. 16811.

Pizma este putrețirea óselor.

Prov. 14. 30.

- 16813   De pizma și vrăjmășia
Atîrnă și zavistia.

A. PANN, III, p. 22 — HINȚES-
CU, p. 146.

Să ne ferim de aceste năravuri rele.

16814 Pizma este ca cariul în inima copaciului.

DIM. CANTEMIR, *Ist. Ierogl.*, p. 37.

Te róde și te mistue

16815 Pizma nu scie cinsti cele de folos.

DIM. ȚICHINDEAL, *Fab.*, p. 299.

Departe de dinsa să stăm.

16816 Nu te luă cu nimenea în pizmă.

A. PANN, III, p. 21. — HINȚESCU, p. 146

Căci te veî căl.

16817 Pizma este netrebuită și rea.

DIM. ȚICHINDEAL, *Fab.*, p. 410

Acelaș înțeles ca la No. 16815.

16818 * Ține pizma ca cămila.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna.*

E zăcas, rînzos la inimă.

PIZMAȘ

16819 * Δ Maî bine pizmaș
De cât pătimaș.

S. I. GROSSMANN, *Dict.*, p. 140—141 — GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna* — C. TEODORESCU, *înv. c. Lipova, j. Vaslui*

A se vedé No. 16820.

16820 * Δ Pizmaș, pătimaș
Aũ tot un naș.

C. TEODORESCU, *înv. c. Lipova, j. Vaslui*.

Adică cât unul și altul.

- 16821 * Δ
Pizmaș, vrăjmaș,
Aū tot un naș.

Dr CRISTEA, *Prov.*, p. 212, c.
Sibiu, Ungaria. — I. G. VALEN-
TINIANU, p. 29 — FR. DAMÉ, III,
p. 223.

Acelaș înțeles ca la No. 16820.

- 16822 Cine are ochi pizmași
Lui și singur e vrășmaș.

A. PANN, *Archir.*

Pizma face rău celui care e stăpânit de dinsa

A PIZMUI

- 16823 Mai bine să te pizmuiască cine-va, de
cât să te plângă.

D-na E. B. MAWR, p. 15.

Averea, o stare bună în societăți sunt de preferat

Il vaut mieux faire envie que pitié!

Prov. Franc.

A PLACE

Vești a se Ingrășă.

- 16824 Cui voiu plăcé să mă iew, cui nu să mă lase.

A. PANN, II, p. 144 — HIN-
ȚESCU, p. 76.

Pentru femeî. Arată nepăsarea față de hotărîrea pe
care o pôte luă cine-va, în ceea ce ne privesce.

- 16825 * Δ
Cine vine
Nu'î de mine;
Cine'mî place
Baîu nu'mî face.

D-ra VETURIA PAPP, c. *Betuș*,
comit. Bihor, Ungaria.

Vești Forță, Sila,
Necaz.

Dice o femeie care a rămas ne-măritată, când o întreabă cine-va de ce s'a întâmplat ast-fel.

16826 * Δ Nu te face
Că sciū că'ți place.

I PUȘCARIU, c. P. Mărului, comut. Făgăraș, Transilvania

Pentru cel care se face că nu'î place óre-ce.

16827 Δ Dacă nu'ți place fă'ți cu rântaș.

Dr. CRISTEA, Prov., p. 65, c. Codlea, Ungaria.

A se adaogă la No. 9197.

PLĂCERE

16828 * Δ Plăcerea dă prin piele.

P. GÂRBOVICEANU, prof. Sem. Buc. Cl. VII

Adică se plătesce scump, póte să aibă urmări ne-plăcute

16829 Plăcerea scurtă, căință lungă.

G. I. MUNTEANU. — HINȚESCU, p. 146.

Acelaș înțeles ca la No. 16828

POFTĂ

Veđi Pofta.

16830 Când vr'o poftă te'mboldesce,
Intăiu la păcat gândesce.

ODOBESCU-SLAVICI, Cart. Cit.

Veđi Pekat.

Acelaș înțeles ca la No. 15496

* △
16831 Este poftă și răbdare.

G. MADAN, c. *Trușeni*, comit.
Chișineu, Basarabia.

Adică să biruim poftele noastre

* △
16832 A'și pune pofta în cuiu.

I. CREANGĂ, *Prov*, p. 52, 69 & 229 — V. ALEXANDRI, *Teatr.*, p. 347, 399, 420, 521, 603, 640, 844, 1029, 1187, 1561 & 1733 — Dr. CRISTEA, *Prov*, p. 217 & 235, c. *Ida Mare, Ungaria* — P. ISPIRESCU, *Leg*, I, 1872, p. 169, 209 — L. ȘĂINEANU, *Semas*, p. 360. — S. FL. MARIAN, *Tradiț. Pop*, p. 331. — HINȚESCU, p. 148. — *Șezătorea*, III, p. 186. — GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Dobrovăț, j. Vasluțu*. — E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulț, j. Covurluțu* — IUL. GROFȘOREANU, *inv. c. Galșa, comitatul Arad, Ungaria* — G. MADAN, *inst. c. Trușeni, țin. Chișineu, Basarabia* — ILIE HOCȘOTĂU, c. *Seliște, comit. Sibiu, Transilvania*. — V. SALA, *dasc. c. Cărpinet, comitatul Bihor, Ungaria*.

* △
A'și pune pofta în cuni.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteiu, Banat*.

A renunța la o poftă, la o dorință pe care nu voese alții să ne o procure, când nu mai avem trecere la dînsu.

A POFTI

Vedî *Imbetrâni, Cap. XVII*.

16833 Ceî mulți multe cer, cum și unul la tôte poftesce.

IORD. GOLESCU, *Mss. II, p. 76*.

Arată trebuințele omenesci (GOLESCU).

16834 Cine ce poftesce lesne crede.

DIM. ȚICHINDEAL, *Fab.*, p. 8.

Și cum Țice francesul on croit facilement ce que l'on désire.

16835 Cine se biruesce
De ori-ce poftesce,
Dobitoc se numesce.

A PANN, III, p. 70. — HIN-
ȚESCU, p. 15.

Omul trebuie să-și înfrîneze poftele mai în tot-dé-una.

POHTĂ

16836 Pohtele omului n'au hotar.

MIRON COSTIN, *Letop Mold.*, I.

POSAC

Veđi *Tăcut*.

PRIETENIE

Veđi *a se Imprietenî*.

PRIETEȘUG

Veđi *Cânt, Plug*.

16837 De cât prieteșugul cu prepus și ascuns,
ne-prieteșugul la ivală mai de folos este.

DIM. CANTEMIR, *Ist. Ierogl*, p.
328.

Căci de dușman e ușor să te aperi, pe când ești des-
armat față de prietenul viclean, nebănuindu-i gândurile rele.

16838 Omul fără prieteșug,
Ca un bou fără jug.

IORD GOLESCU, *Mss. II, Asem.*,
p. 135

Arată folósele prieteniei.

16839   Nenorocirea mehenghiul prieteșugului.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 47.

Adică la nenorociri se cunósce prietenul (GOLESCU).

16840   Prieteșugul fără dragoste, ca pâinea fără sare.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, *Asem.*, p. 137.

PRIETIN

Veđi *Cescelare, Glumă, Grumaz, a se împrieteni, Sărac, a Veni, Vrășmaș*

16841   Mai bun este prietenul cel de aprópe, de cât fratele cel de departe,

C. DIN GOLESCU, I, p. 47.

Mai bun este vecinul și prietenul de aprópe de cât fratele de departe.

DIM. ȚICHINDEAL, *Fab*, p. 213.

* △

De cât o rudă în depărtare, mai bine un prietin în apropiere.

V. A. FORESCU, c. *Malini, j. Stănișora.*

*

Mai bun este prietinul cel d'aprópe, de cât ruda depărtată.

Veđi *Vecin.*

Acelaș înțeles ca la No. 9624.

*Melior est vicinus juxta, quam frater procul.*¹⁾

Prov. Lat.

¹⁾ Mai bun e vecinul alături, decât fratele departe

Mieulx vaut prochain amy que long parent.

Prov. Franc.

Megghiu prossimu vicinu, chi parenti luntanu.¹⁾

Prov. Sicil

Mas vale buen amigo, que pariente ni primo²⁾

Prov. Span

Guter Nachbar ist besser, als Bruder in der Ferne³⁾

Prov. Germ

Amicul adevărat mai tare de cât fratele se lăpsește de tine

Prov. Solom 18 24

16842   **Până ôla colcăește,
Prietenul ne trăiește.**

IORD GOLESCU, Mss. II, p 59

Adică prietenul ne iubește până suntem în stare bună, până avem ce să-î dăm să mănânce (GOLESCU).

Avuția înmulțește numărul amicilor, dară seracul se desparte chiar de amicul seî.

Prov. Solom 19. 4.

Dum fervet olla, fervet amicitia.⁴⁾

Prov Lat.

Ognuno e amico di chi ha buon fico.⁵⁾

Prov Ital.

¹⁾ Mai bun vecinul aproape, decât ruda departe.

²⁾ Mai bine e un prieten, de cât rudă și văr.

³⁾ Un bun vecin e mai bun de cât fratele în depărtare.

⁴⁾ Cât ferbe ôla, ferbe prietenia.

⁵⁾ Fie-care e prieten al aceluî care are un bun smochin.

*Siedet der Topf, so blüht die Freundschaft.*¹⁾

Prov. Germ.

16843 Δ Prietenii se țin cu cheltuielă.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 215, c.
Gura-Râului, Ungaria.

Acelaș înțeles ca la No. 16842

16844   * Δ Aî bani, aî prietenî ; n'aî bani, n'aî prietiniî.

P. GÂRBOVICEANU, *prof Semin.*
Buc Cl VII

Veđi *Ban.*

Acelaș înțeles ca la No. 11160.

*Chi ha danari, trova cugini.*²⁾

Prov Ital

*Viel Geld, viel Freunde.*³⁾

Prov. Germ

16845 Δ Dacă aî bani
Aî pretiniî și dușmaniî.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 62, c.
Toplața-Rom., Ungaria.

Veđi *Ban.*

Acelaș înțeles ca la No. 16844.

16846   Macă ȩasuñî, óspiȩi cáȩi s-dziciî aduñî.⁴⁾

PER. PAPAHAĞI, *Zweit. Jahres.*,
p. 151.

Acelaș înțeles ca la No. 16844.

¹⁾ Ferbe óla, așa înfloresce prietenia.

²⁾ Cine are bani, are verî

³⁾ Mulȩi bani, mulȩi prietenî.

⁴⁾ Dacă ȩl faci să sune (adică banul), prietiniî cáȩi să ȩici (vrei) aduni.

Εὖτυχια πολὺ φίλος.¹⁾

Prov. Elm.

Felicitas multos habet amicos.²⁾

Pov. Lat.

16847   Prietenii ai mesii, iar nu ai nevoii.

A. PANN, III, p. 19. — HINȚESCU, p. 153.

* △

Cei mai mulți sunt prietenii de masă, iar nu de nevoie.

N. MATEESCU, *înv. c. Movilița, j. Putna.*

Pentru cei cari se arată prietenii când stăm bine, și ne părăsesc după ce săracim.

Wel broodrienden, maar geene noodvrienden.³⁾

Prov Olandez.

14848   Omul la scădere cunoște pe prieten.

IORD. GOLESCU, *Mss II, Asem*, p. 135 — FR DAMÉ, IV, p. 25

*Veți Amic, Prieteșug,
Ruđă*

Acelaș înțeles ca la No 10633.

* △

16849   Prietenul la vreme de nevoie se cunoște

A. PANN, III, p. 20 — HINȚESCU, p. 153 — DR. CRISTEA, *Prov*, p. 215, c. *Gura-Răului, Ungaria.* — TINCA ȘIȘMAN, c. *Adam, j. Tutova.* — V. FORESCU, c. *Folticeni, j. Suciava*

¹⁾ & ²⁾ Fericirea are mulți prietini.

³⁾ Prietenii ai pâinii, iar nu ai trebuinței.

* Δ

*Prietenul numai la nevoe se cunósce.*N. MATEESCU, *inv. c. Movilița,*
*j. Putna.**Prietenul bun la nevoe se vede.*IDEM, *Cal. Rom*, 1892.

* Δ

*La nevoe se cunósce prietenul și la bôlă
nevêsta.*D-na E. B. MAWR, p. 3. — A.
GOROVEI, *j. Suciava.*

*

*Tu-azóre s'vêde óspele.¹⁾*I. COYAN, *prof. c. Ianina, Epir.**Óspile s-cunósce tru angustéță.²⁾*

M. BOIADACHI, Γραμ., p. 195

*

*Óspele tu zóre s'cunósce.³⁾*D. A. MILESCU, *stud. c. Gopești,*
Macedonia

La bine toți se strâng, la nevoe însă nimeni, afară de
adevăratul prieten.

POVESTEA VORBIÎ

Doi prietenî împreună, la un drum caletorind,
Un urs le eși 'nainte, cu gróză spre ei venind
Unul dintr'înși de frică, vedënd ursul furios,
Se sui și se ascunse sus, într'un copaciu stufos
Cel-alt, într'acest pericol, singur dacă s'a vădut,
S'a 'ntins la pămînt îndata și în mort s'a prefăcut.
Ursul dar, tot de odată, asupra lui cum sosi,
Pe la nas, pe la ureche, începu a'l mirosi.
Iar el își ținu suflarea, să nu'l simță că e viu,
Că ursul, mort nu mănâncă, după cum dic cei ce scriu.
Și așa, de mort gâdîndu'l, cum stă, ne-suflând, lungit,
Nici de cum ne-atingëndu'l, l'a lăsat și a fugit.

¹⁾ La nevoe se vede prietenul.²⁾ Prietenul se cunósce la nevoe (srimtóre).³⁾ Prietenul la nevoe se cunósce.

Iar prietenul seǔ, care stǎ în copaciu stufos,
 După ce se duse ursul, 'l-a 'ntrebat, dǎndu-se jos
 Ia spune'mî măi frăţiore, ursul ce lucru 'ţi şopti,
 Când se puse la urechea'ţi? şi 'ncepu a hohoti.
 'Mî-a poruncit, el răspunse, să ţi ũ minte să păzesc,
 Şi c'un prieten ca tine să nu mai caletoresc.

A. PANN.

*Amicus certus in re incerta cernitur.*¹⁾

ENNIU — M. T. CICERO, *Laelius*

On connaît l'ami au besoin

Prov. Franc.

*A' bisogni si conoscono gli amici.*²⁾

Prov. Ital

*Den Freund erkennt man in der Noth.*³⁾

Prov Germ

*A friend is never known but in time of need.*⁴⁾

Prov Engl

*Etoukou adou manakha erin de antakha gout-
 chou komso*⁵⁾

Prov. Mandchour.

* △
 16850 Pretenii la necaz se cunosc.

D. POPOVICIŢU, înv. c. Cuvin, co-
 mit Arad. Ungaria.

* △
In vremea necazului se cunosc prietini.

GR ALEXANDRESCU, magistr j.
 Putna.

Acelaş înţeles ca la No 16849

¹⁾ Amicul sigur în momente de cumpena se cunósce.

²⁾ La nevoe se cunosc prieteni

³⁾ Prietenul se cunósce la nevoe.

⁴⁾ Un prieten nu e nici odata cunoscut de cât în vreme de nevoe

⁵⁾ În vremea hainelor rupte avem puţini óspeţi şi prietini.

- 16851 Pre aur focul, iară pe priaten primejdia
ispitesce.

DIM CANTEMIR, *Ist. Ierogl.*, p.
315.

Veđi *Aur*.

A se vedé înțelesul la No. 436.

- 16852 Vremea pē prieten, ca focul pē aur, în
adevăr l'arată.

IORD. GOLESCU, *Mss. II, Asem.*,
p. 135.

Veđi *Aur*.

Acelaș înțeles ca la No. 16851.

- * △
16853 Cine e prietin la ڃile rēle, acela e ade-
vērāt prietin.

V. A. FORESCU, c *Dorna, j.*
Suciava.

Acelaș înțeles ca la No. 16852.

- 16854 Prietenul omului este punga cu baniș și
sacul cu mălaiul.

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 162,
III, p. 130. — HINȚESCU, p. 153.

* △
Pretenul omului e punga cu baniș.

V SALA, *dasc c Lunca, comit.*
Bihor, Ungoria.

Veđi *Rudž*.

Acelaș înțeles ca la No. 10635.

- 16855 Pē prieten în spate să'l bați.

IORD. GOLESCU, *Mss. II*, p. 111.

Adică să'l dojęnesci la o parte, iar nu dē fața cu
altui (GOLESCU).

- 16856 Nicī odată, pentru un prieten noū cāș-
tigat, nu lepēdā (lēpēdā) pe cel vechiū.

A. PANN, III, p. 19. — HIN
ȚESCU, p. 153.

* △
*Prietenî noi să'ți faci, dar d'ăi bētrânî să
 nu te lași.*

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteiu,*
Banat

*Nu alasă veciul óspi, că noūlu nu'l sciī cum
 va hibă.¹⁾*

Dr. WEIGAND, *Zweit Jahres,*
 p 172.

Căci prietenii vechi sunt încercați.

Νέους φίλους ποιῶν. λῶσθε, των πολλοῶν μὴ ἐπιλὼν
 θάγον.¹⁾

Prov Elm

Novos parans amicos, ne obliviscere veterum.²⁾

Prov Lat.

*Les vieux amis et les vieux écus sont les meil-
 leurs.*

Prov Franc.

Nun canciari l'amicu vecchiu pri lu novu.³⁾

Prov Sard

Die alten Freunde die besten.⁴⁾

Prov. Germ.

16857   **Prietenul vechiu este ca vinul care, pe
 cât se învechesce p'atât mai cu gust
 se bé.**

A. PANN, III, p. 19 — HIN-
 TISCU, p 153.

¹⁾ Obținând prietenî noi, e bine sa nu uiți pre cei vechi.

²⁾ Obținând prietenî noi, să nu uiți pre cei vechi.

³⁾ Nu schimba prietenul vechiu pentru cel nou

⁴⁾ Vechia prietenia (e) cea mai buna.

* *Prietenul vechiu, e ca vinul vechiu; cu cât se învechesce, mai cu bucurie se bé.*

GR. ALEXANDRESCU, magistr. j.
Putna.

△ *Prietinul vechiu e ca și vinul; cu cât e mai vechiu, cu atât e mai bun.*

DR. CRISTEA, Prov, p. 216, c.
Toplița-Rom., Ungaria.

Acelaș înțeles ca la No. 16856

Vieux bois, un vieux, vieux amis et vieux livres.

Prov. Franc

Amico e vino vogliono esser vecchi.¹⁾

Prov. Tosc

*Alte Freunde, alter Wein und altes Geld,
Haben den Preis in aller Welt.²⁾*

Prov. Bavar

Old friends und old wine are best.³⁾

Prov. Engl.

* △ 16858 *Un prietin face mai mult de cât o pungă de galbeni.*

M. MATEESCU, inv. c. Movilița,
j. Putna.

Acelaș înțeles ca la No. 16857.

Αναγκασίτερος πυρὸς καὶ ὕδατος ὁ φίλος.⁴⁾

Prov. Eln.

Amicus magis necessarius quam ignis et aqua.⁵⁾

Prov. Lat.

¹⁾ Amicul și vinul trebuie să fie vechi.

²⁾ Prietin vechiu, vin vechiu și ban vechiu, au preț în totă lumea.

³⁾ Prietini vechi și vinul vechiu sunt cei mai buni.

⁴⁾ & ⁵⁾ Prietinul e mai trebuincios de cât focul și apa.

- 16859   Prieten adevărat este acela care te sfătuesce spre bine.

A. PANN, *Edit* 1889, p. 175.

Prieten adevărat este acela care te sfătuesce spre bine, iar nu care îți laudă nebuniile.

A. PANN, III, p. 19. — HINȚESCU, p. 153.

- * Δ
Prietin bun e acela ce dă sfaturi bune; iar nu acela care (îți) laudă nebuniile.

V. FORESCU, c *Folticen*, j. *Suc*
clava. — ECAT ȘIȘMAN, *inv. c.*
Adam, j. Tutova

De aceea să primim, fără supărare, sfaturile ce ni se dau.

- * Δ
 16860   Mai bine ștece prietini de cât un dușman.

V. IFRIM, *elev Sc. Norm. Berl.*
c Corodesci, j. Tutova.

Vezi *Dușman*.

Acelaș înțeles ca la No. 16529.

- 16861   Caută-mă ca p'un prieten și mă încalecă ca p'un vrăjmaș.

IORD. GOLESCU, *Mss. II*, p. 103.

Ne arată cum să ne purtăm către supușii noștri (GOLESCU).

- 16862   Ôspili casă adară, casă nu aspardzi.¹⁾

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*,
 p. 172

Adică ne face bine iar nu reu.

---

¹⁾ Prietenul casa duréză, casă nu sparge

- 16863   * Ceea-ce nu voesci ca să aște dușmanul,
să nu spuî prietenului.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Sem.*
Buc. Cl VII.

Arată cât de reu se păzesc o taină, chiar de către prietenî.

- 16864   Cine este fără de prietin, iaste ca un trup
fără de suflet.

Bertoldo in GASTER, Crest., II,
p. 120.

Arată cât de mult simte omul lipsa unui prietin

- 16865   * △ Cu prietenî răi, rău te faci; cu cel de
omenie, mînci colaci.

D-ra SILVIA LAZAR, *c. Vașcoî,*
comut Bihor, Ungaria.

Veđi a se Aduna, a
se Insofî.

Acelaș înțeles ca la No. 9536.

- 16866   Cine a aflat în lume prietin adevărat,
El o comoră bogată în viața sa a câștigat.

A. PANN, III, p. 19 — HIN-
TESCU, p. 153.

Arată cât de mult prețuesce un prietin.

Amy valent mieux qu'argent.

Prov. Franc.

Amicu fidulu vali un tesoru.¹⁾

Prov. Sic.

Ein getreuer Freund, ein grosser Schatz.²⁾

Prov. Germ.

¹⁾ Amicul fidel valoréză un tesaur

²⁾ Un prietin credincios un mare tesaur.

- 16867   Dacă prietenul tău este miere
 Tu nu umblă să'l mănânci tot.

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 175;
 III, p. 20 — HINȚESCU, p. 153
 — P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, III, p.
 154.

- * Δ
*Dacă pretenul tău este miere
 Tu nu umblă să'l mănânci tot.*

V. SALA, *dasc. c. Drihenț, co-
 mit. Bihor, Ungaria*

Nu abusă de bunatatea prietenilor tăi.

- 16868   Dacă, din nenorocire, ai prieten (prietin)
 nerod, fii tu înțelept.

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 175;
 III, p. 19 — HINȚESCU, p. 121.

Nu te luă după cei neroși.

- * Δ
 16869   Feresce-mă, Dómnă, de prietenă, că de
 dușmană mă voi păzi singur (sciū să
 mă păzesc, sciū a mă păzi).

Șezat, I, p. 220. — V. A. FO-
 RESCU, *c. Folticevi, j. Suciava*

- * Δ
*Apără-mă, Dómnă, de prietină, că de dușman
 mă sciū eă apără.*

Dr. ELIE CRISFEA, *Prov.*, p. 11,
c. Gura-Râului, Ungaria. — A.
 GOROVEI, *j. Suciava.*

Feresce-mă, Dómnă, de prietenă.

Gazet. Pop., I, No. 228

- *
*Feresce-mă, Dómnă, de prietină, că de duș-
 mană sciū eă.*

Gr. POIENARU, *c. Focșani, j.
 Putna.*

* △

*Feresce-mă, Dómnă, de prietenî (prietin), că
de dușmanî (dușman) mă feresc (voiu
feri) eă.*

LAURIAN & MAXIM, I, p. 1231.
— E I PATRICIU, înv. c. *Smulft,*
j Covurluțu. — ILIE HOȘOTĂȘ,
sem c Seliște, comit. Sibău, Tran-
silvania.

* △

Feresce-mă, Dómnă, de prietenî, că de duș-
manî mă păzesc eă.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Sem.*
Buc., Cl VIII. — GAV ONIȘOR,
prof. c Dobrovăț, j. Vasluțu.

Arată greutatea de a te păzi de prietenî, căci mulți
sunt falși, și precum ȋice cronicarul: *Adeverat ca vraj-*
*maș omuluț, cei de casa lui sunt*¹⁾

*Dieu me garde de mes amis, je me garderai de
mes ennemis.*

Prov Franc.

*Da chi mi fido, mi guardi Dio, da chi non mi
fido, mi guardaro io.*²⁾

Prov. Ital

*Behute mich Gott vor meinen Freunden, mit den
Feinden will ich schon fertig werden.*³⁾

Prov Germ

16870 Cine caută prieten fără cusur, fără prie-
tenî remâne.

A. PANN, *Ediț* 1889, p. 102.

Veđi Nevéstă.

Caci om fără cusur nu sã póte.

¹⁾ N. Muste, III, p. 55

²⁾ De cel în care me încred, să mă păzescă Dumnezeu, de cel în care
nu me încred mă păzesc eu.

³⁾ Păzesc me, Dómnă, de prietenîi mei, de du, manî mă voiu pa 1 singur.

16871 * Δ Prietenii nu se cumpără cu bani.

C. TRODORESCU, *inv. c. Lipova,*
j. *Vasluiu.*

Ci cu bună-voință, îndatorire, amabilitate, etc

16872 Pe câți îi credem de prieteni,
Ne sunt ca nisce cunoscuți
Numai din vedere vekuți.

A. PANN, III, p. 19. — HIN-
TESCU, p. 152.

Arată cu câtă ușurință dăm numele de prieten.

16873 Prietin din gură.

IORD GOLESCU, *Mss.* II, p. 61.

Arată pe cel fățarnic (GOLESCU).

16874 * Δ Prieten de căciulă.

D na Z. JUVARA, c. *Fedesci, j.*
Tutova — GAVR ONIȘOR, *prof c.*
Dobrovăț, j. Vasluiu.

Adica un adevărat prietin, și o simplă cunoscință

16875 * Prietin la tórtă.

FR. DAMÉ, IV, p. 167.

Adica fórte prietin.

16876 * Prieten la cataramă.

G. POBORAN, *inst. c. Slatina, j.*
Olt.

Acelaș înțeles ca la No. 16875

16877 * Δ A fi bună de prieteni.

T BĂLĂȘEL *preot, c. Ștefănesci,*
j. *Vâlcea*

Vezi *Curvă*

Adică femei cu purtare rea, cu moravuri ușoare.

PROMISIUNE

Vezi *Fă, ădunfă*.

SCÂRBĂ

16878 * $\triangle$ A se întâlni cu scârba 'n drum.

D-na ECAT. ZANNE, c. Basesci,
j. Falcu.

Adică cu supărarea

16879 * $\triangle$ Scârba e bola cea mai grea de lecut.

V. A. FORESCU, c. Dorna, j.
Suciava.

Vezi *Supărare*

Atât de mult se înrălăcinează în om.

16880 * $\triangle$ Omului, la scârba, dragaica îi lipsește.

V. A. FORESCU, c. Mahni, j.
Suciava

Când omului necăjit, i se propune o petrecere

SPAÎMĂ

Vezi *Cal, Frică*.

SPERANȚĂ

16881 Móre de fóme cine se nutresce cu speranță.

IDEM, *Calend. Rom.*, 1892.

Vezi *Nădejde*

Acelaș înțeles ca la No 16664

16881 b. * $\triangle$ Omul trăește cu speranța.

P. GÂRBOVICEANU, prof. c. Mo-
goșoia, j. Argeș.

Tot speră că-i va fi mai bine

16882 Carle viie cu speranța, more caghându.¹⁾Dr. FR. MIKLOSICH, *Rum. Unter*, I, p. 11.Veđi a *Nădădu*.

Acelaș înțeles ca la No 16675.

A SE SPERÎĂ

Veđi *Cal*.16883 Mai rău se sperie cine-va din auđit de cât din vėđut.²⁾

A. PANN, III, p. 53 — HINȚESCU, p. 179.

Se spun lucruri grozave cari, în realitate, sunt nimicuri.

16884 * Δ Cine te sparie, acela te și păfugăV. SALA, *dasc. c. Vașcomt. Bihor, Ungaria*.

Cine te înjură te și bate

16885 * Δ Cine te sparie, te și îmbucă.V. SALA, *dasc. c. Vașcoi, comt. Bihor, Ungaria*

Acelaș înțeles ca la No 16884.

16886 * Ne aspărem de ursă, s-ne aspărem ș-di baliga.³⁾ILIE GHICU, *prof. c. Pervoli, Epir*

De ce să ne speriem de un lucru de nimic.

¹⁾ Care trăiesce cu speranța, móre căcând²⁾ Hințescu ăice *sparie*.³⁾ Ne speriem de urs, să ne speriem și de baliga lui.

16887 Se sperie ca calul de tropotul său.

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p. 176.

Veđi *Cal*.

Iși face nălucă Acelaș înțeles ca la No. 1426.

16888 * Δ Se sperie ca calul de umbră.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Sem. Buc. Cl. VII.*

Acelaș înțeles ca la No 16887.

16889 * Să sperie de umbra lui.

IORD GOLESCU, *Mss.* II, p. 66.

* Δ
Să sperie și de umbra lui.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 235, c. *Toplița - Rom, Ungaria.* — IUL. GROFȘOREANU, c. *Galșa, comit. Arad, Ungaria.*

*Se sperie de umbra lui,
Și se uită 'n urma lui.*¹⁾

A. PANN, III, p. 52. — HINȚESCU, p. 179

Veđi *Fricos, a se Teme.*

Să ție pentru cei fricoși (GOLESCU)

16890 * Δ Se sperie de toate muscele.²⁾

A. PANN, III, p. 51; *Ediț.* 1889, p. 107. — GR. ALEXANDRESCU, *magistr j. Putna.* — HINȚESCU, p. 135.

Acelaș înțeles ca la No. 16889.

16891 Se sperie de toate gășcele.

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 107.

¹⁾ Hințescu ție. *sparie*

²⁾ Idem.

Acelaş înţeles ca la No. 16890.

16892 Se sperie (tremură) de toate burienile.

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 107;
III, p. 52.

Se spărie de toate buruienile.

HINȚESCU, p. 20.

Acelaş înţeles ca la No. 16891.

SPERIETURĂ

Vezi Cap. VII, c. Apă.

* 16893 Bé nițică apă rece, ca să-î trecă de sperietură.

P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, I, p.
451

*Bé nițică apă rece,
Și de sperietură 'î trece.¹⁾*

G. DEM TEODORESCU, *Cercet.*,
p. 65. — HINȚESCU, p. 4.

*Bé nițică apă rece,
De sperietură a-î trece.*

A. PANN, III, p. 53

Se ȝice când se sperie 6re-cine

SPERI6S

Vezi Cal.

STRIȘTIE

* Δ 16894 Are strîștîa bobocului.

G. P. SALVIȚ, *înv. c. Smulți,*
j. Covurluiu

---

¹ Hințescu ȝice: *spărietură*.

1° Adică e fricos.

2° Inspiră tot atâta temere ca și un boboc.

Striște are înțelesul de: ștrășnicie, vitejie.

SUPĂRARE

- 16895 * Δ Supărarea aduce boli rele, ce Dumnezeu
numai vindecă.

V. A. FORESCU, c. *Folticent*, j.
Suciava.

Vezi *Scârbă*.

Acelaș înțeles ca la No. 16879.

- 16896 * Δ Nici un om fără supărări.

P. GÂRBOVICEANU, *prof Semin.*
Buc. Cl VIII.

Așa e dat omului să trăiească.

A TEME

Vezi *Cucu*.

A SE TEME

- 16897 * Δ De ce se teme omul nu scapă.

N. GANE, *Conv Liter*, IX, p.
54 — P. ÎSPIRESCU, *Rev. Ist.*, III,
p. 157. — V. A. FORESCU, c. *Mă-*
lini, j *Suciava*.

* Δ
De ce te temi nu scapi.

Dr CRISTEA, *Prov.*, p. 71, c. *To-*
pluța Rom, Ungaria. — AVR. COR-
CEA, *paroh*, c. *Coștelu, Banat.*

Vezi *Frică*

Acelaș înțeles ca la No. 16588

- 16898 De ce te temi nu te trece.

HINȚESCU, p. 185.

Acelaş înţeles ca la No. 16897.

16899 Cine mai mult se teme, acela uită uşa deschisă.

IORD. GOLESCU, *Mss* II, p. 80.

Adică cine mai mult se păzesc, acela mai mult greşesc (GOLESCU).

16900 [△] Nu te teme de totă tufa.

Dr. CRISTEA, *Prov*, p. 184, c.
Gura-Riului, Ungaria

Pentru cel care se sperie de cel mai neînsemnat lucru.

16901 * [△] Se teme şi de umbra lui.

V. A. FORESCU, c. *Folliceni*, j.
Suclava. — C. TEODORESCU, înv c
Lipova, j Vasilu.

[△] Se teme şi de umbră.

Dr. CRISTEA, *Prov*, p. 235, c
Logoş, Ungaria

Vezi a se *Speria*.

Acelaş înţeles ca la No. 16889

TEMERE

16902 Ca vermele de lemn, temerea la inimă.

HINȚESCU, p. 200.

Vezi *Vierme*.

Te rode ne-încetat.

TEMĂTOR

Vezi *Muiera*.

URĂ

Vezi *Glumiă*.

16903 * Δ Unii cu ura, și alții cu udătura.

G. P. SALVIŢ, *inv. c. Smulț, j. Covurluiu*

Unii muncesc și alții se folosesc, și tot cei ce muncesc sunt huliți.

Se întrebuintează pentru a se arăta starea lucrurilor dintre țărani și boeri.

16904 Ura, zavistia și frica nasc vicleșugu.

NIC. MUSTE, III, p. 93.

Să împedicăm nascerea unor asemenea simțiri.

16905 * Ura nasce ură.

Să nu urim pre nimeni.

Ură ridica price.

Pov. Solom. 31.

16906 * Δ Gura
Aduce ura.

P. GÂRBOVICIANU, *profesor, c. Corbu, j. Olt* — Dr. CRISTEA, *Prov., p. 104, c. Toplița-Rom., Ungaria.*

Vezi Gură

A se adăoga la No. 3441.

16907 * Δ Își face ură capului.

G. P. SALVIŢ, *inv. c. Smulț, j. Covurluiu.*

Își face vrăjmași, vrând să spună drept.

URÎT

Vezi Iubire, Cap. V, c. 1 rit.

- 16908 [△] Decăt să întingî cu urîtu 'n unt
 Și să te uiți în pămînt,
 Mai bine să 'ntingî în sare
 Și să te uiți la sôre.

Dr. CRISTEA, *Prov*, p. 70, c.
Codlea, Ungaria.

Vezi *Mămăligă, Pîne,*
Sare.

A se adaoga la No. 9364.

- 16909 [△] De cât cu urîtu 'n casă,
 Mai bine cu bóla 'n ôsă

V. ALEXANDRI, *Poes. Pop*, p.
 307. — *Șezăt., Poes Pop.*, p. 74.

Acelaș înțeles ca la No. 16908

*Piu vale un pan con amore,
 Che un cappone con dolore ¹⁾*

Prov Tosc.

Besser wenig mit Liebe, als viel mit Fausten ²⁾

Prov. Germ

- 16910 * [△] De cât cu urîtu pe vatră și cu banii în
 ladă, mai bine lipsă.

I. POPESCU, *înv. c. Dobreni, j.*
Ilfov.

Acelaș înțeles ca la No 16909

- 16911 * [△] Argintu șede 'n ladă
 Și urîtu jos pe vatră.

Șezat Poes Pop, I, p. 12

Acelaș înțeles ca la No. 16910.

¹⁾ Mai mult face o pâne cu dragoste, de cât un clapon cu durere (su-
 perare).

²⁾ Mai bine puțin cu dragoste, de cât mult cu pumnî.

- 16912   [△] Urîtu n'are sfîrșit
De cât trei coți de pânză.

V. ALEXANDRI, *Poes Pop*, p. 307.

Numai mórtea te scapă de el

- 16913   [△] Urîtul n'are vad
De cât scândura de brad.

V. ALEXANDRI, *Poes. Pop.*, p. 307.

Acelaș înțeles ca la No. 16912.

- 16914   * [△] De ce ți-e urît nu scapi.

I POPESCU, *înv. c. Dobreni, j. Ilfov*.

Se ȝice mai ales pentru ómenî.

- 16915   Vai de mine, de urît
Sunt sátul până 'n gât.

A. PANN, II, p. 112. — HIN-
TESCU, p. 107.

Când un soț nu iubesce pe cel-l-alt.

A se vedé A. Pann, *Povestea vorbiî*, p. 112—113.

VESEL

Veȝi *Capră*.

VESELIE

Veȝi *Condur*.

- 16916   [△] S'a născut în zodia veseliei.

D. POPA, *înst. c. Sinaia, j. Pra-
hova*

Pentru omul vesel din fire.

- 16917 * Δ Cui îi place veselie,
Doresce sărăcia.

P. GÂRBOVICEANU, *Sem. Buc*
Cl. VII

Adică petrecerile.

VITEJIE

Veđi *Voïmc.*

- 16918 Δ Vitejia cu fuga.

G. DEM TEODORESCU, *Poes. Pop.*,
p. 583.

Veđi *Voïmcas.*

Pentru cel fricos.

VITÉZ

Veđi *Bătălie, Răsboiu, Za-*
vere.

- 16919 * Δ De omul vitéz
Și mórtea face haz.

D-ra TINC. ȘISMAN, *înv c. Adam,*
j. Tutova. — D-na SUHAMEL, *c.*
Meledic, j. Buzeň.

Adică la toți place.

- 16920 Cine e vitéz, în urma răsboiului se cu-
nósce.

A. PANN, III, p. 51. — HIN-
TESCU, p. 203

La încercare se cunósce omul.

- 16921 * Δ Vitézului îi veđi capul și leneșului urma.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Sla-*
vuța, j. Dolj.

Veđi *Fricos.*

Adica dupa resbel. Acelaș înțeles ca la No. 16607.

16922 După războiul mulți viteji se găsesc.

A. PANN, III, p. 51

Vezi *Bătălie, Luptă,
Războiul, Vitez, Za-
veră*

A se adăuga la No 10625

16923 • La om vitej, armă scurtă.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 38.

Adică cel vitej și destoinic cu puțin isbutesce (GOLESCU).

A vaillant homme courte épée.

Prov Franc.

16924 △ Taie mămăliga 'n două, de vitej ce e.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 248, c.
Sinergig, Ungaria.

Adică e fricos

16925 △* Vitez (isteț) ca cocoșul.

C. DANILESCU, c. *Scundu, j.*
Vâlcea.

Adică îndrăzneț

VOIȚIC

Vezi *Cruce, Puț, Salce,*
Tiner.

Cuvântul *voinic* însemna în vechime: oștean.

«Iară *voinicii*, când restigniră pe Isus, luară veșmintele lui și făcura patru părți» — *Evang.* CORESI

«Ce *voinic* va eși la război și se va lovi cu alt *voinic*, și-l va birui» — *Pravila Govora.*

În toți anii alegea norodul doi bărbați de buna ruda să fie dea tocmirea lucrurilor cetățenesci și *voinicesci* și le puneau numele ipași» — *Pravila* MATEI BASARAB.

A se vedea pentru mai multe amănunte L. ȘĂINEANU, *Semasiologie*, p. 376—378.

- 16926 $\triangle$ * Mai bine cu cel voinic la pagubă, de cât cu cel mișel la câștig.

V. ALEXANDRI, *Poes Pop.*, p. 123 — E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulți, j. Covurluiu.* — V. A. FO-
RESCU, *c. Folticenți, j. Suciava.* — H.
D. ENESCU, *inv. c. Zamostea, j. Dorohoi*

Mai bine'i cu voinicul la pagubă, de cât cu mișelul la câștig.

Abeced. Ilustr., p. 26.

- * $\triangle$ De cât cu un mișel la câștig, mai bine cu un voinic la pagubă.

GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Adam, j. Tutova.*

Mai bine c'un voinic la pagubă de cât c'un mișel la dobândă.

I. NEGRUZZI, *Conv. Liter.*, XII, p. 338.

- * $\triangle$ Mai bine cu un voinic la pagubă, de cât cu un ticălos la câștig.

K. A. ZAMFIRESCU-DIACON, *inv. c. Stribieni, j. Dorohoi* — M. LUPESCU, *inv. c. Broscești, j. Suciava*

- * $\triangle$ Mai bine cu un voinic la pagubă, de cât cu un nevoiaș la câștig.

D-na Z. JUVARA, *c. Fedesci, j. Tutova.*

De cât cu un mișel la câștig, mai bine cu un om cum se cade la nevoie.

LAURIAN & MAXIM, II, p. 412

Ved. *Bun, Cuminte, De, tept, Infelept, Is-tept, Omenie, Șin t, Vrednic.*

Acelaș înțeles ca la No 16071.

- 16927 * △ Voinicu nu pîere,
Din pelin el face mîiere.

D na EL SEVASTOS, p 44

Omul voinic face ce face și isbutesce

- 16928 * △ Odată voinic
De două (dóuě) orî nimic.

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p. 179 — HINȚESCU, p. 204. — V. SALA, *dasc c. Vașcoi, comit Bihor, Ungaria.* — Dr. CRISTEA, *Prov*, p. 190, c. *Gura-Rîului, Ungaria.*

*Odată voinic
Și de nouă orî nimic.*

GR JIPESCU, *Opinc.*, p 133

Pentru cei cari, mai nicî odată, nu sunt bunî de ce va.

- 16929 Când răsboiul încetă
Mulți voinicî s'arată.

V ALEXANDRI & L. ROSETTI,
Mss

După răsboiul mulți voinicî s'arată.

CHIBICI-RIVNEANU, *Conv. Liter.*,
XVII.

Veđi *Vutéz.*

Acelaș înțeles ca la No. 16922.

- 16930 * △ De cât să mă rog de prost
Ca să dé plugul pe rost;
Fiū voinic cum am mai fost,
Ca să trec la adăpost.

C. C. BUNGEȚIANU, *stud. c. Co
sovět, j. Mehedinți.*

Să ne facem treburile singuri, fără a ne mai ruga de alții.

16931 * Δ Sărace voînice, cum te cacă cîdorele!

G. P. SALVIU, *înv. c. Smulți, j. Covurlui.*

Se dîce în zeflemea, despre cei cari se fac viteji.

16932 * Δ Dintr'un cîrd de voînici
Rêmas-am singur p'aici.

P. GÂRBOVICEANU, *prof Semin. Buc. Cl. VII.*

Cînd vrei să'ți bați joc de nisce fricoși.

16933 * Δ Voînicu pere de mîna pécătosului.

N. MATEESCU, *înv. c. Movila, j. Putna*

Cînd un om de nimic apucă înaintea celor mai buni.

16934 * Gîonile ațel bun, cu soți mulți.¹⁾

C. IONESCU, *înv. c. Nevêsta, Macedonia.*

Acelaș înțeles ca la No. 9519.

16935 * Δ Tôtă lumea e voînică, cînd dușmanul fuge.

V. A. FORESCU, *c. Folticeni, j. Suciava.*

Cînd unul se arată voînîc la lucru ușor

16936 * Δ A mai fost unu așa ca dînsu voînîc; l'a cîlcat un boloboc pe cap și a murit.

S. MIHĂILESCU, *Șezăt, I, p. 219.*

---

¹⁾ Voînîcul cel bun, cu soți mulți.

Pentru cel fricos.

- 16937 Omul voinic nu se sperie de toate muscele.¹⁾

A. PANN, III, p. 51 — HINȚESCU, p. 135.

Pentru cel care se sperie de nimicuri.

- 16938 Voinicul umblă, ca șerpele, după vitejii.

D-na EL. SEVASTOS, p. 191.

Pentru omul îndrăzneț care caută lucrurile grele de făcut, și se aruncă în primejdii.

- 16939 Cel voinic nu se bate cu umbra, nici pe 'ntunec.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 76.

Adică cu cei slabi nici p'în ascuns (GOLESCU).

- *
16940 Cu voinicul treci p'în foc.

V. ALEXANDRI, *Poes. Pop.*, p. 328.

E de mare ajutor la ori-ce întâmplare.

- △
16941 Voinicelul fără cal
E ca peștele pe mal.

V. ALEXANDRI, *Poes. Pop.*, p. 290.

Nu mai are nici un rost. Țicerea care se aplica hațducilor de odinioară

- △
16942 Voinicelul ne-armat
E ca știuca pe uscat.

V. ALEXANDRI, *Poes. Pop.*, p. 294.

---

¹⁾ Hințescu dăce *sparițe*.

Acelaş înţeles ca la No 16941.

16943   Voinicul cunósce douë poteci.

Dr. GASTER, *Lit.*, p. 236. —
D na E. B. MAWR, p. 80.

Veđi *Artuc*

Acelaş înţeles ca la cuvîntul *Aiduc*

Il faut avoir deux cordes à son arc.

Prov. Franc

Nicht alles henken an einen Nagel ¹⁾

Prov. Germ

To have two Strings to his Bow ²⁾

Prov. Engl.

16944   * [△] E voinic de face sânge 'n balegă.

C TEODORESCU, *inv. c. Pungesci*,
j. Vashutu

E un păcătos. A se adăogă la No. 1301.

16945   * [△] Voinic ca oia când dă din picior.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Glavi*,
j. Vâlcea.

Acelaş înţeles ca la No 16944

16946   * [△] Cruce de voinic.

P. ISPIRESCU, *Leg.*, p. 378 &
388 — GR. JIPESCU, *Opinc.*, p. 79.
— L. ŞAÎNEANU, *Semas*, p. 265.

Acelaş înţeles ca la No. 14777.

¹⁾ Sa nu fie tot spluzurat la un cuiu

²⁾ A avé douë strune la arcu seu,

16947 * Cum îi stă bine voinicului.

GR. JIPESCU, *Răur. Oraș.*, p.
113

Adică cam tîrchilit, bét.

VOÎNICIE

Veđi *Creer*

VOINICOS

16948 * Δ Voïnicos fricos.

V ALEXANDRI, *Teatr.*, p. 22.

* Δ *Voïnicos da (dar) fricos.*

V. ALEXANDRI, *Teatr.*, p. 22 &
1114 — A. GOROVEI, *j. Suciava.*

Voïnicos
Dar cam fricos.

I. G. VALENTINEANU, p. 21.

Veđi *Viteje.*

Acelaș înțeles ca la No. 16918.

Ἀνδρῶν δυσμενέων ἐκὸς ιστομεινὸς πολεμίζειν.

Prov. Elin

VRĂJMAȘ

Veđi *Adever, Inșelept, Piz-*
maș

16949 * Δ Om mare, fără vrăjmași nu este.

V. SALA, *dasc. c. Vașcoi, comit.*
Bihor, Ungaria.

Veđi *Dușman*

Acelaș înțeles ca la No. 16531.

- 16950   Între o mie de prieteni un vrăjmaş de
              vei avea, e destul ca să ți'i facă pe toți
              vrăjmași.

A. PANN, III, p. 21. — HINȚESCU,
p. 152.

Arată răul pe care ți'l poți face vrăjmașul.

- 16951   Vrăjmașul când ș-arată spatele, bate'l
              cu aur în spate.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 103.

Vezi *Inamic*

Adică când fuge, dă'i ajutor să fugă (GOLESCU)

- 16952   Pe câți îi numim cunoscuți,
              Ne pot fi vrăjmași ne-văduți.

A. PANN, III, p. 19 — HINȚESCU,
p. 41.

Să ne ferim de prietenii de căciulă

VRĂJMĂȘIE

Vezi *Pizmă*

CAPITOLU XV

DESPRE VIÉȚA INTELECTUALĂ ȘI MORALĂ

CALITĂȚI ȘI VIRTUȚI

ADEVĚR

*Veđi Copil, Gură, Limbă,
Minciună, Pecătos, Vorbă.*

- 16953 * $\triangle$ Gura mai lesnă vorbește adevărul de
cât minciuna.

*V. SALA, dasc. c. Chașcoă, co-
mit. Bihor, Ungaria.*

Veđi Gură

A se adăoga la No. 3450.

- 16954 Mai lesne (e) a vorbi adevărul de cât
minciuna.

*A. PANN, Ediț. 1889, p. 10; I,
p. 51. — HINȚESCU, p. 207.*

Acelaș înțeles ca la No. 16953.

- 16955 * $\triangle$ De la adevăr până la minciună e un lat
de palmă.

*GAVR. ONIȘOR, prof. c. Mur-
geni, j. Tutova.*

Atât de ușor e să treci de la unul la altul, cine poate hotărî unde se isprăvesce adevărul, și unde începe minciuna.

* △ 16956 Spune adevărul că ți se sparge capul.

IUL. GROFȘOREANU, *profesor c*
Galșa, comit. Arad, Ungaria.

Veđi *A teo rat, Drept.*

Cel păcătos, cel ne-înțelept se supără dacă 'i spuî adevărul

Szóly igazat s betorik a fejedet ¹⁾

Prov Magy.

* △ 16957 Dacă spuni prostului adevăru, te tócă 'n cap.

AVR CORCEA, *paroh, c. Coșteiu,*
Banat

Acelaș înțeles ca la No 16956.

△ 16958 Cine cutéză să spună adevărul
Póte lesne umblă bătut, ca mărul.

Dr. CRISTEA, *Prov*, p. 45, *c*
Toplița-Rom., Ungaria

Acelaș înțeles ca la No. 16957.

Veritas odium parit. ²⁾

Prov Lat

La verit  genera odio. ³⁾

Prov Tosc.

La verdad amarga. ⁴⁾

Prov. Span

---

¹⁾ Spune adevărul și îți sparge capul

²⁾ & ³⁾ Adevărul nasce ura.

⁴⁾ Adevărul e mai reu

Die Wahrheit ist der Welt leid.¹⁾

Prov. Germ.

* △
16959   **Adevărul umblă cu capu spart.**

ILIE HOCHORĂU, *stud. c. Schiște, comit. Sibiu, Transilvania.*

△
Adevărul umblă de multe ori cu capul spart.

DR. CRISTEA, *Prov.*, p. 4, c. *Gura-Râului, Ungaria.*

Acelaș înțeles ca la No 16958

16960   **Adevărul rar află cuartir.**

G. I. MUNTEANU, p. 60. — HINȚESCU, p. 1.

La puțini le place adevărul.

16961   **Adevărul e prăstă marfă.**

N. FILIMON, *Ciocoș*, p. 95. — P. ISPIRESCU, *Rev. Ist*, I, p. 227.

Acelaș înțeles ca la No. 16960

16962   **Adevărul este ușa răului.**

P. ISPIRESCU, *Rev. Ist*, I, p. 228.

Omul bun, drept, spune în tot-dé una adevărul

16963   **Copiii și nebunii spun adevărul.**

DR. CRISTEA, *Prov.*, p. 56, c. *Toplița-Rom, Ungaria.* — V. SALA, *dasc. c. Vașcoi, comit. Bihor, Ungaria*

* △
Copiii spun adevărul adevărat.

V. A. FORESCU, c. *Dorna, j. Suciava*

---

¹⁾ Adevărul e reul lumii

△
De la copil și de la nebun aflu adevărul.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 72, c
Gura-Rîului, Ungaria

Veți *Copil, Nebun.*

A se adăoga la No. 3017

16964   **Gura nebunului adevărul grăesce.**

LAURIAN & MAXIM, I, p. 28

Acelaș înțeles ca la No. 16963

16965   **De la nebun și de la bêt
Adevăru 'i lesne de aflat**

A. PANN, I, p. 112. — HINȚESCU,
p. 118. — P. ÎSPIRESCU, *Rev. Ist.*,
III, p. 158.

Veți *Copil.*

Acelaș înțeles ca la No. 16964

16966   *** Adevărul rănesce.**

Când se spune un adevăr supărător.

16967   *** Orî-ce adevăr nu e bun de spus.**

IDEM, *Calend Rom.* 1892.

Caci pôte supără pre cine-va, fără folos și chîiar cu
paguba noastră.

Toute vérité n'est pas bonne à dire.

Prov. Franc

16968   **Veî vrăjmași să'ți dobândesci? grăiesce
adevărul.**

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, pref. 1.

Acelaș înțeles că la No. 16967.

16969 Vremea descopere adevărul.

A. PANN, *Edit.* 1889, p. 9; I,
p. 51. — HINȚESCU, p. 209.

Cu timpul ori și ce se află.

᾽Αγεῖ δὲ πρὸς φῶς τὴν ἀλήθειαν χρόνος.¹⁾

Prov. Elin.

*Veritas nunquam latet.*²⁾

Prov. Lat.

Le temps découvre la vérité.

Prov. Franc.

Il tempo scuopre la verità ³⁾

Prov. Tosc.

*Die Wahrheit will an den Tag.*⁴⁾

Prov. Germ.

16970 Adevărul în deșert și ne-dovedit a ră-
mâne nu póte.

DIM. CANTEMIR, *Ist. Ierogl.*, p.
338.

În cele din urmă adevărul trebuie să se afle.

16971 Istina vire vavic fora.⁵⁾

DR. FR. MIKLOSICH, *Rum. Un-
ter.*, I, p. 9.

Acelaș înțeles ca la No. 16970.

¹⁾ Vremea scóte adevărul la lumină.

²⁾ Adevărul nici odată nu stă ascuns.

³⁾ Vremea descopere adevărul.

⁴⁾ Adevărul vré la lumină.

⁵⁾ Adevărul vine în tot-dé-una afară.

16972 * $\triangle$ Adevărul plutesce ca untul de lemn.

P. GÂRBOVICĂANU, *prof. Sem.*
Buc Cl. VIII

*Tot-dé-una adevărul iese de asupra, ca unde-
lemnul, pe care, ori cât îl amesteci în apă,
iese la ivelă.*

IDEM, *Calend Rom.* 1892.

Orî cât ai dori să ascunzi adevărul, el tot trebuie să se afle odată.

16973 Adevărul este cum te veđ și cum mă veđi.

N. FILIMON, *Clocot*, p. 118 &
295. — P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, I,
p. 227

Pentru a întări o afirmare.

Aussi vrai que je te vois.

Prov. Franc.

ADEVĚRAT

Veđi Minclună

16974 Ce'i adevărat
Nu'i păcat.

HELIADÉ-RĂDULESCU, *Mouv'*
1848, p. 133

Ce'i adevărat și drept să se spună și să se facă

16975 $\triangle$ A vorbit adevărat
Ș'a venit cu capul spart.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 18, c.
Toplița-Rom., Ungaria.

Veđi Adevăr.

Acelaș înțeles ca la No. 16959.

- 16976 Ce e drept și adevărat, nici la dracul nu
e minciună.

I. SLAVICI, *Conv. Liter*, IX, p. 89.

Pentru un adevăr.

A ALDUÎ

- 16977 * $\triangle$ Tot omul alduiesce,
Dar el scie ce gândește.

V. SALA, *dasc c Călugări, comit. Bihor, Ungaria*.

Arată cât e de greu să cunoscă gândurile omului.

AMAN

- 16978 * $\triangle$ Aman ție, aman mie.

V. IFRIM, *Școl Norm. Berl. c. Corodesci, j. Tutova*.

Adică rău de noi amîndoi

- 16979 * $\triangle$ A ajunge la aman.

Șezătore, I, p. 204.

Adică în mare strîmtore, la desnădăjduire.

ASCULTARE

Vezi *Cap. XVII*.

BINE

Vezi *Dumneșu, a Dușmăni, Grabă, Popîrniș*.

- 16980 Vine binele
Ca albinele.

A. PANN, II, p. 21. — HUNTESCU, p. 15.

* $\triangle$

*Binele vine la bine, precum vin albinele la
coșniță.*

V. SALA, *dasc. c. Negru, comit. Bihor, Ungaria*.

Adică curge norocul.

- 16981 * Δ Binele după el vine
Ca muscele după câne.

V. SALA, *dasc. c. Merag, comit Bihor, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. 16980.

- 16982 * Ți vine un bun, aşteptă ş'altul.¹⁾

I. COYAN, *prof. c. Ianina, Epir.*

Veđi *Rou.*

Intimplările fericite, ca şi nenorocirile, se țin lanț.

- 16983 Fă bine în curul dracului.

IORD. GOLESCU, *Mss. II, p. 73.*

Să ȝice pentru cei ce nu cunosc facerea dă bine
(GOLESCU).

Bată te crucea, bărbat,
N'ai facut patu mai lat
Să 'ncapă şi cel sărac.
Că săracu'i ca şi dracu.
De ce'i dai, de ce mai cere
Până prinde 'n sin la pele
Ş'apoi scapă la putere.

Poes. Pop.

- 16984 Carle ȝe va bire te lasa (e)rdendo; carle
nu ȝe va bire te lasa plângendo.²⁾

Dr FR MIKLOSICH, *Rum. Unter, I, p. 11.*

Pentru prieten şi duşman.

*Chi te vol ben te lasa ridendo; chi te vol mal
te lasa pianzendo.*³⁾

Prov. Triest.

¹⁾ Iȝ vine un bine, aşteptă şi altul

²⁾ & ³⁾ Cine'i vră bine te lasă rîdënd, cine nu'i vră bine te lasă plângënd.

- 16985 * Cine nu ăși va binele, să nu i-ël dé
Domnul.

IORD. GOLESCU, *Mss* II, p. 81.

Să ȑice pentru cei ce 'și vor răul lor (GOLESCU).

Adică pentru cei cari se îndărătnicesc să facă un lucru
care trebuie să le aducă păgubă.

- 16986 Fă în viața ta tot bine,
Chiar și legilor streine.

ANTON PANN, I, p. 72. — HIN-
ȚESCU, p. 14.

Maximă creștinăscă.

- 16987 * △ Binele se uită.

D-na Z. JUVARA, c. *Fedescă, j.*
Tutova.

Binele pré lesne, iară răul cu anevoe se uită.

DIM. CANTEMIR, *Ist. Ierogl.*, p.
95.

ȑicere care se adeverește în tóte ȑilele.

Mémoire du mal a longue trasse ;
Mémoire du bien tantost passe.

Prov. Franc.

Boses schreibt man in Stein, Gutes in Sand. ¹⁾

Prov. Germ.

- 16988 Óre ce se trece saũ îmbătrănesc, în lume,
mai curînd ? facerea de bine.

Cron. Anonim, p. 183.

Acelaș înȑeles ca la No. 16987.

- 16989 Tot-dé-una binele se uită mai lesne ca
răul.

IDEM, *Cal. Rom.* 1892.

¹⁾ Răul se scrie pe piétră, binele pe nișip.

Acelaş înţeles ca la No. 16988.

- 16990   Bine, bine peste bine
Când vine, e tot mai bine.

A. PANN, II, p. 21. — HINȚESCU,
p. 14.

Când se grămădesc, fericirile pe unul.

- 16991   * △ Bine preste (peste) bine nu strică.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 23, c. *Gura-Riului, Ungaria*. — Gr. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna*.

Acelaş înţeles ca la No 16990.

- 16992   * △ Omului de mult bine, îi vine a sburdă

V. A. FORESCU, c. *Dorna, j. Suciava*.

Arată pe omul fericit.

- 16993   * △ Binele vine anevoe, iar răul îndată.

Gr. ALEXANDRESCU, *magistr j. Putna*.

Aşa e dat omului să fie.

- 16994   △ A face bine, e tot-dé-una mai bine de
cât a face rău.

A. PANN, II, p. 20. — Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 4, c. *Sibiu, Transilvania*. — HINȚESCU, p. 14

Ne învaţă să facem bine la toţi.

- 6 995   △ Caută binele cu sacul,
Şi nu'l găseşte nici cu acul.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 37, c. *Rîşnov, Ungaria*

Pentru omul lipsit de noroc.

16996 Δ Bine de una și rău de dece.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 23, c.
Sinersig, Ungaria.

Acelaș înțeles ca la No. 16995.

16997 * Δ De când binele
C'a murit cănele,
Ș'a rămas cățaua
De-a umplut mahalaua.

G. P. SALVIU, *inv. c. Smulft,*
j. Covurlutu.

1° Răspuns ce se dă, când cine-va întreabă pe altul :
«cum o duci? bine?»

2° Adică a scăpat de un rău și a dat peste altul mai
mare

16998 * Δ Binele vine, binele mere,
Și mai mult se trage la omul cu avere.

V. SALA, *dasc. c. Holod, comit.*
Bihor, Ungaria.

Norocul, tot la cel avut merge.

16999 * Δ Cine face bine, bine găsește.

HINȚESCU, p. 55 — D-na Z. JU-
VARA, c. *Fedesci, j. Tutova.* — AL.
MARTINIAN, j. *Ilfov.* — N. MA-
TEESCU, *inv. c. Movilița, j. Putna.*

* Δ Bine faci, bine găsești.

C. MIHALACHE, *inv. c. Șendresci,*
j. Tutova. — GR. POIENARU, *ing.*
c. Rassa, j. Ialomița.

Δ Cine face bine, bine găsește;
Cine face rău, rău 'l însoțește.

A. PANN, II, p. 22. — HINȚESCU,
p. 14. — Dr. CRISTEA, *Prov.*, p.
45, c. *Topleța-Rom., Ungaria.*

Prin urmare să facem tot bine.

*Jól tetél, jól váry.*¹⁾

Prov. Mag.

17000 * Δ Binele cu bine se răsplătesce.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 23, c. *Sinersig, Ungaria.* — V. SALA, *dasc. c. Vinteri, comit. Bihor, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. 16999.

17001 * Δ Unde'i bine
Nu'i de mine;
Unde'i rău
Hop şi eă.

V. A. FORESCU, c. *Folticeni, j. Sucłava.* — GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Crângu, j. Tutova.* — E. I. PATRICIU & G. P. SALVIU, *înv. c. Smulţi, j. Covurluţu.*

* Δ Unde'i bine
Nu'i de mine;
Unde'i rău,
Acolo's eă.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 264, c. *Topliţa Rom., Ungaria.* — AVE. CORCEA, *paroh, c. Coştetu, Banat.* — G. MADAN, c. *Truşeni, ţin. Chişineu, Basarabia.*

Pentru omul lipsit de noroc în toate împrejurările.
Arată culmea necazurilor.

17002 * Δ Orî mai bine, orî mai rău
Scie unul Dumnezeu.

C. TEODORESCU, *înv. c. Dógele, j. Vasluu.*

Viitorul numai Dumnezeu îl cunoşce.

¹⁾ Bine ai făcut, bine aşteptă.

17003 * Δ Binele este (îi) dușmanul răului.

C. TEODORESCU, *înv. c. Cursesci*,
j. Vasluiu. — GR. ALEXANDRESCU,
magistr. j. Putna

Omul de bine disprețuește tot ce este rău.

A se reaminti vechia ȕicere scolastică: *malum habet causam deficientem non efficientem.*

17004 * Δ Las că'i bine, cu tôte că'i rău.

C. ALEXANDRESCU, c. Alexeni,
j. Ialomița.

La o întîmplare nenorocită, arătăuđ : că răul putea să fie mai mare, sau că tot răul are și partea lui de bine.

17005 * Δ Ce'i bine nu'i rău.

I. CREANGĂ, *Conv. Liter.*, XI,
p. 455; *Pov.*, p. 46. — P. ISPIRESCU,
Rev. Ist., II, p. 146. — I. NEGRUZZI,
Conv. Liter., XIII, p. 34. — N.
MATEESCU, *înv. c. Movila*, j. Putna.
— AVR. CORCEA, *paroh, c. Coștetu*,
Banat

1° Acelaș înțeles ca la No. 17004.

«Na, că făcu'i pacostea și frăține-meu. Ei, ei, acum ce'i de făcut?
Eu cred că *ce'i bine nu'i rău*: Danilă face, Danilă trebuie să desfacă.
— I. CREANGĂ, p. 46

2° Pentru ce-va care e bine cum este.

«Fă Iécă așa, și așa, că'i bine, și *ce'i bine nu'i rău.*»

17006 * Δ Când îmi merge bine,
Toți is cu mine;
Când îmi merge rău,
Rămân numai eu.

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulț*,
j. Covurlui.

△
*La bine
 Toți cu mine;
 La rău
 Numai eu.*

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 127, c
Gura Riului, Ungaria.

Vezi *Primit*

Pentru amicii banului.

17007   *Până 'i bine
 Mulți cu tine;
 Dar la nevoi
 Mai napoi.*

I. T. MERA, *Conv. Liter.*, XVII.

Vezi *Primit*.

Acelaș înțeles ca la No. 17006.

17008   * *Fă ghine că va-ți alacsescu numa.¹⁾*

ILIE GHICU, *prof. c. Samarina,*
Epir.

17009   * △ *Nu'i da binelui cu piciorul
 Că pe urmă o să'i duci dorul.*

D-ra TINCA ȘIȘMAN, *c. Adam,*
j. Tutova.

Să ție celui care umblă să fugă de un bine care dă
 peste el

17010   * *Binele așteptă și rău.*

I. CREANGĂ, *Conv. Liter.*, 75-76,
 p. 284, *Pov.*, p. 7.

Vezi *Desfurare*

Adică după bine vine și rău

Post gaudia luctus ²⁾

Prov Lat

¹⁾ Fă bine că-ți voiu schimba numele.

²⁾ După bucurie supărare.

Aise et mal se suivent de près.

Prov. Franc.

L'alegria si cambia spesso in luttu.¹⁾

Prov. Ital.

Nach Freude folgt Leid.²⁾

Prov. Germ

After joy comes annoy.³⁾

Prov Scoț.

17011 Sărace bine, mult rău aștepți.

G. P. SALVIU, *înv. c. Smulți,*
j. *Covurluiu.*

1° Se dice de cei cari trăesc bine, și dau binelui cu piciorul; își fac de cap.

2° Acelaș înțeles ca la No. 17010.

17012 * △ Fă bine (ș')așteptă rău.

S. FL. MARIAN, *Tradiț. Pop*,
p. 197. — LAURIAN & MAXIM, I,
p. 2 3. — HINTEȘCU, p. 14. — G.
I. MUNTEANU, p. 20. — Dr. CRIS-
TEA, *Prov*, p. 91, c. *Gura-Râului,*
Ungaria. — D. POPOVICIU, *înv. c*
Cuvn, comit. Arad, Ungaria —
GAVR CNIȘOR, c. *Dobrovăț, j. Vas-*
luiu. — AVR. CORCEA, *paroh, c.*
Coșteiu, Banat. — V. SALA, *dasc.*
c. Poțana, comit. Bihor, Ungaria.
— IULIU PAP, *înv. c. Covasniț,*
comit. Arad, Ungaria.

△ *Fă ați bine și mâne te așteptă la rău.*

Gazet. Sătén., XVI e, p. 13.

Să nu te aștepți la recunoscință, din partea celor carora
ai făcut vre-un bine; ba dinpotrivă.

1) Bucuria se schimbă adese-orî în supărare.

2) După mulțumire urmează durere.

3) După bucurie vine supărare.

17013 Fă bine să gălescî rău.

A. PANN, III, p. 109.

*Fă bine să 'ți gălescî rău.*P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, III, p. 380. — *Leg.*, I, 1872, p. 167.*Fă bun, s'afti arău.*¹⁾Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*, p. 156

Acelaș înțeles ca la No. 17012

17014 * [△] Fă bine (ca) să 'ți audî rău.A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 133; II, p. 86 — HINȚESCU, p. 14. — I. CRUANGĂ, *Conv. Liter.*, XI, p. 189; *Prov.*, p. 253 — P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, III, p. 380. — D-na EL. SEVASTOS, p. 222 — Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 91, c. *Râșnov, Ungaria.* — GR. ALEXANDRESCU, *magistr.*, j. *Putna.* — GAVE ONIȘOR, *prof.* c. *Dobrovăț, j. Vasluiu.**A face bine să'și audă rău.*

LAURIAN & MAXIM, I, p. 150.

*
*Fă bun s'avdizi arău.*²⁾C. IONESCU, *prof. c. Nevêsta, Macedonia.*¹⁾ Acelaș înțeles ca la No. 17013.²⁾ Fă bine și tot vei fi criticat

17015 Fă bine ca să veđi rău

I. G. VALENTINIANU, p. 21.

Acelaș înțeles ca la No. 17013.

¹⁾ Fă bine s'afti rău.²⁾ Fă bine s'auzi rău.

17016 Fă bine și așteptă-te la gâlcăvă.

X***, c. Nănesci, j. Bacău.

Acelaș înțeles ca la No. 17015.

17017 * △ Cu binele de nu vei pute, iar cu răul nu faci nimica.

A. PANN, II, p. 125. — HINȚESCU, p. 15. — V. SALA, dasc c. Vașcoi, comit. Bihor, Ungaria.

E mai bine cu binele de cât cu răul.

A. PANN, I, p. 169. — P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, III, p. 378. — HINȚESCU, p. 15.

Cu blândețea mai ușor de cât cu sila aduci pe ceilalți ca să facă ce doresci.

17018 Binele pe om îl scapă,
Cu vreme, de foc și apă.

A. PANN, II, p. 20. — HINȚESCU, p. 15.

* △
*Binele pe om îl scapă
De foc și de apă.*

V. SALA, c. Păcălesci, comit. Bihor, Ungaria.

* △
*Binele te scapă
De foc și de apă.*

E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulți, j. Covurluiu.* — V. SALA, dasc c. Petrósa, comit. Bihor, Ungaria.

Indemn de a face bine.

17019 Binele de rău te scapă
Să 'l arunci chiar și în apă.

A. PANN, I, p. 72. — HINȚESCU, p. 15. — G. I. VALENTINEAN, p. 30. — AL. ODOBESCU-SLAVICI, *Cart. Cit.*

* △
*Binele de rău te scapă
 De l'ai aruncă și 'n apă.*

Dr. CRISTEA, *Prov*, p. 23, c.
Agnita, Ungaria

Binele, pe care 'l faci, își primește odată răsplata.

*Fais le bien, jette le dans la mer. Si la poisson
 l'ignore, Notre Seigneur le saura.*

Prov Franc

17020 Binele din mâini 'l scapă
 Și lasă'l să caadă 'n apă.
 Că binele nu s'afundă,
 Ci stă, pe d'asupra, 'n undă.

A PANN, *Archiv*.

Acelaș înțeles ca la No. 17019.

17021 * △ Binele să 'l arunci pe apă, că 'l găsești.

E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulț,*
j. Covurlutu.

Acelaș înțeles ca la No. 17020

17022 Fă bine și 'l aruncă 'n baltă, că nici nu
 scii cum esé la ivelă.

D-na EL SEVASTOS, p. 98.

Acelaș înțeles ca la No 17021.

17023 * △ Fă bine și 'l aruncă în apă.

IORD GOLESCU, *Mss. II*, p. 115.
 — P. JSPIRESCU, *Rev. Ist.*, III, p.
 380. — GR. ALEXANDRESCU, *j.*
Putna.

* △
Fă bine și 'l aruncă 'n baltă.

V A FORESCU, *inv. c Dorna,*
j. Suciava.

* $\triangle$ *Fă bine și 'l aruncă 'n gărlă.*

TINCA ȘIȘMAN, *inv. c. Adam,*
j. *Tutova.*

* $\triangle$ *Fă ghine și-arucă'l tru mare.¹⁾*

D. DAN, *stud. c. Moloviște, Ma-*
cedonia

Adică când faci vre-un bine, nu căută cui ăi faci (GOLESCU).

17024 Fă bine și 'l aruncă în drum.

A. PANN, II, p. 20.

Fă bine și 'l aruncă pe mărăcine.

BARONZI, p. 49. — HINȚESCU,
p. 14.

Acelaș înțeles ca la No. 17023.

* $\triangle$ 17025 Binele nu se innécă.

E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulț,*
j. *Covurluiu.*

Acelaș înțeles ca la No. 17024.

* $\triangle$ 17026 Fă binele că el nu se innécă.

V. A. FORESCU, c. *Mălinț, j.*
Suciava.

Acelaș înțeles ca la No. 17025 sub formă de povață.

* $\triangle$ 17027 De faci astă-qi cui-va bine
Măne de la altu'ți vine.

A. PANN, I, p. 73 — HINȚESCU,
p. 14 — Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 71,
c. *Tophța-Rom., Ungaria.* — G.
MIHALACHE, *inv. c. Șendrescă, j.*
Tutova.

¹⁾ Fă bine și aruncă'l în mare

Acelaş înţeles ca la No. 17026.

- 17028** Binele ce 'l faci la óre-cine
Ți'l întórcе vremea care vine.

A. PANN, II, p 21. — HINȚESCU,
p 15.

Acelaş înţeles ca la No. 17027.

Un bienfait n'est jamais perdu.

Prov. Franc.

- 17029** * Aruncă binele tѐu în drépta și în stânga,
și la nevoie aí să'l găsești.

Acelaş înţeles ca la No. 17028

- 17030** Omului de unde nu gândesce
Binele i se resplătesce.

A. PANN, I, p 72. — Dr CRIS-
TEA. *Prov*, p. 197, c. *Sibiu, Tran-*
silvania. — HINȚESCU, p. 132.

Acelaş înţeles ca la No. 17029.

- 17031** Binele nu se face
Numai la cine îți place;
Că binele este bine
Să'l faci la fie (fiește) cine.

A PANN, II, p 20 — HINȚESCU,
p. 15

Să faci bine la tot omul

- 17032** Spre bine când apuci
Aşa trebuie s'o duci.

I. G. VALENTINIAN, p 31.

Omul să remână tot pe calea cea bună

- 17033** Fă bine, nu te teme de nimene.

G I. MUNTEANU, p 16 — HIN-
ȚESCU, p. 14.

De ce s'ar teme?

17034 Cine face bine altuia, sie'și face.

LAURIAN & MAXIM, I, p. 140

Căci va fi răsplătit.

17035 [△] Mulțumim lui Dumnezeu,
Și de bine și de rău.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 154, c.
Agmta, Ungaria.

A se adăoga la No. 15196.

17036 Tu ȕici că'mi voiesci binele,
Și mă 'nghimpă ca albinele.

A. PANN, III, p. 20. — HINȚESCU,
p. 15.

Pentru prietenul falș și viclén.

17037 * [△] De bine nimenea nu fuge.

BARONZI, p. 53 — HINȚESCU, p.
14 — Dr CRISTEA, *Prov.*, p. 69,
c. *Toplița-Rom., Ungaria.* — GR
POENARU, *ing. c. Rassa, j. Ialo-*
mața.

Nimene nu fuge de bine.

LAURIAN & MAXIM, I, p. 1263.

Nime nu fuge de bine.

V. ALEXANDRI, *Teatr.*, p. 101.

Când dă cine-va peste bine.

17038 * [△] Cari fuge di ghine, da tu slab (arëu).

I. COYAN, *prof. c. Samarina,*
Epir.

Acelaș înțeles ca la No. 5279.

---

¹⁾ Care fuge de bine, cade în rău.

17039 * Δ De bine, de rău.

P. ISPIRESCU, *Leg*, p. 362.

Vrînd ne-vrînd, ori cum ar fi

«Inșă n'avu ce face, *de bine, de rău* îi puse într'o parte a palatului și tot amâna cununile.» — ISPIRESCU.

17040 * Δ L'am pus bine.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 129, c
Toplița-Rom., Ungaria. — C. TEO-
DORESCU, *inv. c. Dógele, j. Vasluiu.*

L'am regulat cum se cade

17041 * I s'a urît cu binele.

A. PANN, *Ediț* 1889, p. 113;
II, p. 101. — HINTĂSCU, p. 197

Vezi *Nas*.

Amenințare. Acelaș înțeles ca la No 4093.

17042 * A urî binele pre cine-va.

A fi lipsit de noroc.

BLÂND

17043 * Δ Omul blând fuge ca racul, când dă peste gâlcévă

V. A. FORESCU, c *Stănușoră, j. Suciava*

Adica fuge de certă

17044 * Δ Blândul
Moștenesce pămîntul.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 24, c.
Gura-Rîului, Ungaria. — V. SALA,
c *Beiuș, comit. Bihor, Ungaria*
— D. POPOVICIU, *inv. c. Cuvin,*
comit. Arad, Ungaria.

Adică isbutesce și o duce mai mult.

- * △
17045 Blânda
Sparge tinda.

IUL. GROFȘOREANU, *prof. B. Comloș, comit. Torontal, Ungaria.*
— Dr. CRISTEA, *Prov., p. 24, c. Sibiu, Transilvania.*

Ómenii blânđi sunt cei mai răi, când le sare țandăra.
Se ȓice mai ales pentru muferi.

- * △
17046 Blândul
Dă cu bătul.

IUL. GROFȘOREANU, *prof. c. Gal-șă, comit. Arad, Ungaria.*

Acelaș înȓeles ca la No. 17045.

BUN

Veđi Brânză, Babă, Pâne, Rană, Tutun.

- 17047 De cât cu un nevoiaș la câștig, mai bine
cu un om bun la pagubă.

ILIE HOCȘOTĂŢ, *c. Selaște, comit. Sibiu, Transilvania.*

*Veđi Cumunte, Deștept, Înȓelept, Istef, Ome-
nie, Șiret, Voĥnic,
Vrednic.*

Acelaș înȓeles ca la No. 16035.

- 17048 Faptele bune, în lume
Iȓi las nemuritor nume.

A. PANN, II, p. 22. — HINȓESCU,
p. 57.

Ne îndemnă la fapte bune.

- 17049 Fapta bună nu móre nici odată.

P. ISPIRESCU, *Rev. Ist., III, p. 381; Leg, p. 304.*

Fapta bună nu pîere.

VARRON, p. 19.

Acelaş înţeles ca la No. 17026.

17050 * *Fapta bună, ca fimeea frumoasă.*

V. A. FORESCU, c. *Folticent*, j. *Sucłava*.

Nu se uită cînd cine-va face bine; se vorbeşte de fapta lui ca şi de o femeie frumoasă.

17051 * Δ *Fapta bună
Este pentru orn cunună.*

E. I. PATRICIU, înv. c. *Smulţi*, j. *Covurluţu*.

*Tot-dé-una fapta bună
Este tuturor cunună.*

A. PANN, II, p. 22. — HINŢESCU, p. 57. — Dr CRISTEA, *Prov.*, p. 254, c *Sibiŭ*, *Transilvania*.

Acelaş înţeles ca la No. 17050.

17052 *Fapta bună în viêtă
La norocire înaltă.*

A. PANN, II, p. 22. — HINŢESCU, p. 57.

Fapta bună îşi primesce răsplată

17053 * Δ *La fapta bună
Puţinî s'adună.*

V. SALA, dasc. c. *Vaşcoi*, comit *Bihor*, *Ungaria*.

*La faptă bună
Puţinî s'adună;
Dară mult pot puţinî bunî împreună.*

LAURIAN & MAXIM, I, p. 233.

Cei mai mulți alérgă la rele.

17054 * Fapta bună nu are laudă.

V. A. FORESCU, c. *Folticenii*, j. *Suciava*.

Acelaș înțeles ca la No. 17053.

17055 La fapta bună
Mulți s'adună.

I. GHICA, *Conv. Liter.*, XVIII.

△
*La o faptă bună
Mulți voinicii s'adună.*

G. DEM. TEODORESCU, *Poes. Pop.*,
p. 256.

Inversul ȡicerii de la No. 17053.

17056 △ Un bun c'un rău,
Așa a lăsat Dumnezeu.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 264, c. *Gura-Riului, Ungaria*.

Se ȡice mai ales pentru căsătorii.

17056 b. Lucru bun și care 'ți place
Nu 'ntrebă în cât timp se face.

A PANN, II, p. 16.—Dr. CRISTEA,
p. 139, c. *Agnita, Ungaria*.—HIN-
ȚESCU, p. 93.

Timpul nu se socotese când vrei să faci un lucru bine.

17057 * △ Lucrul bun nu se face iute.

V. SALA, *dasc. c. Hotar, comit.*
Bihor, Ungaria.

Lucrul bun se face curînd.

G. I. MUNTEANU.—HINȚESCU,
p. 92.

Pentru lucrul care cere o muncă încordată.

17058 * Δ Lucrul bun anevoie se dobândește.

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 101, III, p. 15. — HINȚESCU, p. 93 — Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 139, c. *Sibiu*, *Transilvania*. — A. MARTINIAN, *j Ilfov*.

* Δ *Lucrul bun anevoie se câștigă.*

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Semin. Buc. Cl. VII*.

Adică cu muncă și greutate.

17059 * Δ Una bună, dece rele.

IUL. GROFȘOREANU, *prof. c. Galșa, comit Arad, Ungaria*.

Adică mai mult rău de cât bine.

17060 * Δ Cu cel bun te cinstește,
Cu cel rău te dojeneste.

V. SALA, *dasc. c. Vascoș, comit. Arad, Ungaria*.

Să fugi de cei răi, și să cauți societatea celor buni.

17061 Omul bun încapă ori-unde.

C. TEODORESCU, *înv. c. Dógele, j. Vasluu*.

Ori unde e primit cu plăcere.

17062 Di bunlu, viră nu fudzi.¹⁾

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*, p. 152.

Acelaș înțeles ca la No. 17061.

---

¹⁾ De omul bun nimeni nu fuge.

17063 Omul prea bun e nebun.

IDEM, *Calend. Rom.* 1892.* △
*De bun îi nebun.*AVR. CORCEA, *paroh, c. Coștetu, Banat.*△
*Omul de bun e nebun.*DR CRISTEA, *Prov., p 193, c. Toplița Rom., Ungaria.*

Să ȋdice ómenilor cari, în bunătatea lor, sufér chiar neajunsuri de la alȋi

17064 * △ Omul bun e prost.

G. POPESCU, *inv. c. Dobrenȋ, j. Ilfov.*

Acelaș înȋeles ca la No. 17063.

17065 Cel mai bun, mai prost.

IORD. GOLESCU, *Mss. II, p. 77.*1° Să ȋdice când toȋi sunt de o potrivă proșȋi (GOLESCU).2° Acelaș înȋeles ca la No. 17064.

17066 △ Il alege de bun, și iese nebun.

GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Dobrovȋl, j Vashuȋu.*

Când suntem înșelaȋi în părerea pe care o aveam despre unu.

17067 * △ Fii bun ca să trăesci mult.

I. POPESCU, *inv. c. Dobrenȋ, j. Ilfov.*

Indemn pentru a te arȋtà bun.

- 17068 * Δ Cine e bun place și lui Dumneșeu.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Semin. Buc. Cl. VII.*

Acelaș înțeles ca la No. 17067.

- 17069 * Δ Omul bun, după fapte se cunoște.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Comănița, j. Olț.*

Iar nu numai după vorbe.

- 17070 Dumneșeu, cum 'i-a plăcut,
Și bun (bun) și rău (rău) a făcut.

A. PANN, II, p. 15 — HINȚESCU,
p. 52

Acelaș înțeles ca la No. 15172.

- 17071 Cine a făcut pe bunul
A făcut și pe nebunul.

A. PANN, II, p. 138 — HINȚESCU,
p. 20.

Vezi *Bogat.*

Dumneșeu a făcut pe toți oamenii, prin urmare pe toți
trebuie să 'i iubim, de o potrivă.

- 17072 * Δ Nu este (e) bun ce este (e) bun ; ci este
(e) bun ce 'mă place mie.

A. PANN, *Ediț. 1889*, p. 103 ;
II, p. 118 — HINȚESCU, p. 20.
— G. BĂNULESCU, *inv. c. Pietroșuța, j. Dimbovița.*

Vezi *Drag, Frumos.*

Acelaș înțeles ca la No. 5243.

- 17073 * Δ Unde omul bun a pus mâna, a pus și
Dumneșeu mila.

V. A. FORESCU, *c. Stănișoara, j. Suciava*

Vezi *Dumneșeu.*

Acelaș înțeles ca la No. 15245.

17074 * $\triangle$ Omul bun e ca pânea cea de grâu.

S. MIHĂILESCU, *Șezăt*, II, p. 28.
— V. A. FORESCU, c. *Folticent*, j.
Suctava.

* $\triangle$ *Ii bun ca pânea cea bună.*

A. GOROVEI, *prof. c. Siliștea, j.*
Suctava.

Acelaș înțeles ca la No. 9060.

17075 * $\triangle$ Nu în mult stă bunul, ci în bun stă
multul.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j.*
Putna.

Să cauți a avé nu mult ci bun.

17076 $\triangle$ Mai bine puțin și bun, de cât mult și rău.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 143, c.
Ighiu, Ungaria.

Acelaș înțeles ca la No. 17075.

17077 Pě cel mai bun om, Domnul să ne'l în-
drepteze.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 58.

Adică să ne'l aducă, saŭ să ne'l tămăduiescă, și să
dice când nici unul sdravën (GOLESCU).

17078 Din gura omului bun, vorbă de rău nu
ese nici odată.

A. PANN, I, p. 168. — HINȚESCU,
p. 136.

Căci dînsul e îngăduitor, chîiar și pentru cei răi.

17079 * Δ Fii tată celor buni, și biciu celor răi.

A. PANN, II, p. 34. — HINȚESCU,
p. 116. — GR. ALEXANDRESCU,
magistr j. Putna.

Ocrotesce pre cei buni, lovesce în cei răi.

17080 Să fii bun, unde se poate.

A. PANN, *Ediț* 1889, p. 95

*Să fii bun și blând la toate,
Dar până unde se poate.*

A. PANN, II, p. 34. — HINȚESCU,
p. 20.

Căci pe omul prea bun îl calcă toți

17080 b. Bun de alții, rău pentru el.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 86.

*
Bun pentru alții, rău pentru dînsul.

P. ISPIRESCU, *Rev. Ist*, I, p. 454.

1° Arată pe risipitori (GOLESCU).

2° Pentru omul care se jertfesce pentru alții.

17081 * Δ Cele bune
Să s'adune,
Cele rele
Să se spele.

S. FL. MARIAN, *Nunta*, p. 449
— *Șezăt.*, II, p. 211 — I. CREANGĂ,
Amint., p. 60 & 195. — DR. CRIS-
TEA, *Prov.*, p. 41, c. *Gura Rîului*,
Ungaria — C. TROTEANU, c. *Stăn-*
cesci, j. Botoșani.

* Δ
*Ale bune
Să s'adune;
Ale rele
Să se spele.*

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteiu,*
Banat.

Se dice unde sunt ómenī supěraȝī, gata spre cěrtă,
spre mânia.

17082 Cum eră
Bună, rea,
Imī făceam trébă cu ea.

A. PANN, III, p. 110. — F. IS-
PIRESCU, *Rev. Ist.*, II, p. 160.

Pentru a se arătă că, un lucru, de care suntem pă
gubiȝī, orī câte cusururī ar fi avut, tot ne foloseă

17083 Până nu vei vedé pe cel bun, nu lepědă
(lěpědă) pe cel prost.

A. PANN, III, p. 72. — HIN-
ȚESCU, p. 20

Veȝī *Cap II, c. Apă*

Acelaș înȝeles ca la No. 379.

17084 Eī fi bun cât eī fi

A. PANN, *Ediȝ.* 1889, p. 82,
III, p. 20. — HINȚESCU, p. 20

Ca un fel de nepăsare

*△
17085 E bun numai când dórme.

IUL VULCĂNESCU, *c. Pelesct, j.*
Dolj. — N. ȘANDRU, *c. Geoagru*
Sup. comit. Alba Inf. Transilvania.

Nu e bun de nimic

*△
17086 A o face bună de nimic.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coștețu,*
Banat.

Când cine-va greșese un lucru, saū comite o faptă
nesocotită.

*△
17087 Cu bun, cu rău.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j.*
Putna.

Cu una, cu alta; cu totul, fără a alege.

17088 A stă bun pentru cine-va.

LAURIAN & MAXIM, I, p. 12
& 230.

A răspunde saŭ a garantă pentru el.

17089 A se pune bun pentru cine-va.

LAURIAN & MAXIM, I, p. 230.

A mijloci în favórea cui-va, a'l apěrà, a'l ajută.

BUNĂTATE

17090 Bunătățile fac pe ómeni a fi de bun ném.

DIM ȚICHINDEAL, *Fab.*, p. 63.

Adică bunele însușiri ale omului iar nu faptul că s'a născut dintr'un ném mai osebit.

17091 * Δ Cu bunătatea mori de fóme.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna.*

Să nu fii prea bun.

17092 * Δ Cu bunătatea mea,
Eŭ am rămas grea.G. P. SALVIŢ, *înv. c. Smulŷi, j. Covurluiu.*Veđi *Belea.*

Aşa a đis o femeie. Să nu fii prea bun că o paŷi.

17093 * Δ Cu bunătatea lui nici un copil nu'í séměná.

GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Dobrovăț, j. Vasluiu.*

Pentru bărbat, de bun ce e, e prost.

17094 * Δ 'I-a eșit bunătatea pe față.

GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Dobrovăț, j. Vasluiu.*

Pentru cel rău și fățarnic

CINSTE

Veđi *Cap. VII, c. Cinste.*

17095 La tine cinste, la mine ne-cinste.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p 39.

Adică cele dă cinste la cei nebuni, la cei mișelescî
aduc necinste (GOLESCU).

17096 * Δ Cinstea fără bani e sărăcie gólă.

I. ARBORE, *ing. j. Buzău.*

Unîi mai mult prețuesc averea de cât cinstea la om.

17097 A mîncă cinstea cu lingura și rușinea
cu pumnii.

Junimea (ziar) Berlad, III,
No 15.

Veđi *Omenie.*

A fi necinstit și lipsit de rușine.

17098 * Δ Cinstea nu se cumpără, nici nu se vinde.

LUPESCU, *inv. c. Broscenî, j.*
Suciava.

Veđi *Omenie*

Ci se dobîndesce prin purtarea cea bună.

17099 * Δ Cinstea omului se cată.

GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Zorlenî,*
j. Tutova.

Iar nu poziția saŭ averea lui.

17100 * Δ Cine ș'a pierdut cinstea, dai colac și lu-
minare.

V. A. FORESCU, *c. Broscenî, j.*
Suciava.

Veđi *Onóre*

Căci nu o mai capeți.

*Chi all' onore suo manca un momento,
Non vi ripara poi in anni cento. ¹⁾*

Prov Tosc.

Verlorne Ehr', kehrt nummermehr. ²⁾

Prov. Germ.

17101 Cinstea e mai scumpă de cât tôte.

A. PANN, II, p. 134. — HIN-
TESCU, p. 34. — *Gazet. Pop*, I, No.
190.

Veđi *Nume, Bun, Omenie*.

Arată cât de mult prețuește cinstea.

Mieulx vaut trésor d'onneur que d'or.

Prov Franc. XIII-e Siècle

L'onor va sora tuto. ³⁾

Prov. Venet

Beter een schat van eere, dan van goud. ⁴⁾

Prov Oland

17102 * Cinstea cântărește mai mult de cât banul.

Acelaș înțeles ca la No. 17101.

17103 Cinstea, cinste cere

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 84.

Cinstea la cinste merge.

P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, II, p. 156.

¹⁾ Cine greșește la cinstea lui un moment, nu o mai îndreptă pe urmă în o sută de ani.

²⁾ Cinstea perdută nu se mai întorce.

³⁾ Cinstea întrece totul.

⁴⁾ Mai bine o comoră de cinste, de cât de aur.

* △

*Cinstea la cinste trage.*P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Suici*,
*j. Argeș.**Cinstea la cinste merge și darul împrumut.*A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 158;
III, p. 127. — HINȚESCU, p. 34. —
Gazel Pop, I, p. 190.

△

*Cinstea, cinste așteptă.*Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 154, c.
*Brețu, Ungaria.**După cinste, cinste se așteptă.*A. PANN, *Fab.*, II, p. 18.Vezi *Dar.*

Ne învață să cinstim, dacă vrem să ne cinstescă (GOLESCU).

După cum te vei purta cu alții, așa se vor purta și ei cu tine. Dacă dai primești și tu la rîndul tău.

Ehre, dem Ehre gebührt. ¹⁾*Prov. Germ.*

17104 * △

*Cinste dai, cinste găsești.*C. TEODORESCU, *inv. c. Cursesci*,
j. Vaslui. — K. A. ZAMFIRESCU-
DIACON, *inv. c. Stiubieniț, j. Do-*
rohol.

Acelaș înțeles ca la No. 17103.

Chi rispetto vol, rispetto porta. ²⁾*Prov. Veneț.*¹⁾ Cinstea, la cinste se datoresce.²⁾ Cine respect vrea, respect poartă.

- 17105 * △ Omenia omenie cere, și cinstea cinste.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 9.

Veți *Dar.*

Adică cum vom cinsti, așa ne vor cinsti (GOLESCU).

- 17106 * △ Cinstea cu ocară nu pot fi împreună.

A PANN, I, p. 13. — N. MATESCU, *inv. c. Movilița, j. Putna*

Cinstea cu rușinea nu stău împreună.

I. G. VALENTINEANU, p. 31.

- * △ *Cinstea cu rușinea nu pot stă împreună.*

E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulți, j. Covurlui.*

Adică omul de treabă cu cel ticălos.

A se vedé A. Pann, I, p. 11—13, snová referitoare la această dicere

- 17107 * △ Cinstea cu ocară tot una îi este.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna.*

Pentru cel rău.

- 17108 * △ Și-a mâncat de la mine cinstea, ca mătă de la oală cu smântână.

D-na Z. JUVARA, *c. Fedestii, j. Tutova.*

- * △ *Și-a pierdut cinstea, ca mătă de la oală cu smântână.*

V. A. FORESCU, *c. Broșteni, j. Suciava.*

Veți *Mătă, Smântână.*

Când unul, în urma unei fapte rele, a pierdut cinstea de care se bucură

17109 * Δ A da cinstea pe rușine.

I. CREANGĂ, *Prov.*, p. 121 & 193; *Amint.*, p. 106 — C. NEGRUZZI, I, p. 249. — V. ALEXANDRI, *Teatr.*, p. 461 & 1055. — D. STANESCU, *Basme*, p. 12. — D-na Z JUVARA, c. *Fedesci*, j. *Tutova*. — G. P. SALVIŢĂ, înv. c. *Smulţ*, j. *Covurluiu*. — V. A. FORESCU, c. *Folticeni*, j. *Suctava* — G. POBORAN, *inst. j. Olt.*

A da cinstea pe rușine și pacea pe gâlceavă.

I. CREANGĂ, *Amint.*, p. 119

1° Adică a fi bătut.

2° A se face de rîs, când eră mare și lăudat.

A CINSTI

*Vezi Cap. VII, c. a Cîm tî,
În fafă.*

17110 Cine-va orî de'l cinstesce,
Orî cu vorbe 'l ocăresce,
El una le prețuesce.

A. PANN, III, p. 37. — HINȚESCU, p. 152.

Pentru omul obraznic

CINSTIT

17111 * Δ Vorba unui om cinstit face mai mult de
cât un zăpis.

V. A. FORESCU, c. *Dorna*, j. *Suctava*.

Românul mai ȝice că: *lacatul nu se pune la ușa pentru hoți, ci pentru ômenii cinstiți.*

17112 * Δ De la omul cinstit e destul un cuvînt.

C. TEODORESCU, înv. c. *Pungesti*, j. *Vasluiu* — GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna*.

Arată cât de mult prețuesce cuvîntul unui asemenea om,
și ce temeiu putem pune pe dînsul.

17113 * Δ Un nume cinstit e o comóră ne-prețuită.

C. TRODORESCU, *înv. c. Dógele,*
j. Vasluiu.

Cel puțin ast-fel ar trebui să fie.

Maî de ales este un nume bun de cât avuția mare.

Prov. Solom. 22. 1.

17114 Cea din tóte maî vestită
Cere să'î ȓică cinstită

A PANN, II, p. 134 — HIN-
TESCU, p. 200.

Pentru cele rele și fățarnice.

17115 * Δ Om cinstit în casă pustie.

D-na Z. JUVARA, *c. Fedesci, j.*
Tutova — G. P. SALVIŪ, *înv. c.*
Smulți, j. Covurluîu — M. CANIAN,
public. j. Iași.

Cinstit fără voiea lui; de fapt, om cu apucături rele,
care așteptă numai prilejul de a'si dà arama pe față.

17116 * Δ A fi cinstit ca buzunarul pescarului.

G. BĂNULESCU, *înv. c. Pietroșia,*
j. Dîmbovița.

Adică necinstit.

17117 * Δ E fórté cinstit când dórme.

G. P. SALVIŪ, *înv. c. Smulți,*
j. Covurluîu

Acelaș înțeles ca la No. 17116.

CREDINȚĂ

- 17118 *[△] Șî-a perdut credința ca și Eva răul.

A. PANN, I, p. 59. - HINȚESCU,
p. 40. — H. D. ENESCU, *inv. c.*
Zamostea, j. Dorohoi.

Veđi *Țigan.*

Nu mai e cređut. Acelaș înțeles ca la No. 14257.

- 17119 Își mănâncă credința ca țiganu biserica.

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 10.

- *[△] Șî-a mîncat credința ca țiganul biserica.

C. DANILESCU, *c. Scundu, j.*
Vâlcea.

Om în care nu te poți încrede. A se adaoga la No. 14257.

CUMPĚT

- 17120 [△] CumpĚtul țîne sănătatea omului, și hăr-
nicia țîne averea.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 59, *c.*
Tisa, Ungaria.

Să fim cumpĚtați, să înfrîmă pornirile năstre pătimășe.

- 17121 *[△] Doftorul cel mai bun este cumpĚtul.

V. SALA, *dasc. c. Colesci, comit.*
Bihor, Ungaria.

Acelaș înțeles ca la No. 17120.

- 17122 CumpĚtul
Nu strică umbletul.

Gr. JIPESCU, *Opinc.*, p. 128.

Om cumpĚtat e în tot-dé-una folosit.

17123 * A'și pierde cumpătul și umbletul.

A. PANN, III, p. 13. — D-na V.
BUDIȘTEANU, j. *Ilfov*.

* Δ
Ș'a perdut (iși perduse, perde) cumpătul
ca găina umbletul.

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 11; I, p. 52; II, p. 100. — HINȚESCU, p. 41. — Dr. CRISTEA, *Prov*, p. 125, c. *Gura-Râului, Ungaria*. — P. GÂRBOVICEANU, *prof Sem Buc. Cl. VII*. — I. MĂGURA, *prof j. Prahova*. — C. BUNGETIANU, *inv. c. Cosovăț, j. Mehedinți*. — I. IORGULESCU, *inv. c. Baia-de-Aramă, j. Mehedinți*.

1° Când unul își pierde capul, nu mai scie cum să se porțe, ce să facă, sau ce să țină.

2° Sau umblă fără rost, fără căpătâiu.

17124 * Δ
Și-a perdut cumpătul
Ca calul umbletul.

C. TEODORESCU, *inv c. Dógele, j. Vaslui*.

Acelaș înțeles ca la No. 17123.

17125 * Δ
Își perde cumpătul
Ca țiganul umbletul.

A. PANN, *Ediț* 1889, p. 112. — P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Micescuii-Greci, j. Ilfov*. — Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 14, c. *Gura-Râului, Ungaria*.

Acelaș înțeles ca la No. 17124.

DREPT

Vedî *Cap X, c. Drept, Muncină, Strimb*.

17126 *[△] Dreptul tot-dé-una umblă cu capul spart.

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 79 ;
III, p. 28. — P. ISPIRESCU, *Rev.*
Ist., III, p. 163. — HINȚESCU, p.
50 & 83. — P. GÂRBOVICIANU, *prof.*
c. Capu Piscului, j. Muscel.

*
Dreptul âmbălă tot-dé-una cu capul spart.

C. NEGRUZZI, I, p. 248.

Vezi *Dreptate*.

Dreptul e în tot-dé-una asuprit, cu toate că înțeleptul Solomon dice că: *celui drept nici un reu nu i se va în-
tîmpla. Prov., 12-21.*

17127 Până nu apuci pe cel drept, cel strîmb
nu ese.

A. PANN, II, p. 30 — HINȚESCU,
p. 50.

Proverb juridic. După acest principiu s'a călăuzit Irod,
când a vrut să scape de pruncul Isus.

17128 *[△] Dreptul e dujmănit de toți păcătoșii.

V. SAIA, *dasc. c. B. Lazun,*
comit. Bihor, Ungaria.

Omul drept, în tot-dé-una e prigonit.

17129 *[△] Dreptul nu se teme de barfă.

D-na Z JUVARA, *c. Fedesci, j.*
Tutova

Căci bârfelile nu'l pot atinge.

17130 *[△] Dreptul de aușul rău nu se teme.

A. PANN, II, p. 30. — HINȚESCU,
p. 50 — *Abeced. Ilustr.*, p. 29. —
TINCA ȘIȘMAN, *inv. c. Adam, j.*
Tutova

Acelaş înţeles ca la No. 17219.
Din psalmile lui David.

17131 * Δ Ce e drept e drept.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna.*

Veđi *Cap. X, c. Drept.*

Aşa e, cum spune. Acelaş înţeles ca la No. 11882.

17132 Cine spune dreptul, loc nu'şi mai găsesce.

A. PANN, I, p. 27.

Veđi *Adevăr.*

De multe ori, e mai bine să tacî de cât să vorbescî, chîiar dacă ai spune adevărat.

A se vedé în A. Pann, I, p. 25, o snóvă privitoare la acéstă qicere.

17133 Δ Dreptîi
Pórtă obeţîi.

DR. CRISTEA, *Prov., p. 79, c. Sinersig, Ungaria.*

Ceî nevinovaţi sunt pedepsiţi.

17134 Δ Om drept ca funia 'n traistă.

DR. CRISTEA, *Prov., p. 191, c. Logoş, Ungaria.*

Δ Drept ca funia 'n straiţă.

DR. CRISTEA, *Prov., p. 79, c. Sinersig, Ungaria.*

Δ Drept ca funia'n sac.

DR. CRISTEA, *Prov., p. 78, c. Ida Mare, Ungaria.*

A se adaogà la No. 11942.

DREPTATE

Veđi *Cap. X, c. Dreptate, Dumnezeu.*

17135 * Δ Dreptatea, molifelnicul popii.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Capu
Piscului, j. Muscel*

Dreptatea nu există pe lume, pentru țeran, doar când
o muri.

Molifelnic pentru moliftelnic, molitvelnic, etc.

17136 * Δ Dreptatea a pierit din lume.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteiu,
Banat*

Acelaș înțeles ca la No. 17135.

17137 * Δ Dreptatea e scrisă la fie-care în vârful
nasului.

P. GÂRBOVICEANU, *profesor c.
Glăvi, j. Vâlcea.*

După cum e boer saū țeran.

17138 * Δ Dreptatea iese (la lumină) ca untul de
lemn de asupra apeî.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Po-
jogeni, j. Gorj & c. Zăvoeni, j.
Vâlcea.* — DR. CRISTEA, *Prov., c.
Toplița Rom., Ungaria.*

A se adaogă la No. 11896.

17139 * Δ Dreptatea umblă cu capul spart.

DR. CRISTEA, *Prov., p. 78, c
Toplița Rom., Ungaria.* — P. GÂR-
BOVICEANU, *prof. c. Pojogeni, j.
Gorj.*

Vedî *Drept*

A se adăogă la No. 11890.

17140 * Δ Dreptatea te légă la gard.

P. GÂRBOVICEANU, *profesor c.
Chióra, j. Ialomița.*

Adică te prostesce, își bate joc de tine.

17141 * Δ Aî dreptate dar n'ai s'o ieî.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Semin.*
Buc. Cl. VIII.

Acelaş înţeles ca la No. 11900.

ECONOM

Veđi Sărăcie.

17142 * Δ Economul bun socôte şi crucerul.

V. SALA, *dasc. c. Țigănescu,*
comit. Bihor, Ungaria.

Economia cât de mică e folositore.

17143 Δ Economul bun își cumpără ierna car şi vara sanie.

Dr. CRISTEA, *Prov., p. 83, c*
Ida Mare, Ungaria.

Veđi Înțelept

Acelaş înţeles ca la No 16048.

17144 Nicî prea econom,
Nicî prea galantom.

HINȚESCU, p. 53.

Veđi Ionom.

Cum se cuvine ca omul să fie.

ECONOMIE

Veđi Iconomie.

17145 Δ Celui cu economie
Suta îi este o mie.

Dr. CRISTEA, *Prov., p. 42, c.*
Toplița Rom., Ungaria — D-na
E. B. MAWR, p. 3. — HINȚESCU, p. 53.

Veđi Iconomie.

Cel econom e în tot-dé-una destul de bogat.

Un sou épargné est un sou gagné.

Prov. Franc.

Der Pfennig macht den Thaler.¹⁾

Prov Germ.

A penny saved is a penny gained.²⁾

Prov. Engl.

17146   **Maî bire'î spareî nego sto vadagnî.³⁾**

Dr. FR. MIKLOSICH, Rum. Unter., I, p. 12.

Acelaş înţeles ca la No. 17145.

17147   **Spare pre canela, to maëre fora pre calcun.⁴⁾**

Dr. FR. MIKLOSICH, Rum. Unter., I, p. 15

Pentru cel care după ce face o economie neînsemnată, de odată cheltuesce fără nici o socotelă.

FOLOS

Veđi Ponos

GALANTOM

Veđi Econom, Iconom.

17148   * Δ **Galantom cu (la) punga altuîa.**

G. P. SALVIŢ, înv. c. Smulŷi, j Covurluîu.

Când unul dă, cu mâna largă, ce nu e al lui.

¹⁾ Banul face leul.

²⁾ Un ban economisit e un ban câştigat.

³⁾ Maî bine o economie de cât o sută de câştiguri.

⁴⁾ Economisesc prin robinet, ca să risipească prin vrană.

*De alieno liberalis.*¹⁾

Prov. Lat.

*Co la borsa dei alter se fa 'l generôs.*²⁾

Prov. Lomb. Bergam.

*Aus anderer Leute Beutel ist gut zehren.*³⁾

Prov. Germ

GLUMĂ

Veđi Puscă, Trébă.

17149 Pe mulți prieteni, în lume,
Îi facem dușmani prin glume.

A. PANN, III, p. 8.—HINȚESCU,
p. 152.

De aceea să nu supărăm pe nimeni cu glumele noastre.

17150 * [△] De multe (adese) ori gluma înjură muma.

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 7; I,
p. 24.—BARONZI, p. 58.—P. GÂR-
BOVICEANU, *prof* c. *Slăvuța, j.*
Dolj & c. Zăvoeni, j. Vâlcea.—A.
GOROVEI, c. *Siliștea, j. Suctava.*—
GR. ALEXANDRESCU, j. *Putna*

Gluma f... muma.

IORD GOLESCU, *Mss.* II, p. 23.

*De multe ori gluma
Suduiesce muma,
Și aduce ura.*

HINȚESCU, p. 69.

1° Din glumă ajungi la certă.

2° Adică cu gluma ne-înșelăm (GOLESCU).

¹⁾ Darnic de lucrul altuia

²⁾ Cu punga altuia face pe galantomu.

³⁾ E bine să trăiesc (rođi) din punga altora.

- 17151 Unul ardică la glumă,
Ș'altul te 'njură de mumă.

A. PANN, III, p. 8.

*Unul sporesce la glumă,
Ș'altul te 'njură de mumă.*

HINȚESCU, p. 69.

Acelaș înțeles ca la No. 17150.

- 17152 Gluma se face cértă.

LAURIAN & MAXIM, *Glosar*, p.
270

Acelaș înțeles ca la No. 17151

- 17153 Gluma sparge gura.

KÁROLY ÁCS, p. 81.

Acelaș înțeles ca la No. 17152

- 17154 [△] Tótă gluma are capăt.

DR. CRISTEA, *Prov*, p. 253, c.
Tisa, Ungaria.

Gluma să ne fie cu măsură, și să ne oprim la vreme.

- 17155 Cu glumile și cu minciunile
Să culeg, tómna, prunele.

GR. JIPESCU, *Opinc.*, p. 45.—
P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, II, p. 159.

*Cu risul și cu glumele,
Se culeg, tómna prunele.*

HINȚESCU, p. 162 — HELLIAD
RĂD, *Tand.*, p. 12.—P. ISPIRESCU,
Rev. Ist., II, p. 161.

*Cu risul și glumele
Se culeg, toamna prunele,
Și rachiu
'L bé zapciu.*

A. PANN, III, p. 7.

Pentru cei cărora le place să glumescă.

* Δ
17156 Glumele nevinovate
Sunt ca sarea în bucate.

A. PANN, III, p. 7. — HINȚESCU, p. 69. — Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 102, c. *Topleța Rom., Ungaria.* — V. SALA, *dase c Vascoi, comit. Bihor, Ungaria*

Adică să nu fie supărăciosă și răutăcioasă

* Δ
17157 Glumele să'ți fie ca sarea în bucate.

A. PANN, *Ediț. 1889*, p. 6; I, p. 21. — HINȚESCU, p. 69. — B. CONSTANTINESCU & LAMBRIOR, *Cart. Cit.*, p. 16. — GR. POÎENARU, c. *Rassa, j. Ialomîța.*

Șicălu s-ți hibă, ca sarea tu mâcari. ¹⁾

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres*, p. 176.

'Nglimările s-ți hibă, cum e sarea tru mâcare. ²⁾

ANDREIU AL BAGAY, *Cart Aleg*, p. 99.

Acelaș înțeles ca la No 17156.

A la burla dexarla quando mas agrada. ³⁾

Prov Span

¹⁾ Gluma să'ți fie ca sarea în mâncări.

²⁾ Glumele să 'ți fie cum e sarea în mâncare

³⁾ Să se oprască gluma, când e mai plăcută

*Wenn der Scherz am Besten ist, soll man auf-
hören.¹⁾*

Prov. Germ.

*It is well to leave of playing, when play is at
its best.²⁾*

Prov. Engl.

17158   *Și de e glumă,
Nu e bună.*

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 99.

*Și de e glumă
Dar nu e bună.*

A. PANN, III, p. 8; I, p. 37.—
HINȚESCU, p. 69 — P. ISPIRESCU,
Rev. Ist., III, p. 160; *Pov. Unch.*,
p. 52

* △

*Și de'î glumă
Încă nu'î bună.*

GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Simla,*
j Tutova.

Să ȋice pentru cei ce, în glumă, supără piste măsură
(GOLESCU).

17159   *Și de e glumă,
Nu e minciună.*

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 99.

Să ȋice când vrem să arătăm un adevăr, și ne-îndrăz-
nind să'l spunem, fără sfiala, îl arătăm cu glume (GOLESCU).

17160   * *S'a îngroșat gluma.*

A. PANN, I, p. 37.

¹⁾ Când gluma e mai plăcută, atunci trebuie să te opresci.

²⁾ E bine să opresci gluma, când e gluma mai plăcută

*S'a îngroșat gluma
C'o să'i plângă urma.*

A. PANN, III, p. 142. — HINȚESCU, p. 69.

Când din glumă, ajungem la supărare, la certă.

A GLUMI

Vezi Hof.

- 17161 Glumesce numai cu gura
Iar nu și cu 'mbrăncitura.

A. PANN, III, p. 7. — HINȚESCU, p. 69 — AL. DUMITRESCU, p. 133.

Vezi Mând.

Acelaș înțeles ca la No. 3767.

- * △
17162 Când vede că l'a zărit
El ȃice că a glumit.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Hârșă, j. Prahova.*

Vezi Nebun.

Pentru cel care negă când e prins asupra faptului.

- * △
17163 Cu femeile și copii să nu glumesci.

P. GÂRBOVICEANU, *Semin Buc. Cl. VII.*

Vezi Hof.

Căci nu te pricep și se obrăznesesc.

GOSPODAR

- * △
17164 Mămăligă de rișniță,
Pesce de undiță,
Brânză n'avem,
Păpușoi cumpărăm,
Bravo! gospodari suntem !

S. MIHĂILESCU, *Sezăt.*, I, p. 221.
— E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulț, j. Covurluțu.*

Vrînd să ȳea ȳn derȳdere pe omul negospodar.

GOSPODINĂ

- 17165 * $\triangle$ Casa e casă, cȳnd aȳ o gospodină ȳn casă.

V. A. FORESCU, c. *Dorna*, j. *Suciava*

Aratȳ folȳsele unei bune gospodine.

- 17166 * $\triangle$ Femeia gospodină e corȳna caseȳ.

C. TEODORESCU, ȳnv. c. *Lipova*, j. *Vasluiu*.

Acelaș ȳȳteles ca la No. 17165.

- 17167 * $\triangle$ ȳȳ gospodină,
Nu'ȳ beșinȳ.

A. GOROVEȳ, *public. j. Suciava*.

Pentru a luȳ, ȳn rȳs, pe femeile ne-gospodine.

- 17168 * $\triangle$ La gospodina (hospodina) bunȳ,
Mulȳȳ vecinȳ s'adunȳ.

E. I. PATRICIU, ȳnv. c. *Smulȳȳ*, j. *Covurluiu* — V. A. FORESCU, c. *Dorna*, j. *Suciava*.

*La gospodina bunȳ,
Mulȳȳ voinici s'adunȳ.*

C. NEGRUZZI, I, p. 251.

1⁰ Despre femeile carȳ ȳngrijesc bine de casa lor.

2⁰ Despre femeile abȳtute.

HARNIC

- 17169 * $\triangle$ Omul care este harnic
Tot-dȳ-una are praznic.

A. PANN, *Ediȳ* 1889, p. 50; I, p. 130. — HINȳESCU, p. 131. — P. GȳRBOVICEANU, *Semin. Buc. Cl. VII*

* △
Omul harnic
Are praznic.

G MIHALACHE, *inv. c. Șendresci*,
jud. Tutova.

△
Omul cel harnic
Tot-dé-una are praznic.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 192, c.
Gura-Râului, Ungaria

Omul harnic nu pîere nici odată, în tot-dé-una scie
 să'și agonisescă vieța.

* △
 17170 *Omul harnic, muncitor,*
De pâne nu duce dor.

V. A. FORESCU, c *Folticenii*, j.
Suciava.

Veți *Muncitor*

Acelaș înțeles ca la No. 17169.

△
 17171 *La omul harnic se uită sărăcia pe fe-*
restă, dar nu îndrăsnesc să intre.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 130, c
Gura-Râului, Ungaria.

Veți *Fóme.*

Acelaș înțeles ca la No 8482

La faim regarde à la porte de l'homme laborieux,
mais elle n'ose pas entrer.

Prov. Franc

△
 17172 *Nu'î harnic cine dă ; ci'î harnic cine ține.*

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 173, c.
Gura-Râului, Ungaria.

Veți a *Răbda*

După disa țiganului.

- 17173 * Δ Omul harnic caută a adună la bogății,
ca furnica la moșoroiu.

V. A. FORESCU, c. *Mălinț*, j. *Suctava*

Pentru omul harnic și econom.

- 17174 * Δ Femeia harnică ține casa cu fusul.

I. BĂNESCU, *prof. c. j. Roman*.

Adică odinioară, căci astăzi, gospodinele de felul acesta
s'au cam rărit

HOSPODINĂ

Vezi *Gospodină*.

ICONOM

Vezi *Econom*.

- 17175 * Nicăi prea iconom,
Nicăi prea galantom.

A. PANN, *Ediț. 1889*, p. 63,
III, p. 77. — V. A. FORESCU, c. *Folticeni*, j. *Suctava*.

Vezi *Econom*.

Cum se cuvine ca omul să fie căci: *stat in medio vir-*
tus librata contrariis

ICONOMIE

Vezi *Economie*.

- 17176 Celui cu economie
Suta îi este o mie.

A. PANN, III, p. 70.

Vezi *Economie*

Acelaș înțeles ca la No. 17145.

- 17177 * Care face economie bănéază cu isihie.¹⁾

C. IONESCU, *prof. c. Nevêsta, Macedonia.*

Omul econom nu duce lipsă de nimic, și nu atîrnă de nimeni.

A ÎERTĂ

Veđi Cap XVII.

A SE ÎMPACĂ

- 17178 Nu se 'mpacă, când se 'ncurcă,
Să'i dai și urdă de curcă.

A. PANN, III, p. 23. — HIN-
ȚESCU, p. 78.

Pentru omul gâlcevitor și care nu se împacă ușor,
când s'a mâniat odată.

A LUCRĂ

*Veđi Di, a Mîncă, Tine-
rețe.*

- 17179 * △
Luni, luneî;
Marți, morcoveî;
Miercuri, miercurata;
Joi, gulerata;
Vineri, vinerea sécă;
Sâmbăta, sâmbăta morților;
Dumineca ce o lucră nașa lucrez și eă.

ZOE MIHĂILESCU, *înv. c. Buș-
tenî, j. Prahova*

Se ȝice unei femeî leneșe.

A se vedé în Șezătórea, I, p. 59, de ce nu e bine ca
femeea să lucreze Vinerea.

---

¹⁾ Care face economie trăesce în liniște.

- 17180 * △
 Lunea, Marțea n'am lucrat
 Mai de când m'am măritat.
 Miercurea n'am îndrăsnit
 Fiind c'ășa am pomenit.
 Joî mî-a fost frică de trăsnit;
 Vineri am fost obricit(ă);
 Sâmbăta m'am bolnăvit;
 Duminica mî-a trecut.

GH. BĂNULESCU, *înv. c. Pietroșuța & Besdeadu, j. Dimbovița.*

Veđi No. 4964.

Acelaș înțeles ca la No. 17179.

- 17181 * △
 Lunî îi luneî;
 Marți îi morcoveî;
 Miercuri ne-om duce la tîrg;
 Joî om tîrgui;
 Vineri ne-om întór ce a-casă;
 Sâmbătă ne-om odihni;
 Duminica daca a lucră popa, om lucră
 și noi.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna*

Acelaș înțeles ca la No. 17180.

- 17182 * △
 Până acuma n'a lucrat nimic, și acuma
 șede.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna.*

Pentru cel leneș.

- 17183 Niș lucră ei ciace de toți viți. ¹⁾

Dr FR. MIKLOSIOH, *Rum. Unter. I, p. 13.*

Omul care muncesce nu are vreme să se gîndescă la rele

L'oisiveté est la mère de tous les vices.

Prov. Franc.

¹⁾ A nu lucra nimic e tata tuturilor vicîurilor.

17184 Carle niș lucra, de ie dracu lâenge mârle.¹⁾

Dr. FR. MIKLOSICH, *Rum. Unter.*, I, p. 10.

Acelaș înțeles ca la No. 17183.

17185 [△] Să lucrî cu an
Și să capeți ban.

Șezdt., I, p. 178.

Veđi *Ciocan*, *Țigan*.

Acelaș înțeles ca la No. 11148.

A se vedé la No. 1357 origina acestei đicerî.

17186 Grumbo lucră ei za niș.²⁾

Dr. FR. MIKLOSICH, *Rum. Unter.*, I, p. 9.

Orî-ce muncă trebuie să fie resplătîtă.

Toute peine mérite salaire.

Prov. Franc.

17187 [△] Cine lucréză și tace,
Mai multă trébă face.

Dr CRISTEA, *Prov.*, p. 47, c. *Toplița Rom, Ungaria.*—IONESCU, *Cart. Cit.* II, p. 134.

*Cine lucréză și tace
El măi multă trébă face.*

A. PANN, II, p. 47. — HINȚESCU, p. 92.

¹⁾ Carele nimic nu lucréză, dracul îi linge mînile.

²⁾ Rěu e să lucrezi pentru nimic.

*Care lucrédză și taçe
Cama multu lucru façe. ¹⁾*

Dr. WEIGAND, *Die Aromun.*, p.
278. *Crusevo.*

Veđi a Tăcē, *Vorbă.*

Se ȃice de omul care nu vorbesce mult și își vede de
tăbă.

* Δ
17188 Cine lucrédză, acela se cade să mănânce.

K. A. ZAMFIRESCU-DIACON, *Inv.*
c. Stiubieni, j. Dorohoi

Veđi *Muncă.*

Munca îți dă dreptul la mănecare.

*
17189 Lucrédză ca sclav, s'bănedzi ca afendu.²⁾

ILIE GHICU, *prof. c. Băesa, Epir.*

Cine lucrédză mult, câștigă mult și trăiesce în belșug.

*
17190 Cari lucrédză, nu agiunédză.³⁾

I COYAN, *prof c Perivoli, Epir.*

*
Açel și lucrédză, nu agiunédză.⁴⁾

ILIE GHICU, *prof. c. Abela, Epir.*

Cine muncesce nu móre de fóme.

* Δ
17191 Cine lucră, are; cine șede, rabdă.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteiu,*
Banat.

Acelaș înțeles ca la No. 17190.

17192 Potriiba-î lucră za živi.⁵⁾

Dr. FR. MIKLOSICH, *Rum. Unter.*, I, p. 14.

¹⁾ Care lucrédză și tace, măi mult lucru face.

²⁾ Lucrédză ca un sclav, să trăiesci ca un boer.

³⁾ Care lucrédză nu rămâne flămând.

⁴⁾ Acel ce lucrédză nu rămâne flămând.

⁵⁾ Trebuie să lucrezi pentru a trăi.

Alminterea mori de fôme

17193 * [△] Cine nu lucrăză să nu mănânce.

G. MIHALACHE, înv. c. *Sendrescl*,
j. *Tutova*.

Cine nu lucră să nu mănânce.

G. I. MUNTEANU, p. 150. — HIN-
ȚESCU, p. 92.

Cine nu lucrăză nu trebuie să mănânce.

P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, II, p.
153

Acelaș înțeles ca la No. 17188.

᾿Αν μὴ καθαρῆς καὶ ὀλέσῃς, οὐ μὴ φαγῇς.

Prov. Elm.

*Qui non laborat, non manducet.*¹⁾

Prov. Lat.

Il faut travailler qui veut manger.

A cheval qui ne fait rien, on lui diminue l'avoine.

Prov. Franc.

*Chi non lavora, non mangia*²⁾

Prov. Ital

*Quem não trabalha, não come.*³⁾

Prov. Portug.

*Wer nicht arbeitet, soll auch nicht essen.*⁴⁾

Prov. Germ.

¹⁾ Cine nu lucrăză să nu mănânce.

²⁾ Cine nu lucrăză nu mănâncă.

³⁾ Idem.

⁴⁾ Cine nu lucrăză, trebuie și să nu mănânce.

- 17194 * △
Dacă nu'î sări
Nu'î sorbi;
Dacă nu'î lucră
Nu'î mîncă.

D-na M. COSMA, *înv. c. Vașcoi,*
comit. Bihor, Ungaria.

Acelaș înțeles ca la No. 17193.

- 17195 Cine nu lucrăză
In lipsă viéză.

I. G. VALENTINEANU, p. 28.

Veđi a Munci.

Acelaș înțeles ca la No. 17194.

- 17196 * △
Cine nu lucrăză
Cu lipsa iernéză.

P. GÂRBOVICIANU, *prof. Semin.*
Buc. Cl. VIII.

- * △
Cine nu lucrăză
In lipsă iernéză,
Și cu ea varéză.

NIC. MATEESCU, *înv. c. Movilița,*
j. Putna.

Acelaș înțeles ca la No. 17195

- 17197 *
Cum va s-lucredzi, ași va s-ți da Dum-
nidzëu.¹⁾

N. ST. c. *Nijopole, Macedonia.*

Pentru muncă și folósele.

- 17198 *
Lucrăză pe mult (și) pe puțin.

A. PANN, *Ediț 1889, p. 41;*
I, p. 152. — HINȚESCU, p. 114. —
I. G. VALENTINIAN, p. 28.

---

¹⁾ Cum vei lucra așa o să'ți dé Dumnezeu.

Maî bine să câştigî ce-va de cât nimic.

POVESTEA VORBIÎ

Doi ţăranî când vrură la lucru să plece
 Nevestele 'n casă până a'î petrece
 'I-aû sfătuit ce fel şi cum să urmeze,
 Cum să se tocmescă şi cum să lucreze.
 Una dîse, frate, veđî de ţine minte
 Şi un'a-muerîl din dece cuvinte,
 Eû nu îŷî dic alta de cât să sciî cum că,
 După cum eşŷî mare şi vrednic de muncă
 Când te tocmescî cere să'ŷî dé plată bună,
 Nu luă în grabă pe nimic arvună,
 Să'ŷî perđî surda vremea şi dîlele tale
 Şi să viî acasă fără de parale.
 Iar cea altă dîse: bărbate, ascultă,
Lucréză pe plată puŷînd şi multă,
 Cum ŷi se întimplă, nu după plăcere,
 De cât să perđî vremea de géba 'n şedere.
 Decî dar ei plecară amîndoi d'odată,
 ŷîind fie-care sfătuirea dată.
 În oraş intrară lucru să găsescă,
 Veniră şi 'ndată ômenî să'ŷî tocmescă.
 Cel cu plată mare nu vru jos să lase,
 Nevêsta acasă cum îl învăţase.
 Asta-lalt se duse, lucră, luă plată,
 A doua dî iară la alŷî fu gata,
 A treia dî încă n'o perdu de géba,
 În scurt tot-dé una se afla la trébă.
 Iar cel-alt tovarăş stând în aşteptare,
 Ca să se tocmescă tot pe plată mare,
 Maî multa-luî vreme era petrecută
 Făr' de nici un lucru 'n deşert perdută,
 Ce lua 'n trei dîle dintr'o săptămîună
 Da pe d'ale gunî odihnînd p'o rînă.

A. PANN.

17199 * Δ Rógă-te şi lucră.

P. SALA, *dasc. c. Vaşcoî-Bărescî,*
comit Bîhor, Ungaria.

Veđî a Muncî

Indemn la muncă.

17200 * Δ Te-o întrebă ierna ce-ai lucrat vara.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coşteŷu,*
Banat.

Veđî Vară.

Acelaș înțeles ca la No. 303, 305 & 308. Se dice celor leneși.

△
17201 Cine nu lucră vara, n'are ce mânca iérna.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 48, c.
Sinerig, Ungaria

Veđi a *Munci.*

Acelaș înțeles ca la No. 308 și următoarele.

17202 Lucrédză la gïonatec, să te discurmî la
aușatec.¹⁾

ANDR. AL BAGAY, *Cart. Aleg.*,
p. 99

Lucrédză tu dgïumatic, s-ti tindză tu aușatic.²⁾

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*,
p. 166.

Veđi *Tinerețe*

Economisesce la vreme și vei avé la nevoie. A se
vedé No. 6121 & 6122.

* △
17203 La tinerețe cine nu lucrédză,
La bėtrânețe riieză.

A. PAN, *Ediț.* 1889, p. 41; I,
p. 151 — HINȚESCU, p. 187. — I.
MARINESCU, *inv. c. Bradu-de-Jos*,
j. Aigeș.

Veđi a *Ședé.*

Cine nu sė silesce de tînăr să facă avere, la bėtrânețe
trăesce amărit, și precum dice înțeleptul Solomon, 16.
26: *cel ce lucrédză pentru el lucrédză.*

*Il faut travailler en jeunesse, pour reposer en
vieillesse.*

Prov. Franc.

¹⁾ Lucrédză la tinerețe, să te odihnesci la bėtrânețe.

²⁾ Lucrédză la tinerețe, să te întinđi la bėtrânețe.

*Travaglia da giovanu per gode da vecchiu.*¹⁾

Prov. Ital

*Schwere Arbeit in der Jugend ist sanfte Ruhe im Alter.*²⁾

Prov. Germ

17204 [△] Lucră boul și mănăcă calul.

Dr. CRISTEA, *Prov*, p. 138, c.
Ruda, Ungaria.

Vezi a Ară.

Acelaș înțeles ca la No. 419

*Tariro ikhan nemene djetero okho okô, tsang ni singgeri elemangga fountchetele djekou bi.*³⁾

Prov. Mandchou

17205 [△] Lucră de 'nghetă și mănăcă de asudă.

Dr. CRISTEA, *Prov*, p. 138, c.
Bendorf, Ungaria.

Pentru cel leneș și mănăcios

17206 * [△] Lucrăză mai mult în trei țile de cât într'una.

G. I. TOMESCU, *inv. c. Broscari*,
j. Mehedinți

[△] *Lucră mai mult în trei țile de cât într'una.*

Dr. CRISTEA, *Prov*, p. 138, c.
Sinersig, Ungaria.

Vezi Di.

Pentru omul leneș.

¹⁾ Lucrăză ca tânăr ca să te bucuri ca bătrân.

²⁾ Munca grea la tinerețe e odihnă liniștită la bătrânețe.

³⁾ Dacă pe de o parte boul care ară nu are ierbură pentru ca să mănânce, pe de altă parte șoricele din pod are mănăcare cu prisosință.

- 17207 * Δ Unde ai fost? — Nu știu.
Ce-ai lucrat? — Nimic.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteiu, Banat.*

Pentru o lucrare ori o umblare zădarnică, sau fără nici un spor.

- 17208 * Δ Ce poți lucra astăzi nu lăsa pe mâne.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteiu, Banat.*

Vezi *Astă-gh.*

Să fii sîrguitor. Acelaș înțeles ca la No., 49 & 17221.

- 17209 * Δ Par'că mî-a lucrat și nu i-am plătit.

ST. ST. TUȚESCU, *c. Catanele, j. Dolj.*

Vezi *Dator, a Törce.*

Pentru cel care se supără de gēba; care șede posac și tăcut.

- 17210 * Δ Lucră de nōpte pîn în nōpte.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteiu, Banat.*

Omul sîrguincios

- 17211 Δ Lucră ca boul.

DR. CRISTEA, *Prov., p. 138, c. Cetea, Ungaria.*

Adică mult, din putere.

- 17212 Δ Lucră ca o vită.

DR. CRISTEA, *Prov., p. 138, c. Calbor, Ungaria.*

Acelaș înțeles ca la No. 17211.

17213 [△] Lucră ca un rob.

Dr CRISTEA, *Prov.*, p. 138, c.
Filipesci, Ungaria.

Acelaş înţeles ca la No. 17212.

LUCRU

Vezi *Astă-qi, a Bate, Bun, Ciacă, Gură, a Mânca, Mân-care, Masă, Muc, a se Nasce, Ortăcesc, Sără, Vorbă.*

17214 * [△] Lucrul are rădăcină amare, dar fructe dulci.

P. GÂRBOVICEANU, *profesor Sc. Norm, Cl VI.*

Vezi *Învăţtură.*

Acelaş înţeles ca la No. 1095 & 12091.

17215 În ziua lucrului vine bóla trupului.

IORD GOLESCU, *Mss.* II, p. 15.

Arată trândăvia şi lenea omului (GOLESCU)

17216 * [△] Când aud de qi de lucru,
Mi se ینگreuneză trupu.

PÂRVU, *elev. Sc. Norm. Bérl. c. Ivesci, j. Tutova.*

Pentru cel leneş

17217 Să dé Dumnezeu, tot anul să fie serbător, şi numai o qi de lucru; şi atunci să fie praznic şi nuntă.

I. CREANGĂ, *Amint*, p. 118.

[△] Dă, Domne, tot serbător, şi numai o qi de lucru, şi atunci să fie nuntă.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 66, c.
Seluşte, Ungaria

Dic cel leneş.

- 17218 Lucru muieresc d'o vară ël pune subt subțioră.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 41.

Arată mica slujbă a muierii, cum și cel mai mic spor (GOLESCU).

- 17219 * Δ Ȋua cautăți de lucru, iar nóptea de somn.

V. SALA, *dasc. c. Totorenț, comit. Bihor, Ungaria.*

Pentru cei carî nu se mai astîmpără nóptea.

- 17220 * Lucrul lungesce viēța, iar lenea o scurteză.

D. POPOVICIU, *înv. c. Cuvin, comit. Arad, Ungaria.*

Munca e folositóre trupului.

- 17221 * Δ Lucrul de astă-ȃi nu'l lăsa pe mâine.

V. SALA, *c. Vășcoi, comit. Bihor, Ungaria* — V. A. FORESCU, *c. Follicent, j. Suciava*. — G. MIHALACHE, *înv. c. Șendresc, j. Tutova.*

- * Δ Nu lăsa lucru de aȃi pe mâine, că nu mai nojesci pâine.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Comănița, j. Olt*

- * *Lucrul di astă-dzi nu'l alasă tri mâne.¹⁾*

C. IONESCU, *prof. c. Nevēsta, Macedonia.*

- * *Lucrul di asăndzi, nu 'l alasă tri mâne.²⁾*

G. ZUCA, *c. Fieri, Albania.*

Veȃi *Astă-ȃi, a Lucră.*

¹⁾ Lucru de astă-ȃi nu 'l lăsa pentru mâne.

²⁾ Idem.

A se adăoga la No. 49.

17222   Lucrul de séră nu 'l lăsa pentru diminéța.

HINȚESCU, p. 93.

*Lucrul de séră, s-nu l-alași tră mâni.*¹⁾

Dr. WEIGAND, *Zweist Jahres.*,
p. 174.

*
*Lucru ți l'ai tră séră, nu'l alasă tră diminéță.*²⁾

ILIE GHICU, *prof. c. Abela & Samarina, Epir.*

Vezi *Séră*.

A se adăoga la No. 254.

*[△]
17223   Nime nu móre de lucru.

AVR CORCEA, *paroh, c. Coșteiu, Banat.*

Când unul se plânge că are pré mult de lucru.

*
17224   Tut lucrul tră pescul așel mare s-féce.³⁾

ILIE GHICU, *prof. c. Abela, Epir.*

Adică totul se face pentru cel mare

*
17225   Cum 'ți-e lucru, așa 'ți-e plata.

Dr. CRISTEA, *Prov*, p. 60, c. *To-
pluța-Rom., Ungaria.*

Vezi a *Munci, Plată*.

Acelaș înțeleș ca la No. 12527.

Tel travail, tel salaire.

Prov. Franc

¹⁾ Lucrul de séră să nu 'l lași pentru mâne.

²⁾ Lucrul ce 'l ai pentru séra, nu 'l lasă pentru diminéță.

³⁾ Tot lucrul pentru pescele cel mare să face.

*Wie die Arbeit, so der Lohn.*¹⁾

Prov. Germ.

17226 * △ Cum îți este lucru așa și câștigu.

NIC. MATEESCU, înv. c *Movilița*,
j. *Putna*.

Cum ți-e lucru așa și meritul.

G. I. MUNTEANU, p. 12 & 60.
— HINȚESCU, p. 92.

Acelaș înțeles ca la No. 17225.

17227 △
De joc
E ca focu;
Ce lucru
Ca butucu.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 72, c.
Gura-Râului, Ungaria.

△
La joc
E ca focu;
La lucru
Ca butucu.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 129, c.
Toplița-Rom., Ungaria.

Pentru cel leneș și mai ales pentru femeî.

17228 △
La joc
E foc;
La lucru
'Î pică mucu.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 129, c.
Senersig, Ungaria.

Acelaș înțeles ca la No. 17227.

---

¹⁾ Cum e lucru, așa și plata.

- 17229 * Δ Jocul îi e plăcut
Dar de lucru cam uîtuc.

V. SALA, *dasc. c. Săud, comit. Bihor, Ungaria.*

Acelaş înţeles cu la No 17228.

- 17230 * Δ De lucru e lenósă
La joc nu are sóţă.

V. SALA, *dasc. c. Vaşcoi, comit Bihor, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. 17229.

- 17231 * Δ La joc tóte se adună,
Dar la lucru nice una.

V. SALA, *dasc. c. Săud, comit. Bihor, Ungaria.*

Pentru femeile cele leneşe

- 17232 * Δ Încunjură lucrul şi cercă mîncarea.

V. SALA, *dasc. c. Vaşcoi-Băresci, comit. Bihor, Ungaria.*

Veđi *Mîncare.*

Acelaş înţeles ca la No. 8753

- 17233 Δ La mîncare ca lupul
Şi la lucru ca butucul.

Dr. CRISTEA, *Prov*, p. 129, c. *Résnov, Ungaria*

Acelaş înţeles ca la No 17232.

- 17234 * Δ La lucru uîtuc
La mîncare numai lup.

V. SALA, *dasc. c. Petrósa, comit Bihor, Ungaria*

Acelaş înţeles ca la No. 17233.

- 17235 Tră măcari «mă-sa-îl hiu», ma tră lucru,
doi parăți nu fac.¹⁾

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*,
p. 159.

Acelaș înțeles ca la No 17234

- * Δ
17236 La lucru slăbănog, la sudalmă e hod-
nogiū.

V. SALA, *dasc. c. Petrileni, co-
mit. Bihor, Ungaria.*

Pentru cel leneș.

Hodnogiū, de la ungurescul *hadnagy*, general, coman-
dant.

- * Δ
17237 Nici la lucru să te pună,
Dar nici cina să te trecă.

I' GÂRBOVICEANU, *profes. Sc.*
Norm Cl. VI.

Δ
*De lucru să nu măi capeți, și cina să nu
te trecă.*

Dr. CRISIEA, *Prov.*, p. 72, c.
Gura-Riului, Ungaria.

Pentru cel leneș și mîncău.

- * Δ
17238 Nici lucru nu ne-ajunge, nici cina nu te
trece.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteu,*
Banat.

Obicînuiesc a țice lucrătorii, când se 'ntorc de la lu-
crul câmpului, la timp potrivit.

- * Δ
17239 Me ađi, me mîne,
Lucru lui napoi rêmîne.

V. SALA, *dasc. c. Fênața, co-
mit. Bihor, Ungaria.*

---

¹⁾ Când e vorbă de mîncare, mama lui sunt, dar când e vorbă de lucru,
doi banî nu fac.

Pentru cei cari se lasă dintr'o di într'alta.

- 17240 * Δ Șeđi ađi, șeđi mâne,
Lucrul tot napoi rēmâne.

V. SALA, *dasc. c. Sedăștel, comit. Bihor, Ungaria.*

Acelaș înțeleș ca la No. 17239.

- 17241 * Δ Cine n'are de lucru își cântăresce c...le.

T. BĂLĂȘEL, *preot, c. Ștefănescu, j. Vâlcea*

Veđi *Drac.*

Cine nu lucrăză trebue să facă lucruri fără folos.

- 17242 * Δ Lucrul face sănătate,
Trândăvia tot pēcate.

V. SALA, *dasc. c. Zăvoeni, comit. Bihor, Ungaria.*

Pentru cel leneș.

- 17243 Lasă'ți, lele, lucru
Și cată'ți nălucu.

BARONZI, r 51. — HINȚESCU, p. 87

Veđi *Muc.*

Acelaș înțeleș ca la No. 5536.

- 17244 După lucru e bun repausu(1).

G. I. MUNTEANU, p. 17 & 60.
— HINȚESCU, p. 92.

Cine a muncit trebue să se odihnéscă.

- 17245 * Δ După (de pe) lucru se cunósce meșterul.

I. G. VALENTINIANU, p. 24. —
P. GĂRBOVICEANU, *prof. Șc. Norm., Cl. VI.*

* Δ *La lucru se cunoște meșterul.*

ȚINCA ȘIȘMAN, înv. c. Adam, j.
Tutova.

Lucrul laudă pe meșter.

D-na E. B. MAWR, p. 4

* Δ *Lucrul laudă pe maestru.*

V. SALA, dasc. c. Serbesci, co-
mit. Bihor, Ungaria

Lucru hvalaë mestru.¹⁾

Dr. FR. MIKLOSICH, Rum. Un-
ter., I, p. 12.

Lucru hvalaë tesacu.²⁾

Dr. FR. MIKLOSICH, Rum. Un-
ter., I, p. 12.

Veqi Arc, Turc.

Acelaș înțeles ca la No. 12288.

À l'œuvre on connaît l'ouvrier.

Prov. Franc.

L'opera loda il maestro.³⁾

Prov. Ital.

Das Werk lobt den Meister.⁴⁾

Prov. Germ.

Ny bainga no vavalombeló ny mpiasa.⁵⁾

Prov. Malgaș.

17246 * Δ *Precum e omul, așa'i și lucrul.*

IUL. GROFȘOREANU, înv c. Galșa,
comit. Arad, Ungaria.

¹⁾ Lucrul laudă pe meșter.

²⁾ Idem.

³⁾ Lucrul laudă pe meșter.

⁴⁾ Lucrul laudă pe meșter.

⁵⁾ După brazdă (bolovan de pământ) se cunoște lucrătorul.

Acelaş înţeles ca la No. 17245.

MILĂ

Vezi *Dobitoc, Mână, Țigan.*

17247 Nu ține pe om locu, ce mila.

NIC. COSTIN, *Letop Mold.*, II,
p. 84

Omul stă acolo unde poate trăi fără a fi supărat.

«Trimisesă cărțile sale pe la margine de slobozii, de curiaș omeni în țară de preste Nistru, și în țera Muntenescă, și de preste Dunăre din țera Turcescă Și sfătuia boierii să-i mute acei omeni, de la margine mai în lăuntrul țerei, pentru să nu poate lesne a trece iar preste Nistru. La aceste răspundea Nicolai Vodă, că *nu ține pe om locul, ce mila.*» — N. COSTIN.

17248 [△] N'asteptă milă de la dușman, nici ome-
nie de la țigan.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 158, c.
Gura-Riului, Ungaria.

Pentru cel de la care nu poți așteptă nici o milă.

17249 [△] E mila de la străini
Ca gardul de mărăcină.

G. DEM. TEODORESCU, *Poes. Pop.*,
p. 270.

Acelaş înţeles ca la No 14102

17250 [△] Mila de la străin,
E ca umbra de la spin.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 152, c.
Toplița Rom., Ungaria.

A se adaoga la No. 14102.

17251 Mila străinului nu se prinde.

SOF. NĂDEJDE, *Nuv.*, p. 78.

Acelaş înţeles ca la No. 17250.

- 17252 * Cel ce dă de milă nu sărăcesce.

Să miluim pre cei săraci.

Donner l'aumône, n'appauvrit personne.

Prov. Franc.

- 17253 De la cel ce e de milă
N'ai ce lua nici cu silă.

A. PANN, I, p. 133. — HINȚESCU,
p. 92.

Adică de la omul sărac.

- 17254 * Tu umbli după el cu milă,
Și el după tine cu pila.

A. PANN, *Edit.* 1889, p. 93;
III, p. 109; *Archiv*, p. 26. — HIN-
ȚESCU, p. 54.

Ii faci bine și el caută să'ți facă rău.

*Eü umblu după tine cu mila
Și tu după mine cu pila.*

A. PANN, *Archiv*, p. 26.

- 17255 Milă dă silă, dor dă nevoie.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 44.

- * △
Milă de silă și dor de nevoie.

IUL. VULCĂNESCU, c. *Pelesci*, j.
Doly. — GR. ALEXANDRESCU, ma-
gistr. j. *Putna*. — P. GÂRBOVI-
CEANU, *prof. Semin. Buc. Cl. VII.*

Arată dragostea ce avem către ore-cine, fără voia
noastră (GOLESCU).

- 17256   Milă
De şilă,
Şi dor
De zor,
Nu se póte.

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 103. —
HINȚESCU, p. 105.

Pentru cele cari nu se pot face cu sila.

- 17257   * △   Milă mi-e de tine, dar de mine mi se
rupe inima.

IORD. GOLRSCU, *Mss.* II, p. 44
— A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 93;
III, p. 109. — I. CREANGĂ, *Amint.*,
p. 68. — HINȚESCU, p. 105. — E.
I. PATRICIU, *inv. c. Smulți, j.*
Covurluiu — A. GOROVAI, *j. Su-*
ciava. — P. GÂRBOVICEANU, *prof.*
Sem. Buc. Cl. VII

- * △   *Milă mi-e și de tine, dar de mine mi se*
rupe inima.

I. ANTONESCU, *c. Vâlcelele, j.*
Argeș.

- △   *Milă mi'î, Dómne, de tine, dar după mine*
mi se rupe inima.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 152, *c.*
După-Pétra, Ungaria.

- * △   *Milă am și de tine, dar de mine mi se*
rupe inima.

C. C. BUNGETIANU, *c. Cosovăț,*
j. Mehedinți.

Mi-e milă de tine, dar de mine mi se frige
inima.

I. G. VALENTINIAN, p. 28.

* *Mi-este milă ș-di tine, ma' mi s'arupe inima
ș-di mine.¹⁾*

C. IONESCU, *inv. c. Nevêsta, Macedonia.*

*Ñi-u ñilă ș-tră tini, ma tră mini buriclu-ñi
si bagă mpadi.²⁾*

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*,
p. 168.

Veđi *Dor.*

1° Arată mărimea dragostei către înșine, și că mai
mult îngrijim de noi decât de altul (GOLESCU).

2° Arată mila după gradul de înrudire.

*Fa bine a te e ai tuoi, e poi agli altri se tu
puoi.³⁾*

Prov. Ital.

Farei primeiro bem aos meus, então aos alheios.⁴⁾

Prov. Portug.

Jeder ist sich selbst der Nächste.⁵⁾

Prov. Germ.

The priest christens his own child first.⁶⁾

Prov. Engl.

17258 De unu mi'î milă,
De altul mi'î silă.

V. ALEXANDRI & L. ROSETTI,
Mss.

Unul îți place, iar altul nu.

¹⁾ Mi-este milă și de tine, dar mi se rupe inima și de mine.

²⁾ Mi-e milă și pentru tine, dar pentru mine buricul mi se pune jos.

³⁾ Fă bine la ai tăi, și pe urmă celor-l'alți dacă poți.

⁴⁾ Voiu face întâiu bine la ai mei, pe urmă celor-l'alți.

⁵⁾ Fie-care își este cel mai aproape.

⁶⁾ Popa botează mai întâiu copilul său.

17259 De silă
De milă.

P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, III, p. 160; *Leg.*, p. 154 & 262.

Când faci un lucru fără multă trageră de inimă.

«Nu mai voi să scie și să audă de dinșii. Atâta numai că *de silă, de milă* îi primi să locuiescă în curtea palatului.» — P. ISPIRESCU, *Leg.*, p. 154.

«*De milă, de silă*, luă el și niște merinde ce'i dase fata, dară lui nu'i ardea de mâncare.» — P. ISPIRESCU, *Leg.*, p. 262

17260 [△] Cel ce rîvnesce la milă, móre flămând.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 41, c. *Gura-Rîului, Ungaria.*

Veđi *Mână.*

Acelaș înțeles ca la No. 3755.

17261 Milă de mumă vitregă.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 44.

Adică dragoste próstă (GOLESCU).

17262 ^{* △} 'I-e milă ca țiganului de pilă.

V. SALA, *dasc. c. Vașcoi, comit. Bihor, Ungaria.*

Veđi *Țigan.*

A se adaogă la No. 14263.

17263 ^{*} A se îngâna cu mila.

G. POBORAN, *inst j. Olt.*

A se mângâia.

MILOSTENIE

Veđi a *Tremura.*

17264 ^{* △} Puțină milostenie, te scapă de mare rău.

V. SALA, c. *Șerbesci, comit. Bihor, Ungaria.*

Să fim milostivi, căci binele pe care 'l facem ni se întorce cu prisosință.

*Az sadaca cioc belea savdîrîr.*¹⁾

Prov. Turc.

17265 Milostenia 'i din raîu.

D-na EL SEVASTOS, p. 221.

*Veđi Bătaie, Dar, Frică,
Pomană, Răbdare.*

Acelaș înțeles ca la No. 15527.

MILUIRE

17266 * Miluirea de multe nevoi ne-ascapă.²⁾

ANDREI AL BAGAV, *Cart. Aleg*,
p. 90.

Acelaș înțeles ca la No. 17265.

MUNCĂ

Veđi Fidovesc, Leneș.

17267 Cel ce se ostenesce, acela din muncă trebuie mai întâiu să guste.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 115.

Veđi a Lucră.

Adică plugarul și vierul (GOLESCU).

Toute peine mérite salaire.

Prov. Franc.

*Ogni pena vole u so premiu.*³⁾

Prov. Cors.

¹⁾ Puțină milostenie de multe nevoi te scapă.

²⁾ Miluirea de multe nevoi te scapă.

³⁾ Ori-ce ostenelă merită să fie plătită.

*Jeder Arbeiter ist seines Lohnes werth.*¹⁾

Prov. Germ.

*The labourer is worthy of his hire.*²⁾

Prov. Engl.

17268 * Δ Munca, când ți-o cauți bine,
E și Dumneșeu cu tine.

A. PANN, I, p. 72. — HINȚESCU, p. 114 — I. G. VALENTINIANU, p. 31. — Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 155, c. *Agnita, Ungaria*. — E. I. PATRICIU, *inv. c. Șmulți, j. Covurluiu*.

Omul muncitor nu pîere de fîome.

17269 Munca e blagoslovită ;
Cînd te ții de ea ai pită.

A. PANN, I, p. 150 — HINȚESCU, p. 114

Acelaș înțeles ca la No. 17268.

17270 * Δ Munca e comóra.

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 135 & 140; II, p. 88 & 91. — HINȚESCU, p. 114. — Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 155, c. *Tîsa, Ungaria*. — IDEM, *Cal. Rom* 1892.

Veđi *Meserie, Meșteșug*.

Acelaș înțeles ca la No. 12295

POVESTEA VORBIÎ

Unul cînd a fost să móră,
Fiî sîi toți într'un cês
Vînd patu'î înconjoră
Și 'l întrebă de rēmas
Dicēnd : Tată, ești slab fôrte
Și-adiată nu îți faci ?
O să te apuce môrtea
Și nimic nu ne spuî, taci ?

¹⁾ Ori-ce muncitor merită (valoréză) resplata sa.

²⁾ Idem.

Noi mai întâiu de ertare
Am venit să te rugăm
Și așa și pentru stare
Indrăsnim să te 'ntrebăm,
Căci pe lângă astea toate
Câte 'ți-a dat cel de sus,
Să n'arbi și strîns nu se pôte
D'o parte unde va pus.
Fiind că aici prin case
Șcim prea bine că nu sunt.
Și e păcat să se lase
Să rămăie în pămînt.
Noi tată nu'ți cobim mörtea,
Ci pe Dumne-deu rugăm
Sănătos să te mai pörte,
Să trăesci ne bucurăm.
Dar a omului viéță
După cum singur spuneai,
Se ține într'un fir de ață,
Și se rupe când gînd n'ai.
Cât mai vîrtos când e'n bôlă,
I se pôte proroci
Că orî möre, orî se scôlă,
Nimeni nu pôte ghici.
De 'ți-e frică a o spune,
Nădăduind să trăesci.
Ca să scrie încai spune
Aceeia ce tăinuiesci,
Nu poi dice că n'ai stare
Căci scim că sărac nu ești
Pöte dovedi or care,
D'eî vrea să tăgăduiesci.
Vestea e 'n țară sföră
Că ești putred de bogat,
Și c'ai găsit o comöră,
O povestesc toți din sat.
Ei încă număr și anii
Când n'aveai para de ac,
Și acu te joci cu banii
Turnându'i din sac în sac.
Dar or și cum nu ne pasă,
Dică lumea ce o vrea,
Fie-care 'ntr'a sa casă
Dice și bună și rea.
Noi scim că un bun părinte
Copii nu'și va urî,
Să'i lase fără de mînte
Săraci a se amări.
— Copii mei, el răspunse,
Bogat e numai cel sfânt
Ș'are mii comori ascunse,
Pe fața acestui pămînt
Și cel ce înădușesce
Tot într'una cîntînd,
Acel cîntînd găsesc
Cu sîrguință săpînd.

Mulți neroși găuresc pământul,
Comori în el căutând
Dar nesciind cum, pasc vîntul,
Surda și 'ndeșert umblând.
Comora nu se găsește
Când ici, coala săpînd,
Ci lesne se nemeresce
Când ei pământul de rînd.
Și'n adînc nu e băgată
Pe om mult a'l obosi,
Ci d'o palmă e 'ngropată,
Ca să o potă găsi.
De aceea de vî place
Ca să vî înhogăși
Cum am făcut eu veți face,
S'ascultați, să auziți
Eu vrînd să caut comora
Și'n deșert să nu muncesc,
Cumpărați o moșioră,
Dorința să'mi îsbîndesc.
Și o apucați d'a lungul
Să caut comora 'n ea,
Când cu sapa, când cu plugul,
O săpați cum trebuia,
Ș'adeverat astă treabă
Mă osteni 'n acel an,
Dar și nu 'm'ia fost de gîba,
Că tot găsiți un borcan.
Apoi cumpărați bucate
Și locul cât îl săpați,
Îl semănați pe jumătate
Și'ncolo viță băgați
Făcînd țerină și viea
Am luat grâu, orz și vin,
Și suta a adus mia,
Ș'am un borcan cu vîrf plin.
Și acum acea comoră
Fără nici un scădămînt,
O am tot pe o moșioră
Ingropată în pămînt.
De voiți muri, împreună
Veți merge s'o căutați,
Săpînd cu 'ngrijire bună
Moșia, că nu stricați,
Ci faceți zic cum e bine,
Adică de rînd săpați,
Ca să puteți, ca și mine,
Rod dintr'însa să luați.
Abia pîn'aci el dice
Și ostenind încetă,
Adormi, ochii 'și închise,
Și nu se mai deșteptă.
Feciori lui s'apucara,
După ce l'au îngropat),
Pretutîndenea cătară,
Loc n'au lăsat ne săpat.

După ce se necăjiră
 Căci nici un borcan nu au scos,
 Locul cel săpat porniră
 Și 'i semănară frumos.
 Din care cu 'mbelsugare
 În acel an rod luând
 Făcură o sumă mare,
 Cu preț bun toate vinzând.
 Atunci ei cu păreri bune,
 Frățesce bani 'mpărțind,
 Le-a venit înțelepciune,
 Și dice unul zimbînd:
 Vedeți fraților comora
 De care tata a ținut?
 Borcanul, e moșiora
 Și bani, cum ne-a descris.
 Adică, lucrând pămîntul
 Scotem comora din el,
 De muncă 'i-a fost cuvîntul,
 Iar nu cum gîndeam noi alt-fel.
 Munca e comora mare
 Ce stă îngropată 'n pămînt,
 Care sfârșit nu mai are,
 Din porunca celui sfînt
 Și dacă nevoitorul
 Cu nădejde va săpa,
 El își va dobîndi dorul
 Comora a desgroa.
 Munca pe om nici o dată
 Nu 'l lasă a flămîndi,
 Când cu firea 'mbărbătată
 Noptea o va face zi.
 Așa dar d'acum 'nainte
 Să nu ședem lenevoși,
 Ci cum ne-a dat tata minte
 Să muncim mai inimoși.

A. PANN.

17271 Munca pămîntului e bogăție.

C. DIN GOLESCU, p. 164.

Acelaș înțeles ca la No. 17270.

A se vedea și nota de la No. precedent.

17272 Munca e bogată ca Dumnezeu.

GR. JIPESCU, *Opinc.*, p. 181.

Acelaș înțeles ca la No. 17270.

17273 * Δ Munca e brătară de aur.

P. GÂRBOVICEANU, *elev. Sem
Buc. Cl. VII.*

Vezi *Meserie.*

Acelaş înţeles ca la No. 17272.

17274 * Δ Munca este mama săracilor.

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulţi,
j. Covurluţu*

Muncind, omul nu pierde de fîme.

17275 * Δ Cu muncă şi îngăduielă, dinţii şorecuţului
taie odgonul de la corabie.

H. D. ENESCU, *înv. c. Zamostea,
j. Dorohoi.*

Arată puterea şi ródele stăruinţei.

16276 Prin muncă şi stăruinţă
Vei ajunge la dorinţă.

I. G. VALENTINIANU, p. 27.

Acelaş înţeles ca la No 17275.

17277 Dintr'o muncă, cât de mică,
Dacă nu curge tot pică.

A. PANN, I, p. 137.

Acelaş înţeles ca la No 585.

17278 * Munca sfinţeşte locul.

I ARBORE, *îng j. Buzău*

Arată puterea muncii

17279 Arvunază, din vreme, pe fericita muncă.

A. PANN, *Eduţ.* 1889, p. 41; I,
p. 151.

Arvunesce, din vreme, fericita muncă.

HÎNȚESCU, p. 114.

Căci cine nu lucrează la tinerețe trăiesce în lipsă la bătrânețe.

17280 * Δ
Orî la muncă,
Orî la luncă,
Orî cu capu în hălăciugă.

A. COJOCABU, *Sc. Norm. Berl.*
c. *Țîfesci, j. Putna.* — C. TEODORESCU, *înv. c. Dógele, j. Vasluțu*

Pentru cei leneși, cari 'și pierd vara în zadar. Duce-ți vî la munca câmpului, orî duce-ți-vî de păziți vitele la luncă saș, alminterea, ascunde-ți-vî în nisce scai saș tufe.

Se numesce *hălăciugă*, o grămadă de spinî saș de orî-ce buruenî.

17281 * Δ
Orî la muncă,
Orî la luncă,
Orî cu porcii la ghindă.

C. TEODORESCU, *înv. c. Lipova,*
j. Vasluțu

Acelaș înțeles ca la No. 17280.

17282 * Δ
Nici la muncă,
Nici la luncă,
Nici cu capu 'n hălăciucă.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Șuicț,*
j. Argeș.

Acelaș înțeles ca la No. 17281.

17283 * Δ
Munca face poftă de mîncare.

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulț,*
j. Covurluțu.

Încă una din folósele muncei.

A MUNCÎ

Veđi *Lenevit*, a *Mâncă*.

- 17284 * Δ Rógă-te la (lui) Dumnezeu
Și muncește tot mereu.

I. G. VALENTINIANU, p. 31. —
Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 222, c. *Gura-
Râului*, *Ungaria*. — P. GÂRBOVI-
CEANU, *Sem. Buc. Cl. VII*.

*Când rogi pe Domnul, muncesce,
Că atunci te miluesce.*

A. PANN, I, p. 73. — HINȚESCU,
p. 162.

Veđi a *Lucră*

Acelaș înțeles ca la No. 17199.

- 17285 * Δ Muncesce astă-đi ca să mănânci mâine.

I. POPESCU, înv c. *Dobreni*, j.
Ilfov.

Veđi a *Lucră*.

Acelaș înțeles ca la No. 17201.

- 17286 * Δ De unde muncesci, de-acolo trebuie să
mănânci.

P. GÂRBOVICEANU, *prof Sem.*
Buc. Cl. VIII.

Veđi *Altar*.

Omul trebuie să se folosescă de ródele muncii sale.

- 17287 * Δ Cum muncesci așa ți se plătesce.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Sem.*
Buc. Cl. VIII.

Veđi *Plată*.

Acelaș înțeles ca la No. 17225.

- 17288 * Δ Cine nu muncesce
Cu lipsă trăesce.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 49, c.
Toplița-Rom., Ungaria.—Junimea,
p. 16. — G. ONIȘOR, *prof. c. Do-*
brovăț, j. Vaslui.

- * Δ Omul care nu muncesce
In lipsă trăesce.

G. MIHALACHE, *inv. c. Șendresci*,
j. Tutova

Veđi a *Lucră.*

Acelaș înțeles ca la No. 17195.

- 17289 * Δ Cine muncesce
Hrană agonisesce.

V. A. FORESCU, c. *Mălini, j.*
Sucłava.

Omul trăesce din munca lui.

- 17290 Cine muncesce și nu se nădușasce ?

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 80.

Arată că cel ce muncesce trebuie să sufere (GOLESCU).

- 17291 * De cât să muncesci de géba, mai bine
să șeđi de géba.

V. A. FORESCU, c. *Folticeni, j.*
Sucłava.

Când ni se propune să muncim fără nici un folos.

- 17292 * Δ Cine nu muncesce la tinerețe, n'are la
bêtrânețe.

T. BĂLĂȘEL, *preot, c. Ștefănesci*,
j. Vâlcea.

Veđi a *Lucră.*

Acelaș înțeles ca la No. 17202.

- 17293 $\triangle^*$ Unii muncesc până mor, și alții beu cu capul gol.

G. I. TOMESCU, *inv. c. Broscari, j Mehedinți.*

Unii au pre mult, iar alții pre puțin.

- 17294 $* \triangle$ A muncit o vară și a cheltuit (beut) într'o sară.

G. P. SALVIŪ, *inv.c. Smulți, j. Covurlui.*

Vedă a Câștigă

Acelaș înțeles ca la No. 11485.

- 17295 $* \triangle$ Omul e dator să muncescă, să nu'l găsească mortea ședend.

G. P. SALVIŪ, *inv. c. Smulți, j. Covurlui.*

Omul trebuie să muncescă.

- 17296 Să muncesce, s'amăresce,
Și nimica nu'i sporesce.

A. PANN, II, p. 158. — HINȚESCU, p. 114.

Pentru omul lipsit de noroc, care se luptă în zadar cu sărăcia.

- 17297 $* \triangle$ Muncesce de când cu buricul verde, și tot curul (p...) i se vede.

G. P. SALVIŪ, *inv. c. Smulți, j Covurlui.*

Acelaș înțeles ca la No. 17296.

- 17298 $\triangle$ Mergi, muncesce, ca să ai
Și la un sărac să dai.

A. PANN, I, p. 73. — HINȚESCU, p. 114. — Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 151, c. Sibiu, Transilvania.

Munca ne permite să ajutăm pre cei mai săraci de cât noi.

- 17299   Are ochi, mâni și picătoare,
Póte munci cu sudóre.

A. PANN, I, p. 137. — HINȚESCU,
p. 114.

Tot omul póte și e dator să muncéscă.

MUNCITOR

Veđi *Fóme*.

- 17300   [△] Vrednic este muncitorul de plata sa.

Dr. CRISTEA, *Prov*, p. 277, c.
Toplița-Rom., Ungaria.

Veđi a *Munci*.

Acelaș înțeles ca la No. 17286.

- 17301   Munca muncitorului pē mânia risipito-
rului.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 46.

Veđi *Avere, Ban,*
Stringător.

Sē đice pentru cei ce risipesc averea ce dē la părinți
găsesc (GOLESCU).

- 17302   * [△] Omul muncitor
De pâine nu duce dor.

NIC. MATEESCU, *inv. c. Movi-*
lița, j. Putna — GR. POENARU,
c. Hassa, j. Ialomița. — ECAT.
ȘIȘMAN, *inv. c. Adam, j. Tutova.*

* [△] *Omul muncitor capătă pânea ca dar.*

G. MIHALACHE, *inv. c. Sendresci,*
j. Tutova.

Veđi *Harnic.*

Acelaș înțeles ca la No. 17170.

- 17303 * Δ Țăranul muncitor
E vestit ca Domnitor.

G. MIHALACHE, *înv. c. Sendresci*,
j. Tutova.

Căci nu atîrnă de nimeni.

NE-ÎNDRĂSNEȚ

- 17304 * Δ Cel ne-îndrăsneț perde multe bunuri.

C. TEODORESCU, *înv. c. Pungesci*, j. Vashuiu.

Pentru omul rușinos.

Jamais honteux n'eut belle amie.

Prov. Franc

NEVINOVĂȚIE

- 17305 Nevinovăția unuia, oțapoc stă în ochiul
altuia.

DIM. CANTEMIR, *Ist. Ierogl*, p.
38.

Așa 'i omul făcut, că nu 'i place să audă lăudându-se
pe alții. A se reaminti anecdota cu Aristid cel drept și
alegătorul athenian.

NUME BUN

Veđi Cap. IX, c. Nume.

- 17306 * Δ Numele bun e mai scump de cât aurul.

V. SALA, *dasc c. Vascoi*, comit.
Bihor, Ungaria.

Veđi Cinste

Acelaș înțeles ca la No. 17101.

*Mał bun este un nume bun de cât oleiul de
preț.*

Eccles. 7 1

OMENIE

Veđi *Cinste, Gură*.

17307 Omenia ține mai mult de cât minciuna.

G. MUNTEANU, p. 60. — HIN
ȚESCU, p. 130.Veđi *Minciună*.

Să fugim prin urmare de minciună.

* △
17308 Mai bine cu un om de omenie la pa-
gubă de cât cu un nevoiaș la câștig.I. PUȘCARIU, înv. c. P.-Mărului,
comit. Făgăraș, TransilvaniaVeđi *Bun, Cuminte,*
Deștept, Inșelept, Is-
tet, Șiret, Voinic,
Vrednic.

Acelaș înțeles ca la No. 16071.

* △
17309 Omul fără omenie e ca și trupul fără
suflet.V. SALA, dusc. c. Vașcoi, comit.
Bihor, Ungaria.

Nu însemnează nimic, nu are ființă, e ca și un mort.

17310 Gura ȃice, gura minte, omul tot om de
omenie rămâne.Dr. CRISTEA, Prov., p. 105, c.
*Gura-Răului, Ungaria.*Veđi *Gură*.

A se adaoga la No. 3467.

△
17311 Omul de omenie, crede omului de o-
menie.Dr. CRISTEA, Prov., p. 193, c.
Gura-Răului, Ungaria.

Și așa se cuvine să fie.

17312 * Δ Omenia 'i mai scumpă ca avuția.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coștelu, Banat.*

Veđi *Cinste*

Acelaș înțeles ca la No. 17101.

17313 Δ Omenia nu'i cu carul.

Dr. CRISTEA, *Prov, p. 191, c. Gura-Răului, Ungaria.*

Adică o ai saū nu o ai; dacă însă îți lipsesce, nu o poți căpêta de nicăeri.

17314 * Δ Are omenie ca porcu 'n cocie.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coștelu, Banat.*

Δ De omenie, ca porcu 'n cocie.

Dr. CRISTEA, *Prov., p. 73, c. Simerșag, Ungaria.*

Adică de loc nu are omenie.

17315 Δ Și-a mâncat omenia ca țiganul biserica.

Dr. CRISTEA, *Prov., p. 238, c. Rêșnov, Ungaria.*

Veđi *Cinste, Țigan.*

Acelaș înțeles ca la No. 17108.

17316 * Δ Ș'o mâncat (stricat, perdut) omenia.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coștelu, Banat.*

* Δ S'a mâncat omenia cu lingura.

GAYR. ONIȘOR, *prof. c. Avramesci, j. Tutova.*

Veđi *Cinste.*

Acelaș înțeles ca la No. 17315.

ONÓRE

Veđi *Cap. XVII.*

- 17317   Onórea vîndută
Tóte's perdute.

G. MUNTEANU, p. 36. — HIN-
TESCU, p. 136.

Veđi *Cinste.*

Căci onórea e mai scumpă de cât tóte.

- 17318   * Δ Onórea nu o putem cumpără pe bani.

V. SALA, *dasc. c. Vașcoi-Băresc,*
comit. Bihor, Ungaria.

Veđi *Cinste.*

Acelaș înțeles ca la No. 17098.

- 17319   * Δ Onórea perdută nu o mai poți afla.

V. SALA, *dasc. c. Zăvoeni, comit.*
Bihor, Ungaria.

Acelaș înțeles ca la No. 17100.

ORDINE

- 17320   Ordinea e câștig de timp.

G. MUNTEANU, p. 28. — HIN-
TESCU, p. 137.

Arată folósele buneî orînduîelî.

ORÎNDUIALĂ

- 17321   După orînduială cârpélă, Dumneđeű să'sî
facă milă.

IORD. GOLESCU, *Mss. II, p. 91.*

Sě đice pentru starea celor scăpětađi (GOLESCU).

PĂSTRU

- 17322 Omul care scie a trăi cu păstru,
Paraoa o are la galben căpăstru.

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 60; III,
p. 74.

Pentru omul econom căci: *cine nu cruță paraoa nici
de galben nu 'e mîlă.*

PAZĂ

- 17323 * △ Paza bună trece primejdia rea.

I. NECULCE, *Letop.*, II, p. 257.
— A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 173.
— HINȚESCU, p. 142. — P. ISPI-
RESCU, *Leg.*, I, 1872, p. 180. — I.
NEGRUZZI, *Conv. Liter.*, VII, p.
338. — N. GANE, *Conv. Liter.*, 1875
— 76. — I. CREANGĂ, *Amint.*, p.
103. — Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 207,
c. Toplița-Rom, Ungaria. — Gr.
POÎENARU, *ing c. Rassa, j. Ialo-*
mța. — GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Do-*
brovăț, j. Vasilu. — G. MADAN,
c. Trușeni, țin. Chișinău. — G. MI-
HALACHE, *inv. c. Șendresci, j. Tu-*
tova. — I. T. MERA, *Conv. Liter.*,
XVI.

- * △ Paza bună trece primejdia ră.

Gr. ALEXANDRESCU, *magistr. j.*
Putna. — A. GOROVEI, *public. j.*
Suciava.

Paza bună întrece primejdia rea.

AL. ODOBESCU, III, p. 148.

- * △ Paza bună încunjură primejdia rea.

Avr. COROEA, *paroh, c. Coșteiu,*
Banat. — Dr. CRISTEA, *Prov.*, p.
207, *c. Toplița-Rom, Ungaria.*

* △

*Paza bună încunjură primejdia.*IUL. GROFȘOREANU, *inv. c. Galșa,*
comit. Arad, Ungaria.

* △

*Paza bună păzesce primejdia rea.*V. ALEXANDRI & L. ROSETTI,
Mss. — I. NIȚESCU, *inv. c. Vies-*
peschi, j. Olt. — I. IONESCU, *inv. c.*
*Beclu, j. Olt.**Paza bună păzesce de primejdia rea.*

I. G. VALENTINIAN, p. 7.

△

*Paza bună feresce primejdia rea.*V. ALEXANDRI, *Teatr.*, p. 1193 &
1288. — Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 207,
*c. Toplița-Rom., Ungaria.**Paza bună din primejdia rea poate să scape.*DIM. CANTEMIR, *Ist. Ierogl.*, p.
292.

Pentru cei înțelepți și chibzuiți.

«Nu face ca tată-său Cantemir-Vodă, să se pue în protiva unei crăiș
cu o mână de ômeni slabi*Paza bună trece primejdia rea; mîelul blînd suga la două mume;*
capul plecat nu'l prinde sabia. Așa bună chivernisélă face Antioh-Vodă
atunce.» — I. NECULCE.

POLITICOS

17324 E politicos ca gardul.

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 84.*E politicos ca gardul,*
*Iți jupóie obrazul.*A. PANN, III, p. 47. — HINȚESCU,
p. 148.

Pentru omul mojiic.

A POTOLÎ

- 17325 * Potolesce'l, Dómnne, și pe mine nu mă iuți.

P. NĂSTUREL, colonel, București,
j. Ilfov.

Când unul se supără și ne cértă. Se ȑice, pentru a'l ȑomoli, ca un fel ȑe ameninȑare prietinésca

A RĂBDĂ

Veȑi Belea, Inimă

- 17326 ^Δ Nu'ı voınicesce a dă, ci'ı voınicesce a răbdă.

Dr. CRISTEA, Prov., p. 175, c.
Logoș, Ungaria

Veȑi Harmic.

Acelăș înȑeles ca la No 17172.

- 17327 * ^Δ Rabdă un ceas și'ı trăi un an.

G. P. SALVIŢ, înv c Smulȑi, j.
Covurluiu — G MIHAIACHE, înv.
c. Șendresci, j. Tutova.

- * ^Δ Cine rabdă un ceas trăesce un an.

N. MATEESCU, înv. c. Moviliȑa,
j. Putna.

Arată folósele răbdării: de altminterea ȑeraniı noștri cred că ómenii iuȑi trăesc puȑin.

- 17328 * Aravdă puȑin să 'nchirdăsesci mult. ¹⁾

C IONESCU, prof c Nevésa,
Macedonia.

Arată folósele răbdării.

---

¹⁾ Rabdă puȑin să te folosesci mult.

17329 * Δ Cine răbdă nu greșesce.

V. SALA, *prof. c. Drăgănești,*
comit. Bihor, Ungaria.

Să fim răbdători și vom fi în tot-dé-una folosiți.

17330 * Δ Cine a răbdat până la sfârșit, așa s'a mântuit.

G. BĂNULESCU, *inv c. Pietroșița,*
j. Dâmbovița.

Acelaș înțeles ca la No. 17329.

17331 * Δ Să nu dé Domnul omului cât pôte răbdă.

IORD. GOLESCU, *Mss. II, p. 66.*
— V. A. FORESCU, *c. Dorna, j. Suctava.*

* Δ
Să nu măi dé Domnul
Cât pôte răbdă omul.

TINCA ȘIȘMAN, *inv. c. Adam, j. Tutova*

Să nu dé Dumneđeș câț pôte răbdă omul.

LAURIAN & MAXIM, II, p. 866.

Să nu dé Dumneđeș omului câț pôte să rabde.

P. ISPIRESCU, *Leg., I, 1872, p. 176* — HINȚESCU, p. 136.

Nu dee (dé) Dumneđeș omului câț pôte răbdă.

G. P. SALVIŢ, *inv. c. Smulț, j. Covurlutu.* — V. A. FORESCU, *c. Mălini, j. Suctava*

Să nu dé Dumneđeș omului câț pôte el suferi (să sufere).

I. CREANGĂ, *Prov., p. 234.* — I. G. VALENTINIANU, p. 36.

* △

Nu dà, Dómne, omului cât póte (omul) răbdă.

I. G. VALENTINIANU, p. 49. —
GR. POÎENARU, *îng. j. Buzău*.

Nu 'mă dà, Dómne, cât pot răbdă.

P. P. CARP, *Şedinţ. Senat. 5 Dec. 97.*

Veđi *Răz.*

Arată marea răbdare a omului (GOLESCU).
Arată gradul de suferinţă a unuia.

17332   Nu poţi dà
              Cât poţi răbdă.

I. G. VALENTINIANU, p. 48.

Aceleaşi înţelesuri ca la No. 17326 & 17331.

17333   *   Răbdă când eşti slab.

C. BOLÎAC, *Culeg.*, p. 175.

Veđi *Mână.*

Acelaş înţeles ca la No. 3774.

17334   * △   Răbdă, sufletele,
                      Şi la bune şi la rele.

I. POPESCU, *înv. c. Dobreni. j. Ilfov.*

Omului îi trebuie în tot-dé-ună multă răbdare.

17335   * △   Răbdă, suflete, cât poţi
                      Nu'ţi dà taina către toţi.

C. TEODORESCU, *înv. c. Cursesci, j. Vasluiu.*

Să nu ne deschidem inima la orî şi cine.

- 17336 * Δ
Rabdă, inimă, și tacî,
Că tot tu le faci.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 219, c.
Ida Mare, Ungaria.

Veđi *Inimă*

Acelaș înțeles ca la No. 3591.

- 17337 * Δ
Rabdă, inimă, și tacî,
Că tu tóte mi le faci.

C. TEODORESCU, *inv. c. Dógele,*
j. Vasluțu.

Acelaș înțeles că la No. 7336.

- 17338 * Δ
Rabdă, inimă, și tacî,
Ce-ai făcut să nu mai faci.

I. VILCOF, c. *Craiova, j. Dolj.*

Rabdă dacă ai greșit.

- 17339 Rabdă, inimă, și tacî
Că n'ai alta ce să faci.

A. PANN, II, p. 160. — HIN-
ȚESCU, p. 80.

Când ești nevoit să rabđi óre-ce.

A se vedé A. PANN, II, p. 160, *Povestea cântecului.*

- 17340 Rabdă și tacî
Dacă n'ai ce să faci.

LAURIAN & MAXIM, II, p. 866.

1° Acelaș înțeles ca la No. 17339.

Accetta cun curaggiu ciò che tu un poi ris-
pinghie.¹⁾

Prov. Cors.

---

¹⁾ Primesce cu curaj ceea ce nu poți să respingî.

Was du nicht ändern kannst, das nimm geduldig hin.¹⁾

Prov. Germ.

Waht can't be cured, must be endured²⁾

Prov. Engl.

17341 * Aravdă inimă ş-ta-çi
Ca țara ci u calçi.³⁾

C. IONESCU, *înv. c Nevêsta, Macedonia.*

Veți Răbdător.

Acelaş înțeles ca la No. 17339

17342 Cine nu pôte răbdă nu mănâncă pómă
cóptă.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p 84.

Adică nu dobândește lucru bun (GOLESCU).

17343 Rabdă par'că e de fier,
Și 'i crapă ochii de ger.

A PANN, III, p 91 — HIN-
ȚESCU, p. 158

Pentru cel cumplit, sgârseit.

17344 * △ Rabdă ca câniî de fôme.

P. GÂRBOVICEANU, *prof c Glă-
vi, j. Vâlcea.*

Adică rabdă mult.

17345 * △ Rabdă ca cânele.

IUL. GROFȘOREANU, *înv. c Galșa,
comit Arad, Ungaria.*

Acelaş înțeles ca la No. 17344.

¹⁾ Ceea ce nu poți schimba, răbdă

²⁾ Ceea ce nu se pôte vindeca, trebuie rădat.

³⁾ Rabdă inimă și tacî, ca pămîntul ce'l calçi.

17346 [△] A răbdat până s'a săturat.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 12, c.
Sibiū, Transilvania.

Când unul a răbdat ore-ce, până ce nu a mai putut.

RĂBDARE

Veđi *Dragoste.*

17347 * [△] Unde'i minte multă este și răbdare multă.

TEODORESCU-KIRILEANU, *Gazet. Sătén.* XVI, p. 13.

Omul cu minte e răbduriū.

17348 * Răbdarea'i din rău.

T. STEFANELLI, *Conv. Lit., XXV.*

Veđi *Bătăie, Frică,*
Milostențe.

Adică bună și de mare folos.

17349 Răbdarea
E ca mierea.

I. G. VALENTINIANU, p. 44.

Acelaș înțeles ca la No. 17348.

17350 * [△] Răbdarea e mântuire.

V. SALA, *dasc. c. Zăvoeni, comit. Bihor, Ungaria.*

Acelaș înțeles ca la No. 17349.

17351 * [△] Răbdarea
Trece marea.

HINȚESCU, p. 158. — V. SALA, *dasc. c. Săud, comit. Bihor, Ungaria.* — TEODORESCU-KIRILEANU, *Gazet. Sătén., XVI, p. 13.*

*Omul cu răbdarea,
Trece chiar și marea.*

I. T. MERA, *Conv. Liter.*, XVI.

△
*Cu răbdarea
Treci și marea,
Dar cu răul
Nici păreul.*

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 61, c.
Toplița Rom, Ungaria.

Omul răbduriu birue multe greutăți, trece peste multe neajunsuri.

Avec de la patience on vient à bout de tout.

Prov. Franc.

Colla pazienza si prende la lepre col carro ¹⁾

Prov. Ital

Geduld überwindet Alles ²⁾

Prov. Germ.

Patience overcome all things. ³⁾

Prov. Engl.

17352 * △
*Cu răbdarea și cu tăcere
Să face agurida miere.*

A. PANN, *Ediț.* 1889, p 100 ;
III, p. 15. — G. I. MUNTEANU. —
HINȚESCU, p 158. — KÁROLY ÁCS,
p. 81. — P. GÂRBOVICEANU, *prof.*
c. Glăvi, j. Vâlcea. — C. TEODO-
RESCU, *inv. c. Dógele, j Vasluțu.*
— E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulți,*
j Covurluiu. — A. GOROVEI, *j. Su-*
ciava — V. A. FORESCU, *j Su-*
ciava — G. MIHALACHE, *inv. c. Șen-*
dresci, j. Tutova.

¹⁾ Cu răbdare se prinde iepurele cu carul.

²⁾ Răbdarea învinge toate.

³⁾ Răbdarea învinge toate lucrurile.

* △

*Cu răbdarea se face agurida miere.*N. PETROV, c. Codăesc, j. Vas-
luiu.Veđi *Aguridă*.

Omul care scie să sufere, să aștepte, își ajunge scopul.
Arată prin urmare cât de mult prețuește răbdarea la om.
A se vedé No 355.

Za kus chleba skočiti treba.

Prov. Cech.

Радиши бoгъ помаже.

Prov. Sîrb

Kaparj kurta, naked is lesz.

Prov. Magy.

17353 De aguridă s-fați țari, ma cu arăvdari.¹⁾Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*,
p 148.

Și cu-agurida s-face miere. — Ma cu ce?
— Cu arăvdarea.²⁾

ANDREI AL BAGAV, *Cart. Aleg.*,
p. 90.

Acelaș înțeles ca la No. 17352.

A doua variantă aromânescă este o traducere ad lit-
teram din turcesce.

Coruntan petmez olur. — Neulen ? — Sabîrîlen.³⁾

Prov. Turc.

¹⁾ Din aguridă se face miere, dar cu răbdare.²⁾ Și cu agurida se face miere. — Dar cu ce ? — Cu răbdare.³⁾ Din aguridă se face miere. — Cu ce ? — Cu răbdare.

- 17354 Cu vreme și cu răbdare, și frunza de dud se face mătase.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 28.

Adică toate se schimbă spre bine (GOLESCU).

Dud iapraîndan atlas oluri.¹⁾

Prov. Turc.

*Sabe elan șarab olur,
Dud jnpraghe sandal olur²⁾*

Prov. Turc.

- * Δ 17355 Răbdarea e bună la necaz.

V SALA, *dasc. c. Dumbrăveni, comit Bihor, Ungaria.*

Acelaș înțeles ca la No. 17351.

Sabîr selemettîr.³⁾

Prov. Turc.

- * Δ 17356 Ca răbdarea la necaz, nici un léc mai bun.

HINȚESCU, p. 158.

Acelaș înțeles ca la No. 17355.

Con la passienssa as rimedia a tut.⁴⁾

Prov. Piem.

Geduld ist die beste Arznei im Unglück.⁵⁾

Prov. Germ.

Patience is a plaster for all sores.⁶⁾

Prov. Engl.

¹⁾ Din frunza de dud atlas se face.

²⁾ Cu răbdare agurda se face vin, fôia de dud atlas.

³⁾ Răbdarea e mântuire.

⁴⁾ Cu răbdarea se vindecă totul.

⁵⁾ Răbdarea e cel mai bun léc în nenorocire

⁶⁾ Răbdarea e un blastur pentru ori-ce loc.

17357 Răbdarea e cea mai bună doctorie.

P. GÂRBOVICIANU, *Semin Buc.*
Cl. VIII.

Acelaș înțeles ca la No. 17356.

17358 * Δ Când n'are cu ce săracul,
Răbdarea îi este lécul.

A. PANN, I, p. 134. — HINȚESCU,
p. 118. — ANDREI MARINESCU, *inv.*
c. *Humele, j. Argeș.*

* Δ Săracului, răbdarea îi lécu.

G. MADAN, c. *Perului, țin. Bender, Basarabia.*

Când îi lipsesce óre-ce celui sărac.

17359 La nenorociri săracul,
Răbdarea îi este lécul.

A. PANN, I, p. 147. — HINȚESCU,
p. 121.

Când se întâmplă vre-o nenorocire celui sărac.

17360 Răbdarea e tot-dé-una
La orî-cine (cea) mai bună.

A. PANN, I, p. 147. — HINȚESCU,
p. 158.

Cu răbdare orî-cine e mai folosit.

17361 Δ Îi face foc în spinare,
Și el suferă 'n răbdare.

A. PANN, I, p. 146. — HINȚESCU,
p. 60. — Dr. CRISTEA, *Prov.*, p.
114, c. *Agmta.*

Pentru omul nenorocit.

17362 Cu răbdarea o duci departe.

HINȚESCU, p. 158. — P. ISPI-
RESCU, *Rev. Ist.*, II, p. 161.

Acelaș înțeles ca la No. 17360.

La patience vient à bout de tout.

Prov. Franc.

17363 * Δ Cu răbdarea îți rupi pelea.

C. TEODORESCU, *înv. c. Lipova*,
j. Vasluu.

Cu răbdarea îți frigî pielea.

I CREANGĂ, *Conv. Later.*, XI,
p. 182.

Omul cel răbdător face pe dușmani de crapă de ciudă.

17364 Răbdarea are și ea marginile ei.

I G. VALENTINIAN, p. 25.

Perde omul odată și răbdarea

17365 Δ Inghite la răbdări prăjite.

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 74;
III, p. 101. — HINȚESCU, p. 158.
— Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 119, c.
Gura-Riului, Ungaria.

* Δ Mănâncă răbdări prăjite.

I CREANGĂ, *Pov.*, p. 9 & 70;
Amint., p. 10 — *Abeced. Ilustrat.*,
p. 26 — I. SBIERA, *Pov.*, p. 184.
— G. MADAN, c. *Trușeni, în. Chi-*
șinău, Basarabia. — St. St. TU-
ȚESCU, *înv. c. Catanele, j. Dolj.*

* △

Mâncă răbdări prăjite.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 148, c.
Ida Mare, Ungaria. — IUL GROF-
 ȘOREANU, c. *Galșa, comit. Arad,*
Ungaria.

Răbdări prăjite ai să mănânci.

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p.
 176. — HINȚESCU, p. 158.

*

Răbdări prăjite.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 219, c.
Tophța-Rom., Ungaria.

A (se) hrăni cu răbdări prăjite.

V. ALEXANDRI, *Teatr.*, p. 720
 & 1590. — *Semasol.*, VI, p. 360.
 — G. MADAN, c. *Trușeni, țin.*
Chișineu, Basarabia.

1° A răbda, a duce lipsă.2° A hrăni rău pre cine-va.«*Ți mai mănca și răbdări prăjite*»

* △

17366 Par'că mănâncă numai răbdări prăjite.

G. P. SALVIŢ, *inv. c. Smulț,*
J. Covurluțu.

Vezi a *Mâncă.*

Despre ómeniî ceî slabî.

RĂBDĂTOR

17367 Fii, inimă, răbdătóre,
 Ca pămîntul sub picîóre.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Capu-*
Piscului, j. Muscel.

Vezi a *Răbdă.*1° Acelaș înțeles ca la No. 17341.

RABDURIŮ

Veđi *Înțelept.*

A SE RUȘINĂ

- 17368 * Cine nu se rușinează de ómenî, nu are
(’i-e) frică de Dumneđeũ.

V. A. FORESCU, c. *Foltăcenî, j. Suciava.*

*De ómenî cine nu se rușinează
Niçi de Dumneđeũ nu se’nfricoșează.*

A. PANN, III, p. 32 — HIN-
TESCU, p. 129.

Veđi *Certare, Rușine.*

Pentru omul neobrăzat, lipsit de ori-ce rușine.

- 17369 * Δ Sě se rușineze omul când face rěul, iar
nu când face binele.

V. A. FORESCU, c. *Dorna, j. Suciava*

Veđi *Rușine*

Pentru omul modest, care se rușinează când nu ar trebui.

- 17370 * Δ S’o rușinat ca calu când cârligă trăsura.

V. IFRIM, c. *Corodescă, j. Tutova.*

Când unul a făcut o nerođie saũ o necuviință.

RUȘINARE

- 17371 Celui fără rușinare
De’i dai ce-va obraz, sare
Să ți se urce ’n spinare.

A. PANN, III, p. 33. — S. FL.
MARIAN, p. 38

Veđi *Rușine.*

Pentru cel nerușinat.

RUȘINE

*Veți Cinste, Fome, Miere,
Vin.*

- 17372 Cine n'are rușine de ómenî, nici frică de Dumneđeũ.

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p. 166; *Rev. Ist.*, II, p. 152.

*Cine n'are frică de ómenî, n'are frică nici
de Dumneđeũ.*

Dr. CRISTEA, *Prov*, p. 48, c. *Sibiu, Transilvania.* — HINȚESCU, p. 164.

Veți a se Rușină.

Acelaș înțeles ca la No. 17368.

- * Δ 17373 Mai bine mort de cât cu rușinea în nas.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Co-mănița, j. Olt.*

Pentru omul cu obrazul subțire.

- * Δ 17374 Staũ în drum lele să piei
Și mi-e rușine să cei.

T. BĂLĂȘEL, *preot, c. Ștefănesci, j. Vâlcea*

Se ȝice de băețũi orĩ bărbațũi flecarĩ către fete și neveste.

Iata cântecul unde se ȝăsesce acestă locuțiune :

*Staũ în drum lele să piei
Și mi-e rușine să cei.
Leleșoră de demult
Nu-mĩ da drumu să mă duc
Și mi-așterne să mă culc,
Că n'am mai vėđut fomee
Să lase voinic să piee.*

- * 17375 Ți'i rușine
Vai de tine.
Te-ai făcut tótă
Ca o curcă ploată.

V. A. FORESCU, c. *Folticeni, j. Suciava.*

În bătae de joc, pentru unul care s'a rușinat.

- 17376 *[△] 'I-a crăpat obrazul, dar rușinea tot nu i-a perit.

V. A. FORESCU, c. Stănișoara, j. Suctava.

Pentru omul neobrăzat.

- 17377 * Vremea rușinii nu e trecută.

GR. ALEXANDRESCU, magistr. j. Putna.

Amenințare ; îl vom rușina dacă nu se liniștește.

- 17378 *[△] Nu s'a întâlnit în lume cu rușinea.

CATH. ZANNE, c. Băsești, j. Fălciu

Se ȋdice despre un obraznic.

- 17379 Omul cu rușine pierde.
Nimeni nu dă pân nu' cere.

A. PANN, III, p. 32.

*Omul cu rușine pere
Nimeni nu'i dă pân' nu cere.*

HINȚESCU, p. 132.

- *[△] *Omul cu rușine multă pierde; nimeni nu'l ascultă.*

TINGA ȘIȘMAN, inv. c. Adam, j. Tulova.

- * *Omul de arșine cherde.¹⁾*

D. A. MILESCU, c. Gopeși, Macedonia.

---

¹⁾ Omul de rușine pierde.

Pentru omul pré rușinos.

A coquin honteux plate besace.

Prov. Franc.

Fra Modesto non fu mai priore.¹⁾

Prov. Tosc.

Ein blöder Hund wird selten fett.²⁾

Prov. Germ.

- 17380 Celui fără rușine.
De'î dai ce-va obraz, sare
Să ți se urce 'n spinare.

HINȚESCU, p. 164.

Vezi *Rușinare*

Acelaș înțeles ca la No. 17371.

- 17381 * Cine a perdut rușinea ca s'o găsească el ?

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p. 166 : *Rev. Ist.*, II, p. 150. — HINȚESCU, p. 164.

Pentru omul lipsit de orî-ce rușine.

- 17382 Tóte's cu timp și cu soroc,
Și rușinea l'al ei loc.

A. PANN, III, p. 32. — HINȚESCU, p. 189.

Pentru cel care se rușinează fără pricină saă în afară de vreme.

- 17383 Mi se pare, de rușine,
Că cade cerul pe mine.

A. PANN, III, p. 32. — HINȚESCU, p. 164.

Pentru omul rușinos.

¹⁾ Părintele Modest nu va fi nici odată egumen.

²⁾ Un câne sfios rare-orî se îngrașă.

- 17384 Par'că mi-e rușine mie
Că nu ți-e rușine ție.

A. PANN, III, p. 32. — HIN-
ȚESCU, p. 164.

*

Mi-e rușine de nerușinarea ta.

DIM. BOLINTINEANU, *București,*
Ilfov.

Se dice celui nerușinat.

- * △
17385 Să aibă omul rușine
Când face rău, iar nu bine.

A. PANN, III, p. 32. — HIN-
ȚESCU, p. 164. — N. MATEESCU,
inv. c. Movilița, j. Putna. — G.
MIHALACHE, *inv. c. Șendresci, j.*
Tutova — TINCA ȘIȘMAN, *inv. c.*
Adam, j. Tutova.

Veđi a se Rușină.

Acelaș înțeles ca la No. 17369.

- 17386 Să aibă cine-va rușine
Până unde se cuvine.

A. PANN, III, p. 32 — HIN-
ȚESCU, p. 164.

Să nu fie omul din cale afară rușinos.

- * △
17387 De rușine
Aș mai mânca o pâne.

G. P. SALVIŪ, *inv. c. Smulți,*
j. Covurluțu.

Adică nu'i e rușine de loc.

- 17388 Iea rușinea 'n nas,
In fie ce ceas.

A. PANN, III, p. 37. — HIN-
ȚESCU, p. 164.

Pentru cel obraznic care, adese-ori, rămâne rușinat

- 17389 * Imi crapă obrazul de rușine.

A. PANN, III, p. 82. — HINȚESCU, p. 126.

Vezi *Obraz*.

Acelaș înțeles ca la No. 4149.

- 17390 Și-a înghițit rușinea.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 96.

Adică nu se mai rușinează, și se ȋdice pentru muierile cele desfrîinate (GOLESCU).

- 17391 * Și-a mâncat rușinea.

Și-a mâncat rușinea cu mămăligă.

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p. 166. — HINȚESCU, p. 164.

Acelaș înțeles ca la No. 17390.

Il a toute honte bue.

Prov Franc.

- 17392 $\triangle$ Mânca ți-ar rușinea nasul.

DR. CRISTEA, *Prov.*, p. 148, c. *Dênc, Ungaria.*

Ca un fel de blestem

- 17393 $\triangle$ Mâncă te-ar rușinea ȋtîrgului.

DR. CRISTEA, *Prov.*, p. 148, c. *Ida Mare, Ungaria.*

Acelaș înțeles ca la No. 17392.

RUȘINOS

- 17394 * $\triangle$ Rușinosu
Róde osu.

GAYR. ONIȘOR, *prof. c. Crângu, j. Tutova.* — C. C. BUNGEȚIANU, *c. Cosovăț, j. Mehedinți.*

Adică suferă, rabdă, are ce e mai prost, rămâne cu nimic.

* Δ
17395 Rușinosul
Linge osul.

G. P. SALVIŢ, *înv. c. Smulŷi,*
j. Covurluŷu.

Acelaş înŷeles ca la No. 17394.

17396 Ruşinos, dar sănătos.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 62.

* Δ
Rușinos, rușinos,
Dar e sănătos.

V. A. FORESCU, *c. Dorna, j.*
Suclava.

Veŷi *Fugă.*

Adică cel ce se sfieşce dă ruşine, pururea întru tóte să află sănătos (GOLESCU).

ŞAGĂ

Veŷi *Nebun.*

* Δ
17397 Tótă şaga e jumătate într'adins.

D-na Z. JUVARA, *c. Fedesci, j.*
Tutova.

De multe ori, sub formă de glumă, se spun omului adevăruri cari 'l ustură rău

* Δ
17398 Cărnatul lung e bun, dar şaga lungă nu.

K. A. ZAMFIRESCU-DIACON, *înv.*
c. Stănieniŷi, j. Dorohoi.

Gluma să nu ŷie pré mult căci devine supărătoare

Les plaisirs les plus courts sont les meilleurs.

Prov. Franc

Scherzo lungo non fu mai buono.¹⁾

Prov. Ital.

Wenn der Scherz am Besten ist, soll man aufhören.²⁾

Prov. Germ.

17399 * Δ S-a trecut de șagă.

AVR. CORCEA, paroh, c. Coșteiu, Banat.

Nu mai e de glumit.

SILINȚĂ

17400 * Δ Silința
Taie pânda.

D-na Z. JUVARA, c. Fedesci, j. Tutova. — G. MIHALACHE, inv. c. Șendresci, j. Tutova. — E. I. PATRICIU, inv. c. Smulț, j. Covurlui. — GAVR. ONIȘOR, c. Dobrovăț, j. Vaslui.

* Δ Silința
Mântue pânda.

G. MADAN, c. Trușeni, în Cheșnești, Basarabia.

Vezi Lene.

Arată ródele silinței.

SÎRGUINCÎOS

17401 Δ Sîrguincîosul se desvață mîncînd, iar leneșul și móre flîmînd.

DR. CRISTEA, *Prov.*, p. 241, c. Sînersig, Ungaria.

Pentru sîrguincîos și pentru leneș.

¹⁾ Șaga lungă nu a fost bună.

²⁾ Când șaga e mai bună atunci trebuie să te opresci.

SÎRGUINȚA

- 17402 * Δ Sirguința
Țese pânza.

C. TEODORESCU, *înv. c. Lipova*,
j. *Vasluiu*.

- * Δ
Sîrguința
Țese pânza,
Êră lenea
Pierde vremea.

S. FL. MARIAN, *Nunta*, p. 28
— Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 241, c.
Sîmersig, Ungaria. — K. A. ZAM-
FIRESCU-DIACON, c. *Stubienvi*, j.
Dorohol.

- * Δ
Sîrguința
Tae pânza.

TINCA ȘIȘMAN, *înv. c. Adam*,
j. *Tutova*.

Veđi *Sîlniță*

Acelaș înțeles ca la No. 17400.

- 17403 * Δ Sirguința e muma norocului.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Semin.*
Buc. Cl. VIII

Adică, ceea ce numim norocul, nu este de cât resul-
tatul sîrguinței.

A SE SMERÎ

- 17404 * Δ Cine (cel ce) se smeresce se înalță.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Semin.*
Buc. Cl. VII. — I. POPESCU, *înv.*
c. *Dobreni*, j. *Ilfov*

Veđi *a se înălța*.

După cuvintele lui Isus

SMERIT

17405 In curul smeritului lăcuiesce dracul.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 16.

In curul smeritului locuiesce dracul.

HINȚESCU, p. 177.

* △

In cuibul smeritului lăcuesce dracul.

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 88;
III, p. 65. — V. SALA, *dasc. c.*
Vaşcoiu, comit Bihor, Ungaria —
P. GÂRBOVICEANU, *prof. Semin*
Buc. Cl. VIII.

Ne arată că cel mai smerit, acela și mai îndrăcit, de
care mult să ne ferim (GOLESCU).

Pentru cel fațarnic.

Derrière la croix souvent se tient le diable.

Prov. Franc.

*Hinterm Kreuz versteckt sich der Teufel.*¹⁾

Prov. Germ.

*The devil lurks behing the cross.*²⁾

Prov. Engl.

17406 * △ In inima smeritului șede dracul grecesce.

C. TEODORESCU, *înv. c. Lipova,*
j. Vaslui.

Acelaș înțeles ca la No. 17405.

SOCOTINȚĂ

17407 Unde nu e socotință, socotéla merge rău.

A. PANN, II, p. 49. — HINȚESCU,
p. 177.

¹⁾ După cruce se ascunde dracul

²⁾ Dracul se ascunde după cruce.

* Δ

*Când nu este socotință, socotela merge rău.*GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j.*
Putna.

Pentru omul ne-chibzuit.

STĂRUINȚĂ

17408 Omului, cu stăruință,
Tóte îi sunt cu putință.DR. CRISTEA, *Prov.*, p. 197, c
*Tophța-Rom, Ungaria*Veđi *Străunță*.

Arată ródele stăruinței.

STRÎNGĂTOR

17409 Averea strîngătorului, trece în mâna
cheltuitorului.V. A. FORESCU, *inv c. Smulți,*
*j. Covurluțu*Veđi *Avere, Muncitor*

Acelaș înțeles ca la No. 17301.

TAÎNĂ

17410 Lumea prin tîrg o vorbesce,
Și el taînă o gîndesce.A. PANN, I, p. 83.—HINȚESCU,
p. 94.Veđi *Vorbă*.Când unul se ferește de a vorbi de un lucru pe care
tótă lumea îl scie.*Le secret de polichinelle.**Prov. Franc.*

- 17411 *[△] Are gura 'mpiedecată,
Dar taîna o spune îndată.

A. PANN, I, p. 107. — GR. ALE-
XANDRESCU, *magistr. j. Putna.*

Veđi *Leneș*

1° Pentru cel leneș.

2° Pentru cel care nu scie păstra o tăîna.

- 17412 * Taîna să n'o spuî nevastă.

P. BUDIȘTEANU, *c. Bucuresci, j.*
Ilfov

Taîna îți păzesce tare, de către nevêsta ta.

A. PANN, *Ediț. 1889, p. 130;*
III, p. 116.

Veđi *Copil, Gând.*

Căci o va dà neapărat în vileag, neputând păstră o
taîna.

A se vedé A. Pann, III, p 112—117.

Jamais homme sage et discret
Ne révèle à femme son secret.

GARR. MEURIER, *XVI-e Siècle.*

- 17413 * Iși păzesce taîna de Joi până mai de
apoi, întocmai ca o muere.

Nu e în stare să nu spue tot ce scie.

- 17414 * Taînele vóstre în urechile nóstre.

Când unul nu mai e stăpân pe taînele lui.

TRÉBĂ

Veđi a *Tăcé, Vorbă, Cap.*
XVII.

- 17415   La o trébă când se scólă,
Par'că are ouë în pólă.

A. PANN, I, p. 102. — HINȚESCU,
p. 192

Pentru cel nevoiaș saū leneș.

- 17416   La trébă se vede omul ce póte.

I. CREANGĂ, *Pov.*, p. 149.

Căci mulți se laudă, și când sunt puși la încercare
daū chix.

- 17417   De făcut trébă nu mai cade códa niměruī.

I. CREANGĂ, *Pov.*, p. 287, *Conv*
Later, XI, p. 214.

Indemn la muncă.

- 17418   * Cine n'are gând de trébă sě păduche.

I. BĂNESCU, *prof. j. Roman*

Pentru cel leneș.

- 17419   * $\triangle$ De cât de ce trebi și rele, mai bine una
și bună.

S. MIHĂILESCU, *Sc. Norm Berl.*
c. Băsesct, j. Fălciū.

Să nu te apuci de multe odată.

- 17420   * Gluma, glumă; tréba, trébă.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 103.

Adică când e dē glumă, să glumim; când e dē trébă,
să căutăm tréba cum sě cade (GOLESCU)

Se ȓice mai ales când unul nu se ține de trébă, saū
nu ne lasă să ne ținem de ea.

- 17421   * $\triangle$ Ai făcut trébă până 'n pod.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Mo-*
goșoă, j. Argeș.

Nu a făcut nici o trebă, nu a învățat nimic, nu s'a procopsit.

17422 * Iși caută de trebă.

A. PANN, I, p. 169. — HINȚESCU, p. 192.

Nu se amestecă unde nu'l privesce.

17423 * A fi de trebă.

Adică om bun, cinstit, cum se cade.

VREDNIC

Vezi *Frumos*, Cap. XVII.

17424 Cine e vrednic scôte și îmbucătura din gura omului.

A. PANN, II, p. 125. — HINȚESCU, p. 172.

Pentru omul vrednic.

17425 * △ Mai bine cu un vrednic la pagubă, de cât cu un nevoiaș la câștig.

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 96 ; II, p. 64. — HINȚESCU, p. 208. — S. I. GROSSMANN, *Dicț.*, p. 20. — P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p. 171. — I. G. VALENTINIAN, p. 8. — *Gazet. Pop.*, I, No. 228.

△ Mai bine cu un om vrednic la pagubă, de cât cu un tândală la câștig.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 142, c. *Tophița Rom., Ungaria.*

Mai bine să fii cu un om vrednic la pagubă, de cât cu un mișel la dobândă.

C. NEGRUZZI, I, p. 248.

* △

Maî bine sa fii cu un om vrednic la pagubă, de cât cu un nevoiaş la dobândă.

V. SALA, *înv. c. Zăvoeni, comit. Bihor, Ungaria.*

*Veđi Bun, Cuminte,
Deştept, Inşelept,
Işteş, Omenie, Şi-
ret, Voinic*

Acelaş înţeles ca la No. 17047.

17426   △   *Omul vrednic se face luntre¹⁾ şi punte, şi trebuie să iasă la liman.*

A. PANN, *Ediţ. 1889, p. 133; II, p. 86* — HINŢESCU, *p. 135.* — Dr. CRISTEA, *Prov., p. 197, c. Sibău, Transilvania.*

* △

Omul vrednic se face luntre şi punte, şi trebuie să iasă la capăt.

H. D. ENESCU, *înv c. Zamostea, j. Dorohoi.*

* △

Omul vrednic se face luntre şi punte, şi ese la mal.

I. G. VALENTINIAN, *p. 29* — P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Comăniţa, j. Olt.*

Adică face ce face, şi trebuie să isbutască.

VREDNICIE

17427   *Vrednicia 'ţi mî-e oglindă,
Că m'ai slujit până 'n tindă.*

A. PANN, *II, p. 49.* — HINŢESCU, *p. 208.*

Pentru cel nevrednic, şi mai ales pentru slugă

---

¹⁾ Varianta: *munte*, e neapărat greşită

CAPITOLU XVI

DESPRE VIÉȚA INTELECTUALĂ ȘI MORALĂ

DEFECTE, VICIURI ȘI CRIME

AȚDUC

17428   AȚducul nostru și altă potecă scie.

LORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 1.

Veđi *Voinic.*

Să ȡice pentru cei ce se pot înlesni cu felurimi dă mijlóce, însemnând că, când nu pot numai cu un mijloc, schimbă alt mijloc (GOLESCU).

AMERINȚARE

47429   AmerinȚarea, fără putere, e deșértă.

HINȚESCU, p. 3.

Nu ameninȚa dacă nu poți face.

ARȚAG

Veđi *Hâiȡag.*

17430 * △ Artagul
Își găsesce pîrtagul.

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 107; II, p. 95 — *Sezăt*, I, p. 283. — *Semas.*, p. 299. — Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 13, c. *Gura-Rîului, Ungaria.* — HINȚESCU, p. 6. — V. ALEXANDRI, *Teatr.*, p. 236. — P. GÂRBOVICEANU, *prof. Sem. Buc. Cl. VII* — ILIE HOȚOTĂȚ, c. *Selește, comit. Sibiu, Transilvania.*

* △ Tot hârtagu
Își găsesce pîrtagu.

GR ALEXANDRU, *magistrat, j. Putna.*

Și-a dat peste om.

A se vedé A. de Cihac, II, p. 245

O snóvâ în A. PANN, II, 95 și în *Sezătorea*, I, p. 283, ne dă origina ȕicerii.

POVESTEA VORBII

O vėduvă 'n vîrstă, bėtrână, sbărcită,
Cu două dinți în gură, barba ascuțită,
Nas cât pătlăgeua, la vorbă 'nțepată,
Cu ochii cecăra, gura lăbărtată,
Fruntea-i cucuiată, fața mohorită,
Peste tot negrósă și posomorită,
Umbla 'ntunecată și tot înnorată,
Nu o vedeă nimeni să riđă vr'o dată,
N'o puteai cunósce când e mulțumită,
Că ea 'n totă vremea era necăjită.
(Cântă-ți lele cãntecul că m'e drag ca sufletul:
Neaga-Neaga reaoa sparse mahalaoa),
Nu putea ei nimeni să-l între în voe,
Din ȕi până 'n nöpfe sbieră ca strigoae.
Cu nimenea 'n lume nu se avé bine,
Se certa cu sine, când n'avea cu cine
Slugi, căine, pisică bătea cu sudalme,
Și pentru o muscă își da 'n obraz palme.
În scurt, nu ajunge omului viėtă
Ca să-l spuie tôte din fir până 'n ață
De-ar fi (cum ȕice lumea o ȕicală),
Cerul tot hârtie și marea cernelă,
Ca să se descrie ar fi puținele
Tótă istoria aștui mueri rele
Dar deși în ast fel era cum ȕiserăm,
Și cele mai multe nu'i le scriserăm,

Tot se măritase pân' aci odată.
 Și să se mărite era iar rugată,
 Că era vestită și în stambă dată
 De văduvă grasă, putredă bogată,
 Și pentru avere tocma ca nebuni
 Să 'mbulzea s'o ceră văduvi și junii,
 Nu'i căuta chipul nu'i căuta anii,
 Tôtă frumusețea-i era ei bani.
 O văduvă însă când-va, după lege,
 Cu a doua nuntă capul său să-și lege,
 Ea atuncea ți se cum că se însoră,
 Iar nu se mărită pentru a doua oră.
 Și caută 'n lume bărbat să găsească
 Ca pe o muieră să'l îmbrobodască
 Ea să fie mare ce o vrea să facă,
 Bărbatu'i la toate ca mutu să tacă
 Și dacă găsește vre-un lamă-mamă,
 Nu vede, n'aude și nu'i bagă sémă,
 De părere bună pe care 'ntîlnesce
 Iși laudă casa și se fericesce
 Că ea bărbat are bun peste măsură,
 Ca pâinea a bună (cu pruna în gură).
 Și ast-fel de vorbe vorbind între ele,
 Smintesc și stric casa unei tinerele.
 O fac să-și urască îndată bărbatul
 Și să îndrăgască în locu-i pe altul.
 Pentru că bărbatul un amurez nu e
 Tot după plăcerea-i la minciuni să-i spuie,
 Și s'o tot mângâie, să o giugîlulască,
 Chefu și dorința pân' să-și isprăvescă,
 Că el îi vorbește serios la toate,
 Că tot chef să aibă omul nu se pôte;
 Grijile vieții care îl apasă
 La plăceri și chefuri rare ori îl lasă.
 Și el dacă vede că alt îi zîmbesce
 Umblă după dînsa și o curtenesce,
 Ii face bizele, versuri îi citește,
 O 'nnalță în slavă, zîmă o numesce.
 Socotesce cum că'n totă a lui viață
 Din gura'i nu curge de cât tot dulcătă.
 Și să 'nebunesce după el să mîergă,
 Lasă copii, casă, la altul alérgă,
 Și vîdînd c'acela 'i-a vorbit ei bune,
 Tot cu dragă, dragă, pân' a o supune.
 Lasă'l și pe dînsul, la alt bărbat du-te,
 Ca vinul cel stricat din bute în bute,
 Până rămîne
 Nicî cu fetele,
 Nicî cu nevestele,
 Povestea cîntecului
 Fosta'i lele când ai fost,
 Dar acum ești lucru prost.
 Ai fost fôrte trandafir,
 Dar acum ești borș cu știr,
 'Ți-a mers vestea când 'Ți-a mers,
 D'acum lețcala'Ți s'a șters

Géba cochetării faci,
 Că la nimeni nu mai placî.
 Te-ai lăsat toți ș'ai rămas
 Ca un odorog de vas,
 Cât să te dregi la obraz
 Te-ai trecut, nu mai ai haz.
 Gândeai că chipu'ți frumos,
 O să stea tot abanos.
 Acum pôte să plătesci,
 Frumósă să te numesci.

Așa și acéstă văduvă bogată,
 Fînd, pentru zestre, de pré mulți rugată,
 Când venea 'n pește cine-va s'o cêră,
 Ca să se mărite, să-și ia bărbat iară,
 Ea la acei ómenî bărbați saũ neveste
 Cu mândrie mare propunea aceste,
 Dîcînd mergeți spuneți celui ce mă cere
 Că am să'î dau zestre destulă avere,
 Banî, casă, moșie, cum și scie pôte,
 Scule, diamanturi în fință tôte,
 Dar pe lînga aste am și din natură,
 Un arțag, o pală, de cam cert din gură;
 Și nu tot-dé una acésta îmi vine,
 Cî numai de față când e óre-cine,
 Saũ când staũ de vorbă la vr'o adunare,
 Din ceva atuncea țandăra îmi sare,
 Și încep îndată ca să-mi cert bărbatul,
 Să'l fac de ocară față cu tot satul
 Iar el la necazu-mî îl voesc să tacă,
 Să'mî suferă tôte, nimic să nu'mî facă.
 Îi cer din nainte condiția asta,
 De mă prumesce eu îi sunt nevêsta.
 Căți audea d'aste fugea ca de ciumă,
 Lî se tăia pofta de ast-fel de glumă
 Mai pe urmă însă își găsî ea unul,
 Cam lovit cu loca, făcînd pe nebunul.
 Și 'î trimise vorbă că o primesce
 În felul ce dîce, și cum ea voescă,
 Dar îi dă să scie că din întîmplare
 Și el fără voia'î un pîrțag mic are
 Care în an numai odată îi vine
 Și ca și un praznic într'o zi îl ține
 Și, el cum se légă să'î rabde arțagul,
 Și ea să se lege să'î rabde pîrțagul.
 Spîndu'î aceste, dîse ea 'ntru sine
 Dîu că nu se pôte din așa mai bine!
 Nu e lucru mare într'un an odata
 Un pîrțag, cum dîce, și lui să'î abată.
 Și cu chipul ăsta dacă se legară
 Amîndouî îndată se și cununară.
 Mirésa acuma găsîndu'și norocul
 De părere bună nu o încăpea locul
 Își pierduse cumpétul
 Ca țiganul umbletul
 Și luând la masă de códă purcéua,
 Cum era strîns satul făcu și saftéua,

Vr'o câte-va vorbe trânti după lege,
D'ale nodorose, ca nisce ciomege.
Ginerele l'aste trebuia să tacă,
C'asa se legase, n'avea ce să facă.
Făcend ea safteaua, îi păru mult bine,
Vedend că bărbatu'î legătura 'și ține,
A doua ăi iară 'și urmă obiceiul.
A treia ăi încă și mai cu temeul.
Iar el la nici una cheful nefrângendu'î,
Le suferea toate în gându'și dicendu'î.
«Ii taiu eū de unghisoră». Deci,
A patra ăi duminetă pe loc cum se scolă
Incepe să gemă ca un prins de bôlă,
Dicend: E' nevastă, ađi te-a călcat focul,
M'a găsīt pîrtagul, 'i-a venit sorocul.
Și dicend acesta o cam ia de cōdă,
Și de după mână frumos mī-o innodă,
Și 'ncepe să'î care mai în jos de spate,
Cam pe pielea golă, gârbace 'ndesate.
Ea îi ăicea: frate, bine, ce e asta?
El răspundea dicendu'î: e pîrtag, nevastă.
Până când te ține? ea îi ăise iară.
El dându'î răspunde: numai până sēra.
Și rabdă nevastă, cum iți rabd eū ție,
C'ast-fel n'e legatul și mult n'o să ție.
— Mē rog, bărbățele! mai stăi! contenesce!
Stăi să ne 'nțelegem, puțin odihnesce!
Eū imi întorc vorba, mī puīu lacăt la gură,
Dacă e pricina pentru legătură
— Nu, dragă nevastă, năravul din fire
Lesne nu se pōte s'aibă lecuire.
— Mē rog, bărbățele, dă puțin cu mulă,
Că nu sciū bătae de mică copilă,
Aoleo, ajunge! aoleo, mē lasă!
Ved eū că cu zăpis nu se ține casă.
Mē leg, mē jur ție, că d'ađi înainte
Nu'ți voiū mai răspunde nici două cuvinte.
El bine, el ăise, dacă 'ți lași artagul,
Iacă și eū dară imi opresc pîrtagul,
Numai iți păzesce, cum ăici, jurămīntul,
C'apoi iar imi vine (să păzescă sfīntul).
Așa ei d'atuncea cu pace trăiră,
Și singuri acesta o și povestiră.

A PANN.

BATJOCORĂ

17431 *△ Batjocora batjocoresce.

AVR. CORCEA, *paroh.*, c. Coș-
tetu, Banat.

△
Batjocura batjocuresce și chiar îți face amar.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 22, c. *Gura-Riului, Ungaria.*

Vezi *Ris.*

Acelaș înțeles ca la No. 5800.

A BATJOCORI

Vezi *Cap. XVII.*

* △
17432 — Cine te batjocoresce ?
— Rădăcina de răchită,
Care 'i mai amărită.

AVR CORCEA, *paroh, c. Coșteiu. Banat.*

Acelaș înțeles ca la No. 17431.

BOCLUC

* △
17433 Caută bocluc cu lumînarea aprinsă.

G. P. SALVIŢ, *înv. c. Smulți, j. Covurluiu.*

Vezi *Cérlă, Gâlcéuă, Pricină.*

Pentru omul ne-astîmperat, gâlcévitor ; când unul face zurbavă.

CALIC

Vezi *Bogat, Cap. X, c. Calic, Fudul.*

17434 E un bogat și calic, și un dobitoc să'l pasci.

A. PANN, III, p. 39.

Pentru mojieul îmbogățit.

CÂRTÉLĂ

Vezi *Varză.*

17435   A da pe cârtelă.

A. DE CIHAC, II, p. 44.

Adică pe credit.

CAUGĂ

17436   * $\triangle$ Om de caugă.AVR. CORCEA, *paroh, c Coșteiu, Banat.*

Adică om pe sfadă, de ne-înțelegere, care produce certă fără pricină.

Caugă are înțelesul de sfadă, ne-înțelegere.

CERBICOS

17437   Omul cerbicos
(E) ca mărul vermēnos.HINȚESCU, p. 132. — DR. CRISTEA, *Prov.*, p. 192, c *Sibiū, Transilvania*

CÉRTĂ

17438   Cine are minte 'ntrégă
In cërta altor nu se bagă

A. PANN, III, p. 26. — HINȚESCU, p. 108.

* $\triangle$
*Cine are mintea 'ntrégă
In cërta altuia nu se bagă.*Dr. CRISTEA. *Prov.*, p. 44, c. *Gura-Riului, Ungaria.* — SUHAMEL, c *Meledic, Buzău.*Veđi *Gălcéva*.

Sfat pe care puțini îl urmază.

A se vedé în A. Pann, *Povestea vorbiî, III*, p. 26.

17439 * △ Cérta fără pėruială n'are haz.

I. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p. 170, *Rev. Ist.*, II, p. 148 — HINȚESCU, p. 143.

Cérta fără bătaie n'are lipicțu.

LAURIAN & MAXIM, p. 124.

Veđi *Gâlcévă*, *Nuntă*.

Acelaș înțeles ca la No. 10493 ; se ȑice mai ales când doi se cėrtă și se cam îngróșe gluma.

17440 * △ Cérta fără bătae (bătălie) ca nunta fără lăutară.

LAURIAN & MAXIM, I, p. 607 ; II, p. 449. — P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, II, p. 148. — H. D. ENESCU, *inv. c. Zamostea*, j. *Dorohotu*.

Cérta fără pėruială ca nunta fără lăutară.

P. ISPIRESCU, *Leg.*, p. 215.

* △ Cėrtă fără bătae e ca nunta fără tobă.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Sem. Buc. Cl. VIII*.

Acelaș înțeles ca la No. 17439.

17441 * △ Cine caută cėrtă găsesce bătae.

P. BUDIȘTEANU, *c. Bucuresc* j. *Ilfov*.

Pentru cei cari se obrăznicesc

17442 * △ Unde intră cėrtă 'n casă
De acolo norocul iėsă

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 265, c. *Sinersig, Ungaria*.

Să fie unire între soți.

17443 Nu se înnodă la cértă ca moșicul.

A. PANN, I, p. 169.

Să înnodă la cértă ca moșicul.

HINȚESCU, p. 32.

1° Pentru omul cuminte care fuge de buclucuri. — PANN.

2° Pentru omul gâlcevitor. — HINȚESCU.

* △
17444 A căută cértă cu lumînare.

BARONZI, p. 47. — P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, II, p. 145; *Unch. Sfătos*, p. 54. — E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulți, j. Covurluiu*. — ZAMFI-RESCU-DIACON, *inv. c. Stiubeni, j. Dorohoi*.

* △
A căută cértă cu lumînarea aprinsă.

ST. ST. TUȚESCU, *inv. c. Cata-
nele, j. Dolj*.

Veđi *Bocluc, Gâlcévă,
Pricină, Lumînare*.

Acelaș înțeles ca la No. 17433.

A SE CERTĂ

Veđi *Maș, Cap. XVII*.

* △
17445 Când doi se cértă, al treilea câștigă.

I. G. VALENTINEANU, p. 12. — IDEM, *Calend. Rom.* 1892. — P. GÂRBOVICEANU, *prof. Sem. Buc. Cl. VII*. — I. POPESCU, *inv. c. Dobreni, j. Ilfov*. — E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulți, j. Covurluiu*. — G. MIHALACHE, *inv. c. Sendrești, j. Tutova*.

Veđi *a se Sfădi*.

În tot dé-una se găsește unul care trage un folos din certurile altora. Prin urmare să ne răfuim prietenesce când avem ce-va de împărțit.

Le troisième larron.

Prov. Franc.

17446 * Δ Eî se cértă,
Eî se iértă.

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 115;
II, p. 102. — HINȚESCU, p. 32.

Eî se cértă, eî se împacă.

P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, III, p.
377 — Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 84,
c. *Gura-Rîului, Ungaria*

Prin urmare să nu ne amestecăm în certa lor.
Se dice mai ales pentru soți sau cei îndrăgostiți.

17447 Se cértă de 'și mai mănâncă capetele.

A. PANN, III, p. 23 — HINȚESCU, p. 32.

Veđi *Cap.*

Trăiesc rău împreună.

17448 * Si 'ngărnesc (îngațe) ca câni la cupăne.¹⁾

G. ZUCA, *stud. c. Turia, Epir.*

Veđi *Albe*

Pentru cei cari se cértă.

CERTARE

17449 De certare nu se rușinează,
De bătae nu se 'nfricoșează.

A. PANN, III, p. 33.

Veđi *Rușinare, Rușine*

Acelaș înțeles ca la No 17368.

---

¹⁾ Se cértă ca câni la copae.

CÎROBOR

- 17450 [△] Ce atâta cîrobor
Pentru un topor!

S. FL. MARIAN, *Ornit*, II, p. 64.

Cîrobor pentru un topor.

S. I. GROSSMANN, *Dicț*, p. 121.

- * [△] *Torobor*
Pentru un topor.

D-na MARIA COSMA, *înv. c. Vașcoiu, comit. Bihor, Ungaria.*

Vezi *Sfadă, Topor.*

Acelaș înțeles ca la No. 13018.

A CLEVETÎ

- 17451 * [△] De aș trăi cât de bine, lumea tot mă
clevetesce.

GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Dobrovăț, j. Vasluiu.*

Ori-ce ai face, tot vei fi criticat.

CLEVETIRE

- 17452 * [△] Sci hulpe, într'o stuhărie, pentru cleve-
tire, care sunt și pentru mine.

P. ALEXANDRESCU, *c. Mircesci, j. Vasluiu.*

Vorbesc doi ómenî și, în vorba lor, trag și pe un al treilea, batjocorîndu'l.

CUMPLIT

- 17453 Omul cumplit
De toți e clevetit.

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 63;
III, p. 77. — HINȚESCU, p. 132.

Pentru omul sgârцит.

CUSUR

Veți *Cur.*

17454 *[△] Nu e om fără cusur.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Sem. Buc. Cl. VII.*

Nici pădure fără vreascuri, nici om fără cusur.

Albina, I, No. 17, p. 529.

A se adaoga la No. 4344 b.

Nul homme sous défaut.

Prov Franc.

17455 Nu e nimic fără cusur.

A. PANN, *Fab., II, p. 50.*

Orî-ce lucru are și bunul și răul lui

Il n'y a pas de rose sans épines.

Prov Franc.

17456 * Cu un cusur subțire.

AL ODOBESCU, I, p. 436. — P. ISPIRESCU, *Leq., p. 289.*

1° Pe de departe, fără a spune pe șleaă, cu vorbe.

«Nu' da răgaz să se gândească la d'alde-astea, ci îl lua cu vorba pe de departe, și cu un cusur subțire îl făcea să pricépa că are să fie fericit.» — P. ISPIRESCU

2° Cu dibăcie, dar nu pe față; cu acte.

«Imî pare că te vîd, diplomat iscusit, rîdînd înghesuit în barba'îi cărunță, când, cu un cusur subțire, îți bătuși joc de agaoa turcască ce venea spre a te mazî!» — AL. ODOBESCU.

A DEFAÎMĂ

Veđi *Cap. XVII.*

DESEFRÎNARE

Veđi *Tinerețe.*

DESMĂȚAT

- 17457 * Δ Nicî salcîa pom,
Nicî desmățatul om.

P. ISPIRESCU, *Leg*, I, 1872, p. 170 — V. SALA, *dasc. c. Ghughîșeni, comit. Bihor, Ungaria.*

Veđi *Mojic.*

Pentru omul desmățat.

FALĂ

- 17458 * Δ Fală gólă, traistă ușoră.

I. CREANGĂ, *Conv. Liter*, XII, p. 30; *Pov*, p. 320. — P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, III, p. 380. — HINȚESCU, p. 61 — S. I. GROSSMANN, p. 157. — P. GÂRBOVICEANU, *prof. Semin. Cl. VII* — C. TEODORESCU, *inv. c. Dógele, j Vaslútu.* — AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteiu, Banat.*

- * Δ *Fală gólă, straiță ușoră.*

DR. CRISTEA, *Prov*, p. 92, c. *Bochia, Ungaria.* — D. POPOVIOIU, c. *Cuvîn, comit. Arad, Ungaria.* — V. SALA, *dasc. c. V. Schodol, comitatul Bihor, Ungaria* — IUL. GROȘOREANU, *dasc. c. Gaișa, comit. Arad, Ungaria.* — ILIE HOȚIOTĂU, *stud. c. Selaște, comitatul Sibiu, Transilvania.*

Pentru omul calic și fudul

- 17459 [△] Fala mare,
Traistă n'are.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 92, c.
Hurez, Ungaria.

Acelaş înţeles ca la No. 17458.

- 17460 [△] Fala şi beţia
Aduc sărăcia.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 92, c.
Tîsa, Ungaria.

Unul singur, din aceste două năravuri, ar ajunge pentru
ca să sărăcăască pe om.

A SE FĂLÎ

- 17461 Órfăn armâne aţel ęe se-fălėsce.¹⁾

ANDREIU AL BAGAY, *Cart. Aleg.*,
p. 90.

Veđi *Fală.*

Acelaş înţeles ca la No. 17459.

- 17462 Nu ti fălea, cându eşti ghini, di vrei s-nu-
ţi hibă arşini atumęea cându ti scadzi.²⁾

Dr. WEIGAND, *Zweit Jahres.*,
p. 156

Să fim modeşti, când ne merge bine.

- 17463 Va tra să-s fălěscă, ş-arîñia nu'l alasă.³⁾

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*,
p. 156.

Veđi *Capră.*

Acelaş înţeles ca la No. 1584.

¹⁾ Sărac rămâne acel ce se fălėsce.

²⁾ Nu te fălî când eşti bine, de vrei să nu'ţi fie ruşine atunci când
sărăcesci.

³⁾ Vre să se fălěscă şi riña nu'l lasă

FĂȚARNIC

- 17464 * [△] Fățarnicul, e ca un cărbune acoperit
care, pe ne-sciute, te arde.

HINȚESCU, p. 58. — V. SALA,
dasc. c. *Lelesci*, comit. *Bihor*, Un-
garia.

Vezi *Cărbune*.

Acelaș înțeles ca la No. 509.

- 17465 Fățarnicul lăudându-te te strică.

DIACONOVICI-LOGA, p. 18.

Să nu te încrezi în cei cari te laudă.

FLECAR

Vezi *Gură*.

- 17466 Numai pământul astupă gura flecarului.

BARONZI, p. 51. — HINȚESCU,
p. 139.

Vezi *Gură*.

Acelaș înțeles ca la No. 3455.

- 17467 Omul care e flecar
Troncănesce ca un car.

A. PANN, I, p. 28 — HINȚESCU,
p. 131.

Vezi *Mură*.

Acelaș înțeles ca la No. 7366.

- 17468 Flecarul e ca oăla, ce mai mult sună când
o lovesci gólă.

HINȚESCU, p. 60.

Vorbesce mult dar fără miez.

FUDUL

Veđi *Prost, Sătul*.

- 17469 * Δ Omul fudul, și lui Dumnezeu nu'î place.

V. A. FORESCU, c *Dorna, j.*
Suciava.

- * Δ Omul fudul, și lui Dumnezeu îi e urît.

E. I. PATRICIU, inv. c. *Smulți,*
j. Covurluiu.

Veđi *Mândru.*

Adică e urît de totă lumea.

- 17470 * Δ Omul calic și fudul, și lui Dumnezeu 'î urît.

C. TEODORESCU, inv. c. *Dógele,*
j. Vaslui.

Veđi *Dumnezei*

Acelaș înțeles ca la No. 15223 & 17469.

- 17471 Δ Fudulul are doi tovarăși: prostia și sărăcia.

Dr. CRISTEA, *Prov*, p 97, c.
Gura-Răului, Ungaria.

Numai omul prost póte să fie fudul, și acest cusur îl duce la sărăcie.

*Fudul olan diuşchuun calır.*¹⁾

Prov Turc.

- 17472 Calic și fudul.

N. GH. IONESCU, inv. c. *Mamornița, j. Dorohoi* — C. TEODORESCU,
inv. c. *Lipova, j. Vaslui*

E sărac, nu are ce mânca și se arată mândru.

¹⁾ Cine se mândrește rămâne scăpătat.

A SE FUDULI

- 17473 * Δ Se fudulesce ca musca în lapte.

D-na Z. JUVARA, c. *Fedesci*, j.
Tutova.

Veđi *Crôșă Laf*.

Acelaș înțeles ca la No. 1658

FUDULIE

Veđi *Bătură, Chelie*.

- 17474 * Δ Fudulia aduce sărăcia.

P. GÂRBOVICIANU, *prof. Sc.*
Norm Buc. Cl. VII.

Acelaș înțeles ca la No. 17471.

- 17475 * Δ Fudulia e soră bună cu prostia.

C. C. BUNGEȚIANU c. *Cosovăț*,
j. *Mehedinți*.

Acelaș înțeles ca la No. 17471.

FUR

- 17476 Δ Furul face numai un păcat, dar păgubașul, până 'l află, face o sută.

Dr CRISTEA, *Prov.*, p. 98, c.
Tisa, Ungaria.

Veđi a *Bănuș, Hoș*,
Fâlhar.

Căci păgubașul hănușește pe totă lumea.

- 17477 * Δ Ocașiunea face pe fur.

G. I. MUNTEANU, p. 26 — HIN-
TESCU, p. 126 — V. SALA, *dasc.*
c. *Vașcoș, comit Bihor, Ungaria*.

Veđi *Hoș*

Sunt ómenî cari rămân cinstiți prin faptul că nu au
prilejul să fure.

L'occasion fait le larron.

Prov. Franc.

- 17478 * Furlu cât gïoni s'hibă, tot di gugoș va s'móră.¹⁾

D. A. MILESCU, *stud. c. Gopeși, Macedonîa.*

Cel rău nu scapă de pedépsă.

- 17479 * Care'î fur dzice că furaî.²⁾

D. A. MILESCU, *stud. c. Gopeși, Macedonia.*

Când un rău vorbește pe altul de rău.
Când vinovatul caută să arunce vina pe altul.

- 17480 Furlu acață furlu.³⁾

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*, p. 156.

- * Furlu fur acață.⁴⁾

XENOF. CAPSALE, *c. Pîrlepe, Macedonia.*

Veđi Hof.

Unui om rău, tot un rău îi vine de hac.

*Fur furem cognoscit, lupus lupum.*⁵⁾

Prov. Lat.

*Per conoscere un furbo, ci vuole un furbo e mezzo.*⁶⁾

Prov. Tosc.

*Ein Schalk kennt den andern.*⁷⁾

Prov. Germ.

¹⁾ Furul cât de voînic să fie, tot de glonte o să móră.

²⁾ Care'î fur dzice că am furat

³⁾ & ⁴⁾ furul prinde pe fur.

⁵⁾ Furul cunósce pe fur, lupul pe lup.

⁶⁾ Ca să cunoscî un înșelător, trebuie un înșelător și jumătate.

⁷⁾ Un ticălos cunósce pe un altul

A wool-seller knows a wool-buyer.¹⁾

Prov. Engl

- 17481 — Acățai un fur.
— Alasă'l.
— 'L alas, ma nu me-alasă.²⁾

G. ZUCA, *stud. c. Turia, Epir.*

Veđi *Drac, Hoș, a Lăsă,*
a Luă.

Când îți capeți beleaua făcând ore-ce. De pildă te asociezi cu unul și nu mai poți scăpa de el. A se vedé No. 5386

A FURA

Veđi *Cloșcă, a Gtoli, Hoș,*
Pădure

- * △
17482 Cine fură ađi un ac,
Mâne fură (și) un gânsac.

A PANN, *Ediț.* 1889, p. 19; I, p. 68 — BARONZI, p. 58 — HINTEȘCU, p. 65 — S. FL. MARIAN, *Ornit.*, p. 380. — Dr CRISTEA, *Prov.*, p. 46, c. *Sibiū Ungaria.* — S. I. GROSSMANN, *Dicț.*, p. 33.

Pentru omul rău nărauit, din rău în mai rău

- * △
17483 Cine fură ađi un ou,
Mâne fură (și) un bou.

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 19; I, p. 68 — BARONZI, p. 58. — HINTEȘCU, p. 138. — Dr CRISTEA, *Prov.*, p. 46, c. *Agnita, Ungaria.* — S. I. GROSSMANN, p. 33 — P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, II, p. 151. — K. A. ZAMFIRESCU-DIACON, *inv. c. Stăbulei, j. Dorohoiu* — GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Dobrovăț, j. Vaslui.* — P. GĂRBOVICEANU, *Sem. Buc. Cl. VII* — EM. POPESCU, *inv. c. Ciocănesc-Mărgineni, j. Ialomița.* — IUL GROFȘOREANU, c. *Galșa, comit. Arad, Ungaria.*

¹⁾ Vinđătorul de lână cunoște pe cumpărătorul de lână.

²⁾ Am prins un fur. — Lasă'l. — Il las, dar nu mă lasă.

* △

Fură ađi un ou,
Mâne un boú.

V. SALA, dăsc. c. Băleni, comit.
Bihor, Ungaria.

Astândzi furî ou,
Mâni va furî boú.¹⁾

Dr WEIGAND, *Zweit. Jahres.*,
p 156.

S'ête că furî adzi un ou, mâne poți s'furî
s'un boú.²⁾

ANDREI AL LUI BAGAV, *Cart.*
Aleg, p. 75.

Acelaș înțeles ca la No. 17007.

17484 * △

Cine fură ađi o cêpă,
Mâine fură și o iepă.

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulți,*
j. Covurlău.

Acelaș înțeles ca la No. 17008.

△
17485 *Din care grădină furî un cucuruz, poți*
fura și un sac.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 75, c.
Toplița Rom, Ungaria

Acelaș înțeles ca la No 17009

* △
17486 *Cine fură odată e fur tot-dé-una.*

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j.*
Putna.

Acelaș înțeles ca la No 17010.

¹⁾ Astă-đi furî ou, mâne furî boú.

²⁾ Dacă furî ađi un ou, mâne poți să furî și un boú

17487 Carle fura o galiira maere¹⁾ ȅn perzun, carle fura cetatu dignaȅ bandera.¹⁾

Vedȃ *Găinar*

FR. MIKLOSICH, I, p. 9.

Hoȃii cei mici sunt pedepsiȃi, pe cȃnd cei mari se bucurȃ de rȃdele ne-cinstei lor.

17488 * Δ Cine furȃ nu cumpȅrȃ, dar nici cinste nu petrece.

N. GH. IONESCU, c. *Mamorniȃ*, j. *Dorohoiu*. — N. MATELSCU, ȃnv. c. *Moviliȃ*, j. *Putna*.

* Δ *Cine furȃ nu cumpȅrȃ, dar nici cinste nu cȃștigȃ.*

GAVR. ONIȘOR, prof. c. *Banca*, j. *Tutova* — G. MIHALACHE, ȃnv. c. *Șendresci*, j. *Tutova*.

* Δ *Cine furȃ nu cumpȅrȃ, dar nici cinste nu capȅtȃ.*

E. I. PATRICIU, ȃnv. c. *Smulȃ*, j. *Covurluiu*

* Δ *Cine furȃ nu cumpȅrȃ, dar nici cinste nu are.*

ȚINCA ȘIȘMAN, c. *Adam*, j. *Tutova*.

Tȃlharul nu dȃ bani pe ce a furat dar, cȃnd e prins, duce rușine.

17489 Mai bine sȃ cerȃ
De cȃt sȃ furȃ,
Cȃ cerșetorii se miluesc (miluȃesc)
Iar hoȃii se pedepsesc.

A. PANN, II, p. 29. — HINȚESCU, p. 31.

¹⁾ Care furȃ o gȃinȃ, merge ȃn ȃnchisoare, care furȃ o cetate, ȃnfige o bandierȃ

1° Pentru cei neputincioși.

2° Se dice celui care caută să răpescă ceea ce putea să obțină de bună voe.

Il vaut mieux tendre la main que le cou.

Prov. Franc

17490 * Căftarea u dede Dumnidzēju, furarea u dede drachu.¹⁾

G. ZUCA, prof. c. Bătea, Epir.

Acelaș înțeles ca la No. 17014.

17491 * Δ Fură bine, ascunde rău,
Pică vina 'n capu meu;
Fură rău, ascunde bine,
Pică vină 'n cap la mine.

V. SALA, dasc. c. Vașcoi, comit. Bihor, Ungaria

Când, ori-ce s'ar întâmpla, vina tot asupra unuia cade.

17492 * Scii s'furi, ș-nu scii s'ascundzi.²⁾

C. IONESCU, prof. c. Nevêsta, Macedonia.

Veđi Hoș.

Pentru omul prost care nu scie să'și ascundă greșelile.

17493 * Ma nainte di furare s-ti 'nveți tru-as-cundere.³⁾

G. ZUCA, stud. c. Permet, Albania.

Daca nu ești deștept nu te apucă de o trebă.

17494 * Δ Fură și se dă de păgubaș.

V. SALA, dasc. c. Totorenț, comit. Bihor, Ungaria.

¹⁾ Căutarea (faptul de a cere) o dete Dumneđu, furatul îl dete dracul.

²⁾ Scii să furi, și nu scii s'ascunđi

³⁾ Mai nainte de a fură, să te înveți să ascunđi.

1° Când cel rău vré să fie creșut că e om de treabă.

2° Face un răș și tot el se plânge.

* △
17495 Cine fură își iewă răsplată.

V. IFRIM, c. *Corodesci, j. Tutova.*

Cel rău își primesce pedépșă.

*
17496 Fură oul de sub găină și vișelul din vacă.

L. CIORBEA, c. *Gherla, Transilvania.*

Veđi *Cloșcă, Coșofană, Țarcă*

Adică e mare tâlhar. A se adaogă la înțelesurile de la No. 1668

* △
17497 Fură de la el și duce la altul.

P. GÂRBOV-CEANU, *prof. Semin Buc. Cl VIII.* — G. P. SALVIŢU, *în c Smulțu, j. Covurluțu.*

Veđi *Hoș, Tâlhar.*

1° Pentru cel prost, naiv.

2° Hoș prost.

△
17498 Gēba faci vecinului bine cu ce ai furat de la alții.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 101, c. *Tophța-Rom., Ungaria.*

Să ajuți pe alții cu al tău, dar nu cu lucru altuia.

* △
17499 Fură și jură.

N. GH. IONESCU, *în c. Mămornia, j. Dorohoi*

Fură de la ochi și jură.

T SPERANȚA, III, p. 244

Veđi *Hoș.*

1° Fură ce'i cade în mână și se jură, fără rușine, pe toți sfinții

2° Cel mai rău trece adese-orî de omul cel mai cinstit.

17500 * Δ Cei ce fură, aceia mai tare jură.

V. A. FORESCU, *c. Dorna, j. Suciava.*

Când unul caută să se lepede, cu mare jurămintă, de o învinuire ce i se aruncă.

17501 Δ Fură, jură și se cură.

Dr. CRISTEA, *Prov., p. 98, România*

Acelaș înțeles ca la No. 17024.

17502 * Δ Noptea fură,
Țiua jură.

GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Dobrovăț, j. Vaslui.*

Vezi *Nopte.*

A se adaoga la No. 197.

FURAT

17503 Δ De nu vreî să fii furată
Pune pe ușă lăcată.

Dr. CRISTEA, *Prov., p. 73, c. Ida Mare, Ungaria*

Paza bună trece primejdia rea.

17504 * Δ Calul de furat de pe câmp se ieă

GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Dobrovăț, j. Covurlui*

Alergă după folos; nu aștepta tot de-a gata, ca și tâlharul, care nu are de cât ostenela de-a fură, calul legat, din grajd.

17505 * Δ Calul de furat se găsește pe la (prin)
iarmaróce.

C. TEODORESCU, *înv. c. Lipova, j. Vaslui*

Pentru cei cari nu măi staū pe-acasă, și măi ales pentru fete.

17506 * Δ Calul de furat nu se întrébă de dinți.

GAVR. ONIȘOR, *prof. c Dobrovăț, j, Vasluiu.*

Veđi *Cal, Măgar.*

Acelaș înțeleș ca la No. 1389.

GĂINAR

Veđi *Pușcărie.*

17507 * Număi găinariī șed la pușcărie.

DIM DRĂGUESCU, *Bucuresci, j. Ilfov.*

Veđi *a Fură, Tălhar.*

Căci hoții cei mari scapă în tot-dé-una.

GÂLCÉVĂ

Veđi *Putere, Sfadă.*

17508 * Δ Gâlcéva făr'ncăerare,
Nici un haz nu are.

A. PANN, *Ediț. 1889, p. 115; II, p. 102.* — HINȚESCU, *p. 66* — V. ȘALA, *dasc. c. Vașcoi, comit. Bihor, Ungaria*

Veđi *Cértă.*

Acelaș înțeleș ca la No. 16964.

17509 Cine are minte nu se amestecă în gâlcéva altora.

A. PANN, *Ediț. 1889, p. 115* — P. ISPIRESCU, *Rev. Ist., II, p. 150.*

Veđi *Cértă.*

Acelaș înțeleș ca la No. 16963.

17510 Caută gâlcévă cu luminaea.

A. PANN, III, p. 23. — HINȚESCU, p. 66.

Veđi *Cértă*.

Acelaș înțeles ca la No. 16969.

17511 * Δ Cumperi gâlcévă cu bani.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Semin. Buc. Cl. VII.*

Când te vîri singur în bucluc.

A SE GÂLCEVI

Veđi *Vrabîe*.

GÂR-MÎR

17512 Gâr-gâr, la muieră privesce, ce ca gâsca gârâesce; ci mîr-mîr, la bărbat, ce ca câinele mîrâesce.

IORD. GOLESCU, *Mss I*, p. 200.

Femeea e cicală, flecară; bărbatul cértă.

17513 Tot-dé-una gâra-mîra, și traîu cu vătraîu.

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 104; II, p. 118. — HINȚESCU, p. 67.

Veđi *Traîu*

Acelaș înțeles ca la No. 6174.

17514 Tótă ȕiua gâra-mîra.

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 158; III, p. 127. — HINȚESCU, p. 67.

Acelaș înțeles ca la No. 17038.

A GÎOLI

17515 Nu fură, nu jêfuesce, numai gîolesce.

IORD. GOLESCU, *Mss II*, p. 50.

Adică ieă cam dă față, fără nici o sfială (GOLESCU).

GREȘÉLA

17516 Colpo facut, nu'i potriba pensei.¹⁾

Dr. FR. MIKLOSICH, *Rum. Unter.*, I, p. 12.

Când ai greșit, gândurile sunt de prisos.

A GREȘI

17517 Fallei și prevtu pre altar.

Dr. FR. MIKLOSICH, *Rum. Unter.*, I, p. 8.

Tot omul pôte greși.

*Errare humanum est.*²⁾

Prov. Lat.

HACHIȚĂ

17518 * △ Ii vin hachițele.

G. P. SALVIŪ & E. I. PATRICIU,
inv. c. Smulți, j. Covurlutu.

1⁰ S'a înfuriat.

2⁰ Ii trăsnesce prin gând.

HARȚAG

Veđi Arșag.

17519 * △ Are harțag la mămăligă rece.

V. TRIFAN, c. *Gloden, j. Suclava.*

Când unul se supără din nimica, și vré să sară la bătae.

¹⁾ Greșéla făcută, nu mai e vreme să te gândești.

²⁾ A greși e lucru omenesc

HÎTRĂ

17520 * Δ Hîtră vrêi să fii; dar veriga scii s'o puî?

I. I. DONCA, c. *Gârja*, j. *Tutova*.

Pentru cei cari vor să se arête şireţi, dar nu isbutesc să înşele.

HOȚ

Veđi *Cerșetor*, *Curvă*, a *Fură*, *Lacăt*, *Mincinos*, *Mușter*, *Cap. XVII*, c. *Vreme*

17521 Δ Hoțul de la hoț nu fură.

Dr. CRISTEA, *Prov*, p. 108, c. *Logoș*, *Ungaria*

Veđi *Lup*, *Tâlhar*.

Acelaș înțeles ca la No 2032 b

Les loups ne se mangent pas entre eux.

Prov. Franc.

17522 Hoț pe hoț anevoie înșală.

IORD. GOLESCU, *Mss*. II, p. 74.

Adică șiret pē șiret (GOLESCU).

17523 Δ Hoț de hoț se teme.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 109, c. *Codlea*, *Ungaria*

Acelaș înțeles ca la No. 17046 & 17047.

17524 Hoț pē hoț cunoște.

IORD. GOLESCU, *Mss* II, p. 74

Veđi *Fur*.

Adică nebun pē nebun, șiret pē șiret, ș. c. l. (GOLESCU).

- 17525 * Hoțul priceput, întâiu se închină și apoi fură

P. BUDIȘTEANU, c. *Bucuresci*, j. *Ilfov*.

Se ȋdice mai ales pentru Muscali.

- 17526 * Δ Hoț ca óia când dă în nămol.

P. GĂRBOVICEANU, *prof. c. Glăvi, j. Vâlcea*.

Veȋi *Prost*

Adică prost.

- 17527 * Δ Când te calcă hoții nu te întrébă de ce ȋi-e cojocul.

P. GĂRBOVICEANU, *prof. c. Micșunescii Greci, j. Ilfov*.

Când te ȋea unul mai repede.

- 17528 Δ Vai de hoțul care'ȋ sărac, și de săracul care'ȋ hoț.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 272, c. *Gura-răului, Ungaria*.

Veȋi a *Fură, Gămar, Tălhar*.

Acelaș înȋeles ca la No. 17032.

Magni fures parvum ducunt ¹⁾.

Prov. Lat

- 16529 Δ Hoții nu sunt aȋ prin păduri; sunt prin cânălării.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 108, c. *Codlea, Ungaria*.

Veȋi *Tălhar*

La adresa funcȋionarilor din Hungaria.

---

¹⁾ Hoții mari duc pe cel mic.

17530 * Δ Prinde hoțul, până nu te prinde el pe tine.

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 176.—
V. SALA, *dasc. c. Lunca, comit. Bihor, Ungaria.*

Prinde hoțul când îți vine, pân'nu te prinde el pe tine.

A. PANN, II, p. 31.—HINȚESCU, p. 76.

* Δ
*Prinde hoțul când îți vine
Că te prinde el pe tine.*

V. A. FORESCU, c. *Mălini, j. Suciava.*

Să ne folosim de ceasul prielnic, mai ales când avem o răfuieală cu ore-cine.

17531 Imprejurarea face pe hoț.

BARONZI, p. 69 — HINȚESCU, p. 78

*
Imprejurarea face pe hoț.

V. A. FORESCU, c. *Folticenii, j. Suciava*

Δ
Prilegiul te face hoț.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 216, c. *Gura-Râului, Ungaria.*

*Prilejul face pe toți
Ca să fie hoții hoți.*

A. PANN, II, p. 31.—HINȚESCU, p. 153.

*Ocasionu face omu tatu.*¹⁾

Dr. FR. MIKLOSICH, *Rum Unter*. I, p. 14.

Veđi *Fur*

Acelaș înțeles ca la No. 17002.

L'occasion fait le larron

Prov. Franc.

*L'occasione fa l'omu latru.*²⁾

Prov Sard.

*Gelegenheit macht Diebe.*³⁾

Prov. Germ.

*Opportunity makes the thief*⁴⁾

Prov Engl

17532   **Ardică lucrul în sus
Care nu e de el pus**

A. PANN, II, p 31.

Pentru cel care fură. A se adăoga la No. 4853.

17533   **Hoțu 'nvață la hoție
Și bețivul la beție.**

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 55;
I, p. 117, *Fab.* II, p. 47. — HIN-
TESCU, p. 75.

Veđi *Bețru, Tâlhar.*

Acelaș înțeles ca la No. 8179.

17534   *△ **Hoțul de la hoț învață.**

V. SALA, *dasc. c. Brădet, co-
mit Bihor, Ungaria.* — D. POPO-
VICIU, *inv. c. Cuvn, comit. Arad,
Ungaria.*

¹⁾ Prilejul face pe omul hoț

²⁾ Prilejul face pe omul hoț.

³⁾ Prilejul face hoții.

⁴⁾ Prilejul face pe hoț.

Adică rău de la rău.

17535 * Hoțul fură și jură.

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 20; I, p. 69; II, p. 30.—BARONZI, p. 61.
— P. ISPIRESCU, *Leg*, I, 1872, p. 178

* △
Hoțul jură și iar fură.

HINȚESCU, p. 75.—V. SALA, *dasc c. Voșcoi-Băresci, comut. Bihor, Ungaria.*

Veđi a *Fură.*

Fură ce'i cade în mână, și se jură, fără rușine, pe toți sfinții.

Varianța a doua arată că cel rău nu se lasă de narav.

17536 * △ De hoț nu te poți păzi.

G. P. SALVIŢ, *inv c Smulți, j. Covurluiu.*

1° Căci el e tot cu gândul la rele.

2° Când ai fost înșelat de óre-cine.

17537 * △ Omul de hoțul din casă nu se pôte feri.

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 105; II, 123.—HINȚESCU, p. 132 —
GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna*

* △
De hoțu (hoții) din casă nu te poți feri.

I. G. VALENTINEANU, p. 33.—
V. A. FORESCU, *c. Stănișóra, j. Suciava*

Veđi *Lotru.*

Și mai puțin de cât de cei străini.

Se ȑice adese-óri pentru soți

17538 * Feresce-mă, Dómne, de hoții din casă
căci de cei d'afară mă feresc singur.

Acelaș înțeles ca la No. 17062.

- 17539   Hoțul ȃice c'a glumit
Când vede că l'a zărit.

A. PANN, II, p. 31. — HINȚESCU,
p. 75.

△
Hoțul ȃice am glumit
Când vede că l'a zărit.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 107, c.
Agnita, Ungaria.

- * △
Hoțul giură că a glumit
Când vede că l'a dovedit.

V. A. FORESCU, c. *Dorna, j.*
Sucitava.

Veđi a *Glumi*

Acelaș înțeles ca la No. 17162.

- * △
17540   Hoțul ne-dovedit,
E negustor cinstit.

I. ARBORE, *ing. j. Buzău* — P
GÂRBOVICEANU, *prof. c. Rătesci,*
j. Argeș

Veđi *Tălhar.*

In potriva negustorilor carī mai mult înșelă lumea.

- 17541   Hoțul de unul se prinde
Și de-o mie se întinde.

A. PANN, *Ediț.* II, p. 31. —
HINȚESCU, p. 75.

Toți vor să fie părtași la o faptă bună.

- * △
17542   Hoțul e numai cu un păcat, iar păgu-
bașul cu două.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 109, c.
Gura-Răului, Ungaria.

* △

*Hoțul e cu un păcat și păgubașul cu dece
(nouă-deci și nouă, o sută).*

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p. 177. — A. GOROVEI, *j. Suctava*. — P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Căndesci, j. Dimbovița*. — GR. POÎENARU, *ing. c. Rassa, j. Ialomița*. — I. ARBORE, *j. Buzău*.

Hoțul are un păcat, dar păgubașul o mie.

I. G. VALENTINEANU, p. 35.

*Hoțul este numai cu un păcat
Și păgubașul c'o mie 'ncărcat.*

A. PANN, II, p. 29. — HINȚESCU, p. 75

*Veđi a Bănuț, Fur,
Lotru, Păgubă, Tăl-
har.*

Acelaș înțeles ca la No. 17001.

17543 * △

Hoțul prinde pe păgubaș.

C. C. MICLESCU, *c. Miclesci, j. Vashușu*.

Când vinovatul acuză pe cel nevinovat.

17544 △

De n'ar fi hoți, n'ar trebui nici temniță.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 73, *Agmta, Ungaria*.

Veđi Hoție, Păgubaș.

Acelaș înțeles ca la No. 12431.

17545 *Am prins un hoț, el mă ține.*

A. PANN, *Fab*, II, p. 105.

*Veđi Drac, Fur, a
Lășă, a Luă.*

Acelaș înțeles ca la No. 17006.

17546 Hoțu se cunósce după ochi.

Veđi *Curvă*.GR. JIPESCU, *Lumina*, I, p. 258.

Acelaș înțeles ca la No. 11719.

*Au regarder connoist-on la personne.**Prov. Franc. Mss XIII-e Siècle.*

17547 Gazda păcătuesce cât și hoțul.

D-na E. B. MAWR, p. 84.

Adică părtașul e vinovat ca și făptuitorul.

*Autant pêche celui qui tient le sac, que celui que met dedans.**Prov. Franc.**The receiver is as bad as the thief.¹⁾**Prov. Engl.*

17548 * △ Hoțu de păgubaș.

DR. CRISTEA, *Prov.*, p. 109, c. *Gura-Râului, Ungaria*. — D-na Z. JUVARA, c. *Fedesci, j. Tutora*.

A se adăogă la No. 12434.

17549 * △ Hoț de ăiuă.

G. BĂNULESCU, *inv. j. Dimbovița*.

Nume ce se dă Evreului, în Dimbovița. A se vedé No. 13843.

HOTIE

Veđi *Hoț*17550 * De n'ar fi hoțil,
N'ar fi nici pușcăriil.A PANN, I, p. 69 — HINȚESCU
p. 75.¹⁾ Gazda e tot așa de rea ca și cel care fură.

*De n'ar fi în lume hoții,
N'ar fi nici pușcării.*

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 19.

Vezi Hoț, Păgubaș.

Acelaș înțeles ca la No. 17069.

HULĂ

Vezi Laudă.

A HULI

Vezi a Mări.

- 17551 * Δ Nică pe dracul nu huli,
Că nu scii al cui vei fi.

V. SALA, c. *Păcălescă, comit. Bihor, Ungaria.* — Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 163, c. *Bochna, Ungaria.*

Nu vorbi pe nimene de rău, căci se poate întâmpla să 'ți fie soț.

HURSUZ

- 17552 * Δ De omul hursuz tae pōla și fugi.

V. A. FORESCU, c. *Mălină, j. Suciava*

Fugi de el cât vei pute.

A SE ÎNĂLȚĂ

- 17553 Δ Cine se înalță pre sine se va smeri.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 51, c. *Sinergig, Ungaria.*

Δ Tot cel ce se înalță se smeresce.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 253, c. *Agnita, Ungaria.*

Inversul ȱicerei de la No. 17404.

- 17554 [△] Se tot înalță până dă cu capul de grindă.

Dr. CRISTEA, *Prov*, p. 236, c.
Logoș, Ungaria.

Pentru cel mândru.

A ÎNDRĂCÎ

- 17555 Tu umbli să'l îmblânȱesci
Și mai rău îl îndrăcesci.

A. PANN, III, p. 14. — HINȱESCU,
p. 77.

Pentru omul îndărătnic și ȱute la mânȱe

A ÎNJURĂ

Veȱi *Calic, Dos.*

ÎNJURĂTURĂ

- 17556 • Injurăturile ȱintină pe înjurător.

G. MUNTEANU. — HINȱESCU, p.
80

Să nu înjurăm pe alȱii, căci tot noi suntem pagubiȱi.

A ÎNȘELA

- 17557 * Cine vré să înșele, se înșelă.

GR ALEXANDRESCU, *magistr. j.*
Putna

*Carle imbroȱe, vire și imbroȱeȱt.*¹⁾

Dr. FR. MIKLOSICH, *Rum. Unter.*, I, p. 9

Cel rău se prinde, adese-orȱ, singur în mreȱele pe cari le-a ȱintins.

---

¹⁾ Care înșelă, vine și înșelat

- 17558 * Δ Cine 'nșelă odată, înșelă și a doua oră.

P. GÂRBOVICEANU, *profesor Sc. Norm. Cl. VI.*

Cel rău nu se mai îndreptă

- 17559 * Când te-a înșelat cine-va odată, e de vină el; când te-a înșelat a doua oră, ești de vină singur.

Tot pățitu e priceput. . . dacă nu e prost.

INVIDIŢIOS

- 17560 * Goîi ş-zoîi¹⁾

C. IONESCU, *prof. c. Nerésta, Macedonîa.*

Cum sunt de obiceiul cei săraci.

IPOCRIT

- 17561 Omul ipocrit
E cotoiul smerit.

I. G. VALENTINIANU, p. 29.

Vezi *Măză.*

Acelaş înţeles ca la No 2125

A SE ISMENI

- 17562 * Δ Nu mi-e că s'o 'mbolnăvi,
Dar mi-e că s'o ismeni.

AL FOCHIDI, *c. Uzicenă, j. Ialomîţa.*

Ţine ȧiganul când danciu lui a cerut să'î de stele fripte, şi nu a vrut să'î facă pe plac.

¹⁾ Goî şi geloşî

LACOM

Veđi *Bogăție*, *Cap. V'I*,
c. *Lacom*.

17563 Lacomul, nice sie nice altuia este de folos.

NIC. COSTIN, I, p. 457.

Costin reamintesce această ȝicere când descrie vieța
lui Ion Vodă

17564 * $\triangle$ Lacomul mai mult perde și leneșul mai
mult alérgă.

E. I. PATRICIU, *înv. c Smulți*,
j. Covurluțu.

Veđi *Leneș*, *Scump*

Lăcomia la om nu e bună

17565 Lacomul, de puțin nu se mulțămesc.

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 73;
III, p. 100 — HINȚESCU, p. 86.

De aceea e și lacom.

17566 Lacomului, cât să'i dai, el nu ȝice ba.

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 73;
III, p. 100. — HINȚESCU, p. 86.

Acelaș înțeles ca la No. 17565

17567 * $\triangle$ Lacomul e de unde n'are pomul cȝje.

V. SALA, *dasc. c Tareăița*, *co-*
mit. Bihor, Ungaria.

A se adaogă la No. 8582.

17568 * $\triangle$ Lacom tînér, cerșitor bătrân.

V. SALA, *dasc. c. Vașcoi*, *co-*
mit. Bihor, Ungaria.

1° Acelaș înțeles ca la No. 8259.

2° Cel lacom nu pȝte isbuti nici odată.

A grasse cuisine, pauvreté est voisine.

Prov. Franc.

A LĂCOMI

17569 Lăcomind la al altuia, sosesce de perde
și al seǔ.

MIRON COSTIN, I, p. 304. — AL
ODOBESCU, III, p. 151.

Prin urmare să nu rîvnim la averea altuia

17570 * △ Cine lăcomesce
Nu se pricopsesce

I. POPESCU, *inv. c. Dobreni, j.*
Ilfov

Acelaș înțeles ca la No. 17564.

LĂCOMÎE

17571 * △ Sula de aur zidul pătrunde, și lăcomia
își vinde nêmul și moșia.

DIM. CANTEMIR, *Ist. Ierogl.*, p.
104 — H. D. ENESCU, *inv. c. Ză-*
mostea, j. Dorohoiu.

Veđi Sabir, Sagetă,
Sulă

Acelaș înțeles ca la No 10813.

17572 Pentru lăcomia ta și pē uscat vreī să
tragī corabia ta.

IORD. GOLESCU, *Mss* II, p. 52

Se ȋdice pentru cei lacomi și nesățioși la avere ce,
împotriva firii se silesc și la cele piste puțință, ca mai
mult să dobândescă (GOLESCU).

17573 • Lăcomia sparge sacul.

IORD. GOLESCU, *Mss* II, p. 42.

Adică cel ce se lăcomesce mai mult să aibă, pierde și ceea ce are (GOLESCU).

Avarice rompt le sac.

Prov. Franc

17574 * Lăcomia e rea și păgubitore bôlă.

Să fugim prin urmare de lăcomie

17575 Lacomia (lăcomia)
Perde omenia.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 127, c. *Sinergig, Ungaria* — I. G. VALEN TINIAN, p. 30. — EL. SEVASTOS, p. 170. — P. GÂRBOVICEANU, *prof. Seman Buc Cl VII* — E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulți, j. Covurlutu*. — GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Dobrovăț, j. Vaslutu*. — K. A. ZAMFIRESCU-DIACON, *inv. c. Strubienă, j. Dorohoi*

* △

Lăcomia
Strică omenia.

A. PANN, *Archiv.*, p. 11. — P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p. 180. — HINȚESCU, p. 86. — Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 127, c. *Cetea, Ungaria*. — AVR. CORCEA, *paroh, c. Coștețu, Banat*. — IUL. GROFȘOREANU, *prof. c. Galșa, comit. Arad, Ungaria*. — G. MADAN, *inv. c. Trușeni, în. Chișineu, Basarabia*.

* △

Lacomia, de multe ori, strică omenia.

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 72, III, p. 99 — L. PAP, c. *Covasna, comit. Arad, Ungaria*.

△

Lacomia
Mâncă omenia.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 127, c. *Toplița Rom, Ungaria*

Pentru a se arăta că lăcomia nu e bună.

A convoitise rien ne suffit.

Prov. Franc. XVI-e Siècle

17576 * Δ Lăcomia curmă vieța.

V. SALA, c. Țigănesci, comit
Bihor, Ungaria.

Duce la peire.

17577 * A călcă în gură lăcomiei.

LAURIAN & MAXIM, I, p. 318
— P. ISPIRESCU, *Leg*, p. 89.

1° A și învinge sgârcenia și a da ce-va din al său

2° Prin extensiune; a face ce nu i place, ce nu l lasă
inima să facă.

«Își iea inima în dinți, calcă în gura lăcomiei, și hotărăsește să și
ieă un copil de suflet». — ISPIRESCU.

LĂUDĂROS

17578 Δ Omul lăudăros
Ca pușca fără cocoș.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 194, c
Sibiu, Transilvania

Omul lăudos

Ca pușca fără cocoș.

HINȚESCU, p. 133.

Nu e de nici o trebă.

LENE

17579 Lenea jupânăsă mare.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 40

* Δ
Lenea e cucónă mare.

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 44 —
D-na E. B. MAWR, p. 68 — E. I
PATRICIU, *inv.* c *Smulții*, j. Co-
vurluiu. — GAVR. ONIȘOR, *prof.*
c *Dobrovăț*, j. Vaslui.

* △
Lenea 'i mare dómnnă.

Dr. CRISTEA, *Prov*, p. 135, c.
Toplița-Rom., Ungaria. — AVRAM
CORCEA, *paroh*, c. *Coșteiu, Banat.*
— GAYR. ONIȘOR, *prof.* c. *Avra-*
mescl, j. Tutova

*
Lenea 'i domnă mare.¹⁾

D. A. MILESCU, *stud.* c. *Gopeși,*
Macedonia.

* △
Lenea 'i împărătesă mare.

I. CREANGĂ, *Pov.*, p. 332.

* △
Lenea e cocónă (cucónă) mare,
Care n'are de mâncare.

A. PANN, I, p. 105 — HIN-
TESCU, p. 89. — *Albina*, I, p. 290.
— Dr. CRISTEA, *Prov*, p. 135, c.
Toplița-Rom., Ungaria — ZAMFI-
RESCU-DIAON, *inv.* c. *Știubieni, j.*
Dorohoi — I. POPESCU, *inv.* c. *Do-*
breni, j. Ilfov — IDEM, *Calend.*
Rom, 1892 — P. GĂRBOVICIANU,
Semin. Buc. Cl. VII.

* △
Lenea 'i cucónă mare,
Dar (des) n'are de mâncare.

G. MIHALACHE, *inv.* c. *Șendrescl,*
j. Tutova. — V. A. FORESCU, c.
Folticeni, j. Suciava.

Lenea e cucónă mare,
Ce n'aduce de mâncare.

I. G. VALENTINIANU, p. 29.

Să ȋdice pentru cei leneși, când nu vor să muncéscă,
socotindu-se ȋdă ómenī mari (GOLESCU).

17580 * △
Lenea e cucónă mare, șede ca un trântor.

N. G. IONESCU, *inv.* c. *Mamor-*
nufa, j. Dorohoi.

¹⁾ Lenea 'i dómnnă mare.

Acelaş înţeles ca la No. 17579.

17581 *[△] Lenea perde vremea.

D na Z. JUVARA, c. *Hedesci*,)
Tutova. — E I. PATRICIU, înv. c.
Smulţi, j. *Covurluiu*. — GAVR
 ONIŞOR, prof. c. *Dobrovăţ*, j. *Vas-*
luiu.

Vezi *Sirzuinţă*.

Şi după vorba Englesului: *times is money*

17582 * Lénea măcă lemne.¹⁾

D A. MILESCU, c. *Gopeşi*, *Ma-*
cedonia

Căci alt-ceva nu are

17583 [△] Lenea şade (zace) pe un scaun de aur,
 şi umblă atât de încet, de-o ajunge să-
 răcia pe dindărăt.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 136, c
Aguta, *Ungaria*.

Lenea merge atât de încet, încât sărăcia o
ajunge numai de cât.

Vezi *Lenevie*

P. DULFU, *Albina*, I, p. 290.

Leneşul e în tot-dé-una sărac

17584 *[△] Lenea este (e) începutul sărăciei.

BARONZI, p. 61. — HINŢESCU,
 p. 89. — Dr. CRISTEA, *Prov.*, p.
 136, c. *Sibiu*, *Transilvania* — H.
 D. ENESCU, înv. c. *Zamostea*, j.
Dorohoi

Omul leneş sărăcesce fără doar şi poate.

Cel leneş la lucrul seu, este frate cu risipitorul.

Solomon, 18. 9.

¹⁾ Lenea mănâncă lemne

17185 * Δ Îi mai mare lenea de cât ne-averea.

AVR. CORGEA, *paroh, c. Coștetu, Banat.*

Când unul lenevesce și sărăcia îl ajunge.
Pentru cei în lipsă și leneși, cari însă au puțină avere.

17586 * Omul cu léne móre di fóme.¹⁾

C. IONESCU, *prof. c. Nevésta, Macedonia.*

Acelaș înțeles ca la No. 17582.

Leneșul mci nu frige ce a vînat.

Solomon, 12. 27.

17587 * Δ Lenea e începutu(1) răutăților.

HINȚESCU, p. 89. — G. I. MUNTEANU, p. 26. — Dr CRISTEA, *Prov., p. 136, c. Sibiu, Transilvania* — V. SALA, *dasc. c. Vașcoi, comit. Bihor, Ungaria.*

Vezi *Trândăvie*

Lenea deschide ușa tuturilor năravurilor.

17588 * Δ Urzirea răului e lenea.

V. SALA, *dasc. c. Talpe, comit. Bihor, Ungaria.*

Acelaș înțeles ca la No. 17587.

17589 De lene și de urît,
Tocma sub pat s'a vîrît.

A. PANN, I, p. 106. — HINȚESCU, p. 89.

Pentru cel leneș.

---

¹⁾ Omul cu léne móre de fóme.

- 17590 De lene ochii 'și închide
Și buzele își deschide.

A. PANN, I, p. 105.

Pentru cel leneș.

- 17591 [△] Cine 'n lene se tiresce
Dumnezeu îl părăsesce.

A. PANN, I, p. 73. — HINȚESCU,
p. 98. — I. G. VALENTINIAN, p. 29
— Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 46, c.
Toplița Rom, Ungaria.

Celui leneș nu'i merge nici odată bine.

- 17592 Ii-e lene să și vorbescă,
Dar încă să mai (și) muncescă.

A. PANN, I, p. 106. — HINȚESCU,
p. 206

* *Ți léne să s'burască, ma nică să ș-lucrédză.¹⁾*

D. A. MILESCU, c. *Gopeși, Macedonia.*

Pentru cel leneș.

- 17593 Mamă, Ți să vie nenea
Ca să-mi mai scuture lenea.

A. PANN, I, p. 107. — HINȚESCU,
p. 121.

Vedî *Țigan*

Pentru cel leneș. A se vedé snóva de la No. 14239.

- 17594 Lenea, când este mai mică,
Tot scie și ea de frică.

A. PANN, I, p. 108

Pentru cel leneș, care face óre-ce numai de frică.

- 17595 Vede arđënd pe el casa
Și 'i-e lene ca să iésă.

A. PANN, I, p. 108.

---

¹⁾ Ii e lene să vorbescă, dar încă să și lucreze.

Tipul omului cu desăvîrșire leneș.

«Un leneș dormind în casă, s'aprinse casa, și începù a căde focul peste el. Altul îi dîse nu veđi că cade focul p'e tîne? Ceședî în pat? Leneșul îi dîse cum nu ț-e lene să mai vorbesci» — I. GOLESCU, *Mss.* I, p. 744.

A se vedé aceeași snóvă în A. Pann, I, p. 108 și următoarele.

*Tembelin birisiné iamiorsun didiclerindé: adam
uşenmedén lacî di soileiorsun dimiş.¹⁾*

Prov. Turc.

* △
17596 Lenea face pe bogatul a i se urî,
Și pe săracul în nevoe a se tîrî.

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 45; I, p. 155. — HINȚESCU, p. 89. — V. SALA, *dasc. c. Vașcoi, comit. Bihor, Ungaria.*²⁾

Arată urmările lenei.

17597 N'ai o para chióră,
Și lenea te dobóră.

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 158, III, p. 128. — HINȚESCU, p. 141.

Pentru cel sărac și leneș.

17598 Lenea e la om ca și rugina la fier.

IDEM, *Calend. Rom.*, 1892.

Îl róde și îl prăpădesce.

LENEȘ

Veđi *Lacom, Nevoiaș.*

* △
17599 Cucul cîntă, iar leneșul stă și numără.

V. SALA, *dasc. c. Țigănesci, comit. Bihor, Ungaria.* — D. POPOVICIU, *inv. c. Cuvîn, comit. Arad, Ungaria*

¹⁾ Unuț leneș 'i a dîs (cine-va) că se arde, el a răspuns: omule, cum nu ț-o fi lene să vorbesci.

²⁾ Sala dîce: *avut* în loc de *bogat*.

Cântarea cucului ne învață că a sosit vremea de a începe lucrările câmpului. Veđi No. 1759.

- 17600 * Δ De la sobă pân la foc
Pentru leneș e mult loc.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Comănița, j. Olt*

Pentru cel leneș.

Leneșul pune mâna sa în strachină, dar nici nu o duce la gura sa.

Prov. SOLOMON, 19. 24.

- 17601 * Δ Leneșul e frate cu cerșetorul.

TINGA ȘIȘMAN, *înv c. Adam, j. Tutova.*

Veđi *Lene.*

Leneșul este și sărac.

- 17602 Δ Leneșul mănâncă puțin colaci.

Dr. CRISTEA, *Prov., p. 136, c. Tisa, Ungaria.*

Nu capătă nimic.

- 17603 * Δ Leneșul, când îi este lene, visază că s'a înțepat.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Casimcea, j. Tulcea.*

Veđi *a Visă.*

Acelaș înțeles ca la No. 6309.

- 17604 * Cine la tinerețe e leneș, suferă la bătrânețe.

V. A. FORESCU, *c. Folticeni, j. Suciava.*

Veđi *a Lucră.*

Cine nu lucră, când e tînăr, duce lipsă la bătrânețe.

- 17605 * Δ Omul leneș e boū la mîncare și vulpe la trébă.

V. A. FORESCU, *înv. c. Dorna, j. Suciava.*

Veđi *Mîncare.*

Pentru cel mîncăcios și leneș.

- 17606 * Δ Leneșul e greū să se apuce de lucru, căci de lasat, lasă lucru ori-cînd.

V. A. FORESCU, *c. Mălini, j. Suciava.*

Veđi *Român.*

Frumósă definiție a omului leneș.

- 17607 * Leneșul mai mult alérgă.

BARONZI, p. 70

Leneșul mai mult alérgă, și scumpul mai mult păgubesce.

DIM. CANTEMIR, *Ist. Ierogl.*, p. 385. — V. ALEXANDRESCU, *Teatr.*, p. 290. — I. G. VALENTINEANU, p. 12 & 25. — I. M. RÎUREANU, p. 182. — BARONZI, p. 54. — *Abeced. Ilustr.*, p. 26.

Leneșul mai mult alérgă, și scumpul mai mult pierde.

KÁROLY ÁCS, p. 81. — HINȚESCU, p. 90.

- * Δ Leneșul mult alérgă, scumpul mult dă.

ION ROMAN, *c. Vima-Mică, comit Solnoc, Ungaria.*

- * Δ Leneșul mult alérgă, și sgărcitul mult păgubesce.

G. MADAN, *c. Trușeni, țin. Chișinău, Basarabia.*

Veđi *Lacom*

Când unul, ne-făcând un lucru cum trebuia, e silit să se mai ocupe de dînsul.

Les paresseux font plus de chemin.

Prov. Franc.

- 17608 * Δ
Leneșă, când se scólă,
Pare-că are ouë în póle.

V. A. FORESCU, c. Dorna, j.
Suciava.

Veđi Ož, Trébă.

Acelaș înțeles ca la No. 17415.

- 17609 De vei sfat la vre o trébă
Mergi, pe leneșul întrébă.

A. PANN, I, p 107

*De vreaî sfat la vre o trébă
Mergi la leneșul de 'ntrébă.*

HINȚESCU, p. 175.

Căci o fi bun de gură daca e rău la trébă.

- 17610 Leneșul fuge de danț,
Ca și cănele de lanț.

A. PANN, I, p. 106 — HINȚESCU,
p. 90.

Pentru omul cu desăvîrșire leneș.

- 17611 Cu șederea, din ȓi până 'n séră
Se 'nvață leneș, prin munca cea rară.

HINȚESCU, p. 174.

Pentru cel leneș.

- 17612 * Δ
Cine ȓiua e leneș (leniș) remâne flămând
pe nópte.

V. A. FORESCU, c. Stănișóra,
j. Suciava.

Indemn la muncă.

17613   **Intrébă pe leneșul să te învețe minte.**

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 159,
III, p. 128. — HINȚESCU, p. 89.

Se ȝice în batjocură.

17614   **Leneșul are gura 'mpedicată,
Dar taîna o spune 'ndată.**

HINȚESCU, p. 89.

Veȝi *Taînă*.

Leneșul e adese-orî bun de gură.

* Δ
17615   **In casa leneșului (în) tot-dé-una e sër-
bătóre.**

BARONZI, p. 61. — HINȚESCU, p.
90. — GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Do-
brovêț, j. Vasluțu*.

* Δ
*In casa leneșului (în) tot-dé-una e (î) sër-
bătóre.*

C. POPOVICIU, *inv. c. Cuvin, co-
mit Arad, Ungaria* — I. IONESCU,
inv. c. Bactu, j. Olt

Veȝi *Trândav*.

Căci nu muncesce nici odată.

* Δ
17616   **Leneșul cată lucru, dar nu doresce să'l
găsescă.**

V. A. FORESCU, *c. Malinț, j.
Suciava*.

Veȝi *Lucru, Slugă*.

Acelaș înțeles că la No. 10711.

* Δ
17617   **Leneșul, la tôte,
ȝice că nu pôte.**

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 44. —
I. G. VALENTINIAN, p. 29. — P.
GÂRBOVICEANU, *Scol. Norm. Cl.
VII*. — V. SALA, *dasc. c. Vașcotă,
comit. Bihor, Ungaria*.

△
Leneşul dice că nu pôte.

Dr. CRISTEA, *Prov*, p. 136, c.
Agnita, Ungaria.

Pentru cel leneş.

17618 Leneşul ca o pétră aruncată în tină zace.

HINŢESCU, p. 90.

Unde'l aruncî acolo remâne.

*
17619 Linivoslu 'lû cunosci di pi sburîre.¹⁾

G. ZUCA, c. *Elbasan, Albania.*

Când unul vorbeşte a lene.

*
17620 Linivoslu tut prufiţi 'ţi spune.²⁾

G. ZUCA, c. *Băesă, Epir.*

Pentru cel leneş.

*
17621 Linivoslu i giumitate di prufit.³⁾

G. ZUCA, c. *Turîa, Epir.*

Acelaş înţeles ca la No. 17620.

LENEVIE

17622 A munci nu e păcat, ci a stă în lenevie.

I. C. VALENTINIANU, p. 8.

Ci din potrivă munca e blagoslovită de Dumnezeu.
Pentru cei cari nu lucrăză pretextând că e sêrbătore, etc.

* △
17623 Lenevia e soră bună cu sărăcia; când
te apucă una, te ţine, în tot-dé-una, şi
cea-l'altă.

C. C. BUNGEŢIANU, c. *Cosovëţ,*
j. Mehedinţi.

Vezi *Lene*.

¹⁾ Pe leneş îl cunosci de pe vorbire.

²⁾ Leneşul tot profeţi îi spune

³⁾ Leneşul e jumătate de profet.

Acelaș înțeles ca la No. 17583.

LENOS

Vezi *Leneș*.

- 17624 * Δ
Gol de haine, puturos,
Așa'i omul cel lenos

V. SALA, *dasc. c. Cărpinet, comit. Bihor, Ungaria.*

Căci omul leneș e, în tot-dé-una, sărac.

- 17625 * Δ
Lenos ca dracu.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteiu, Banat.*

Se ȋdice celui leneș.

LIMBUT

Vezi *Mut*.

LIMBUȚIE

- 17626 * Δ
Cine are limbuție,
Are un rău ca și beție.

N. MATEESCU, *inv. c. Movilița, j. Putna.*

Limbuția
E ca și beția.

I. G. VALENTINIANU, p. 30.

Cel puțin bețivul își spune tainele numai când e bét.

- 17627 Cine are limbuția,
E mai rea de cât beția.

A. PANN, I, p. 15 — HINȚESCU,
p. 90. — RIURĂNU, *Dat-Cop.*, p. 37.

Acelaș înțeles ca la No. 17626.

LINGUȘELĂ

- 17628 * $\triangle$ Lingușela dulce
Mult aduce.

POPESCU, *inv. c. Dobreni, jud. Ilfov*

Veđi No. 6327.

Ca și vorba dulce, căci omului îi place ca să fie lingușit.

LINGUȘIRE

- 17629 Lingușirea se lipesc unde sarea lipsește.

IORD GOLESCU, *Mss II, p. 41.*

Adică unde mintea lipsește (GOLESCU).

LINGUȘITOR

Veđi Cap. XVII

LOTRU

- 17630 * $\triangle$ Lotru e cu un păcat, dar păgubașu cu
dece.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteiu, Banat*

Veđi a Bănu, *Fur, Hoș, Pagubă*

Acelaș înțeles ca la No. 17542.

- 17631 * $\triangle$ De lotru din casă nu te poți păzi.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteiu, Banat.*

Veđi Hoș.

Acelaș înțeles ca la No. 17537.

- 17632 * E mai rea gazda lotrilor de cât lotrul.

DIM. ȚICHINDEAL, *Fab., p. 46.*
— G. POBORAN, *inst. j. Ol.*

Veđi Hoș.

Căci dacă nu ar avea gazde, lotrii nu ar putea s'o ducă mult.

A SE MÂNDRI

Veđi *Păun*.

MÂNDRIE

17633 Mândria orbesce pe om.

I. G. VALENTINIANU, p. 36.

Și 'lîmpinge să facă greșeli.

17634 Mândria vine înaintea căderii.

DIM. TICHINDEAL, *Fab.*, p. 397.

Veđi *Trufie*.

Acelaș înțeles ca la No. 17633.

לְפָנַי שָׁבַר נְאֻן, וְלְפָנַי כִּשְׁלוֹן גְּבַה רֹחַ. ¹⁾

Prov. Ebraic, Solom., 16, 18.

L'orgueil est l'avant coureur de la chute.

Prov. Franc.

La superbia andò a cavallo e tornò a piedi. ²⁾

Prov. Ital

Hochmuth kommt vor dem Fall. ³⁾

Prov. Germ.

MÂNDRU

17635 Dumnezeu celor mândri se pune împotrivă.

GR. URECHIE, *Letop. Mold.*, p. 154.

¹⁾ Mândria merge înaintea derăpănării și măreția înaintea căderii.

²⁾ Mândria merge călare și se întorce pe jos.

³⁾ Mândria vine înaintea căderii.

Dumnezeu, celor mândri le stă împotrivă.

NIC. COSTIN, *Letop. Mold.*, p. 154.

* △ *Mândrului îi stă (și) Dumnezeu împotrivă.*

C. NEGRUZZI, I, p. 250. — E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulți, j. Covurlui*

Vezi *Fudul*.

Să nu fim mândri.

Casa mândrilor o surpă Iehova.

Prov. Solom 15. 25.

17636 * △ *Omul mândru și lui Dumnezeu îi e urît.*

N. MATEESCU, *înv. c. Movilița, j. Putna.*

Vezi *Fudul*.

Acelaș înțeles ca la No. 17469.

A SE MÂNIA

Vezi *Cămașa, Sat, Văcar.*

17637 *El chiar singur a stricat,
Și iar el s'a mâniat.*

A. PANN, III, p. 12. — HINȚESCU, p. 181.

Pentru cel care greșesce, și tot el se supără.

17638 △ *Când se mânie face sânge 'n balegă.*

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 32, c. *Tisa, Ungaria.*

Vezi *Balgă*.

A se adăoga la No. 1301.

- 17639 [△] In care cămeșă s'a mâniat, într'aceea
s'a desmănia.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 118, c.
Borgo-Susenț, Ungaria.

Vezi *Cămașă*

A se adăoga la No. 6708.

- 17640 * [△] S'a mâniat rău pe sat
Și trei zile n'a mâncat.

N. MATEESCU, *inv. c. Movilița,*
j. Putna.

Vezi *Sat.*

A se adaoga la No. 14032.

- 17641 [△] S'a mâniat văcarul pe sat.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 224, c.
Porumbaru-Sup., Ungaria.

[△] S'a mâniat văcarul pe sat, și ómenii nu sciú
nimic.

Dr. CRISTEA, p. 224, c. *Sinersig,*
Ungaria.

S'a mâniat ca văcarul pe sat.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 224, c.
Logoș, Ungaria.

Vezi *Văcar.*

A se adaoga la No. 13077.

- 17642 * [△] A se mânià pe sat.

G. I. MUNTEANU, p. 72.

Acelaș înțeles ca la No. 17641.

MÂNIE

Vezi *Vorbă.*

- 17643 * Δ Omul, la mânia (mânie),
Cade 'n nebunie.

Dr. CRISTEA¹⁾, *Prov.*, p. 194, c. *Sinergisig, Ungaria* — E. I. PATRICIŢ, *inv. c. Smulţi, j. Covurluiu.* — V. A. FORESCU, c. *Folticeni, j. Suciava.*

- * Δ Omul, în mânia,
Cade 'n nebunie.

I. G. VALENTINIANU, p. 28. — G. MIHALACHE, *inv. c. Şendrescă, j. Tutova.*

Cine se mânia, i se întunecă mintea, şi greşesce.

Nu te grăbi să te mânia în sufletul tău, căci mânia, numai în sufletul nebunilor se odihnesce.

Eccles. 7. 9

- 17644 * Δ Iuţela (iuţala) la mânia
Cade 'n nebunie.

E. I. PATRICIŢ, *inv. c. Smulţi, j. Covurluiu.*

Iuţela la mânia e un început de nebunie.

BARONZI, p. 61 — HINŢESCU, p. 84.

Arată cât de mult preţuesce răbdarea.

- 17645 Cine se iuţesce la mânia,
Pentru ori-ce fie,
E dobitocie.

A. PANN, III, p. 16. — HINŢESCU, p. 84.

Acelaş înţeles ca la No. 17643.

Cel iute la mânia face prosti.

Prov. Solom. 14. 17.

¹⁾ Cristea scrie mânia.

17646 [△] Mânia mare, mic prânz face.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 148, c.
Sinersig, Ungaria.

Supărarea turbură rău pe om.

17647 * [△] Cel târziu la mânie, e mai mare decât
un vitéz.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Semin.*
Buc Cl. VIII.

Pentru omul care scie să se stăpânească.

17648 * [△] Lasă mânia de sară pe diminéța.

G. MIHALACHE, *inv. c. Sendresci,*
j. Tutova.

* [△] Mânia de sară să o lași pe diminéță.

GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Dobro-*
văț, j. Vaslui.

Căci îți va trece, și vei judecă lucrurile mai cu sânge rece.

17649 [△] Mânia să apue odată cu sórele.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 148, c.
Logoș, Ungaria.

Să nu fii hain, rînzos la inimă.

17650 Cu mânie se scólă, cu daună se culcă.

V. SALA, *dasc. c. Vașcoi, comit.*
Bihor, Ungaria.

Omul iute la mânie greșesce, și prin urmare păgubesce.

17651 Unde mânia cu putere se 'mpreună, a-
colo trăsnetul mai tare sună.

IORD. GOLESCU, *Mss. II*, p. 13.

Adică când cel mare se mânie, vatămă mai rău (GOLESCU).

* △
17652 Mânia mațe varsă.

Sezătore, I, p. 34.

Omul, în mânie, varsă și sânge; prin urmare să ne stăpânim mânia.

17653 Finea mâniei e începutul căinței (căinții).

G. I. MUNTEANU, p. 22 — HIN-
TESCU, p. 100.

Căci fiind omul în mânie greșesc; și după ce'i trece își dă séma de greșelile pe cari le-a făcut.

*
17654 Tună și fulgeră de mânie.

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p.
177. — HINȚESCU, p. 100.

Vedî a Tună.

Acelaș înțeles ca la No. 301.

MARGHIOL

* △
17655 A fi marghiol.

T. BĂLĂȘEL, *inv. c. Ștefănescu*,
j. Vâlcea

A fi om fudul, boeros și măros.

A SE MARGHIOLI

* △
17656 A se marghioli.

A se ține mai mare de cât altul.

A MĂRI

* △
17657 Înainte te măresce, iar în dos te hulesce.

V. SALA, *dasc. c. Sudrigiū, co-
mit. Bihor, Ungaria*

Vedî Faț.

Acelaș înțeles ca la No. 3283.

A SE MĂRI

- 17658 *[△] Se măresce ca cristeiu (crîstîu, cristelu),
în livada altuîa.

E. I. PATRIGIU, *inv. c. Smulții*,
j. Covurluiu.

Pentru cel care, fără nici un merit, a ajuns mare,
avut, etc., și se arată obraznic, mândru ori risipitor.

Cristeiuul cântă, umblă cruciș și curmeziș, prin livada
omului par'că ar fi a lui.

MINCINOS

Veđi *Muscă, Păr, Vorbă*.

- 17659 Minciunos, soț furtușagului.

VASILE LUPU, *Pravilă*, p. 21.

Cine minte e ca și cel care fură.

În *Pravilă*, dicerea are un înțeles cam deosebit.

- 17660 Minciunosul tatăl minciunii, și minciuna
fata minciunosului este.

DIM. CANTEMIR, *Ist. Ierogl.*

- 17661 Cine se învață mincinos, când spune
adevărul se bolnăvesce.

A. PANN, *Ediț. 1889*, p. 10; I,
p. 51. — HINȚESCU, p. 106.

[△] Mincinosul, când spune adevărul se bolnă-
vesce.

DR. CRISTEA, *Prov.*, p. 152, c.
Gura-Rtului, Ungaria.

Cine e mincinos, când spune adevărul se
îmbolnăvesce.

IDEM, *Calend. Rom.*, 1892.

Mincinosul nu mai p^ote spune adev^{er}ul nici odată.

- 17662 * Δ Mincinosul nu se mai crede nici când
ar spune adev^{er}ul.

E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulți,*
j. Covurluți

Este pedépsa celui mincinos.

Mendaci ne verum quidem dicenti creditur.¹⁾

Prov. Lat

LUPUS ET VULPES ET JUDICE SIMIO

Quicumque turpi fraude semel innotuit,
Etiam si verum dicit, amittit fidem
Hoc adtestatur brevis Æsopi fabula
Lupus arguebat Vulpem furti crimine:
Negabat illa se esse culpæ proximam.
Tunc iudex inter illos sedit Simius.
Uterque causam cum perorassent suam,
Dixisse fertur Simius sententiam.
Tu non videris perdidisse quod petis.
Te eredo subripuisse quod pulchre negas

PHEDR I, 10.

- 17663 Mincinosului, când adev^{er} vorbesce,
Vorba nu i se sântesce.

HINȚESCU, p. 106.

Acelaș înțeles ca la No. 17662.

- 17664 * Δ Din gura mincinosului nici ce e adev^{er}ul
nu se crede.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j.*
Putna.

Acelaș înțeles ca la No. 17663.

- 17665 Menciunoslu și s-furi că spune 'ndrep-
tatea, nu ți se crêde.

BOJADSOHI, Γραμ. p. 197.

¹⁾ Mincinosul nu se crede, chiar când spune adev^{er}ul.

Mincinosul ca și hoțul nu sunt creduți.

- * △
17666 Gura mincinosului spune drept, însă nu
încrede nimenea.

V. SALA, *dasc. c. Brósce, comit.*
Bihor, Ungaria.

Acelaș înțeles ca la No. 17664.

- *
17667 Cine se laudă că nu e minciunos, trebuie
creșut pe jumătate.

V. A. FORESCU, *c. Folticeni, j.*
Suciava.

Cel care nu minte nici odată, nu se laudă de un lucru
care i se pare foarte natural.

- * △
17668 Mai ușor ajungi mincinosul de cât câ-
nele schiop.

V. SALA, *dasc. c. Vașcoi, comit.*
Bihor, Ungaria.

Minciuna nu o duce departe.

- *
17669 Mincinosul, cu d'a-sila,
Face musca cât cămila.

HINȚESCU, p. 106. — Dr. GAS-
TER, *Crest.*, p. 218.

Acelaș înțeles ca la No. 2176.

- 17670 Mincinos pe mincinos nu poate înșela.

A. PANN, I, p. 29. — HINȚESCU,
p. 106. — IDEM, *Calendarul Rom.*,
1892.

Vezi *Fur, Hoș.*

Ca toți acei cari au un acelaș nărav.
A se vedé snóva din A. Pann, I, p. 29.

- 17671 Mincinosul face ziua nópte și nópte ziua.

HINȚESCU, p. 106.

Acelaș înțeles ca la No. 196.

17672 * Δ Tînăr mincinos, bătrîn hoț.

M. STĂNCEANU, *înv c. Pîria, j. Mehedinți*

Δ
*Copil mincinos,
Bătrîn tâlhăros.*

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 56, c. *Sinersig, Ungaria.*

* Δ
June mincinos, bătrîn hoț.

G. I. MUNTEANU. — HINȚESCU,
p. 86. — V. SALA, *dasc. c. Vașcoi,*
comit. Bihor, Ungaria

*June mincinos,
Bătrîn tâlhăros.*

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 126, c. *Sinersig, Ungaria.*

Mincinosul capătă, cu timpul, multe năravuri rele.

*Junger Schlemmer, alter Bettler.*¹⁾

Prov. Germ

17673 * Δ Gura mincinosului adevăru grăiesce.

C. C. BUNGEȚIANU, c. *Cosovăț,*
j. *Mehedinți.*

Vezi *Păcătos.*

Acelaș înțeles ca la No. 15518.

17674 Δ Lauda mincinosului, bucuria nebunului.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 133, c. *Zlatna, Ungaria.*

Nici o dată nu vei crede pe cel lăudăros; dacă însă e mincinos și mai puțin.

¹⁾ Tînăr stricat, bătrîn cerșetor.

- 17675 Mincinosul încornorează țințarul,
Și'l măresce cât măgarul.

HINȚESCU, p. 106.

Acelaș înțeles ca la No. 2558.

MINCIUNĂ

Veđi *Adevăr, Adevărat,*
Gură, Omenie.

- 17676 * Δ Cine spune minciună e ca și cel ce fură.

ZAMFIRESCU-DIACON, *învățător c.*
Stiubieni, j. Dorohoi.

Care spune minciună e ca omu(l) ce fură.

G. I. MUNTEANU, p. 7. — HINȚESCU, p. 106.

Veđi *Mincinos, a Minți.*

Acelaș înțeles ca la No. 17659.

- 17677 Δ Minciuna umblă 'n lume, iar dreptatea
stă la un loc.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 152, c.
Gura-Riului, Ungaria.

De aceea mai mult pe cea d'întăiu o întilnim.

- 17678 Cine spune minciună, întâiu obrazul își
rușinează iară, mai pre urmă, sufletul
își ucide.

DM. CANTEMIR, *Ist. Ierogl*, p.
367.

- 17679 * Δ Cine spune minciuna odată, rare-orî mai
are cređare.

G MIHALACHE, *înv. c. Șendresci,*
j. Tutova

Veđi *a Minți.*

Acelaș înțeles ca la No. 17662.

- 17680 * Când dzîci ună minciună, prinde s-ti arupă asūdóre laie.¹⁾

G. ZUCA, c. *Samarina, Epir.*

Când minți trebuie să ți se sgudue tot trupu.

- 17681 * △ Când se întetesc minciunile se apropie nascerea.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr., j. Putna.*

Când mai mulți spun minciuni pe întrecute.

- 17682 * △ Cu-o minciună boerescă
Treci în țera ungurască.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 26.
— I. G. VALENTINIANU, p. 35. —
HINȚESCU, p. 106. — P. ISPIRESCU,
Snove, p. 59; *Rev. Ist.*, II, p.
157. — E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulți, j. Covurluțu*

- * △
Minciuna boerescă
Trece 'n țera ungurască.

C. NEGRUZZI, I, p. 250. — V.
ALEXANDRI, *Teatr.*, p. 1038. —
TINCA ȘIȘMAN, *înv. c. Adam, j. Tutova.*

- * △
Cu o minciună boerescă
Încungiuři țera ungurască.

S. MIHĂILESCU, *Șezăt*, p. 219.
— E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulți, j. Covurluțu.*

Cu o minciună boerescă
Treci peste granița nemțescă.

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 10;
I, p. 51.

¹⁾ Când ȕici o minciună, trebuie să-ți curgă sudóre negră.

*Cu o minciună boerescă
Treci prin granița nemțescă.*

BARONZI, p. 58.

* △

*Cu o minciună boerescă
Treci granița nemțescă.*

P. GÂRBOVICEANU, *Sem. Buc.*
Cl. VIII.

*

*Cu-o minciună țărănescă nu mergi nici cât
colo; cu-o minciună boerescă treci în țera
nemțescă.*

PROF. SION, c. Bêrlad, j. Tutova.

1° Adică cu o minciună mare, dar bine ticluită, precum sciaū să o spună, odinioară, boerii, când vroiaū să scape de urgia domnescă, probă următoarele:

«Își trimisese Ștefan Logofătul giupânesea la țără, în pildă că o trimite pentru trebile casei, iară el, tocmai în ziua când se cântă în biserică canonul Sfântului Andrei de la Critu, la opt césuri de nópte, gătindu-se Vasile Vodă de biserică, încă nime din boieri nu venise la curte, aū mânecat să'si ieă ziua bună, dându'i scire de a-casă, că-i este giupânesea despre mörte, cu hârtie scornită. Și întrebând Vasile Vodă de Postelnicei cine den boieri este afară, i-aū spus Postelnicei că este Logofătul cel mare, doresce să ieă ziua bună, că 'i-aū venit veste de bolă förte grea a giupânesei. Să fie ăis Vasile Vodă «ce om fără cale Logofătul scindu'si giupânesea bolécă și a nu o ține aice cu sine.» Și aū ăis să intre să'si ieă ziua bună. Intrat'aū Ștefan George Logofătul cu fața scornită de mare măhnicuine, și 'și-aū luat voia să mérgă spre casa'si Spun, să fie ăis Vasile Vodă, să afle lucrul spre voia sa. Nesciutor gândul omului spre ce mimesce. Indată fără nimică zăbavă, eșiau cele cu grijé, și nu fie-ce grijé aū purces îndată de olac. Și, într'aceiaș ăi aū sosit la Bogdana, la satul său, sub munte, și atunci eră și öste Ungurécă, tötă cu Kemini Ianoș, prin poteci, și öste Muntenécă la Rîmna, cu Diicul Spătariul.»

MIRON COSTIN, I, p. 323.

2° Iord. Golescu vroind să apere boerimea pretinde că: «arată puterea boierilor, din vechime, spre ori-ce ispravă »

3° Arată șiretenia boierilor față de cei mici, și prin urmare să nu te încređi în vorba lor — PATRICIU.

Promettre c'est noble, et tenir est bourgeois

Prov. Franc.

- 17683 * Δ
O minciună ciocoîlescă
Trece în țera ungurască.

V. A. FORESCU, c. *Dorna*, j. *Suciava*.

Varianta a dicereii de mai sus, în care ciocoîful de astă-zi a înlocuit pre boerul de odinioară.

- 17684 * Δ
C'o minciună boerască trăesci o ți.

N. IORDAN, c. *Tecucel*, j. *Tecuci*.

Mult nu o duci cu ea.

- 17685 *
Frumosă poveste, dar mare minciună.

C. NEGRUZZI, I, p. 250. — V. ALEXANDRI. *Teatr.*, p. 1044.

Când ni se spune ce-va de necreșut.

- 17686 * Δ
Și (și) minciuna este (e, 'i) vorbă.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 98.
— A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 9; I, p. 51. — Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 240, c. *Toplița-Rom, Ungaria*. — V. SALA, *dasc. c. Sediște, comut. Bihor, Ungaria* — LAURIAN & MAXIM, II, p. 267.

- * Δ
Minciuna încă'i vorbă.

AVR. CORCEA, *paroh*, c. *Coșteiu, Banat*.

1° Arată că și cu minciuni putem petrece vremea (GOLESCU).

2° Se ȝice, într'un mod ironic, despre vorbele mincinoșe.

- 17687 Δ
Și minciuna e vorbă, dar vremea descopere adevărul.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 240, c. *Sibiu, Transilvania*. — HINȚESCU, p. 107.

Minciuna se cunósce repede.

17688   Și cu minciuna nescine
Póte trăi, într'o ȕi, bine.

A. PANN, *Nastr.*, p. 14.

1° Acelaș înțeleș ca la No. 17686.

* △
17689   Minciuna are și ea loc pe unde se trece.

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 11; I,
p. 29 & 52. — HINȚESCU, p. 106.
— P. GOROVEI, c. *Suliștea*, j. *Suciava*

1° Sunt minciuni cari sē pot spune.

2° Când spune cine-va o minciună prea cu córne.

A se vedé No 17707.

* △
17690   Și minciuna prinde loc.

E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulț*,
j. *Covurluiu*.

Acelaș înțeleș ca la No. 17689.

17691   Minciuna póte până la un loc.

Dar în cele din urmă nu se mai prinde.

* △
17692   O minciună bine ticluită plătesce mai
mult de cât un adevăr.

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 10; I,
p. 51. — HINȚESCU, p. 107.

Pentru o minciună bine potrivită.

17693   Minciuna lată
Îți aduce rea rēsplată.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 45.

Adică minciuna rău te vatēmă (GOLESCU).

- 17694 «Mi s^ă pare», «p^óte», «o fi», și «vom vedea» sunt t^óte sor cu minciuna.

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 161;
III, p. 130.

„Mi s^ă pare“, „p^óte“, „o fi“, și „vom vedea“, sunt t^óte surorⁱ cu minciuna.

HINȚESCU, p. 107.

„Mi s^ă pare“ cu minciuna verⁱ premariⁱ.

IORD. GOLESCU, *Mss* II, p. 45.

Tóte sunt soră cu minciuna.

HINȚESCU, p. 189.

Adic^ă de o potrivă sunt de cred^ămînt (GOLESCU).

- 17695 Cu minciuna împrânzezi, dar nu poți s^ă înserezi.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 29.
— P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, II, p. 160.

△ *Cu minciuna prânzesci, dar de cinat ba.*

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 59, c.
Gura-Riului, Ungaria.

* △ *Cu minciuna prânzesci dar nu (și) cinezⁱ.*

D. POPOVICIU, *inv. c. Cuvin, comit. Arad, Ungaria* — IUL. GROF-ȘOREANU, *prof. c. Galsă, comit Arad, Ungaria.* — I. LUNGU, *c. Sebeșul-Mare, comit. Cluj, Ungaria.* — AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteiu, Banat.*

Cu minciuna prânzesci, dar la cină îți sar ochiⁱ.

Trib Popor, II, No 189.

*Cu minciuna ori prânzesci, ori cinezî,
Pe amîndouă nu le închielbezi.*

A. PANN, I, p. 28. — HINȚESCU,
p. 106.

*Cu minciuna ~nguști, multu s-prândzi, ma nu
și s-~cini.¹⁾*

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres*,
p. 168

Adică minciuna nu ne slujasce multă vreme (GOLESCU).

* Δ
17696 Minciuna are picioroare scurte.

G. I. MUNTEANU, p. 35. — HINȚESCU, p. 106. — Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 152, c. *Comana-Super.*, Ungaria. — GR POÎENARU, *ing. c. Rassa*, j. *Ialomia*. — V. SALA, *dasc. c. Căcăcent*, comit *Bihor*, Ungaria. — D. POPOVICIU, *inv. c. Cuvin*, comit. *Arad*, Ungaria.

* Δ
Minciuna e scurtă de picioroare.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteu*, Banat

Minciunilor sunt scurte picioroale,

DIM. ȚICHINDEAL, *Fab.*, p.

Lândge are piciorle scurte.²⁾

Dr. FR. MIKLOSICH, *Rum. Unter.*, I, p. 12.

Pentru cei mincinoși cari se prind ușor

Le menteur ne va pas loin.

Prov. Franc.

¹⁾ Cu minciuna guști, mult prânzesci, dar nu și cinezî.

²⁾ Minciuna are picioroale scurte.

Le bugie hanno corte le gambe.¹⁾

Prov. Ital.

Lügen haben kurze Beine.²⁾

Prov. Germ.

17697 * ^Δ Numai jumătate de picior are minciuna.

V. SALA, *dasc. c. Vașcoi, comit. Bihor, Ungaria.*

Acelaș înțeles ca la No. 17696.

17698 * Reutatea stătătoare, și minciuna picior
n'are.

DIM. CANTEMIR, *Ist. Ierogl.*, p. 311 — D-na PROF. SION, *c. Bărlad, j. Tutova.*

Amîndouă curînd și lesne se pohîrnesc (D. CANTEMIR).

17699 * Minciuna te dă de gol.

I. POPESCU, *înv. c. Dobreni, j. Ilfov.*

Acelaș înțeles ca la No. 17696.

17700 Minciuna a umblat cât a umblat,
Până i s'a înfundat.

HINȚESCU, p. 107.

Vezi a Umblă.

Acelaș înțeles ca la No. 6202.

17701 Minciuna nu merge departe.

I. G. VALENTINIAN, p. 49.

Acelaș înțeles ca la No. 17696.

¹⁾ Minciunile au piciorule scurte.

²⁾ Idem.

- 17702 * △ Cine p^ortă plosca cu minciunile nu o duce mult.

A. PANN, *Ediţ.* 1889, p. 10; I, p. 51. — P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, II, p. 154. — BARONZI, p. 58. — HINŢESCU, p. 107 & 148. — A. GOROVEI, c. *Siliştea*, j. *Sucitava*.

Acelaş înţeles ca la No. 17701

- 17703 * △ Cine umblă cu traista cu minciuni n'o duce mult.

P. GÂRBOVICEANU, *Scol. Norm. Cl. VII*

Acelaş înţeles ca la No. 17702.

- 17704 * △ O să se mântue el odată sacul cu minciunile.

GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Avramesci*, j. *Tutova*.

O să se afle odată adevărul.

- 17705 * △ Pentru o minciună se face m^orte de om.

N. MIRON, c. *Onesci*, j. *Bacdă*.

Dintr'o minciună, mare rău p^ote isvorî.

- 17706 * △ Minciuna sparge şi case de p^otră.

A. PANN, *Ediţ.* 1889, p. 12; I, p. 53. — HINŢESCU, p. 107. — DR. CRISTEA, *Prov.*, p. 152, c. *Agnita*, *Ungaria* — IDEM, *Calend Rom.*, 1892. — D^{na} EUG. ZANNE, c. *Bucuresci*, j. *Ilfov*.

Acelaş înţeles ca la No. 17075.

- 17707 Minciuna sparge case de p^otră, dar alte-ori preţuiesce mai mult ca un adev^{er} ne-pus la locul lui.

HINŢESCU, p. 107.

Acelaş înţeles ca la No. 17706 & 17689.

17708 Minciuna o are ca în palmă.

A. PANN, II, p. 30. — HIN-
TESCU, p. 106.

Pentru cel care spune minciuna îndată, fără să se
gândescă mult.

*
17709 Când spui minciuna să o crezi pe ju-
matate.

D-na Z. JUVARA, c. Fedesci, j
Tutova

Dacă vrei să te credă cei-l'alţi.

«Iară eu mâncând lupte, mă făceam smerit, şi numai râdeam în
mine, mîerîndu-mă tot atunci de ghibăcia minciunilor ce potrivisem,
de-mi venea, mai să le cred şi ieă singur pe jumătate.» — I. CREANGĂ,
Amint., p. 61.

* △
17710 Nu mai spune minciuni de ale tale, că-s
sătul de ale mele

G. P. SALVIU, inv. c. Smulţi,
j Covurluiu

Se ştie celui care minte.

* △
17711 Ouăle nu se roşesc cu minciuni.

T. VARLAM, inv. Dobrogea. —
I. BĂNESCU, prof. j. Roman

*
Cu minciuni nu s'învăpsesc ouă.¹⁾

C. IONESCU, inv.

Vedî Beşindă, Fată,
Goguşă, Ouă, Plă-
cintă, Cap V, c
Vint.

Acelaş înţeles ca la No. 2228.

---

¹⁾ Cu minciuni nu se vopsesc ouă.

- 17712 * $\triangle$ Minciuna se afundă ca plumbul și iese
ca frunza.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j.*
Putna.

Minciuna, ca glonțul, în apă se afundă.

B. P. HĂȘDĂU, *Elym. Magn.*,
p. 1267. — *Lumină p. toțt*, p. 572.

*Minciuna, ca glonțul, în apă se afundă,
Și îndată ca frunza ese în undă.*

A. PANN, I, p. 29 — HINȚESCU,
p. 107.

Minciuna se poate crede, se poate prinde repede, dar
tot așa de repede se descopere.

- 17713 * $\triangle$ Minciunele, una pe alta se ajung

V. SALA, *dasc. c. Vașcoi, co-*
mit. Bihor, Ungaria.

Pentru cel care minte într'una.

- 17714 * $\triangle$ Spune minciuni de fug p'în casă.

D-na ECAT. ZANNE, *c. Băsescl,*
j. Fălciu.

* $\triangle$
Tórnă la minciuni de merg cu picioréle.

I. GROSSMANN, *Dieț*, p. 248.

Acelaș înțeles ca la No. 17713.

- 17715 Îl auđi numai:
Hodoronc, minciuna 'ndată
Chiar ca o măsea stricată.

HINȚESCU, p. 106.

Pentru cel care tórnă la minciuni, fără a se gândi mult.

- 17716 *[△] Cu cartea 'n mână și cu minciuna 'n gură.

G. BĂNULESCU, *inv. c. Pietroșuța. j. Dimbovița.*

Țic sătenii despre cărturari.

- 17717 *[△] Umblă cu plosca cu minciuni.

GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Dobrovăț. j. Vaslui.*

Pentru cel mincinos.

Invitățile la nunți, pe la țără mai ales, se fac ducându-se, cel care poftesce, pe la consăteni ai lui, cu o ploscă plină cu vin, în mână. Acei cărora le dă de băut din acea ploscă sunt poftiți la nuntă, iar cei-l'alți nu

- 17718 A fi sacul minciunilor.

LAURIAN & MAXIM, II, p. 1027.

- *[△] *A fi sacul cu minciunile.*

S. I. GROFȘOREANU, *prof. c. Galșa, comit Arad, Ungaria.*

Pentru omul din cale afară mincinos.

- 17719 *[△] A umblă cu traista cu minciuni.

- *[△] *A umbla cu minciuna 'n traistă.*

Acelaș înțeles ca la No. 17718.

- 17720 *[△] Ș'o deslegat sacul minciunilor.

A GOROVEI, *c. Selște, j. Suciava.*

- *[△] *Deslégă sacul cu minciunile.*

E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulți, j. Covurlui.*

A început să spuie la minciună, lucruri de necreșut.

17721 * Are o traistă de minciună.

Acelaș înțeles ca la No. 17719.

17722 * Δ Vinde minciună.

C. TEODORESCU, *inv. c. Dógele,*
j. Vasluu. — GR. ALEXANDRESCU,
magistr. j. Putna.

Acelaș înțeles ca la No. 17721.

17723 * Δ O făcut minciuna iepurelui.

GAVR. ONIȘOR, *prof. c Dobro-*
văț, j. Vasluu

Te-a înșelat.

17724 Minciună negândită.

A. PANN, I, p. 53.

Adică mare.

17725 * Δ Minciună cât șaia de ieri.

GAVR. ONIȘOR, *prof., c. Dobrovăț*
j. Vasluu.

Acelaș înțeles ca la No. 17724.

17726 * Minciună cât toate șilele de mare.

A. PANN, I, p. 53.

Acelaș înțeles ca la No. 17725.

17727 * Δ Minciună în prăjină.

P. GĂRBOVICEANU, *profesor Sc.*
Norm. Cl VII.

Adică mare, vędută.

17728 * $\triangle$ Minciună cu córne.

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 12. —
Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 152, c. *Gura-Rivului, Ungaria.*

Acelaș înțeles ca la No. 17727.

17729 * Minciună cât Colțea de mare.

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 12. —
HINȚESCU, p. 107.

Veđi *Colțea*

Acelaș înțeles ca la No. 17728 A se vedé origina đicerii la No. 13265.

A MINȚI

Veđi *Gură, Omenie.*

17730 Cine minte și fură.

P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, II, p. 152.

Veđi *Mincinos, Mincună.*

Acelaș înțeles ca la No. 17676.

17731 Cine a mințit odată
Și-a mâncat credința tótă.

HINȚESCU, p. 108.

Veđi *Mincună.*

Acelaș înțeles ca la No. 17703.

17732 Cine minte odată nu i se mai crede.

I. G. VALENTINIAN, p. 29.

* $\triangle$ Cine a mințit odată, nu se mai crede.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Sem.*
Buc. Cl. VII.

Acelaș înțeles ca la No 17731.

- 17733 Cine a mințit odată nu se mai crede
(nici) când spune și adevărul.

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 10; I, p.
51. — HINȚESCU, p. 108. — P. IȘPI-
RESCU, *Rev. Ist.*, II, p. 149.

*Cine a mințit odată, nu i se mai crede a
doua oră, chiar dacă ar spune adevărul.*

IDEM, *Calend. Rom.*, 1892.

*Cine a mințit odată, nu este creșut nici chiar
când spune adevărul.*

GALLIN, NĂDEJDE, *Cart. Cit.*

Acelaș înțeles ca la No. 17732.

*Ontcha glaktcha khondal uge uguleksen kumun
unu, unen uge kelebetchu sedjik setgil turumui.*¹⁾

Prov. Mongol.

- * Δ
17734 Cine a mințit odată nu se mai crede a
doua oră.

C. C. BUNGETIANU, c. *Cosovăț*,
j. *Mehedinți*.

- * Δ
*Cine a mințit odată, a doua oră nu află
creșemint.*

N. MATEESCU, *inv.*, c. *Movilița*,
j. *Pulna*.

*Cel ce minte odată, numai e de creșut a
doua oră.*

LAURIAN & MAXIM, I, p. 573.

*Cine a mințit odată, a doua oră nu i se
crede.*

GALLIN NĂDEJDE, *Cart. Cit.*

---

¹⁾ Omul care a spus odată o vorbă neadevărată, chiar când va spune
o vorbă adevărată, îndoiela se va naște în spirit.

*Minciunași întâia oră, nu te cred a doua oră.*¹⁾

ANDREIU AL BAGAV, *Cart Alég*
p. 75.

1° Acelaș înțeles ca la No. 17733.

17735 * △ Cine mințesce, lumea de el se feresce.

V. A. FORESCU, c. *Dorna*, j.
Suctava.

Prin urmare să nu mințim.

17736 Mint de frig.

IONNESCU-GION, *Ist Buc*, p. 235.

Adică sunt foarte mincinoși

Menteur comme un arracheur de dents.

Prov. Franc.

17737 * △ Minte de svintă pământu.

GR. POJENARU, *inv.*, c. *Rassa*, j.
Ialomița.

Acelaș înțeles ca la No 17736.

17738 * △ Minte de stă pētră în loc.

P. GÂRBOVICEANU, *prof.* c. *Glă-
vi*, j. *Vâlcea*

Acelaș înțeles ca la No. 17737.

17739 △ Minte de stă sórele 'n loc.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 153, c.
Simersig, *Ungaria*.

Acelaș înțeles ca la No. 17738.

17740 △ Minte ca din carte.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 153, c.
Gura-Răului, *Ungaria*

Tórnă minciună fără ca să se gândescă mult.

---

¹⁾ Ai mințit întâia oră, nu te cred a doua oră.

MOJIC

Vedî *Cap. IX, c. Mojic, Pasăre*

- 17741 [△] Decât c'un mojik la câștig, mai bine cu'n om de omenie la pagubă.

Dr CRISTEA, *Prov*, p. 69, c. *Ida-Mare, Ungaria.*

Vedî *Deștept, Înțelept, Istet, Mișel, Omenie, Șiret, Voinic, Vrednic.*

Acelaș înțeles ca la No. 16037.

MOJICIE

Vedî *Oblăznicie.*

MOMÉLĂ

- 17742 * [△] A umblă cu momele.

A. GOROVEI, *public., j. Sucłava.*

Vedî *Șoșele*

A căuta să înșele, prin lingușiri.

NĂRAV

Vedî *Cal, Față, Om.*

- 17743 * [△] Năravul din fire
N'are lecuire.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 51.
— A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 19; I, p. 68; II, p. 101; *Fab.*, I, p. 19.
— URICAR, XXII, p. 3. — AL. ODOBESCU, III, p. 48 & 246. — S. I. GROSSMANN, *Dicț.*, p. 38. — HINȚESCU, p. 118. — I. G. VALENTINIAN, p. 20. — D-na E. B. MAWR, p. 3. — IUL. GROFȘOREANU, *dicț. sc. c. Galșa, comit. Arad, Ungaria.* — E. D. PATRICIU, *inv. c. Smulț, j. Covurluiu.* — D. POPOVICIU, *inv. c. Cuvin, comit. Arad, Ungaria.* — V. SALA, *dasc. c. Vașcoi, comit. Bihoi, Ungaria.* — P. IȘPIRESCU, *Leg*, I, 1872, p. 170. — Dr. CRISTEA, *Prov*, p. 157, c. *Smersig, Ungaria.* — CALIN IORDACHE, *j. Argeș.* — LIV. PAP, *inv. c. Galșa, comit. Arad, Ungaria.*

*
Năravul din născare
Léc nu are.

S. I. GROSSMANN, *Dicț.*, p. 38.

* △
Năravul din născare
Nici un léc nu are.

G. ONIȘOR, *prof. c. Crângu, j. Tutova*

△
Năravul din născare
Léc bun nu mai are.

S. FL. MARIAN, *Traduș.*, p. 261.

Năravul din fire
Nici că . . . .

V. ALEXANDRI, *Teatr.*, p. 216.

Adică cel din fire rău năravit, nu se mai înțelepțește (GOLESCU).

O deprindere înrădăcinată în om, nu o mai poți înlătură.
 A se vedé A. Pann, *Fab. I*, p. 19.

Naturam expellas furca, tamen usque recurret.

Prov. Lat.

Chassez le naturel il revient au galop.

Prov. Franc.

Art lässt nicht von Art.¹⁾

Prov. Germ.

An ape is but an ugly thing,
Although it wear a golden ring.²⁾

Prov. Engl

¹⁾ Obiceiu nu se lasă de obiceiu

²⁾ Un imitator nu e de cât un lucru urit, cu toate că poartă un inel de aur.

17744 Năravurile din fire ca negrêța la corb.

HINȚESCU, p. 118.

Veđi *Corb*.

Acelaș înțeles ca la No. 17743 & 1727.

17745 * $\triangle$ Năravu 'nrădăcinat
Nu póte fi vindecăt.

A. PANN, I, p. 60. — HINȚESCU,
p. 118. — S. I. GROSSMANN, p. 38.
— A. GOROVEI, c, *Siliștea, j. Su-*
ciava.

*
Naravu 'nrădăcinat
Nu e de vindecăt.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j.*
Putna.

Acelaș înțeles ca la No. 17744.

17746 * Naravul stă sub suflet.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j.*
Putna.

Acelaș înțeles ca la No. 17745.

17747 Un nărav rău trage după sine un altul
mai rău.

Rom. Glumeț, I, p. 13.

Prin urmare să ne ferim de cei pe cari cunoșcem că au
un nărav.

17748 * Vesmintul primesce unsórea, iar omul
naravul rău.

V. SALA, *dasc. c. Vușcoș, comit.*
Bihor, Ungaria.

Prin urmare să fugim de cei rău năraviți.

17749 $\triangle$ E om frumos, dar năravul îl strică.

DR. CRISTEA, *Prov., p. 86, c.*
Tisa, Ungaria.

Nu se caută frumusețea la om, ci însușirile lui cele bune.

17750 De ce nu'ți este năravul cum îți este vorba!

SLAVICI, *Conv. Liter.*, VI, p. 228.

Pentru cel care are tot vorbe frumoase în gură, dar se poartă rău.

17751 *△ A'î luă naravul.

ZAMFIRESCU-DIACON, *învățător*, c. Știubienu, j. Dorohoi.

Adică a'l bate.

NĂRĂVIRE

17752 Precum îi este firea
Așa și nărvirea.

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 106;
II, p. 134. — HINȚESCU, p. 59.

Acelaș înțeles ca la No. 17743.

NĂRĂVIT

17753 Omul cel nărvit rău,
Tot la rău e gândul său.

A. PANN, II, p. 27.

*Omului celui nărvit rău,
Tot la rău e gândul său.*

HINȚESCU, p. 132.

Acelaș înțeles ca la No. 7570.

NE-ADEVĚRAT

17754 *△ Cine vorbește ne-adevĚrat, îi măgar adevĚrat.

I. GH. SIMION, c. Băsesă, j Fălciu.

Pentru cel mincinos.

A SE NECĂȚI

Vezi a Tuna

NECINSTIT

17755 A fi sărac nu e rușine, ci a fi ne-cinstit.

I. G. VALENTINIAN, p. 8

Prin urmare mai bine sărac și curat.

NECUMPĂTARE

17756 * Necumpătarea bolnăvesce trupul.

G BĂNULESCU, înv. c. *Târgoviște*,
jud. *Dâmbovița*. — HINȚESCU, p.
120.¹⁾

NEDREPTATE

Vezi Cap X, c. *Nedreptate*.

NELEGIUIT

17757 Nelegiuitului îi vine de hac necredinciosul.

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 19 ; I,
p. 68 — HINȚESCU, p. 121.

*Nelegiuitorului (nelegiuitului) îi răsplătesce
necredinciosul.*

A. PANN, II, p. 51. — HINȚESCU, p. 121.

Necredinciosul își găsește pe nelegiuitul.

A. PANN, *Archiv.*, p. 5.

Acelaș înțeles ca la No. 15392. Cel rău găsește mai rău de cât dînsul.

¹⁾ Hințescu scrie: *corpul* în loc de *trupul*

NESAȚIOS

- 17758 Omul este nesățios: cu cât are, tot ar vré să mai aibă.

P. ISPIRESCU, *Leg*, p. 269

Veđi a *Avé*.

Acelaș înțeles ca la No. 11047.

NESAȚIU

Veđi *Cap. XVII*.

NUME RĂU

- * 17759 De cât să'ți ésă nume rău, mai bine ochii din cap.

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 55; I, p. 117. — M. CANIAN, *public. j. Iași*.

* Δ

De cât să iesa omului nume rău, mai bine ochii din cap.

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p. 168; *Leg.*, II, p. 65; *Leg.*, p. 273; *Rev. Ist.*, III, p. 157. — HINȚESCU, p. 125. — Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 70, c. *Toplița-Rom., Ungaria*.

*†

De cât să'ți ésă nume rău, mai bine să'ți sară ochii.

M. CANIAN, *public. j. Iași*

*†

Cuma ghine očlĩli di cât numă.¹⁾

G. ZUGA, c. *Cavaia, Albania*.

Un nume bun este cel mai scump lucru din lume.

Mieux vaut bonne renommée que grandes richesses.

Prov. Franc.

Val megħiu un nome che tutte e ricchezze²⁾

Prov. Cors.

¹⁾ Mai bine ochii de cât numele.

²⁾ Mai mult prețuiesc un nume bun de cât toate bogățiile.

Ein guter Name ist besser, als Silber und Gold.¹⁾

Prov. Germ.

A good name is better than riches.²⁾

Prov. Engl.

טוב שם טוב מזהון רב.³⁾

Prov. Ebraic.

17760 * *Cația gușa, perghia numa.⁴⁾*

ILIE GHICU, c. Abela, Epir.

Acelaș înțeles ca la No. 17760.

17761 * *Altu harea ș-altu numa.⁵⁾*

Dr. WEIGAND, Zweit Jahres, p. 149.

Veđi Ponas.

Când în urma unei fapte rele saă necorecte, unul trage folósele și beleaua se sparge în capul altuía.

OBRAZNIC

17762 * $\triangle$ *Obraznicu*
Mănâncă praznicu.

HINȚESCU, p. 126. — P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p. 164. — ICS, *Paloda*, XIV, No. 27. — K. A. ZAMFIRESCU-DIACON, *inv. c. Știu-bienî, j. Dorohoi*. — GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Dobrovăț, j. Vasluțu* — E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulț, j. Covurluțu* — P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Moșoia, jud. Argeș*. — T. KIRILEANU, *inv. c. Broscești, j. Suciava*. — I. G. VALENTINIAN, p. 12. — L. ROSETTI, *Mss.* — G. MĂDAN, *c. Trușești, țin. Chișineu, Basarabia*.

¹⁾ Un nume bun e mai bun de cât argintul și aurul.

²⁾ Un nume bun e mai bun de cât averile

³⁾ Mai bine un nume (bun) de cât avere

⁴⁾ Mai bine gâtul de cât numele.

⁵⁾ Altul folosul și altul numele (ponosul).

* △

Obraznicul
Mănâncă praznicul.

V. ALEXANDRI, *Teatr.*, p. 333.
Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 188, c.
Toplița-Rom., Ungaria. — N. SANDRU, c. *Geoagiu-de-Sus, comitatul Alba Inf. Transilvania.*

* △

Omul obraznic
Indrăsnesc la praznic.

G MIHALACHE, *inv. c. Săndrești,*
j. Tutova.

Indrăsnela prinde bine câte odată.

*Audaces fortuna juvat.*¹⁾

Prov. Lat

Jamais honteux n'eut belle amie.

Prov. Franc.

17763 * △

Obraznicu
Mănâncă praznicu;
Rușinosu
Rode osu.

C. C. BUNGETIANU, c. *Cosovăț,*
j. Mehedinți.

Acelaș înțeles ca la No. 17762.

17764 * △

Obraznicul
Mănâncă praznicul;
Și fricosul
Nici osul.

V. A. FORESCU, c. *Stănișoara, j. Suceava.*

Acelaș înțeles ca la No. 17763.

¹⁾ Norocul ajută pe cel îndrăsnesc.

- 17765 * Δ **Obraznicul trage folosul
Și fricosul, ponosul.**

V. A. FORESCU, c. *Măliniț, j. Suciava.*

Vezi *Ponos.*

Acelaș înțeles ca la No. 17764.

- 17766 * Δ **Obraznicu mănâncă praznicu, dar nici
nume bun nu are.**

D na Z. JUVARA, c. *Fedesci, j. Tutova.*

* *Obraznicu mănâncă praznicu, dar de multe
ori mănâncă și alt-ce-va.*

A. PETRESCU, *ing. c. Curtea-de-Arges, j. Arges.*

Indrăsnelă prinde bine câte-odată, însă nu e în tot-dé-una fără pagubă

- 17767 **Obraznicul are ceas
Când să ieă rușinea 'n nas.**

A. PANN, III, p. 33. — HINȚESCU, p. 126.

Obraznicul o pate în cele din urmă.

- 17768 Δ **E obraznic, nu'i ca porcu.**

Dr. CRISTEA, *Prov*, p. 86, c. *Codlea.*

Vezi *Porc*

Pentru cel obraznic. A se vedé No. 2373.

OBRĂZNICIE

- 17769 **Ori și ce obrăznicie
Curge tot din mojie.**

A. PANN, III, p. 37. — HINȚESCU, p. 126.

Obrăznicia dovedește lipsa de creștere.

OCARĂ

Vedî *Cap. XV, c. Cînst.*

17770 *△ Ocară cu necinstea îi tot una.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr j Putna.*

Cât e una și cea-l-altă.

A OMORI

Vedî *a Luă, Mumă, Tată.*

17771 *△ Doar n'am omorît pe tata.

G. P. SALVIŢ, *înv. c. Smulŷi, j. Covurluŷu.*

*△ N'am omorît pe tata și pe mama.

M STĂNCEANU, *înv. c. Pnia, j. Mehedinŷi.* — I. MARINESCU, *înv. c. Bradu-de-Jos, j. Argeș.*

Vedî *Mumă, Tată*

1⁰ Doar n'am făcut cine scie ce crimă mare.

2⁰ Răspunde omul îndemnat să facă un lucru ce nu'i vine la socotélă

3⁰ Se ȝice de acei ómenî carî, orî-ce încércă, nu le merge bine.

17772 N'am omorît pe tata și pe mama, ci aŷ murit că n'aŷ avut ȝile.

A. PANN, III, p. 157.

Aceleașî înŷelesurî ca la No. 17771.

17773 *△ Doar n'am omorît ómenîi la drum.

G. P. SALVIŢ, *înv. c. Smulŷi, j. Covurluŷu.*

Aceleașî înŷelesurî ca la No. 17772.

PÎRȚAG

Veđi *Arșag*.

- 17774 * A'l găsi pîrțagul.

Veđi *Arșag*.

Adică a se mânîia, a'î sări țandăra.

PLÉNĂ

- 17775 * Δ Tot natu are o plénă
Intr'o sprîncénă.

AVR. CORCEA, *paroh*, c. *Coșteiu*,
Banat.

Nu e om fără cusur, fără o scădere; nimeni nu e desăvîrșit.

Se dice: *om plenuit*, *om cu plénă*, înțelegîndu-se un om cu defecte, fie corporale, fie morale.

PONOS

Veđi *Frumos*

- 17776 Unul cu folosul și altul cu ponosul.

Gazet. Pop., I, No. 192.Δ
*Unii trag folosul și alții ponosul.*DR CRISTEA, *Prov.*, p. 268, c.
Gura-Riului, *Ungaria*.

- * Δ
Unul duce ponósele
Și altul trage folósele.

A. GOROVEI, c. *Siliștea*, j. *Su-*
ciava.*Unii țeau folosul*
*Ș'alții port ponosul.*P. ISPIRESCU, *Leg*, I, 1872, p.
179; *Snóve*, p. 29. — HINȚESCU, p.
61.

* △

*Unul îi pòrtă ponosul,
Şi altul îi mănă osul.*

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Sem.
Buc. Cl. VII*

*El portă ponosul
Şi altul róde osul.*

A. PANN, I, p. 82. — HINŢESCU,
p. 149. — A. P. HĂŞDEŢ, *Etym.
Magn.*, p. 910.

Veđi *Nume riă*

Acelaş înţeles ca la No. 17761.

Uno ordisce la tela, e l'altro la tesse.¹⁾

Prov. Tosc.

*Der Eine hat's Geness, der And're hat's Ver-
driess.²⁾*

Prov Germ.

17777 Unul pòrtă folosul, şi altul bate folosul.

IORD. GOLESCU, *Mss II*, p. 12.

Să ăice pentru cel ce se ponosluiesce fără vină, când
cel-l-alt să folosesce chîr dintr'acea vină (GOLESCU).

A PONOSI

17778 Asta să n'o ponosesci
Şi cu alta să te înnoesci.

I. CREANGĂ, *Amint.*, p. 195.

Să se ăină omul de ce are.

¹⁾ Unul urzesce pânza, şi altul o ţese

²⁾ Unul are folosul, şi cel-alt superarca.

PRICE

17779 Pricea nu ajută.

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 79.Veđi *Pricină*.

Ci dreptatea causei.

PRICINĂ

Veđi *Cap X, c Pricină*.17780 * Δ Caută pricină cu luménarea aprinsă.GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna*.*Caută pricină, diua miadă mare, cu luménare.*I. CREANGĂ, *Prov.*, p. 82. Δ Caută pricină, diua la amădă, cu luminarea.DR. CRISTEA, *Prov.*, p. 37, c. *Tisa, Ungaria*.Veđi *Bocluc, Cértă, Găl-cévă, Luminare*.

Acelaș înțeles ca la No. 17510.

17781 S'a spart pricina 'n sbor,
Tot iarăși în capul lor.

A. PANN, III, p. 24.

A se adăogă la No. 12580.

17782 Δ Pricina nu ajută.A. PANN, III, p. 29. — HINȚESCU, p. 152. — DR. CRISTEA, *Prov.*, p. 88, c. *Agnita, Ungaria*.Veđi *Price*.

Acelaș înțeles ca la No. 17779.

REBEL

- 17783 * Omlu ațel rebel ș-macă caplu a lui.¹⁾

C. IONESCU, c. *Nevêsta, Mace-*
donța.

Pentru omul ne-ascultător.

RĂU

Veđi *Bine, Bun, Cap X,*
c. *Chima-Răuluț, a Gândi,*
Cap. XVII, c. Pldă.

- 17784 Când e omului să'i vie
Vre un rău, fără să'l scie,
Orî zăbovesce
Până'l sosescce,
Orî dă fugă
Să'l ajungă.

A. PANN, I, p. 144. — HINȚESCU,
p. 136.

*Când are omul în vițetă
Vre-un rău la cap a'i sosî,
Orî adastă ca să'l pațdă,
Orî alérgă a'l găsî.*

A. PANN, *Moș Alb*, II, p. 85.

Veđi *Păcat, Nevoe.*

Acelaș înțeles ca la No 16274.

- 17785 * Δ Daca răul e înainte, alergî să'l ajungî;
dacă răul e în urmă, stai să te ajungă.

V A. FORESCU, c. *Folticenî, j.*
Suciava.

- * Δ De e răul înainte se silesce să'l ajungă; iar
de este înapoi șede de'l aștépăt.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j.*
Putna.

¹⁾ Omul ne-ascultător își mănâncă capul lui

△
*Dacă e să pați un rău: ori stai, de'l aștepti,
 ori fugi de'l ajungi.*

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 63, c. *Gura-Răului, Ungaria.*

Acelaș înțeles ca la No. 17784.

*△
 17786 *La rău sermanul alérgă cu poșta, iar la bine merge cu carul.*

V. A. FORESCU, c. *Mălmă, j. Suciara.*

Acelaș înțeles ca la No. 17785.

17787 *Omul la rău alérgă cu armăsarul,
 Și la bine merge cu carul.*

A. PANN, II, p. 21 — B. P. HĂȘ-
 DEU, *Etym. Magn.*, p. 828.

*Omul la rău alérgă cu armăsarul
 Și la bine cu carul.*

HINȚESCU, p. 133.

Acelaș înțeles ca la No. 17786.

*△
 17788 *E mai ușor a face rău.*

V. SALA, c. *Cărpinet, comit. Bă-
 hor, Ungaria.*

Răul lesne îl face omul, dar binele anevoie.

A. PANN, II, p. 21. — HINȚESCU,
 p. 161.

Răul se face mai lesne decât binele.

I. G. VALENTINIAN, p. 10.

Acelaș înțeles ca la No. 17787.

Xe più facile far le piaghe che sanarle.¹⁾

Prov. Veneț.

Böses ist eher verrichtet, als geschlichtet.²⁾

Prov. Germ

17789 [△] E mai ușor a face rău ca bine; a strică
ca a drege.

Dr. CRISTEA, *Prov*, p. 86, c.
Gura Râului, Ungaria.

Acelaș înțeles ca la No. 17788

17790 [△] Trag la rău, ca altu 'n bine.

Dr. CRISTEA, *Prov*, p. 258, c.
Gura Râului, Ungaria

Pentru cel care tot la rău trage.

17791 [△] Nici un rău fără bine.

Dr. CRISTEA, *Prov*, p. 164, c.
Gura Râului, Ungaria.

* [△] *La tot rău este și un bine.*

D-na ECAT. ZANNE, c. *Băsesci,*
j Suciava.

Când dintr'un rău ne vine vre-un bine.

À quelque chose malheur est bon.

Prov. Franc.

17792 [△] Din tot răul iese și ce-va bun.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 76, c.
Ida-Mare, Ungaria.

Acelaș înțeles ca la No. 17791.

¹⁾ E mai ușor să faci rana de cît să o vindecî.

²⁾ Lucrul rău, e mai repede făcut.

17793   Și răul câte odată prinde bine la ce-va.

ION. CREANGĂ, *Pov.*, p. 275.

Acelaș înțeles ca la No. 17792.

7794   Și răul e bun la ce-va.

BARONZI, p. 65. — HINȚESCU,
p. 161.

Acelaș înțeles ca la No. 17793.

11795   * Tot rău în spre bine.

D-na LUC. LINDE, c. *Berlad*, j.
Tutova.

Acelaș înțeles ca la No. 17794.

17796   Astă-ți faci rău cui-va, ori-ce,
Mâne altul ți'l întorce.

A. PANN, I, p. 73.—HINȚESCU,
p. 160.

Veđi *Bine*.

Prin urmare să nu facem rău la nimeni.

17797   △ De faci rău
Teme-te de Dumneđu.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 71, c. *Sin-
nersig*, *Ungaria*.

Căci te va pedepsi.

Intorce se va răutatea pe capul seă însuș.

ESTER, 9. 25.—*Psalm.*, VII, 61.

17798   * △ Răul nu rămâne ne-pedepsit.

C. TEODORESCU, *inv. c. Dógele*,
j. *Vasluu*.

Acelaș înțeles ca la No. 17797.

17799 * $\triangle$ Rău faci, rău găsești.

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 20, I, p. 68 — HINȚESCU, p. 161. — P. ALEXANDRESCU, c. *Mircesc*, j. *Vaslu* — G. MIHALACHE, *inv.* c. *Șendresc*, j. *Tutova*.

Rău faci, rău întâmpini.

I. G. VALENTINIAN, p. 29.

Vezi *Bine*.

Răul în tot-dé-una își primește pedepsă.

17800 Cine face tot la rele
El nu scapă de belele.

A. PANN, II, p. 27. — HINȚESCU, p. 159.

Acelaș înțelege ca la No. 17799.

17801 $\triangle$ Fă bine răului.

Dr. CRISTEA, *Prov*, p. 91, c. *Bochla*, *Ungaria*.

1° Adică celui nerecunoscător

2° Când faci bine celui care nu merită.

17802 * $\triangle$ Răul nu trebă resplătit cu rău.

V. SALA, *dasc.* c. *Săvoeni*, comit. *Bihor*, *Ungaria*.

* $\triangle$
Nu resplătești rău pentru rău.

V. SALA, *dasc.* c. *Vascoi*, comit. *Bihor*, *Ungaria*.

Ci, din potrivă, fă bine celui care ți face rău.

17803 Rău pe rău pe bete'l dă.

IORD. GOLESCU, *Mss* II, p. 62.

Adică pe cel rău altul mai rău învață minte (GOLESCU).

17804 * Rău pe rău scöte.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 62.
— D-na E. B. MAWR, p. 24.

Rău cu rău se gonesce.

A. PANN, II, p. 21. — HIN-
ȚESCU, p. 161.

* Δ *Rău cu rău s'alungă.*

G. MADAN, c. *Trușeni, țin Chi-
șineu, Basarabia*

* Δ *Rău prin rău se scöte.*

FILIMON, *Ciocoș*, p. 71. — P. GÂR-
BOVICEANU, *prof. Sem. Buc. Cl.*
VII

* Δ *Rău cu rău se vindecă.*

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Dea-
gu, j. Argeș.*

1° Adică pe un rău cu alt rău îl putem tămădui,
cum o bôlă cu dohtoria cea mai urită (GOLESCU).

2° Intörce răul ce ți se face și, cum scrie poetul elin:
reü pentru rău, qlice maxima timpurilor trecute (ESCHIL,
Chæforele, 233)

Κακός κακῷ γὰρ συμτέ τηται ἡδονῇ.

Prov. Elin.

Malus cum malo colliguescit voluptate.

Prov. Lat.

17805 * Δ Cum cad perele, așa cad răii.

GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Dobro-
vșt, j. Vasluu.*

firșitul celui rău e tot-dé-una prost.

- 17806 [△] Cine se laudă cu răul, la bine nu se gândesce.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 51, c.
Sinersig, Ungaria.

De la cel rău nici un bine nu pôte veni.

- 17807 * [△] Lucrul rău nu pierce.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 139, c.
Ida-Mare, Ungaria.—GAVR. ONI-
ȘOR, *prof. c. Dobrovăț, j. Vaslui.*

- * [△] *Lucru rău nu pere cu una cu două.*

N. MIRON, c. *Onesă, j. Bacău.*

- * [△] *Lucru rău nu se pierde.*

D-na S. NÂDEJDE, *Nuv.*, p. 155.
— G. P. SALVIU, *inv. c. Smulț, j. Covurlui.*

Veđi *Bun.*

Pentru cei răi cari aű, adese-orű, mai mult noroc de cűt cei-l-alfű.

- 17808 Pe omul rău îl însemnează Dumnezeu.

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 22 ; I,
p. 78

*Omul rău, ca toűű sű'l vadű
Dumnezeű îl însemnează.*

A. PANN, II, p. 27.—HINȚESCU,
p. 134.

Veđi *Insemnat, Pěr,
Semnat.*

Acelaű înűeles ca la No. 5362.

- 17809 * [△] Omul rău e ca un cărbune, dacű nu te arde te innegresce.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Sem.
Cl. VII.*

Veđi *Cărbune.*

Acelaș înțeles ca la No. 512.

- 17810 * △ Pe omul rău nici dracu nu'l vré.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Semin.*
Buc Cl. VII

Toți fug de el.

- 17811 * △ De cel rău tae póla și fugi.

G. MADAN, *c. Trușeni, țin. Chi-*
șineu, Basarabia.

Vedî Hursuz Mânecă,
Nebun, Pólă, Suman

De rău caută să te scapi jertfind óre-ce.

- 17812 * △ Omului rău dă'i și cămeșa și fugi.

GAYR. ONIȘOR, *prof. c. Dobrovăț,*
j. Vashutu.

Acelaș înțeles ca la No. 17811.

- 17813 * △ De ómenî rēi să fugi ca dracul de tāmăie.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Ze-*
gala. j. Mehedinți.

De ómenî rēi să te inchini
Și să fugi ca dracul de tāmăie.

A. PANN, *Ediț. 1889, p. 23; I,*
p. 78. — HINȚESCU, p. 130.

*
Fudzi di om arēu ca dracul di thimñiama.¹⁾

D. A. MILESCU, *c. Gopești, Ma-*
cedonia.

Acelaș înțeles ca la No. 17812.

- 17814 De omul rău să fugi, mîncînd pămîntul.

A. PANN, *I, p. 167. — HINȚESCU,*
p. 131.

---

¹⁾ Fugi de om rău ca dracul de tāmăie.

Acelaş înţeles ca la No. 17813.

17815 * Δ Ce e rău nu e bine.

N. MATEESCU, *înv. c. Moviliţa, j. Putna.*

Ce e rău nu póte fi nici odată bun.

17816 * Δ Ferescă Dumnezeu de mai rău.

G. P. SALVIŢ, *înv. c. Smulţi, j. Covurluţu.*

Δ
Feresce-ne, Dómnne, de mai rău

Dr. CRISTEA, *Prov., p. 93, c Gura-Răului, Ungaria.*

Omúľ să đică, în gándul sěű:
Dómnne, feresce de mai rău.

A. PANN, II, p. 38.—HINŢESCU, p. 135.

Şirul nefericirilor e ne-sfîrşit. Se đice când se întîmplă vre-un rău, vre-o nenorocire

17817 * Δ Rěul din fire,
N'are lecuire.

G. PETRIUCĂ, *c. Córna, comit. Alba Inf, Transilvania* —Dr. CRISTEA, *Prov., p. 220, c. Alba-Iuľa, Transilvania.*

Veđi *Prostia.*

Cine se nasce rău, rău móre.

17818 * Δ E rău când nu e bine;
E bine când nu e rău.

AL. BĂRSAN, *comit. Făgăraş, Transilvania*

Ne învaťă să ne mulťumim cu ce este

17819 $\triangle$ Rău la vale, greu la dél.

P. ISPIRESCU, *Leg*, I, 1872, p. 170 — Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 220, c. *Gura-Rului, Ungaria*.

* $\triangle$ Rău la vale, rău la dél.

E. I. PATRICIU, *inv c Smulți, j. Covurluiu*.

* $\triangle$ Rău la dél, greu la vale: la dél cu opin-tele și la vale cu oprele.

G. P. SALVIŢ, *inv. c Smulți, j. Covurluiu*.

1° Se ȋdice despre cei cari, ori-cum ar da-o, tot rău le merge

2° Când, prin diferitele chipuri, nu poți intra în voia cui-va.

3° Despre hătrâni

A se adăoga la No 593.

17820 * $\triangle$ Rău în sus, și rău în jos.

GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Crângu, j. Tutova*

Acelaș înțeles ca la No. 17819.

17821 * $\triangle$ Rău așa, greu așa!

GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Dobrovăț, j. Vashuiu*.

Cum te ai hotărî, tot rău e. Pentru cel nehotărît.

17822 $\triangle$ Rău s'aude, rău se vede; fecior, cine-o scăpă.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 220, c. *Logoș, Ungaria*.

Pentru o primejdie de care cu greu poți scăpă.

17823 $\triangle^*$ Un rău nici odată nu vine singur.

V. A. FORESCU, c. Dorna, j.
Suctava.

$\triangle^*$ Răul nu vine singur.

GR. ALEXANDRESCU, magistr. j
Putna.

* 'Ţi vine un arău, aşteaptă ş-altu. ¹⁾

I. COYAN, c. Ianina, Epir.

Vedî Bine.

Nenorocirile se ţin lanţ.

Un malheur ne vient jamais seul.

Prov. Franc

17824 Răul vine iute, binele încet.

RE NSBERG-DURINGSFELD, I, p.
132

Mai mult să ne aşteptăm la rău de cât la bine.

Le mal vient à cheval et s'en va à pied.

Prov. Franc.

El mal vien a cavalo e'l va via a piè. ²⁾

Prov. Veneţ.

Böses kommt geritten, geht aber weg mit Schritten. ³⁾

Prov. Germ.

17825 $* \triangle$ Cui îi se croesce rău, rău îi merge.

GR. ALEXANDRESCU, magistr. j
Putna.

¹⁾ Îi vine un rău, aşteaptă şi altu.

²⁾ Răul vine călare şi pleacă pe jos.

³⁾ Răul vine călare, şi se duce la pas.

* △

*Cui i se croiesce (croesce) rău,
Rău îi merge tot mereu.*

A. PANN, I, p. 144.—HINȚESCU,
p. 160.—DR. GASTER, *Liter. Pop.*,
p. 219.—C. TEODORESCU, *inv. c.*
Lipova, j. Vasluu.—GH. MIHA-
LACHE, *inv. c. Șendresci, j. Tulova*.

*De apuci să croesci rău,
Rău va merge tot mereu.*

ODOBESCU-SLAVICI, *Cart. Cit.*

Când e omul fără noroc.

17826 * Unde găsesce pus rău el pune bine.

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 19; I,
p. 68.—HINȚESCU, p. 157.

* △

Era pus rău și l'a pus bine.

M. STĂNCEANU, *inv. c. Piria, j.*
Mehedinți.

Adică fură ce nu e al lui; se dăce pentru hoți.

17827 Răul de și'l face omul singur nu i'l poate
face nimine.

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 100.

*Răul ce și'il face omul singur, nimenea altul
n'ar pute să i'l facă.*

A. PANN, III, p. 15.—HIN-
ȚESCU, p. 161.

*Totă lumea nu poate să'i facă răul care
i'l facă singur.*

I. G. VALENTINIAN, p. 7.

*

*Răul ce și'l face omul singur, nu'l poate
desface nimeni.*

A. MARTINIAN, *c. București, j.*
Ifov.

Când un om își face singur un rău mare.

17828   Ori-ce, la voile tale,
Cu răul nu'l scoți la cale.

A. PANN, II, p. 20.

Maî ușor isbutesci cu binele și cu blândețea.

17829   * △ Rău e cu rău, dar maî rău fără rău.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 62
— DR. CRISTEA, *Prov.*, p. 88, c.
Gura-Băului, Ungaria — BARONZI,
p. 53. — D. POPOVICIU, *prof. c.*
Cuin., comit. Arad, *Ungaria*.

* △
Rău 'i (e, este) cu rău, dar e maî rău
fără rău.

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 105,
II, p. 113. — HINȚESCU, p. 160.
— I. CREANGĂ, *Pov.*, p. 201. — ILIE
HOCIOTĂȘ, c. *Seliște, comit. Sibiu,*
Ungaria. — C. TEODORESCU, *inv.*
c. *Lipova, j. Vaslui*.

* △
Rău cu rău, dar maî rău fără rău.

Abeced. Ilustr., p. 25. — I. T.
MERA, *Conv. Liter.*, XVI. — V. A.
URECHE, p. 143. — I. G. VALEN-
TINIAN, p. 19. — LIVIŢ PĂP, *inv.*
comitatul Arad, Ungaria — AVR.
CORCEA, *paroh, c. Coșteiu, Banat*
— I. LUNGU, *Transilvania*. — X...
c. *Nănescl, j. Bacău*. — V. A. FO-
RESCU, c. *Folticeni, j. Suciava*.

* △
Rău cu rău, dar (însă) maî rău fără (fără)
de rău.

V. ALEXANDRI, *Teatr.*, p. 431.
— P. GÂRBOVICEANU, *prof. Semin.*
Buc. Cl. VII. — G. MADAN, c.
Truşeni, în Chişineu, Basarabia
— GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Dobro-*
vël, j. Vaslui

Rău este cu rău, dar mai rău fără dînsul.

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p. 173.

1° Adică cînd nu putem trăi fără un rău, trebuie să'l suferim. Să înțelege pentru muieri (GOLESCU).

2° Rău e cînd ai ce-va care nu e bun, dar mai rău e cînd nu'l ai nici pe acela.

17830 * Δ
Ești rău
Din pîrău,
Că'i mai rău
Fără (de) rău.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 88, c. *Tîsa, Ungaria*. — V. SALA, *dasc. c. Gurani, comit. Bihor, Ungaria*. — N. ȘANDRU, c. *Geoagîul Sup., comit. Alba Inf., Transilvania*.

Acelaș înțeles ca la No. 17829

SNÓVĀ

«Cică a fost odată un bețiv. Până a trăit, soția sa l'a tot necăjit pentru ce bé atîta, însă vorbele ei n'au fost luate în sémă. Destul că, venind de la o nuntă, din satul vecin, avînd a trece peste o punte el, de bêt ce era, și ajutat și de ghêța de pe punte a alunecat în pîrău, și s'a înecat. Femeea lui ducîndu-se tótă dîoa la acel pod, tot bocindu-se dîcea: *ești rău din pîrău, că'i mai rău fără rău.*»

17831 Δ
Vino rău
De pe părău;
Că cum a fost de rău cu tine,
Dar mai rău fără de tine.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 273, c. *Vidra Super., Ungaria*.

Acelaș înțeles ca la No 17830.

17832 Din două rele alege (s'alegi) pe cel mai mic.

BARONZI, p. 70 — HINȚESCU, p. 159. — Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 76, c. *Gura-Rîului, Ungaria*.

Din două rele am ales cel mai mic.

LAURIAN & MAXIM, I, p. 49.

Când ești silit să alegi între două rele.

Entre deux maux il faut choisir le moindre.

Prov. Franc.

17833 Să nu mai dé rele Domnul
Cât pôte suferi omul.

A. PANN, I, p. 145. — HINȚESCU,
p. 159.

Veđi a Răbdă.

Acelaș înțeles ca la No. 17331.

17834 Astă-đi rău, mâne mai bine,
Până voiú puté ca tine.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 15, c.
Sibiu, Transilvania

Veđi *Popîrneu*

Când unul se ridică cu încetul la o stare mai bună.

17835 * Δ Fuge de un rău și dá peste altul.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j.*
Putna.

Veđi a *Fugi.*

Om fără noroc. Acelaș înțeles ca la No. 5280.

17836 De rea câmpii nuo 'ncap,
Iși íea pólele în cap.

A. PANN, II, p. 143. — HINȚESCU,
p. 159.

Pentru o femeie rea

17837 * Δ Nicí din talpă fund de bute,
Nicí din rău om de frunte.

I I DONCA, *stud. c. Cárja, j.*
Tulova.

Veđi *Cer, Grindă,*
Mojic, Salcî.

Acelaș înțeles ca la No. 1125.

17838 Fă'î rău că te pomenesce.

A. PANN, II, p. 21. — HINȚESCU,
p. 161.

Așa'î făcut omul că scie numai de frică.

17839 * Δ Ce dai e împrumut,
Și ce'î rău și ce'î plăcut.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 199, c.
Sibiu, Transilvania. — E. I. PA-
TRICIU, *inv. c. Smulț, j. Covurlui.*

*Ori-ce faci e împrumut
Și ce'î rău și ce'î plăcut.*

I. G. VALENTINIAN, p. 31.

1° Când cine-va vré răul altuia, și cade asupra lui.

2° Tóte sunt trecătóre.

17840 Tótă fapta e 'mprumută,
Și cea rea și cea plăcută.

A. PANN, I, p. 73. — HINȚESCU,
p. 57.

Acelaș înțeles ca la No. 17839.

17841 Pe omul rău umbli să'l îmblânDESCI
Și mai rău îl îndrăcesci.

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 100.

Pentru cel supărăcios pe care nu'l poți împăca cu ni-
mica.

17842 Nu se părăsea de rele,
Dar l'a cam strîns în curele.

A. PANN, II, p. 32. — HINȚESCU,
p. 159.

Veđi *Curea*.

Când cel rău e strîmtorat.

- 17843 * Δ Vorba de rău fugе ca glontul, iar cea de bine se înnămolesce.

Z. NEGOESCU, *înv. c. Jideni, j. Rîmnicu Sărat.*

Δ Vorba rea merge ca glonțul.

Dr. CRISTEA, *Prov., p. 275, c. Agnita, Ungaria.*

Δ Vorba rea merge ca fulgerul.

Dr. CRISTEA, *Prov., p. 275, c. Toplița-Rom, Ungaria.*

Veđi *Vorbă.*

A se adăoga la No. 6340.

- 17844 * Δ Vorba de rău mai bine se crede.

G. MIHALACHE, *înv. c. Șendresci, j. Tutova.*

Δ Vorba de rău lesne se crede.

Dr. CRISTEA, *Prov., p. 274, c. Agnita, Ungaria.*

Δ Vorba rea ușor se crede.

Dr. CRISTEA, *Prov., p. 275, c. Gura-Răului, Ungaria.*

Veđi *Vorbă.*

A se adăoga la No. 6337.

- 17845 * Răul s'aude lesne.

D-na E. B. MAWR, p. 14.

Căci se grăbesc să ți'l spună.

- 17846 * Răul se învață lesne.

Și mai ușor de cât binele.

17847 Δ Până nu faci altuia bine, nu'ți face ție rău.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 203, c.
Zlatna, Ungaria.

Arată răutatea omului care pentru un bine îți întorce rău.

17848   Rev nu face, frica n'are.¹⁾

Dr. FR. MIKLOSICH, *Rum Unter.*,
I, p. 15.

Cine nu face rău, nu are de ce să se témă.

17849 Δ Mic ca acul,
Și rău ca dracul.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 151, c.
Logos, Ungaria.

Pentru cei mici și îndrăciți.

17850 Δ Mai rău ca 'n vremea Turcului.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 147, c.
Logos, Ungaria.

Când sunt vremurile grele.

17851   Este procopsit la rele.

A. PANN, II, p. 30. — HINȚESCU,
p. 154.

E rău năvălit.

17852   Inrăutătit în zile rele.

Vomța (zar), XIII, No. 3447.

Când nnul are obiceiuri rele, de cari greu se póte lasă.

RĂUTATE

17853   Cine samănă răutăți, iară răutăți va se-
ceră.

Bertoldo apud GASTER, L'iter.
Pop., p. 209.

¹⁾ Rău nu face, frică n'are.

Omul culege ce a semănat.

* △
17854 Răutatea stă în curul prostului.

I. BĂNESCU, *prof. j. Roman*

Vezi *Prostie*

Când un prost este și răutăcios.

SCUMP

* △
17855 Scumpul măi mult păgubesc, (și) leneșul măi mult alérgă.

A. PANN, *Ediț. 1889*, p. 64; III, p. 78. — C. NEGRUZZI, I, p. 148. — I. G. VALENTINIAN, p. 12 & 25 — P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p. 167. — HINȚESCU, p. 173. — EM. POPOVICIU, *inv. c. Ciocănesci-Mărgineni, j. Ialomița*. — G. MIHALACHE, *inv. c. Șemănești, j. Tutoia*. — V. A. FORESCU, *j. Suciava*

△
Scumpul mult păgubesc, leneșul mult alérgă.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 228, c. *Gura-Riului, Ungaria*.

Scumpul măi mult prăpădesc, și leneșul măi mult alérgă.

GALLIN-NĂDEJDE, *Cart. Cit.*

* △
Scumpul măi mult păgubesc.

Cron. Anonimă, p. 137. — B. P. HĂȘDEŢ, *Etym. Magn.*, p. 827. — V. ALEXANDRI, *Teatr.*, p. 257. — N. JUVARA, c. *Popeni, j. Fălciu*.

* △
Scumpu mult perde, leneșu mult alérgă.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 228, c. *Gura-Riului, Ungaria* — D. POPOVICIU, *inv. c. Cuvin, com. Arad, Ungaria* — V. SALA, *dasc. c. Fănața, com. Bihor, Ungaria* — AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteiu, Banat* — E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulți, j. Coarului*.

*Scumpul chérde mult la lucru; eftinlu ma
tot amintă.¹⁾*

ANDREIU AL BAGAV, *Cart. Aleg.*,
p. 100.

Veđi *Lacom, Leneș.*

Când unul pierde din cauza sgârceniei și lenii. Adecă
tôte slăbiciunile și patimile omenesci costă mai multă
ostenélă și cheltuélă ca însușirile bune și lucrarea făcută
la timp.

«Aice este dovada pildei ce ăice ca: *scumpul mai mult păgubesc.*»
— *Cr. Anonimă.*

Avarice rompt le sac.

Prov. Franc.

15856 Scumpul perde.

HINȚESCU, p. 173.

Acelaș înțeles ca la No. 17855.

17857 Scumpul cumpără stafide, și cere să'i
adaoge piper.

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 64; III,
p. 78. — HINȚESCU, p. 173.

Pentru cel sgârcit.

Odinióră piperul era fôrte scump.

17858 [△] Scumpul cumpără tămâie, și cere să'i
adaoge piper.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 228, c.
Gura-Rtului, Ungaria.

Acelaș înțeles ca la No. 17857.

16859 * [△] Scumpu pentru bani ar luà și pe fata
dracului.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j.*
Putna.

Veđi *Bân, Bogat.*

Acelaș înțeles ca la No. 11103.

---

¹ Scumpul pierde mult la lucru, dar eftinu tot că, tigă.

- 17860 Scumpul nu e stăpân pe banii lui, ci banii îl stăpânesc pe el.

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 65; III, p. 81; *Archiv*, p. 11. — HINȚESCU, p. 173.

Scumpul nu este stăpân pe banii lui.

Rom. Glumeț, I, p. 9.

- *
Scumpul nu e domn peste banii săi, ce banii domnesc peste el.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna.*

Pentru cel sgârцит.

- * Δ
17861 Scumpul nici ce are nu are.

V. SALA, *dasc. c. Vașcoți, comit. Bihor, Ungaria.*

Acelaș înțeles ca la No. 17860.

- * Δ
17862 Scumpul nu se mai satură de bani.

V. SALA, *dasc. c. Buntesci, comit. Bihor, Ungaria.*

Arată lăcomia lui de bani.

- * Δ
17863 Scumpul, nici când are destul.

V. SALA, *dasc. c. Lelesci, comit. Bihor, Ungaria.*

Acelaș înțeles ca la No. 17862.

- * Δ
17864 Scumpului nici odată să nu ȃci: *da-mi, ci tot-dé-una: na.*

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 64; III, p. 77. — HINȚESCU, p. 173. — DR. CRISTEA, *Prov.*, p. 228, c. *Sibiș, Transilvania.* — P. GĂRBOVICEANU, *prof. Sem. Buc. Cl. VII.*

Nu dă nici odată și vecinic e gata să primescă.

*L'uomo avaro e l'occhio sono insaziabili.*¹⁾

Prov. Ital.

*Des Geizes Schlund ist ohne Grund.*²⁾

Prov. Germ.

17865 * △ Dacă scumpul móre atunci îi învie averea.

V. SALA, dasc. c. Vașcoi, comit.
Bihor, Ungaria.

Căci, cât trăiesce, o ține îngropată.

17866 * △ La porcu și la scumpu îi ieși folosul după mórte.

V. SALA, dasc. c. Baița, comit.
Bihor, Ungaria.

Acelaș înțeles ca la No. 2354.

*Avarus, nisi cum moritur, nil recte facit.*³⁾

Prov. Lat.

L'avare et le cochon ne sont utiles qu'après leur mort.

Prov. Franc.

17867 * △ La scump nu'î păcat.

V. SALA, dasc. c. Vașcou, comit.
Bihor, Ungaria.

Adică sa'l înșeli.

17868 Scumpul cu înșelătorul lesne se 'nvoesc.

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 64 ; III,
p. 78. — HINȚESCU, p. 173.

Căci și unul și altul caută să înșele.

¹⁾ Omul sgârcit și ochiul nu se mai satură.

²⁾ Prăpastia sgârceniei e fără fund.

³⁾ Sgârcitul, numai când móre, face bine.

- 17869 Scumpul cu (și) galantomul sunt doi
vrăjmași neîmpăcați.

A. PANN, *Edit.* 1889, p. 64; III,
p. 81. — HINȚESCU, p. 173.

Se înțelege de la sine.

SCUMPIE

Vezi *Capră*.

SFADĂ

- 17870 * Δ Sfada și gâlcéva aduc nenorociri.

P. ALEXANDRESCU, *înv. c. Mir-*
cesci, j. Vasluiu.

Să ne ferim de ele.

- 17871 * Δ Sfada grabnică aprinde foc, și vrajba
grabnică varsă sânge.

G. BĂNULESCU, *înv. c. Pietroșița,*
j. Dâmbovița. — HINȚESCU, p. 175.

Acelaș înțeles ca la No. 17870.

- 17872 Δ Ce atâta sfadă
Pentru o bardă.

S. FL. MARIAN, *Ornit.*, II, p. 64
& 65.

Vezi *Clorobor, Topor*.

Adică cértă pentru un lucru de nimică.

A SE SFĂDÎ

- 17873 * Δ Când doi se sfădesc al triilea câștigă.

K. ZAMFIRESCU-DIACON, *înv. c.*
Stiubenit, j. Dorohotu.

Vezi *a se Cértă*.

Acelaș înțeles ca la No. 17445.

- 17874 * Δ Și mațele corăesc, dar ómenii să nu se sfădescă!

AVR. CORCEA, *paroh c. Coșteiu, Banat.*

Acelaș înțeles ca la No. 3886.

- 17875 * Δ Se sfădesc ca vrăbiile pe malaïu altora.

PÂRVU, *c. Ivești, j. Tutova.*

- * Δ *Se sfădesc ca vrăbiile de la malaïu altuă.*

G. P. SALVIŢ, *înv. c. Smulț, j. Covurluu.*

Veđi *Vrabie.*

A se adăogă la No. 2650.

SGÂRCIT

- 17876 * Δ Averea sgârcitului se duce de mâna risipitorului.

V. A. FORESCU, *c. Broscești, j. Suciava.*

Veđi *Avere, Ban.*

Acelaș înțeles ca la No. 11122.

- 17877 * Adună nichézlu trí giumértul.¹⁾

C. IONESCU, *prof. c. Nevésta, Macedonia.*

Acelaș înțeles ca la No. 17876.

- 17878 Sacul sgîrcitului gură n'are, și al risipitorului fund n'are.

IORD. GOLESCU, *Mss. II, p. 63.*

---

¹⁾ Adună sgârcitul pentru galantomul.

Adică unul ține punga pururea legată la gură, și n'are p'unde scóte, și cel-alt fundul pungii spart, și n'are în ce păstră (GOLESCU).

Lu sacu di l'avaru nun s'inchì mai. ¹⁾

Prov. Sard.

17879 [△] Sgârcitul se bucură luând, iar darnicul se mângăie dând.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 237, c. *Sinersig, Ungaria.*

Arată deosebirea între unul și altul.

17880 * Sclînciul te țindeze cu cióră lae ²⁾.

C. ZUCA, c. *Samarina, Epir.*

Te despóite de tot ce ai; nici măcar briu nu 'ți rămâne.

17881 Mai lesne vei face un puț în mare, decât o găurică în punga sgârcitului.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 43.

Adică că anevoie o scóte ce-va din punga celui sgârcit (GOLESCU).

17882 * [△] Sgârcitul, nici pe el nu se procopsesce, nici pe altul nu folosesce.

V. A. FORESCU, c. *Folticenă, j. Suciava.*

Vezi *Câne*.

Acelaș înțeles ca la No. 1490.

17883 Sgârcitul nici el nu mănâncă, nici pe altul nu va să vadă mîncînd.

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 64; III, p. 81. — HINȚESCU, p. 176.

¹⁾ Sacul sgârcitului nu se umple.

²⁾ Sgârcitul te încinge cu sfóră négră.

Acelaș înțeles ca la No. 17882.

- 17884 Streslu ș-aspărgătorlu Ția un, dă pre-
alantu sun. ¹⁾)

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*, p.
175.

Adică tot una sunt caci, dacă cel d'al doilea săracește,
risipindu'și averea, al doilea nu scie să se folosească de
dinsa, și trăește ca și când nu ar avea-o.

- 17885 Sgârcitul e tot-dé-una sărac.

LAURIAN & MAXIM, I, p. 108.

Căci dacă are avere nu scie să se folosească de dinsa.

- 17886 Sgârcitul numai stângă are,
Drépta îi e uscată.

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 64; III,
p. 78. — HINȚESCU, p. 176.

△
Sgârcitul numai stângă are.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 237, c.
Gura-Rîului, Ungaria.

Adică ȧa și nu da.

- 17887 Streslu o-ari mâna trî luari, ma nu o-ari
ș-trî dari ²⁾).

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*
p. 175.

Acelaș înțeles ca la No. 17886.

- *
17888 Sgârcitul are două mâni: una lungă, cu
care vré să ȧa, și alta scurtă, cu care
ar vré să dé.

G. BĂNULESCU, *inv. c. Tîrگو*
viște, j. Suctava.

¹⁾ Sgârcitul și risipitorul «ȧa unu și dă în cel-alt» sunt.

²⁾ Sgârcitul are mână pentru luare, dar nu o are și pentru dare.

Acelaș înțeles ca la No. 17887.

- 17889 În casele sgârcitului nici șorecii nu se duc, căci el dacă nu mănâncă nici ei nimic apuc.

A. PANN, III, p. 92. — HIN-
TESCU, p. 176.

În casa sgârcitului nimic nu găsesce.

ȘIRET

Vezi *Ôre*.

- * Δ
17890 De cât cu un prost la câștig, mai bine cu un șiret la pagubă.

I. DUMITRESCU, în *j. Dolj*

Vezi *Bun, Cuminte, Deștept, Înțelept, Isteț, Omenie, Sdra-
văn, Voimic*.

Acelaș înțeles ca la No. 16926.

- Δ *
17891 Șiret pe șiret cunoște (se cunosc).

GR. ALEXANDRESCU, *magistr j. Putna*. — C. TEODORESCU, în *c. Lipova, j. Vaslui*

Vezi *Hoț, Fur*

Și, într'un mod general, rău pe rău.

- * Δ
17892 Șiret ca ôia.

E. I. PATRICIU, în *c. Smulț, j. Covurlui*.

Vezi *Deștept, Ôre*.

Adică prost.

- * Δ
17893 E șiret ca ôia (cea) cu jug.

G. P. SALVIU, în *c. Smulț, j. Covurlui* — *Șezăt*, I, p. 218.

* △
Șiret ca oăa cu șoricău.

GR. POÎENARU, *îng. c. Rassa,*
j. Ialomița.

Veđi *Deștept, Ore.*

Adică ca porcul. Acelaș înțeles ca la No. 17892.

A STRICĂ

17894 De nu pôte strică altui, își' strică lui-și.

A. PANN, III, p. 17.

De nu pôte strică altuia, își strică lui.

HINȚESCU, p. 181.

Pentru omul răutăcios și necăjicios.

STRICAT

* △
17895 Omul care e stricat,
Nu se teme de păcat.

A. PANN, I, p. 71. — HINȚESCU,
p. 131. — I. G. VALENTINIAN, p.
31. — G. MIHALACHE, *înv. c. Șen-*
dresci, j. Tutova.

* △
Omul stricat
Nu se teme de păcat.

P. ALEXANDRESCU, *înv. c. Mir-*
cesci, j. Vaslui.

Adică nu se teme de a face rău.

STRÎMB

* △
17896 Strîmbii mănâncă țera.

E. I. PATRIGIU, *înv. c. Smulți,*
j. Covurlui.

△ *Strîmbii mănâncă lumea.*

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 244, c. *Sinersig, Ungaria.*

* △ *Strîmbii mănâncă țera, dreptii nu mai ajung.*

V. A. FORESCU, c. *Folticeni, j. Suciava.* — E. I. PATRICIU & G. P. SALVIU, *înv. c. Smulți, j. Covurlui.*

* △ *Strîmbii mănâncă țera, că dreptii nu mai apucă.*

G. P. SALVIU, *înv. c. Smulți, j. Covurlui.*

Adică cei nedrepți, aretând că nedreptatea stăpânesce.
Satiră la adresa celor ce se țin drepti.

A SE SUPĂRĂ

Vezi *Cămașă.*

TÂLHAR

Vezi *Bețiv, Câne.*

17897 Pre tâlhar, chelar a face.

DIM. CANTEMIR, *Ist. Ierogl.*, p. 402.

*
*Pune pe tâlhar
Chelar.*

I. BĂNESCU, *prof. j. Roman.*

Adica pre nepriatin rudă și de casă a face. — DIM. CANTEMIR.

17898 △ Pe tâlhariul de casă nu'l poți prinde.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 210, c. *Vlădeni, Ungaria.*

Vezi *Hof.*

Acelaș înțeles ca la No. 17537.

- 17899 * △ Acum tâlharii nu mai sunt la pădure,
ci prin orașe.

G. P. SALVIŢ, *inv. c. SmulŢi,*
j. Covurlui.

Veđi *HoŢ.*

Đic bieŢii ŢeranŢ, jefuiŢi fără milă de orăşeni.

- 17900 * △ Talharul ne prins, este negustor cinstit.

H. D. ENESCU, *inv. c. Zamostea,*
j. Dorohoi.

Veđi *HoŢ.*

Acelaş înŢeles ca la No. 17540.

- 17901 * △ Tălharul c'un pacat, păgubaşul cu đece.

I. BĂNULESCU, *prof. j. Roman.*

Veđi a *BănuŢ, Fur, HoŢ,*
Lotru, Pagubă.

Acelaş înŢeles ca la No. 17630.

- 17902 * △ Talharul cel mic se spînzură şi cel mare
scapă.

C. TEODORESCU, *inv. c. Lipova,*
j. Vaslui.

Veđi a *Fură, Găinar,*
HoŢ.

Acelaş înŢeles ca la No. 17507.

- 17903 * △ BeŢivul se'nvaŢă la beŢie, ca şi talharul
cu hoŢia.

V. A. FORESCU, *c. Stanişóra,*
j. Fălciă.

Veđi *BeŢiv, HoŢ.*

Acelaş înŢeles ca la No. 17533.

- 17904 * △ Tălharul şi curva aũ fost de când lumea.

G. P. SALVIŢ, *inv. c. SmulŢi,*
j. Covurlui.

A se vedé No. 11722.

17905 * Δ Tâlharul nici odată nu se pricopsesce.

I. POPESCU, *inv. c. Dobreni, j. Ilfov.*

Tot e mai bine să fii cinstit.

17906 Δ Vai de hoțul care nu scie ascunde.

Dr. CRISTEA, *Prov., p. 272, c. Ieciu, Ungaria.*

Veđi a *Fură.*

Când unul a făptuit un reu și este prins.

17907 * Δ Tâlharul fură dar nu aduce.

I. POPESCU, *inv. c. Dobreni, j. Ilfov.*

Pentru cei cari tot ieau fără să mai dé.

17908 * Δ E tâlhar; ieă de la el și duce la altul.

IUL. VULCĂNESCU, *c. Pelesct, j. Dolj.*

Veđi a *Fură.*

Acelaș înțeles ca la No. 17497.

17909 * Δ Tâlhar la tâlhar trage.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Băltenț, j. Vâlcea.*

Rău cu reu se adună.

17910 Tâlhar pe tâlhar nu fură.

D-na ELENA SEVASTOS, *Pov. — Șezătórea, p. 224.*

Veđi *Hof, Lup.*

Acelaș înțeles ca la No. 17521.

TOROBOR

Veđi *Ciorobor.*

TRÂNDĂV

17911 * Δ Trândavul ajunge la straiță.

V. SALA, *dasc c. Sediștel, comit. Bihor, Ungaria*

Veđi *Leneș*.

Acelaș înțeles ca la No. 17604

17912 În casa trândavului e sărăcie lucie.

A. PANN, *Ediț. 1889, p. 44 I, p. 155 — HINȚESCU, p. 166.*

Veđi *Leneș*.

Acelaș înțeles ca la No. 17615.

Le paresseux est frère du mendiant.

Prov Franc.

Di poverta la chiave è la pigrizia.¹⁾

Prov. Tosc.

Faulheit lohnt mit Armuth.²⁾

Prov. Germ

Poverty is the reward of idleness.³⁾

Prov Engl.

17913 Δ N cî lapte de la vacă stêrpă, dar nici ajutor de la trândav.

Dr. CRISTEA, *Prov., p. 162, c. Tisa, Ungaria*

Nici unu nici altu nu e de vre-un ajutor.

TRÂNDĂVIE

Veđi *Tinerețe*.

¹⁾ Lenea este cheia sărăciei.

²⁾ Lenea se răsplătesce cu sărăcia.

³⁾ Sărăcia e răsplata lenei.

- 17914 * Δ Trândăvia e muma tuturor răutăților.

BARONZI, p. 65. — HINȚESCU,
p. 191.

Veđi *Lene*.

Acelaș înțeles ca la No. 17587.

TRUFIE

- 17915 Trufia e trîmbița cădereii.

G. I. MUNTEANU, p. 40. — HINȚESCU,
p. 193.

Veđi *Mândrie*.

Acelaș înțeles ca la No. 17634.

UCIGAȘ

- 17916 Muma celui omorît dórme, iar a ucigașului priveghiază.

A. PANN, *Edit.* 1889, p. 176.

Muma celui omorît dórme, iar ucigașul priveghiază.

A. PANN, II, p. 30. — HINȚESCU,
p. 114.

Pentru cel care ne-fîind cu conștiința curată, trăesce cu frica în sîn.

URGIE

Veđi *Vrajbă*

VICLÉN

Veđi *Cuvînt, Muître*.

- 17917 Δ Viclénul făgăduesce, nebunul trage nădejde.

Dr. CRISTEA, p. 271, c. *Sinersig*,
Ungaria.

Veđi *Șiret*.

Acelaș înțeles ca la No. 16549.

- 17918 $\triangle$ Vulpea e viciénă, dar mai vicién e cel
ce o prinde.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 277, c.
Gura-Rtului, Ungaria.

Vezi *Vulpe*.

Și cel vicién o pate odată.

- 17919 Omul vicién se îmbracă când în piele
de ôie, când în piele de vulpe.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 9.

Adică cel vicién se arată când ôie, când vulpe (GOLESCU).

- 17920 $\triangle$ Sărutarea de om vicién e tocmai ca de
un țînțar.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 225, c.
Cămpeni, Ungaria.

Vezi *Țînțar*.

Acelaș înțeles ca la No. 2555.

- 17921 $\triangle$ E vicién ca vulpea.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 90, c.
Sibiu, Transilvania.

Pentru omul vicién.

- 17922 * $\triangle$ E vicién ca ôia.

I. ARMEAN, c. *Jibot, comit. Hunedoara, Transilvania.*

Vezi *Deștept, Șiret*

Acelaș înțeles ca la No. 15962.

- 17923 $\triangle$ Vicién ca măgarul.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 74, c.
Râmnic, Ungaria.

Acelaș înțeles ca la No. 17922.

- 17924 Omul viclén tot de vicleşuguri gândesce.

DIM. ȚICHINDEAL, *Fab.*, p. 233.

Adică cel rău tot la rele.

VICLENIE

- 17925 Carle n'are crăciunu, ari cluca.¹⁾

Dr. FR. MIKLOSICH, *Rum Unter.*,
I, p. 10 & 24.

Viclenia e arma celor slabi.

- 17926 Viclenie pentru viclenie.

DIM. CANTEMIR, *Even. Cantacuz*,
p. 19.

Trebue să lupți împotriva cui-va tot cu armele lui

«Cum ȳce proverbul: *viclenie pentru viclenie.*» — D. CANTEMIR.

VICLEŞUG

Veđi *Viclén*

VINĂ

- 17927 [△] Dară vină și păcatul
Își găsește vinovatul.

G. DEM. TEODORESCU, *Poes. Pop.*,
p. 535.

Veđi *Pecat*, *Vinovat*.

Cel vinovat își primește neapărat pedepsa, mai curînd
sau mai târziu.

VÎNȔETOR

- 17928 [△] Inima de vînȔetor
E venin otrăvitor.

V. ALEXANDRI, *Poes. Pop.*, p. 66.

---

¹⁾ Care nu are putere să aibă viclenia.

Românul urêscce dē mórte pe trādători.

«Cela ce 'și va hicleni moșia și nascerea de unde aū născut, mai cumplt să'l certe de cât pre un ucigător de părinți, de vreme ce se cade mai bine să'și ferescă și să'și socotescă nescine moșia de cât părinți ce l'aū născut.» — VASILE LUPU, *Pravilă, glava f e*.

VINOVAT

Veđi *Pâne, Pită, Vină*.

17929 [△] Tot păcatu
Își cată (caută) vinovatu.

V. ALEXANDRI, *Teatr.*, p. 1622.
— Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 257, c.
Gura-Râului, Ungaria.

Veđi *Vină*.

A se adaogă la No. 15488.

17930 Vinovat dē mórte, dar vrednic dē milă.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 19.

Ne îndemnă la îndurare, fie vina cât dē mare (GOLESCU).

17931 * [△] Săracul de vinovat
Multă șilă l-a mâncat.

G. BODNĂRIU, *preot*, c. *Bochia*,
comit Arad, Ungaria.

Mē bate și tot el strigă că l'am bătut.

17932 * [△] Nu plătesce bogatul ci vinovatul.

I. CREANGĂ, *Amint.*, p. 50 —
Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 178, c. *Bor-*
goprund, Ungaria. — C. C. BUN-
GEȚIANU, c. *Cosovăț, j. Mehedinți*.

* [△] Nu plătesce bogatul, (ci) plătesce vinovatul.

K. A. ZAMFIRESCU-DIACON, *inv.*
c. *Știubeni, j. Dorohoi*. — GAVE.
ONIȘOR, *prof c. Crângu, j. Tutova*.

* △ *Nu plătește cel bogat, ci cel vinovat.*

C. IORDĂCHESCU, *stud. c. Cristești, j. Botoșani.*

* △ *Nu da bogatu, da vinovatu.*

G. MADAN, *c. Trușeni, țin. Chișinău, Basarabia.*

Vechie maximă de drept.

17933 * △ *Vinovatul ne gonit fuge.*

A. PANN, *Ediț. 1889, p. 20; I, p. 69. — HINȚESCU, p. 201. — V. SALA, dasc c. Lelesci, comit. Bihor, Ungaria. — GR. POIENARU, ing. c. Răssa, j. Ialomița. — DR. CRISTEA, Prov., p. 273, c. Gura-Răului, Ungaria.*

Când unul se simte vinovat.

17934 *Vinovatul mai mare gură face.*

A. PANN, II, p. 80. — HINȚESCU, p. 201.

Căci vorbele nu probéză nimic; faptele să te apere.

Tu cries donc tu as tort.

Prov. Franc.

17935 △ *Bagă vinovatul în potcă.*

DR. CRISTEA, *Prov., p. 20, c. Tisa, Ungaria.*

Pe dînsul îl apucă.

VRAJBĂ

Veđi Sfadă.

17936 * △ *Vîntul ațîță focul și vorba vrajba.*

SUHAMEL, *c. Meledic, j. Buzău.*

Prin urmare să ne cântărim bine vorbele.

- 17937   Cu vrajba și cu urgia răul n'o să do-
bândesci.

I. CREANGĂ, *Pov.*, p. 255.

Prin urmare să fugim de aceste două rele.

- 17938   Vrajbă dintre noi să piară,
Și neghina din ogóre.

I. CREANGĂ, *Amint.*, p. 60

Să domnéască pacea și înțelegerea.

ZĂDĂRNICIE

- 17939   Cine nici cum s'a udat de plóia zădăr-
niciei, de stropituri însă nici cum a
scăpat.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 80.

Adică nici unul fără cea mai mică zădărnicié (GOLESCU).

ZAVISTIE

- 17940   Zavistia muma tuturilor răutăților în lumea
acésta este.

NIC. COSTIN, *Letop. Mold.*, I,
p. 157.

De ea să fugim.

ZAVISTNIC

- 17941   Care ochi vėd mai bine? — Aĩ zavistni-
cului.

A. PANN, III, p. 22

Căci zavistnicul caută, cu tot dinadinsul, să vadă cu-
sururile ómenilor.

17942   * Ochiî zavistnicului vîd şi cele ce nu sunt.

A. PANN, III, p. 22. — HINȚESCU,
p. 127. — GR. ALEXANDRESCU, *ma-*
gistr. j. Putna — Dr. CRISTEA,
Prov., p. 189, c. *Gura-Riului, Un-*
garia.

*
Ochiî zavistnicului vîd mai bine, pentru că
scornesc ce e şi ce nu e.

M. CANIAN, *public. j. Iaşi*.

Acelaş înţeles ca la No. 17941.

CAPITOLU XVII

POVEȚE ȘI OPRIRI, MAXIME, SENTINȚE, PILDE FILOSOFICESCÎ¹⁾

A

17943 * [△] A ales până (pân) a cules.

AL. POPESCU, *inv. c. Cernica, j. Ilfov.* — ILIE TRIFU, *c. București.*
— GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Dobrovăț, j. Ilfov.*

Cine tot alege ajunge să iéa ce e mai prost. Pentru cumpărătore, dar mai ales pentru însurătore.

17944 Acea ce va s' faci, va s' afli.²⁾

ANDR. AL BAGAY, *Cart. Alég.*,
p. 90.

Același înțeles ca la No. 1147.

17945 Acela e mai cu minte care e mai bun.

DIM ȚICHINDEAL, *Fab*, p. 417.

---

¹⁾ Povețele și maximele, sunt aședate după ordinea alfabetică. Cele, fórte numeroase, deja trecute în volumele precedente, nu se mai repetă în acest capitol.

Nu se vor explica de cât acele povețe ale căror înțelesuri ar putea fi îndoelnice.

²⁾ Acea ce faci, o să afli.

- 17946 * Δ Acela trăesce mult care trăesce bine.

V. SALA, *dasc. c. Drăgănesci, comit. Bihor, Ungaria.*

- 17947 * Δ A cercă ce nu e al tău, te face nebun.

ISIDOR STRUGARIU, *c. Vașcoi-Băresci, comit. Bihor, Ungaria.*

- 17948 * Adesea, una adăstăm
Și alta întâmpinăm.

AL. ODOBESCU, *Cart. Lect*

- 17949 * Δ Adună argint la tinerețe ca să ai aur la bătrânețe.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Tutana, j. Argeș.*

Acelaș înțeles ca la No. 6122.

- 17950 * Δ Adună de unde ai semănat.

I. POPESCU, *înv. c. Dobreni, jud. Ilfov.*

1° Acelaș înțeles ca la No. 1147.

2° Să nu te atingi de ródele muncii altuia.

- 17951 * Δ Adu-ți aminte de fómete în vremea săturării, și de sărăcie și lipsă în zilele avuției.

NIC. MATEESCU, *înv. c. Movilița, j. Putna*

Să fim economi și prevădători.

- 17952 * Δ Adu-ți aminte de muma ta și de tatal tău, când șezi în mijlocul celor mari.

NIC. MATEESCU, *înv. c. Movilița, j. Putna.*

1° Să cinstim pe cei mai în vîrstă, pe cei mai mari.

2° Să nu-ți fie rușine de ai tăi, când te ai ridicat

- 17953   A faptelor rele începătură, spre rău sfârșit plăcă.

DIM. CANTEMIR, *Ist. Ierogl*, p. 329.

Și cum ține Plaut *male parta, male dilabuntur*.

- 17954   [△] A iertă e ușor, a uită e greu.

DR. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 6,
c. Toplița Rom, Ungaria.

- 17955   * Aî făcut pozna, nu te dă în lături.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna*

Să iei răspunderea faptelor tale.

- 17956   Ajută-te, și cerul te va ajuta.

IDEM, *Calend. Rom.*, 1892.

Ajută-te, și Dumnezeu te va ajuta.

LAURIAN & MAXIM, I, p. 33 —
I G VALENTINEANU, p. 34 & 38.

Daca omul se luptă, isbutesc

Aide-toi et le ciel t'aidera.

Prov. Franc

- 17957   * Ajutați-vă unii pre alții.

LAURIAN & MAXIM, I, p. 33.

Francesul ține de asemenea *aidez-vous les uns les autres*.

- 17958   * Ȃl de se 'nnecă s'agață și de un păiu.

D-na E. B. MAWR, p. 6.

Omul în primejdie nu'și alege mijlocul de scăpare.

L'homme qui se noie s'accroche à un brin d'herbe.

Prov. Franc.

17959 * Alege, alege,
Până culege.

A. PANN, II, p. 113. — HINȚESCU,
p. 3.

* △
Alege, alege,
Pē urmă culege.

D. POPOVIȚU, *înv. c. Cuvin,*
comit. Arad, Ungaria. — V. SALA,
dasc. c. Beiuș, comit. Bihor, Un-
garia.

Acelaș înțeles ca la No. 17943.

17960 * △ Alege,
Până culege.

A. PANN, *Moș Alb*, II, p. 61.
— B. P. HĂȘDEŢ, *Etym. Magn.*,
p. 810. — GR. JIPESCU, *Opinc*, p.
128. — I. CREANGĂ, *Conv.*, XI, p.
29. — P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, I,
p. 229. — X... , *c. Nănescl, j. Ba-*
cău — G. P. SALVIŢ, *înv. c. Smulți,*
j. Covurlui.

* △
Alege,
Pân-a culege.

G. MADAN, *c. Trușenî, țin. Chi-*
șinău, Basarabia.

* △
Alegi
Până culegi.

P. GĂRBOVICEANU, *prof. Semin.*
Buc. Cl. VII.

Acelaș înțeles ca la No. 17959.

17961 * △ Alege, și în urmă culege.

IUL. GROFȘOREANU, *înv. c. Galșa,*
comit. Arad, Ungaria.

Acelaș înțeles ca la No. 17960.

- 17962 * Alépsi, alépsi,
Până culépsi.¹⁾ N. ST, c. *Njopole, Macedonîa.*

* △
Alese, alese
Până culese.
I. POPESCU, *înv. c. Dobrenî, j. Ilfov.*

Acelaș înțeles ca la No. 17961.

- 17963 * Ale tale dintre ale tale.
I. G. VALENTINIANU, p. 25.

- 17964 * Altu façe,
Altu tradze.²⁾ C. IONESCU, *înv. c. Nevêsta, Macedonîa.*

Altu façi, s'altu bora (numa).³⁾
Dr. WEIGAND, *Zweil. Jahres.*,
p. 149.

Când unul suferă în urmă greșelei altuîa.

- 17965 Altuîa până nu face,
Nici lui altul nu'i-(o) face.
A. PANN, II, p. 31. — HIN-
ȚESCU, p. 55.

- 17966 Amânarea e hoțul timpului.
IDEM, *Calend. Rom., 1892.*

Să facem lucrul la vremea lui.

- 17967 * Amânarea
Nu'i perđare. I. G. VALENTINEANU, p. 47.

¹⁾ Alese, alese, până culese.

²⁾ Altu façe, altu trage.

³⁾ Altu façe, și altu are (numele).

Tot nu vei scăpa de pedépsa, de răul care te aşteptă.

Ce qui est différé n'est pas perdu.

Prov. Franc.

17968 □ Aparinţele înşelă.

G. I. MUNTEANU, p. 45. — HIN-
ŢESCU, p. 5

Nu trebuie să judeci după înfăţişare, după cum se arată
lucrul.

Les apparences sont trompeuses.

Prov. Franc.

17969 * △ A plecat cu graba, şi s'a întâlnit cu zăbava.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Semin.*
Buc. Cl VII.

A pornit cu graba, şi s'a întâlnit cu zăbava.

I. CREANGA, *Conv.*, XI, p. 455
— P. ÎSPIRESCU, *Rev. Ist.*, I, p.
231.

Când cel grăbit nu isbutesce.

17970 Ar vré să facă şi el,
Dar nu scie în ce fel.

A. PANN, I, p. 10. — HINŢESCU,
p. 53

Pentru cei copilăroşi

17971 * △ Aşa a fost să fie.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j.*
Putna

Aşa a trebuit să se întâmple Fatalism.

C'était écrit

Prov Franc.

- 17972 * Ascultă învățătura tatălui tău, și nu uita povețele maicei tale.

V. HARAM, *inv. c. Grivița, j. Tutova.*

- 17973 Ascultă pe mai marele tău; stăpânesce pe mai micul tău.

A. PANN, *Ediț. 1889, p. 95.*

- 17974 * △ Ascultarea e viêtă, (iar) ne-ascultarea e mörte.

A. PANN, II, p. 109. — HIN-
TESCU, p. 6. — V. SALA, *dasc. c. Vașcoi, comit. Bihor, Ungaria.*

Sfat pentru cei neascultători.

- 17975 * △ Ascultarea lungesce viêtă, iar ne-ascultarea o scurtă.

V. SALA, *dasc. c. Păcălesci, comit. Bihor, Ungaria.*

Acelaș înțeles ca la No. 17974.

- 17976 * △ Ascultă și lucră, dacă vrei fericire.

V. SALA, *dasc. c. Țigănesci, comit. Bihor, Ungaria.*

- 17977 * Ascultă tot, dar nu crede tot.

- 17978 * Ascultă tot ma marle, că năsu vidzu sörle ma aumia.¹⁾

C. IONESCU, *inv. c. Nevêsta, Macedonia.*

Sfaturile celor bătrâni sunt folositoare.

¹⁾ Ascultă mereu pe cel mai mare (bătrân), că dinsul a vădut sörle mai întâiu.

- 17979 A se luă după gura lumii este a dà de prăpastie.

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, p. 148

A se vedé No 3475.

- 17980 * Asta'î asta (Românico).

A PANN, *Ediț.* 1889, p. 11. —
Voința (ziar), 3 Martie 1894.

Când ești încolțit, și nu știi ce să mai ții.

POVESTEA VORBIÎ

Alt țigan, odată, a intrat să fure,
Când iată stăpânul în mâini c'o secure
— Ce cauți, țigane, îi duse, 'n grădină?
— M'a aruncat vîntul, nu sunt eu de vină
— Te-a aruncat vîntul? asta nu te scapă.
Dar ce 'ți caută ghiara înfiptă în cîpă?
— M'apucaî de dînsa, să nu mă ieă vîntul.
— De gēba, țigane, nu ți-ai găsit sfîntul
Daca e așa dar de ce 'ți umpluși traista?
-- Apoi, *Românico*, veđi *asta e asta*!

A. PANN.

- 17981 A tot lucrul sfîrșitul la ce iase, vremea arată și norocul învață.

DIM CANTEMIR, *Ist Ierogl*, p. 244

- 17982 * A tutulor nu poți s-lî faci bun, barim satură-ți cu gura.¹⁾

I. COYAN, *prof. c. Băeșu, Epir.*

Daca nu poți ajuta pe om, ce'l puțin spune'i vorbe bune.

- 17983 A umblă pe sine mai bun să facă,
Defăimînd pe altul, nu pôte să placă.

ODOBESCU-SLAVICI, *Cart Cit.*

¹⁾ Tutulor nu poți să le faci bine, barem satură'î cu gura.

17984   Aă mē fă cum se cade, aă te lasă.

DIM. ȚICHINDEAL, *Fab.*, p. 78.

17985   * Avégli-te până nu ti lîa apa di cur.¹⁾

G. ZUCA, c. *Bătsa*, *Epir.*

Adică până nu dai de supărare, de rău.

17986   * Avină-ți inima a omului.²⁾

I. COYAN, *prof. c. Abela*, *Epir.*

Vorbesce omului după cum îi place.

17987   * Avină-lă ș-nu lă-acată.³⁾

I. COYAN, *prof. c. Samarina*,
Epir.

Să nu aduci pe inamic la disperare.

B

17988   * △ Bărbatul care mult jură se va umple
de fără de lege.

NIC. MATEESCU, *inv. c. Movilața*,
j. Putna. — C. BĂNULESCU, *inv. c.*
Pietroșița, *j. Putna*.

17989   * △ Bate și ți se va deschide.

HINȚESCU, p. 11. — E. I. PA-
TRICIU, *inv. c. Șmulți*, *j. Covurluiu*
— GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Dobro-*
veș, *j. Vasluiu*.

Bate și ți se va deschide, cere și ți se va da.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 116.

¹⁾ Păzeste-te până nu te ȳea apa de cur.

²⁾ Urmăresce inima omului.

³⁾ Gonesce'l și nu'l prinde.

*
Bate și ți se va deschide, cere și ți se va da, (caută și vei afla).

A. PANN, II, p. 29. — P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, I, p. 451.

Vezi *Ușă*.

Adică la lipsă trebuie să cerem, ca să putem dobândi ce-va (GOLESCU).

A se vedé MATEI, 77; MARC., 11. 24; LUC., 11 9. 10 & 13. 1.

* △
 17990 Bé paharul până'î plin.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Tătăna, j. Argeș*

Să faci lucrul la vreme.

* △
 17991 Bine fă, așa gândește,
 C'asa ți se răsplătesce.

V. SALA, *dasc c. Lelesci, comit. Bihor, Ungaria*

*
 17992 Bine 'î a vorbi, dar mai bine a tăce;
 numai să scii cându'î vreme.

V. SALA, *dasc. c. Sebișu, comit. Bihor, Ungaria*.

17993 Bișugul aduce desfrinare.

NIU. COSTIN, *Letop. Mold.*, I, p. 385

*
 17994 Bóla ce nu se vindecă cu doctorii este
 supărarea, ce te duce grabnic la mor-
 mînt.

V. A. FORESCU, *c. Folticeni, j. Suciava*.

A se vedé No 16895.

17995 Bucurați-vă cu cei ce se bucură, și plân-
 geți cu cei ce plâng.

I. IONESCU, *Cart. Lect.*, II.

- 17996 Bunătatea e mai prețuită de cât bogăția.
 DIACONOVICI-LOGA, p. 28.

C

- 17997 Căile celor ce șed fără de lucru sunt acoperite cu spinii.

GALLIN-NĂDEJDE, *Cart. Cit.*

Vedî Solomon, Prov. 45.

- 17998 Căința din urmă să nu fie mai mare de cât cea d'întăiu.

I. G. VALENTINIANU, p. 24.

- * 17999 Căința pe urmă, vine tot cam cu daună.

V. SALA, *dasc. c. Vașcoi, comit. Bihor, Ungaria*

- * 18000 Ca la noi la nimeni.

VARBON, p. 48. — IORD. GOLESCU, *Mss. II*, p. 24. — P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, I, p. 455. — GR JIPESCU, *Răur. Oraș*, p. 60.

Acelaș înțeles ca la No. 10288.

- 18001 Căliurile așelor ce șed fără de lucru, cu schiî sunt așternute; ma a așelor lucrători curate și fără pidipsire.¹⁾

ANDREI AL BAGAV, p. 75.

A se vedé la No. 17997

- 18002 Când ai zor
 Nu pune mâna pe topor;
 Nici pe cuțit
 Când ești amărit.

V. A. URECHE, *Conv. Liter.*, XXI, p. 1108.

¹⁾ Căile celor ce șed fără de lucru, sunt așternute cu spinii; dar căile celor care lucrăză (sunt) curate și fără pedepsire.

- 18003 Când ar sci omul ce-ar păți,
Din 'nainte s'ar păzi.

I. CREANGĂ, *Pov.*, p. 31.

- 18004 * Când capul e putred, ce să ne așteptăm
de la picióre !

V. A. FORESCU, c. *Folticeni*, j
Sucilava.

- 18005 Când ceri și nu ți se trece,
Te-întorci cu inima rece.

A. PANN, *Nastr. Hoge*, p. 8.

- 18006 * △ Când dai la cei ne-avuți
Pe Dumnezeu împrumuți.

A. PANN, I, p. 73 — HINȚESCU,
p. 118 — G. MIHALACHE, *înv. c.*
Șendresci, j *Tutova*

Francesul dice ca și noi :

Qui donne aux pauvres prête à Dieu

- 18007 Când de multe te apuci
Mai pe toate le încurci.

ODOBESCU-SLAVICI, *Cart. Lect.*

- 18008 * △ Când dintr'un rău vrei să treci în alt rău,
rămâi mai bine cu cel d'întăiu cu care
te ai deprins.

C. TEODORESCU, *înv. c. Lipova*,
j. *Vaslui*.

Pentru servitorii cari își schimbă stăpâni și slujbașii
slujbele

- 18009 * Când doi se luptă al treilea câștigă.

I. G. VALENTINIAN, p. 47.

- 18010 [△] Când gândesci să trăești bine,
Atuncea e vai de tine.

G. DEM. TEODORESCU, *Poes. Pop.*,
p. 270.

- 18011 * [△] Când latră un câne bătrân să ieși afară.

D-na Z JUVARA, c. *Fedesci*, j.
Tutova

Să ții în tot-dé-una socotélă de sfaturile celor bătrâni.

- 18012 * [△] Când n'ai, pui și mult și puțin.

G. MIHALACHE, *inv. c. Șendresci*,
j. *Tutova*.

- 18013 * [△] Când n'ai putere, tacă și înghite.

HIŢEŞCU, p. 157. — H. D. E-
NESCU, c. *Zamostea*, j. *Dorohoi*.

- 18014 Când nici nu gândesci, atunci te trântesce.

I. CREANGĂ, *Pov.*, p. 168.

Când ți se întâmplă ore-ce pe ne-așteptate.

- 18015 Când nu putem face ce voim, trebuie să
voim ce putem.

IDEM, *Calend. Rom.*, 1892.

Și cum dice Francesul: *quand on n'a pas ce que l'on
aime il faut aimer ce que l'on a.*

- 18016 * Când nu ti dore caplu s'nu'l legi.¹⁾

MAT. COSTANDIN, c. *Moloviște*,
Macedonia.

Nu te căsători dacă nu ești silit să o faci.

¹⁾ Când nu te dore capul să nu'l legi.

- 18017 Când odată se strîmbază,
Anevoe se 'ndreptază.

A. PANN, I, p. 61. — HINȚESCU,
p. 181.

Maî ales pentru copii.

- 18018 * △ Când se culege, atunci se alege.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Sc. Inv.*
Cl. VII.

- 18019 Când sufletul îți este gol și inima fără
simțire, de gēba mai cauți pricină cu
lumea din afară.

I. CREANGĂ, *Amint.*, p. 199

- 18020 Când te apuci la (de) vre-o trēbă,
N'o lāsă fără ispravă.

A. PANN, II, p. 48. — HINȚESCU,
p. 5

- 18021 * △ Când te găsește una, te găseșc mai multe.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j.*
Putna.

Acelaș înțeles ca la No. 16711.

- 18022 Când te suî, te mai opresci; da când
scobori nu te poți.

GR. JIPESCU, *Opinc.*, p. 132.

- 18023 Când te trimite (trimete) la trēbă,
Mergî și te 'ntorce 'n grabă.

A. PANN, II, p. 47. — HINȚESCU,
p. 191.

- 18024 * △ Când veđi pe om că se innēcă, atunci îi
mai dai brânci (în apă).

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulți,*
j. Covurluiu.

Când faci rău unuia, care e deja destul de nenorocit.

- 18025 * Δ Când vrei să te dregi, mai rău te strici
(rupi).

V. A. FORESCU, c. *Dorna*, j.
Sucitava.

- * Când vrei s'o dregi, mai rău o strici (se
rupe).

Vezi a *Frânge*.

Când vrând să îndrepti o greșelă a ta, mai rău o
greșesci.

- 18026 Cărare să nu suferi să ți se facă prin
barbă.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 104.

Adică să nu suferim cât de mică supărare, ca să nu
se facă obicei (GOLESCU).

- 18027 Care bate i se deschide.

I. G. MUNTEANU, p. 150.

- 18028 Care caută, acela află.

I. G. MUNTEANU, p. 10. — HIN-
TESCU, p. 30.

A se vedea la No. 18136

- 18029 * Δ Care'i acolo?

GAVR. ONIȘOR, prof. c. *Dobro-
vâf, j. Vaslui*.

Tochmai tu ești, tu te-ai găsit să spui să faci ce-va.

- 18030 Care, înaintea noastră, grăescă pre alții
de rău, acela și pre noi, înaintea altora,
ne va grăi de rău.

DIM. ȚICHINDEAL, *Fab.*, p. 68.

- 18031 Care începe multe finéză puține.

G. I. MUNTEANU, p. 6. — HIN-
TESCU, p. 113.

- 18032 Carele peste măsură mult vorbește, o-
bicînuît e că puțintel gîndesce.

DIM. ȚICHINDEAL, *Fab.*, p. 253.

- *
18033 Carî alége, culége.¹⁾

C. IONESCU, *prof. c. Nevésta,*
Macedon'a

Acelaș înțeles ca la No. 17959.

- 18034 Carî céri nu chiari, ma necă tr'alăvdari-î.²⁾

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres*,
p. 162.

Să nu cerem că e rușine.

- *
18035 Carî taçe, façe.³⁾

I. COYAN, *prof. c. Samarina,*
Epir.

- 18036 Carî va s-facă multi di nă órá, armâni
tu mesi.⁴⁾

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres*,
p. 169.

- 18037 Carle ânse face, face za trei.⁵⁾

Dr. FR. MIKLOSICH, *Rum. Un-*
ter., I, p. 9.

- 18038 Carle bire poșnaě, mușat anca finaě.⁶⁾

Dr. FR. MIKLOSICH, *Rum. Un-*
ter., I, p. 9.

- 18039 Carele bire poșnaě, podie a facut.⁷⁾

Dr. FR. MIKLOSICH, *Rum. Un-*
ter., I, p. 9.

Veđi No. 18490.

¹⁾ Care alege, culege

²⁾ Care cere nu piere, dar uci de lăudare (nu) ți

³⁾ Care tace, face.

⁴⁾ Care vré să facă multe de odată, rămâne la jumătate.

⁵⁾ Carele însuși face, face cât (pentru) trei.

⁶⁾ Carele bine începe, frumos încă finesce

⁷⁾ Carele bine începe, jumătate a făcut.

Și cum dice Românul: *lucrul bine început e pe jumătate făcut.*

18040 Carle cere, afla.¹⁾

Dr. FR. MIKLOSICH, *Rum. Unter.*, I, p. 9.

18041 Carle face fale, și falindo s'enveța.²⁾

Dr. FR. MIKLOSICH, *Rum. Unter.*, I, p. 9.

18042 Carle'i bire nascut, pocle anca bire viie.³⁾

Dr. FR. MIKLOSICH, *Rum. Unter.*, I, p. 10.

18043 Carle nu riscaē, non rožiga.⁴⁾

Dr. FR. MIKLOSICH, *Rum. Unter.*, I, p. 10.

Ca să câștigă trebuie să 'ți încerci norocul.

18044 Carle n'usaē plierde pratica.⁵⁾

Dr. FR. MIKLOSICH, *Rum. Unter.*, I, p. 10.

Numai făcând mereu un lucru, îl putem face bine.

C'est en forgeant qu'on devient forgeron.

Prov. Franc.

18045 Carle se žuta, Domnu'l žuta.⁶⁾

Dr. FR. MIKLOSICH, *Rum. Unter.*, I, p. 11.

Acelaș înțeles ca la No. 17956.

¹⁾ Carele cere (întrébă), află.

²⁾ Carele face greșesce, și greșind se'nvață.

³⁾ Carele 'i bine nascut, mai târziu încă bine trăesce.

⁴⁾ Cine nu riscă (încercă) nu róde.

⁵⁾ Carele nu usézá, pierde practica.

⁶⁾ Carele se ajută, Domnu'l ajută

18046 Carle nu se žuta, se otopaë.¹⁾

Dr. FR. MIKLOSICH, *Rum. Unter.*, I, p. 10.

18047 Carle nu va, neca tremete; carle va, neca maëre.)

Dr. FR. MIKLOSICH, *Rum. Unter.*, I, p. 10.

Daca vreî să se facă o trébă, du-te singur și fă o.

18048 Căruia m'aŭ înșelat mai nainte, aferim; iară de m'aŭ amăgit al doilea rînd, încă îi mulțemes, că a mea este vina.

DIM. ȚICHINDEAL, *Fab.*, p. 197.

18049 Ca să eși la mal, în tóte, îți trebuie limbă de aur ori pungă de aur.

GR. JIPESCU, *Opinc*, p. 56

18050 Ca să putem scăpa de reul cel mai mare, să suferim cel mai mic.

DIM. ȚICHINDEAL, *Fab.*, p. 156.

18051 * Ca s'nu pați, nu 'nveți.³⁾

I COYAN, *prof c Turia, Epir.*

Arată ródele experienței.

18052 Cathi chiadica tră ghini⁴⁾

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres*, p. 165.

18053 Căt o vré lumea să'ți strige,
Tu să nu fii cum îți ȓice.

A. PANN, I, p. 169 — HINȚESCU, p. 94.

¹⁾ Carele nu se ajută se prăpădesce.

²⁾ Carele nu vré, să trimetă, care vré, să se ducă.

³⁾ Daca nu pați, nu înveți.

⁴⁾ Fie-care pîedică (împiedicare) pentru bine (este).

Să nu ținem sémă de bîrfelile ómenilor.

- 18054 Către toți te arată cu omenie, că așa vei câștiga mulți prieteni.

DIACONOVICI-LOGA, p. 23.

- 18055 Caută cui trebuie să crești și cui nu.

DIACONOVICI-LOGA, p. 18.

- 18056 Caută și vei afla.

A. PANN, II, p. 29.—HINȚESCU, p. 30.—P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, II, p. 145.—REINSBERG-DÜRINGS-FELD, II, p. 229.

Dicere luată din Evangheliă.

Suche, so wirst du finden. ¹⁾

Prov. Germ.

- 18057 * $\triangle$ Caut una și daș peste alta.

G. I. TOMESCU, *inv. c. Broscari, j. Mehedinți*.

Când caută cine-va să facă vre-un bine, și în urmă vede că a făcut rău.

- 18058 Ca vremea nici un dascal mai bun.

IORD GOLESCU, *Mss.* II, *Asem.* p. 211.

Ved₁ *Cap. XVIII, c.*
Vreme

În adevăr mai bun dascal de cât vremea nu este altul (GOLESCU).

- 18059 * $\triangle$ Ce a fost a trecut, ce-o mai fi o mai veni.

ST. ST TUȚESCU, *inv. c. Cățele, j. Dolj*.

Ved₁ *No. 127.*

¹⁾ Caută, așa vei afla.

Speranță într'un viitor mai bun.

18060 Ce-am avut din început, acea am până
în sfârșit.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 75.

Să ție pentru cei ce nu pot dobândi nimic (GOLESCU).

18061 * Ce-am avut și ce-am pierdut.

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 134 &
151. — HINȚESCU, p. 7. — CARA-
GIALI, *Conv. Liter.*, XIII, p. 410.
— P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, II, p.
146.

Când puțin îți pasă de ore-ce, de ce ai pierdut.

18062 * △ Ce a căută, aceea a găsi.

G. P. SALVIU, *inv. c. Smulț,*
j. Covurluțu.

* △
Ce au căutat au găsit.

Șezătore, I, p. 264.

* △
Ce cauți găsești.

I. G. VALENTINIAN, p. 11. — V.
SALA, *dasc. c. Hinchriș, Ungaria*

Când dăm de vre-un rău pe care singuri l'am căutat.

18063 Ce dă vremea, nici avuția nici nevoia
pote cumpără.

DIM. CANTEMIR, *Ist. Ierogl.*, p.
97.

18064 Ceea ce omul singur își face, nimeni nu
pote desface.

HINȚESCU, p. 176.

Acelaș înțeles ca la No. 14871.

- 18065 Ceea ce vreți să vă faceă vouă ómenii,
faceți și voi lor.

I. IONESCU, *Cart. Cit.*, II.

- 18066 Ce e întâiu nu e pe urmă.

A. PANN, II, p. 148. — HINȚESCU, p. 4.

Adică ce e întâiu e mai bun, mai bine, mai sigur, etc.

- 18067 Ce e lesne nu e bun.

KÁROLY ÁCS, p. 83.

Ce costă puțin, valoréză puțin.

- 18068 * Ce e nouă e și frumos.

G. POBORAN, *inst. c. Slatina, j. Ol.*

Și cum ȑice francesul: *tout nouveau, tout beau*.

- 18069 * Ce e ('i) prea mult, nu e ('i) sănătos.

HINȚESCU, p. 113. — VARRON, p. 71.

Excesul în nimică nu e bun.

- 18070 Ce e strîmb din fire, anevoie a se mai îndreptă.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 75.

Adică cel din copilărie rău nărvit (GOLESCU).

- 18071 * Ce faci ți se va face.

BARONZI, p. 53. — HINȚESCU, p. 56.

Prin urmare să nu faci rău nimănu.

- 18072 Ce graba în căs și cu sila nu isprăvesce,
aceia delungarea vremii și meșterșugul
biruiasce.

DIM. CANTEMIR, *Ist. Ierogl.*, p.
168.

- 18073 Ceî ce se potrivesc
Lesne se 'mprietinesc.

S. I. GROSSMANN, *Dicț.*, p. 191.

Maî ales pentru ceî răi.

- 18074 * Ceî d'întâi vor fi ceî maî din urmă, și
ceî maî din urmă, ceî maî d'întâi.

Țicere din Evanghelii. Veđi Mateîn, 19. 30; Marc., 10.
31; Luc., 13. 30.

*Les premiers seront les derniers, et les derniers
seront les premiers.*

Prov. Franc.

- 18075 Ceî răi atuncea vor peri, când ceî buni
se vor uni și se vor împreună.

DIM. ȚICHINDEAL, *Fab.*, p. 383.

- 18076 * Cel biruit de patimî e ca un dobitoc.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr j.*
Putna

- 18077 Cel ce caută va află.

IORD. GOLESCU, *Mss.* I, p. 253.

Când faci ce-va care 'ți pôte aduce vre un rău.

- 18078 * Δ Cel ce începe multe nu isprăvesce nimic.

V. A. FORESCU, *c. Stănișoara, j.*
Sucăva.

- 18079 * Δ Cel ce mereu se potrivește tot cu rău o
sfârșește.

G. MADAN, c. *Trușeni, în. Chișinău, Basarabia.*

Adică omul dîrz, semeț.

- 18080 Δ Cel ce răspunde ne-întrebat, se numește
oie cu șoricu.

Dr. CRISTEA, *Prov*, p. 51, c.
Gura-Rîului, Ungaria.

- 18081 Cel ce se înnecă se apucă de sabie cu
mîna gîlă.

MIRON COSTIN, *Letop. Mold.*, I

- 18082 Cea ce se pripesce
Adesea se poticnesce.

A. PANN, III, p. 13. — HIN-
ȚESCU, p. 152.

- 18083 Cel ce se smeresce pre sine, se va înălța.

DIM. ȚICHINDEAL, *Fab*, p. 256.

- 18084 Cel ce-și plinesce datorințele sale, fără
temere se află.

DIACONOVICI-LOGA, p. 25.

- 18085 Cel ce suferă pe nedreptate, se întărește.

Gr. JIPESCU, *Opinc.*, p. 2.

- 18086 Cel ce ține învinge.

HINȚESCU, p. 186.

Adică cel care scie să rabde.

- 18087 Cel ce tot alege,
Pe urmă culege.

S. FL. MARIAN, *Nasc.*, p. 58.

Acelaș înțeles ca la No. 17960.

- 18088 Cel ce urechile ș'astupă, ca pe săraci să nu'i audă, nici pe el el vor auzi la păsul lui vre-odată.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 120.

- 18089 Cel ce vré să câștige odată prea mult, mai adese-orî perde și puținul ce'l are.

I. IONESCU, *Cart. Cit.*

- 18090 Cel cuminte învață din nenorocirile celui neprevădător.

IDEM, *Calend. Rom.*, 1892

- 18091 * Δ Cel cuminte strînge bani albi pentru ȕile negre.

A. GOROVEI, c. *Seliște*, j. *Suciava*

- 18092 Cele crude de nimic bune.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 76.

Adică cele ne-săvîrșite (GOLESCU).

- 18093 * Cele rele să le scrii pe apa ce curge, iar facerea de bine în piétră să o sapi.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 115.

— A. GOROVEI, c. *Folticeni*, j. *Suciava*.

Adică, ori ce rău pătimesci îndată să'l uiți, iar facerea de bine în veci s'o ȕii minte (GOLESCU)

- 18094 * Cel fără minte batjocoresce învățătura tatălui său.

V. HARAM, *inv.* c. *Grivița*, j. *Tulova*.

- 18095 * Δ Cel mai bun dascal e pățania.

GR. POÎENARU, *ing.* c. *Rassa*, j. *Ialomița*.

- 18096 * Δ Cel ne-îndrășneț, pierde multe bune.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna.*

Francesul *dice: jamais honteux n'eut belle amie.*

- 18097 Celui cu suflet mare, și de la neprietenii
îi este drag adevărul a'l primi; iară
cel cu mintea slabă, nici de la prietenii
nu va să'l primescă.

DIM. ȚICHINDEAL, *Fab.*, p. 75.

- 18098 * Δ Ce lumea prorocesce
Tôte se'implinesce.

I. DUMITRESCU, *înv. c. Gânciova, j. Dolj.*

- 18099 * Δ Ce nu pôte face un singur om, fac mai
mulți împreună.

P. ALEXANDRESCU, *c. Mircesci, j. Vaslui*

- 18100 * Δ Ce nu pôte omul
Ajută Domnul.

I. ARBORE, *îng j. Buzău*

- 18101 Ce nu poți nu redică.

KÁROLY ÁCS, p. 81.

Nu încercă peste puterile tale

- 18102 Ce nu se pôte nu cere nici la Dumnezeu.

P. GÂRBOVICEANU, *Semin. Buc. Cl. VIII*

- 18103 Ce nu'ți este de potrivă
Îți va fi tot împotrivă.

A. PANN, II, p. 151. — HINTESCU, p. 151. — Ș. FL. MARIAN, *Nunta*, p. 9.

Pentru căsătorii.

18104 Ce nu'ți poftesci ție a fi, altuia să nu faci.

NIC. COSTIN, *Letop. Mold.*, I, p. 76.

Și, precum dice Luca, 6. 31: *cum voiți ca să vă facă oamenii, asemenea le faceți și voi.*

18105 Ce om vrei să fii, așa harnicii îți câștigi.

DIACONOVICI-LOGA, p. 25

18106 * Δ Ce poți face astă-zi nu lăsa pe mâne.

ILIE HOCHOTĂŢ, c. *Seliște, comit. Sibiu, Transilvania.* — P. GĂRBOVICIANU, *prof. Sem. Buc. Cl. VII.* — D. POPOVICIU, *inv. c. Cuvin, comit. Arad, Ungaria.*

A se adaoga la No. 49.

18107 * Δ Ce poți face singur nu așteptă să'ți facă alții.

V. A. FORESCU, c. *Mălmă, j. Suciava.*

18108 Cercarea greș n'are.

D-na EL SEVASTOS, p. 44.

18109 * Δ Cercarea mórte nu aduce.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna.*

18110 Cere până nu piere.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 115.

Adică la vreme și dă grab (GOLESCU).

18111 Cere să'i dai la soroc,
Par'că te pune pe loc.

A. PANN, II, p. 85. — HINȚESCU, p. 178.

Pentru creditorii ne miloși.

18112 * Δ Cere și ți se (se) va dă.

A. PANN, II, p. 29. — HINȚESCU, p. 31. — P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, II, p. 148. — GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Dobrovăț, j. Vasluțu*.

Țicere din Evanghelie.

18113 Certările prietenului sunt folositore.

DIACONOVICI-LOGA, p. 18.

18114 Ce s'a amănat
Nu s'a uitat.

HINȚESCU, p. 3.

Acelaș înțeles ca la No. 17967.

18115 Ce s'a făcut nu se mai desface.

LAURIAN & MAXIM, I, p. 563.

18116 Ce se amână nu se uită.

S. I. GROSSMANN, *Dicț. Germ.*, p. 71.

Acelaș înțeles ca la No. 18114.

18117 * Δ Ce-și face omul singur, nici dracul nu
pöte să-i desfacă.

P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, II, p. 149. — AL. POPESCU, *inv. c. Cer-nica, j. Ilfov*.

A se adaoga la No. 14871.

18118 * Δ Ce ție nu'ți place,
Altuia nu face.

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 146; III, p. 118; *Fab.*, II, p. 67. — LAURIAN & MAXIM, II, p. 676. — I. G. VALENTINIANU, p. 28. — AL. IPSILANTI, *Pravil. Condiță, apud Al. Odobescu*, I, p. 273. — P. ISPIRESCU, *Leg.*, 1872, p. 175; *Rev. Ist.*, II, p. 149. — HINȚESCU, p. 146. — I. POPESCU, *inv. c. Dobreni, j. Ilfov*. — D. POPOVICIU, *inv. c. Cuvrn, comit. Arad, Ungaria*. — C. TEODORESCU, *inv. c. Dögele, j. Vasluțu*. — E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulți, j. Covurluțu*.

18119 Ce ție și altuia.

ȘINCAI, I, p. 26.

18120 Ce va ajuta mielului celui de astăzi mâncat, de ar și beli, mâine, pelea de pe lup.

DIM. ȚICHINDEAL, *Fab.*, p. 44.

18121 * Chirolu tricuit nu's tórănă.¹⁾

D. DAN, c. *Nevésta, Macedonía*.
— MED. COSTANDIN, c. *Moloviște, Macedonía*.

18122 * Ți căftă și-află.²⁾

XENOF. CAPSALE, c. *Nevésta, Macedonía*.

18123 Cimil cu cimil s'adună.

G. I. MUNTEANU, p. 60.

18124 * Δ Cine aduce veste, veste duce.

V SALA, *dasc c. Vașcoi, comit. Bihor, Ungaria*.

Să ne ferim de asemenea ómenî

18125 * Cine a face (altă dată) ca mine, ca mine să pățescă.

I. CREANGĂ, *Pov*, p. 253.

18126 Cine ajută curînd, dă îndoit.

I. G. VALENTINIAN, p. 39.

18127 * Δ Cine alege, Culege.

IORD GOLESCU, *Mss.* II, p. 78.
— A. PANN, *Ediț* 1889, p. 103.
— HINȚESCU, p. 3 — P. ISPIRESCU, *Rev. Ist*, I, d. 229; II, p. 149.
— BARONZI, p. 60. — I. G. VALENTINIANU, p. 49 — S. I. GROSSMANN, p. 110 — P. GÂRBOVICEANU, *prof. Sem Buc. Cl VIII* — AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteiu, Banat*.
— E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulți, j. Covurluiu*.

¹⁾ Timpul trecut nu se'ntórce.

²⁾ Ce a căutat, a aflat.

1° Să ȋdice pentru cei ce, tot alegând, ajung să ȋea ori-ce să 'ntîmplă, fie cît dă prost, ca la culesul viilor, cînd se culeg struguri d'a rîndul, bun și rău fără nici o alegere (GOLESCU).

2° Se ȋdice în deosebi pentru căsătorii.

- 18128 * Δ Cine alege,
Dese-ori rău culege.

V. A. FORESCU, c. *Dorna*, j. *Suciava*.

- 18129 * Δ Cine alege,
În (pe) urmă culege.

HINȚESCU, p. 3. — I. BÂRSAN,
c. *Soarș*, com. *Țîrnava-Mare*, *Transilvania*.

- 18130 * Δ Cine alérgă mult,
Mănâncă unt.

P. GÂRBOVIOEANU, *prof. c. Costești*, j. *Argeș*.

- 18131 Cine are mult, de multe ori vine vremea
să n'aibă nici de cum.

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 134 ;
II, p. 87.

- 18132 Cine are vreme, să n'o piérqă.

IDEM, *Calend. Rom.*, 1892.

- 18133 * Δ Cine așteptă mură 'n gură,
Nu ajunge ȋioă bună.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr.*
j. *Putna*.

Pentru cel leneș.

- 18134 Cine bate, aceluia i se deschide.

KÁROLY ÁCS, p. 83.

Din Evanghelie. Veȋi MATEI, 7. 7 ; MARC., 11. 24 ; LUC., 11. 9. 10 & 13. 1 ; ION, 14. 13 & 15. 7 & 16. 23.

18135 Cine batjocoresce, va fi batjocorit.

IDEM, *Calend. Rom.*, 1892.

18136 * Δ Cine caută, află.

NIC MATEESCU, *înv. c. Movilița, j. Putna.*

Cine caută, găsesce.

D-na EL. SEVASTOS, p. 180

A se vedé la No. 18028.

18137 Cine caută vreme, perde vremea.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 79.

Ne învață că nu trebuie să întârziăm prea mult, la lucru ce cere pripă, că atunci pierdem și vremea ce o avem în mână, și se dice pentru cei ce dă și piste și, la ori-ce lucru (GOLESCU).

18138 * Δ Cine ce caută, aia află.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteiu, Banat.*

Cine ce caută, găsesce.

Trib. Popor. (Arad), I, p. 1249.
— IUL. GROFȘOREANU, *înv. c. Gal-
șa, comit Arad, Ungaria.*

18139 * Δ Cine ce face lui 'și face.

A PANN, II, p. 102. — HINȚESCU,
p. 55. — AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteiu, Banat.*

Pentru rău, sau pentru bine Cine vré răul altuia,
cade asupra lui.

18140 Cine cercă, află.

KÁROLY ÁCS, p. 83

Acelaș înțeles ca la No. 18136.

- 18141 * Δ Cine cere nu m $\acute{o}$ re, dar nici cinste nu are.

ALFR. JUVARA, c. B $\acute{e}$ rlad, j. Tutova.

Pentru cei obraznici.

- 18142 * Δ Cine cere nu pere, dar nici nume bun nu are.

BARONZI, p. 51. — HINȚESCU, p. 45. — G. MADAN, c. Costești, în. Ch $\acute{a}$ ș $\acute{e}$ n $\acute{e}$ u, Basarabia. — P. G $\acute{A}$ RBOVICEANU, prof. Sem. Buc. Cl. VI. — IUL. GROSȘOREANU, c. Galșa, comit. Arad, Ungaria. — T. B $\acute{A}$ LĂȘEL, preot, c. Ștefănești, j. Vâlcea.

- 18143 * Δ Cine cere nu pere, dar nici omenie n'are.

AVR. CORCEA, paroh, c. Coșteiu, Banat.

- 18144 * Cine cere, nu p $\acute{i}$ ere.

* Δ
Cine cere nu p $\acute{i}$ ere, dar nici nume bun nu are.

A. PANN, Edit. 1889, p. 154, III, p. 124. — HINȚESCU, p. 31. — LAURIAN & MAXIM, I, p. 601. — P. ISPIRESCU, Leg, 1872, p. 164; Rev Ist, II, p. 150. — ECAT ȘISMAN, înv. c. Adam, j. Tutova. — G. P. SALVIŢ, c. Smulț, j. Co vurluțu. — P. A. FORESCU, j. Suciava. — P. G $\acute{A}$ RBOVICEANU, prof. Sem Buc. Cl VII. — I. POPESCU, înv c. Dobreni, j. Ilfov.

- 18145 * Δ Cine cere nu p $\acute{i}$ ere, nici multă omenie are.

I. ROMAN, c. Vima-Mică, comit. Solnoc, Ungaria.

- 18146 Cine cere nu p $\acute{i}$ ere,
Veste bună nu'î mai mere.

C FLĂMÂND, c. Borgo-Susenț, comit. Bistrița-Năsăud, Transilvania.

18147 Cine ce'și caută găsește.

P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, II, p. 153. — HINȚESCU, p. 31.

A se vedé No. 18138.

18148 * Δ Cine ce'și face, lui îi face.

HOLERGA, c. *Magureț, comit. Tîrnava-Mare, Transilvania.*

A se vedé No. 18139.

18149 * Δ Cine dă lui 'și dă.

HINȚESCU, p. 43 — GAVR. ONIȘOR, c. *Dobrovăț, j. Vasluiu.* — C. TEODORESCU, inv. c. *Pungesci, j. Vasluiu.*

* Δ Cine dă își dă.

C. C. BUNGEȚIANU, c. *Mehedinți, j. Vasluiu.*

Cine dă luiși dă; cine face luiși face.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 83.

Adică atât cele bune cât și cele rele ce vom face, la noi se întorce (GOLESCU).

18150 Cine defaimă pe altul înaintea ta, el și pe tine o să te defaime înaintea altuia.

A. PANN, I, p. 168. — HINȚESCU, p. 44.

18151 Cine dă grab se urcă, dă grab la pămînt se culcă.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 83.

Adică cine dă grab se înalță, dă grab și scapătă (GOLESCU).

18152 * Δ Cine de ómenî nu se rușinează, nici de Dumneđeũ nu se înfricoșează.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Scol. Inv. Cl. VI.*

- 18153 * Δ Cine doresce mai mult, perde și pe cel puțin.

P. ALEXANDRESCU, c. *Mircești*,
j. *Vaslui*.

- 18154 * Δ Cine după ce umblă, capătă.

IUL GROFȘOREANU, prof. c. *Gal-
șa*, comit. *Arad*, *Ungaria*.

- 18155 * Δ Cine este liniștit, se odihnesce.

V. SALA, dasc. c. *Vășcoi*, comit.
Bihor, *Ungaria*.

- 18156 Cine face, acela trage.

X*** c. *Nănescl*, j. *Bacău*.

- 18157 Cine face ca mine, ca mine să pață.

A. PANN, III, p. 30.—HINȚESCU,
p. 55.

- * Δ Cine face ca mine, ca mine să pățescă.

I. G. VALENTINEANU, p. 48. —
IUL. GROFȘOREANU, c. *Galșa*, co-
mit. *Arad*, *Ungaria*.

Când unul se căește de ceea ce a făcut. Veđi No. 18190.

- 18158 Cine face, face i se.

I. NECULCE, *Letop*, II, p. 313.
— DIM CANTEMIR, *Ist. Ierogl.*, p.
194.—C. NEGRUZZI, I, p. 248.

A se vedé No. 18190.

- 18159 * Δ Cine face, lui își face.

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 115.—
S. I. GROSSMANN, p. 158.—G. MA-
DAN, c. *Trușeni*, în. *Chișineu*, *Bas-
sarabia*.—G. I. TOMESCU, înv. *Bros-
cari*, j. *Mehedinți*.—TEODORESCU,
inv. c. *Pungesci*, j. *Vaslui*.—E. I.
PATRICIU, inv. c. *Smulți*, j. *Co-
vurlui*.

*
Cine face lui își face ; cine dă lui își dă.

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p. 169; *Rev. Ist.*, II, p. 151. — HINȚESCU, p. 55.

Acelaș înțeles ca la No. 18148.

18160 * △ Cine face, și cine trage.

GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Dobro-
vêi, j. Vasluiu.*

18161 * △ Cine greșesc, pătimesc.

S. I. GROSSMANN, p. 92. — GR.
ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna.*

18162 * △ Cine începe multe nici una nu isprăvesc.

E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulți,
j. Covurluiu.*

18163 * △ Cine începe multe, puține sfârșesc.

P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, II, p. 151.

18164 * △ Cine îndrăsnesc, trăesc; dar nici multă omenie n'are.

NIC. RUSU, *c. Ighisdorf, comit.
Tîrnava-Mare, Transilvania.*

18165 Cine jură lesne, minte

P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, II, p. 152.

18166 Cine lăcomesc să apuce cele străine,
perde și ale sale.

NIC. MUSTE, III, p. 35.

18167 * △ Cine la mult năzuesc, nici una nu isprăvesc.

NIC. MATEESCU, *inv. c. Movilața,
j. Putna.*

A se vedé No. 18162.

18168 Cine merge încet, departe ajunge.

I. G. VALENTINIANU, p. 12.

18169 * Δ Cine mult (adese-orî) se încrede în alții
adese-orî (de multe orî) se și înșelă.

V. SALA, dasc. c. *Hinchiriș*, comit.
Bihor, Ungaria.

18170 Cine n'a îndurat suferințe, nu se îndură
de alții.

IDEM, *Calend. Rom.* 1892.

18171 * Δ Cine ne-a dat astă-đi să ne dé și mâne.

C. TEODORESCU, *înv. c. Cursesci*,
j. Vaslui.

18172 * Δ Cine n'o caută o găsește; dar încă cine
o caută.

P. ISPIRESCU, *Leg.*, 1872, p. 167.
— HINȚESCU, p. 68. — G. P. SAL-
VIU, *înv. c. Smulți, j. Covurlui.*

*Cine n'o caută o găsește; dar încă mi-te
cine-o caută!*

P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, II, p.
153.

18173 * Δ Cine nu e ertat nu scie să erte.

C. C. BUNGEȚIANU, *înv. c. Co-
soveți, j. Mehedinți.*

18174 * Δ Cine nu e mulțumit de puțin, nici de
mult n'are parte.

G. I. TOMESCU, *înv. c. Broscari*,
j. Mehedinți.

Lăcomia nu e bine.

18175 * Δ Cine nu'i mulțămît cu puțin, nu'i vrednic
de mult.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteu*,
Banat.

- 18176 * Δ Cine nu o caută și o găsește, dar cine o caută.

E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulți, j. Covurlui.*

Omul ne-astîmpărat o pate adesea.

- 18177 * Δ Cine nu păstrează, nu are.

P. GÂRBOVICIANU, *Semin. Buc. Cl. VIII.*

- 18178 * Δ Cine nu pôte avé mult, e bucuros și de puțin.

E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulți, j. Covurlui.*

- 18179 Cine nu pôte săvîrși un lucru, să nu se apuce de dînsul.

LAURIAN & MAXIM, I, p. 1239.

- 18180 Cine nu se mulțămesc cu (de) puțin, nu merită nici mult.

HINȚESCU, p. 157. — BARONZI, p. 52.

- 18181 Cine nu se mulțămesc de puțin, pierde (perde) și cel mult.

A. PANN, *Ediț. 1889*, p. 73, III, p. 100. — HINȚESCU, p. 157.

- 18182 * Δ Cine nu se mulțumesc de puțin, de mult nici odată.

NIC MATEESCU, *inv. c. Movilița, j. Putna.*

- 18183 Cine nu se mulțumesc de puțin, nu e vrednic nici de mult.

P. ÎSPIRESCU, *Leg*, I, 1872, p. 167; *Rev. Ist.*, II, p. 153.

- 18184 * Δ Cine nu te scie te vinde; iar cine te scie
te cumpără.

E. I. PATRICOIU, *Inv. c. Smulți,*
j. Covurluiu.

Vești Bătrân.

Arată valoarea reală a omului.

- 18185 Cine nu va să se 'nomolască, de noroiu
să se ferască.

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 106.

Adică de rele.

- 18186 * Δ Cine nu voesce când pôte, nu va mai
puté când va voi.

P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, II, p.
153.

- 18187 * Δ Cine o caută, o găsesce.

P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, II, p.
153.—P. GÂRBOVICIANU, *Sem. Buc.*
Cl. VIII.

A se vedé No. 18147.

*Chi cerca, trova.*¹⁾

Prov Ital.

*Suche, so wirst du finden.*²⁾

Prov. Germ.

- 18188 * Δ Cine o face, și cine o trage.

E. I. PATRICOIU, *Inv. c. Smulți,*
j. Covurluiu.

Când unul suferă pentru altul.

- 18189 * Cine o ieă prea lată,
Remâne cu ea ne-crăpată (ne-crepată).

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 58;
III, p. 72.—HINȚESCU, p. 76.—
P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, II, p. 153.

¹⁾ Cine caută găsesce.

²⁾ Caută și vei găsi.

*Cine o ăea prea lată,
Remâne cu ea ne-grăpată.*

Rom. Glumeț, I, p. 25.—G. Coș-
BUC.

* △
*Cine o ăea lată,
Remâne ne-grapată.*

ANDR. MARINESCU, *înv. c. Hu-
mele, j. Argeș.*

Cine încercă peste puterile sale nu isbutesce.
După unii ar fi vorbă de brazda, trasă cu plugul.

* △
18190 *Cine o mai face (ca mine), ca mine să
pață.*

P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, II, p.
153 — G. BĂNULESCU, *înv. c. Pîe-
troșța, j. Dîmbovița.*

*Cine va face ca mine, de altă dată ca mine
să pață.*

I. CREANGĂ, *Conv Liter*, XI,
p. 189.

Acelaș înțeles ca la No. 18157.

Pe vremea lui Vodă Caragea, osîndiții la spînzurătoare,
erau siliți să ăică aceste vorbe, până li se puneă ștrén-
gul de gât.

△
18191 *Cine păgubesce, se înțelepțesce.*

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Semin.
Buc Cl VII.*

18192 *Cine pe alții blestêmă,
Urgii asupra își chiêmă.*

A PANN, I, p. 74.

*Cine pe alții blêstemă
Urgii asupră'și chiêmă.*

HINȚESCU, p. 16. — D-na E. B.
MAWR, p. 18.

Italianul ȋdice la rȃndul lui: *Le blestemie fanno come le processioni ritornando donde partirono.*

- 18193 * Δ Cine pe altul omenesce, pe sine se cinstesce.

V. SALA, *dasc. c. Ghighișenț, comit. Bihor, Ungaria.*

- 18194 * Δ Cine pe sine se laudă, acela mai tare se 'njosesce.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna.*

- 18195 Δ Cine plȃnge vara, rȃde ierna.

ZOE MIHĂILESCU, *inv. c. Bușteni, j. Prahova.*

Acelaș înțeles ca la No. 312.

- 18196 Cine poftesce (cupește)
Se stîrpesce.

LAURIAN & MAXIM, I, p. 993.

Lacomia, 'nesațîu fără frîu își primesce tot-dé-una pe-dépsa.

- 18197 * Δ Cine póte face bine și nu face, pécătuesce.

V. SALA, *dasc. c. Lunca, comit. Bihor, Ungaria.*

- 18198 Cine s'apucă de multe, nu isprăvesce nici una.

GALLIN-NĂDEJDE, *Cart. Cit.*

- 18199 Cine se duce și umblă după înțelepciune, mai înțelept se întórce a-casă.

DIM. ȚICHINDEAL, *Fab.*, p. 390.

- 18200 Cine se grăbesce
Curînd ostenesce.

A. PANN, III, p. 15. — HINȚESCU, p. 70.

*Cine se grăbesce
Ostenesce.*

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 101.

Graba nu e în tot-dé-una folositoare.

- 18201 * Δ *Cine se grăbesce
Iute se poticnesce.*

I. PUȘCARIU. c. P. Mărului, comit. Făgăraș, Transilvania.

- 18202 * Δ *Cine se grăbesce
Se prichesce.*

E. I. PATRICIU, inv. c. Smulț, j. Covurlui.

*Cine se grăbesce
Se prîpescce.*

S. L. GROSSMANN, *Dicț.*, p. 189.

Arată cât de mult prețuesce răbdarea ; graba nu e bună.

- 18203 *Cine se grăbesce,
Și ce are prăpădesce.*

N. BOGDAN, *Nuv*, p. 193.

- 18204 * Δ *Cine se iuțesce
Curînd ostenesce.¹⁾*

A. PANN, III, p. 12.—HINȚESCU, p. 84.—NIC. MATEESCU, inv c. Movila, j. Putna.

- * Δ *Cine se iuțesce,
Curînd se ostinesce.*

V. A. FORESCU, c. Stănișoara, j. Suciava.

- * Δ *Cine se iuțesce,
Pe loc ostenesce.*

P. GÂRBOVICEANU, prof. Sem. Buc. Cl. VII.

¹⁾ Hințescu scrie *iubescce* în loc de *iuțesce*.

- 18205 Cine sémănă cu lacrimi, culege cu bucurie.

IDEM, *Calend. Rom.* 1892.

- 18206 Cine se plécă vremii, câștigă vreme.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 82.

Adică cine se pórtă după vreme, pururea dobândește (GOLESCU).

- 18207 * △ Cine se pornesce cu graba
Să 'ntilnesce cu zabava.

I. CREANGĂ, *Pov.*, p. 44. — D-na
Z. JUVARA, c. *Fedesci*, j. *Tutova*.

Francesul dice: *qui trop se hâte, reste en chemin.*

- 18208 * △ Cine se prea grăbesce, ostenesce iute.

D-ra ECAT. ȘIȘMĂN, inv. c. *Adam*,
j. *Tutova*.

- 18209 * △ Cine se pripesce la umblat, se poticnesce.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j.*
Putna

- 18210 * △ Cine se pripesce,
Se păcălesce.

HINȚESCU, p. 153. — V. SALA,
dasc. c. Totorenî, comit. Bihor, Un-
garia.

- 18211 * Cine se pripesce
Se pîrlesce.

P. ISPIRESCU, *Leg*, I, 1872, D.
172; *Leg*, 195, *Rev. Ist.*, II, p. 155.

- 18212 Cine spune multe, face puține.

BARONZI, p. 54.

- 18213 * △ Cine se razimă pe umbră, greșesce.

V. SALA, *dasc. c. Vașcoi, comit.*
Bihor, Ungaria.

A se adăoga la No. 4720.

18214 Cine se sfiesce nu se încumetă.

IDEM, *Calend. Rom. 1892.*

18215 * Cine se silesce, are.

G. MADAN, c. *Trușeni, țin Chișineu, Basarabia.*

18216 Cine se umilește, se înalță.

LAURIAN & MAXIM, I, p. 450.

A se vedé la No 18083.

18217 * △ Cine-și a lui scie.

H. D. ENESCU, *inv. c. Zamostea, j. Dorohoi.*

Vedî *Crobotă, Cizmă*

18218 Cine-și caută, găsește.

P. ISPIRESCU, *Leg., I, 1872, p. 166.*

18219 * Cine șovăește rău lui își pricinuesce.

V. A. FORESCU, c. *Folticeni, j. Suciava.*

18220 Cine spune multe, spune mai puțin de cât cel ce tace.

IDEM, *Calend. Rom. 1892.*

18221 △ * Cine te scie, te cumpără; cine nu (te scie), te vinde.

HINȚESCU, p. 171. — GAVR O. NIȘOR, *prof. c. Dobrovăț, j. Vaslui.*
— G. P. SALVIŢĂ, *inv. c. Smulți, j. Cuvurliu.*

A se vedé la No. 18184.

18222 * △ Cine tot alege,
Adese-ori rău culege.

V. A. FORESCU, c. *Dorna, j. Suciava.*

Acelaș înțeles ca la No. 17943.

- 18223 * Δ Cine umblă încet merge departe.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 79.
— I. MARINESCU, *înv. c. Bradu-
de Jos, j. Argeș.*

Adică cine nu se pripesce, mult sporesce (GOLESCU).

- 18224 Cine umblă prea lată
Rămâne crăpată.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 79.

Adică cine cheltuesce piste măsură, curînd istovesce (GOLESCU).

- 18225 * Cine unge bine, merge bine.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j.
Putna.*

Acelaș înțeles ca la No. 12419

- 18226 Cine voesce tot-dé-una mai mult, acela
pierde și cât aș avut.

DIM. ȚICHINDEAL, *Fab.*, p. 28.

- 18227 Crede 'n Domnul, cinstind sfinții,
Cum te-a învățat părinții.

A. PANN, I, p. 72.

*Crede 'n Domnul, cinstind sînții,
Cum te-aș învățat părinții.*

HINȚESCU, p. 34.

- 18228 * Crede și nu cerceta.

E vorbă de credințele religioase.

*La foi, l'œil et la renommée
Ne doivent jamais être touchées.*

Prov. Franc.

18229 Credința ta te va mântui.

1. G. VALENTINIANU, p. 8 & 11

Și cum dice francesul: *c'est la foi qui sauve*.

18230 Cu adevărul în gură, nimeni ție dă în gură, d'aceea trebuie și câte-o minciună.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 104.

Adică, tot cu adevărul, nimeni te ajută (GOLESCU).

18231 *
Cui ai să poruncesci
Nici odată să nu glumesci.

G. I. TOMESCU, *inv. c. Broscari,*
j. Mehedinți.

Ca să scie de frică, să te respecteze

18232 Cu cât are tot ar vré să mai aiba.

P. ISPIRESCU, *Leg.*, p. 259.

Acelaș înțeles ca la No 11047.

18233 * △
Cu cât le lași, cu atâta te lasă.

GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Murgeni,*
j. Tutova

18234 Cu cât mai multe auzi, cu atât mai multe înveți.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 120.

18235 Cu cât mai sus vei să te sui, cu atât mai multe furtune acolo vei găsi.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 29.

Adică cele înalte cu primejdii (GOLESCU).

18236 * △
Cu cât te afunzi,
Cu atât te cufunzi.

GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Crângu,*
j. Tutova.

- 18237 * Cu cât te descoperi, cu atât ți-e mai frig.

AL. MARTINIAN, c. *Bucuresci*,
j. *Ilfov*.

Să-ți păstrezi avutul. Se dice mai ales pentru părinții cari, înainte de a muri, își împart averea între copiii lor.

- 18238 Cu cel ales, ales vei fi.

HINȚESCU, p. 3.

*Cu cel ales, ales vei fi, și cu cel îndărătnic,
te vei îndărătnici.*

A. PANN, II, p. 164. — P. IS-
PIRESCU, *Rev. Ist.*, II, p. 158

- 18239 Cu cel ce plânge, să plângem; iară cu cei
ce rîd, nu tot-dé-una să rîdem.

DIM. ȚICHINDEAL, *Fab.*, p. 89.

- 18240 * △ Cu cel chipeș să nu ai de a face.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Co
mănița*, j. *Olt*

Adică cu cel mândru.

- 18241 Cu cele puține
Acel (cel) mult se ține.

A. PANN, III, p. 70. — HIN-
ȚESCU, p. 157.

Ne învață să fim economi, păstrători.

- 18242 * △ Cu chibzuială dai, ai.

V. A. FORESCU, c. *Dorna*, j.
Suciava

- 18243 Cugetele Dumnezeirei, școla lumii, gân-
durile femeii și marea n'au sfîrșit, n'au
început.

GR JIPESCU. *Opinc*, p. 133.

18244   Cu greu e a cunósce pre om.

DIM. ȚICHINDEAL, *Fab.*, p. 10.

* △
18245   Cu încetul, cu încetul,
             Se face oțetul.

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p. 176; *Rev. Ist.*, II, p. 159 — *Abec. Ilustr.*, p. 25. — C. C. BUNGEȚIANU, c. *Cosovet*, j. *Mehedinți*.

Cu încetul, încetul
Se face oțetul.

S. I. GROSSMANN, p. 123.

* △
             Cu încetu(l)
             Să (se) face oțetu(l).

A. PANN, *Edit.*, 1889, p. 100; III, p. 15. — HINȚESCU, p. 79. — G. MUNTEANU, p. 30. — I. G. VALENTINIANU, p. 25. — CARAGIALI, *Conv. Liter.*, XII, p. 410. — G. DEM. TEODORESCU, *Cercet.*, p. 29. — REINSBERG-DÜRINGSFELD, II, p. 418. — G. MADAN, c. *Trușeni*, în *Chișineu, Basarabia* — H. D. ENESCU, *inv. c. Zamostea*, j. *Dorohoi*. — EM POPESCU, *inv. c. Ciocănescu-Mărgineni*, j. *Ialomița*. — K. A. ZAMFIRESCU-DIACON, *inv. c. Stîmbieni*, j. *Dorohoi*. — V. SALA, *dasc. c. Vașcoți, comit. Bihor, Ungaria*. — EM POPESCU, c. *Dobreni*, j. *Ilfov* — EC. ȘIȘMAN, c. *Adam*, j. *Tutova*. — TEODORESCU, *invetător c. Cursesci*, j. *Sucitava*.

* △
             Cu încetul se face oțetul.

E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulți*, j. *Covurluiu*.

Arată cât de mult prețuesce răbdarea.

Petit à petit l'oiseau fait son nid.

Prov. Franc.

Con el tiempo maduran las uvas.¹⁾

Prov. Span.

18246 * Δ Cu încetul departe ajungi.

C. TEODORESCU, *înv. c. Dógele,*
j. Vashuu.

Arată cât de mult prețuesce negraba și răbdarea.

18247 Cu încetul, încetul, agurida se face miere.

IORD. GOLESCU, *Mss. II,* p. 28.

* Δ
Cu încetu se face agurida miere.

G. SIMIONESCU, *c. Băsescî, j.*
Fălciu

Ne învață să nu ne pripim, că, cu răbdare, mult dobândim (GOLESCU).

18248 Cu învățul altuia și cu părul său.

A. PANN, *III,* p. 24. — HIN-
TESCU, p. 83.

Δ *
Cu învățul altuia și cu părul tău.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Glăvi,*
j. Vâlcea.

* Δ
Cu învățul unuia și cu părul altuia.

CĂLIN IORDACHE, *stud. j Argeș.*

Când unul este bătut.

18249 Cum alédzi, acși culédzi.²⁾

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.,*
p. 163.

18250 Δ Cum a venit, așa s'a dus.

¹⁾ Cu timpul se coc struguri.

²⁾ Cum alegi, așa culegi.

18251 * Cum e fapta și plata.

18252 Cum faci, afli.¹⁾

Dr. WEIGAND, *Zweit Jahres.*,
p. 163.

*
*Cum faci, acși va s'afli.*²⁾

C. IONESCU, c. *Nevêsta, Mace-*
domia.

Cum ȕice francesul: *qui mal fera, mal trouvera.*

*Come se fa, se trœuva.*³⁾

Prov. Lomb.

18253 * Cum faci, ȕi se face.

HINȚESCU, p. 56.

18254 * [△] Cum o ȕeaŭ, aș a o daŭ.

GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Crângu,*
j. Tutova.

Când nu poȕi să garantezi că un lucru e aș a cum îl
povestesci.

18255 Cumpără la timp și vei avé la nevoe.

G. I. MUNTEANU, p. 60. — HIN-
ȚESCU, p. 41.

18256 Cum și-o face omul singur, nu i-o face
nici dracul.

I. NEGRUZZI, *Conv. Liter.*, XIII,
p. 31.

Acelaș înȕeles ca la No. 18117.

¹⁾ Cum faci, afli.

²⁾ Cum faci, aș a vei află.

³⁾ Cum faci, găsesci.

- 18257 * Cum vaî adari, vaî afli.¹⁾

I. COYAN, *prof. c. Perivoli, Epir.*

1° Acelaș înțeles ca la No. 18253.

2° După lucru și răsplata

- 18258 * △ Cu nimic tot nimic.

P. GÂRBOVICIANU, *prof. Sem. Buc Cl. VI.*

- 18259 Cunosce întâiu omul, apoi tainele tale îi descopere.

DIACONOVICI-LOGA, p. 19.

- 18260 * Cunosce-te pe tine însu-ți.

I. G. VALENTINEANU, p. 19.

Traducere a vestitei dicere filosofice a Elenilor: γνῶθι σεαυτὸν

- 18261 * Cu prea multă grabă,
Nu faci multă ispravă.

V. A. FORESCU, *c. Folticenii, j. Suciava.*

- 18262 Cu sila poți lua omului, dar cu sila nu'i poți dà.

P. ISPIRESCU, *Rev. Ist., II, p. 162.*

- *
Cu sila poți să ieși, dar nu poți să dai.

I. G. VALENTINIAN.

Acelaș înțeles ca la No. 13950.

- 18263 Cu timpul toate se schimbă.

D-na E. B. MAWR, p. 63.

---

¹⁾ Cum o să faci, o să găsești.

- 18264   Cu un dacă la mijloc, s'a dus tréba jumătate.

Voința (ziar), No. 2935.

Făgăduiala condiționată.

- 18265   Cu un lucru mic
Tot nimic.

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 135;
II, p. 88. — HINȚESCU, p. 104.

Acelaș înțeles ca la No. 2435.

- 18266   Cu vreme, și cu încetul
Sê face tare oțetul.

A. PANN, II, p. 16 — HINȚESCU,
p. 208

Graba adese-orî strică

- 18267   *   Cu vreme tóte se fac bune.

A. PANN, II, p. 21 — HINȚESCU,
p. 208 — GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna*.

Indemn la răbdăre.

D

- 18268   *   Dacă ar fi cum nu este, nu ar fi cum este.

- 18269   Dacă cade omul, anevoe se 'ndreptéză.

A. PANN. *Ediț.* 1889, p. 133;
II, p. 87. — HINȚESCU, p. 130.

- 18270   * △   Dacă este, este,
Nu mai dà la toți de veste.

G. MADAN, *c. Trușeni, țin. Chișinău, Basarabia*.

- 18271   * △   Dacă ești sărac, ai mână și picíore să muncesci.

C. TEODORESCU, *înv. c. Lipova, j. Vashuțu*.

Pentru cel leneș.

- 18272 *   *
Dacă faci bine, nu trimbița în lume.

V. SALA, *dasc. c. Vascoți-Băresci*,
comit. Bihor, Ungaria.

- 18273 * Δ   *
Dacă n'ai astă-ți vei ave mâne.

C. TEODORESCU, *inv. c. Cursesci*,
j. Vaslui.

- 18274 * Δ   *
Dacă n'ai cu cine n'ai,
Adevăru să nu'ți dai.

I. DUMITRESCU, *inv. c. Gânciova*,
j. Dolj

Nu'ți deschidea inima la toți.

- 18275 *   *
Dacă n'ar fi nu s'ar povesti.

I. G. VALENTINIANU, p. 31.

Mod glumeț de a întări veracitatea unui lucru de ne-
creșut. Formulă cu care se încheie basmele.

- 18276 * Δ   *
Dacă nu curge, tot pică.

P. GÂRBOVIOEANU, *Semin. Buc.*
Cl. VIII.

- 18277 * Δ   *
Dacă nu e cine nu e, cine e să nu mai fie.

BARONZI, p. 54. — HINȚESCU, p.
33. — I. G. VALENTINIANU, p. 31.
— P. GÂRBOVIOEANU, *prof. Semin.*
Buc. Cl. VIII.

- 18278   *
Dacă nu ești vrednic la o trébă,
Nu-ți bate capul de gebă.

A. PANN, *Ediț. 1889*, p. 75; III,
p. 101. — HINȚESCU, p. 208.

- 18279   *
Dacă nu ești vrednic să'(l) duci, nu te
încărca peste măsură.

A. PANN, I, p. 128. — HINȚESCU,
p. 208.

Celui băutor.

- 18280 * Dacă nu'î cine să fie,
Îți pare casa pustie.

- 18281 * Dacă nu'î, nici nu trebuie.

G. P. SALVIU, *inv. c. Smulți,
j. Covurlutu.*

Și cum dice francezul: *faire bonne mine à mauvais jeu.*

- 18282 * Δ Dacă nu'î, nu'î,
Nu mai spune nimăruî.

G. MADAN, *c. Trușești, țin. Chi-
șinești, Basarabia.*

- 18283 Dacă nu ți se plăcă ție vremea, plăcă te
tu vremei.

IORD. GOLESCU, *Mss. II, p. 116.*

Adică nu putem birui ale vremei, trebuie să suferim
ale ei (GOLESCU).

- 18284 Δ Dacă te înțelegi d'întăiu, nu te cerți pe
urmă.

Dr. CRISTEA, *Prov., p. 65, c.
Gura-Râului, Ungaria*

- 18285 * Δ Dacă te scii vrednic,
Nu sta cu'n nemernic.

D-na EC ȘIȘMAN, *c. Adam, j.
Tutova.*

- 18286 * Dacă vrei, poți.

- 18287 * Δ Dacă vrei să'ți sufere alții, sufere și tu
altora.

V. SALA, *dasc. c. Dumbrăveni,
comil. Bihor, Ungaria.*

- 18288 * Δ Dăi cu lanța să'î iei apa.
I. POPESCU, *înv. c. Dobreni, j. Ilfov*
- 18289 Dă și ți se va dà.
I. IONESCU, *Cart. Cit., II.*
- 18290 * Dă-te, ș-ar-e Dumnidzēū.¹⁾
I COYAN, *prof. c. Ianina, Epir.*
- 18291 Datina e o a doua natură.
KÁROLY ÁCS, p. 82.
- 18292 * Δ De aceea ce se teme omul, nu scapă.
V. A. FORESCU, *c. Dorna, j. Suciava.*
- 18293 * Δ De-ar fi bine, de-ar fi rău,
Să gândești la Dumneșēū.
G. MIHALACHE, *înv. c. Șendresci, j. Tutova.*
- 18294 * Δ De-ar sci omul ce ar ajunge,
Mult ar mai ofta și-ar plânge.
V. A. FORESCU, *c. Mălini, j. Suciava.*
- 18295 De-ar sci omul ce-ar păți,
Dinainte (de 'nainte) s'ar ferl.
I. CREANGĂ, *Conv. XI*, p. 195;
Pov 277. — S. FL. MARIAN, *Nasc.*,
p. 151.
- 18296 Δ De ar sci omul ce-ar păți,
Nici din casă n'ar eși.
S. FL. MARIAN, *Nasc.*, p. 151.

---

¹⁾ Mișcă-te, și are Dumneșēū (pentru tine).

- 18297 * Δ De ar sci omul, cum nu scie, multe 'n lume n'ar păți.

C. TEODORESCU, *înv. c. Lipova, j. Vaslui*.

- 18298 De bun nēm sunt faptele bune ale óme-
nilor.

DIM. ȚICHINDEAL, *Fab.*, p. 65

- 18299 De cât a se face, a se strica mai pre
lesne este.

DIM. CANTEMIR, *Ist. Ierogl.*, p. 268.

- 18300 * Δ De cât de multe ori și puțin, mai bine
odată și mult.

P. GÂRBOVIOEANU, *prof. Sem. Buc. Cl. VII*

- 18301 * Δ De cât doi: ți'oîu dà, mai bine un: na.

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 145, III, p. 117. — HINȚESCU, p. 47. — P. ÎSPIRESCU, *Rev. Ist.*, III, p. 156.

Ce ai în mână aceia e sigur.

*Nu glăce către poporul tău: Du-te și mai vino,
mâne-ți voiu dà, când ai cu tine.*

Prov. Solomon, 3. 28.

- 18302 De cât multe și tot rele, mai bine una și
bună.

A. PANN, I, p. 149. — HINȚESCU, p. 113

- * Δ De cât multe și tot rële, mai bine una și
bună.

C. TEODORESCU, *înv. c. Cursesci, j. Vaslui*

- 18303 * Δ De cât nicî odată mai bine târziu.

C. TEODORESCU, *înv. c. Pungesci, j. Vaslui*.

- 18304 *[△] De cât să dai la calici, mai bine să'i
puî foc.

C. C. BUNGEȚIANU, c. *Cosovăț. j. Vasilu*.

- 18305 * De cât să dîci: vai de noi! mai bine:
vai de mine!

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 103 & 120; III, p. 111. — HINȚESCU, p. 198.

*De cât să dîc pe urmă: vai de noi! mai
bine să dîc: vai de mine!*

A. PANN, II, p. 110.

Dice nevoiașul care nu vré să se căsătoréscă.

Vaut may dire: paure you, que: paures n'autres.¹⁾

Prov. Provensal

- 18306 *[△] De cât să muncesci de géba, mai bine
să șeđi de géba.

E. I. PATRICIU, *Inv. c. Smulț, j. Covurlu*.

- 18307 *[△] De cât să íee Dumneđu mințele omului,
mai bine să'i íee viéța.

V. A. FORESCU, c. *Folticeni, j. Suciava*.

- 18308 * De cât să mai trăesci, mai bine să nu
mori nici odată.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Sc. Inv. Cl. VIII*.

- 18309 * De cât să porți pe om cu vorba, spune'i
mai bine că nu se póte.

A. PANN, II, p. 144. — HINȚESCU, p. 204.

¹⁾ Vaut mieux dire: pauvre moi, que: pauvres nous autres.

- 18310 * Δ
De cât tot na și da,
Mai bine odată ba.

V. SALA, *dasc c Ferice, comit Bihor, Ungaria.*

- 18311 * Δ
De cât vom țice : vai de noi! mai bine
să țic: vai de mine!

E. I. PATRICIU, *inv c. Smulț, j. Covurlui.*

Acelaș înțeles ca la No. 18305.

- 18312 * Δ
De ce fugi nu scapi.

LAURIAN & MAXIM, I, p. 563.

- 18313 * Δ
De fiarele salbatice să nu te temi, ci de
omul cel rău mai de grabă să'ți fie tēmă.

TEODORESCU-KIRILEANU, *inv. c. Brosceni, j. Suciava*

- 18314 * Δ
Degéba faci mânz, dacă nu'i lup să'l
mănânc

PÂRVU, c. Ivesci, j. Tutova.

Tot adunî, dar ce folos dacă nu ai cui să lași.

- 18315 Dă grab și bine, una cu alta nu sē prea
cuvine.

IORD. GOLESCU, *Mss* II, p. 92

Adică lucru bun cere vreme mai îndelungată (GOLESCU)

- 18316 De la cei buni, binele vei învăța, iară de
te vei mestecă cu cei răi, vei perde
și acea puțințică minte ce o ai.

DIM. ȚICHINDEAL, *Fab*, p. 341.

- 18317 *
De la cine nu te aștepți, acela te vinde.

I. NEGRUZZI, *Conv. Lit.*, XII,
p. 35.

- 18318 De la răsărit până la sfințit de sóre, se schimbă, se 'ntórce timpul, de nu'l mai cunoscî.

GR. JIPESCU, *Opinc.*, p. 132

- 18319 De mórte nu te teme, și de viêță nu fii cu grijă.

DIM. CANTEMIR, *Ist. Ierogl.*, p. 275.

- 18320 * De multe în lume am dat,
Și tot nu m'am învățat.

A. PANN, I, p. 171; II, p. 14
— HINȚESCU, p. 113. — GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna.*

Pentru cel care a greșit.

- 18321 [△] De multe ori ómenii mari nu sunt în apele lor.

V. A. FORESCU, c. *Folticeni, j. Suciava*

- 18322 * De n'ar fi ciută ne-doborîță, n'ar fi vînt ne-biruit.

- 18323 De nu póte strică altui își strică luiși.

A. PANN, III, p. 17.

De nu póte strică altui își strică lui.

HINȚESCU, p. 181.

Pentru omul răutăcios și necăgios.

- 18324 De poftesci să te cinstescă, cinstesce și tu pe alții.

C. DIN GOLESCU, I, p. 22.

Acelaș înțeles ca la No. 17104

- 18325 * [△] Deprinderea e a doua natură.

C. TRODORESCU, *înv. c. Dógele, j. Vashu.*

18326 Deprinderea se face fire.

V ALEXANDRI, *Teatr.*, p. 20.

18327 De puțin cine nu se mulțumesc
Nici de mult nu se învrednicesc.

A. PANN, *Ediț* 1889, p. 157.

* △

*De puțin cine nu se mulțămesc
Nici de mult nu se învrednicesc.*

HINȚESCU, p. 158 — V. SALA,
*dasc. c. Poenț, comit. Bihor, Un-
garia.*

18328 * □ Deșertarea deșertărilor și toate sunt de-
șarte.

MIRON COSTIN, *Letop. Mold.*, I.

Arată deșertarea lucrurilor omenesci.

Vanité des vanités et tout est vanité.

Ecclesiast.

18329 De unde tot ieși și nu poți, curînd se is-
prăvesce.

A. PANN, III, p. 72.

A se adaoga la No. 12224.

18330 * △

De unde vii și unde te duci,
Tot poți de pupază mi-aduci.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Scol.*
Inv. Cl VI.

18331 * △

De va cădea vrăjmașul tău, tu nu te bu-
cură de el.

G. BĂNULESCU, *inv. c. Pietro-
șița, 7 Dîmbovița.*

18332 Dă vei da de ocol, vei ajunge mai curînd,
dă vei merge de-a dreptul, vei zăbovi
mai mult.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 92.

De veî dà ocol veî ajunge maî curînd.

P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, III, p.
160

Să ȑice pentru drumul cel rău, fie și drept, la ori-ce
lucrare (GOLESCU).

Origina ȑicerei se va găsi în A. PANN, etc., *Fata cea
istétă*.

18333 De voî nemeri
Multe inimi voîu răni.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 92.

Să ȑice pentru cei ce să fălesc în puteri (GOLESCU).

18334 Di'i tu lui, ori cât îți place,
Că el tot ce scie face.

A. PANN, I, p. 94.

Veȑi *Nerod*.

Pentru omul nerod.

18335 Din câte tu auȑi, nooă dà le la o parte,
și dă una să n'ai parte.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 120.

18336 Din cele ce'ți scie în carte,
Nu te duce maî departe.

A. PANN, I, p. 72. — HINȚESCU,
p. 172.

Adică ține-te bine de textul Bibliei și nu cauta să'l
tălmăcesci și să'l restălmăcesci.

*
18337 Din cele mici se cunosc cele mari.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j.*
Putna.

*
18338 Din colibă încă să nasc ómeni mari.

V SALA, *dasc. c. Vașcoî-Bă
resct, comit. Bihor, Ungaria*

18339 Din încurcătură în împleticire.

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p. 174.

Adică din rău în mai rău.

18340 Din limbi streine să înveți, și în limba ta să scrii, ca némul tău să ți'l luminezi.

HINȚESCU, p. 90.

18341 * Δ Din nimic, tot nimic (iese).

C. TEODORESCU, *înv. c. Pungesci, j. Vasluiu* — GR. ALEXANDRESCU, *magistr j. Putna*.

*
Din nimica tot nimica.

18342 * Δ Din puțin se face mult.

P. GÂRBOVICEANU, *prof Sem. Buc. Cl. VIII*

18343 *
Dómnne ajută,
Cui sărută,
Și priesce
Cui iubesce.

I. ARBORE, *ing j. Buzău*

18344 * Δ Dómnne, fie în voia ta.

V. ALEXANDRI, *Poes. Pop.*, p. 211.

Cuvintele lui Isus Hristos pe cruce.

Seigneur, que votre volonté soit faite et non la mienne.

Evangiles

18345 Domnul este adevărul; când păzesci adevărul, te asemeni cu Dumnezeu.

IORD GOLESCU. *Mss II*, p. 148.

- 18346 Domnul mărturie între ómení este, la câte se grăiesce. D'aceea adevérul nici cum să'l ascundí.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 148.

- 18347 * Duhul omului e ca o funie; de ce o în-
tinđi de ce slăbesce.

V. A. FORESCU, c. *Folticeni*, j. *Suciava*

- 18348 Dumneđu n'ajută celui care umblă cu furtușag.

I. CREANGĂ, *Amint.*, p. 51.

- 18349 Dumneđu precum e de haruri dătător,
așa celor ce nu'í mulțumesc este și drept respălător.

ZILOT ROMÂNUL

- 18350 După care aș merge nu mă cere,
Care vine
Nu'í de mine.

I. T. MERA, *Conv. Liter*

Đice fata care îmbătrânesce ne-măritată.

- 18351 După fapta chibzuire,
Adeș aduce căire.

V. ALEXANDRI & L. ROSETTI,
Mss

- 18352 * Δ După faptă se cunósce omu.

P. ALEXANDRESCU, c. *Mircesci*,
j. *Vasluiu*

- 18353 * Δ După faptă
Și plată.

NIC COSTIN, *Letop. Mold.* II,
p. 33. — A. DONICI, *Fab.*, I, p.
24 — P. ALEXANDRESCU, c. *Mir-
cesci*, j. *Vasluiu*.

* *După faptă și plată, să nu riști de nime
nici odată.*

GR. ALEXANDRESCU, *magistr j.*
Putna.

«Pe urmă, înțelegând Moscalii de vicleșugul lui Ramadanovski, l'aă prins Impăratul Moscicescu, și aă topit banii ce aă fost luat de la Turci, și l'aă turnat în gura lui Ramadanovski; și așa 'șt-aă luat plata după fapta lui.» — I. NECULCE, II, p. 211.

18354 * *După o scurtă plăcere, urmăzeă o lungă
durere.*

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Semin.*
Buc. Cl. VII.

E

18355 *E destul de rău
Dacă n'ai al tău.*

A. PANN, I, p. 136. — HINȚESCU,
p. 160.

*E foarte rău
Dacă n'ai al tău.*

HINȚESCU, p. 186.

Pentru cel lipsit de mijloce.

18356 * *E lesne a cărti, dar anevoe a îndrepta.*

Francesul dice : *la critique est aisée.*

18357 *El face, el strică.*

DIM. ȚICHINDEAL, *Fab.*, p. 78.

18358 *El ăea de la toți, și de la el nimeni.*

I. G. VALENTINIANU, p. 50.

Pentru cel sgârcit

18359 * Δ *El și ea se tot codeă,
Și nimică nu sporeă.*

V. SALA, *dasc. c Buntescă, co-*
mit. Bihor, Ungaria.

18360 E mai bine a sci puține și bine.

SION, p. 78.

18361 E mai bine a suferi ne-dreptate,
Ca a face strîmbătate.

HINȚESCU, p. 120.

A se adaoga la No. 12340.

Mezus esser injuriadu que injuriare.¹⁾

Prov. Ital.

18362 * Δ E mai ușor a țice ba,
De cât totă țiua na.

V. SALA, *dasc. c. Gurant & Merag, comit. Bihor, Ungaria*

18363 * Δ Era vai de mine, acum e vai de noi.

CĂLIN IORDACHE, *stud. j. Argeș*

Țice omul nevoiaș care s'a căsătorit.

18364 * Δ E rău când te ajunge sărăcia în haîne
domnesci.

I. LUNGU, *c. Sebeșul-Mare, Transilvania.*

18365 * E rușine pentru acel ce linge unde a
scuipat.

V. A. FORESCU, *c. Folticeni, j. Suciava.*

18366 * Esemplele rele strică moravurile bune.

G. I. MUNTEANU, p. 15. — HINȚESCU, p. 55. — V. SALA, *dasc. c. Vașcoi, comit. Bihor, Ungaria.*

18367 Este fericit cel care se mulțumesc cu
puțin.

I. G. VALENTINIANU, p. 9.

¹⁾ Mai bine să fii înjurat de cât să înjurî.

- 18368 * Δ Este lesne a ertă, dar este greu a uita.

P. GÂRBOVICIANU, *prof. Sem. Buc. Cl. VII.*

- 18369 Ești stăpân pe capul tău,
Orî pe bine, orî pe rău.

A. PANN, II, p. 152.

*Ești stăpân pe capul tău,
Orî la bine, orî la rău.*

HINȚESCU, p. 180

Ești liber să faci ce vrei.

- 18370 Eû am fost ca tine, tu n'ai ajuns ca mine.

LORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 6. —
P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, III, p. 379.

Să ȋdice către tinerii ce vor să se arate mai învățați
de cât cei bătrâni (GOLESCU).

- 18371 * Eû fac, eû trag.

P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, III, p. 379.

*Eû fac, eû trag;
P'altu în belea nu bag.*

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 115;
III, p. 102. — HINȚESCU, p. 56

Când cine-va nu vré să asculte de sfaturile altuia.

- 18372 Eû îi cer ca să'mî dé mie,
Și el îi întinde ție.

A. PANN, I, p. 88. — HINȚESCU,
p. 44.

Pentru omul nerod.

18373 * Eû și cu mine.

FILIMON, *Cîloci*, p. 168. — P.
ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, III, p. 379.

1° Pentru a se arăta că cine-va e singur.

2° Acelaș înțeles ca la § 1°, cu adaosul că e totuși
în stare să facă un lucru, fără ajutorul altuia, și cum
zice francesul: *moi seul, et c'est assez*.

18374 * △ E ușor a fi bogat, dar greu a fi fericit.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Semin.*
Buc. Cl. VII.

F

18375 Fă cum faci, că bine faci.

D-na EL. SEVASTOS, p. 96

18376 * △ Fă faptă și'ți vei primi răsplata.

G MIHALACHE, *înv. c. Șendresci*,
j. Tutova.

18377 * △ Fapta bună laudă pe om.

C TEODORESCU, *înv. c. Cursesci*,
j. Vashuiu.

18378 * Fapta bună nu are laudă.

V. A. FORESCU, *c. Folticeni*, *j.*
Suciava.

18379 * Fapta bună vorbește de sine.

I. G. VALENTINIANU.

18380 Fapta cea rea o ascunzi de ômenî, dar
Dumnezeu tôte le vede.

DIACONOVICI-LOGA, p. 19.

18381 Fapta cea rea tot, când-va, se pedepsește.

DIACONOVICI-LOGA, p. 21.

- 18382 * Fapta face rușinea, ear nu pedépsa.

V. A. FORESCU, c. *Folticenî, j. Suciava.*

Francesul dicc: *le crime fait la honte et non pas l'échafaud.*

- 18383 * Fă și tu ce face tótă lumea.

A. PANN, II, p. 114. — HIN-
TESCU, p. 55.

- 18384 Fața ta de nu e frumósă, cu învățături
folositoare o poți împodobi.

DIACONOVICI-LOGA, p. 21.

- 18385 * Δ Fă-te luntre și punte, dacă vrei să fii om.

I. POPESCU, *înv. c. Dobrenî, j. Ilfov.*

- 18386 * Δ Fă-te topor de óse, numai să'ți ajungi
scopu.

I. POPESCU, *înv. c. Dobrenî, j. Ilfov*

- 18387 * Δ Feresce-te de cărbunele acoperit.

V. A. FORESCU, c. *Dorna, j. Suciava.*

Adică de cel viclén.

- 18388 * Feresce-te de fapte de rușine.

DIACONOVICI-LOGA, p. 22.

- 18389 * Feresce-te de lingușitori,
Daca nu vrei să mori.

V. SALA, *dasc. c. Vașcoți, comit. Bihor, Ungaria.*

- 18390 * Ferice de cel ce nu se prea dă jos de
pe saltea.

V. A. FORESCU, c. *Folticenî, j. Suciava*

Adică de cel cu dare de mână, care nu are nevoie să lucreze.

- 18391 * Ferice e acel ce nu trăesce decât în
săul lui.

V. A. FORESCU, c. *Folticeni*, j.
Suciava.

Acelaș înțeles ca la No 18390.

- 18392 * Fericea adevărată, cu cât se vechesce,
cu atâta mai mult se fericesce.

DIM. CANTEMIR, *Ist. Ierogl.*, p.
86.

- 18393 * Fericit acela care se mulțumesc cu puțin.

- 18394 * Fericit e acel ce poate încălzi mai mulți
la soba lui.

V. A. FORESCU, c. *Folticeni*, j.
Suciava.

Adică care poate face bine altora.

- 18395 * Fericiți cei săraci cu duhul, că acelora
este împărăția cerurilor.

I. G. VALENTINEAN, p. 32 & 48.

Dicere din Biblie și Evanghelie. Vezi Matei, 5. 3;
Luca, 6. 20, Prov, 16. 19 & 29. 23, etc.

- 18396 * Fericiți sunt cei blânzi că aceia vor moș-
teni pământul.

Dicere din Biblie și Evanghelie. A se vedea Matei,
5 5, Ps 37 11.

- 18397 * Fericiți sunt cei ce plâng, că aceia se
vor mângâia.

Dicere din Biblie și Evanghelie. Veđi Mateiu, 5. 4 ; Isa. 61. 2. 3 ; Luca, 6. 21 , Ion, 16. 20, etc

18398 * Fericiți sunt cei milostivi, că aceia se vor milui.

Dicere din Evanghelie. Veđi Mateiu, 5. 7 ; Marc., 11. 25 ; 2. Tim. 1. 16 ; Ebr., 5. 10.

18399 * Fericit omul care se mulțumesc cu ceva mai puțin de cât are.

18400 * Fie-care are câte o metéhnă.

C. TEODORESCU, *înv. c. Pungesci*,
j. Vashuțu.

Adică câte un cusur

18401 Fie-care cum apucă
Ast-fel trebuie s'o ducă.

A. PANN, I, p. 72. — HINȚESCU,
p. 5

Omul să se țină de legea lui cea părintéscă

18402 * Fie-care este stăpân pe capul lui.

P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, III, p.
379

18403 * △ Fie-care face cum se pricepe.

C. TEODORESCU, *înv. c. Dogele*,
j. Vashuțu

18404 * △ Fie-care lucru e pe șartul său.

I. POPESCU, *înv. c. Dobreni*, j.
Ilfov

18405 * □ Fie-care pentru sine și Dumnezeu pentru toți.

Devisa egoiștilor

Chacun pour soi et Dieu pour tous.

Prov. Franc.

18406 * Δ Fie-care pe ale lui scie.

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulți, j. Covurlui.*

Adică nu e om fără supărare.

18407 * Δ Fie-care trebuie să trăiească.

C. TEODORESCU, *înv. c. Lăpova, j. Vasluțu.*

Și cum ține francesul: *tout le monde doit vivre.*

18408 Fie-care unde cunoște, acolo trage.

A. PANN, *Ediț. 1889, p. 161 ; III, p. 130.*

18409 Fie-cine ce face pentru el este.

A. PANN, II, p. 21.—HINȚESCU, p. 55.

18410 Fieș-ce care pizmuesce ce'i mai frumos de cât el.

DIM. ȚICHINDEAL, *Fab.*, p. 145.

18411 Fii înțelept ca șarpele, muncitor ca albina și dornic ca turturica.

P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, III, p. 382; *Leg*, 1872, p. 176.

Δ *Fii înțelept ca șerpele, muncitor ca albina și dornic ca turturica.*

HINȚESCU, p. 81. — S. FL. MARIAN, *Ornit.*, II, p. 209 — *Șezat.*, II, p. 56.

Fii înțelepți ca șerpii și simpli ca porumbieii.

LAURIAN & MAXIM, I, p. 787; II, p. 1167.

Țicere din Evangheliă. A se vedé Mateiu, 10. 17 ; Rom., 16. 19 ; Efes., 5. 15.

- 18412 Fii la orî-ce în ferelă,
Nu dà loc de bănuială.

A. PANN, I, p. 168. — HINȚESCU, p. 137.

- * 18413 Fiind sărac nu te asemëna cu cel bogat,
ci te strînge pe tine cu gândul tîu.

G. BĂNULESCU, *înv. c. Pietroșița, j. Dimbovița.*

- * Δ 18414 Fii statornic întru cugetul tîu și unul să
fie cuvîntul tîu.

G. BĂNULESCU, *înv. c. Pietroșița, j. Dâmbovița.*

- * Δ 18415 Fii tăcut de voiescî a trăi mult.

IULIANA SALA, *c. Vașcoi, comit. Bihor, Ungaria*

- 18416 Finea bună, tôte bune.

G. I. MUNTEANU, p. 17. — KÁ-
RÓLY ÁCS, p. 81. — HINȚESCU, p.
188.

- 18417 Firea, de cât deprinderea, mai veche este.

DIM. CANTEMIR, *Ist. Ierogl.*, p.
291.

- 18418 Frica face urîciune, și urîciunea, cât de
târziu izbucnesce.

MIRON COSTIN, *Letop. Mold.*

- 18419 Frumusețea fără înțelepciune, este ca o
flóre în tină.

DIM. ȚICHINDEAL, *Fab*, p. 123.

- 18420 Frumusețea feții tale să nu o faci urîță
cu fapte rele.

DIACONICI-LOGA, p. 21.

18421 Fudzi d'îu s-înceațe, tradzi di nă parte. ¹⁾

G. WEIGAND, *Die Arom.*, II, p. 278.

18422 ^{△ *} Fugî de cei răi,
Ca să nu te faci ca ei.

D-TE ECAT. ȘIȘMAN, *înv. c. Adam*,
j. *Tutova*.

18423 Furtuna, când va să trântescă, întâiu ridică, și nenorocul ride întâiu, apoi plânge.

DIM. CANTEMIR, *Ist. Ierogl.*, p. 94.

G

18424 ^{* △} Gândesce de ađi ce vei mîncă mîne.

V. SALA, *dasc. c. Sudrigiū & Lehecent, comat. Bihor, Ungaria*.

Să fim prevădători.

18425 ^{*} Géba vii, géba te duci,
Géba mai spargi la papuci.

I. VALENTINEANU, p. 38

Arată o stăruință zadarnică.

18426 ^{* △} Géba vii, géba te duci,
Géba mamaliga strici,
Și mai rupi nisce papuci.

A. GOROVEI, j. *Sucłava*.

Acelaș înțeles ca la No. 18425.

18427 ^{* △} Géba vii, géba te duci,
Géba rupi cele opinci.

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulț, j. Covurluiu*. — *Șesăt*, II, p. 219.
— V. A. FORESCU, c. *Folticent*, j. *Sucłava*.

¹⁾ Fugî de unde se cêrtă, dă-te (tragî) de o parte.

Acelaş înţeles ca la No. 18426.

- 18428 * △ Géba vii, géba te duci,
Géba rupi nisce papuci.

V. A. FORESCU, c. *Mălină*, j.
Suciava.

Acelaş înţeles ca la No. 18427.

- 18429 Géba vii, géba te duci,
Géba spargi nisce papuci.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 84.
— A PANN, III, p. 5. — HINȚESCU,
p. 201.

Arată zădărnicia lumii, și că în zadar alergăm după
nădejdi (GOLESCU).

- 18430 Géba vii, géba te duci,
Nu mai rupi nisce papuci.

V. ALEXANDRI & L. ROSETTI,
Mss. — IDEM, *Calend. Rom.*, 1892.

Acelaş înţeles ca la No. 18429.

- 18431 * △ Géba vii, géba mă duc,
Nu știu în cotro s'apuc.

C. TEODORESCU, *inv. c. Cursesci*,
j. *Vashu*.

Țice omul amărit

- 18432 Graba perde adevărat de multe ori; iară
de multe ori și isbândesce.

MIRON COSTIN, *Letop. Mold.*, I,
p. 341.

- 18433 Graba
Perde tréba.

- 18434 * △
 Graba
 Strică tréba.

A. PANN, *Ediț* 1889, p. 100.
 — I. G. VALENTINIANU, p. 29 &
 45. — P. ISPIRESCU, *Leg.*, 1872,
 p. 180. — S. I. GROSSMANN, p. 189
 — *Gazet. Pop.*, I, No. 225 — *Vo-*
ința, XIII, No. 3349. — I. PO-
 PESCU, *inv. c. Dobreni, j. Ilfov*
 — E. ȘIȘMAN, *inv. c. Adam, j*
Tutova — K. A. ZAMFIRESCU-DIA-
 CON, *inv. c. Stăbuleni, j. Dorohoi*.
 — N. BOGDAN, p. 193 — E. PO-
 PESCU, *inv. c. Ciocănescu-Mărgi-*
neni, j. Ialomița. — I. NIȚESCU,
inv. c. Văpesc, j. Olt. — V. SALA,
dasc. c. Vășcoi, comit. Bihor, Un-
garia. — IUL GROȘOREANU, *inv.*
c. Galșa, comit. Arad, Ungaria.
 — LIVIU PAP, *inv. c. Cosovinț, co-*
mit. Arad, Ungaria. — D. POPO-
 VICIU, *inv. c. Cuvin, comit. Arad,*
Ungaria

- * △
 Graba
 Strică tréba.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Costești,*
Banat

Graba nu e bună, și arată cât de mult prețuește răb-
 darea

- 18435 Greșela ne-certată, fără hotar prinde a
 cresce.

NIC. MUSTE, *Letop. Mold.*, III,
 p. 88.

- 18436 *
 Greu e a rădica piétra de la inimă.

V. A. FORESCU, *c. Folticeni, j.*
Sucțava

- 18437 Greu se cunósce cine-va pe sine.

A. PANN, I, p. 9.

A se vedé în A. Pann, *Povestea vorbií*, I, p. 7—9.

H

18438 *[△] Hatîrul n'are hotare.

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulţ, j. Covurlui.*

I

18439 * Içi amânare trî ghine.¹⁾

I. COYAN, *prof. c. Băesa, Epir.*

Şi amânarea unui lucru pôte fi, câte odată, folositoare.

18440 * Içido di cripare, omlu prinde s-arucă la pältari.²⁾

G ZUCA, *c. Berat, Albania.*

18441 *[△] Iea ce'ţi place, numa nu alege

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coşteu, Banat.*

Când te îmbie la mâncare.

18442 * Iea pe unul şi dă în celă-l-alt.

HINȚESCU, p. 196

18443 * Iértă celor ce'ţi fac rău.

18444 Iértă pe toţi, numai pe tine nu.

IDEM, *Calend. Rom 1892.*

Să fii mai indulgent pentru alţii de cât pentru tine.

18445 Înainte ca să-façi vîr'un lucru, adună-ta şi lîa mintuire di la mîclu şi di-la me-rele; dipre-apoia 'ncepî şi lucrédză³⁾

ANDR. AL BAGAV. *Cart. Alég,*
p. 91

Veđi No. 18575.

¹⁾ Ori-ce amânare (întârziere) pentru bine.

²⁾ Ori-ce grijă, omul trebuie să arunce la spate.

³⁾ Înainte de-a face un lucru, adună-te şi îea sfat de la mic şi de la mare, pe urmă să începi şi să lucrezi.

Sfaturile celor-l-alți ne pot fi de mare folos.

- 18446 * Δ Înainte de a porunci, învață a te supune.

P. GÂRBOVICEANU, *Sem. Buc. Cl. VIII.*

- 18447 * Încălzește-te cât arde focul.

SUHAMEL, *Transilvania.*

- 18448 * Începe una și isprăvesce alta.

I. POPESCU, *înv. c. Dobreni, j. Ilfov.*

Omul ne-statornic.

- 18449 * Începutu e greă.

GR. JIPESCU, *Opinc., p. 121*

- 18450 * Începutu'î anevoie;
Urma, vine
De la sine.

- 18451 * Δ Începutul fie cum o fi, sfârșitul să fie bun.

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulți, j. Covurlui.*

Căci urma alege.

- 18452 * Δ Încercare(a)
Môrte n'are.

P. GÂRBOVICEANU, *prof c. Drăgănești, j. Vlașca.* — A. BOLINTINEANU, *mg. j. Ilfov*

Omul e dator să încerce

- 18453 * Δ Încetu(1) cu încetu(1) departe ajungi.

GR. POÎENARU, *înv. c. Rassa, j. Ialomița.* — V. SALA, *dasc c. Vășcoi, comit Bihor, Ungaria* — D. POPOVICIU, *înv. c. Cuvin, comit Arad, Ungaria*

A se vedé No. 18246.

18454 * Δ Încetul cu încetul perđi timpul.

V. SALA, *dasc. c. Rieni & Fê. nața, comit. Bihor, Ungaria.*

18455 * Δ Încetul, cu încetul,
Se (sê) face oțetu.

P. ILIEȘ, *îng. c. Baia-de-Criș, Transilvania* — D. POPOVICIU, *înv. c. Cuvrn, comit. Arad, Ungaria.*

* Δ
Încetu cu încetu
Sê face oțetu.

ILIE HOCIOTĂŢ, *c. Seliște, comit. Sibiu, Transilvania.*

A se vedé No. 18245.

18456 * Δ Încet, încet, departe ajungi

A. PANN, *Ediț. 1889, p. 101, III, p. 15.* — S. I. GROSSMANN, *Dict.*, p. 233 — HINȚESCU, p. 78. — LAURIAN & MAXIM, I, p. 41 — P. GÂRBOVICEANU, *prof. Sem. Buc. Cl. VIII* — E. C. ȘIȘMAN, *înv. c. Adam, Tutova* — E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulți, j. Covurlui.*

Acelaș înțeles ca la No. 18453

18457 Încet, încet departe mergi.

IORD GOLESCU, *Mss. II, p. 17*

Adică cine nu sê pripesce, mult sporesce (GOLESCU).

18458 Încinde-ți ușa casei, până a nu ți-o goli o furul.

IORD GOLESCU, *Mss. II, p. 102*

Adică păzesce-te până a nu păți (GOLESCU).

18459 * Δ În ȗiua de aȗi, cât îi apucă cu mâna, atâta e al têu

G. P. SALVIŢ, *înv. c. Smulți, j. Covurlui.*

18460 * △ În fie-care om șede un dobitoc.

P. GÂRBOVICEANU, *prof Sem.*
Buc. Cl. VIII

Pe care vinul îl dă câte odată la ivelă.

18461 Inimă mare, largă, să ai dacă vrei să trăesci.

GR. JIPESCU, *Opinc.*, p. 112.

18462 Înțelepciunea când grăiesce, pune-ți mâna la gura ta, și urechea la gura ei.

IORD. GOLESCU, *Mss. II*, p. 102.

Adică să tacî și la ea să ascultî (GOLESCU).

18463 Înțelepciunea este mai fără de mörte de cât tôte averile.

DIM. ȚICHINDEAL, *Fab*, p. 230.

18464 * △ Întîmplarea
Vină n'are.

G. MADAN, c. *Trușeni, țin Chișineu, Basarabia.*

18465 * △ Între ai mei am fost și ai mei nu m'au cunoscut.

I. G. VALENTINIANU, p. 49

Țicere luată din Evanghelii.

18466 * △ În tréba altora nu te băgă.

V. SALA, *dasc. c. Zăvoeni & Petrieni, comut. Bihor, Ungaria.*

18467 Învățat este mași pătitlu. ¹⁾

ANDR. AL BAGAV, *Cart. Alég.*,
p. 44.

Cine a pătit multe, scie multe.

---

¹⁾ Învățat este numai pătitul.

18468 * Δ Învētu(l) are și desvêț.

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 58; III p. 71. — IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 15. — Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 122, c. *Gura-Rîului, Ungaria.* — I. G. VALENTINIANU, p. 36. — P. GÂRBOVICEANU, *prof. Sem. Buc. Cl. VIII.* — E. POPESCU, *inv. c. Ciocănescii-Mărgineni, j. Ialomița.* — G. ALEXANDRESCU, *j. Putna*

Să ție pentru cei ce se socotesc că nu 'i pôte nimeni a'i înfrînă, dă năravurile lor cele rele (GOLESCU).

18469 Învêțul din fire
N'are lecuire.

BARONZI, p. 51. — HINȚESCU, p. 83.

18470 * Δ Învêțul
Îl desbară bêțul.

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 115; II, p. 102. — HINȚESCU, p. 83. — V. SALA, *dasc c. Cărpinet, comit. Bihor, Ungaria.*

18471 Isbânda ne-dobândită nasce dosada.

DIM. CANTEMIR, *Ist. Ierogl.*, p. 189.

18472 * Iubesc pe aprópele têu ca pre tine însuși
(însuși).

DIM. ȚICHINDIAL, *Fab.*, p. 133. — I. G. VALENTINIANU, p. 11. — I. IONESCU, *Cart. Cit.*, p. II.

J

18473 * Δ Jípóe têu când se ieà.

G. MADAN, c. *Trușeni, țin. Chișineu, Basarabia.*

Teu se jupóie în luna lui Maïu.

L

- 18474 La cel ce te dușmănește,
Tu cu bine'i răsplătește.

A. PANN, II, p. 20. — HINȚESCU,
p. 53 — Dr. CRISTEA, *Prov*, p. 127,
comit. Sibiu, Transilvania.

- 18475 La fapte bune puținî s'adună;
Mult pot puținî bunî împreună

I. VĂCĂRESCU. — B. P. HĂȘDEȚ,
Etyim Magnum, p. 395.

- * △ 18476 La început ori-ce lucru este (e) greu.

HINȚESCU, p. 93 — Ec. ȘIȘMAN,
inv. c. Adam, j. Tutova. — V. A.
FORESCU, *c. Folticenî, j. Suctava*.
— G. MIHALACHE, *inv. c. Șendrescî,*
j. Tutova

- * △ *La 'nceput tot lucrul e greu.*

H. D. ENESCU, *inv. c. Zamostea,*
j. Dorohol.

E greu până te deprinzi cu o lucrare, sau până te hotărăsești să o începi, căci:

Inceputu't anevoe,
Urma vine de la sine

SPERANȚĂ, I, p. 54.

De altminteră mai scim că: *Românu 'l greu până se apucă de o trebă, că de lasat, sa lasa el îndată.*

- 18477 La începutul sacului și pe la sfârșitul lui
te poți sătura, iar pe la mijlocul lui
mult mult să te sfiesci, dacă nu vrei
să'l sfârșesci.

IORD GOLESCU, *Mss* II, p. 106

Ne învață cum să ne păstrăm averea, adică cum vedem că se împruținează, să stăm din zădarnicele cheltuieli (GOLESCU).

18478 *[△] Lasă, nici când nu'î bun.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteu, Banat.*

Românu la orî-ce tot e gata să ȑică: lasă

18479 Lasă și 'eū să'l ating,
Spatele să 'î mai încing.

A. PANN, III, p. 25.

Pentru cel bătăios.

18480 * La tótă binefacerea ce o faci, fiî vesel.

V. SALA, *dasc. c. Vașcoi, comit. Bihor, Ungaria*

18481 * La tóte urma alege.

A. PANN, *Ediț. 1889, p. 134; II, p. 87.* — HINȚESCU, p. 197.

La sfîrșit se vede cum a eșit lucrul

18482 La uniî unele, și la alte altele.

A. PANN, *Ediț. 1889, p. 104* — HINȚESCU, p. 196.

Despre căsniciî

18483 *[△] Lăgă cățeaua de gard.

D-ra ECAT ȘIȘMAN, *înv. c. Adam, j. Tulova*

A se vedé No. 7093.

18484 *[△] Lesne a ȑice, anevoiē a face.

V. SALA, *dasc. c. Sust & Sediștel, comit. Bihor, Ungaria.*

*[△] Lesne a ȑice, greiū a face.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteu, Banat*

18485 Lesne a ertà, dar anevoie a uità.

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 115;
II, p. 103

* △

Lesne (e) a ertà, anevoie a uità.

P. ISPIRESCU, *Leg*, I, 1872, p. 166 — HINȚESCU, p. 54. — Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 136, c. *Gura-Râului, Ungaria.* — V. SALA, *dasc c. Talpa & Pocola, comit Bihor, Ungaria.*

A se vedé snóva din Povestea Vorbiî.

18486 Lesne e a învățà, greú a face.

REINSBERG DÜRINGSFELD, II, p. 132.

*

18487 Lesne a judecà pe altul.

Să fim indulgenți pentru alții

18488 Lă-o când o afli, s'o ai tră când lipsésci. ¹⁾

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*, p. 167.

Să fim prevădători.

18489 Lipsa și sărăcia smeresce și mândria cea mai mare.

DIM. ȚICHINDEAL, *Fab*, p. 310.

*

18490 Lucrul bine început
E pe jumătate făcut.

A se vedé la No. 18039.

Principium dimidium totius

Prov. Lat

---

¹⁾ Iea-o când o afli, ca să o ai când îți trebuie.

Chose bien commencée est à demi achevée.

Prov. Franc.

18491 * Δ Lucrul de astă-*đi* nu'l lăsa pe mâine.

D-ra ECAT ȘIȘMAN, *inv. c. Adam*,
j. Tutova.

18492 Δ Lucru de grabă
Nu e de nici o trébă.

G. DEM TEODORESCU, *Poes Pop.*,
p 177

18493 Lucrul făcut nu se mai póte desface.

ION AL LUÎ SBIERA, *Pov*, p. 88.

18494 Lucrul greu apasă pe cel ușor.

IORE. GOLESCU, *Mss.* II, p. 41.

Adică cei mari pururea supără pe cei mai mici (GOLESCU).

18495 Lucrul la timp dăruit
Prețuesce îndoit.

A PANN, III, p 139.

A se adaogă la No. 11792.

18496 Lucrul rău nu piere cu una cu două.

I. CREANGĂ, *Amint.*, p. 16

18497 Lucrul și cu rugăciunea fac pe om bun
și înțelept.

V. HARAM, *Cart Cit*

18498 Lumea asta e pe dos;
Tóte merg cu capu 'n jos.

I. CREANGĂ, *Pov*, p 248.

18499 * Lumea cu lumea, și noi cu noi.

D-na Z. JUVARA, *c. Bêrlad*, j.
Tutova

Acelaș înțeles ca la No. 9565.

- 18500 Δ
Lumea e amăgitore,
Ca o fiore trecătoare,
Ca o apă curgătoare

V. ALEXANDRI, *Poes. Pop.*, p. 386.

- 18501   *
Lumea nu s'a făcut într'o ți.

V. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna.*

- 18502   *
Luminéază-te și vei fi

Arată prețul învățătorei.

M

- 18503   *
Ma ghine s-țu dzică dinainte de-cât di-năpoi.¹⁾

C. IONESCU, *prof c. Nevêsta, Macedonia.*

Adică mai bine în față de cât în lipsa noastră

- 18504   Mai bine birna din ochiul tău să o scoți,
dă cât gunoii din ochiul fratelui tău.

IORD GOLESCU, *Mss.* II, p. 108.

Adică mai bine ale tale greșeli mari, de cât cele mici ale celor-l-alți (GOLESCU).

- 18505   *
Mai bine ce-va de cât nimic.

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 41; I, p. 152 — HINȚESCU, p. 32. — I. G. VALENTINIANU, p. 28.

Să ne mulțumim cu puțin, dacă nu putem avea mai mult.

¹⁾ Mai bine să-ți dăcă în față, de cât pe din dos.

Mieux vaut peu que rien.

Prov. Franc.

E meglio qualche cosa, che niente.¹⁾

Prov. Ital

Etwas ist besser, denn Nichts²⁾

Prov. Germ.

Somewhat is better than nothing³⁾

Prov. Engl

18506   Mai bine este a dà de cât a luà.

HINȚESCU, p. 43.

18507   * Mai bine fă ađi tot, și mâne te hodinesce.

D POPA, *inst. c. Sinaia, j. Pr-hova*

18508   Mai bine în luntre mică, și cu siguranță
dă vieță, dă cât în cea mai mare co-
rabie cu primejdie dă vieță.

JORD. GOLESCU, *Mss. II*, p. 107.

Adică mai bine mic și fără necazuri, dă cât mare și
cu necazuri (GOLESCU).

18509   * Mai bine înțelept între cei morți, de cât
prost între cei vii.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Scol
Inv. Cl. VII.*

18510   * △ Mai bine între cei morți,
De cât cunoscut de toți.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Co-
mănița, j. Olt*

Pentru cei cu nume rău.

¹⁾ Mai bine ce-va de cât nimic

²⁾ Ce-va e mai bun, de cât nimic

³⁾ Ce-va e mai bun de cât nimic.

- 18511 * Δ Mai bine mai mare într'ăi mici, de cât
mai mic într'ăi mari.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Ze-
gata, j. Mehedinți.*

- 18512 * Δ Mai bine mai târziu de cât nici odată.

*Junimea (ziar, Bérld), II, No.
36. — P. GÂRBOVICEANU, prof. Sem.
Buc. Cl. VIII — E. I. PATRICIU,
inv. c. Smulț, j. Covurluiu*

- 18513 * Δ Mai bine odată: ba! de cât în totă ziua:
na!

V. SALA, *dasc. c. Verzar, comit.
Bihor, Ungaria*

- 18514 * Δ Mai bine odată: ba! de cât tot mereu: na!

V. SALA, *dasc. c. Dudureasa,
comit Bihor, Ungaria*

- 18515 Mai bine odată: na! de cât tot: stai că
ți-oiu dà.

A. PANN, III, p. 25 — HIN-
ȚESCU, p. 116 — AL. DUMITRESCU,
p. 141

1⁰ Dă odată și nu tot făgadui.

2⁰ Celui care tot amenință și nu mai lovesce

- 18516 * Mai bine puțin și bun, de cât mult și
prost.

IDEM, *Calend. Rom. 1892.*

Mai bine puțin și bun, de cât mult și rău.

REINSBERG-DÜRINGSFELD, II, p.
350.

- 18517 Mai bine să ceri de cât să fură.

A. PANN, II, p. 29 — HINȚESCU,
p. 31

18518 * Δ Mai bine să întrcă, de cât să nu ajungă.

GAYB. ONIȘOR, *prof. c. Dobrovăț, j. Vasluiu.* — ZAMFIRESCU-DIACON, *inv. c. Stăbueni, j. Dorohoi*

1° Nu strică să fie prea mult

2° Economisese ca să ai de prisos.

18519 * Mai bine să mergi pe jos, de cât să rămâi pe jos.

BAȘOTTA, *prin V. A. FORESCU, c. Folticeni, j. Suceava.*

Mai bine să strângi de cât să cheltuesci prea mult, și să dai de sărăcie

18520 * Δ Mai bine să te întorci de cât să rătăcesci.

GAYB. ONIȘOR, *prof. c. Zorleni, j. Tutova*

Să nu te îndărătnicesci dacă vești că ai greșit. Dacă începi o afacere, dacă vești că nu poți isbuti, mai bine să te lași de dînsa, de cât să te încurci mai rău

18521 Δ Mai bine să-ți pară rău că ai tăcut de cât că ai ținut.

V. SALA, *dasc. c. Nămătesci, com. Bihor, Ungaria.*

18522 * Δ Mai bine să-ți rămână de cât să nu-ți ajungă.

P. GĂRBOVICEANU, *prof. c. Cloșani, j. Mehedinți.*

Acelaș înțeles ca la No. 18518.

18523 * Δ Mai bine știu ȕice: adă! de cât: na!
Căci așa m'a învățat mama.

V. SALA, *dasc. c. Tărcăuța, com. Bihor, Ungaria*

Pentru cel lacom și ne-darnic.

- 18524 * $\triangle$ Mai bine taci de cât să'ți pară rău că
ai ȕis.

V. SALA, *dasc. c. Merga, comit. Bihor, Ungaria.*

- 18525 * Mai bine târȕiũ de cât nici odată.

BARONZI, p. 64. — HINȚESCU, p. 184. — D-na E. B. MAWR, p. 14 — I. G. VALENTINIANU, p. 9 & 20.

Francesul ȕice de asemenea *mieux vaut tard que jamais.*

- 18526 Mai bine țerină cu îndrăsnelă, dă cât
zahar cu cârtelă.

IORD. GOLESCU, *Mss. II*, p. 108.

Adică mai bine vieță liniștită cu sărăcie, dă cât îndes-
tulată cu gâlcévă (GOLESCU).

- 18527 * $\triangle$ Mai bine te întorce de cât să rătăcesci.

BARONZI, p. 51. — HINȚESCU, p. 82. — G. I. MUNTEANU, p. 25. — M. STĂNCEANU, *inv. c. Pira, j. Mehedinți.*

Acelaș înțeles ca la No. 18520.

- 18528 * Mai bine un : na ! de cât ȕece : vei avea.

Mai bine un : na ! de cât doi : ȕi-oũ dă.

Francesul ȕice, ca și noi : *un tiens vaut mieux que deux tu l'auras*

- 18529 • Mai bine un : ține ! de cât doaē : îți voũ dă !

IORD. GOLESCU, *Mss. II*, p. 107.

Adică mai bine puțin și peșin, decât mai mult cu
nadejde (GOLESCU).

18530   Mai bine: vai de mine! decât: vai de noi!

IORD. GOLESCU, *Mss* II, p. 107.
— I. G. VALENTINIAN, p. 32

Să ȋdice pentru cei ce nu vor să se ȋnsore de sărăcie, și pentru cel ce va să se pedepsescă singur el, ȋn locul celor mulți (GOLESCU).

18531   * △   Mai bine : vai de noi ! de cât : vai de mine !

ANDR. MARINESCU. *ȋnv c. Humele, j. Argeș.*

Pentru cei cari găsesc că sărăcia se rabdă mai ușor când ești căsătorit.

18532   Mai fericit este cine-va cu strimt traĳu la locașul său, de cât cu tôte desfătă-rile ȋn casele streine.

DIM. CANTEMIR *Ist. Ierogl.*, p. 96

18533   *   Mai multă fericire e ȋn bordeiul săracului, de cât ȋn palatul bogatului.

18534   Mai mun ce'ȳ mai lungo, mai mun rende.¹⁾

Dr. FR. MIKLOSICH, *Rum. Un-ter.*, I, p. 13.

18535   *   Mai rău te rupi când vrei să te dregi.

Acelaș ȋnȳeles ca la No. 11425.

18536   * △   M'am dus cu graba și m'am ȋntȳlnit cu zăbava.

V. IFRIM, *c. Corodesci, j. Tutova.*

Omul trebue să fie răbdător.

¹⁾ Mai mult ei, mai mult ȋntorci.

- 18537 Mare este omul, érá la răsboiú mică îi este ținta.

MIRON COSTIN *apud* I. NECULOE,
II, p. 326

- 18538 Mardzinea ca s-vrei s'agiungi, nu'ți înhige mânele în gépe.¹⁾

ANDREI AL BAGAV, *Cart. Alég.*,
p. 100.

- 18539 * △ Mergi încet, că ajungi departe.

LIVIU PAP, *înv. c. Covasînț, comit. Arad, Ungaria* — H. D. E. NESCU, *înv. c. Zamostea, j. Dorohoi*.

- * △ *Mergi încet, că vei ajunge departe.*

I. BÂRSAN, *c. Soarg, comit. Tîrnavă-Mare, Transilvania*

A se vedé la No. 18453.

Qui va doucement va loin.

Prov. Franc.

- 18540 Mergi mereú, departe ajungi.

KÁROLY ÁCS, p. 80.

- 18541 Měsóră-te pě tine cu însuși palma ta.

IORD. GOLESCU, *Mss. II*, p. 108.

Adică după a ta putere să urmezi la ce gândesci (GOLESCU).

- 18542 * Meșteșugu nu póte schimbà firea.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna*.

- 18543 * △ Mult a fost, puțin a rămas.

I. POPESCU, *înv. c. Dobrenț, j. Ilfov*.

---

¹⁾ La (mal) ca să poți ajunge, nu'ți băga mânele în buzunar.

Mult a trecut puțin a rămas.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 45.

Să ție spre mângăierea celor ce pățimesc de vre-un necaz (GOLESCU).

18544 * Multe greșesci, multe înveți.

Și cum ție francesul *c'est en forgeant qu'on devient forgeron.*

18545 Multe, multe să auți și puțin să grăiesci, că urechi de auți dooă ai dobândit, iar gură de grăit numai una.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 120.

Mai multe să ascuți de cât să grăiesci, că urechi ai dooă, iar limbă numai una.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 138.

A se vedé la cuvintele: *gură* și *urechi*, alte țiceri având acelaș înțeles

18546 * Δ Mulți chemați, puținii aleși

I. G. VALENTINIANU, p. 7. — C. TEODORESCU, *inv. c. Pungesci, j. Vasluiu.*

* *Mulți cîțemați, puținii aleși.*¹⁾

D. A. MILESCU, *c. Gopești, Macedonia*

¹⁾ Ca să aréte că nu toți isbutesc.

²⁾ Acelaș înțeles ca la No. 18548. Țicere din Evan-geliu, a se vedé Mateiu, 20 16; Cap 22 14.

18547 * Δ Mulți, mari lucruri socotesc,
Și nici mici nu isprăvesc.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Sem. Buc. Cl. VIII.*

¹⁾ Mulți chemați, puținii aleși

18548 * Δ Mulți sînt chemați, dar puțini aleși.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 45.
— P. GÂRBOVICEANU, *Sem. Buc.*
Cl. VII.

Adică puțini cei vrednici (GOLESCU).

18549 * Δ Mult pe mult nu strică.

IUL. GROFȘOREANU, *dasc. c. Gal-*
șa, comit. Arad, Ungaria.

18550 * Δ Mult trăesci, multe vești.

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 132;
II, p. 85. — GAVR. ONIȘOR, *prof.*
c. Dobrenț, j. Vasluu. — ECA. ȘIȘ-
MAN, *înv. c. Adam, j. Tutova.* —
HINȚESCU, p. 195.

Acelaș înțeles ca la No. 6200.

18551 * Δ Mult umbli, multe vești.

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 132;
II, p. 85 — HINȚESCU, p. 195. —
D-ra EC. ȘIȘMAN, *înv. c. Adam, j.*
Tutova.

18552 * Δ Mulți vîd, puțini înțeleg.

D-na Z. JUVARA, *c. Fedesci, j.*
Tutova.

18553 * Mulțumirea sufletească
Intrece pe cea trupescă.

18554 * Muntrea ghine s-nu ti lîea bora; ti lo? ca
vai de tine.¹⁾

G ZUCA, *c. Abela, Epir.*

Bora are înțelesul de: sgomotul poporului; nenorocire;
undă mare.

¹⁾ Privesce bine să nu te lîea undele; te-aŭ luat? vai de tine.

N

- 18555 * $\triangle$ N'ai băgat de sémă la început; pe urmă
ți-a sărit ochii.

C. C. BUNGETIANU, c. *Cosovăț*,
j. *Mehedinți*.

- 18556 * $\triangle$ Na și ție, na și ție; d'apoi ce'mi rămâne
mie?

V. SALA, dasc. c. *Holod*, comit
Bihor, *Ungaria*.

Țice omul căruia i se cere mereu, și s'a săturat să
tot dea.

- 18557 Negraba și chiverniséla cea bună, trece
primejdia cea rea.

NIC. COSTIN, *Letop. Mold.*, II,
p. 113

- 18558 Nemica să nu faci fără vreme.

DIM. ȚICHINDEAL, *Fab.*, p. 185.

- 18559 * Nerăbdarea strică treba.

- 18560 Nicî cum să te culci, până ce pe cei mai
micî nu'i vei vedea în cel mai dulce
somn.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 109.

Adică în cea mai bună odihnă (GOLESCU).

- 18561 Nicî nu te lasă să te prăpădescî,
Nicî nu te lasă ca toți să trăescî.

A. PANN, II, p. 159.—HINȚESCU,
p. 152.

- 18562 * $\triangle$ Nicî odată nu te vei căi că ai tăcut.

V. SALA, dasc. c. *Pocola*, comit.
Bihor, *Ungaria*.

- 18563 * $\triangle$ Nicî o faptă
Fără plată.

I CREANGĂ, *Pov.*, p. 28 & 227.
— S. NĂDEJDE, *Nuv.*, p. 26 & 185.
— C. TEODORESCU, *inv. c. Lipova*,
j. *Vasluu*. — E. I. PATRICIU, *inv.*
c. *Smulț*, j. *Covurluiu*. — V. A.
FORESCU, c. *Folticen*, j. *Suctava*.
— GR. POENARU, *inv. c. Rassa*, j.
Ialomîța.

Se ȋdice mai ales pentru faptele cele rele, cari nu rē-
mān ne-pedepsite.

- 18564 * $\triangle$ Nicî o faptă
Fără rēsplată.

A. PANN, II, p. 51. — HINȚESCU,
p. 57. — IUL. GROFȘOREANU, *inv.*
c. *Galșa*, comit. *Arad, Ungaria*. —
P. GĂRBŌVICEANU, *prof. Semin.*
Buc. Cl. VII.

Acelaș înȚeles' ca la No 18563.

*Căci în lume, ori-ce faptă,
Are plată și rēsplată.*

V. ALEXANDRI, *Poes. Pop.*, p.
280.

- 18565 * Nicî pentru amic nu negă dreptatea.

V. SALA, *dasc. c. Vașcoi*, comit
Bihor, Ungaria.

- 18566 * Nicî prea-prea, nicî fōrte-fōrte.

I. G. VALENTINIANU, p. 21.

- 18567 * $\triangle$ Nicî un lucru nu rēmāne ne-resplătit.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j.*
Putna.

- 18568 Nicî un lucru să nu creȋ,
Cu ochii până nu veȋ.

A. PANN, III, p. 56.

18569 Niciur nu face ce-va za niș.¹⁾

Dr. FR. MIKLOSICH, *Rum. Unter.*, I, p. 37.

18570 ^{△ *} Nimica nu'î fără ostenelă.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna.*

18571 ^{△ *} Noî unele (una) adăstăm,
Ș'alte întîmpinăm.

A. PANN, I, p. 144. — HINȚESCU, p. 1. — NIC. MATEESCU, *inv. c. Movila, j. Putna.*

Pentru cei ne-norociți.

18572 Norocirea când te găsește, trebuie să dobândesci ș'un piron bun ca s'o poți propri în loc.

IORD GOLESCU, *Mss.* II, p. 109.

Adică minte bună (GOLESCU).

18573 Norocirea și mărirea unuia, fără ne-norocirea și micșurarea altuia, a fi nu pôte.

DIM. CANTEMIR, *Ist. Ierogl.*, p. 100.

18574 ^{*} Norocul e nimic, înțelepciunea e totul.

V. SALA, *dase c. Vașcoi, comit. Bihor, Ungaria*

18575 'Ntrébă-îi tuți, ș-di mintea ta s-nu eși.²⁾

Dr. WEIGAND, *Zweit Jahres.*, p. 177.

Acelaș înțeles ca la No. 18445.

¹⁾ Nimeni nu face ce-va pentru nimic

²⁾ Întrébă'î pe toți, și din gândul tău să nu ieși.

- 18576 * △ Nu' aruncă apa cea tulbure înainte de a
avé pe cea limpede.

V. A. FORESCU, c. Folticeni, j.
Suctava.

A se vedé No. 379.

*Il ne faut pas jeter son eau sale avant d'en avoir
de la propre.*

Prov. Franc.

- 18577 * △ Nu aștepta mură în gură.

E. I. PATRICIU, înv. c. Smulț,
j. Covurlui.

Adică lucru de-a-gata; nu fi leneș.

- 18578 Nu ațîța cărbunii păcătosului, ca să nu
arđi în flacăra focului lor.

LORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 109.

Adică nu supără mai mult pe cel ticălos, ca să nu cadă
în blestemul lui (GOLESCU).

- 18579 * △ Nu bate unde nu ți se deschide.

V. SALA, dasc. c. V. Sohodol,
comit. Bihor, Ungaria.

- 18580 Nu bé în paharul păcătosului, că amar
va fi ție.

LORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 110.

Adică nu luă apa din gura ticălosului (GOLESCU).

- 18581 * △ Nu bé până te vei îmbătă,
Că pe urmă te vei căiera (văiera).

V. SALA, dasc. c. Forrău, comit.
Bihor, Ungaria.

- 18582 * △ Nu călcă a popă.

A. GOROVEI, c. Siluștea, j. Su-
ctava.

Aceleași înțelesuri ca la No. 15631, sub formă de povață.

- 18583 Nu căută ce am fost, și vezi acum ce sunt.

A. PANN, *Edit.* 1889, p. 84.

- 18584 Nu cauți și o găsești.

I. CREANGĂ, *Conv. Liter.*, p. 458.

Adică o supărare, un necaz, etc.

- 18585 * Δ Nu dă povață celui ce nu ți-o cere căci nu te ascultă.

G. BĂNULESCU, *în v. c. Pietri oșia, j. Dimbovița.*

- 18586 Nu dă la cine auzi, ci ce auzi dă la acela, aceea să cercetezi.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 120.

- 18587 * Nu e bine să se laude cine-va pe sine.

V. A. FORESCU, *c. Dorna, j. Suciava.*

- 18588 Nu e dă cine se gătesce, ci dă cine se nemeresce.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 50.

Să ți dă când pentru unii ne silim, și alții le găsesc d'a gata (GOLESCU).

- 18589 * Δ Nu e destul a sci bine face, ci trebuie să faci.

V. SALA, *dasc. c. Băița, comit. Bihor, Ungaria*

- 18590 Nu e drept, ce e bun pre cei buni să celue.

DIM. ȚICHINDEAL, *Fab.*, p. 325.

18591 Nu e faptă fără plată.

I. CREANGĂ, *Pov.*, p. 227.

Acelaș înțeles ca la No. 18563.

18592 * Δ Nu e faptă fără răsplată.

I. G. VALENTINIANU, p. 8, 28,
32 & 47. — P. GĂRBOVICEANU,
prof. Sem. Buc. Cl. VI.

18593 Nu e nici o faptă fără plată.

C. NEGRUZZI, I, p. 248.

18594 * Δ Nu e pentru cine să gătesce,
Ci pentru cine să nimeresce (nimeresce).

A. PANN, II, p. 143; *Moș Alb*,
I, p. 14. — AL. ODOBESCU, II, p.
190 — A. DUMETRESCU, *Galic.*, p.
136 — I. G. VALENTINIANU, p. 35.
— HINȚESCU, p. 68. — P. GĂRBO-
VICEANU, *prof. Semin. Buc. Cl. VII.*
— G. P. SALVIŪ & E. I. PATRICIU,
inv. c. Smulți, j. Covurluiu.

* Δ
*Nu e pentru cine se pregătesce,
Dar pentru cine se nimeresce.*

V. A. FORESCU, c. *Stănișoara, j.*
Sucilava.

Vezi No 18611.

Arată că de munca unora se folosesc alții.

Qui entre pape au conclave en sort cardinal.

Prov. Franc.

18595 * Δ Nu face altuia ce nu'ți place.

V. A. FORESCU, c. *Dorna, j.*
Sucilava.

Un proverb din Mandchourie sună ast-fel: *Beye de isiboure be tchikhakôngge be inou niyalma de oume isiboure.*¹⁾

¹⁾ Ce doresci ca să nu se facă persoanei tale, să nu faci altora.

- 18596 Nu face altuia ceea ce nu vreî ca să
ți se facă ție.

I. G. VALENTINIANU, p. 9.

- 18597 * Nu face, că ți se face.

LAURIAN & MAXIM, I, p. 746.
— I. G. VALENTINIANU, p. 9

- 18598 Nu face nici un lucru după care să fii
dator ați cere ertăciune.

A. PANN, I, p. 168 — HINȚESCU,
p. 93.

- 18599 * Δ Nu face rău, și nu te va vorbi nimeni
de rău.

G. MIHALACHE, *înv. c. Șendresci*,
j. Tulova.

- 18600 * Δ Nu face, să nu ți se facă

A. PANN, I, p. 168 — HINȚESCU,
p. 56. — P. ISPIRESCU, *Rev. Ist*,
I, p. 151 — GR. ALEXANDRESCU,
magistr j. Putna

- 18601 * Δ Nu faceți ce fac eu, ci faceți ce ȋic eu.

LAURIAN & MAXIM, I, p. 1213.

- 18602 Nu fă rău fratelui tău
Că se sparge 'n capul tău.

D-na EL. SEVASTOS, p. 185.

- 18603 * Δ Nu fi așa cum ȋic ómenii.

GAVR ONIȘOR, *prof. c. Dobro-*
văț, j. Vaslui.

Pentru cel cu reputație rea

- 18604 * Nu fii aspru cu limba ta, și întru lucruri-
rile tale.

G. BĂNULESCU, *înv. c. Pietro-*
șița, j. Dîmbovița.

- 18605 * Nu fi prietin cu omul mâniaș, și cu prietinul mâniaș nu te amestecă.

G. BĂNULESCU, *înv. c. Pietroșița, j. Dîmbovița.*

- 18606 Nu împrumută pe cel ce voiesci să'l aibî prietin.

C. DIN GOLESCĂ, I, p. 26.

- 18607 * Δ Nu'î mult să nu se gate, și puțin să nu s'ajungă.

IUL. GROFȘOREANU, *prof. c. Galaș, comit. Arad, Ungaria.*

În derîdere, când e cam lipsă.

- 18608 * Δ Nu îngrășe pe nimeni, că nici un mulțam nu vei avé.

V. SALA, *dasc. c. Vașcoi, comit. Bihor, Ungaria.*

- 18609 * Δ Nu întinde mânila la torțile cerului.

GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Dobrovăț, j. Vaslui.*

Nu te amesteca în lucruri prea mari pentru tine, că alminterea o scriintesci.

- 18610 * Δ Nu intră unde nu ești chemat.

V. SALA, *dasc. c. Zăvoeni, comit. Bihor, Ungaria.*

- 18611 * Δ Nu'î pentru cel ce se gătesce,
Ci pentru cel ce se nimeresce.

TEODORESCU-KIRILEANU, *înv. c. Broșteni, j. Suceava.*

* △

*Nu'î pentru cine se gătesce,
Dar (ci) pentru cine se nimeresce.*

AVR CORCEA, *paroh, c. Coșteiu, Banat.* — G. MADAN, *c. Trușeni, în. Chișinău, Basarabia.* — C. TEO DORESCU, *înv. c. Dógele, j. Vaslui.* — G. AVR. ONIȘOR, *înv. c. Dobrovăț, j. Vaslui.* — E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulți, j. Covurlui.*

A se vedé No. 18594.

18612 * △ Nu judecă ca să nu fii judecat.

M. STĂNCEANU, *înv. c. Păria, j. Mehedinți*

18613 Nu judecă urma, iasă unde o eși.

A. PANN, *Ediț. 1889, p. 19; I, p. 68.* — HINȚESCU, p. 197.

Pentru omul ne-socotit

18614 * △ Nu lăsa pe mâine ce poți face astăzi.

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulți, j. Covurlui.*

Nu e bine să lași tréba a lene.

18615 * Nu ți stă alântui ca șilă 'ntru ochi.¹⁾

I. COYAN, *prof. c. Samarina, Epir.*

Nu'l contrađice în tot ce spune, nu'l supără.

18616 * Nu'l scóte mistiriul tu migdane cari s-vrêi s'hiî nicuchiru piste nâsu; că după ți lu scoți, ti faci sclav a lui.²⁾

I. IONESCU, *prof. c. Nevésta, Macedonia.*

¹⁾ Nu'î stă altuîa ca paîul în ochi.

²⁾ Nu'l scóte secretul (misterul) la maîdan carc vrcî să fii stăpân peste dînsul, că după ce'l scoți (daî în vileag), te faci sclavu lui

- 18617 Numai atunci este singur, cel ce este
[procopsit,
Când stă de vorbă, în casă, cu omul ne-
[pedepsit.

A. PANN. III, p. 6

A se adaoga la No. 12588.

- 18618 * Numai de gēba te ieī la trântă cu pīr-
dalnica sōrtă.

V. A. FORESCU, c. *Folticeni*, j.
Sucitava.

- 18619 Nu mai mult tăria vinului în cap, de cât
chipul frumosului în inimă lovesce.

DIM. CANTEMIR, *Ist. Ierogl*, p.
106.

- 18620 * Δ Nu merge cu carī fug de tine.

V. SALA, *dasc c Driheni, comit.*
Bihor, Ungaria.

- 18621 Nu măsură pe alții (altul) cu palma ta.

BARONZI, p. 60. — HINTES U, p.
104. — D-na E. B. MAWER, p. 38.

- 18622 Nu minduesc tuți ași di cum grēsc.¹⁾

M. BOIADSCI, *Γραμ.*, p. 193.

- 18623 Nu numai cu pâne trăesce omul, ci și
cu tot cuvîntul ce iese din gura Dom-
nului.

V. A. URECHIE, *Pov.*, p. 147.

- 18624 * Δ Nu pofti ce nu'ī al tēū, că ți se ieà ce
e al tēū.

V. SALA, *prof. c. Coleni, comit.*
Bihor, Ungaria.

¹⁾ Nu gândesc toți așa după cum grăesc.

- 18625 * $\triangle$ Nu pofti ce nu ți sǎ dǎ cu voie.
V. SALA, *prof. c. Băița, comit. Bihor, Ungaria.*
- 18626 Nu pofti ce nu ți se pǎte dǎ.
V. SALA, *dasc. c. Fănața, comit. Bihor, Ungaria.*
- 18627 Nu pǎte nimeni a se lăudǎ cǎ este de bun nēm, cānd nu va aveǎ fapte bune.
C. DIN GOLESCU, I, p. 5
- 18628 Nu pǎte pomul pǎdureț plod bun face.
MATEI BASARAB, *Prav*, p. 180.
- 18629 * Nu poți dǎ
Cāt poți răbdǎ.
- 18630 * Nu poți dǎ ceea ce nu ai.
- 18631 * $\triangle$ Nu pune degetul între ciocan și nicovalǎ.
D-ra E. ȘIȘMAN, *inv. c. Adam, j. Tutova.*
- 18632 * $\triangle$ Nu pune mǎna unde nu'ți fierbe ȳla
V. A. FORESCU, *c. Dorna, j. Suctava.*
- A se adaogǎ la No. 8918
- 18633 * $\triangle$ Nu rǎspunde ne-întrebat.
V. SALA, *dasc. c. Coleni, comit. Bihor, Ungaria.*
- 18634 * $\triangle$ Nu ride de ne-norocit, cǎci norocul e schimbǎtor.
V. HARAM, *inv. c. Grivița, j. Tutova*

Și precum ȳce Solomon, Prov., 17. 5: *cel ce se bucurǎ de nenorocirea altuia nu va remǎnē ne-pedepsit.*

18635 * Nu ridică lucru care nu l'ai pus.

GR. ALEXANDRESCU, *magis'r. j. Putna.*

18636 * △ Nu rupe flórea, dacă vrei să veđi rodul ei.

V. A. FORESCU, *c. Folticeni, j. Suciava*

18637 * △ Nu scie să încurce două paie.

M. ALBU, *c. Ivesci, j. Tutova.*

Adică e prost.

18638 * △ Nu sciî din care peri.

AVE. CORCEA, *paroh, c. Coșteiu, Banat.*

Un om care pare neînsemnat face câte odată lucruri mari.

De lucruri mici se împedică adese-orî lucruri mari.

18639 * Nu se scie cine móre și cine trăiesce.

D-na Z JUVARA, *c. Fedesci, j. Tutova*

18640 * △ Nu se scóte ușor mielul din gura lupului.

V. A. FORESCU, *c. Stănișóia, j. Suciava.*

18641 * △ Nu ședé cu curul în două luntri.

IUL. GROFȘOREANU, *dasc. c. Gal-
șa, comit Arad, Ungaria.*

18642 Nu stă ca un nemernic
Dacă te cunoscî vrednic.

A. PANN, III, p. 33 — HINȚESCU,
p. 121.

18643 Nu stă departe ca să nu fii uitat.

Rom. Glum., p. 56 — HINȚESCU,
p. 179.

*Nu stă departe ca să nu fii uitat, nici te
vîri ca să nu fii pe brînci dat.*

PANN, III, p. 33.

*
*Nu stă departe ca să nu fii uitat, nici te vîri
ca să nu te scotă afară.*

GR. ALEXANDRESCU, *magistr j
Putna*

Nu fii nici prea modest nici prea obraznic.

18644 Nu suferi în ochi fum și muerea rea, că
te'mbătrînesc de timpuriu.

GR. JIPESCU, *Lumina*, I, p. 262.

18645 Nu sunt vremile sub cărma omului ci
bietul om sub vremi.

MIRON COSTIN, *Letop. Mold.*, I,
p. 304

Istoricul Ranke, I, p. 220 a ținut ca și bătrînul nostru
cronicar: *Evenimentele dominază pe oameni; ele se dezvoltă
cu o neînlăturabilă necesitate și poartă sigiliul fatalității.*

18646² * Nu te agonisea c'aușesci agonîia.¹⁾

I. COYAN, *prof c Perivolî, Epir*

*[△]
18647 Nu te amestecă ca măraru în toate bu-
catele.

A. GOROVEI, *c. Siliștea, j Su-
ciava.*

A se adaoga la No. 8783.

*[△]
18648 Nu te amestecă în gâlcéva altora.

V. SALA, *prof. c Miziries, comit.
Bihor, Ungaria.*

---

¹⁾ Nu te grăbi că îmbătrînesci de grabă.

- 18649 * △ Nu te amestecă în toate ca sarea în bucate.

V. SALA, *prof. c. Sudrigiș, comit. Bihor, Ungaria.*

Acelaș înțeles ca la No 8783.

- 18650 * △ Nu te atinge că te frige.

I. ARMEAN, *com. Jibot, comit. Hunedlora, Transilvania.*

- 18651 Nu te bucură la munca altuia.

D-na EL SEVASTOS, p. 45.

- 18652 * △ Nu te culcă pe o ureche.

E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulț, j. Covurlui.*

- 18653 * △ Nu te dă lae, da nici tu bălae, și tu cornută nu pune pîdică.

G. MADAN, *c. Trușeni, țin. Chișinău, Basarabia.*

Se dice la doi cari se bat.

- 18654 * △ Nu te face înțelept în tot locul.

V. SALA, *dasc. c. Sediștel, comit. Bihor, Ungaria.*

- 18655 * △ Nu te face sciutor.

V. SALA, *dasc. c. Pocola, comit. Bihor, Ungaria.*

- 18656 Nu te grăbi ca fata mare la argea, și ca văduva la măritat.

A. PANN, *Ediț. 1889, p. 101; p. 15.—HINȚESCU, p. 57.*

Nu trebuie să ne pripim, chiar când scopul este bun, căci nu ajungem la bun sfîrșit.

18657 Nu te grăbi
Că te'î prici.

V. ALEXANDRI & LASCAR ROSETTI, *Mss.*

18658 *△ Nu te hrăni cu nădejdea.

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulț, j. Corurlușu.*

Folosul ce'l poji avé este când muncesci singur.

18659 *△ Nu te îmbutuși unde n'ai loc.

V. SALA, *dasc c. Cusușu, comit. Bihor, Ungaria.*

A îmbutuși are înțelesul de : a îndesa, a înfră cu forța.

18660 *△ Nu te încrede celor tăcuți.

P. GÂRBOVICEANU, *prof Semin. Buc. Cl. VII*

18661 *△ Nu te încrede în tot căinele care dă din
códă.

V. A. FORESCU, *c. Dorna, j. Suciava.*

18662 *△ Nu te încrede lingușitorului.

V. SALA, *dasc c. Driheni, comit. Bihor, Ungaria.*

18663 *△ Nu te juca cu focul.

V. A. FORESCU, *c. Stănașora, j. Suciava.*

18664 *△ Nu te măsură cu cei mari.

G.H. MIHALACHE, *înv. c. Șendresci, j. Tutova*

18665 *△ Nu te măsură cu cine n'ai de a face.

V. CĂLIN, *j. Argeș.*

- 18666 * $\triangle$ Nu te pripi ca neghioba la argea.
I. DUMITRESCU, *inv. c. Gâncioba*,
j. *Dolj*.
- 18667 * $\triangle$ Nu te speria de acela care face gură, ci
de acela care tace și face.
I. POPESCU, *inv. c. Dobreni*, j.
Ilfov.
- 18668 Nu te viri ca să nu fii pe brânci dat afară.
A. PANN, III, p. 33 — HIN-
TESCU, p. 202.
- 18669 * $\triangle$ Nu'ți dà cu capul de părete.
IUL GROFȘOREANU, *prof. c. Gal-
șa, comut. Arad, Ungaria*.
- Nu încerca ce-va care nu se pôte.
- 18670 * $\triangle$ Nu'ți lăudă singur faptele, că îți pierdi
rodul.
V. A. FORESCU, c. *Dorna*, j. *Su-
cia*.
- 18671 Nu'ți lipsesci cîin, s-ți cos, că'ți lipsesc
drămi.¹⁾
Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres*,
p. 166.
- 18672 * $\triangle$ Nu'ți pune mintea cu nebunul.
A. PANN, I, p. 169
- 18673 * $\triangle$ Nu ținti unde nu poți ajunge.
I. COROIU, *preot. c. Vașcoi Bă-
resci, comut. Bihor, Ungaria*
- 18674 * $\triangle$ Nu tot omul e om.
IUL. GROFȘOREANU, *prof. c. Gal-
șa, comit Bihor, Ungaria*.

¹⁾ Nu'ți lipsesc cîin (de la vestminte) să'ți cos, dar îți lipsesc minte
(cuvînt cu cuvînt: dramuri).

- 18675 Nu trebuie să imităm de cât pe acei ce'i
vedem făcând bine.

A. PANN, II, p. 21. — HINȚESCU,
p. 78.

- 18676 * △ Nu umblă din ușă în ușă, că nu te mai
pricopsesci.

I. POPESCU, *înv. c. Dobreni, j. Ilfov.*

- 18677 * △ Nu va scăpa omul de ce e ursit să pață
(pațască).

V. A. FORESCU, *c. Dorna, j. Suciava.*

- 18678 * △ Nu vinde castraveți la grădinar.

ECAT. ȘIȘMAN, *înv. c. Adam, j. Tutova.*

A se adaoga la No. 11986.

- 18679 Nu vinde ce nu'i al tău
Să nu'ți vie 'n urmă rău.

HINȚESCU, p. 186.

A se adaoga la No. 13091.

- 18680 'Nvețlu arî și disveț.¹⁾

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*,
p. 171. — St. MIHĂILESCU, *Dicț.*,
p. 170.

O

- 18681 Obiceîul învechit este deprindere cu ne-
voe a se uita.

DIM. CANTEMIR, *Ist. Ierogl*, p.
249.

- 18682 * Obiceîul ușurează povara.

I. TZINTU, *ing. j. Buzău.*

---

¹⁾ Invățul are și desvêț.

18683 [△] Ocașiunea face pe lotru.

IUL. GROFȘOREANU, *prof. c. Gal-
șa, comit Arad, Ungaria.*

18684 * O ceri (cei) cu vîrf, o dai îndesată.

A. PANN, *Ediț. 1889*, p. 94.

*O ceri rasă s'afînată,
O dai cu vîrf ș'îndesată.*

A. PANN, III, p. 110. — HIN-
TESCU, p. 159.

Cel care se împrumută e în tot-dé-una păgubit.

18685 * Om alege pân om culege.

I. CREANGĂ, *Pov.*, p. 166.

18686 O mie să audî, și una numai să ȑici.

IORD. GOLESCU, *Mss II*, p. 120.

18687 Om în lume n'a stătut a fi fericit cu de-
săvîrșit.

P. ISPIRESCU, *Snove*, p. 47.

18688 Omlu năirit ncăcieri aduce; iar aȑel ȑe
aravdă, aplcă ș-aȑele ȑe putea s-hibă.¹⁾

ANDR. AL BAGAV, *Cart. Alȑg.*,
p. 74.

18689 * Omul cȑt trȑesce tot aflȑ.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j.*
Putna.

18690 * [△] Omul, cȑnd e sȑ se 'nnece, se acatȑ și
de un paîu.

V. A. FORESCU, *c. Dorna, j. Su-
ciava.*

¹⁾ Omul supȑȑcȑos (ȑute) cȑrtȑ aduce; iar acel ce rabdȑ potolesce și pe
acele (certuri) ce puteȑu sȑ fie.

A se vedé la No. 18081.

- 18691 * Δ Omul, când n'are ce lucrà, își face de lucru.

AVR. CORCEA, paroh, c. Verșeș,
Banat.

Când se apucă cine-va de o lucrare pre care puteà să nu o facă, și nu isbutesce.

- 18692 * Δ Omul, când se pornesce scie, da când a veni ba.

G. MADAN, c. Trușeni, țin. Chișinău, Basarabia.

- 18693 * Δ Omul, când se pricopsesce, la ai săi nu se gândesce.

I. DUMITRESCU, înv. c. Gânciova,
j. Dolj.

A se vedé la cuvîntul: țigan

- 18694 Omul care se înnecă, se agață de ori-ce scândură.

I G. VALENTINEANU, p. 38.

A se vedé la No 18690.

- 18695 * Δ Omul cinstit se ține de cuvînt.

C. TEODORESCU, înv. c. Dógele,
j. Vaslui.

- 18696 * Omul ți s'agunîșesce, tu multe agârșesce (aluthupsésce).¹⁾

C. IONESCU, prof. c. Nevêsta,
Macedonia

- 18697 * Δ Omul daca se păzesce,
Și Dumnezeu îl grijesce.

V SALA, dasc c. Vașcoi-Băresci,
comit Bihor, Ungaria.

---

¹⁾ Omul ce se grăbesce, la multe greșesce.

18698 * Δ Omul de vină se teme și de umbră.

V. SALA, *dasc. c. Măgura, comit. Bihor, Ungaria.*

18699 * Δ Omul e dator să cerce și bune și rele.

C. TEODORESCU, *înv. c. Cursescl, j. Vasluu.*

18700 * Δ Omul e dator să-și măsoare lungu nasului.

V. A. FORESCU, *c. Folticen, j. Suciava*

Să nu încerce peste puterile sale

18701 * Δ Omul în ce chip a venit în lume, în acelaș chip se întorce.

V. SALA, *dasc. c. Lelescl, comit. Bihor, Ungaria*

18702 * Δ Omul nedrept se teme de toți.

V. SALA, *dasc. c. Țigănesccl, comit. Bihor, Ungaria*

18703 * Δ Omul ne-pătit, chiar vădënd nu vede.

SUHAMEL, *j. Olt.*

Pentru omul lipsit de experiență.

18704 Omul nu pôte să facă
Un lucru, la toți să placă.

A. PANN, *Nastr. Hoge, p. 17.*

Orice am face nu putem mulțumi pe totă lumea.

18705 * Δ Omul nu se pricopsesce,
Până când nu muncesce.

I. POPESCU, *înv. c. Dobreni, j. Ilfov*

- 18706 * Δ Omul, până nu pătîmesce, nu se învață.

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 87;
III, p. 50. — V. SALA, *dasc. c.*
Gurani, comit. Bihor, Ungaria.

*
*Om, pîn nu pătîmesce,
Nu se mai înțelepțește.*

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j.*
Putna.

Δ
*Om, pînă nu pătîmesce,
Nici odată se 'ntelepțește.*

A. PANN, *Moș. Alb.*, p. 5. —
Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 195, c. *Sibi-
bră, Transilvania.*

- 18707 Δ * Omul păcătos
E la tôte fricos.

V. SALA, *dasc. c. Miziries, comit.*
Bihor, Ungaria.

- 18708 * Δ Omul pățit e mai învățat.

I. POPESCU, *inv. c. Dobreni, j.*
Ilfor

A se vedé la No. 18706.

- 18709 Omul să ȋică, în gîndul său:
Dîmne, feresce de mai rău.

A. PANN, II, p. 40 — HINȚESCU,
p. 135.

A se vedé Povestea Vorbiî, II, p. 38—40.

- 18710 * Omul se cunósce când intri cu el în plug.

GR. POÎENARU, *ing j. Putna.*

- 18711 * Δ Omul se cunósce după fapte.

GR. POÎENARU, c. *Rassa, j Ia-*
lomîa.

- 18712 Omul se judecă după fapte.
I. G. VALENTINIANU, p. 10.
- 18713 * Δ Omul singur ceia ce-și face,
Niminea (nimenea) nu i-l pôte desface.
A. PANN, III, p. 120. — V. SALA,
dasc. c. Vașcoi, comit. Bihor, Un-
garia.
- 18714 * Omul trebuie să ie bine sama când sbu-
rutuesce din casa părintescă.
V. A. FORESCU, c. *Folticent, j.*
Suctara.
- 18715 * Omului care dă, Dumnezeu îi dă.
- 18716 Omului cu sila poți să-i iei, dar să-i dai
nu poți.
A. PANN, II, p. 110
- 18717 $\square$ Onórea se ține de virtute ca umbra tru-
pului de tine.
G. I. MUNTEANU, p. 34. — HIN-
TESCU, p. 136.
- 18718 * Δ Ori cât de mare va fi averea, încetul cu
încetul se duce.
V. SALA, *dasc. c. Cărpinet, co-*
mit. Bihor, Ungaria.
- 18719 * Δ Ori cât de rău a-î avea,
Pe Dumnezeu nu-l uită.
G. MIHALACHE, *înv. c. Șendresci,*
j. Tutova.
- 18720 * Δ Ori-ce cu bătae de cap se agonisesc,
Pe drumuri nu se găsește.
V. SALA, *dasc. c. Bețuș, comit.*
Bihor, Ungaria.

*Orî-ce cu bătae de cap sê dobândesce;
Pe drumurî nu sê găsesce.*

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 28; II,
p. 3. — HINȚESCU, p. 11 & 47.

Maî ales pentru învățatură.

- 18721 * Δ Orî-ce faci e împrumut,
Și ce'î rău și ce'î plăcut.

NIC. MATEESCU, *înv. c. Movilița,*
jud. Putna — ODOBESCU-SLAVICI,
Cart. Cit.

- 18722 Orî-ce lucru are sfîrșitul sêu.

I. G. VALENTINIANU, p. 25.

- 18723 * Δ Orî-ce lucru, când e maî puțin, sê pare
maî cu gust.

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 50, I,
p. 129 — HINȚESCU, p. 93. — P.
GÂRBOVICEANU, *prof. Sem. Buc.*
Cl. VIII.

- 18724 Orî-ce lucru cu măsură.

I. G. VALENTINIANU, p. 19.

- 18725 * Δ Orî-ce lucru este bun la timpul sêu.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Sem.*
Buc. Cl. VIII.

- 18726 Orî-ce o fi nu'î pasă,
Unde o eși să iêsă.

A. PANN, III, p. 36. — HINȚESCU,
p. 31.

Pentru cel obraznic

- 18727 Orî-ce plăcere cu drojdiile ei, ca vinul
cel nou; d'aceea să nu cum-va s'o clă-
tesci, că numai îndată sê turbură.

IORD GOLESCU, *Mss.* II, p. 101.

Adică să nu superi pe cel ce iubesci, că numai îndată
 el faci dă să mânîe (GOLESCU).

- 18728   Ori-ce s'aude, pururea cu îndoială, până
               nu se dă dă față.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 120.

- 18729   * Ori-ce trébă, lăsată pe trândelă, aduce
               pagubă.

V. A. FORESCU, c. *Folticeni*, j
Sucăra.

- 18730   * [△] Ori-cum faci, așa ți se face.

V. SAȚA, *dasc. c. Chișcoi*, co
mit Bihor, Ungaria.

- 18731   Osînda nu se iértă, nici trece pe om.

ION NECULCE, *Letop. Mold.*, II,
 p. 213.

Acelaș înțeles ca la No. 12415.

- 18732   * O singură vorbă e de ajuns celui ce va
               să te înțelegă.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j.*
Putna.

- 18733   Oțetul cu încetul se face oțet.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 11.

Adică trebuie să avem îndelungă răbdare, ca să do-
 bîndim ore-ce (GOLESCU).

P

- 18734   P'amîndooe și dă grab.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 111

Ne învață să ne pripim la ceea ce cere pripă (GOLESCU).

18735 Până aci, mai mult nu pâși.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 112.

Să ȋdice pentru cele poprite d  a le cercet , d  a le încercă (GOLESCU).

18736 Până a nu intră, socotesce cum i sa e i.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 112.

Adică p n  a nu începe o lucrare, socotesce ce sf r it va av  (GOLESCU)

*  
18737 Până n'o gre esc  (p tesc )
N'o nimeresc .

E. I. PATRICIU, * nv. c. Smul i,*
j. Covurlu u

Ori-ce treb , c nd o faci pentru  nt ia  r , nu e a a bine.

*  
18738 Până nu dai cu capul de to i pere ii, nu
te  ndrep i

P. G RBOVICEANU, *prof. Semin.*
Buc. Cl. VII.

*  
18739 Până nu gre esc ,
Nu nimeresc .

NIC. MATEESCU, * nv. c. Movil a,*
j. Putna.

A se ved  la No. 187 7.

*  
18740 Până nu tună
Nu'  adun .

G. MADAN, *c. Trușenî,  m Chi-*
 ene , Basarabia.

Pentru cei de o potrivă r i

*  
18741 Până să'l faci ca pe tine, el te face ca
pe d nsul.

E. I. PATRICIU, * nv. c. Smul i.*
j. Covurlu u — G. BĂNULESCU, * nv.*
c. Pietroșița, j. D mbovi a.

C nd te aduni cu cei răi.

- 18742 * Până s'nu dzîci un, nu poți s-dzîci una
sută. ¹⁾

C. IONESCU, *prof. c. Nevêsta, Macedonia.*

- 18743 Pata, piste puțință a să sterge dă tot.

IORD. GOLESCU, *Mss. II, p. 51.*

Adică numele cel rău ce dobîndesce ore-cine, după
ale sale ne-trebnicii, piste puțință a să pierde (GOLESCU).

- 18744 * Δ Pățita mult e pricepută.

CĂLIN IORDACHE, *j. Argeș.*

Adică cel cu experiență.

- 18745 * Δ Paza bună păzesce primejdia rea.

I. NIȚESCU, *înv. c. Viespești, j. Olt.* — X... *înv. c. Bechi, j. Olt.*

- *
Paza bună trece primejdia rea.

I. NECULCE, *Letop. Mold., p. 257.*

- * Δ
Paza bună trece primejdia ră.

H. D. ENESCU, *înv. c. Zamostea, j. Dorohoi.*

- 18746 Păzesce-te dă cel ce n'are ce să mai
piardă.

IORD. GOLESCU, *Mss. II, p. 111.*

Adică dă cel dăsnădăjduit (GOLESCU).

- 18747 * Δ Păzesce-te singur, dacă vrei ca și Dum*
neșeu să te păzască.

V. A. FORESCU, *c. Mălini, j. Suciava.*

¹⁾ Până nu ȳci unu, nu poți să ȳci o sută.

18748 Păzesce'ți capul până nu te pălescî.

R. HOȚTAN, *Sinaia*, p. 19.

18749 Pě bogat la tălpî și pě sărac la pungă.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 112.

Ne arată cuviincioșele pedepse (GOLESCU).

18750 * Δ Pě cine-l dore sě lęgă.

AVR. CORCEA, *paroh. c. Coșteiu, Banat.*

* Δ Pě cine'l dore capul, lege-se.

IUL. GROFȘOREANU, *dasc. c. Gal-
șa, comit. Arad, Ungaria.*

Daca are cine-va vre-o afacere, caută de ea.

18751 Pe cine nu lași să móră nu te lasă să
trăescî.

JUNIMEA (*ziar*), *Bărlad*, II, No.
36.

A se adăogă la No. 5567.

18752 * Δ Pe încetu
Se face oțetu.

GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Dobro
văț, j. Vaslui.*

18753 * Δ Pentru un purice, nu svîrli plapăma pe foc.

V. A. FORESCU, *c. Dorna, j. Su-
ciaia.*

Acelaș înțeles ca la No. 2425 sub formă de povață.

18754 Pilda fiore rodesce.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 53.

Adică rod bun ne scóte, folos mare ne aduce (GOLESCU).

- 18755 * Δ Pilda rea strică obiceiurile cele bune.

HINȚESCU, p. 145 — NIC. MA-
TEESCU, *inv. c. Movilița, j. Putna*,

Δ
Pildele rele strică moravurile bune.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 212, c.
Sibiu, Transilvania.

- 18756 * Δ Pomul se cunoște după rîde, și omul
după fapte.

E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulț,*
j. Covurluiu — V. A. FĂBESCU,
c. Folticeni, j. Suceava.

A se adăoga la No. 1039.

- 18757 Pórtă ti cum u va loclu ¹⁾

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*, p.
163.

In fie-care țără să trăești după obiceiurile pămîntului.

Homme doit vivre selon le pays où il est.

Prov. Franc.

Landesbrauch ist Landesrecht. ²⁾

Prov. Germ

- 18758 Poruncesce, și'i aduce
Atât cât nu póte duce.

A. PANN, I, p. 110. — HINȚESCU,
p. 2.

Pentru cel bețiv.

- 18759 Povară mai grea decât spinarea ta să nu
rîdici, ca să nu te poticnesci.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 111.

¹⁾ Pórtă-te după cum o vré (după obiceiurile) locul.

²⁾ Obiceiul țerei e dreptul țerei.

Adică la cele piste puțința ta să nu te încerci (GOLESCU).

- 18760 Pre binele cel de obște, de apururea îl
răstornă nevoințele cele pre ascuns.

NIC. MUSTE, *Letop. Mold.*, III,
p. 31.

- 18761 Pre craca uscată nu cântă privighetorea.

POLIZU MICȘUNESCU, *Sburătorul*.

- 18762 Precum faci, așa tragi.

A. PANN, *Fab.*, II, p. 61.

- 18763 Precum faci, s'aștepți să ți se facă.

ZILOT ROMÂNUL, p. 363.

- 18764 Precum la multe mădulare un cap, așa
la multe glóte o minte întrégă a nu
lipsi trebue.

DIM. CANTEMIR, *Ist Ierogl.*, p.
161.

- 18765 Precum vine, așa trece.

KÁROLY ÁCS, p. 79.

- 18766 * Pri sum fundul a locluî adară'l, tu mig-
dane vai iasă. ¹⁾

I. COYAN, *prof. c. Samarina*,
Epir.

Cu timpul totul se descopere

- 18767 * Privesce mă în față,
Și mă întrébă de viêtă.

P. GÂRBOVICEANU, *prof Sem*
Buc Cl. VI.

A se adaogă la No. 3289.

---

¹ Pe sub fundul pământului fă'l, tot la maîdan o să iasă.

18768 * Δ Pune-ți frîu la gură și lacată la inimă.

A. GOROVEI, c. *Siliștea*, j. *Suclava*.

Nu-ți da gândurile în vileag.

18769 Pune-ți nădejdea în Domnul,
Decât s'atîrni la tot omul.

A. PANN, II, p. 46. — HINȚESCU, p. 117.

18770 Puțin piste puțin, ș'adese dă veți pune,
câtă grămadă va iși, n'are cine-ți spune.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 111.

Adică, câte puțin strîngînd, mult dobîndim, ca furica la moșoroiu (GOLESCU).

R

18771 * Rătăcirea din urmă, (e) mai rea dă cît
cea d'întăiu.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 62.
— BARONZI, p. 57. — HINȚESCU, p. 160.

Rătăcirea din urmă e mai rea ca cea d'întăiu.

I. G. VALENTINIANU, p. 31.

Adică greșala din urmă (GOLESCU).

18772 * Δ Rău îmi pare de tine, dar de mine mi
se rupe inima.

P. GÂRBOVIOEANU, *prof. Semin. Buc. Cl. VII.*

18773 Roba (de) lu alți rano a saș se face propadi.¹⁾

Dr. FR. MIKLOSICH, *Rum. Unter.*, I, p. 15.

¹⁾ Lucrul altuia cu timpul prăpădesce pe al său.

Și cum ȋdice francezul : *bien mala quis ne profite jamais.*

18774 Roba facuta pre forța nu valie niș.¹⁾

Dr. FR. MIKLOSICH, *Rum. Unter.*, I, p. 15

18775 Roba nu maere dupa paron, ma paron
dupa roba.²⁾

Dr. FR. MIKLOSICH, *Rum. Unter.*, I, p. 15.

18776 Rógă-te pentru ori-cine,
Ca să'ți dé și ție bine.

A. PANN, I, p. 74. — HINȚESCU,
p. 162.

18777 * Δ Românuł să'l pörți tótă ȋdioa în spate,
séra să'l puı jos, ȋdice că'l'ai săgnit.

D-na Z. JUVARA, c. *Fedesci*, j.
Tutova.

Acelaș înȋteles ca la No. 10053.

18778 * Δ Românułui poți să'ı ieı cu sila, dar să'ı
dai nicı odată.

D-na Z. JUVARA, c. *Fedesci*, j.
Tutova.

A se adaogă la No. 13950.

18779 * Δ Rugarea și blândețea lungesce viēța.

V SALA, *dasc. c. Rieni*, comit.
Bihor, Ungaria.

S

18780 Să ascultı de tótă lumea, dar dintr'ale
tale să nu eși.

I. G. VALENTINIANU, p. 35.

¹⁾ Lucrul făcut cu sila nu valoréză nimic.

²⁾ Lucrul nu merge după stăpân, ci stăpânul după lucru.

18781 S'a dus cu graba și s'a întâlnit cu zabava.

G. P. SALVIU, *înv. c. Smulți, j. Covurlui.*

18782 Să fii alt-fel nu se pôte;
Ci ca omul întru tôte.

A. PANN, *Nastr. Hoge*, p. 18.

* △ 18783 Să fii bun și blând la tôte,
Dar până unde se pôte.

V. SALA, *dasc. c. Lehecenî, comit. Bihor, Ungaria.*

* △ 18784 Să fugi de omul rău și de fum în casă.

V. A. FORESCU, *c. Siliște, j. Suciava.*

* △ 18785 Să'i legi de a-l-altă și să'i țipi pe-o crângă.

V. SALA, *dasc. c. Brădet, comit. Bihor, Ungaria.*

* △ 18786 Sai și alérgă, dacă 'ți vine,
Numai bagă sémă bine.

P. GÂRBOVIOEANU, *prof. c. Pónórele, j. Mehedint.*

* 18787 Să iubim pe aprópele nostru ca însuși
pe noi.

I. G. VALENTINIANU, p. 48.

Dicere din Evangheliî. Vedî Mateîu, 22. 39; Lev., 19. 18; Marc. 12. 31; Luc 10. 27; Rom. 13. 9; Gal., 5. 4.

* △ 18788 Să'l faci să te cunóscă.

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulți, j. Covurlui.*

18789 Să mă iaî (ieî) când mă gălesc,
Să mă aibî când (îți) lipsesc.

A. PANN, III, p. 73. — HINTESCU, p. 76.

Pentru parale. Să fim economî.

18790 Să ne luăm după lume.

A. PANN, II, p. 20.

A se adaoga la No. 9567.

18791 * △ Să nu fie mâna ta întinsă a lua și scurtă
a dà.

G. BĂNULESCU, *inv. c. Pietroșița,*
j. Dimbovița.

18792 * △ Să nu spuî la nimene ce ai la inimă.

Junimea (ziar), Bêrlad, III, No.
15

18793 * Să nu te chemî șoptitor, și cu limba ta
nu vicleni pe nimenî.

G. BĂNULESCU, *inv. c. Pietroșița,*
j. Dimbovița

18794 * △ Să nu te grăbescî,
Că te pripescî.

G. P. SALVIŢ, *prof. c. Smulți,*
j. Covurluiu.

18795 Să nu te pripescî
Că o greșescî.

A. PANN, III, p. 13. — HIN-
TESCU, p. 153.

18796 * △ Să nu te puî unde arde.

GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Dobro-*
vêț, j. Vasluiu.

Să fugî de primejdie, de încurcătură, etc.

18797 * △ S'a pornit cu graba,
Și s'a întilnit cu zăbava.

I. CREANGĂ, *Pov., p. 44 — G.*
TROTEANU, c. Stăncesci, j. Boto-
șani.

Graba e adese-orî păgubitore

18798 * △ Săraca pătită, mult e pricepută.

C. FUNDESCU, *Basme*, p. 160.—
P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Poze
nari*, j. Gorj & c. Comanița, j. Olt.

A se vedé No. 18744.

18799 * △ Să te ferești de omul căruia tóte 'i plac.

V. BRATU, *comit. Alba Inf.,
Transilvania*.

18800 * △ Să te ferești de omul din casă.

IDEM, *Calend. Rom.* 1892.

18801 Să te ferești, să nu isbești în virful cel
ascuțit.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 113.

Adică dē cel ce póte te vătēmă (GOLESCU).

18802 * Să vrei să dai, și să n'ai cui dá.

G. P. SALVIŢ, *inv. c. Smulți,
j. Covurluiu*.

18803 * Sbura-l omlu, cum vedzi că ți va inima.¹⁾

I. COYAN, *prof. c. Turia, Epir*.

Adică cum îi place. Sa nu'l contradici.

18804 Scapă ađi de primejdie și vei fi scăpat
de o sută de ori.

IDEM, *Calend. Rom.* 1892.

18805 * △ Scii când pleci, dar nu scii când ajungi
(te'ntorci.)

I. BĂNESCU, *prof. j. Roman*.

Pentru cel care se pornesce la drum. Răspuns ce se
dă de cel care plecă, dacă e întrebat, când se întorce.

¹⁾ Vorbesce'ŷ omului, cum veđi că'í vré inima.

- 18806 Scólă-te de diminetă
Daca vrei să-ți lungesci viața.

ODOBESCU-SLAVICI, *Cart. Cit.*

A se adaoga la No 118.

- 18807 * Δ Scôte apa cât este gâlêta la puț.

SUHAMEL, *Transilvania.*

Să faci lucrul la vremea prielnică.

- 18808 * Δ Sē grăbesce ca fata la măritat (vādana la pat).

A. GOROVEI, *j. Suciava.*

- 18809 Se plângea d'o întâmplare,
Și a dat peste mai mare.

A. PANN, I, p. 144. — HINȚESCU, p. 81.

Când după o nenorocire ne mai lovesce alta.

- 18810 * Δ Sē zoresce ca fata mare la argea.

GR. POÎENARU, *ing. c. Rassa, j. Ialomîța.*

A se vedé la No. 18808.

- 18811 Sfătuesce-te cu cel mic și cu cel mare,
și pe urmă hotăresce-te tu însuși.

A. PANN, *Ediț 1889*, p. 176;
III, p. 157. — HINȚESCU, p. 173.
— Dr. GASTER, *Liter.*, p. 152.

- 18812 * Sfirșitul alege.

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p. 172. — HINȚESCU, p. 175.

- 18813 * Δ Sfirșitul laudă începutul.

D. POPOVICIU, *inv. e. Cuvin, comit. Arad, Ungaria.*

- 18814   Și ea și el amîndoi
Vai de ei, două nevoi.

A. PANN, II, p. 135.

- 18815   Și eu pē tine, nu sē potrivește.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 97.

Sē ȕice pāntru cei ce nu sciū cum sā potrivēscā min-
cūna; veȕi istoria bărbatului cu nevasta, cānd mulțerea
a dat rēspuns preotului, ȕicēndu'i: și eu pē tine. (GO-
LESCU).

SNÓVĂ

Un bărbat odată intrānd în biserică, auȕind pe preotul ȕicēnd că-
tre nevasta lui cānd o tamāiā: *și eu pē tine*, după biserică, mergēnd
a-casă întrebă pe nevasta ce a ȕis preotului, dē i-a rēspuns: *și eu pē
tine*. Nevasta îl ȕise: «I-am dat bună-diminēȕa». El îl rēspunse. «*Și eu
pē tine*, nu sē potrivește». Ea îi mai ȕise: «L'am întreat ce mai face .
El iar îi rēspunse: «*și eu pē tine, nu sē potrivește*». După multe între-
bări, îl spuse nevasta adevurul ȕicēnd: «Am ȕis te iubesc». — «Așa
dragă; *și eu pē tine, se potrivește*». — IORD. GOLESCU, *Mss.* I, p. 736.

- 18816   * △   Și iute și bine, nu se pōte.

D-ra ECAT. ȘISMAN, *înv c. Adam,*
j. Tutova. — V. SALA, *dasc. c. Vaș-*
coă. comit. Bihor, Ungaria.

- 18817   * △   Smeresce-te, că Dumneȕeū te înalȕă.

V. SALA, *dasc. c. Brădet, comit.*
Bihor, Ungaria.

- 18818   Ș-năinti arēu, ș-năpoi ma laiū.¹⁾

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres,*
p. 176.

Adică reū peste tot, ori-ce ai face, ori cum ai apuca.

- 18819   Sonea alēdzi.²⁾

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.,*
p. 174.

¹⁾ Și înainte rēu, și napoi mai reū (negru).

²⁾ Ūrma alege.

Latinul ȋdice, de asemenea: *finis coronat opus*.

Das Ende krönt das Werk.

Prov. Germ.

The end crowns all.

Prov. Engl.

18820 * Δ Sparge întâiu nuca, ca să'î mănâncî miezul.

V. A. FORESCU, c. *Dorna*, j. *Sucjara*.

18821 Spre bine când apuci,
Tot așa trebuî s'o duci.

ODOBESCU-SLAVICI, *Cart. Cit.*

18822 * Δ Spre mic și spre mare, fii voitor de bine.

G. BĂNULESCU, înv. c. *Pietroșița*, j. *Dimbovița*.

18823 Spune-mî cum te chiéma, să'ți spun cine ești.

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p. 167.

* Δ Spune-mî cum te chiémî ca să spun cine ești; spune-mî de unde ești, ȋa să'ți spun să nimerescî.

G. I. TOMESCU, înv. c. *Broscari*, j. *Mehedinți*.

Omuluî rău și când voesci a'l îndrumă sa se părăsescă de asemenea fapte.

18824 Spune'mî cum te chiémă, să 'ți spun la ce sfânt (sânt) să te închinî.

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p. 167. — HINȚESCU, p. 33.

- 18825 * Stăpânesce vorba până nu o ai vorbit.

V. SALA, *dasc. c. Serbesci, comit. Bihor, Ungaria.*

- 18826 * S-te aspari de așel țe e ca apa sum ruguzină; c'așel țe ți le spune tu față, este ca apa țe tradze.¹⁾

I. COYAN, *prof. c. Abela, Epir.*

Să ne temem de dușmanul ascuns, iar nu de cel care se arată pe față ca atare.

- 18827 Strigă: bucate! cât vei vré, la gură nu le vei aveà, dacă nu le vei duce cu mâna ta.

IORD. GOLESCU, *Mss II, p. 114.*

Adică dă nu vei munci nu' vei mânca, că nimeni ești va dà (GOLESCU).

- 18828 Sunt firî între firî,
De nu scii cum să te mirî.

A. PANN, III, p. 13. — HINȚESCU, p. 60.

- 18829 Surda vii, surda te duci,
Surda spargî (rupi) nisce papuci.

BARONZI, p. 50. — LAURIAN & MAXIM, II, p. 1403.

T

- 18830 * Δ Te păzesce
Până te nimeresce.

X***, c. Nănesci, j. Bacău.

Pentru omul hain.

- 18831 * Δ Ticăitul procopsitul, unde se duce nu'î
mai ajunge.

P. GĂRBOVÎCEANU, *prof. c. Comănița, j. Olt.*

¹⁾ Să te sperii de accl cc c ca apa sub rogojină; c'accl cc ți le spune în față, este ca apa ce fugc repede.

* △ *Ticdîitul pricopsitul, cât se duce nu'i ajunge.*

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Poenariu, j., Gorj.*

18832 Timpul are dinți de oțel,
Rode voinic și mișel.

L. ȘĂINEANU, *Semas., p. 411.*

18833 Timpul cumpără paiele și nevoia le
vinde.

BARONZI, p. 63. — HINȚESCU, p. 186.

* △ 18834 Timpul descopere toate.

V. SALA, *dasc. c. Vașcoi, comit. Bihor, Ungaria.*

* △ 18835 Timpul e dascalul cel mai bun, fiind că
el ne 'nvață toate.

C. TEODORESCU, *inv. c. Pungesti, j. Vasluu.*

18836 Timpul este 'nvătătorul așelor țe nu știu
carte.¹⁾

ANDR. AL BAGAN, *Cart. Alég., p. 99.*

Experiența înlocuesce la ei învățătura.

* 18837 Timpul face și desface.

N. FILIMON, *Ciocoi, p. 236.* — I. BĂNESCU, *prof. j. Roman.*

* △ *Timpul face, timpul desface.*

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Semin. Bur. Cl. VII.*

* △ 18838 Timpul învață pe aceia ce n'au școlă.

V. SALA, *dasc. c. Lehecent, comit. Bihor, Ungaria.*

---

¹⁾ Timpul este învețătorul acelor ce nu știu carte.

- 18839 * △ Timpul pierdut nu se mai întorce.

E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulți,*
j. Covurlutu.

Francesul ȋice : *le temps perdu ne se rattrape plus.*

- 18840 □ Timpul t te le c ce.

JUL. GROFȘOREANU, *prof. c. Gul-*
șa, comit. Arad, Ungaria.

- 18841 Ține ce  i în m n   i n'aler  după
minciună.

IORD. GOLESCU, *Mss. II, p. 117.*

Ve i *M n *

Adică să păstrăm ceea ce avem în m n , fiind lucru
mai sigur, decât să alergăm după altele cu n dej i d -
 arte (GOLESCU).

- 18842 * Ț rin  e ti  i în   rin  te vei întorce.

Țicere din Biblie  i Evangheli  Ve i Moise, I. 3. 19,
Iov, 21. 26 & 34. 15; Ps. 104. 29, Eccles. 3. 20 & 12.
7, Rom. 5. 12; Ebr. 9. 27.

- 18843 Ține minte în tot vacul (v cul)
 i nu' i băga'n c rd cu dracul.

A. PANN, III, p. 25. — HIN-
ȚESCU, p. 187.

- 18844 Ține-te numai de una,
Nu sări din una 'ntr'alta.

A. PANN, I, p. 149. — HINȚESCU,
p. 193.

- 18845 Tocma( ) c nd   i pasă,
Fără d nsul te lasă.

A. PANN, *Edi . 1889, p. 74; III,*
p. 101. — HINȚESCU, p. 45.

*Tocmai când îți pasă,
Atunci te lasă.*

HINȚESCU, p. 141.

Pentru lucru străin.

18846 * Tocmai de ce te ai păzit n'ai scăpat.

I. CREANGĂ, *Pov.*, p. 206.

18847 * Δ
Ț-oîu ertă
Da nu ți-oîu uită.

G. MADAN, c. *Trușeni, în Chișinău, Basarabia.*

18848 * Δ
Tôtă fapta
(Își) are răsplată.

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p. 170. — A. PANN, *Archiv.* — V. A. FORESCU, c. *Folticeni, j. Suciava.* — GAVR. ONIȘOR, *prof.* c. *Dobrovel, j. Suciava.* — V. SALA, *dasc.* c. *Gurani, com. Bihor, Ungaria.*

A se vedé No. 18592.

18849 * Δ
Tôtă graba
Strică tréba.

A. PANN, III, p. 15. — HINȚESCU, p. 70 — C. TEODORESCU, *inv.* c. *Lipova, Vaslui.* — V. A. FORESCU, c. *Folticeni, j. Suciava.*

A se vedé la No. 18434

18850 * Δ
Tôtă greșala are ertarea ei.

C. TEODORESCU, *inv.* c. *Dógele, j. Vaslui.*

18851 Tot alege, alege,
Până ce a culege.

S. FL. MARIAN, *Nunta*, p. 57

A se vedé la No. 17959.

18852 * Δ
Tôtă tréba cu socotéla ei.

C. TEODORESCU, *inv.* c. *Lipova, j. Vaslui.*

- 18853 * Tot ce e prea mult nu e sănătos
I. G. VALENTINEANU, p. 49.
- 18854 * △ Tot-dé-una urma alege.
I. VALENTINEANU, p. 30 — P. GĂRBOVICIANU, *prof. Sc. Noim. Cl. VII.*
- 18855 * Tôte își aū vremea lor.
A. PANN, III, p. 7. — HINȚESCU, p. 188.
- 18856 * △ Tôte le am dat pe una,
Și nici aia nu'î bună.
TEODOR-KIRILEANU, *înv. c. Broscești, j. Suctava.*
- 18857 Tôte la vremea lor date
Sunt ca și o sănătate.
A. PANN, III, p. 139 — HINȚESCU, p. 189
- 18858 * △ Tôte lucrurile trebuie să vie la vremea lor.
V. A. FORESCU, *înv. c. Dorna, j. Suctava.*
- 18859 Tôte sunt la vremea lor.
A. PANN, *Ediț. 1889*, p. 41 ; I, p. 151. — HINȚESCU, p. 189.
- 18860 * △ Tôte sunt până la o vreme.
A. PANN, II, p. 109. — HINȚESCU, p. 189. — E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulț, j. Covurlui.*
- 1° Arată culmea necazurilor ; când unul își pierde răbdarea.
2° Timpul schimbă tôte.
- 18861 Tôte vremea sa aū.
DIM. CANTEMIR, *Ist. Iarogl.*, p. 37 & 83.

Și cum ȋdice francezul: *il y a temps pour tout*.

* Δ 18862 Tot ȋnceputul are și sfârșit

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 69.
— I. G. VALENTINIANU, p. 21. —
E. I. PATRÎCIU & G. P. SALVIȚĂ,
ȋnv. c. SmulȚi, j. Covurluțu.

Adicȃ nicȃ un lucru nu e pȃ lume fȃrȃ sfârșit (GOLESCU).

* Δ 18863 Tot ȋnceputul e greȃ.

I. G. VALENTINIANU, p. 21. —
D-na Z. JUVARA, c. *Fedescȃ, j. Tutora*. — E. I. PATRÎCIU, *ȋnv. c. SmulȚi, j. Covurluțu* — P. GȃRBOVICȃNU, *prof. Sem. Buc. Cl. VII*.

Ori-ce trebȃ, cȃnd o faci pentru ȋntȃia ȃrȃ, nu e așȃ bine.

* Δ 18864 Tot ȋnvȃȃu
Are desvȃȃ.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 255, c.
Sinersig, Ungaria. — AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteleu, Banat*.

* Δ
Tot ȋnvȃȃul are și desvȃȃ.

HINȚESCU, p. 83. — IUL. GROFȘOREANU, *dasc. c. Galșȃ, com. Arad, Ungaria* — E. I. PATRÎCIU, *ȋnv. c. SmulȚi, j. Covurluțu*

18865 Toȃi se mesura cu a se (saȃ) lacat.¹⁾

Dr. FR. MIKLOSICH, *Rum. Unter.*, I, p. 15.

* Δ 18866 Tot lucru la vremea lui.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna* — C. TEODORESCU, *ȋnv. c. Cursesȃi, j. Vasluțu*

A se vedȃ No. 18859.

¹⁾ Toȃi se mȃsurȃ dupȃ a lor fel.

18867 Tot noi și iarăși noi.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 70.

Arată ne-schimbarea lucrurilor, slujbelor, slujbașilor (GOLESCU).

18868 * Δ Tot pățitu(l) (e, 'i) priceput.

LAURIAN & MAXIM, II, p. 604.
— D-na EL. SEVASTOS, p. 200. —
I. CREANGĂ, *Amint.*, p. 62. — D-ra
EC. ȘIȘMAN, c. *Adam*, j. *Tutova*.
— C. C. BUNGHEȚIANU, c. *Cosovăț*,
jud. Mehedinți. — GAYR. ONIȘOR,
prof. c. Dobrovăț, j. *Vasluiu*. —
V. A. FORESCU, c. *Folticeni*, j. *Suciava*.

* Δ Tot pățitul priceput.

BARONZI, p. 63. — HINȚESCU, p.
142 — Dr CRISTEA, *Prov.*, p. 257, c.
Gura-Bului, Ungaria. — E. I. PA-
TRICIU, *inv. c. Smulți, j. Covurluiu*.

* Δ Tot pățitul e și priceput.

Abeced. Ilustr., p. 25. — C. TEO-
DORESCU, *inv. c. Pungescu, j. Vas-*
luu.

Pățind omul multe, învață multe.

18869 * Totu'i nouă și totu'i vechiu.

18870 Trage'ți tu, cu mâna, vrăjmașul tău din
inima ta.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 114.

Adică scôte'ți pe ne-curatul, pe Satana din tine (GOLESCU).

18871 Tréba fă o cum se cade,
Și ședî atunci când se șade.

A. PANN, II, p. 48. — HINȚESCU,
p. 192.

- 18872 * Δ Tréba nu o faci cu graba
V. SALA, *dasc c. Vaşcoi, comit. Bihor, Ungaria.*
- 18873 * Δ Trebue a apucă tréba de la cap.
C. TEODORESCU, *înv. c. Cursesci, j. Văsluiu.*
- 18874 Treci riul până nu vine unda
R. HOITAN, *Sinaia, p. 19*
- 18875 * Trei lucruri nu se pot: scară la cer, mēdುವă la fer şi ponte pe mare
- 18876 * Δ Trei lucruri sunt rele: picătura 'n casă, muiera rea şi durerea de măsea
ZOE MIHĂILESCU, *înv. c. Broşteni, j. Prahova.*
- 18877 * Δ Trei lucruri te scot din casă: fumul, muiera rea şi picătura.
ZOE MIHĂILESCU, *înv. c. Buşteni, j. Prahova*
- 18878 Trei ómenī la vedere scărboşi şi urīţi de tot: sārăcul mândru, bogatul sgārcit şi bētrānul desfrinat. Feresce-te de ei.
HINŢESCU, p. 130.
- 18879 Treptele casei celui înţelept să se rôḍă de picerele tale.
IORD. GOLESCU, *Mss. II, p. 114.*
- Adică să mergi cam des pe la cei înţelepţi (GOLESCU).
- 18880 Tuti lucrile va si'ndrēgă, maşi barba al spān nu vai crēscă (mustăṭli al spān nu vai crēscă).¹⁾
I. COYAN, *prof. c. Ianina, Epir.*

¹⁾ Tóte lucrurile se vor îndrepta, însă barba spânului nu va cresce (mustăṭle spânului nu vor cresce).

- 18881 ² Tuți 'ntrebă-ți ma di mintea ta s-nu ti
disparți.¹⁾

C. IONESCU, *prof. c. Nevêsta,*
Macedonia.

Întrebă pe alții și hotăresce singur

U

- 18882 * Δ Umbli cu graba,
Te întâlnești cu zăbava.

C. FLĂMÂND, *c. Borgo Suscî,*
comit. Bistrița-Năsăud, Transilva-
nia

- 18883 * Δ Unde a fost, are să mai fie.

A. GOROVEI, *c. Siliștea, j. Su-*
clava.

- 18884 * Δ Unde este pace,
Și lui Dumnezeu îi place.

I. POPESCU, *înv. c. Dobreni, j*
Ilfov

- 18885 Unde lucește calcă, și unde alunecă te
placă.

IORD. GOLESCU, *Mss. II, p. 102.*

Ne învață să ne plecăm vremii (GOLESCU).

- 18886 Unde nu poți prinde
Mâna nu'ți întinde.

A. PANN, *Ediț. 1889, p. 173.*

Nu încerca peste puterile tale.

- 18887 Unde nu te înțelege
Nu umblă să dai lege.

A. PANN, *I, p. 81. — HINȚESCU,*
p. 81.

---

¹⁾ Pe toți întrebă dar de mintea ta nu te despărți.

- 18888 Unde urechile adevărului sunt astupate,
acole tôte hrizmurile se par basne.

DIM. CANTEMIR, *Ist. Ierogl.*, p. 47.

- 18889 Unele adăstăm
Ș'altele întimpinăm.

A. PANN, I, p. 114.

- 18890 * Unele așteptăm și altele ne vin.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr j. Putna*.

- 18891 Untul dē lemn al păcătosului să nu ungă
capul tēu.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 101.

Adică să nu te împodobesci cu sudorea sāracului (GOLESCU).

- 18892 * Unul adună, altul risipesce.

Maî ales pentru părinți și copii.

À père avare, fils prodigue.

Prov. Franc.

- 18893 * Δ Unul face, (ș')altul trage.

A. PANN, II, p. 30. — HINȚESCU, p. 56. — C. POSSA, c. *Humulesc*, j. *Nemțu*. — V. A. FORESCU, c. *Folticeni*, j. *Sucłava*.

- 18894 * Δ Unul face și altul o patē.

CĂLIN IORDACHE, *stud. j. Argeș*.

- 18895 * Δ Unul o face și altul o trage.

ILIE HOȚIOTĂȚ, c. *Seliște, comit. Sibiu, Transilvania*. — P. GÂRBOVICIANU, *prof. Sem. Buc. Cl. VIII*.

- 18896 Unul trece, altul vine,
Ce folos că n'ai cu cine.

I. G. VALENTINIANU, p. 50

- * Δ 18897 Unu-o chitesce,
Unu-o nimestesce.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteiu, Banat.*

Pentru cei cari se întrec în glume, în păcălituri.
A nimești nu se întrebuințază în vorbirea obicnuită.

- 18898 Ura, zavistia și frica nasc vicleșugu.

NIC. COSTIN, *Letop. Mold.*, III, p. 93.

- 18899 Urcați încet, ca să nu cădeți nici odată.

IDEM, *Calend. Rom.* 1892.

- * Δ 18900 Urma alege

IORD GOLESCU, *Mss.* II, p. 14.
— B. P. HĂȘDEŢ, *Etyrn. Magn.*,
p. 803. — I. T. MERA, *Conv. Li-*
ter, XVI. — AVR. CORCEA, *paroh,*
c. Coșteiu, Banat. — E. I. PATRICIU,
inv. c. Smulți, j. Covurlui.

- * Δ *Urma alege, ce ai semănat vei culege.*

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Sem.*
Buc. Cl. VII.

1° Să ȋdice, spre mângăiere, pentru ori-ce întîmplare
(GOLESCU).

2° La urmă se vede valórea lucrului.

- 18901 Urma alege începutul.

GALLIN-NĂDEJDE, *Cart Cit.*

- * Δ 18902 Urma laudă începutul.

G. I. MUNTEANU, p. 44 — HIN-
TESCU, p. 197. — V. SALA, *dasc.*
c. Vașcoi, comit. Bihor, Ungaria.

- 18903 Urma va alege.

LAURIAN & MAXIM, I, p. 49 &
II, p. 1536.

- 18904 Ușa, când bate în ea, să n'o ții închisă,
cî îndată s'o dîschiđi.

IORD GOLESCU, *Mss.* II, p. 102.

Adică p  tođi să'i priimescŭ (GOLESCU).

- 18905 Ușor a critică, anevoie a face.

GR. JIPESCU, *Opinc.*, p. 115.

- 18906 * Δ Ușor a porunci, greu a împlini.

AVR. CORCEA, *paroh*, c. Coștețu, Banat.

- 18907 * Δ Ușor e a d  d n a altuia.

IUL GROFȘOREANU, *prof.* c. Gal-
șa, comit. Arad, Ungaria.

- 18908 * Δ Ușor e a ert , dar greu a uita.

V. SALA, *dasc.* c. B leniș, comit.
Bihor, Ungaria.

V

- 18909 * Δ Vai de casa omului, c nd dracul iși vira
c da

V. A. FORESCU, c. Dorna, j.
Suciava.

- 18910 * Δ Vai de om c nd n'are a lui,
Căci, c nd cată, atuncea nu' .

TEODORESCU-KIRILEANU, * nv.* c.
Broșteni, j. Suciava.

- 18911 * Δ Vede că omul se 'nn c  și încă '  mai
dă cu apa în gură.

V. A. FORESCU, c. Stănișóra, j.
Suciava.

- 18912 * Δ Vede' i  nt i  de hoitul t u, și apoi de
al altuia.

X***, c. N dejde, j. Bacău

- 18913 * Veghiați căci nu știți ceasul.
I. G. VALENTINIANU, p. 21
Dicere din Biblie.
- 18914 Viclenia, răutatea și nebunia surorilor sunt.
DIM. CANTEMIR, *Ist. Ierogl.*, p. 120.
- 18915 Vinătorul științei, socotela, iară maestriile simțirea este.
DIM. CANTEMIR, *Ist. Ierogl.*, p. 60.
- 18916 * Voesce și vei putea.
- 18917 Volniciile cele mari deprind a se întorce în robii
NIC. MUSTE, *Let. Mold.*, III, p. 35.
- 18918 * Δ Vorba de clacă nu e folositore.
I POPESCU, *inv. c. Dobrenț, j. Ilfov*
- 18919 Vreamea a tuturor dascal și învățător este.
DIM. CANTEMIR, *Ist. Ierogl.*, p. 83
- 18920 * Vreamea ce a trecut nu se mai întorce.
A. PANN, II, p. 21. — HINȚESCU, p. 208. — D. na E. B. MAWR, p. 87.
- Vraeme trecuta nazat nu vire.*¹⁾
Dr. FR. MIKLOSICH, *Rum. Unter.*, I, p. 7.
- 18921 Vreamea cu incetul poate
Să le descopere toate.
A. PANN, I, p. 28. — HINȚESCU, p. 209.

---

¹⁾ Vreamea trecută înapoi nu vine.

*Vremea cu încetul pôte
Să le desgrópe tóte.*

IDEM, *Calend. Rom.* 1892.

18922   Vremea dascalul și învățătorul tuturor
este.

DIM. CANTEMIR, *Ist. Ierogl.*, p.
323.

18923   Vremea descopere adevărul.

A. PANN, I, p. 51.

Pentru mincuni.

18924   Vremea descopere tóte,
Și pe hoț de față scóte.

A. PANN, II, p. 31. — *Gazet.
Pop.*, I, No. 190. — HINȚESCU, p.
209.

Latinul dice: *tempus omnia revelat.*

18925   Vremea este cel mai bun învățător.

C. DIN GOLESCĂ, I, p. 38

Acelaș înțeles ca la No. 18059.

18926   * Δ Vremea îndreptă tóte.

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulții,
j. Covurluiu*

18927   * Δ Vremea învață pe acei(a) care n'aũ dascăl.

A. PANN, *Ediț* 1889, p. 29 &
175; II, p. 5. — HINȚESCU, p. 209.
— Dr. GASTER, *Liter. Pop.*, p. 218.
— H. D. ENESCU, *înv. c. Zamostea,
j. Dorohoi.*

18928   Vremea le îndreptă tóte.

C. NEGRUZZI, I, p. 250.

18929   Vremea mută și schimbă lucrurile.

NIC. MUSTE, *Letop. Mold.*, III,
p. 71.

- 18930 * Vremea rîde, vremea plînge.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna*.

- 18931 Vremea te învață.

IORD. GOLESCU, *Mss II*, p. 21.

In adevăr, mai bun dascăl decât vremea nu este (GOLESCU).

Le temps est un grand maître.

Prov. Franc.

- 18932 Vremea toate le mistuesce.

A. PANN, III, p. 140. — HINȚESCU, p. 209

- 18933 *△ Vremea vindecă toate.

N. MATESCU, *înv. c. Movilița, j. Putna* — P. SALA, *dasc. c. Vășcoia, comit. Bihor, Ungaria*.

- 18934 *△ Vremea vinde lemnele și nevoia le cumpără.

C. NEGRUZZI, I, p. 250. — A. GOROVEI & V. A. FORESCU, *j. Suctava*. — E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulț, jud. Covurlui*. — GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Dobrovăț, j. Vaslui*. — ILIE TRIFU, *j. Ilfov*.

Când e la mijloc nevoia

- 18935 *△ Vremea vinde, nevoia cumpără.

H. D. ENȚ-CU, *înv. c. Zamostea, j. Dorohoi*.

Acelaș înțeles ca la No. 18934.

- 18936 Vremea vinde paiele și nevoia le cumpără.

IORD. GOLESCU, *Mss II*, p. 21. HINȚESCU, p. 209. — A. PANN, II, p. 71.

Adică dă nevoie la lipsă te mulțumesci și cu cele mai proste (GOLESCU).

Z

18937 * [△] Zabava strică tréba.

E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulț,*
j. Covurlui.

18938   Zăcontlu făce tute lucrile țășore.¹⁾

M. G. BOIADSCI, Γρμ., p. 196.

18939   Ză face, ie potriă poșgni.²⁾

Dr. FR. MIKLOSICH, *Rum. Unter.*, p. 16.

18940   Žuta a telii, și alți se poți.³⁾

Dr. FR. MIKLOSICH, *Rum. Unter.*, p. 16.

---

¹⁾ Obiceîul face tóte lucrurile ușóre.

²⁾ Pentru a face, trebuie să începi

³⁾ Ajută pe ai tăi, și pe alții dacă poți.

CAPITOLU XVIII

MAXIME EXTRASE DIN DIFERIȚI AUTORI ROMÂNI

GRIGORI URECHIA

- 18941 *Unde nu va Dumneșeă, omul nu pôte.
Dumneșeă nu în mulți, ce în puținî arată pu-
terea sa.
Dumneșeă celor mândri se pune împotrivă.
De ce are (omul) de ce poftesce să aibă mai
mult.*
- 18945 *Sub un copaciu bun câți se mistuesc.
Din pomul bun și rodă bună se face.
Nimica în lume nu avem, fără numai fapte bune.
Vasul cel fără de fund, măcar câtă apă ai turna
într'însul, nu'l mai poți âmplé.*

SPĂTARUL MILESCU

- 18949 *Mutător fôrte fiind norocul.*

MIRON COSTIN

- 18950 *Norocit se socotesce acela pre carele 'l fac pri-
mejdiiile streine tréz.*

- Nesciutore firea omenescă de primejdiiile sale.
Unde este frică nu încapă dragoste.
Blestemul săracilor nu cade pre copaci, cât de
târdîu.*
Lupul pîrul schimbă, nu hirea.
- 18955 *Încă în lume n'au născut om, până astă-dîi, ca
acela să nu'i trebuiescă vorovă cu sfat.
Ce este să nu trecă, cu anevoie se mută cu
sfatul.*
*Vrăjmăşia acoperită mai mult rău aduce.
Copacii cei mai nalţi mai mare sunet fac când
se oboră.*
*De primejdia den casă forte cu anevoie a se
feri fie-cui.*
- 18960 *Ţesciutor gîndul omului spre ce minesc.*
Osînda trage la plată
*Nu sunt vremurile subt cărma omului, ce bie-
tul om subt vreme.*
*Graba perde, adevărat, de multe ori; iară de
multe ori şi isbîndesc.*
*Vremile şi voica lui Dumne-deu nu sunt în
voica domnilor.*

NICOLAE COSTIN

- 18965 *Bucuria de sîrg se 'ntorce în scărbă şi scărba
în bucurie*
Bîşugul aduce desfrănare.
Cine sapă grăpa altuia el cade într'însa.
Unde 'i frică nu'i dragoste.
Lacomul nice şie, nice altuia este de folos.
- 18970 *De celor mai sus şburînd, mai lesne cu vreme
pot căde.*
*După vreme bună şi senină vine vreme tur-
burată.*
Sfaturile cele întreg auluc norocire Domnilor.
Lupul pîrul îşi schimbă, iară firea ba.

- Voia lui Dumnezeu nu se potrivește cu a
omienilor.*
- 18975 *Unde nu va Dumnezeu omul nu poate.
Sufletul bucuros este să intre în raiu, numai
păcatele nu'l lasă.
După faptă și plată.
Turcului să'i dai bani și să'i scoți ochiș.
Unde este puterea, acolo'i și dreptatea.*
- 18980 *Unde cură apa răpide, anevote este împotriva
repegiunei ei a înota.
Depărtate 's lucrurile lui Dumnezeu de a bie-
tului om
Batjocuresce puterea Dumnezească lucrurile o-
menesci.
Nu ține pe om locul ce mila.
Nu orlată se sémână și se sēcără, și nu odată
se altucse pomul și se culege dintr'însul
rodul.*
- 18985 *Negrabu și chivernisela cea bună trece pri-
mejdia cea rea.
Pecatul omului urmăză spre osîndă.*

IÓN NECULCE

- 18987 *Pasereu în cuibul său pîere.
Unde este voia lui Dumnezeu, se biruesc tôte
firele omenesci.
Obiceiele cele nouă fac risipa țărilor și peirea
Domnilor.*
- 18990 *Plata după faptă.
Ce gîndesc omul nu dă Domnul.
Cînd va Dumnezeu, și omul nămeresce sfatul.
Domnul face nămurile, Domnul le stinge.
Vai de boierul ce se rōgă moicului.*
- 18995 *Lacrimile săracilor nici sōrele, nici vîntul nu
le pōte usca.
Pasērea viclănă dă singură în laț.*

- Sângele nevinovat cere judecată de la Dumnezeu,
 și nu lasă.*
Paza bună trece primejdia rea.
Melul blând sughe la două mume.
19000 *Capul plecat nu-l prinde sabă.*
Calul rîtos găsește copaciul scorțos.
Cine face, face-i-se.

NICOLAE MUSTE

- 19003** *Omul care nu știe carte este un dobitoc.*
Pre binele cel de obște, de apururea îl răstornă
nevoințele cele pre ascuns.
19005 *Nici un lucru nu este mai de stingerea țărilor,*
de cât adesea schimbare a Domnilor dintru
dinsele.
Cine lăcomesce se apuce cele străine, perde și
ale sale.
Volnicile cele mari deprind a se întorce în
robi.
Sfeștile și iraybele celor mai mari de multe
ori se descarcă în spetele celor mici.
Nici un om fără greșelă saă pricină nu rămâne.
19010 *Unde Domni închid ușile supușilor săi, acolo*
și supuși închid inimile Domnilor săi.
Doi Domni într'o țără nu pot fi.
Intârzierea centărei, Dumneșă cu asupră o
plinesce.
Inmulțindu-se păcatul, se nasce pedepsă.
Pre cine iubesc Dumneșă il cîntă, pentru ca
să se îndrepteze.
19015 *Suspînul săracilor nu remâne în deșert, cât*
de târziu.
Din omul bun, bun lucru ese.
Vorova blândă totă pornirea îmblânșese, iară
cea aprigă, și pre cel slab așă la mânia.
Greșela necertată fără hotar deprinde a cresce.
Ura, zavistia și frica nasc vicleșug.

- 19020 *Unde va Dumneșeu, cu greș se pôte muta cu sfatul.*

CHRONICA ANONIMĂ

- 19021 *Nici un lucru fără de pricină nu este, și omul fără de greșelă.
Din două rele e bine a'și alege cel mai mic.
După bucurie urmează și jale, și după jale bucurie.
Scumpul mai mult păgubesc.*
- 19025 *Cum ai făcut ești ȳea plata.
După nout vine și senin.
După fortună și liman.*

ENACHE KOGĂLNICEANU

- 19028 *Pecatete trag pe om.
Pecatul tot trage pe om de'l duce la sfirșitul
la care este să vie.*

ACSINTI URICARUL

- 19030 *A se pune în price cei mici cu cei mari este nebunie.
Turciș gonesc epurele cu carul.
Altele gândiaș ȳmenii, și alte eraș orînduite
de Dumneșeu să se facă.
Nu pôte nime să fie în lume și să nu greșescă.
Tȳte ale lumii sunt deșerte și bogăȳiile și slavă.*

IOAN CANTA

- 19035 *Unde vré Dumneșeu, tȳte sporesc.*

DIMITRIE CANTEMIR

- 19036 *Sufletul supus țenchil negrijei departe stă.*

Vestea aspră tare pătrunde urechile, și inima înspăimântată îndată simte sunetul.

Cu cât vestea oțărîtă mai de naprasnă vine, cu atâta mai mare tulburare și grijă scornesce.

Maî tot-dé-una obicinuit lucru este, la adunări mari ca acestea ore-care amestecături și împoncisituri a se face, și de multe ori pentru mici, și în sémă ne-băgate pricinî, cu cât este mai mare adunarea, cu atâta mai mare se face și împărechere.

19040 *Lacomia slăvii, nu bunătatea saă folosul lucrului privesce, în carele se slovesce, ce nu-mai pre altul, mai gîos de cât sine a pune socotesce, fie macară și fără de folos; încă de multe ori și pagubă de i s'ar aduce saă ne-cunoscënd și ne-vrënd, saă vrënd și cu-noscënd, prîimesce.*

O órba jiganilor poftă! Lucrul din potrivă ne socotind. că mintea și socotêla slăvii la aciasta se sprîjinesce, că ea cêrca pre cela ce o cunoște; vorovesce cu cela ce nu o aude; cu acela are a face, carile nu aă rēđut'o; după acela merge, carile de dînsa fuge; pre acela cînstesce, carile puțin în sémă o bagă; pre acela ce nu o poftesce, îl poftesce; celuiia ce nu o ia, înainte îi iese, și celui ne-cunoscut, pre sémă se dă. Iară hirisîia slăvii ce mai cu de-adîns este, ca să parasască pre cel ce o cînstesce, și cu acela să remăe carile o necînstesce.

Inima ne-aședată, ales pentru lacomia cînstiș, în mai mari valuri înnôtă, de cât corabia în ocean.

Focul poștei nu mai gîos în stepena arsurî este, de cât metulul înfocat.

Iute este adulmecarea adevărînîi, unde a sufletului pătimire într'altul despre a sa o măsură cineva.

- 19045 *Îndreptariul nu mai mult pre lucrul strîmb,
de strîmb dovedescce, de cît pre sine de
drept.
Sufletele înțelepte, macar și asupra vrășmășii
socotelii drepte se plăcă.
De multe ori a lucrurilor prepușe acoperire,
virtose lecuri aduce ranelor, carile la înalță
de s'ar scôte, asieși de tot s'ar face ne-tă-
măduite.
Mai cu iușor este a se suferi obrîntela răniș
la aer scosă, de cît patima sufletului cătră
împotrîvnicul seă arătată.
Pentru lucrurile mici mari gâlceve a scorni,
a înțelepților lucru nu este; macar că acesta
și la cei înțelepți de multe ori s'aă vëdut.*
- 19050 *Pre câtă vrednicie este cine-va în vrajbă a nu
intra, pe atăta este, și nu mai multă, din
vrajbă a eși.
Pricina clătirii dându-se, odihnă și liniște fără
turburare și strînciunare a fi nu pôte.
Neputința aduce mânia, și mânia așteptă isbânda.
La cei mai puțin domoliți, neputința prinde
obrazul puținții, și de lucrurile de neputut
se apucă.
Cei ce la pórta vredniciei slujesc, adese s'aă
vëdut, că mai cu fericire le isprăvesce ne-
putința cu părăsire, de cît putința cu pre-
pus, cu începere. Căci ne-putința ne-ince-
pënd de nu 'și folosesce, încaile nu'și strică;
iară putința, în mândria sa amăgindu-se, lu-
crurile peste putința sa începe, și la sevîrșit
a le aduce nu pôte, care fără greș în loc
de folos pagubă îi aduce.*
- 19055 *Acesta lucru asemenea se făcu celora, căroră
de mare căldura vëzduhului den afară, ce
în trupul seă născută din fire căldura
tare spre clătire li se pornesce, și sete virtos
li se priciuesce, caria lécul o umeđelă lim-*

pede și rece fiind, ce aceia lipsind, alta împotrivică, adică limpede umezită, dar caldă, de față aflându-se (precum este dulul vinului, sau altul acestuia asemenea), și de limpegăune numai și umezită umăgindu-se (puțin pentru hirisia răcele, și a căldurei grijă purtând), pentru ca setea să-și stîmpere mai pre larg de cât s'ar cădea o înglute, ce acîastă mai pre urmă în vasele primitoare mergînd, și după a sa fire cu ce din nascere a trupului căldură împreunându-se (căci amîndouă surori a unui părinte, a sorelui sunt), scăpăturile scînteilor din teipucin clătite, încă mai iute clătindu-le și pornindu-le (ca cum este osia ne-unsă în butea roții uscate) din scînteie scăpărătoare, pară arlătoare să face, din care mai mare pîrjol de sete se ȳderesce, și în materia mai de înainte gatată, cu iuțime pătrunzînd, mai mult sete se spuzesce și se lăfesc (căci după socotela mai multor filosofi, totă materia focului, iuțime și forma-î, iute clătire este); căriia ceva împiedicare neputîndu-se, fără nici un prepus totă umezita din fire ar usca, și după cea desăvîrșit uscăciune, cea de perire putregăune cu bună sîma ar urma.

Lumina mare pre cea mică întunecă.

Precum lumina sorelui se are cătră a-l-alte stele, așa chipul împăratului cătră senatori, și a-l-alți supuși este; și precum în prezența lui, toate se fac ne-vădate, iară în lipsa lui cea cât de mică, și departe lumină și scînteiază, așa înaintea împăratului toate chipurile supușilor se micșorează, și totă gura slobodă se înfrîneză; iară în dosul lui, și cel mai mic în palatul lui, precum schiptrul împăratului în mîna sa pîrtă, se arată.

Precum ne-numărate picăturile ploii din nuori

*cu repegiune pre pământ cădënd, un luet
óre-care daŭ, iară vre-un glus, tocmit nici-
cum, și precum a unui organ de muzică,
tôte córdcle de odată lovindu-se, o răsulare
óre-care daŭ, însă vre-o melodie tocmită, și
după pravilele muzicăi alcătuită nici cum nu-
se aude (care puteri audului mai mult în-
grețoare aduce de cât plăcere), așa este și
voróva a mulți și tot de odată.*

*Unde lipsesce, începătura stăruitoare, toate mij-
lócele începăturii ne-stăruitoare să se fac.*

19060 *Iubirea către cel sie asemenea, va să arate ne-
iubire către cel sie nu de-asemenea.*

*Precum în tēcă strîmbă sabia dréptă, nici în
tēcă dréptă sabia strîmbă a intra nu pôte,
așa unde este luarea feții saŭ strămutarea
prinții totă nădejdea giudecătui drepte afară
se scóte.*

*Dreptul giudecător întâiu pre sine de drept,
apoi pre altul de strîmb giudecă, și întâiu
ascunsul inimii sale de fățarnicie curățesce,
apoi pre altul saŭ din nevoie îl izbăvesce,
saŭ după a lui vină îl osîndesce.*

Gălcéva lungă atocma este cu bóla hronică.

*Frecum totă sciința din povața simțirilor se
află, totă lumea scie, căci nu orbul, ci cel
cu ochii giudecă de văpsele, și cel cu urechi,
iară nu cel surd, alege frumuseța și dulcéța
vîersului.*

19065 *Pre cât este de folos la vreme de trebuință cu-
vîntul cuvios, cu atîta este de împuțicios cu-
vîntul acelaia carile de nime ne-întrebat, tu-
tutor dă sfat.*

*Tótă evghenia la muritori în lauda numelui
videm că se stăruiasce.*

*La cel cunoscător mai tare se ține și este le-
gătura hiresului cuvînt, de cât fringhia în-
treită de la altul înfășurată.*

Precum este suflarea la cărbunele acoperit, așa este certarea la inima într'ascuns dată răutității.

Maî mult folos aduce publicăi din sine un chip rău a isgoni, de cât dece bune în sine a primi, că, precum aluatul mic într'o covată mare, totă frământătura dospesce, așa un om rău într'o publică, pre toți cu răutatea lui amestecă și'i tulbură.

19070 *Mândria de tot orbă fiind, precum peste cei mari, așa și peste cei mici dă.*

Cine nêmului sêu este urăcios, cum pôte fi strêinilor drăgăstos? Și a căruia răutăți pămîntul sêu a le suferi n'aû putut, cel strêin cum le va puté răbdă?

Precum celui bun toți strêinii rude, tot bătrânul părinte, tot vîrstnicul frate, și tot locul moșie, așa celui rău tote rudele strêine, și totă moșia nemernicie îi este.

Pizma vechîe este ca cariul în inima copaciului.

Precum se dîce, tôte vremea sa aû, și fără vreme și pânea face greutate stomachului, care cea maî de trébă, și maî de aprôpe hrană 'i este.

19075 *Nemulțămîta pentru mari slujbe și de bine-faceri, din nedejde în ne-nedejde îl bagă, ne-nedejdea la nebunie îl împinge, și așa din slugă credincioasă, ne-priatin de cap îl face.*

Limba gloatelor este vraja bozilor.

Nu puțină vrednicie este, și pentru ne-priatin adevêrul a mărturisi.

Pedepsitului, nu trebuie a i se adaoge pedepsa.

Ne vinovăția unuia, oțăpoc stă în ochiul altuia.

19080 *Carile sînt tot într'un chip către altul al trei-lea, tot într'un chip sînt întru sine.*

Pizma vechîe vè împinge la lucruri nouă, saû mărturisii că în capete de hârtie purtați crieri de aramă.

In vremile vechi poftele stăpânilor pravile de lege supușilor era.

Precum arșița sórelui pelița mută din albă în négră, așa pizma inimii mută gândul din bun în rău.

Cuvîntul bun și ne-plăcut este ca doftoria, grețosă însă folositore în trupul bolnavului; ce la cel înțelept așa, iară la cel nebun este ca otrava în mănunteile sănătosului.

19085 *Mai toți supuși de frică obiciei sunt, nu ce adevărul, ce ce stăpânul postesce, aceia să laude și să fericescă.*

Macar ca rea este amușirea din lipsa organelor de vorovă tocmitoare, dară încă mai rea este când purcede din lipsa și ne-sciutore cuvintelor trebuitore.

Precum știința lucrurilor este lumina minții, așa ne-știința lor este întunecarea conștiinței.

Nu este în lume cuvînt atîta de isteț, saș lucru așa de cu preț, că carile vre-odată să nu mai fie fost, saș a nu mai fie de amu înainte să pôtă.

La întrebarea grabnică, greu sfat a dà, semn de minte ascuțită este.

19090 *Dragostea cumpărată pre banî saș pre mîncări și băturî, în sfîrșitul acelora și ea se sfîrșesce; iară dragostea din suflet adevărată în sărăcie și în fomete slujba vredniciei își arată.*

Spre agonisirea și căștigarea cinstei, sudorile trupului destule sunt; iară spre paza ne-betejirii ei, lacrimi de sânge trebuiesc.

Cu multul mai pre lesne este cetatea cinstei a dobîndi, de cât pre aceiași despre ne-numărații ne-priatini a o străjui, și ne-biruită a o pădi.

De multe ori s'aș tîmplat într'inima ce intră frica nepriatinului, afară scôte dragostea priatinului.

Jurămînturile între muritori pentru altul nu s'aŭ scornit, fără numai, sub numele marelui Dumnezeu, demonul mai pre lesne meștersugirile sale să'și lucreze.

19095 *Unde este inima curată, nici întăiu giurămîntul, nici pre urmă vicleșugul, saŭ călcarea giurămîntului încape.*

Lucrurile între muritori nu atâtea se isprăvesc ce le poftesce voia, ca câte se lucrază ce le dă mîna și vremea.

Nebun corabiar s'ar socoti a fi acela, carile pânzele împotriva vîntului a deschide ar îndrăzni.

Unde dragoste adevărată nu este, acolo cîntea este de frică; și unde cîntea se face de frică, acolo îndemăna vremii se căcă și se așeptă, în care nici frică să'i mai fie, nici cîntea, care de frică îi dă, de bună voe în ocară să 'i-o întorcă.

Cu anevoie un gînd în doae inimi a se ascunde pôte, pre carile una, și mai nici una, de-abie, și mai nici de-abie îl pôte stăpîni.

19100 *De multe ori clonțul corbului și a vulturului ochiul vulpei s'aŭ vîdut scobind.*

Cine numai al său bine și fericire căcă, a tuturor rîul și bezcisnicia poftesce.

Lacomul și sătul flămînd este; și lacomia nici în hotarele gheometricești se opresce, nici în excentrurile astrologhicescî se covîrșesce, nici caută materia și forma filosofască, nici cunoscă deosebirea și alcătuirea logicăscă, nici în Ritorica tropul îndestulirii aŭ ascultat, nici în gramatica graiul fără chip și cuvîntul: ajunge, aŭ învățat. Ce precum se vede nu ucinica, ce didascăla Alchimistilor este, căroră nici adînc fundul mării, nici neștrăbătută a pămîntului grosime, nici pre subț rîdăcinile munților și stîncilor a meta-

lilor șuvăite vine, nici depărtarea locului, nici primejdia mersului, nici nevoia agiunsului, și asieși nici iuțimea și arsura focului de la acel din fantazie născut și din crieri prefăcut aur, îi pôte opri.

Cel-ce spre rău cu lucrul agiutioresce, și cel ce fapta rea cu gândul o priimesce și o învoiasce, tot una sunt.

Precum hulpea mai mult în suvăeți de cât în fugă nădăjduțesce, așa inima viclână mai mult acoperit de cât aeve grădiesce.

- 19105 *Totă slava și lauda numelui cea mai de frunte este, când cineva cu ostenințile, carile pentru moșia sa sudorile 'și-aŭ vërsat, și pentru nēmul său tote primejdiile în sēmă n'aŭ băgat. Precum de cât dreptul se pôte afla altul și mai drept, așa și de cât vicliianul ese altul și mai viclên.*

Unde urechile adevërului sunt astupate, acolo tote hrizmurile se par basne.

Mare scarșnetul rôtelor, astupă vorôva cărdășilor.

Vëntul vivorît, saŭ aerul tare clătît, tocmit și frumos vïersul muzicâi alcătuit, de la cât de ascuțitele la auđire urechi abătëndu-l, ne-auđit îl face.

- 19110 *Din trii picîore a scăuiașului minciunii, unul scoțëndu-se, în vicleșug rădîmătorul, fără greș pohárnindu-se, cu bună sēmă cu capul în gîos se dă.*

Hirisia se cuvine totului, fiete căruia și pururea. Experiența și ispita lucrului mai adevërată pôte fi de cât totă socotela minții, și argumenturile arëtării de față mai tarî sunt de cât tote chitelele.

Cine-i mai cu multe vrednicii, verî din fire, verî din ostenință împodobit, acela mai mare

cinste trebuie să aibă, și mai tare de la toți să se iubească se cade.

Voia slobodă obicinuită este mai mult spre rău și împotriva adevărului, de cât spre bine și spre plăcerea adevărinții puterea sa a'și arăta.

19115 *Obicinuită este fortuna, pre cel ce multe haine poftesce a cercă, și de cele ale sale a'l desbrăca.*

Pre cât lumina sórelui a lucra póte în organele vĕdĕtore, pre atâta agiutoresce mai de nainte sciința în mintea adúlmeccătore.

De multe orî împĕrații se vĕd preste vrerea lor a proroci, căci sufletele lor, óre-cum de mărime și greuimele lucrurilor, mai de multe orî și mai adese atingĕndu-se, și preste simțirea lor se par a se prognostici.

Din pricinele mică, mari gâlceve se scornesc, și țințarul se face armăsar.

Pre cât semnele cuvintelor împungĕtore chipul inimăi pizmuitoare aũ arĕtat.

19120 *Precum otrava cumplită stomahul otrăvind, tot trupul putreĕsce, așa pizma vechie spre izbânda a aduce, tot statul monarhiei risipesce.*

Precum un mĕdular cu ne tãmăduită bôlă pătimind, prin cet prin cĕt, tot trupului mórte priciuesce, așa în tótă publica, cu rău gând și cu pizmă asupra altora âmblând, cu vremea tótă monarchia cu capul în gîos prăvălesce.

Precum cine-va pentru mântuința a tot trupul și pentru paza vîetii fier, foc și tăiare a unui, saũ și a doă mĕdulare ardere, tăiare și de tot de la sine lepĕdare, macar că cu mari chinuri și dureri, însă suferi și priimesce, așa și în statul publicăi unul ne-stătător, și de rĕscóle și gâlceve scornitor se socotesce, carile ca un rău și betĕg mĕdu-

lar din trupul monarchiiei curmat și tăiat a fi se cade.

Zavistia este jiganie cu multe capete și cu toatele înghit pizma și de odată boresc gâlcéva și vrajba.

Necazul lipsii la unul, scornesce zavistia pri-soselii la altul.

- 19125 *Maî lesne este cine-va o mie de ani în fântănele catranului să lucreze, și cu catran să nu se pice, de cât un cias zavistnicul cu acela, căruia zavistuîasce, vorová să facă și cuvînt pizmaș din gură-i să nu iésă.*

Timplările precum vin, așa se și duc, de asupra ipochimenului, încă cum fința-i stricând.

Din zavistie imponcișere, din imponcișere nădușelă și asuprélă, din asuprélă gânduri de suvâîlă și cuvinte de rësufare se scornesc.

Maî greă nu este de giudecat, de cât pîra între doi priatini (ales împëraîi fiind) a căută, căci cine-va, între doi ne-priatini pîra alegînd, pre unul priatin póte să facă; iară dintre doi priatini unul se face așași de tot ne-priatin.

Din fire muritorii așa sunt tocmiți, nu numai în rësboe, și nu numai în gâlceve, și așași nici în glumë și gîocuri a se birui de la altul priimesc.

- 19130 *Firea tot-dé-una pre meștersug biruîesce, și din plinirea inimii, cuvîntul și fără veste izbucnesce.*

Cuvîntul slobođit maî iute de cât fierul împënat se duce, și pëtra în fundul mării aruncată, precum vre-odată tot maî e și tot se nedejduîesce, iară cuvîntul grăit, precum va fi puțință a se desgrăi, tótă nedejde a lipsesce.

Maî pre lesne este sórelui rësărit rađe le lumini de pre fața pămîntului a'și opri, de cât adevêrul în veci cu minciuna a se copcri.

Maî pre lesne socotesc, şi maî fără primejdie cine-va călătorie, pre lungă virtopile smeiilor şi birlogurile leilor, a face să pôtă, de cât prin hotarele aceuia să trecă, carile pururea de fômea lacomieî se chinuîesce.

Când unuîa veste rea de la cine-va îî vine, aceiaşi veste altuia altul de bună îi o duce.

- 19135 *Pururea, şi maî tot-dé una pre stirvul dobito-culuî paserea se pune, iară de penele saû tuleele paserîi rar dobitoc se innécă.*

Când grăesc preotîi lui Apollon de la Delfis atuncea tac tôte vrăjile de la Memfis.

Răspunderea môle, frânge mânia şi trestia înduplecată de vivor nu se frânge.

Aşîderea, potolindu-se mânia, cuvîntul cel môle tare şi virtos a fi se arată, şi trecênd vivorul, trestia iară la locul ei rămâne dréptă.

Maî de cređut este un cuvînt de mărturisire a gurîi hirisie, de cât o mie de mărturîi a altora streine.

- 19140 *Obicîuîi sunt muritorîi cu înălţimea statuluî, cu frumuseţa trupuluî şi cu ghizdăvia feţîi, ca cu un lucru pré mare de la fire dăruit a se lăuda, şi încă maî mult între alţîi nu numai arcóse sprîncenele a'şî ridică, ce şi sfaturile preste cuvîntă a'şî da, şi socotêla preste mēsură a'şî ridică.*

In ceî maî mulţî, mărimea şi greuimea trupuluî, semnul micşorimîi sufletuluî şi întărimeî minţei este.

Vrednicia sufletuluî, nu de pe frumuseţea trupuluî se mēsură; căci nebunul la chip frumos şi trupuluî greu pedépsă, şi numeluî la mare ocară 'şî-aû scos; iară înţeleptul grozav şi ghibos, nicî aû gândit vre odată nicî aû făcut lucru fără folos.

Spre închisórea şi legarea trupuluî, un lănfuî şi o vurtă destule sunt; iară spre strînsórea

sufletului și spre opréla voii slobode, nici mîi de mîi de lăntuțe, nici decî de mîi de închisorî pot ceva face.

Unde pravila în silă și în tărie, iară nu în buna socotélă și dreptate se sprijinesce, acolo nici o ascultare a supușilor trebuitóre nu este.¹⁾

19145 Nime în lume atăta de ascuțit la minte și iute la gîndecată a afla se pôte, carile în tótă alegerea ne greșit și ne smintit să fie.

Macară că aspru lucru este pentru cele sie cunoscute dréptă gîndecată a face, cu cât măi virlos cu greú, și așași peste puțință a tótă firea va fi, pentru cele sie măi de nainte nici cum știute saú cunoscute de bune saú de rele, de vrednice saú blestamate, deosebire a face.

Măi pre lesne este cui-va fără organul ochiului și fără lumina sórelui, între alb și între negru a deosebi, de cât fără cunoșcința lucrului de vrednic saú de nevrednic a'l alege.

Nime măi mult a altuia, de cât al sêu gîndecălor, și nime măi mult pre altul de cât pre sine a se cunoște pôte, când spurcata lipsește filafție.

Sfatul carile pôte da sêracul învățat și înțelept, toți împêrații nebuni și ne ispitiți nu'l pot nemeri.

19150 Șciința înțelepciunii nu în scaunele trufase și înalte, ce în capetele plecate și învățate locuiasce.

Cu cât știința rea într'ascunsul inimii necăjesce, cu atăta la ivala tuturor eșind rușinea în față, îl pedepsește.

Cineva ce nu are a da nu pôte.

Celor ce multe lumînări în citéla cărților topesc,

¹⁾ Veđi · *Déclaration des droits de l'homme et du citoyen*, art. XXXV.

ochii trupului la vedere se tîmpesc; iară celorlalte ce nici odată pre slove aû căutat, macar că viderea ochilor mai ascuţită şi-aû păzit, însă nesciinţă în întunerecul şi în tartarul necunoscinţei i'aû vîrît.

Răspunderea, când nu se dă după întrebare, puţin deosebesce din voróva mutului cu a surdului.

19155 *Pre cât greă bucatele vîrtóse stomahului slab aduc, pre atáta nesuferire aduce şi cuvîntul nealcătuit la urechía bine ascultătoare.*

Sufletul înţelept, pre cât gura cuvinte rele a nu grăi, pre atáta şi urechile voróve fără folos a nu aûdi îşi opresce.

Tot capul şi sfîrşitul filosofii este: cineva pre sine ce este a se cunoşce.

Vînătorul sciinţii, socotéla, iară maestrile, simţirea este.

Nu în chipul arétos nici în dobitocul căpêţinos, ce în capul pedepsit şi cu multe nevoi domirít, crierii cei mulţi sâlăşlucesc.

19160 *Tăcerea multă la răspunderea de trébă, în locul mărturisirii se ţine.*

Pre cât este de cu greă şi de scădere cineva de sciinţă sérac a fi, cu atáta de uricios lucru este cineva sciinţa despre cei poftitori a'şi ascunde.

Multe ajunge mintea ascuţită, carile limba faicuvă şi slabă a le voróvi nu póte.

A tótă mulţimea, verí de cinste, verí próstă ar fi, voróvele înţeleptul a le ascultă, de nu folos, dară nici pagubă va avé; iară cuvîntul a grăi, măcară către cel prea ispitit, fără primejdia plăcerii, saû neplăcerii, de abia este nêdejduit.

Săturarea ochilor este ca şi gréţa stomahului, că, precum stomahul destul încărcat bucatele, macar fie şi cu aroame, nu cu mirosul acel

frumos, poftă ce grătă îi aduce, așa și ochiul de privală săturat, albul vede negru, și frumosul grozav.

Pofta în lume, cu lucrurile împreună, și inimile stăpânind, cestuia eftin, iară celuia scump nume au pus.

19165 *Așa este din fire tocmit: un lucru cu cât mai de la mulți se poftesce, cu atâta mai de la mulți lipsesce.*

La mintea spre înțelegere gătată mai tare pētrunde cuvîntul adevărului, de cât prin mōle grosimea trupului ascuțită simcea fîerului.

Cu anevoe este, cine-va trupul în tōte pre larg și de saț să'și hrănescă și sufletul de poftele trupesce nebetejit să'și păzescă.

Precum în hrana slobodă trupul se îngroșă și se îngrașă, așa de post trupul vîtionindu-se, sufletul se subție și se învîrtōșē.

Fōmea la trup mōrte firēscă, iară la suflet vîetă cerēscă aduce.

19170 *Vorōva lungă, și tot aceia de multe orî pof-torită, de ar fi cât de dulce și de frumoasă, până mai pre urmă se arată grețōsă și sātōsă.*

Ce unul Dumneđeū dăruiesce și orînduiesce, tōtă lumea nici a luă, nici a clăti pōte.

Împērăția firii, precum are Domni, Senatori, deregători și orînduitori, așa au și plugari, și morari, și portari și chelari.

Cine n'au învēfat nevoia a trage pentru toți, acela nici fericirea va suferi împreună cu toți.

Precum focul în pētra mai vîrtōsă și în fierul mai îndesat ascuns fiind, dint'aceleași și mai tare lovîndu-se scānteiază, așa și sufletul plin de vrednicie, cu cât mai mult se acopere, pre atâta mai mult se descopere.

19175 *Sufletul filosof asuprēlă nu are, de vreme ce tōtă asuprēla suferind, precum să i se facă asuprēlă nu simte.*

Zavistnicul și viclenul numai atunci grăiască adevărul, când să zăvistiă descoperindu-se, spre rău nu sporesce, să vicleșugul cu un cuvânt a adevărului acoperind, spre mai mare rău, pre altă dată îl opresce.

Nici lângă cuișbul șoimului porumbul pui să'și scotă, nici orbul celui cu ochi să se facă povață, că nici porumbul 'i va videa vre-odată sburător, nici cel cu ochi își va vide pași drept amblători.

Unde răcnesc leul, nu mai urle lupul, și unde piuiască vulturul nu mai gemă hulubul; că nici glasul celui se aude, nici gemutul cestuia până mai pre urmă fără lacrimi de sânge va putea fi.

Norocul așa vrednicilor pizmuind se vede, că cu cât sunt mai suferitori furtunelor, cu atât mai mult valurile să le îndesască și pre cât lucruri vrednice de laudă ar face și ar arăta pre atâta în ura și urgia nevrednicilor să cadă. Căre lucru fortuna spre mai mare rușinarea celor nevrednici precum îl face socotesc, de vreme ce ei pre cât mai mult îl uresc, pre atâta pre sine se hulesc, și vrednici pre cât mai mult se înădușesc pre atâta în bunătăți se mai întăresc; nu într'alt chip, ce ca cum cu cât mai tare cremenea cu oșelul a lovi, cu atâta mai înfi și mai luminoase scântei slobode.

19180 *Tot-de-una orbul asupra ochilor și șchiopul asupra piciorilor, și surdul asupra auzului, și hadîmbul asupra întregului obidă are.*

Țimplarea vine și se duce fără stricarea supusului.

Cel ce cu tot sufletul a avea în față își laudă poftesce, nici o deosebire nu are de la cea, care prin gurile tuturor pre drept se hulesce.

Istoricul adevărat, (adecă carile istoria, adevărat precum s'aŭ avut, istoricește) lauda împreună cu făcătorul împărțesce; căci cela aŭ ostenit lucrul a sevîrși; iar cesta aŭ nevoit în veci a se pomeni; și încă mai mult pre scriitorii de cât pe făcătorii minunelor, fericiți și lăudați a numi voiŭ îndrăzni; căci, după armele și faptele iroilor, condeele istoricilor de nu s'ar fi pre alb clătit, încă de demult și lauda numelui lor, de odată cu ósele, țernă o ar fi acoperit; și așa aceia aŭ fost a lucrurilor făcători, împreună și muritori, iară cestea numelui aŭ fost înnoitori și în veci stăruitori. Mai bunu-i și mai de nădejde este dulăul deșteptat de cât străjerul însonorat saŭ cu vinul îngropat.

19185 *Norocul așa de aspru cu muritorii șuguiașce, cât de multe ori, cela ce și cu ochii le-ar înghiți, nici cu nasul nu'i lasă a le miroși. Lăcomia de este în saturare nesăturată, cu cât în fóme mai nesătúosă va fi.*

Filosofi obiciuuiți sunt cu socotéla aerului în apă și apa în aer a întórce, măcară că lucrul socotelii n'ar răspunde.

De multe ori fuga fortuna biruinții, și biruința primejdă fugăi aduce.

De multe ori cei împietroșiți la socotélă, cu blândețe mai tare se simetesc; iară apoi vedénd sila și nevoia ca varga de căldură încotro îi este voia se îndoesc.

19190 *Griglivul pururé tréz și deșteptat este.*

De multe ori ce este scăđut în fire, meșterșugul cum se cade plinesce.

Adese s'aŭ vedut mai cu norocire isbânde a zini când cu supunerii și cu dosiri asupra nepriatinului se purcede, de cât când, cu dobe și cu surle alăturile șicuind, pentru biruință în mare numărul oștilor sale cineva se încrede.

A tot tiranul una și aceia este socotela, că ori cu ce mijloc ar putea străinele ale sale a face; și când tîmplarea nu răspunde poștei, cele ce n'aû dobândit i se pare că cu mare nenorocire de la sine li-aû pierdut.

A firii orînduîelă este, doi de o potrivă, pe unul de o potrivă să biruîescă, iară meșterșugul face, că aciasă axiomă de multe ori să nu se adevărească.

19195 *Totă fapta grozavă și ocărită, precum întunericul se acopere și se ascunde socotesce, macar că și nóptea are lumina sa, precum și pădurele urechi, și hudișoși păreți de pîetra și adîncă pescere de vîrtope, la vedere ascuțiți ochii aû.*

Puținî sunt, cari tîmplările în vremi schimbătoare a fi scîi, însă pré puținî se află cari cu norocul de ieri, astă-dî să nu se îndîrjască.

Mai cu credință este cui-va trupul fără vas occeanului a'și crede, de cât norocul până în al doile cîas adevărit și nemutat a'și ține.

Într'adevăr, cât despre partea mea este, în mare îndoință mă aflu, ore învățăturile la școlă învățate, aû ispitile în mîni luate și primejdile în cap purtate, pre cine-va mai păzit și mai socotit a face să pôtă.

Pre cât pieptul nepriatinului siîală, pre atîta dosul lui îndrăsnelă aduce.

19200 *Cei cu socotelă de nainte aû ochii privitori, iară în dos socotitori, și lucrurile înainte mergătoare trebuie oglindă să fie celor de napoi următoare.*

Mai vrednic se pôte numi un dobitoc, carile slujbele firei sale păzesce, de cât un om, carile cele pre mînă'i credințe, cum se cade, nu le otcărmușasce.

Deprinderea din tôte dîle, nu numai pre ómeni

la minte îi cöce, ci și pre dobítóce mai ome-
nite și mai cunoscătoare le întörce.

Nemica în lume așa de cu greü între muritorî
se află, căruia nepărăsita nevointă mijlocul
și modul lesnirii vre odată să nu'i neme-
rască.

Precum la vitejî îndrăsnela cu socotela vred-
nicie, așa fără socotélă fiind, nebunie este
și se numesce.

19205 *Durerea în grabă mare vertute duhurilor, și
desnădejduirea mare vitejie inimicilor aduce.
Întimplările de năprasnă întâiu purced faptu-
rile, de ce urmезд simțirile și gândurile.*

*Ispita odată făcută, a înțelepților, iară de multe
ori poftorită, a nebunilor dascăl este.*

*Cine cu sorbirea d'întăiu preste sciută se arde,
în lingura de pre urmă de două ori¹⁾ și de
trii ori a suflă i se cade.*

*De multe ori ce nu biruiésce omul, biruiésce
pomul; și împěrații, cariî tótă lumea în ro-
bia sa aũ adus, pre aceiași amintrilea nebi-
ruiți fiind, vinul în robia saũ i-aũ răpit și
beția cu mâna muerii i-aũ biruit, și pre cât
eraũ întâiu lăudați, pre atăta mai pre urmă
s'aũ ocărît.*

19210 *Fómea în tóte dîle muritorî a fi ne învață și
este o bółă, care nedespărțit tovarăș tuturor
părților trupuluî, și pururea se află de față.
Ce lipsésce în fire, pre cât póte meștersugul să
plinésca trebue.*

*Sufletul nepriatin, într'altă nu, fără numai în
biruință, se odihnesce.*

*Tótă simcéoa minții este, la nevoe lesnirea a
nemerî și la lesnire de nevoia fără veste
tare a se păzi.*

Mulți vędënd că vięta le aduce primejdie de

¹⁾ Două = dă.

môrte, morților asemănându-se, și din môrte
aû scăpat, și pre alții cu piciorul pe cerbice
aû călcat.

- 19215 *Precum apelpisia câte odată inimile îmbărbă-
téză, așa mai de multe ori toate nădejdiile
curmă și toate puterile ca cu paloșul de o dată
le rêtéză.*

*Môrtea dobitocului alta nu este, fără numai
lipsa luminii vieții, întunerecul nefinței aduce.*

*Nici nebunul corne, nici înțeleptul aripă are,
de pre carile de înțelept saû de nebun să
se cunoască; ce pre amîndoi cuvîntul și lucru
verî așa să fie, verî așa îi arată, că amin-
tirlea mulți înțelepciunea cuvîntului în destul
aû, iară de lucru ei prea lipsiți sunt; și
împotrivă mulți de pompa și frumusețea cu-
vîntului sunt depărtați, iară faptele îi arată
precum cu înțelepciune a fi încorunați.*

*Înțelepții precum de laudele lumii fug, așa
pentru că lumea de buni să'i laude, înțe-
lepți s'aû nevoit.*

*Lauda numelui de la dinșii pre cât pot gonind
ea singură pre atâta asupra-le să alerge, fac.*

- 19220 *Cum inima, care în dragostea cuiva este lo-
vită, cu cât îndrăgitul se ascunde și se fe-
resce, cu atâta dragostea cuprindîndu'l îl
topesce.*

*De multe ori ce nu se începe cu cuvîntul, se
sfîșesce cu bățul.*

*Câtă în necăjire bolbăitura minciunii în urechea
dréptă, atâta nesuferire segetătura adevărului
în inima necurată aduce.*

*Gura desfrînată mai tare alérgă, de cât piétra
din del răsturnată, pre care un nebun cu
piciorul o póte prăvăli, și o mie de înțelepți
a opri nu o pot.*

*Cine în lume este atâta de înțelept căruia altă
înțelepciune să nu'i trebuiască? Cine între*

muritori este atâta de învățat, căruia mai multă partea învățaturii să nu-i lipsescă? Cine în tot teatrul acesta este atâta de ascuțit la minte, carile vînt să socotescă a altora cuvinte? Și cine este acela carile a dice va îndrăzni, că mai mult o mână de cât o mie, a sprijeni său a pohîrni pôte?

- 19225** *Tăcerea capul filosofii cste; și încă totă cîntea înțelepciunii mai mult într'însa se prijenesce, de vreme ce aplos a grăi de la maice și de la mance ne deprindem; frumos și mult a vorovi tôte școlele mai prin tôte locurile, (nu cu puțina pagubă a tot muritoriul!) pre canóne ne învață; iară înțelepțesce a tăcea și vreme vorovii puține și grele, pre la puținî videm; și învățatură tăcerii unde-va macară în lume a se profesui nu audim. O fericită tăcere! că tot-dé-una cu tăcerea ascultăm și învățăm ori ce ar fi de învățat, și pururea din fântâna tăcerii cuvîntul înțelepciunei aŭ isvorît, că cine tace mult, mult gîndesce, și cine mult gîndesce, mai de multe ori, ce-i mai cuvios nemeresce. Acela dară ce, ce 'i mai de folos aŭ nemerit, dic, că de va grăi, va grăi mai ne-grășit.*

Cînd tôte gurile privighitorilor lor a mai cînta tac, atunceea grierul copaciului a fîții începe. Tôte vremea sa aŭ, și vremea a tuturor dascăl și învățător este.

Fiete ce a sci mai de folos este, de cât fiete ce a nu sci.

Mult se îndrepteză cu învățătura tinerețele, dară și sciința mult cresce și se adaoge cu bătrînețele.

- 19230** *Până într'atâta crușitor cuvintelor ce se arată, nu este semn a minte de cotélă deșartă. Voróva glogozită până mai pre urmă, său de*

tot în deșert, sau în gâlcăvă ese iară tăcere cu răbdare, sau în pace, sau în biruire se sevîrșesce.

De și tăcerea între toți iubitorii înțelepciunei lăudată este, însă la vreme de trebă, icóna nesciinței arată.

Macar că cine nu scie vorovi și tace, frumos vorovesce, dar încăși la multă cu îndemnare și cu poftă întrebare a nu răspunde, sau acelor pizmoși, sau acelor uricioși lucru este.

Două lucruri, sabie de ambe părțile ascuțită și rană minții netămăduită este, cine-va la vreme de vorová, cuvîntul a'și opri și la vreme de tăcere, limba desfrînată a'și slobodi.

19235 *Nu atâta stricăciune publică adunarea nepriatinilor den-afară, pre câtă a cetățenilor din lăuntru a inimilor într'un gând neîmpreunare aduce.*

Degetul arătător cumplită otrava clătesce a ochiului privitor.

Sub unghia degetului mai vrăjmaș tópsec de cât dintele viperii stă.

Nu este pofta aceľuia, carile cu dréptă socotélă se slujesce, ca lumea, cu degetul arătându'l, să ȑică: Iată acesta așa au ȑis, așa au făcut; că macar că într'acea dată ore-ce spre adaogerea cinstoii și spre slava numelui a se aduce s'ar pare, (care lucru mai mult de cât altele pre muritori farmecă), dară cîc bună samă și adese s'au vedut, că aceleași guri cîntă cîntecul îndrăpt, și ce erî lăuda, astăȑi în hulă iaă și în batjocură.

Între două chipuri pururea două socotele asupra unui lucru au, dară în două monarhi, în care nenumărate chipuri, voi și socotele se află, cu cât mai virtos deosebite plăceri vor avea? Unde cine va cu sfatul plăcut, și

*iscusit nu măi mulți primitori, de cât le-
pădători, și nu măi puținți apărători, de cât
împotrivitori va afla.*

- 19240** *Din cuvîntul adevărat nu măi puținți nepriatinî
de cât priatinî cineva singur cu gura sa
să'și agonisescă.*

*Nime așa de fericit în lume să se fie, a că-
ruia precum și lucrul și cuvîntul tuturor va
place să se socotescă: că sórele și cerul senin
călătorilor, ploile semănătorilor, vara plântă-
torilor, tómna culegătorilor și iérna de-a
gata mîncătorilor place; pre carile sórele tot
de odată tuturor neputënd a le pricini, de
la toți aceste nu póte a scăpa a nu se vinui.
Când pentru făcut folosul de obște, cineva se
fericesce, cuviósă și frumósă este lauda.*

*Cu mintea și sfatul unuía a multora vîleá a se
pădi, și din viitórele primejdii a se feri,
ispita din tóte dîlele arétátóre și mărturisi-
tóre ne este.*

*Acela bun cármuitor a fi sê dîce și este carile
din liniște furtunele socotesce și din furtună
liniște agonisesce.*

- 19245** *Fericirea adevărată, cu cât se vechesce, cu a-
tăta măi mult se fericesce.*

*Tótă omenia și vrednicia omenescă într'acésta
se plinesce, ea pre neputincios să agiute și
nesciutoruluí nu număi cu cuvîntul, ce măi
virtos cu fapta, pilda aevea să se arête.*

Firianul firii a urma se cade.

*Tótă pălimirea grozavă nepriatină, iară nu
priatină este firii.*

*Sufletul filosof nu număi cum, și ce s'aú fă-
cut, ce și pentru ce așa s'aú făcut, cer-
cetéză.*

- 19250** *Tótă prostimea, lucrurile vêrlënd precum sunt
le sciú, iară filosoful, din ce și pentru ce
așa sunt, cunósce.*

Voróva frumoasă la cei cunoscători de n'ar mai sfîrși, încă mai plăcută ar fi; iară cei necunoscători mai tare dulcêță în basnele băbesci, de cât în sentențele filosofesci află.

În ureche de pizmă îmbumbăcată și de zăvisticie astupată, nici buhnele căldărăresci, necum line cuvintele filosofesci, a răsbate pot.

Mai pre lesne s'ar auzi voróva între ciocanele căldărărilor, de cât între multe glóte a îarvarilor.

Macar că fiete cine din fire a sci poftesce, dar cei mai mulți ceva ne-sciind, precum ceva nu scie a se dovedi nu primesce.

19255 *Ce mai mare nenorocire a fi póte, de cât când nici cel ce bine vorovesce nu se înțelege, nici cei ce 'l aude, cuvintele de bune și de rele nu'i alege.*

Mai cu suferire și mai cu cuvinire este, în munți hormuroși, codri umbroși, în stânci pietróse, pesceri întunecóse, între păreți zugrăviți și ziduri cu iaderă acoperiți, cuvinte a face, de cât între ómenī carī cuvîntul adevérului a auzi nu le place.

De nepriatinul înțelept este de lăudat, cu cât mai vîrtos și priatin și înțeleptul va fi mai de ascultat și de îmbrățășat.

Nu didascalul, carile în tóte dîle în școlă învață, ce cela ce a ucenicilor cu învrednicii și învățături împodobesce vieța, fericit și la nume vestit este și a fi se cade.

Cine adevérul de la rădăcină cercă, sciînța în vîrful înălțimei află, și cine adevérînța de gîos întrebă, cunoscînța de sus îi răspunde.

19260 *Mesterșugul, fătul nevoi fiind, nevoia întăiu ce'i mai pre lesne, apoi ce'i mai cu greú și mai de folos aú aflat.*

Acela este mai trebuior carile la vreme de nevoie este mai răbdător.

*Unde a socotelii și a minții rațe nu lucesc,
duhurile puterii puțin procopsesc.*

*Puterea trupului cât de virtuosă ridică, împinge
și strânge, cât de mai mult ar pute, doț
saă trîi; iară cel puternic la socotelă, cu
miile pre alții covîrșesce.*

*Acela ce simte, iară nu cela ce nu simte, a
suferi se dîce; și cela ce puterea spre is-
bîndă harnică a fi își cunósce și nu'st is-
bîndesce, iară nu cela ce slăbiciunea ne-
priatinului nesciind, de frică se continesce,
răbdător se numesce.*

19265 *Mîșelia lumii acestia atăta cu vremea lucrurile
strămută, cât celia ce unii odată cu mînile
le apîpăia, cu pîciôrele le călca și cu ochii
le videă, aceleași amu, alții audîndu-le în
loc de basnă și de minciună a fi să le ție.*

*Mai pre lesne ar fi, cineva gîndacii îngîugînd,
pămîntul ca cu boii în plug să are, de cât
vre un bine saă folos a aștepta de la acela,
carile nici din fire vre un dar, nici din pe-
depsă și din învățatură vre o vrednicie are.*

*Furtuna, când va să trîntescă, întăiu ridică,
și norocul întăiu rîde, apoi plînge.*

*Guzîului orb, fericită îi este vieța, când în in-
tunerecul subtpămîntului âmblă, iară când
pre fața pămîntului ese, nu mai-curînd ra-
țele sórelui îl încălîdesc, de cât unghiile blen-
dului îl sfridelesc.*

*Semnul înțelepciunii este, că din cele vîdute
saă audite, cele nevîdute și neaudite a adul-
meca, și viitórele din cele trecute a gîudecă.*

19270 *Tăcerea, saă la vreme a înțeleptului grăire, a
multor pildă și învățatură, iară a nebunului
bolbăitură, sie ură, iară a altora scaranda-
vitură este.*

*Inima în pizmă împietrosată, saă după voia
sa a isprăvi neputînd, de necaz se topesce,*

saă ori când ar puté, răul a face nu se îndoaşce.

Orî-ce spre binele şi folosul monarhîi este, aciasta a arétă şi a grăi se cade.

O mie de lucruri vrednice de-abia lauda dobândesc; iară numai unul scârnav, în veci nespălată cinstei şi numelui, grozavă aduce pată.

Din fire muritorilor acésta este data, ca binele pre lesne, iară răul cu anevoie să uíte; şi laudele cuiva pre hârtie, iară hulele pre table de aramă să le scrie.

19275 Mai de folos este cine-va ale sale hotaré pe dreptate a păzi, de cât tótă lumea tiranescce a agonisî.

Unde este sila tiranescă, nu se cercă putinţa firéscă.

Mai fericit este cine-va cu strîmt traţu la locaşul său, de cât cu tóte desfătările în casele străine.

Mai de laudă este o inimă tulburată a împăca, de cât o republică a tulbura; că tulburarea a nebunilor, iară împăcarea al înţelepţilor meşteşug este.

A cui cuvintele nu se stăruesc, cu anevoe lucrurile i se vor stărui; şi cine necredincios este în vorová, viclén va fi şi în lucruri.

19280 Inima viclénă, întâiu din minciuna cuvîntului, apoi din vicleşugul lucrului se vedesce.

Adevèrat bună este sciînţa audîrii, dară mai adevèrată este ispita viderii.

Basna la proşti locul istoriîi, mărgăritariul la porci, preţul orzului, şuerul la cioban, cîntea muzicăi, şi sfatul bun la inimă rea, tot o socotélă aă.

Bêtrâneţele şi multa trudă în tinereţe mai mult de odihna trupului, de cât cîntea şi agonisala numelui cercă.

- Agonisita* numelui mai mult cu îndrăsnelă de cât cu sială se dobândesce.
- 19285 *Scânțeia amnarului, până a nu se stinge, iască aprinde, iară stingându-se, a doua și a tria loritură poftesce.*
Pre cât este de iute la curgere punctul vremii, mai iuți sunt mutările lucrurilor în vreme.
Precum chipul, norocul mi de mi de obraze să fie avénd, și în mi de feliori pre muritori în tot casul să fie măgulind.
Ce dă vremea, nici avuția. nici nevoița pôte cumpăra.
Cine vre odată norocul subt lacată și norocirea în ladă și-aă încuiat? S'aă cine tot cu aceia fortună în viêtă s'aă slujit, de care vre odată să nu se fi necăjit.
- 19290 *In diua norocului să'și arête virvul cornului, iară în diua nenorocului de nevoe să suferé și scóterea ochiului.*
O fortună bună, (de este în lume vre una ade-vărat bună) cum și tata și maica, și sor și frate fortunei rele ești, care până într'atata pre muritori buiguesci, imbeți și nebunesci, cât și spre tabăra adevărului, desfrínate oștile nebunelor sale socotele a'și slobodi nu se rușinéază.
Nu mai puțin zabava prin lenevire stîlpîi monarhiîi, de cât cfartuna mădularele trupului scutură.
Ce este la muritori mai pre lesne de cât cuvîntul rău a grăi? Și ce este mai cu grei la pămîntenî, de cât cuvîntul adevărului a dice și pofa dreptei socotele a face.
La inima stîlpită și împietrită un cuvént, după plăcere, de cât o mie de talanți, mai plăcut este.
- 19295 *Unde lumina adevărului lovesce, orî cât de groși ar fi păreți îndrēplnicii, de nu peste tot, dară ore ce zare tot străbate.*

Fericit ar fi acela, o priatinilor și soțiilor mele, a căruia împotrivnici și nepriatini fără putința lucrurilor, dară de trei ori mai fericit ar fi acela a căruia vrăjmași fără ajutorința sfaturilor ar fi.

Mai multă nădejde de biruință în lipsa sfatului vrăjmașului de cât în mult numărul, tare mâna și ascuțită sabia oștaşului este

Cu cât lucrurile mai cu anevoie și mai cu multă anevoință se dobândesc, cu atâta mai cu mult se laudă și mai cu cinste se slăvesc.

Mai fericit socotesc a fi acela carile într-o sughițare duhul și-ar sfirși de cât cela carile ce odată au gîruiuit până la moarte gîruiința a plini, pre cât va pute nu se va nevoi.

19300 *Între împărași și monarhi nu mai gîos se ține cinstea sfatului divanului, de cât biruința nepriatinului în mijlocul meidianului.*

Nici odaneoră norocirea și mărirea unuia, fără nenorocirea și micșurarea altuia a fi nu pôte.

Lucrurile grele, pre cât sunt mai tănuite pre atâta es mai iușore; și sfatul descoperit pre cât ar fi de folos tănuit, pre atâta ese de stricare în glôte desvelit.

Precum pe stîlpî mai groși și mai vîrtoși totă urzala casî se sprijînesce, așa în patru sau cînci, sau și mai mulți totă otcârmuirea publică se odihnesce.

În gurile multe, puține sfaturi de ispravă sunt, și în vorôvele delungute greșală a nu se face peste putință este.

19305 *Voia glôtelor și a norôdelor prôste este ca âmbuletul calului neînvățat și desfrinat, carile din netocmita și preste simțire slobođită răpegiune, de multe ori în rîpi adînci și de maluri înalte cu capul în gîos dă.*

În lucrurile grele întâîu sfetnicîi, apoi sfaturile a aședă trebue.

Pofta lăcomiiei cu puterea împreunată, ca pojarul în ierba uscată este.

O cât cu multul măi fericit este acela, carile în bôla fără léc cade, de cât acela carile în reütate neuitată desfrînat se slobóde.

Măi ar fi cuiwa cu o mie de răni a se răni, de cât odată pacóste și dosadă de-aprópelui sěu a pricinui.

19310 *La muritori tare se pohîrnescé credința, unde măi de nainte pofta și voia nepărăsit împinge.*

Cămila cercând córne și aű pîcrdut și urechile. Cine pre pămînt în ceva ce este nu s'ăű îndeslulit, cređ că acela și în cer macar fericire nu va cunósce.

Firea, care în ceva fericirea și-aű socotit, alalte ale lumii tóte de batjocură le are.

Inima viclénă mare fericire simte, când socotesce că pentru fapta viclesugului și ea se cinstesce și lu aceiași școlă ucinică și pârtași își agonisesce.

19315 *Des și de multe ori la muritori se vede puternicul nebun în fruntea sfatur lor, iară săracul înțelept în afara pragurilor.*

Precum bogații cu avuția socotesc că și minte aű câștigat, așa săracii cu lipsa avuției și pierderea minții să fie pățit li se pare.

Sufletul înțelept într'alta și pentru alta ceva din socotéla sa a se muta nu scie, fără numai din rău spre bine și din greșală spre îndreptare.

Orî cât cineva de înțelept, și orî cât de bine a lucrurilor socotitor a fi, singur numai cu socotéla sa âmblând, și în sfaturile sale și pre altul neîntrebând, în cea măi de pre urmă a nu greși peste putință este.

Nu altă dată resipa unuî norod s'ăű făcut, fără numai când ai sěi sie viclesug și-aű fă-

cut, și nu altă dată mai mare strica: e de la nepriatină aș vinit fără numai când priatină și creduții aș viclenit.

- 19320 Sula de aur zidurile pătunde, și lacomia își vinde nămul și moșia.

Nici corbul negreșă, nici pardosul peștriciunea a'și muta pôte.

Pieptul de cât diamantul mai virtos pofta îl moae, și inima de cât cremenea mai împietrită lăcomia o topesce, și ce focul nu domolesce, aurul topesce.

Lăcomia de la aur până la gunoia și de la diamant până la sticlă se întinde.

Tote carile se ved de pe chip și de pe flóre se gîndecă: iară gîndul a ascunsului inimii, nici chip nici flóre are, de pre care de bun saș de rău, de frumos saș de grozav să se cunoscă, fără numai când icóna în cuvinte saș în lucruri își tipăresce.

- 19325 Unde lipsesc crierii din cap, acolo covîrșesce cîda peste cap.

Cine vrednicia capului nu pricepe, acela lungimea coșii la mare cinste ține.

Plinirea poștei cât de mici peste toate hotarele a toate monarhiile precum să fie covîrșit i se pare.

Nu mai mult tăria vinului în cap, de cât chipul frumosului în inimă lovesce.

Cine iubesce din suflet pe cel din camară, mare fcricare simte a-î zdvori afară la scară.

- 19330 Precum simțirea în lucrurile ce-'s de simțit lucrăz, așa pomenirea, în fantazie tipărită și zugrăvită ale sale pătundetóre slobode rađe.

Norocul nu împarte cu oborocul, ce unora varsă, iar altora nici pică.

Altora arată, și nu dă, iar altora pentru totă sciința și nădejdea lor nespuind și neivind preste măsură le dă.

Chipul trupului carnea domolesce, iară pedépsa sufletului, ósele topind, inima rănesce.

Toți cerescii durerile pămîntenilor simt și se milostivesc, numai norocul, dacăși întórce fața, nici a jeli scie, nici a se milostivi pôte.

19335 *Tacă pripitorile unde cântă ursitorile, că nici nēm cu nēm, nici chip cu chip, nici fel-cu fel o potrivî cînta, ce numai ce va face, și lucréză ce'i place.*

La materiile gróse focul, iară la inimile próste limba bine vorovítore mult pôte.

Invoînța sufletelor și unirea inimilor lucrurile din mici mari le cresce, iară neînvoînța și neunirea lor din cât de mari, mici și cât de curînd le răsipesce.

Precum o sănătate în multe mădulare a trupului, așa o omonie și o unire în multe noróde este, carile nu stătátore și stăruitóre a politii stat fac.

Precum o bółă și o fierbințelă cât de puțin în trup, saú o durere cât de mică într'un mădular, tot trupul spre ne aședare și pățămire aduce, așa ne unire în politie și ne învoînța în cetate, cümă și lîngóre cea mai rea și troahnă cea mai lipicódsă este, căruia lucru cea mai de pre urmă a tot statul resipa, și a tot sfatul cea de naprasnă prăpădenie este.

19340 *Tot adevérul lucrul cliar și hiriș poftesce, și tótă începătura cu cale spre lucrul și sfirșitul lucrului bun călătorește.*

Ce este adulmecarea minții, saú care este icóna înțelepciunii, fără numai celea ce vechiul trupului nu, ochiul sufletului să li vadă; și în cele cu prepus viitóre fără prepus în bine și în rěu urmétore, iscusit și frumos să li alégă.

Din răsărite ziua și de pre începute faptă se cunoște.

Mai cu nevoe este o sută de copoi epurile din pîlcul spinilor a scôte, de cât a trii înțelepți sfatul cel mai de folos a afla.

Mai pre lesne este cui-va în câte-va cîasuri suflarea și răsufarea a'și popri, de cât sufletul înțelept cunoscînd adevărul, și de dînsul a nu se lipi.

19345 *Din fire cele subț lună așa s'au orînduit, ca unele după altele să urmeze, și când unele mor, altele să învie; și simpatia și antipatia dintr'însele să nu lipsască.*

Nu mai slobodă este limba ateistului spre blăstem, de cât tropurile ritorului spre hula să-l lauda aninată.

De cele ce singură firea scarandovindu-se fuge, acelea vorovaciul îndrăsnit preste fire le urcă.

Lucrurile mari și cei ce nu le știu, le știu; iar lucrurile mici, și cei ce le știu, nu le știu.

Plinirea nu poftesce clătire, ce odihnă.

19350 *Doacă firă a se uni, lucru preste lucră și puțință preste puțință este.*

Ce este prieteșugul? a învoi de o potrivă; și ce este priatenul? a nu deosebi în suflet.

*Unde leul vulturesce și vulturul leuîasce, prepelița ce va epuri? și epurile ce va prepeliți? A putincioșilor mîna lungă și ochiul ne-
oprit este.*

Focul din apă și ziua din noapte, și orbii o pot alege.

19355 *Mai mult în prepus a se ave cele pentru lenire nesocotite, de cât cele cît de grele de la înțelepți cumpănite trebuie.*

Despre unghe leul se pôte cunoște.

Amintirile leneșilor ostenința și pizmatărilor lipsa și căința va rămâne.

Tótă călătoria muritorilor în cel de apoi s'vârșit saŭ se fericescce, saŭ se blestemățescce. Lucrul ce întâiu la lumine n'aŭ fost, Dumne-deŭ din ne-a fi la a fi îl aduce; iară lucrul ce odată la lumină aŭ eșit, le ne-fință nici Dumne-deŭ nu'l póte aduce.

19360 *Doftorul bun sciința în cap, iar erbile în câmp le are; și de unde chichițele văruițe și pilulele sicuite sunt, acolo bolnavul se amăgesce, iară nu se tămăduescce.*

Pre cât este de lăudat doftoria bună la hólă, pre atâta este încă mai de lăudat aședēmîntul la rěscólă.

Pravul casei după măturat de se și rědică și în rațele sórelui gîocă, însă nici rațele sórelui a nu lovi opresce, nici pașii celui ce prin case ámblă continesce.

Unde grijea este la mēsură, megalopsihia o cărmuiesce; iar unde grijea trece peste mēsură, acolo micropsihia a mai chivernisi părăsesce.

Tótă voia slobodă într'aciastă razimă, că precum celor pămîntesci, așa celor ceresci praviile împotrivă să margă.

19365 *Cei putincioși nu mai puțin cu părerea altora de cât cu puterea lor fac, ce fac.*

De multe ori bucuria mare, glasul astupă, și ciuda peste mēsură mintea rēsipă.

Voróva dulce și ales plăcută inimii bucurie, iară ochilor dormitare pricinesce.

Strigarea a glóte multe din rēsunare a păreților deșerte, nu multă deosebire are, și precum păreții acelaș glas întorc, așa în glóta ascultătóre unul cuvîntul altuia pórtă.

Tăcerea prea .adincă, saŭ din pizmă iase, saŭ din nesciință.

19370 *Precum aurul în focul cât de iute, din ce este nu se mută, așa ori în ce inimă întră din ce este într'alta o strămută.*

*Pofta schizmesce lesnirea, și chipul lesnirii spre
tótă greuimea fără nici o sială purcede.*

*Cătă becisnicie aduce fericirea cea pre aștep-
tată, atâta nevoie nu face nenorocirea cea cu
suferială purtată.*

*Părerea părere nasce, iară sciința făclia ade-
vărului este.*

*Cuvîntul înțelept pre cât folos aduce urechilor
ascultătore, pre atâta înfocare face inimilor
nestătătore.*

19375 *În vreme ce se ascultă, cântecul sirenilor, iară
în vreme ce nu se ascultă, sunetului căldă-
rilor se asamănă.*

*Viclenia, răutatea și nebunia surorî sunt: rău-
tatea începe, vicleșugu urmăză, iară nebunia
mai mult îl desfrîneză; până unde una prinde,
alta légă, iară a tria grumazi cu lațul îi vîneză.*

*La voia poftitóre puține cuvinte trebue îndem-
nătóre.*

*Cine înghite zaharul vicleșugului, acela boresce
tópsecul sufletului.*

*Urechea, la cuvinte cât de grele ascultătóre,
învață pre inimă la cât de grele nevoi răb-
dătóre a fi.*

19380 *Chipul ne-îubit de fată nu ca ghimpul în picîor,
ce ca sulița pătrunsă prin mațe stă.*

*Lucrurile lumescî cu muritorî așa a se giuca
s'au obiçuiit, că cu cât sunt mai deșarte,
cu atâta să se pară mai desfătate, și a că-
rora începuturi sunt prea cu mari desmier-
dări, acelorași sfîrșitul să fie prea cu grele
întristări.*

*Mai pre lesne este firî la cămila córne să
nască, de cât din inima rea, cuvînt saî gînd
bun să isbucnescă.*

*Precum între frumoși mai frumoși, și între
grozavî mai grozavî, așa între dreptî mai
dreptî și între viclenî mai viclenî se află.*

- Ce au făcut muritorii, de care să nu se mire muritorii, și ce n'au făcut muritorii, de care să se mire muritorii.*
- 19385 *Perioadele mari în vorovă, și celui ce vorovesce, la cuvînt smintelă, și celui ce povestire ascultă, la auzire și la pomenire învăluie-lă face. Mai tare și mai vrăjmașe jigănie de cât fîmea alta nu este.*
- Totă agonisita lucrului deplin, macar că fără sudori și durori a fi nu pôte, însă când voia volor, și puterea puterilor cui-va ce-va de la sine dăruiasce, nici ostenință trebuiasce, nici lenea se probozesce.*
- Totă sciința, atuncea de sciință se dovedesce, când după adevărînță pre altul a însciința scie.*
- Cine de la sine cuvîntul începe, cuvîntul a sfîrși cu nevoe și preste voe îl va fi; iară cine de la cuvîntul cuvintelor începutul începe, sfîrșitul sfîrșiturilor la cel poftit și dorit sfîrșit, fără prepus îl duce.*
- 19390 *Pleonexia de la cei bogați tot; iară de la cei săraci pe gîmătate ieă.*
- Pofta fără stîmpărare nu'i numai trupul, ce și sufletul giuruiasce și dăruiasce.*
- Unde nesațiul stăpănesce, acolo totă lumea de cât bobîța strugurului mai mică este.*
- Focul din cuptorile Pleonexii nu ceința ce cătința materii cercă; așijderea nu de mulțime se oțeresce, ce de cel ce ar rămănē, jelind se gălbenesce.*
- Acistă fire Pleonexia are, că cei ce vor să se jirtfască, cât de mult și cât de curind jirtfă a sêvirși să silêscă.*
- 19395 *Orî-ce în capiștea Pleonexii intră iarăși afară a scôte preste firea Boazi este.*
- Tôte apele dulci din marea amară ese, și toate pîraele tulburi în marea limpede se limpedesc.*

- În grădini boți de lut (moș de pepeni) în chipul omului fac, pentru ca pasire să sparie, iară omenii boți de lut în mână țin, pentru ca să amăgescă pre alții.*
- Amestecarea sângelui, amestecă sufletele.*
- Chipul de om cu chipul de om se vîneză, și ochii întunecați cu lumina galbenă se luminează.*
- 19400 *Vrăjitorii și următorii Pleonexii, în tot locul și în tot rodul se află.*
- Al nostru este plată a lua, iară hrismosul cum se va tălcui, vremei îi este a' l arêta.*
- Măzda tot ochiul orbesce, și mita tot pierdutul nemeresce.*
- Aiurea zabava nu se laudă, fără numai în alegerea priatinilor, și aiurea graba nu se hulesce, fără numai în aflarea sfaturilor.*
- Tot lucrul cu grabă să se cerce, iară de bun și de rău cu îngăduință să se alegă.*
- 19405 *Pierderea vremii bune este maica și semînția vremii rele.*
- Nici călătorul înțelept, de ploe și de arșiță socotesce, ce de cele ce la cale trebuitoare sunt și de povață se grijește.*
- Tot sfatul semnul lucrurilor cu prepus viitoare este.*
- Tot lucrul muritorilor din voia slobodă purcede, iară sfîrșitul cu' bine a se vidé, din cele de sus se așteptă.*
- Pentru lucrul mic sfatul mare a face a înțelepților, iară lucrul mic a samă a nu se băga, sau a mendrilor, sau a nebunilor lucru este.*
- 19410 *Maî mare vrednicie a se socoti nu pôte, de cît îndată gâlcéva în pace a întôrce, și pre cît mai în grabă ar fi cu atâta mai lăudată este.'*
- Pedepsitului pedépsa a se îndoi nu trebuie.*
- Cel a înnota nesciînd și în adînci ape căduț*

mâna întindënd, nû de creștet cufundat, ce de pěr saũ de mână ridicat, în aer și spre viță trebue scos.

Bine-facerea cu cât este mai la primejdie și cu cât este mai curînd, cu atâta mai bună și mai primită este.

Pedepsa distihii mintea, iar nesciința cuvîntului lmba împiădecă și scurtéază.

- 19415 *Precum ochiũ stăpănescĩ cu urgie căutând nenorocire, așa cu mila căutând norocire aduc. Capul plecat nu numai pre cei milostivi, ce și pre cei nemilostivi spre milostivire pornesce. Pentru slobodenia, fornica cu șorecele, șorecele cu mățu, mățu cu dulăul și dulăul cu leul răsboiũ a face firea îi îndemná, macar că puterile unuia pre a altuia cu multul mai mult covîrșesc.*

De multe ori puternicĩ în puterea sa mai mult de cât se cade bizuindu-se, și stăbicũnea slabilor, de cât este încă mai slabă fiindu-se preste totă nădejdea, ce nu nădejduesc, li se întimplă și ce nu gîndesc le vine; pre cum din unghiile șoimului porumbul și din dinți mățu șorecele a scăpă de multe ori s'aũ vedut.

Inima curată mai pre lesne socotesce a fi, focul cu apa a se amestecă de cât cu strîmbătatea dreptatea a se călca.

- 19420 *Unde talpa tiraniĩi calcă, acolo póla dreptăți se calcă, și unde se rup legăturile drepti stăpăniĩ, acolo se pun obedile vrăjmașiĩ tiraniĩ.*

Cuvîntul drept, din gura próstă eșind, pre cuvîntul cu meșteșug, din gura ritorului scos, astupă.

Nesciința cuvîntului tusă și scuipătură, iară tulburarea mințiĩ ámblet și primblare scornesce.

La asupriți și neputincioși blestemul că le prădători scutul, săgéta, fierul și focul este.

Precum cuvîntul fără sciința gândului în zadar iese, așa începătura lucrului fără cunoscința sfîrșitului. de rîs și în deșert este.

19425 *Precum une-orî dîrjia legăturile, așa une-orî plecăciunea deslegăturile pricinesce.*

De cât cămila mai mare filul și de cât buorul, mai iute și mai cornorat este inorogul.

Duhul, cât de sărac și slobod, de cât împăratul de poftă robît, mai bogat este; și robul drept, de cât tiranul strîmb, mai tare este, ca cela în trup, iară cesta în suflet biruîașce.

Unîi, pentru ca hotarele să-și lătescă și supușii să-și înmulțescă, și numele peste mîrginile lumii să-și vestescă, de poftă aprinși fiind, și din cele strîmte ce ave s'aû scos, și spre streinele avuții neimplutele mîni întîndendu-și și cel puțin ce aveî din palmă li-aû fugit, că precum se dice prostul cuvînt:

Cămila cercînd corne, urechile și-aû pierdut; pe oțelul virtos rugina îl topesce; pe virtosă inima stejarului môle dintele carului, făină făcînd'o, o mistuiesce; și ceva în lume cât de virtos și de tare a se afla nu se pôte, căruia altul împotrîvindu-se smintelă să nu-î aducă și încă de unde nici se gîndesce.

19430 *Tôte din fire așa sunt tocmite și orînduite, ca fiete-care în țîrcalamul hotarelor sale să se continescă și sfera activității sale sîrînd să nu covîrșescă; însă precum meșterșugul firii, așa voia slobodă și cerescilor împotrîvî a se pune obiciuita este, măcar că nici meșterșugul pe fire, nici voia slobodă pe dreptate și resplată cerescă pîndă în sevîrșit a birui poț; că precum în cumpîna cântarului piétra mică pre alta cu multul mai mare și mai grea de cât sine în aer ridică, însă când amîndouë ce din fire clătire vor face, și fiete care cu greu-imea sa spre chentrul mijlocirii, pohîrnin-*

du-se vor trage atuncea cea mare pre cea mică de va căde, cea mică se sdrobesce, și iarăși cea mică pre cea mare de va căde iarăși cea mai môle și mai mică se turtesce; căci pîetra cea mică, când pe cea mare ridică, meșterșugul cântarului era, iară când într'ambe loviturile tot cea mică se fărema, firea după hirisia lucrului lucra.

Atuncea semnul dreptei stăpîniri se arată, când pre cei neputincioși în odihnă lăsând, spre lucrurile streine nu lăcomesc.

Sărăcia cu mila a se cerceta, iară nu cuvintele de dosadă dise a se căuta trebuie.

Sfatul și cuvîntul cât de prost, în samă nebăgați multe cetățîi au sfărămat și mari împărății au răsturnat.

Locașul săracului foc, și viața, pară de foc este.

- 19435 *Voia slobodă nu celor slobodî, ce celor opriți se dă; așijderea lucrul alcătuit din stihii muritorii, precum a lua, așa a și da pot; iară stihia hirisia nu numai muritorului, ce așași nemuritorului cuiva a o da, până acmu nu s'au vîdut.*

Firea în zadar ceva a face nu se ostenesce, nici de lucrul făcut vre-odată se căleşce.

Precum pecele în mare, așa înțeleptul în lume nici moșie, nici înstrîinare are.

Vînt samîenă și abur va secera, și în sus scuipînd în obraz îi va căde.

Unii samîenă și alții seceră.

- 19440 *Precum liliacul sara, așa nepriatinul ziua isbîndii pîndesce.*

A vî însciința de viți pofti, viderea ochilor nu atîta de ascuțită este, cât, cu lumina sîrelui împreunîndu-se, organele cele a vederii primitoare mi se nădușesc; că precum la ochii altor jigîni rîta sîrelui a se privi viderea tîmpesce, așa la ochii mici împrăștiată lu-

mina sórelui întunerec aduce, și precum, zarea sórelui din noapte spre ziua revărsându-se, ochii altor dihăniți a zări încep, așa lumina dălei sub umbra pământului scăpătând, nici ochii mței, de cea multă a luminii sórelui iușorându-se, a vidé încep.

Sămînța vîntului și grăunțul apii mórtea corăbiu este.

Precum mehenghiul metalurile de curate și de spurcate ispitesce, așa vremea lucrurile muritorilor de fericite și nefericite, de vrednice și nevrednice mai pre urmă ivesce.

Gróza morții mintea uluiesce, și primejdia fără de veste tóte simțirile amórtesce.

19445 *Corăbیارul, carile în liniște furtune nu socotesc și găuricea, care pistesc, cu vreme nu calafătuiesce, în aburi vivor și în picătură apă fără măsură află.*

A multe lucruri mărimea de scădere și grosimea îngreuiare de împiedecare este.

Precum unde tirania stăpânesc, acolo dreptatea se isgonește, așa unde dreptatea se împărălesc, tótă strîmbătatea nici se numesc.

Precum buhnetul și sunetul mare, prea de aproape fiind, puterea aușirii tâmpesc, așa lucrul nenădădui orînduiește socotelii smintesc.

De multe ori cu prețul bólei statul ertăciunii se cumpără.

19450 *Adevărata dragoste nu numai cu cuvînt de față, ce și cu scrisóre de departe, chipul a'și arêta obicîuită este.*

Nădejdea isbândeș a capului clătire și a nărilor pufnire semn arată.

Unui lucru fără cale, cale dând, multe fără cale a urma pot.

Unul căscând, mai toți de prin pregiur a căscă se îndemnă, macar că într'acea dată a căscă nu li-ar fi fost.

- Scrisorile precum aceluî bun, așa celuî rău sfat,
iască și strămurare sunt.*
- 19455 *Dragostea în inimă dospită, precum adese slă-
biciune, așa de multe ori virtute peste pu-
tință nasce.*
- Simpatie a adevăratului priatin din durerea a
osului sdrobot puțină, și mai nici puțină ose-
bire are.*
- Precum la mai multe mădulare un cap, așa la
multe glóte o minte întrégă a nu lipsi trebue.*
- În tot ocheanul nenădējduirî picătura nădej-
dii a lipsi, și în tot limanul negriji vîti-
șorul griji a nu aburi, peste puțință este.*
- Fîrea de ce aū început a se părăsi, și obi-
ceîul bine deprins a se uîta, prea cu ane-
voe lucru este.*
- 19460 *Jelea și rîvna cîstei pojarul ce slobóde, de
cât focul în spinî uscați mai mare pîrjol face.*
- Róda pomului prieteșugului alta nu este, fără
numai ascunsul inimii fără primejdîe a des-
coperi, și chitele între sine tare a acoperi.*
- Poftele și voile împěrașilor pravîlă nemutată as-
cultătorilor sunt.*
- Precum gura la grăire, așa urechile la aūdire
hotar a avé trebue și cuvîntul, carele linului
suftlet tulburare aduce, nu numai a nu'l grăi,
ce nici a'l aūdi se cade.*
- A trântorilor urlete a albinelor sunete astupă.*
- 19465 *Semnul a monarhului adevărat acesta este, că
nici cu acul să împungă, nici cu dinții să
musce, nici cu unghele să rumpă, ce în gre-
șiți ertare, în rēi pedepsire, în supuși milă,
în străinî dreptate, și în hotarele monarhiîi
sale contenire să arête.*
- Albina, sēmînța și sulîța, mîare și fiare tot
într'un pântece pórtă; și precum tóte politiile
nu staturî înalte și pântece lăsate, ce omoni
nedespărțită și minte ispitiță și ascușita caută.*

Tulburarea unui politii între alalte, cu aprinderea unui case într'o cetate se asemănă, că, precum din aprinderea unui case totă cetatea primejduiesce, așa o politie răscolindu-se totă megieșia se clătesce.

Pentru slobođenie și moșie cu cinste a muri, de cât prin mulți veci cu necinste a trăi, mai de folos și mai lăudat este.

De cât totă materia alcătuită, sufletul nealcătuit mai lesne se betejesce; și mai pre lesne este pre lei și pre urși a stăpâni de cât pre doae inimă prin totă viața într'o dragoste și într'o priință a le păzi.

19470 *Vorova prea pe taină vicleșugul supune, iară cuvîntul în față a dreptății semn este.*

Lupul pîrul după vreme își schimbă, iară din firea lui nu iese, nici obiceiile învățate își mută.

Lăcomia în doae părți zavistuiasce, una căci tot ce poftesce nu agonisesce, alta căci el ce poftesce pre altul a agonisi privesce.

După vestea morții, vestea lipsirii cinslii, locul cel mai de sus ține.

Ce graba în cîas și cu silă nu isprăvesce, aceia delungarea vremii și meștersugul biruiesce.

19475 *Odată a muri datoria firii, iară cu gróza morții a trăi, mórtea morții este.*

Precum picătura cea mai de pre urmă vasul innécă, așa strîmbătățile mari și mult mai de nainte grămădite, cu una mai de-apoi și necunoscută, și cea cădută resplătire își ieau, și precum multe grămădite mai de nainte au fost, se cunosc.

Certarea cu toîage într'ascuns, de cât ocara și batjocura în arêtare, mai de suferit este.

Totă mórtea din fire aspră și amară este, care numai cu vederea răsipii nepriatinului mai plăcută și mai îndulcită a fi se pare.

Călcăiul peste cap a se înălța, și piciorul marcară că cinci degete are, însă slujba mână a apucă nu se cade.

- 19480 *Munții prăvălindu-se, cei ce prin munți locuitori și vasul innecându-se, cei ce pre mare sunt călători, fără primejdia vieții și pierderea dobândii a fi nu pot.*

Ochiul ceresc toate vede și cumpena nevădută toate îndreptate și fără filoprosopie cumpănesce. Tot priatinul din dobânda aurului aflat, de cât cel cu legătura firii împreunat, mai de gios și mai cu prepus este.

Numai unde cerul nu se plăcă, pământul în zadar se ridică, și când nuorii umezala în ploii nu-și slobod, în deșert samână, cela ce samână.

Precum sorele cu a sa lumină toate stelele acopere și nevădute le face, așa pasărea dobitocită și vita păserită pre toate de mascara, covârșia.

- 19485 *Unde vapsala galbenă degetele văpsesce, acolo la cămile, corne, aripi și pene odrăslesce.*

Unde jigania oile păzesce, acolo ciobanul, ierbhă pascând, în loc de lână, cu gerul se învesce.

Pre cât în viață, mărtea, atâta în putere slăbiciunea lucrează; însă cu atâta mărtea de cât slăbiciunea mai fericită, căci, ce iewa odată, nici a mai da, nici a mai lua altă dată poate; iară în slăbiciune necazurile, ca otrava în primăvara, odrăslesc și fel de fel de chipuri spre mai mare dosadă isvodesc.

A vicleșugului semințe vara se samână dulce, și ierna resar amară, a căroră pome întâiu îndulcesc, apoi cu nesuferită amărime otrăvesc.

Precum vrăjmășia veche adânci rădăcini slobode, așa și isbânda în nem și sămînța se lătesce.

- 19490 *După isbânda voii, isbânda limarghiu pururea*

urmăză, și gâlciava împăcată, în bucate și în vin se slobode.

Chipul întâiu a trușii în procatherdiia mesei se zugrăve ce, și totă mândria în scaunul cel mai de sus se săvîrșesce.

Unul în stomah intrând, aburul la cap trimite, și aburul vinului în cap învăluind-se, gândurile acoperite și cuvintele negîndite la ivală scôte.

Nu totă pasărea sburdătoare se mănâncă, nici tot marile pre cel mic stăpănesce, nici totă pofta din părere născută se plinesce.

Precum după răscôle liniștea cu veselile, așa după veselii, armele și gâlcevile adesea urmăză.

19495 *Fată muntii și născură un șorece.*

Precum mărimea la unile arătăsă, iară la altele ca un boț greu mișelôsă, așa micșorimea la unele de nemica, iară la unele de cât mărimea cu multul mai vednică este.

Precum orbul de nôpte nu se grijesce, așa cel prea slab de prea tare nu se sișesce; că cel ce n'are de ce se prada de prădător, ca udul de plõe, nu se teme.

Norocul când pre cel norocit a batjocori va, întâiu cu a sa putere îl măresce, apoi cu a a altuia slăbiciune îl domolesce.

Intre muritori de se dă vre o fericire, pare-mi-se, că altă mai mare a fi nu pôte, de cât, din rea pizma nepriatinului, bun sfîrșitul lucrului a se tîmpla; așijderea mai mare nenorocire cine-va a păți nu pôte de cât, din pricina pizmei sale, fericire nepriatinului a vini, când vede.

19500 *Precum innădușitul, fum cu nările trăgînd, mai rău se innălușesce, așa odihna fără noroc, de cât răsboiul vrăjmaș, mai cumplită este.*

Precum mânia nasce isbânda, așa isbânda ne-

dobândită nasce dosada, cu care mânia singură ca cu lațul său se sugrumă.

De multe ori părerea înaltă și tocma piste nuori ridicată în fundul besnii necunoscinții poghârlnindu-se cade, și cu cât mai cu mărime se slăvesce, cu atâta mai în prăpaste prăvălindu-se se ocăresce; așijderea adese s'au vădut, că lucrurile prea putincioasă și prea virtosă, pre lesne a se sdrumica și a se fărâma, încă de la cel prea slab și môle, precum diamantul cu plumb se lucrăză, și cu pravul său, și cu curma fierului tăindu-se se despică, se rujdesce și se julesce; mórtea și peirea filului șorecele este, picătura ploii piētra găuresce, și funea de teiu cu vreme marmurile despică; că lucru așa de putincios și de virtos subț sóre nu este, căruia biruință și înfrîngere să nu se dé, încă de unde nici gândesce, nici nădăjduiesce.

La tot sfatul când în vre-o parte a se aședa nici cum a se alege nu pôte, spre partea lineștii a se pleca sfat înțeleptesc este.

Precum greuimea grăuntului de-asupra căderii celui de desubț pricină au fost, așa greuimea altuia pricina căderii celuiă, ce căderea celuiă-lalt au pricinat va fi.

19505 Furnica atuncea își găsesce peirea când îndobândesce aripile.

Precum apelpisia de multe ori mari vrednicii lucrăză, așa aftadia singură cu sabia sa capul își rêtéază.

Când mințile de spaimă se uluesc, atuncea și picătoarele a fugi se împiădecă, și în tôte ierb-șorele se învelătuesc.

Cine face, face-i-se; cine înghite undița, fier din corabie boresce.

Cine alege ósele, pescele cât de mare pôte

- mânca; iară ôcele nealegînd, piticul, cât de mic, spre înecarea grîmazilor destul este.
- 19510 *Suspinele drepte cerurile pătrund și lăcremile obidite din chentrul pămîntului potricălesc, și sângele vîrsat cărbune ardător și foc pîrjolitor se face.*
Tot prorocul adevărat în dîsă negândit, în cuvînt nealcătuit și în eșirea lucrului nesmintit este.
Cine gardul strein trece și în pomul altuia se sue, la întors gardul zid, și la mîncare poma pîetă i se face.
Pre slab să nu gonim, că mai tare l'om face; pre fricos să nu spăriem, că mai îndrăsneț se va întorce.
Inima împietrită și pizmătare nu cuvîntul, nu învățatura, ce pedépsa și pătîmirea, ca la dobitoce, în ce-va a spori și a o domoli pôte.
- 19515 *Cel bun vîd, pricep și laud, dară cel rău voiu și urmez.¹⁾*
De cât cuvîntul dat, alte mai tarî și mai vîrtose legături a fi nu pôte, însă la cei a cinstei cuvîntului cunoscători.
Pizma îndelungată, călului sirîap și nedomolit se asamîenă, carile, pentru ca pe cel de pe dînsul să lepede, întâiu pe sine de mal se surupă.
Clonțul corbului, precum în cele streine, așa în cele ale sale a ciocăni scie; și jigania, care pui din trup așî lepeda nu se milostivesce, așî către priatin și tovarăș dreptatea va puté ține?
Inimiî închise și de grijă cuprînsă, tot dulcele amar, și tot largul strîmt îi este.
- 19520 *Crîncăitul corbului aspru și spre rău chezi tuturor păsărilor și dobitoceilor se vede și este.*

---

¹⁾ Video meliora proboque, deteriora sequor.

*Glurămîntul, între muritori apa curății fiind,
vinul și veninul fără-legii s'aû făcut, carile
întăiu dulce îmbată, apoi amar otrăvesce și
innecă.*

*Când socotela asupra răutății este întemeiată,
atuncea nu numai ascunsul inimii necăjin-
du-se se pedepsește, ce tot lucrul, împotriva
dreptății pus, aspru și gróznic se ivesce.*

*Precum în tot adevărul organul dreptății, așa
în totă minciuna organul strîmbătății a lipsi
nu pôte.*

*La vederea ochilor tóte simțirile și chitelele se
încue.*

19525 *Nu atăta hrana mânia fómey potolesce, pre cât
rugămîntea cu plecăciune, tária vrăjmășii
înfrânge; și de multe orî ce simcéoa suleții
n'aû pătruns cuvîntul umilit aû domolit.*

*Uscăciunea posmagului spre potrivirea fómey,
iară nu spre desmierdarea mesii se gătesce.
Inima milostivă cu cel ce'l dore o dore, și cu
cel pătimaș împreună pătimesce.*

*Pénă când cineva pre cel al seû de bine fă-
cător vede datoria aceluî făcut bine, în cu-
noscînța inimii stidire și patimă îi aduce,
care pururea sub legătura datoriiî îl strînge;
decî pentru bine, cu bine a răsplăti a celor
putincioși și fricoși lucru este; asijderea
pentru rău cu bine a răsplăti a celor fri-
coși și norocoși faptă este, iară a celor în-
țelepți politici chivernisală este, ca nici în
frica fricosului să cadă, nici norocul noro-
cosului să ispitescă ce saû pentru binele
mare, răul prea mare făcënd, altă dată unde-
va a'l timpina macar să nu priimască, și
așa în față necăutându-i, de subt legătura
datoriiî binelui, care rușine și stidire îi
aduce, să scape, saû a pricini neputënd, de
la alții pricina morții să'i aștepte, ca dintre*

viî eşind, precum datornicul i-aû lipsit să scie, şi aşa şi din patima sciinţii inimii, odihnit să rămăe.

Precum rana vechie şi adîncă, pre lesne a se tămădui, aşa, şi încă mai mult, neprieteşugul şi vrăjmăşia de mulţi ani în carîndă vreme a se uita, şi de la inimă a se lepăda prea cu anevoe lucru este.

19530 *Precum la rana rea şi grea mehlemul şi lécul de se şi află (că fără léc numai mórtea la muritori este) ce semnul grozav locul odăneoră betejit învaţă, aşa şi nepriatinul vechiu şi vrăjmaş, de s'ar şi face priatin, însă pătimirile, mai de nainte trecute şi simţite, a faptei nepriatinului pururea împungătoare şi de pomenirea cu dosadă aducătoare rămân.*

Nici pacea a goni aceluî cu socotélă, nici în viétă pizma a ţiné şi vrăjmăşia a urma a înţeleptului lucru este.

Prostimea şi hirisia inimii, asupra adevărului stăruită, adese şi mai tot-dé-una ascunse şi căptuşite vicleşugurile şi măguliturile isteţilor aû biruit.

Mai tare este singurătatea în dreptatea unuia, de cât toate taberile în strîmbătatea a dere de miî de miî.

Dulăul rău nu giurat, ce aşăşi nici cu lănguie legate, de aprópe credinţă nu are.

19535 *Nepriatinul atuncea credinţă a avé trebue, când răul a face, nici mânia îi dă, nici vremea îi slujesce.*

La omul întreg, cuvîntul, icóna sufletului, şi fapta ascunsă a inimii comóră pórtă.

Precum stomahul rău, din bune bucate, venin şi greutate dobăndesce, aşa giurămîntul şi cuvîntul drept în inima viclenă spre rău şi spre vicleşug se primenesce.

Proimiul lung la voróva scurtă ca capul porcului la trupul rății se potrivesce.

Sfîrșitul neprietenii isbânda asupra nepriatinului este, iară mijlócile, cum, cu ce și când, nu se cercă.

19540 *Ce răutate nu abate bunătatea? și ce strîmbătate nu biruiesce dreptatea?.*

Vrednicia, macară și la nepriatin ar fi, pururea lăudată este.

Precum prieteșugul, așa neprieteșugul hotarele și țenchîurile sale are, pre carile cel următor cinstiî și vredniciî a le sâri și a le co-vîrși nu i se cade.

Hotarul nepriatinilor este, ca cu órba poftă isbândiî, din pravila dreptății și hotarele cinstiî sale să nu icsă.

Tótă isbânda adevărată, asupra nepriatinului împreună cu biruința și lauda căreia, iară când din isbândă hula se nasce și ocară, atuncea isbânda adevărată se agonisesc, iară cinstea și slava numelui se piarde și se ocăresce.

19545 *Isbânda numai atuncea titlul biruinții a agonisi póte, când ca un nepriatin pre nepriatin nepriatinesce biruiesce, iară nu când ca un priatin viclén pre nepriatinul drept prietenesce viclenesc, care atuncea spurcată viclenie, iară nu curată biruință se numesc și este.*

Cele odată reî și fără socotélă sfātuite, fără nici o rușine spre bine și spre socotélă trebuesc clătite și prefăcute.

Precum în rěsbóele de óste hotar sâbiî, sulii, saî săgeții nu se pune, ce orî care armă mai pre lesne ar sluji, cu aceia pre nepriatin a lovi, a răni și a omori slobodenie este.

Precum nuorî după vînturi alérgă, așa duhurile după biruințe se plécă.

- Precum răspunderea môle frânge mânia, așa rugămintea cu umilință pornesce cruțarea.*
- 19550 *Atuncea publica înfloresce și odrăsleşce, când stăpânii miluesc și ciertă în dreptate, și su-puși ascultă și slujesc din dragoste.*
Vorova nu în vremea și la locul său, ca raf-turile de aur în capul măgarului se prind.
Fericirea grabnică curînd obosesc.
Pre leul mort și șorecii se cațără.
Când capul se amețesc, picătorele dovedesc, și când mădularele buiguesc, lipsa crierilor arată.
- 19555 *Coliba în țerină sa și bordeiul în pămîntul său, de cât palaturile în străinătate, mai desfătate și mai frumoase a fi socotiră.*
Marea nu de alta, ce de vînt fața își schimbă; vîntul vivor, vivorul holbură, holbura furtună, furtuna valuri, valurile primejdie vaselor și peirea celor din vase aduce.
Inima în răutăți îngrășată de gîndul călăii se vitionesc, iară cu pocăința se omoră.
Din inima pizmatare răbdarea când izbucnesc, atuncea răbdarea nu vrednicie, ce răutate la vremea se nasce; că tot pizmătarul din neputință, iară nu din bună voe rabdă.
Făcătorii de rău, spre răul multorî buni, cu bincle a unui rău a se sluji obicînuți sunt.
- 19560 *Mila Pleonexii atuncea numai se clătesc, când cele din față mistușesc, iară de cele din dos, în scurtă vreme, cu mai multul nădej-dușesc.*
Ce-i mai poftit? Stăpînirea; și ce-i mai cu greu? Stăpînirea.
Ola fierbînd și de mare fierbințelă peste mar-ginî dănd, cu lingură apa vînturînd, de odată cevași a se astîmpăra se vede, iară stînd focul neclătit, vîrsarea de tot a se po-toli preste putință este; decî la înfocări, la

- carile vinturarea lingurii nu sporesce, potolirea și stingerea focului trebuiașce.
- Răutatea inimii din fire rele, din răutate răutate învață, și de cercetare pizmă și isbândă gătesce. Cuvîntul împotriva sabiei ascute, iară răspunderea lină frînge mânia.*
- 19565 *De cît pacea zugrăvită, răboiul crunt mai curat și mai fericit este.*
- Curat ascunsul inimii singur sie și iconă și și oglindă 'și este, în carea, ce și cum este, de pururea se vede.*
- La viclen parola dumnezeiească și basna poeticească tot o cinste aî.*
- De multe ori cel greșit nemerit și cel nemerit greșite iese.*
- A tot lucrul sfîrșitul la ce iese, vremea arată și norocul învață.*
- 19570 *A lucrurilor știință nu din părere, ce din chiară arătare se nasce, carea, după materia ce are, potrivirea formii înțelepțirii cercă.*
- Vorova laconescă la meștersug este lăudată, iară materia adevărului cu îndelungată și chiară vorovă a se tilcui, a celor neminciuoși și la vorovă isvoritori lucru este.*
- Dreptatea toate biruiește, și adevărul de cît toate mai tare este.*
- Strimbătatea și lucrătorul ei pururea vîptul căii sale mîndăncă și băutura tîpsecului său be.*
- Mutarea minții, schimbarea socotelii și nestarea cuvîntului, numai atunci sunt lăudate, cînd din rău spre bine și din vrajă spre dragoste se întorc.*
- 19575 *Cuvîntul de credință în mijlocul neprietiniei cinstea și mărimea de cît în mijlocul prietînii mai mult și mai tare își arată.*
- Precum lumina sîrelui la ochii bolnavi întunecare, așa cuvîntul de liniște la inima săltătoare, tulburare aduce.*

Pizmătarul pentru ca cinstea altuia să nu se adaoge, sie scădere și ocară a primi obiceiuit este.

Tăinuirea lucrului, scriptul corăbiei este.

De cât giurământul, mai bun meșterșug și mai tare maestrie și mai tănuită viclenie spre amăgela cuiva a se da nu pôte.

19580 *Ce este adevărat de s'ar grăi, și ce este drept tet-dé-una de la toți de s'ar face și s'ar ține, nici în lume vrajbă a se scorni, nici asupra nepriatinului a le isbândi s'ar pute.*

Cu cleștele, jeratecul să ție, și cu mâna altuia șérpele din bortă să scôță.

Rar minciunos nelăudăros și mai rar fulnicul tainic se află.

Precum curvarul după stîmpărarea poștei, în forul caialii arde, așa netaînicul după slobođirea cuvîntului, în prepusul descoperirei se chinuiasce.

De cel fără folos puțină grijă se pörtă.

19585 *Ocara descoperită, cu pelița Arapului asemenea este, care a se înălbi nici cum nu scie.*

Primejdia cât de grea, însă pre mîne viitoare, de cât cea cât de ușoră, însă de naintea ochilor stătătoare, mai ușoră se pare.

Punctul vremii trebuitore la a lucrului isprăvire, ca măsură căldurii focului la versarea jmalțului este.

Făcătorii rēului când mulți într'un gānd asupra unii rēutăți se află, unul pre altul a nu amăgi obiceiuiți sunt, ca nu cumva cu viclesugul mic, fără-legea mare a isprăvi, din mână să pîerqă.

Gura, care singură pre sine se laudă, pute.

19590 *În inima neprietinēscă care prepus nu încape? și gāndul vrăjmășesc ce lucru împotrivă nu scornesce?*

Nēmul vechiu și cel de bună rudă, după a min-

ții întregiune, pete și imăciuni de ocară
noae cu nevoia primesce.

*Precum multe dița descopere, așa mai multe
nôptea acopere.*

*Otravă limbii pre tot tópsedul cât de vrăjmaș
a tótă jigania, cât de cumplită, cu multul
covîrsésce.*

*Atuncea numai schimosirea slujbei este lăudată,
când, pentru voia dreptății, voia stăpânului
se calcă.*

19595 *Precum căldura sórelui din grăunțele putredite
spicele verđi a odrăsli face, așa sufletele în-
țelepte, din împuțita vrăjmășie, frumos mi-
rositoare a dragostiî florî a răsări prefac.*

*Precum nu tóte avute folositoare sunt, așa nu
tóte sciutele vorovite vre un folos aduc.*

*Adevărata dragoste capetelor funii se asamănă,
ca când unul într'o parte s'ar trage, altul
neclătut a rămâne nu póte.*

*Dragostea și prietesugul numai către un chip,
spre multe chipuri ură și vrajmașie au scornit.*

*Multe și în multe chipuri sunt săgețile și nă-
lucirile noptilor tăcute, carile prin întunerec
âmbă și vijiesc, iară în lumină lovesc și ră-
nesc.*

19600 *Timplările fericirii, la cei mai mulți, obiceiile firii
a muta, pururea s'au vedut.*

*Pofta biruinții tóte ispitesce și nevoia tóte în-
vață, ales în primejdia vieții lipsa sosind.*

*Tóte în lume de se și cuprind în hotarële sale,
iară pofta a cinstei mai mari și a biruinții
mai tarî, nici în lat câmpul a tot pământul,
nici în înalt muntele a tot locul a se opri,
sau a se destuli póte.*

*Incepăturile bune, din inimă bună și neprepusă
isvorăsc, iară amintrilea îndoința inimii stând,
îndoite, întreite și în multe noduri împleticite
și căptușite din rost cuvintele es.*

- Ostenința clătiri, sudori pe trup umețesce, iară grijea neîncetată vlaga inimii topesce.*
- 19605 *Corbul puii albi își scôte, iară firea în negrimea lor îi întorce.*
- Rămân ființele precum au început, de s'ar și timpările în toate căsurile schimba.*
- Precum chipul frumos și icóna ghizdăvă ochiul veselesce, pre atâta vicleșugul ascuns și dragostea schizmută sufletul întristeză.*
- Precum bóla ascunsă pre doftori și pre doftorii batgiocuresce, așa vicleșugul și pre cel ce viclenesce și pre cel ce se viclenesce la scădere aduce, și încă mai virtos pre viclenitor, de cât pre viclenit, spre gróznica răsipă pohárnesce, precum și răul tănuit pre doftori măgulesce numai, iară pre cel ei supus, întâiu din sănătate, apoi și din viață îl isgonesce.*
- 19610 *De multe ori bóla nenădejduită pre léc s'au dat.*
- Morții numai léc între muritori nu s'au aflat, iară amintrilea viața stând și buna socotelă slujind, tuturor tămăduire și vindicare se nădejduiesce.*
- Ispita până în de trei ori este a înțelepților, iarăși aceiași nepărăsit a ispiti a nebunilor.*
- Urechea astupată lécu îi este, ca cu ce ar fi astupată să se scóță, iară căria organul audirii este betejit și de tot surd, nici lécul prea lesne, nici trăsnetul tunului, nici buhnetul dobelor spre simțire a o aduce pot.*
- Fără povăț la ostróvele fericirilor a merge părăsesce-te.*
- Cele din potrivă tot o măsură și tot un număr au.*
- 19615 *Obiceul învechit este deprindere cu nevoe a a se uita.*
- Sufletul carile prea lesne din ură în dragoste a se muta scie, acela urmază, ce încă mai pre*

lesne și din forțe mică pricină, din dragoste în ură a se schimbă să potă.

Pierderea vremii cinstită este, când întru alegerea priatinilor și pentru nepierderea priatinilor se cheltuiește.

Din multe pofta sufletului neclătită ar fi, de n'ar fi simțirile pre din afară iscoditoare și apoi îndemnătoare.

Cine, pentru desfrînata poftă, orînduie-la firească covârșește, acela în focul lăcomiilor sale se pedepsește; a căruia stingere și potolire forțe cu greu și mai nici cu greu se găsește.

19620 *La cel bolnav sănătatea de mare preț este, pentru care toate în cumpănă puind, mai ușoare a fi le socotesce.*

Cine cu lăcomie acul cosătorului înghite, acela cu mare mișelie fierul arătorului boresce.

Înălțarea înflărilor cu mintea, ca penele în aripă, iară sfîrșitul lor ca pasărea smulsă rămâne.

Când puterea sufletului chiară în privala înțelegerei se înfige, atuncea toate simțirile trupului din afară amurțesc.

Răutatea bolei doftoriilor o tămăduesc, iară bóla sufletului lécurile apotecarilor nu scie.

19625 *Tot ce cu mare poftă iubim, acela cu mare lesnire credem.*

La împreunare pofta hirisiă, iară la despărțire voia de împreună trebuie.

Viclenul când pe altul în lucru să amăgască nu are, atuncea singur pe sine în socotelă se viclenesce și cuvintele, din sîn furându-și, în pungă le pune.

Pre cât de urîcioasă este minciuna la urechile drept auzitoare, pre atâta primejdioasă este adevărînța la auzire strîmb ascultătoare.

Précum toate obrazynele unul cu altul nu se asemănă, și stelele una cu alta în lumină nu

se potrivesc, așa de cât viclénul măi viclén și de cât meșterul altul măi meșter și măi isteț se află.

19630 *Intăiu pre tine de bun, apoi pre altul de rău ispitesce.*

Sabia zavistiî mănunc nu are și ori-cine amăna ar apuca-o, nerănit și nebetejit să rămăe nu pôte.

Aflătore de meștersuguri firea în nevoi.

Dragoste prea mare și liubovul, carile peste hotar trece, de prea mică pricină mari prepusuri își face.

Să nu vie în capul copilului ce'i menescemaică sa.

19635 *Vrăjitorii minciunoși și credetorii părerilor nopții de nu frați, iară veri primari își sunt; cea din minciună adevărul, cesta din fantăsie chipul a scôte silesce.*

A amăgeilor cea măi de frunte învățatură și măi de trebă schimositură este, ca în inimă pe cacodemonul, iară în față evdemonul să pôrte.

Zavistnicul mahnire îndoită pôrtă, una când lui ceva rău, alta când altuia ceva bine să nu cumva vie se teme.

Cuvîntul mângăios la întristare ca numele doftorului la zăcare.

Unde îndoință, acolo și nădejdea și unde nădejdea, acoloa și începătura mângăiarii este.

19640 *De oiu grăi oiu muri, de oiu tăcé oiu plesni. De cât a se face, a se strica măi pre lesne este.*

A tot muritoriul tot lucrul muritor și puțin stătător este.

Un copil mititel, cu un bețișor subțirel, o mie de ôle și decî de miî de sticle a sfărâma pôte; iară o mie de olari o ôlă spartă a cârpi, și decî de miî de steclari o steclă frântă a tocmi nu pot.

*Un nebun o pietricea în fundul mării aruncă,
pre care o mie de înțelepți să o scotă vred-
nici nu sunt.*

- 19645 *Sufletele priatinilor adevărați cu puterea sim-
patii, care între sine au, unul gândul al-
tuia ôre-cum nemeresce, și unul altuia pro-
roc se face.*

*A tot lucrului știința de cât nesciința mai bună
și mai de folos este.*

*Întunecarea minții, de cât a nopții mai grea,
și piarderea socotelii de cât a cei mai pri-
mejdiosă este.*

*Precum pescele afară din apă cu aer se în-
necă, așa pofta peste măsură toate valurile
gândurilor asupra-și încarcă.*

*La inimă dosedită meșterșugul vorovii neînvē-
țat se află, și materia cuvîntului nu se sfîrșesce.*

- 19650 *Rana poftii de cât a fierului mai obrîntitoare,
și de pricina cât de mică mai burzluitoare
este.*

*Cine priasce nepriatinului, acela nu priasce
priatinului.*

*Spre porunca stăpînescă ce vicleșug mai mare
a fi pôte, de cât prieteșug și frăție a lega
cu nepriatinul cel de mörte.*

*Nici fiete cui de lucruri aspre și grele a se
apuca se cade, ales când pricina asupritore
lipsesce.*

*Nevoința suferelă cercă, iară suferela toate rabdă,
iară răbdarea, cu vreme, mai mult isbîndesce.*

- 19655 *Rana obrîntindu-se și patima învechindu-se, a
se vindeca cu nevoe va fi.*

*Până a nu flămîndi hrana a cerca a socola-
nilor, iară flămînd pe la ușile altora a se
împrumuta, a leneșilor lucru este.*

*De mörte nu te teme și de vieță nu fi cu
grijă.*

Precum atocmirea mădularelor la frumusețea

trupului, așa atocmirea sfaturilor la podoba înțelepciunii slujesc.

Ce este după părete ochiul muritor a vidé, și ce se va nasce mâne sufletul în muritor, a cunósce nu póte.

19660 *Tot cuvîntul ascultat, tot sfatul de întreat și tot prepusul de chibzuită socotélă, cercat și scuturat trebue.*

Precum dulăii fricoși de frunza clătita latră, și coteii minciunoși de pe urma șórecelui ca după a epurelui cehnesc, așa iúșorul la minte de tóte se teme și pentru adevér minciuna pre lesne crede.

Bucățéoa aluatului la tótă covata destul este, și din scánteia mică, mare pojar a se ałita póte.

Celea ce norocul nu slobóde, nevoința bat-giocuresc.

Ce cu reű a isprăvi n'am putut, cu bine a isprăvi să ispitim.

19665 *Ceї ce a păciű aședători sunt, pentru ca cele cu cuviința și spre împăcarea inimilor sunt să așede și minciunı a grăi slobódenie aű, ca capetele ridicând și înălțând, mijlócele a ținé să póta.*

Minciuna după voe, de cât adevérul împotrivă, la ceї stăpânitori mai mare încăpere are.

La noї doftori sunt, cariї daruri bune vėđénd, bóla păcatelor cât de grea a tămădui pot.

Pre nepriatin a'l birui numai voia noastră ciércă; iară tot felul de meștersugurı și de vicleșugurı a face, pravila locului nostru slobóde.

Cu mortul de cât cu viul giudecată a avé mai lesne, și de păcatul nevėđut de cât de nepriatinul vėđut a te curățı, mai pre iúșor este.

19670 *Pietrii rotunde din vırful dialului puțină urnire ıı trebue.*

- Maî bine este într'o ȃi de o mie de orî a muri,
de cât ochiul cel ce tôte într'ascuns vede,
odată a amăgi.*
- Cu îndrăsnelă grăind şi pentru cuviinţa drep-
tăŃii pomenind, înŃelepŃii cuvintele îndesite
a suferi, obiceiuiŃi sunt.*
- Cine adevărat iubesce, gânduri de negândit gân-
desce şi prepusuri de neprepus prepune.*
- Maî bine fără purtareu duhului, de cât cu pur-
tarea ocărei, a fi socotesce.*
- 19675 *Zavistnicii pentru răul altora, de cât de binele
seu, maî mult se bucură.*
- Minciunoşii în voróvele tocmite se desvelesc,
iară la întrebările fără veste, ca bezmeticii
se uluesc.*
- Minciunosul tatal minciunii, şi minciuna fata
minciunosului este.*
- De cât rana dragostelor, şi de cât bóla iubos-
telor, maî primejdiosă nici Ńirulicii au văduŃ,
nici doŃtorii au auŃit.*
- In statul acesta a vieŃii, de dragoste pătimitóre,
mórtea de cât vieŃa maî poŃtită este.*
- 19680 *ÎnŃelepŃii întâiă nevoia, apoi treba caută.*
- Ochiî dragostelor nu ce este, ce precum îi plac vėd.*
- Cu priatinul adevărat şi de credinŃă, vrednic
cineva împreunare şi voróvă trebuitóre a avé,
între cele de frunte fericiri se numără.*
- Cel ce la tot cuvîntul necredător, şi la tot giu-
rămîntul prepuitor se arată, acela de călcarea
a tot giurămîntul pururea gata este.*
- Pre cât sciinŃa bună în tulburare mangăiare,
pre atăta sciinŃa rea în lineşte tulburare aduce.*
- 19685 *Vicleşugul înŃelepŃului, cu multul maî cumplit
este de cât a nebunului.*
- Firea de cât deprinderea maî veche este, şi
tot-dé-una cleveŃele rele strică obiceiele bune.*
- ÎnŃelepŃul maî mult de cele împotrivă de cât
de cele după voe chitesce.*

- Cu paza bună din primejdia rea poate să scape. Pescarii răutății, undițile viclesugului spre vi-narea și mărtea binelui, din față până în fundul mării necunoscinții aruncă.*
- 19690** *Pentru îndelungare vremi, pricinele poftorite, pre o parte micropsihie, iară pre alta apsi-fisie arată, carile priatinului răcelă, iară ne-priatinului fierbințelă scornesc.*
- Pronia dumnezeiească calcă socotela muritorască. Sângele, carile este să cură, în vine a rămâne cu anevoe este.*
- Tremurătoare este inima celuia, carile pentru priatinul său cât pentru sine se îngrijlivesce. De multe ori sufletul sêmeluiitor, cuvinte de cât vrăjile Pîthiiei mai nemeritóre izbucnesce.*
- 19695** *Toți viclenii în răutate grijivî, iară în bună-tate trândavi sunt.*
- In curata casă sufletului, painjina minciunii a se prinde loc nu are.*
- Voia slobodă este o împărăție mare, în care nici drépta socotelă, nici strîmba asuprêlă, biruință a avé poate.*
- De pre unghie leul cu toții cunosc, iară după cuvînt, inima înțeleptii numai a iscodi pot.*
- Voia dumnezeiească, de cât porunca stăpănescă, cu multul mai strașnică a fi trebuie să cu-noscem.*
- 19700** *In trii chipuri și ca cum prin trii porți în lun-trul palaturilor cunoscînței lucrurilor a intra putem, prin pîdele celor trecute, prin de-prinderea cestor de acmu, și prin bună so-cotela celor viitoare.*
- Fantazia la proști, cele vădute numai a închipui poate.*
- Norocul și pre porcar și pre olar tot cu o or-bime caută.*
- La stăpânire toți vrednici se socotesc, iară la supunere nici unul de bună voe primesce.*

- Sara ghigar, diminéța spatar.
- 19705 *Celea ce norocul face, nici mintea nici socola a desface pôte.*
Oul ciordă de pieptul păunului o mie de ani de s'ar cloci, din găoce tot de ciordă, iară nu de păun, puu va eși.
Stăpânul noă după pizma veche a isbândi, spurcat lucru este.
Isvodul norocului ochiul muritorului vre odată a'l ceti nu pôte ?
Rēn pentru diua rea se păzesce, iară bunul, ca metalul în foc, cu nevoile se lămuresce.
- 19710 *Din multe chipurile primejdii cea mai mică și mai ușoră, a alege lucru înțeleptesc este.*
În nevoi fapta pe făcător ore-cum peste cunoscintă cunoscându-l, ca fiul către părinte, de apasul ce are se jeluiesce.
La vreme de trebuință, cu cuvintul bine a se sluji și tare a se nevoi lucrul înțelepților este.
Pre cât primejdia s'ar socoti mai mare, pre atâta sfârșitul se nădejduiesce mai tare.
Cu bună samă atunci se cade cui-va a se intrista, când prin a sa trufie și nebagare în samă singur se scādere și nevoe își aduce.
- 19715 *Nici asupra vîntului vetrelele a întinde, nici în mijlocul furtunii căma fără nădejde a părăsi trebue, că acesta a fricosului, iară cea a nebunului lucru este.*
La cel ce scie suferi, totă vremea scurtă este.
Pietra din zidire cu vreme iară la zidire se pune.
De multe ori noptea fată și diua ține în brațe.
La cei ce binele a rēsplăti nu sciū, din pomenire întâu rușine, iară din rușine mânia se scornesce.
- 19720 *Sula de aur, zidurile pătrunde.*
Cu o falcă în cer și cu alta în pămînt.
Rēii rēutăților lor lumea pârtaș și cu toți tovarășii a fi se nevoesc.

- Veri în lucruri grele, veri în lucruri ușoare, cumpena dreptății tot va birui.*
- Răutatea stătătoare și minciuna picătoare n'are.*
- 19725** *Haina vicleșugului curînd se vechesce și în toate părțile destrămându-se, rușinea i se desgolesce? Vicleșugului inima sa destul drac, și sufletul său de prisosit diavol este.*
- Diavolul sărăciunii și cacodemonul robii acesta a gândi, a grăi și a începe m'au învățat și spre tot răul a ispiti m'au îndemnat.*
- Ce chiară a vicleșugului hirisie este, că vicleșugul, vrednicie, și răutatea bunătate să fie.*
- Maî bine este să pîră unul pentru tot norodul.*
- 19730** *Vicleșugul pentru nepriatin, iară slujba pentru priatin știu și cât nu știu a mă învăța nevoesc.*
- Pentru pîrul priatinului capul nepriatinului a smulge, vrednicia priatinului este.*
- Norocul de multe ori cu un ochiu rîde, cu altul plînge, cu o mână trage, iar cu alta împinge.*
- Și dobitocul în grôpa care odată cade, altă dată pre acolea trecînd, pe departe o ocolesce.*
- Pre aur focul, iară pre priatin primejdia ispitesc; și după hotărîrea filosofască, adecă un suflet în două trupuri a fi, de-abia unul cine-va și maî nici unul să nu fie aflat.*
- 19735** *Este prieteșugul între muritori prea de minunat, de preme ce cu chipul, carile maî de nainte nici cunoscînță, nici de dînsul vre o știință au avut, pre acela din străin al său și hiriș îl face, în scurt, alt el într'altul, și alt altul în sine este, trăiesce și vițeșcesce.*
- Precum copaciul fără rodă altă nu face, fără numai foc, așa prieteșugul, fără cele sie următore, alta nu face, fără numai colăchii și lîngușituri.*
- Răutatea de tot desfrînată, de cât pîetra din cer aruncată, maî repede este.*

În primejdiile mari și fortunele adese, cât de puțină răsuflare, cei pățimași multă și mare liniște a le fi socotesc.

Din inimă rea, rău gând purcede.

19740 *Apa dorme, iară nepriatinul nu dorme.*

Iscoda și nepriatinul de casă cu glavatina cântarului se asemănă, carile, cu mică micșorimea lui, mari mamină de la pământ în sus aruncă.

Slugi adevărate mărtea pedepsită în slujba stăpânului, de cât viața fericită de la nepriatin pricinită, mai fericită'i este.

Picătură adese cădută, pătura, iară sicofandia adese făcută, inima despică.

Vicleșugul când în gând intră, ca șorecele țîțîește, iară când se descopere ca leul răcnesc.

19745 *Îcôna bozului și vraja vrăjitorului, precum la cei înțelepți tot o ocară, așa la cei nebuni tot o cinste are.*

De multe ori răbdarea, de fierul sufereli vasul legându-și, pre cele nepărăsite valurile fortunii încălecând, biruiește.

Vremea, dascălul și învățătorul tuturor este.

Scăpatul la minciună și lacomul la giuruințe, mai pre lesne inima își dă.

Lacomul a se milostivi n'a învățat; și de-a învățat până a nu învăța, a și uitat.

19750 *Atâta nesățioasă pofta cinstei, pre cei ce o doresc, orbesce, cât pentru risul unu-i cias de astăzi, plânsul unu an ce vine nu socotesc.*

Voia rea din dreptate, mângăierea în curățenia inimii pune, iară întristarea, din strîmbătate frica răsplătirii înainte aduce.

De multe ori în locul celui nădejduit și așteptat sfîrșit, cel nenădejduit și neașteptat o vini poate.

Între muritorii mai cinstează și mai adevărată laudă a se agonisi nu poate, de cât carea cu folosul a totă publică s'a câștigat.

De multe ori, unde cuvîntul a isprăvi nu pôte, isprăvesce bîțul.

19755 *Spre vînt a știupî și piétră la dél a pohîrni, aevea lucru nebunesc este.*

Nu orbul, ce cel cu ochi giudecă de văpsele. De cât prieteșugul cu prepus și ascuns, neprieteșugul la ivală mai de folos este; căci vrajba la ivală fiind, paza și strajea despre vrăjmași mai tréză și mai deșteptată stă.

Odată și de doae ori într'o materie a greși a muritorilor, iară nepărăsit în mijlocul netrezvirii și a neîndreptării a remănea, a celor fără crieri lucru este.

A faptelor rele începătură, spre rău sfîrșit plécă, și tesla, care lovind nu tocmesce, adevêrat ce aũ fost tocmît rêsipesce.

19760 *Obrîntela rănii de pre margini se cunoșce.*

Socotela de acasă cu cea din tîrg netocmindu-se.

Nici cel firesc lucrător ostenela simte, nici materia lipsesce, nici formeĩ după a sa orînduială, firesce împiedecare, saũ de tot ștergere a se da pôte.

Corma la corabie, sabala la cal, socotela la înțelegători, sinonime sunt.

Precum socotela rea la cel rău, așa cea bună la cel bun, sfîrșit fără greș duce.

19765 *Ochîul mândrii pe leũ șorece vëdënd, mai pre urmă pe șorece leũ simte.*

Vëdënd și cunoscënd cele mai bune, cele mai rele, se urmездă.

Adevêrul, de și târđiũ, însă îndeșert și nedosedit a rêmăné nu pôte.

Ața dragostei de cuțitul zavistiĩ netărată, și legătura rudeniĩ de suvacul sicofandiĩ nedeslegată, prin multa vreme a răbda, n'aũ putut.

Cel într'una ispitit, acela și în multe ispitit se crede.

- Tot împotrivnicul pagubă nepriatinului dobândă,
și totă scăderea lui, adăogarea să socotesce.*
- 19770 *Dulăii pentru fărămușuri și ciolane, precum
prieteșugul a strica și toate de-bine-facerile
într'un cias obicîiuiți sunt.*
- Maî mult lucrurile împotrivă tîmplătore socotite,
rēju a nu se tîmpla socotela bună se face.*
- De multe ori pre durerea mare, alta maî mare
o tîmăduiesce, și ce mehlemul nu vindică,
vindică fierul, și ce fierul nu tîmăduiesce,
cu maî mare usturime tîmăduiesce focul.*
- Dreptății dreptatea a nu face, peste puțință este.*
- Inima, la tot binele plecată, nu cu anevoe la
numele păcii s'aû plecat.*
- 19775 *Un dram a dreptății miî de miî de cântare a
strîmbătății a ridica pôte.*
- Ertăciunea, greșala, iar pacea, vrajba maî de-
nainte ridică.*
- Prieteșugul a moșteni a înțelepților, iară vrajba
părintescă în fiî a cerca, a nebunilor lucru este.*
- Tiraniî cele ce dintăiași dată după nesăfîoșa
voia lor, cu rējuatate a plini nu pot, de a
doa ora vreme aflând, maî cu asupra a plini
obicîiuiți sunt.*
- Capul în pôle luându-și.*
- 19780 *Tot tiranul precum pentru priatin, așa pentru
nepriatin, tot cu un suflet se pörtă.*
- Arētuarea neprieteșugului fără folos, corăbîarilor
se asamēja, cariî în vremea fortunîi chiver-
nisala corăbîiî lăsând, căci din liman aû
eșit, uniî pre alții vina aruncă, și pre sine
a vremilor cunoscătorî, iar pre alții necunos-
cătorî arată.*
- Unde norocul pizmuiesce, totă socotela bună
se smintesce.*
- Dreptele giurămînturi a ține a evseviî, iară
de cele strîmbe a se ține a disidemoniî faptă
este.*

Cele ce se iubesc și pre lesne se cred și mai tare se nădejduesc.

- 19785** *Podoba și chizmirea minciunii în chitela scor-nită și în vorova tocmită stă, iară fința adevărului în singurile lucruri, precum este, singură se adevărește.*

Între gâlceviți pricea pentru dreptate și pentru strîmbătate de-ar lipsi, cu adevărat în lume nici gâlcăva nici gâlcevitori ar fi.

Sorele cu degetul a se astupa a nevoi.

Spre biruința nepriatinului, organul de sfânt și de spurcat nu se cercă.

Cine cu aripile norocului a sbura i se pare, când în pîetra stăruialii a se sprijeni va, atuncea precum nici picioare neclătite să nu fie avînd cunôsce.

- 19790** *Cuvîntul adevărului, de multe ori și peste simțire inimile domolind, urechile spre ascultare plécă.*

Mărturia hirisii și ascunsei sciințe, de cât tôte dovedile mai doveditoare este.

În strîmtori lățimea prieteșugului se agonisesc, iară în lățime, strîmtorea neprietinii se gătesce.

Pre cela ce-l mușcă șerpele, și de șopîrlă se feresce.

Glasul cucului din glasul pupăzii nedeosebind.

- 19795** *Ipocrisia dreptății la nêmul vrăjitorilor fôrte obicîuită este.*

Când cine-va adevărului a se înduplecă nu va, încurcătura minciunilor nu cu lesne de deslegat se innodă.

Ca cîuperca din gunoii.

Sau fericirea pe cap, sau corbul pe stîrv să i se pue, aștepta.

Avem noi ac de cojocul lor.

- 19800** *Giuruința prea pre lesne și nesocotită mai multă îndoință aduce, de cât credință.*

Precum dreptatea în veci astupată, așa vicle-

șugul până mai pre urmă fără plată să rămăe nu pôte.

Cu vreme celea ce din singure faptele rele ochiul dreptății isbândesce și răsplătesce, nici voia împotrivnică, nici mâna vrăjmășască mai cu asupra afla pôte.

Cine spune minciuna, întâiu obrazul își rușinează, iară mai pre urmă sufletul își ucide. Ce aū semēnat, aceia să secere și ce ș'aū așternut pre aceia să se culce.

19805 *De cât un muritor degetul în apă a'și băga, cel nemuritor totă umeđela mării în clipala ochiului a usca mai pre lesne este.*

Frica mai pe de asupra și dragostea deplin, din rădăcină ore-cum despărțite eșind, la acelaș virv a evlaviei agiung.

Coda lacomiūi, de scaiul fălărniciei nescurcată și curată a fi, lucru peste puțință este.

Pizma și neînduplecarea într'aciasta se doesēbesc, că pizma merge înainte, iară neînduplecarea urmăză.

Cine nu va să frăminte, totă ȑiua cerne.

19810 *Tot dobitocul un muget ce scie firesce îl face, iară dobitocul înțelegător, înțelegerea pierdēnd saū tusă, saū gemere, saū alt chip de glas scornesce.*

Ce suspinul cu lăcremile la cei în două picțore, și fără pene, (adecă la dobitocele platonicesci), aceia scānceture și schilălăitura la duli este.

Când suflă stăpānul, atuncea rēsufli stăpānitul, și în cuvintele slugi, dukul domnului lucrēză.

Pasirile rumpētore, când carne prōspete a cāștiga nu pot, prin stīrvuri și prin împuțiciuni fōmea a'și domoli obiciuite sunt.

Norocul plecare, iară nu asprime primesce.

19815 *Trestia, după vīnt plecāndu-se, se indoșesce și iarāși se scōlă, iară bradul, împotrivă puindu-se, din rădăcină se prāvălesce, cu a căruia*

răsturnare cele de prin pregiur mlădițe și smicele stropindu-se, cu pământul se amestecă. Mai pre lesne este vîntului o mie de odgône a rumpe și o mie de fiare a smulge, de cât sufletului cinstei purtător din cuvîntul dat a se întorce.

Minciuna adese grăită și adevărul grăit, în minciună îl preface.

Finele socotelii mai mult de cât ce vremea poftesce întindându-se și destindându-se, din socotelă socotelă nasce, și din cuvînt cuvînt isbucnesce, și așa cele vechi trecînd, altele noae ca în rotă se întorc.

Apa în piuă bătută.

19820 Vrajba neprietinii ca pîetra cu var lucrată, până patru-deci de ani tot fiarbe.

Pricina cunoscută fiind, orî-cât de aspră ar fi, vre-un léc spre netedîirea ei să nu se afle nu pôte.

Ucenicii epithimii subț dascalul pleonexii, se supun.

Totă pofta bună, cu binele cătră altul a se obști poftesce.

Voile de bine voitore, din cuvînt încep și fără zabavă în faptă sfîrșesc.

19825 Prieteșugul adevărat este de bună voia închișorea sufletului în trupul străin, și pătimirile străine ca pre ale sale a le suferi.

Pomenirea asuprelor înnoesc și ijdăresc neprietenia.

Ce s'aŭ tîmplat odată, se pôte tîmpla și de altă dată.

Vîntul rēutățî și a vicleșugului atăta de subțire este, cât nu numai prin găuricea urechiî ~~deschisă~~ ce și prin inima, subț lacata socotelii încuiată, a rēsbate pôte.

Paguba avuțiî la muritorî din rădăcina sufletului a fi se socotesce, pentru aceia, precum

- averea din suflet să fie, se dîce, și la cei
mai mulți așa se crede.*
- 19830 *Giuruințele cuvintelor fără plînela lucrurilor ca
oaiele fără pîd și ca semîțele fără rîdă
sunt.*
- Leneșul mai mult alérgă și scumpul mai mult
păgubesce.*
- Ritorii mai multă materie de dîs, de cât în
lauda păcii și în hula vrajbii a afla nu pot.*
- Cine a sa cinste nu păzesce, a celor ceresci
de-abia va cunósce.*
- 19834 *Cămila córne cercând ș'aú pierdut și urechile.*

FINELE VOLUMULUI AL ȘÉPTELEA

G L O S A R

Necesități tipografice ne-permițând ca să se mărească peste măsură acest volum, cititorul va găsi în glosarul general, al întregii lucrări, la finele volumului IX, și cuvintele din glosarele speciale care trebuia să completeze volumul de față.

ERRATA ¹⁾

Pag.	17, prov.	15346, <i>inchine</i> în loc de <i>îchină</i> .
"	42, linia	18, a se adaoga: 2 ^o Ca să arăte că nu'l pasă de supărare cuiva.
"	77, "	14, după 52 a se adaoga: 1889, p. 11.
"	77, "	24, după <i>Valentinianu</i> a se adaoga, p. 30.
"	77, "	29, a se adaoga: Dr. CRISTEA, <i>Prov.</i> , p. 106, c. <i>Gura-Riului, Ungaria</i> .
"	78, "	22, <i>Caiphe</i> în loc de <i>Caiphe</i> .
"	86, "	15, a se adaoga: 2 ^o nu se satură de folóse, de câştigul.
"	121, "	34, ale preotului în loc de preotulu.
"	147, prov	15744, <i>prooroc</i> în loc de <i>prooroc</i> .
"	218, "	15927, <i>Vlădică</i> în loc de <i>Vlădică</i>
"	243, linia	16, la finele liniei a se adaoga: mai de obicei înseamnă un gust fistichiu.
"	262, "	16, <i>Laudă-te</i> în loc de <i>Laudate</i> .
"	266, prov.	16109, <i>Ca</i> în loc de <i>Ce</i> .
"	295, linia	2, <i>cuminți</i> în loc de <i>cu minți</i> .
"	300, prov.	16237, <i>Dăi</i> în loc de <i>Da!</i> .
"	387, linia	24, a se suprima semnul Δ .
"	477, prov.	16938, <i>Voinicul</i> în loc de <i>Voinicul</i> .
"	505, linia	28, <i>Lucrul bun nu se</i> în loc de <i>Lucrul bun se</i> .
"	513, prov.	17100, <i>dăi</i> în loc de <i>da!</i>
"	514, "	17102, <i>cântăresce</i> în loc de <i>cântărește</i> .
"	547, "	17227, <i>De</i> în loc de <i>Ce</i> .
"	552, "	17247, <i>locul</i> în loc de <i>locu</i> .
"	554, "	17256, <i>șilă</i> în loc de <i>șilă</i> .
"	564, "	17284, <i>muncesce</i> în loc de <i>muncește</i> .
"	570, linia	26, <i>S'a</i> în loc de <i>S'a</i>
"	627, "	8, a se adaoga la fine ²⁾ .
"	627, "	12, ³⁾ în loc de ²⁾ .
"	627, "	26, între 26 și 27 a se intercala: ²⁾ <i>Grecșesco și preo-</i> <i>tu pe altar</i>
"	627, "	27, ³⁾ în loc de ²⁾
"	643, "	7, <i>Lénea</i> în loc de <i>Lenea</i> .

¹⁾ Aceași observație ca la celelalte volume.

Pag.	649,	prov.	17606,	lăsat în loc de lasat
"	659,	"	17651,	puterea în loc de putera
"	707,	"	17832,	două în loc de două.
"	708,	"	17836,	nu o în loc de nuo
"	725,	"	17913,	Nici în loc de N ci
"	728,	"	17927,	vina în loc de vină.
"	730,	linia	4,	dă în loc de da.
"	766,	prov.	18161,	greșesce în loc de greșesc.
"	766,	"	18167,	multe în loc de mult
"	776,	"	18232,	aibă în loc de aiba.
"	799,	"	18392,	vechesce în loc de vechesce.
"	828,	"	18590,	rău în loc de bun
"	848,	"	18736,	să în loc de sa.
"	858,	"	18807,	apă în loc de apa.
"	864,	"	18847,	Ți-o'iu în loc de Ț-o'iu
"	871,	linia	11,	Muste în loc de Costin.
"	880,	prov.	19006,	să în loc de sē.

SCARA

	<i>Pagina</i>
TITLU	I—VI
BIBLIOGRAFIE	VI—XXVI
SEMNE CONVENȚIONALE	XXVI
CAP. XII. Credințe. — Eresuri — Obiceiuri. — Dum- nezeu. — Drac. — Sfinți. — Preoți. (Ur- mare)	1—224
CAP. XIII. DESPRE VIAȚA INTELECTUALĂ ȘI MORALĂ. Sufletul și facultățile sale	225—342
CAP. XIV. DESPRE VIAȚA INTELECTUALĂ ȘI MORALĂ. Conștiința și Inima	343—480
CAP. XV. DESPRE VIAȚA INTELECTUALĂ ȘI MORALĂ. Calități și virtuți	481—600
CAP. XVI. DESPRE VIAȚA INTELECTUALĂ ȘI MORALĂ. Defecte, viciuri și crime	601—732
CAP. XVII. POVEȘTE ȘI OPRIRI, MAXIME, SENTINȚE, PILDE FILOSOFICESCI	733—876
CAP. XVIII. MAXIME EXTRASE DIN DIFERIȚI AUTORI Ro- MÂNI	877—950
GLOSAR	951—952
ERRATA	953—954